A Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület (KEP) utóbbi négy évben (2017-2020) megrendezett fórumainak összefoglalója, különös tekintettel az utóbbi négy év Társadalmi Párbeszéd Fórumaira

(a bemutatott prezentációk anyagával kibővítve)

Dr. Czeglédi József, a Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület (KEP) elnöke, a KEP Társadalmi Párbeszéd Fórum Szervező Bizottsága alapító elnöke, a közgazdaságtudományok kandidátusa bevezetője

2001. évi megalakulása óta a KEP több mint 100 közhasznú fórum, konferencia, egyéb program, tanulmányút szervezésével segítette a Kárpát-medencei kapcsolatok erősítését. Egyesületünk nyolc közép-európai ország KEP képviselőinek közreműködésével és a partner szervezetekkel, tekintélyes személyiségekkel, szakértőkkel együttműködve több nagyobb rendezvény szervezője, ilyen a rendszeres „törzsasztal" fórum közérdeklődésre számot tartó aktuális témákról. Tizenhárom éves hagyomány éves nagyrendezvényünk, a KEP Társadalmi Párbeszéd Fóruma. A KEP Elnöksége a társadalmi párbeszéd fórumot 2008-ban hozta létre. Szakmai programját a Szervező Bizottság koordinálja az illetékes partnerek bevonásával. A bizottság elnöke hosszabb ideje a KEP elnöke, titkára a KEP klubigazgatója, programkoordinátora a KEP társelnöke. A rendezvények fő vizsgálati területei: biztonságpolitika, gazdaság, identitás, az Európához tartozás, a közép-európai országokkal való szoros együttműködés pl. turizmus, kultúra, oktatás, hagyományápolás területén.

A KEP tevékenységének homlokterében szerepel a Kárpát-medencei együttműködés, ezen belül kiemelten a határon túl élő magyar és helyi civilszervezetekkel meglévő kapcsolatok fejlesztése és kibővítése, a velük közös nemzetközi tevékenységek folytatása, valamint az európai integráció erősítése. Ennek jegyében civil szervezeteket, európai, kárpát-medencei és hazai civil szervezeteket érintő szakmai programokat, fórumokat, törzsasztal rendezvényeket szervez évfordulók és egyéb aktualitások kapcsán. Rendszeres a kapcsolatunk ausztriai partnerszervezetünkkel, a bécsi Club Pannonia Egyesülettel és általa az ausztriai magyarokkal. Hazai vonatkozásban fontos partnerünk több év óta a legnagyobb európai civil szervezethez tartozó Európa Mozgalom Magyar Tanácsa (EMMT), valamint a Panoráma Világklub. A Panoráma Világmagazinon keresztül 5 világrész 80 országa felé is kommunikáljuk tevékenységünket és rendezvényeinket. Ezek részletei és az elkészített TV filmek megtekinthetők a KEP honlapon: www.kepcp.hu.

A Panoráma Világklub égisze alatt szervezett Magyar Világtalálkozó 2011-ben történt létrehozása óta a Világtalálkozó kiemelt közéleti rendezvénye lett a KEP Társadalmi Párbeszéd Fórum. A legutóbbi 4 év során lebonyolított közös rendezvényeink célterülete is Magyarország és Közép-Európa: társadalmi párbeszéd fórumok „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján", illetve "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" címmel, konferencia "Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a Páneurópai piknik után 30 évvel". A konferenciák témája szorosan kötődött a szomszédsági összefogáshoz és az európaiság eszményéhez. Tárgyukból adódóan az utóbbiakat ausztriai partnerünkkel közösen szerveztük, és ezt jelöltük meg a 2020. év XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórumra is, melynek tárgya: „Trianon 100 – A békediktátum és következményei, tanulságai."

A közép-európai országokkal való kulturális kapcsolatok ápolását és a magyar-magyar kapcsolatok fenntartását és fejlesztését szolgálja a határon túli KEP képviseletek létrehozásának gyakorlata és a hálózat erősítésére és bővítésére irányuló stratégiája is, amin intenzíven dolgozunk partnereinkkel szomszéd országokban és a V4 körében.

Nyilvánvaló, hogy a fenti szükségszerűségek együttműködés és összefogás útján eredményesebben teljesülhetnek. Tevékenységünket eddig is figyelemmel kísérték társ civilszervezetek, ami törekvéseink örömteli visszatükröződése és annak igazolása, hogy céljaink társadalmi szinten partnereinkével egy irányba hatnak. Ilyen kölcsönösen előnyös együttműködés révén más szervezetekkel együtt is szervezhetünk programokat, jelentethetünk meg kiadványokat, vagy együtt gondolkodhatunk és cselekedhetünk más tevékenységek gyakorlása kapcsán, kölcsönös tájékoztatás mellett.

Közhasznú tevékenységünknek több tízezren részesei a tömegkommunikáció által. Programjainkat bemutatja pl. a legnagyobb magyar nyelvű színes világmagazin, amely öt földrészen nemcsak nyomtatott, hanem elektronikus módon is elérhető. A Panoráma Magazin beszámol a világ magyarsága eseményeiről és természetesen a Magyar Világtalálkozókról is amelyeknek egyik fő szervezője a KEP. Rendezvényeink fő célcsoportja a hazai és közép-európai civiltársadalom, ezen belül a fiatalok.

A KEP így is intenzív munkát végez tagok és partnerek mozgósításával, önkéntesek toborzásával.
A KEP folytatja sikeres budapesti törzsasztal programját, konzultációs fórumként. Ennek célja egy rendszeres összejöveteli lehetőség, pártoktól független társadalmi fórum szervezése tagjaink és főbb partnereink számára tekintélyes közéleti személyiségek részvételével. Minden „Törzsasztal"

rendezvénynek felkért előadói vannak, akik a kiválasztott témák elismert szakemberei. Rövid bevezető előadások után mindenkinek lehetősége van a részvételre az adott téma megvitatásában és kérdések feltételére.
Arra törekszünk, hogy az elhangzottakat közreadjuk, és megfelelően publikáljuk. Tevékenységünkről és rendezvényeinkről TV filmek és videók készülnek, amelyek megtekinthetők a KEP honlapon: www.kepcp.hu

Koncepciónk szempontjából kiemelkedő jelentősége van az éves rendezvényünknek, a Társadalmi Párbeszéd Fórumnak, mely hivatalosan mindenkor a Magyar Világtalálkozó kiemelt rendezvénye. Ezen kívül a jubileumok, jeles évfordulók alkalmával konferenciákat rendezünk. Ilyen volt például 2016-ban az 1956-os Forradalom és Szabadságharc 60-dik évfordulóján szervezett megemlékezés a kormánybizottság, emlékbizottság támogatásával, ahol kb. 20 előadó vett részt, valamint külképviselőink Közép-Európa nyolc országából, természetesen több más közép-európai országból is a képviselőinken kívül, de részt vettek Amerikából és Ausztráliából is. A társadalmi párbeszéd fórumoknak az ad nagy jelentőséget, hogy a leglényegesebb közéleti kérdésekkel évente itt foglalkozunk. Ezek rendre Európa, Közép-Európa fontos kérdéseit vizsgálják. Például 2017-ben azt vizsgáltuk, hogy a Római Szerződés óta eltelt hatvan évben hogyan alakult az európai integráció biztonsági helyzete, gazdasága, hiszen tudott dolog, hogy a Római Szerződésben fogalmazták meg az európai integráció fő céljait, és ehhez kitűnő szakértők, európai uniós képviselők is hozzátették a véleményüket.

Egy évvel később 100 éves áttekintést adtunk az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása utáni helyzetről. A Monarchia nem egy ország volt a sok közül Európában, hanem lényegében a második legnagyobb európai ország - 670 ezer négyzetkilométer kiterjedésével - Oroszország után, de a lakosság számát tekintve is a harmadik helyet foglalta el Európában - több mint 50 millió lakosával - Oroszország és Németország mögött, és 13 etnikai csoport volt a Monarchián belül, akiknek az élete, működése és együttműködése ma is nagyon tanulságos. A konferencián az értékelő anyagban megállapítottuk, hogy ezt még alaposabban kell tanulmányozni, és levonható olyan következtetés, hogy a Monarchia összeomlása után született hét ország - aminek a helyén egyébként jelenleg már tizenegy ország van - tovább már nem aprózható, tehát elképzelhetetlennek tartottuk a konferencia eredményeinek értékelése során, hogy teljesen megszűnjenek a határok a nemzetek között. Ezért nekünk az a véleményünk, hogy az európai integráció fejlesztése során maximálisan figyelembe kell vennünk az egyes nemzetek identitását, és nagyon sok függ a nemzetállamok együttműködésének alakulásától.

Egyesületünk az utóbbi években nagy figyelmet fordít a biztonságpolitika helyzetére és a migrációs kérdésekre. Meggyőződéssel valljuk, hogy az Európai Unióban ezen a területen nagyon sok hibát követtek el az elmúlt években. Mind a mai napig nem került sor hatékony szabályozásra az illegális migrációs intézkedések tekintetében az Európai Unióban. Ezért az egyesület tevékenységében ezt a kérdést állandóan napirenden tartjuk. Megpróbáljuk az információkat eljuttatni az egyesület tagjainak, ezen keresztül a határon túli partnereinknek is, hogy hatékonyabb formációk, megoldások alakuljanak ki, mert jelenleg ez az egyik legnagyobb válsággóca az Európai Uniónak, beleértve Közép-Európát is. Úgy látjuk, hogy itt Magyarországnak továbbra is kezdeményező szerepe kell, hogy legyen, hiszen Magyarország a történelem során számtalanszor bizonyította, hogy a haladást képviseli, és az 56-os forradalom is ennek az egyik megnyilvánulása volt. Mi valljuk, és az ifjúsági tagozat megalakulása kapcsán is többször hangsúlyoztuk, hogy ne szégyelljük, hogy ezt a forradalmat világtörténelmi jelentőségűnek tekintjük, hiszen a kommunizmus ellen az egyetlen tényleges fegyveres forradalom ez volt, még akkor is, ha ezt a forradalmat akkor az ismert módon leverték. Mi úgy látjuk az egyesületben, hogy a forradalom szellemében történt az a sok kezdeményezés a rendszerváltoztatás kiemelt évében, 1989-ben is, amikor megszerveztük az ellenzéki pártok kezdeményezésére 1989 augusztus 19-én a Pán-európai Pikniket a Sopron melletti Piuszpusztán. Itt lényegében az osztrák-magyar baráti találkozó létrehozásának a célja az volt, hogy a vasfüggöny lebontását meggyorsítsuk és lehetőséget, perspektívát próbáljunk nyújtani a Magyarországon tartózkodó kelet-német turisták számára is, annak reményében, hogy előbb-utóbb majd megoldódik az ő zártságuk ebben a rendszerben. Ez így is történt, hiszen a Habsburg Ottó és Pozsgai Imre védnökségével megszervezett pikniken több mint hatszáz Magyarországon tartózkodó keletnémet állampolgár tudott elmenekülni megfelelő útlevél nélkül nyugatra, elsősorban Németországba, hogy a családegyesítést megvalósítsák, és ez a világszenzációnak számító Pán-európai Piknik meggyorsította egész Kelet - Közép-Európában a rendszerváltoztatással kapcsolatos fejleményeket. Szeptember 10-én lehetővé vált a keletnémetek kiutazása Magyarországról, hiszen erről megállapodott a német és a magyar kormány. Az év végéig 70 ezer keletnémet hagyta el Magyarországot, ami szintén világszenzáció volt. Nem véletlenül október 23-án Magyarországon kikiáltásra került a köztársaság Szűrös Mátyás ideiglenes köztársasági elnök

részéről több mint 100 ezer ember előtt a Kossuth téren. November 9-én ledőlt a Berlini Fal, amikor Kohl német kancellár a két Németország egyesülésével kapcsolatos ünnepségen elmondta, hogy az első kőnek az eltávolítása első sorban Magyarországnak köszönhető az osztrák határ megnyitásával, majd a kelet- és közép-európai változásoknak további következményeként egyesült a két Németország, megszűnt a Varsói Szerződés, megszűnt a KGST és két éven belül megszűnt maga a Szovjetunió is. Tehát ebben a tevékenységben nem lehet nem kimutatni, hogy kezdeményező pozitív szerepük volt a magyaroknak és magának az 56-os magyar forradalomnak is. Ezekkel az összefüggésekkel és eseményekkel foglalkozott XII. Társadalmi Párbeszéd Fórumunk, mely a Pán-európai Pikniknek és a fent taglalt földindulásszerű fejleményeknek állított emléket, és elemezte világraszóló kihatásait

2020-ban Trianon 100 éves évfordulójáról emlékeztünk meg a XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórum keretében, és a következtetéseket, tanulságokat levonjuk, mert erre lehetőségünk és szükségünk van. Lehetőséget az is ad erre, hogy a Magyar Parlament 2019 nyarán óriási többséggel elfogadta, hogy a 2020-as évet Trianon miatt a Nemzeti Összetartozás Évének minősíti és lehetőség szerint mindenütt foglalkozni kell a tapasztalatokkal. Le kell vonni azt a tanulságot az elmúlt száz évből, hogy csak békés eszközökkel lehet az együttműködést jó irányba vezetni, és a mi véleményünk az, hogy ezt a törekvést minden eszközzel támogatni kell. És egyet lehet érteni ma is teljes egészében Apponyi Albertnek az 1920. januári trianoni beszédével, aki - mint a magyar delegáció vezetője -, azt hangsúlyozta, hogy igazságtalan ez a békejavaslat. És valóban igazságtalan ez a békediktátum, ha figyelembe vesszük azt is, amit Apponyi Albert mondott, hogy lényegében Magyarország volt a legártatlanabb a világháború kitörésében, sőt olyan kezdeményezéseket tettek magyar részről és egyébként a Monarchia részéről is más területeken, amivel a háború megakadályozására törekedtek, és ugyanakkor a szerződési javaslatból az derül ki, hogy a legbrutálisabb diktátumot kényszerítik rá Magyarországra. Ezzel nem lehetett egyetérteni. Telekinek a „vörös térképe" világviszonylatban is páratlanul színvonalasan mutatta be Magyarország demográfiai helyzetét. Ezt nem vették figyelembe, tehát ezt most békés úton az Európai Unió normáinak megfelelően kell majd rendezni.

A vizsgálataink eredményei alapján a Közép-Európai Club Pannonia Egyesületben úgy látjuk, hogy Magyarország sokat tett a gazdasági, kulturális, demográfiai felzárkózás érdekében Közép-Európában, Európában, és esélyünk van arra, hogy 2030-ig megközelítsük a fejlettebb európai országokat ezeken a területeken. Természetesen most 2021 elején Magyarországon is figyelembe kell vennünk, hogy a jelenleg ismert és várható egészségügyi és gazdasági világválság befolyásolhatja hazánk felzárkózását a fejlettebb országokhoz. Így pl. több országhoz hasonlóan 2020-ban nálunk is kb. 6 %-kal csökken a GDP és hasonló ütemben nő az államháztartási hiány. Így kb. 2022-re érhetjük el a 2019-es gazdasági szintet. Ezért úgy döntöttünk, hogy a KEP 2021. évi Társadalmi Párbeszéd Fórum fő pályázati témája a következő lesz: „Közép-Európa jelenlegi gazdasági helyzete és annak várható alakulása különös tekintettel a járványhelyzetre. A turizmus, mint az egyik legsúlyosabban érintett gazdasági ágazat helyzete és perspektívái".
A beadott 2021-es KEP pályázati program készítésében - az eddigi gyakorlatnak megfelelően - szaktekintélyek vesznek részt. (A KEP pályázatát a Miniszterelnökségtől és a BGA Zrt - től kapott 2020.12.11-i értesítés elfogadta és érvényesnek nyilvánította.)

Szándékunk szerint a jelen tanulmány egy húsz éve fennálló és változatlan célrendszert követő civilszervezet hozzájárulása lehet a hazai közvélemény, illetve a közügyek tudományos igényű, rendszerszerű megvilágítása iránt érdeklődő közönség tájékoztatásához. Hasznosítható fejlesztési, oktatási, nemzetpolitikai programok elkészítéséhez és több más területen.

A rendezvényekre szóló felkérésünket elfogadó előadók, valamennyien jeles tudományos személyiségek, szaktekintélyek, kormányzati képviselők, köztiszteletben álló közéleti és civil szereplők tartalmas előadásait teljes terjedelemben mellékletként elérhetővé tettük, Tisztelt Olvasóink minél teljesebb tájékoztatása érdekében. A rendezvényekről a helyszínen készített videókat, filmeket, interjúkat egyesületünk internet honlapján tetszés szerint megnézhetik, meghallgathatják évenkénti bontásban fellelhető rendszerezett archivált formában.

Végezetül a KEP Elnöksége, Szenátusa és Társadalmi Párbeszéd Fóruma nevében a KEP létrehozása 20. évében szeretném megköszönni mindenkinek, akik elősegítették, hogy civil szervezetünk több mint 100 közhasznú rendezvényén eredményes munkát végezhetett Külön köszönöm a rendezvények kitűnő előadóinak és résztvevőinek aktivitását. Nagyon köszönöm a KEP tagjainak és vezetőinek munkáját. Valamennyien tiszteletdíj nélkül végezték feladatukat. Ugyanakkor ezzel is összefügg, hogy szerény tagdíjbevételünk és pályázati támogatásunk szintje mellett nem tudjuk munkánkat érdemben fejleszteni. Kifejezetten közhasznú jellegű munkánk erre érthetően nem rendelkezik fedezettel. Ezért azt tervezzük, hogy a közeljövőben az illetékes szervezetekhez fordulunk

megfelelő partnerség, támogatás, védnökség vállalása érdekében közös közhasznú céljaink szellemében. További inf.: www.kepcp.hu

Dr. Czeglédi József
a KEP elnöke
a KEP- Társadalmi Párbeszéd Fórum Szervező Bizottsága
alapító elnöke
a közgazdaságtudományok kandidátusa
a köztársasági elnöki 56-os Emlékérem tulajdonosa

Megjegyzések:

1.) A KEP vizsgált 4 TP Fórumának (2017-20) programja elérhető a KEP honlap főoldaláról www.kepcp.hu

2.) Magyarország Videós Arcképcsarnokában megjelent
Dr. Czeglédi József Videó Portré elérhető a KEP honlap főoldalán: www.kepcp.hu 2020. január (Benne röviden a 4 Társadalmi Párbeszéd Fórum is)

Tartalomjegyzék

Dr. Czeglédi József, a Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület (KEP) elnöke, a KEP Társadalmi Párbeszéd Fórum Szervező Bizottsága alapító elnöke, a közgazdaságtudományok kandidátusa **bevezető**je……. 2
Első rész (Összefoglaló) 2017 - X. Társadalmi Párbeszéd Fórum „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján” …… 8
Az események felsorolása…… 11
Dr. Czeglédi József KEP elnök, a KEP Fórum Szervező Bizottsága elnöke köszöntője……... 12
Dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke köszöntője… 13
Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA v. alelnöke köszöntője……. 14
Hg. Esterházy Antal, a KEP tiszteletbeli elnöke, az Esterházy hercegi család feje üdvözlő levele…….. 15
Gaál Miklós, a KKM osztályvezetője előadása…….. 16
Dr. Orbán Balázs, a Migrációkutató Intézet főigazgatója előadása…… 18
Prof. Dr. Schöpflin György, az Európai Parlament képviselője előadása…….. 21
Prof. Dr. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke előadása…… 22
Prof. Dr. Kovács Árpád prezentációja „Gazdasági és államháztartási pozíciók a 2018-as költségvetés készítésének időszakában” címmel..... 27
Radda István, az 56-os Szabadságharcos Lovagrend „Osztrák-Német Nagypriorátus“ nagypriorja, az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztala elnöke előadása…….. 66
Prof. Dr Pók Attila az MTA Történettudományi Intézet igazgató helyettese, Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete, Kőszeg, tudományos tanácsadó, az EMMT alelnöke előadás …….. 67
Prof. Dr. Pók Attila prezentációja „Európai identitás magyar történész szemmel” címmel……... 70
Dr. Fazakas Szabolcs az Európai Számvevőszék Elnöksége tagja, c. egyetemi tanár, a KEP alelnöke, v. miniszter előadása……. 84
Dr. Fazakas Szabolcs prezentációja „Az EU integráció dióhéjban” címmel…….. 88
Második rész (Összefoglaló) 2018 - XI. Társadalmi Párbeszéd Fórum "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" …… 89
Az események felsorolása……. 91
A rendezvény rövid összefoglalója – riportfilm…… 92
Riportos kisfilm a rendezvényről…… 94
Prof. Marinovich Endre prezentációja „Integráció és dezintegráció Közép-Európában 1918 – 2018” címmel 99
Dr. habil. Domonkos Endre Budapesti Gazdasági Egyetem Mb. tanszékvezető, tudományos főmunkatárs prezentációja „Magyarország és Ausztria ipari fejlődése a két világháború közötti időszakban” címmel 134
Dr. Báger Gusztáv, az MNB Monetáris Tanácsának tagja prezentációja „A magyar út – célzott jegybanki politika” címmel…… 149
Dr. Kroó Norbert, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont prezentációja „A tudománypolitika és Európa jövője (kooperáció és innováció)” címmel…….. 170
Prof. Marinovich Endre ismertetésében „Záróközlemény”…… 187
Harmadik rész (Összefoglaló) 2019 - XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum "Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a Páneurópai piknik után 30 évvel"…….. 188
Az események felsorolása……. 191
Prof. Dr. Kroó Norbert, az EMMT elnöke, a KEP alelnöke köszöntője…… 192
Dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke köszöntője…. 193
Dr. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség miniszterhelyettese, parlamenti és stratégiai államtitkár megnyitóbeszéde a Kormány részéről……. 194
Dr. Czeglédi József KEP elnök, a KEP Fórum Szervező Bizottsága elnöke előadása…… 197
Prof. Pók Attila, az MTA – Történettudományi Intézet igazgatóhelyettese, az EMMT alelnöke előadása 200
Prof. Pók Attila prezentációja „A magyar-német kapcsolatok fordulópontjai 1945-1989” címmel…….. 204
Prof. Kovács Árpád a Költségvetési Tanács elnöke, az MKT örökös tiszteletbeli elnöke prezentációja „Magyarország gazdasági fejlődése és hosszabb távú kilátásai” témában…… 221
Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA v. alelnöke előadása…… 244
Dr. Kroó Norbert, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont prezentációja „Tudomány és Európa” címmel…... 248
Dr. Baráth Etele, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tagja, volt Európa-ügyi miniszter prezentációja „Az Európai Unió helyzete és várható fejlődése - EU 30” címmel……... 266
Joó Kinga az EGSZB tagja, Nagycsaládosok Országos Szövetségének alelnöke előadása……. 284
Joó Kinga prezentációja „Az EU családügyi és ifjúságpolitikai törekvései” címmel…….. 288
Dr. Báger Gusztáv, az MNB Monetáris Tanácsának tagja prezentációja „A magyar gazdaság felzárkózásának egy lehetséges stratégiája a magyar gazdaság felzárkózásának egy lehetséges stratégiája” címmel…. 298
Janik Szabolcs Migrációkutató Intézet igazgató h. prezentációja **„**Migráció az Európai Unióba: aktuális trendek, kihívások” címmel…….. 336
Prof. Marinovich Endre ismertetésében „Záróközlemény”…… 354
Negyedik rész (Összefoglaló) 2020 - XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórum - „Trianon *100* – A békediktátum és következményei, tanulságai…… 355
Az események felsorolása……. 359
Dr.Czeglédi József, a KEP és az 56-os Dialógus Bizottsága elnöke, a közgazdaságtudományok

kandidátusa, a Szervező Bizottság elnöke köszöntője…….. 360
Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, a KEP alelnöke, az MTA v. alelnöke köszöntője…… 361
Dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke köszöntője…. 361
Potápi Árpád, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, országgyűlési képviselő megnyitó előadása a Kormány részéről…… 362
Potápi Árpád államtitkár prezentációja „Nemzetpolitika 2010-2020" címmel…… 367
Prof. Pók Attila, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete ny. tudományos tanácsadója, a Kőszegi Felsőbb-fokú Tanulmányok tudományos tanácsadója, EMMT alelnök előadása 392
Prof. Pók Attila prezentációja „Trianon a magyar politikai gondolkodásban" címmel…… 395
Dr. Ligeti Dávid, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársa előadása…. 415
Dr. Anka László, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos munkatársa előadása…... 417
Dr. Anka László prezentációja „Apponyi Albert szerepe a párizsi békekonferencián" címmel……. 422
Dr. Zeidler Miklós, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar docense előadása.. 436
Dr. Zeidler Miklós prezentációja „Magyar revíziós elképzelések Trianon után" címmel…… 440
Pesty László Székely Nemzeti Tanács európai polgári kezdeményezés kampányvezető felhívása…….. 455
Prof. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság Örökös Tiszteletbeli elnöke, a KEP védnöke előadása……. 456
Prof. Kovács Árpád prezentációja „A magyar és az utódállamok gazdaságának helyzete Trianon után 100 évvel" címmel…….. 459
Prof. Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója előadása……. 478
Dr. Kőrösi Mária egyetemi docens, a Széchenyi Társaság elnökségi tagja előadása……... 480
Dr. Marossy Endre hadtörténész, a KEP 56-os Dialógus Bizottsága alelnöke előadása…….. 484
Dr. Marossy Endre prezentációja„Történelmi emlékhelyeink, örökségünk elhelyezkedése Trianon után" címmel……. 487
Nagyné Pintér Jolán, a Gulag Alapítvány elnöke előadása…… 529
Nagyné Pintér Jolán prezentációja „A Gulag Alapítvány tevékenysége, feladatai, összefüggése Trianonnal" címmel……. 531
Prof. Marinovich Endre ismertetésében „Záróközlemény"…….. 545
Nyáry Éva festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia Köztestület tagja, a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend emeritus Nagyperjele, a KEP alapító tagja, Dr. Czeglédi József KEP elnök, 56-os Szabadságharcos és Prof. Monok István, az MTA Könyvtárának főigazgatója festményadomány átadás 546
Impresszum……. 548

Első rész (Összefoglaló)
2017 - X. Társadalmi Párbeszéd Fórum „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján”

A Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület (KEP) Budapesten, május 19-én rendezte meg sikeresen X. Társadalmi Párbeszéd Fórumát, hagyományosan a Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseményeként. A konferencia címadó témája ez volt: "Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján". Vezérgondolatai között szerepeltek: biztonságpolitika, gazdaság, identitás. A rendezvény helyszíne, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár teljesen megtelt konferenciaterme kitűnő, ünnepélyes környezetet nyújtott a tanácskozáshoz. A rendezvény védnökei voltak: Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA volt alelnöke, Prof. Dr. Kovács Árpád a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke, valamint Dr. Mikola István a KKM államtitkára, volt miniszter, a KEP alelnöke. Az előadók témakörük kitűnő ismerői. A rendezvény több mint 100 résztvevője aktívan bekapcsolódott az eszmecserébe. Köszöntőt mondott Dr. Czeglédi József, a KEP elnöke, Dr. Tanka László a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus. A KEP Fórum levezető társelnöke volt az első részben Dr. Czeglédi József KEP elnök, az MTA Köztestület tagja, a második részben Prof. Dr. Pók Attila. az MTA Történettudományi Intézet igazgató helyettese, az EMMT alelnöke.

Elnöki köszöntőjében Dr. Czeglédi József kiemelte, hogy lényeges napjainkban a párbeszéd, ami elősegítheti, hogy az ellenfelekből partnerek, barátok legyenek. Egyes kérdésekben alapvető a nemzeti konszenzus megteremtése. Megemlítette, hogy három hónappal ezelőtt stratégiai együttműködési megállapodást írt alá a KEP az Európa Mozgalom Magyar Tanácsával. Külön is megköszönte az Akadémia támogatását. Dr. Tanka László elismerően nyilatkozott a 7 éve tartó együttműködésről a KEP-pel, melynek eredményeképpen a mostani VII. Magyar Világtalálkozónak is kiemelt közéleti eseménye ez a rendezvény. Röviden bemutatta a jelenleg folyó nagyszabású eseménysorozat kiemelkedő elemeit. Megemlítette, hogy Aranyosapáti volt a helyszíne a felekezetközi párbeszédnek, ahol különböző vallások képviselői közös békenyilatkozatot fogadtak el. Ez is megerősítette, hogy milyen fontos a dialógus, globálisan gondolkodni és lokálisan cselekedni. Dr. Kroó Norbert akadémikus történelmi áttekintése szerint Európa még sötét volt és üres, amikor Kínában már magas szintre ért a tudomány. Voltak Kínának kezdeményezései, de akkor Európa nem fogadta, ezért Kína visszazárkózott. Most mindennél jobban látható, hogy a világpolitika súlypontja nyugatról keletre és északról délre tevődik át. Ezt sokan nem realizálják. A hatvan év alatt teremtett kincset jól kell alkalmazni, hasznosítani az egész világ számára. Külön méltatta a KEP – EMMT együttműködést.
A továbbiakban Czeglédi József KEP elnök felolvasta hg. Esterházy Antal üdvözletét. A KEP tiszteletbeli elnöke, az Esterházy hercegi család feje ebben kiemelte, hogy a magyar közönség érdeklődését a jubileum kapcsán kiemelten foglalkoztatják Európa, illetőleg, az integráció kulcsfontosságú kérdései. Találkozónk az 1957-évi Római Szerződés 60-ik évfordulója kapcsán ezért is a Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseménye. Hozzájárul küldetésünkhöz, az Európához tartozás eszményéhez, a szoros együttműködés és egymásra utaltság jegyében folytatott tevékenységhez.
A rendezvény néhány újszerű, karakteres megállapítása és elemzése a címadó tárgykörön is túlmutató jelentőséggel bírt. Mint ilyen, említést érdemel az előadás, amit a Külgazdasági és Külügyminisztérium osztályvezetője tartott. Gaál Miklós, a Külgazdasági és Külügyminisztérium osztályvezetője a biztonságpolitika aktuális helyzete és kihívásai témakörben tartott előadást. Bevezetőjében felvázolta a biztonság fogalmának napjainkban tapasztalható megváltozását, az államközpontú biztonságfogalom emberközpontúvá válását, s bemutatta e folyamatok hatásait. Megfigyelhető, hogy a biztonságpolitikai megközelítés módosulása egy sor új típusú biztonságpolitikai kihívás elé állítja a nemzetközi kapcsolatok szereplőit. Ennek megfelelően előadásában is kitért a kíberbiztonság, az ellátásbiztonság és erőforrás-diplomácia kérdéseire, valamint a szélsőségesség és terrorizmus jelentette kihívásokra. A hallgatóság részére globális áttekintést nyújtott az egyes meghatározó fontosságú régiók biztonságpolitikai helyzetével kapcsolatban is.
Dr. Orbán Balázs, a Migrációkutató Intézet főigazgatója, a Századvég Alapítvány kutatási igazgatója "A népvándorlás helyzete Európában és Magyarországon" témában tartott előadásában kifejtette, hogy Európában akut válsághelyzet van, ami hullámokat kelt, ezt érzékeljük naponta. A strukturális válsághelyzet 2015 óta tart. A német kancellár véleménye ma már az, hogy nem tarthatjuk fenn az eddigi gondolkodásmódot. Ezért a magyar tabudöntögető intézkedések felé van elmozdulás, a 2 évvel ezelőttinél nagyobb nyitottság. Európa-szerte viták tapasztalhatók arról, hogy hogyan kell kezelni a migrációt. Az európai menekültügyi jogrendszer nem csökkenti, hanem növeli a nyomást. A beáramlást jutalmazza, és nem azokat, akik a szülőhelyükön akarnak boldogulni.

Prof. Dr. Schöpflin György az Európai Parlament képviselője "Európa honnan – hová?" címet viselő videó üzenet formájában megtartott előadásában kijelentette, hogy az európai történelem egyedülálló. Hatására megszűnhetnek a háborúk. Az integráció azt jelenti, hogy Európa kivezethető a traumából. Ez megvalósult nyugaton, de Közép- és Kelet-Európában nem. 1989-ben azt vártuk, hogy visszakerülünk Európába, de a kivezetés a traumából sohasem valósult meg. Mély kulturális különbségek, konfliktusok mutatkoznak és megmaradnak, amíg az EU csak egyféle megoldást lát, összeurópai elképzelése nincs. Fontos lenne, hogy a nyugat odafigyeljen arra, amit mondunk.
Rendkívül időszerű és színvonalas előadást hallhattunk Prof. Dr. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke részéről. "Közép-Európa gazdasága 2017-ben" című előadásában gazdasági és államháztartási pozíciókat ismertetett nemzetközi összehasonlításban. Rövidebb távon viszonylag kedvezők a kilátások, de egyre kockázatosabb a világ, számos ország van ellentmondásos helyzetben. Európai átlagot meghaladóan nálunk 2017-re a prognosztizált növekedés 4% körüli. A nyugdíjak és a fizetések emelése tartható. Inflációnk illeszkedik a régiós országok trendjéhez. Hiány és eladósodottság tekintetében az unióban a középmezőnyben helyezkedünk el. Gazdasági növekedésünk ma meghaladja az EU átlagot, ez a közeli jövőben még erőteljesebb lesz, de a későbbiekben kérdéses. Sok tényezőtől függ. Sok fejlesztés van folyamatban. Változatlan EU támogatással hosszú távon nem számolhatunk. Radda István, az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztala elnöke "Az osztrák-magyar kapcsolatok néhány új sajátossága" mottóval tartott ismertetőjében megállapította, hogy ausztriai hivatalos megnyilatkozások szerint is sikertörténet Magyarország fejlődése 2016-ban és 2017 elején. Ennek naponta ellentmond az osztrák balliberális sajtó. Az ellenvéleményeket, hazugságokat intenzívebben kellene kezelni hazai részről.
Prof. Dr Pók Attila az MTA Történettudományi Intézet igazgató-helyettese, a Felsőbb-fokú Tanulmányok Intézete - Kőszeg, tudományos tanácsadója, az EMMT alelnöke "Európai identitás, történész szemmel" című előadásában történeti áttekintést adott az európai identitás eredetéről, helyzetéről, perspektíváiról, arról, hogy hogyan gondolkozik az európai közvélemény az EU-ról. Felmérés készült, mely kimutatta, hogy Európa polgárai 57%-a tartja az EU-t jó dolognak, Magyarország esetében ez 48%. Az EU-val kapcsolatos elvárásokról adnak képet az Euro-barométer táblázatok. Az európai identitásra mutató kérdések: nemzettudat, Európa-tudat, közös múlt, közös kultúra, nemzeti himnusz, Európa-himnusz, politikai elit, tragédiák értelmezése és elkerülése, megítélése.
A vitában szólók kötetlenül reflektáltak az előadók által elhangzottakra: hosszú távon az oktatásra kell a hangsúlyt helyeznünk; a kulturális amnézia áthatja az európai identitást; a történelmi öntudat fontos; meg kell tanulni egymás nyelvét, mert az elit értelmiség gyakran elbeszél a nép fölött; az európai átlag életkor nagyban eltérő, a fiatalok fizikai állapotával összevethetően; nyugaton létesíteni kellene ellenközpontokat a hazugságokkal szemben. A kérdezők, hozzászólók választ kaptak kérdéseikre. Több részvevő méltatta a kivételesen magas színvonalú előadásokat és a sűrű program ellenére precíz megvalósítást.
Összefoglalójában Dr. Fazakas Szabolcs, az Európai Számvevőszék Elnöksége tagja, c. egyetemi tanár, volt miniszter, a KEP alelnöke kiemelkedően pozitívnak értékelte a konferencia színvonalát, az előadásokat és a hozzászólásokat. Külön hangsúlyozta a KEP és az EMMT stratégiai együttműködési megállapodás és az Akadémia pozitív szerepét a X. Társadalmi Párbeszéd Fórum megvalósításában. Ezután "Rómától-Brüsszelig, az EU 60 éve" címmel ismertetést adott az EU integráció történetéről dióhéjban olyan fogalmak körül, mint európai összefogás, Európai Egyesült Államok, páneurópai gondolat megjelenései; Marshall-terv; Schuman-terv, Montánunió, Római Szerződés; dinamikus fejlődés; első bővülések és a kiteljesedés további jelentős momentumai. A II. világháború tanulsága, hogy a laza kormányközi együttműködések még nem jelentenek garanciát a békére. Zárszavában megállapította: a BREXIT által felvetett teoretikus kérdés: miért akar valaki kilépni egy jól működő rendszerből? A válasz: csak ha valami baj van. Az Európai Számvevőszék rendkívüli figyelemmel kíséri a kölcsönös tartozásokat. Fontos, hogy ne engedjük, hogy Európa a "Divide et impera" törekvés áldozata legyen. Európában felületi kezelés zajlik, végleges megoldás még nincs. El kellene érni, hogy a fiatalok is boldogan gondoljanak arra, hogy európaiak. Változzon a szemlélet, hiszen az integráció egy történelmi csoda.
Mára megkerülhetetlen a felelős vizsgálódás az európai integráció gyengeségeit, a robbanásszerűen megnőtt veszélyeket, az újkori népvándorlást, a migráció helyzete alakulását és távlati kilátásait illetően. Továbbra is törekszünk áttekinteni az Európa válságához vezető tényezőket, központi kérdésként elemezni a közelmúlt időszakot jellemző biztonságpolitikai jelenségeket és hatásokat, levonni a közös jövőnkre kiterjedő következtetéseket. Meggyőződésünk, hogy az európai integrációnak új és jobb utakat kell keresnie, amihez ma még hiányzik az országok közötti politikai egyetértés és a szükséges társadalmi támogatás. Törzsasztal sorozatunk és az évenkénti társadalmi párbeszéd fórum a civil szereplők egymás közötti és állami, kormányzati, európai intézményi

személyiségekkel való eszmecseréjét célozva fenntartható és jövőépítő jelleget öltő hagyománnyá vált, fókuszában közvetlen környezetünkkel, Közép-Európával, benne Magyarország történelmi útjával a mai integrációig, és szerepével Európa jövőjének építésében. Ezt jól szolgálja a részvevők köre, az ismert közéleti személyiségek és civil szereplők, fiatalok és idősebbek találkozása. Fontos cél, hogy a projekt eredményei közép- és hosszútávon hasznosuljanak. Ennek eszköze az érdeklődő hazai és határon túli civilek számára biztosított lehetőség a részvételre, konstruktív vitára. Az Egyesület tevékenysége és rendezvényei célja egy rendszeres és kötetlen összejöveteli lehetőség megteremtése, pártoktól független társadalmi fórum szervezése tagjaink és főbb partnereink számára, tekintélyes közéleti személyiségek részvételével, olyan témakörökben, mint az európai integráció helyzete és jövője, a hazai és az európai civiltársadalmat érintő kulcsfontosságú kérdések, problémák elemzése, megvitatása, a kilátások, a szükséges feladatok és utak azonosítása, jelzése, alkalom adtán további társadalmi vitára bocsátása.

Az építő párbeszéddel és aktív civil részvétellel megvalósult konferencia erőssége volt a magas szakmai színvonal, az igényes előadások és hozzászólások. Külön hangsúlyt kapott a társadalmi összefogás, a címadó témában érdekelt szervezetek, intézmények együttműködése és együttes részvétele a társadalmi fórumon, ami mind a szervezet, mind az integráció és az európai együttgondolkodás eszmények melletti elköteleződés fenntarthatóságának a kulcseleme. Kiemelkedő jelentőségű ebben a tekintetben a KEP és az EMMT stratégiai együttműködési megállapodása, valamint az Akadémia pozitív szerepe a Társadalmi Párbeszéd Fórum megvalósításában.

Egy idő óta a KEP tevékenységének homlokterében áll a fiatalok bevonásának szándéka, ami az ifjúsági tagozat létrejöttében is testet öltött. Ebben benne rejlik az a szándék, hogy a fiatalok önkéntes részvételükkel is kinyilvánítsák, hogy személyükben felelős ás tudatos alakítói a jövő európai integrációjának.
A programok szervezésében és lebonyolításában 10 új önkéntes segítőnk közreműködésével számolhattunk, közhasznú munkavégzés keretében.

A program céljai és eredményei teljességben megvalósultak. Ugyanakkor a tárgyalt és aktív párbeszédben, konzultációban megvitatott kérdések tárháza olyan szélesre sikerült, hogy a KEP többször is visszatért a fórum értékelésére és továbbvitelére, és mind a saját tagsága körében, mind szervező partnereivel közösen konzultációs rendezvényei keretébe iktatta, így 2017 decemberében és a következő év márciusában, amikor a 2017. évi program eredményeinek továbbvitelére és folytatására tett javaslatot.

Az események felsorolása

az „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján” címmel megrendezett X. KEP Társadalmi Párbeszéd Fórumon elhangzott beszédek és előadások

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár Konferenciaterme (Budapest V. ker. Arany János utca 1.) **2017, május 19.**

1/ Dr. Czeglédi József KEP elnök, a KEP Fórum Szervező Bizottsága elnöke, az MTA Köztestület tagja köszöntője a Fórum résztvevőihez

2/ Dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke köszöntője a Fórum résztvevőihez

3/ Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, az Európa Mozgalom Magyar Tanácsa elnöke, az MTA v. alelnöke köszöntője a Fórum résztvevőihez

4/ Hg. Esterházy Antal, a KEP tiszteletbeli elnöke, az Esterházy hercegi család feje üdvözlő levele a Fórum résztvevőihez – a levelet Dr. Czeglédi József KEP elnök ismertette

5/ Gaál Miklós, a KKM biztonságpolitikai és nemzetközi együttműködésért felelős államtitkárság osztályvezetője előadása - „A biztonságpolitika helyzetének néhány aktuális kérdése" címmel

6/ Dr. Orbán Balázs, a Migrációkutató Intézet főigazgatója, a Századvég Alapítvány kutatási igazgatója előadása - „A népvándorlás helyzete Európában és Magyarországon" címmel

7/ Prof. Dr. Schöpflin György, az Európai Parlament képviselője előadása - „Európa honnan – hová?” címmel

8/ Prof. Dr. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke előadása - „Közép-Európa gazdasága 2017-ben” címmel

9/ Radda István, az 56-os Szabadságharcos Lovagrend „Osztrák-Német Nagypriorátus“ nagypriorja, az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztala elnöke előadása - „Az osztrák-magyar kapcsolatok néhány új sajátossága” címmel

10/ Prof. Dr Pók Attila az MTA Történettudományi Intézet igazgató helyettese, Felsőbb-fokú Tanulmányok Intézete, Kőszeg, tudományos tanácsadó, az EMMT alelnöke előadása -„Európai identitás, történész szemmel” címmel

11/ Dr. Fazakas Szabolcs az Európai Számvevőszék Elnöksége tagja, c. egyetemi tanár, a KEP alelnöke, v. miniszter előadása és konferenciazáró összefoglalója - "Rómától-Brüsszelig, az EU 60 éve" – Összefoglaló előadás

Dr. Czeglédi József KEP elnök, a KEP Fórum Szervező Bizottsága elnöke

2017 - X. Társadalmi Párbeszéd Fórum „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján”
Köszöntő a fórum résztvevőihez

Kedves barátaim, engedjék meg, engedjétek meg, hogy a Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület Szervezőbizottsága, elnöksége és partnerei nevében nagy tisztelettel és szeretettel köszöntsem a VII. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseményének, a X. Társadalmi Párbeszéd Fórumnak valamennyi résztvevőjét. Külön nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm az elnökség tagjait. Engedjék meg, hogy bemutassam az elnökség tagjait: Radda István hatvan éves emigrációs tapasztalattal, jelenleg az '56-os Szabadságharcos Lovagrend Osztrák-Német Nagypriorátusa nagypriorja, az ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztal elnöke, dr. Pók Attila professzor úr, az MTA Történettudományi Intézet igazgatóhelyettese, a Felsőfokú Tanulmányok Intézete kőszegi tudományos tanácsadója, az EMMT alelnöke, mindnyájunk által jól ismert szenátorunk, professzor dr. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke, több egyetem professzora, dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub alapító elnöke, professzor Kroó Norbert akadémikus, az Európa Mozgalom Magyar Tanácsának elnöke, az MTA volt alelnöke, dr. Orbán Balázs, a Migrációkutató Intézet főigazgatója, a Századvég Alapítvány kutatási igazgatója és Gál Miklós, a Külgazdasági és Külügyminisztérium osztályvezetője, aki egyébként Mikola István államtitkár urat helyettesíti, és a témában megtartja az előadását. Államtitkár úrnak váratlanul New Yorkban részt kellett vennie az ENSz innovációs nemzetközi tanácskozásán. Tévé interjúja miatt csak most érkezett meg elnökségünk tagja, dr. Fazakas Szabolcs miniszter úr is, aki jelenleg is az Európai Unióban dolgozik az Európai Számvevőszék elnökségének a tagja, nekünk is egyik alelnökünk, címzetes egyetemi tanár.
Külön nagy tisztelettel és szeretettel köszöntöm a résztvevők között a partner civil szervezeteknek a képviselőit, a Magyar Világtalálkozó szervezőbizottsága tagjait, társadalmi és állami szervezetek képviselőit, valamint a határon túlról érkezetteket, kiemelten partnerünket, az ausztriai Club Pannonia elnökét. Most fogják ők is a külön rendezvényüket megtartani abból az alkalomból, hogy 25 évvel ezelőtt együtt hoztuk létre Bécsben a Club Pannoniát, amelynek egyik szülöttje a Közép-Európai Club Pannonia Közhasznú Egyesület is, amely most 16 éves. A partnerek közül üdvözlöm azokat, akik még a Kárpát-medencéből érkeztek ide, külön az Európai Bizottság Budapesti képviseletének munkatársát és természetesen a sajtó képviselőit, a televízió és a rádió képviselőit, a Fórum szervezőit, házigazdáit is.
Mindnyájan tudjuk, hogy a mai témánk: újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján. Hallatlanul fontos téma ez. Ezt szerintem mindnyájan értékeljük, és ezeken a témakörökön belül, amit vizsgálunk, különösen nagy súllyal próbálunk foglalkozni a biztonságpolitika, a gazdasági identitás kérdésével, aktualitásával.
Eredeti programunk csak minimális mértékben változott. Egyrészt államtitkár úr említett váratlan New York-i kiküldetése miatt. Évek óta változatlan előadónk, professzor Schöpflin György európai parlamenti képviselő programja is változott, de mint mindig, most is áldozatkészségéről tesz tanúbizonyságot, amikor felajánlotta egy DVD-előadás készítését, amit el is juttatott munkatársa, Csörsz Emese révén hozzánk. Ezt ezúttal is nagyon köszönjük, hiszen ő, mint az Európai Parlament munkatársa és professzor úr európai parlamenti irodájának vezető munkatársa, közöttünk van. Még egy személyi hiányt kell jeleznem. Volt elnökünk, aki 14 évig volt elnöke a Közép-Európai Club Pannoniának, herceg Eszterházy Antal egyidejűleg kapott egy olyan felkérést, amit nem tudott már áttenni, az Esterházy Napok kapcsán az Esterházy Tavaszi Fesztivált nyitja meg ma Fertődön. Oda-vissza körülbelül 350 kilométeres útról van szó, tehát semmiképpen nem tudta volna betartani mind a két vállalását. Rajtam keresztül küldi köszöntőjét, üdvözletét - én 14 évig voltam általános helyettese, mint ügyvezető elnök - és megkért arra, hogy a rövid köszöntőjét ismertessem, amit meg is fogok tenni.
Hölgyeim és uraim, kedves barátaim! Tíz éve kezdeményeztük az első Társadalmi Pártvezető Fórum megszervezését, mert azt valljuk a KEP-ben, hogy a társadalmi-gazdasági fejlődés egyik legfontosabb feltétele és egyik leghatékonyabb módszere a dialógus. A párbeszéd segítségével elérhetjük bonyolult kérdésekben is, hogy ellenfelekből barátok legyenek. Erre nagy szükség van. Az I. Párbeszéd Fórumot 2008. április 25-én szerveztük. A fő téma akkor a demokratikus intézmények működési tapasztalatainak vizsgálata volt. Az egyik fő következtetés pedig az volt, hogy az alapvető feladatokban fontos a nemzeti konszenzus minimum létrehozása. Nagyon érdekes, hogy tíz évvel ezelőtt is fontos következtetésként állapítottuk meg, - és ezt most szó szerint idézem a tíz évvel ezelőtti KEP összefoglalóból, - amit mindenki, a honlapunkon ellenőrizhet - hogy „az Európai Unió

sem igazán szólhat bele az ország belső fejlődésébe, legfeljebb bizonyos fegyelmező erővel bírhat. Magyarországnak magának kell kivívnia a sikert, megtalálnia a problémákat, megoldásokat". Szó szerint idéztem a KEP I. Társadalmi Első Társadalmi Párbeszéd Fórumának záródokumentumából. Azóta a KEP minden évben kiemelt közéleti témákkal foglalkozik a társadalmi párbeszéd fórum keretében, különös tekintettel az európai integrációra, a közép-európai együttműködésre és a Kárpát-medencei magyar nemzetiségi kisebbségekre. Ezúton is megköszönöm a KEP elnökeként és a társadalmi párbeszéd fórum 10 évvel ezelőtti kezdeményezőjeként valamennyi közreműködő KEP tagtársamnak, hazai és határon túli partnerünknek a részvételét, támogatását, a KEP párbeszéd fórumain. Kérem ezt a jövőben is. Végezetül itt jelzem, hogy éppen e munka érdekében három hónappal ezelőtt aláírtunk egy stratégiai együttműködési megállapodást Európa legnagyobb civil szervezetéhez tartozó EMMT elnökével, Kroó Norbert akadémikussal, amit ezúton is nagyon szépen köszönünk. Ennek azért is van nagy jelentősége, mert elhatároztuk, hogy együttműködünk rendezvények, programok szervezésében is, és most is többen itt vannak az Európa Mozgalom Magyar Tanácsától előadóként is, és meggyőződésünk, hogy ez elősegíti a munkánkat a jövőben is. Külön köszönöm ezúttal is a Magyar Világtalálkozó szervezőbizottságának és a Panoráma Világklubnak a támogatását, és megragadom az alkalmat, hogy programunknak megfelelően felkérjem a Magyar Világtalálkozó elnökét, Dr. Tanka László elnök urat a köszöntője megtartására.

Dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke

2017 - X. Társadalmi Párbeszéd Fórum „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján"
Köszöntő a fórum résztvevőihez

Szeretettel köszöntök mindenkit a Magyar Világtalálkozó nevében. Köszönöm azt a lehetőséget, hogy hetedik éve már a Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseménye a Társadalmi Párbeszéd Fórum. Izgalmasabbnál izgalmasabb témakörök és érdekesebbnél érdekesebb előadások szemtanúi és fültanúi lehetünk. Köszönöm az előadóknak, hogy eljöttek és közkinccsé teszik, azt, amit életművük során létrehoztak. A hatodik napja tart a Magyar Világtalálkozó. Tegnap éjfél felé ért véget egy olyan rendezvényünk, ahol a jelenlévő 150 résztvevő deklarálta, hogy a május 18-i nap legyen a Magyar Konyha Világnapja. Három ilyen konferenciát rendezünk a nyolc nap során. Az első Balatonlellén került sorra, ahol az első világtalálkozó helyszínén egy turisztikai konferenciát tartottunk arról, hogy a Balatonra nem csak két napon keresztül, hanem tizenkét hónapon keresztül lehet vinni vendégeket. Aztán másnap Aranyosapátiban egy nagyon különleges környezetben találkoztunk. Aranyosapáti – talán nem minden partnerünk tudja, hogy hol van - Szabolcs megyében van, innen 300 kilométerre, és az ország egyik legszegényebb települése. Odamentünk, hogy deklaráljuk azt, hogy van összefogás, és a reformáció 500 éves jubileumi ünnepségén több mint félszáz református lelkész, esperes, püspök jelenlétében Csűry István királyhágó-melléki püspök úr celebrált istentiszteletet. Utána következett ennek a rendezvénynek egy ikertestvére, ezt úgy hívjuk, hogy „vallások párbeszéde". Ez nem ilyen nagy plénumon szokott történni, hanem egy kerekasztal beszélgetés. Úgy gondoltuk már évekkel ezelőtt, hogy a vallásról a civilek és a világtalálkozó résztvevői is közvetlen hangvételben egy kicsit beszélgessenek arról, hogy mit jelent számunkra a hit, mit jelent számukra a vallás és az egyház, és ennél az asztalnál ott ülnek nemcsak a keresztény vallás képviselői, hanem a muszlim, a zsidó vallás és más vallásoknak a civil képviselői is. És azért mondom ezt, mert ez a találkozás azzal ért véget, hogy egy békenyilatkozatot elfogadtunk. És itt felvetettem a Czeglédi elnök úrnak, hogy tíz ilyen eseményen túl vagyunk, és mi lenne, ha a jövőben nem csak egy sajtóközleményt adnánk itt ki, hanem azokat a sarokpontokat, amelyekről úgy gondoljuk, hogy fontosak a civil társadalom részéről üzenetként a világ magyarsága felé, a média felé megfogalmaznánk. Mi ezt a vallások párbeszédénél könnyebben meg tudtuk tenni, mert huszonöten voltunk ezen a rendezvényen, és elfogadtunk egy nyilatkozatot, - csak egy mondatot hadd idézzek belőle - ami utal arra is, hogy mennyire fontos a dialógus az élet minden területén. „Valljuk, hogy a dialógus, az egy asztalhoz ülők párbeszéde lehet az egyetlen békés megoldás, a jövendő a béke emberéé, ezért hívunk mindenkit, aki egy ilyen jövendőért kész globálisan gondolkodni és lokálisan cselekedni." A nyilatkozat egy vezérmondatát mondtam el, és azt kívánom, hogy ezen a forró pénteki délutánon mi olyan szellemi táplálékot tudjunk kapni, amiért megérte, hogy ne a Balatonra menjünk, hanem üljünk ide, és hallgassuk meg kiváló előadóinkat. Jó munkát kívánok Önöknek.

Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA v. alelnöke

2017 - X. Társadalmi Párbeszéd Fórum „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján”
Köszöntő a fórum résztvevőihez

Szeretnék köszönetet kifejezni Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának, amelynek egyébként lakója vagyok úgy mellékesen, hogy lehetőséget teremtett arra, hogy ezt a találkozót itt és most megrendezhetjük, és reményeink szerint a jövőben is.
Engedjék meg, hogy ebből az alkalomból egy néhány szót, mint fizikus, szóljak Önökhöz. Gondolom, hogy ez valami alapot szolgáltathat ahhoz, amit a társadalomtudomány képviselői majd később elénk fognak tárni. Európa még sötét volt és üres, amikor Kínában már virágzott a tudomány és a kultúra, fantasztikus találmányokkal ajándékozták meg az emberiséget. Eljutottak odáig, hogy hajóhaddal járták be a világ jelentős részét. És közben úrrá lett Kínán is az átok, amit vitának szokás nevezni. Meggyőzték az akkori uralkodót, hogy ez túl drága, megindította a hajóhadat, az el is égett. Kína bezárkózott, és hogy hova jutott, azt tudjuk. Volt egy Római Birodalom, amelyet - valahányszor olvasok róla -, csodálok, mert az akkori információs és közlekedési körülmények között egy a Földközi-tenger medencéjét körülölelő, sőt egész Európába, egész Angliáig felnyúló birodalmat tudtak rendben tartani. És amikor egy kicsit kezdett ingadozni az erkölcsi alap, akkor tudjuk, hogy mi lett az eredmény. Mégpedig, noha a Római Birodalom bukását néha a történelemkönyvek egy fix dátumhoz szokták kötni, én azt hiszem, hogy az úgy történt, hogy észre se vették. És most itt van az Európai Unió, amely történelmi léptékkel mérve is 60 év körüli idő, és ezt ünnepeljük most. De amikor ünnepeljük, akkor nem szabad elfeledkeznünk arról, ami nyugtalanít bennünket, és előrevetítve esetleg sokkal rosszabb körülményeket is teremthet. Nem csak beszélnünk kell erről-arról, hogy mit kellene tennünk, és ezért nagyon örülök, hogy ilyen fórumon, mint ez a mostani, lehetőséget kapnak arra, hogy ezt tegyék. Ehhez szeretnék most - mint fizikus - először is egy néhány peremfeltételt megemlíteni. Mi mindig peremfeltételekből szoktunk kiindulni, amikor valamit szeretnénk megoldani. Ezek közül az egyik, - lehet, hogy ezzel vitát fogok kiváltani, de azt hiszem, hogy elég világos, - hogy a világgazdaságnak a súlypontja nyugatról keletre és északról délre tolódik folyamatosan. Különösen az első folyamat nagyon gyors, aki Kínában járt, az azt hiszem, hogy megérti ezt a kijelentést. És sokan nem realizálják ezt. A Római Birodalom eltűnése, sok mindent okozott Európában. Ezért szerintem ezt a hatvan évet, mint kincset kell megvédenünk, és vigyázzunk arra, hogy ami rosszat találunk benne, azt igyekezzünk minél gyorsabban kijavítani, vagy legalábbis hangot adjunk a javításnak.
Mint a technológiai fejlődést figyelő ember, én hiszem, hogy ebben egy néhány olyan alapvető folyamatra oda kell figyelnünk, amelyik nemcsak Európa jövője szempontjából lehet kulcskérdés, hanem mondjuk Földünk szempontjából is, ami, valljuk be őszintén, egy kicsit már kísérlet számunkra. Ezek közül az első az, hogy azok a technológiák, amelyeket most a modern gazdaság használ, kimerültben vannak. Ezek a technológiák olyan tudományos ötleteken alapulnak, amelyek olyan életet teremtettek számunkra, ami még soha nem jutott az emberiség számára, mégis úgy érezzük, hogy ennél is sokkal tovább kellene lépni. Ezekkel a technológiákkal nem lehet újnak lenni. Azt hiszem, hogy a tudomány törvényeit ismerjük már annyira, hogy nem jósolnunk kell a jövőről, hanem extrapolálni abból, amit már tudunk. Ezért gondolom azt, hogy négy olyan terület van, és ezeknek bizonyos kombinációi, amelyek meg fogják határozni a jövőnket. Bizonyára hallottak az információs technológiáról, a biotechnológiáról és a nanotechnológiáról. Különösebben az utóbbit hangsúlyoznám, nem azért, mert ezzel foglalkozom, hanem azért, mert ez egy olyan kulcsot adott a kezünkbe a másik kettővel is, amelyik takarékosabb anyagfelhasználással, takarékosabb energiafelhasználással sokkal magasabb minőségű szolgáltatás. És Európának ebben felelőssége van. Európa, a modern ipar bölcsője, a modern mezőgazdaság bölcsője, és a modern tudomány bölcsője. Azt hiszem, hogy ezért magunktól elvárhatjuk, hogy vigyázunk arra, hogy ezek olyan szinten maradjanak, hogy hozzájáruljanak ahhoz, amivel egy erős, a világban súlyos Európát teremthetnek meg. Ezek az információs technológiák Magyarországon is fejlődnek, Magyarországnak ez jelentős hozzájárulása, és úgy gondoltam, hogy a Magyar Tudományos Akadémia székházában ezt el kell mondani. És még egyet, ez a kvantumtechnológia. Ezt azért említem, mert ez olyan furcsa világot jelent, amire Albert Einstein, a múlt század legnagyobb tudósa azt mondta, hogy ez olyan furcsa, hogy az nehezen érthető. Ennek ellenére most már látjuk, hogy a kvantumtechnológia nem csak az atomi világnak, hanem ennél nagyobb rendszereknek is az alapját képezi, és nem csak az élettelen tudományoknak, hanem a biológiának is, az életnek is, az agyműködésnek is, és ezért most már ott tartunk, hogy úgy gondoljuk, hogy a társadalomtudományoknak is alapvetően befolyásolja az útját. Azok a döntések, amelyek az életünket előreviszik, azok is valószínűségi döntések. Például azt is szokták mondani, hogy ahol közvélemény-kutatás van, ott a közvélemény-kutatás kérdése az olyan, mint a

kvantummechanika-mérés, ami megváltoztatja a rendszert. Kutatóként, fizikusként úgy érzem, hogy ez az alapja mindennek. Meg vagyok győződve arról, hogy a XXI. században az egyetlen igazi értékteremtő tudomány ez és az ezen alapuló technológia. A jövőnket úgy képzeljük el, hogy erre alapozzuk. Ezekkel a gondolatokkal kívánok egy nagyon jó konferenciát mindnyájunknak és nagyon örülök, hogy itt lehetek.

Hg. Esterházy Antal, a KEP tiszteletbeli elnöke, az Esterházy hercegi család feje üdvözlő levele

a 2017 - X. Társadalmi Párbeszéd Fórum „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján”
a fórum résztvevőihez

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, Kedves Vendégeink!

Egyesületünk idén tízedik alkalommal szervez jelentős közéleti témákról társadalmi párbeszédfórumot. Figyelme homlokterében szerepel az európai integráció. Konferenciánk címe: „ÚJABB KIHÍVÁSOK EURÓPÁBAN, KÖZÉP-EURÓPÁBAN A RÓMAI SZERZŐDÉS 60. ÉVFORDULÓJÁN”. A magyar közönség érdeklődését a jubileum kapcsán kiemelten foglalkoztatják Európa kulcsfontosságú kérdései, az európai integráció, Közép-Európa jelene és jövője, a migránsválság, a fiatalok társadalmi szerepe, perspektívái, aktuális társadalmi kérdések. Évek óta az európai integráció szerepel közéleti rendezvényünk napirendjén. 2015-ben a „Quo vadis Európa?” fórumunk olyan témákat tárgyalt, mint az elmúlt évek európai integrációra kiható fejleményei, új utak és reformok szükségessége, az egyes országok közötti politikai egyetértés és a demokratikus társadalmi támogatás, versenyképes szociális piacgazdaság, kijutás a válságból párbeszéddel és társadalmi-politikai konszenzussal, válaszúton Európa, biztonságpolitika, ukrán helyzet, a Kárpát medence gazdasági kilátásai, népvándorlások Európája, az EU aktuális pénzügyi- és civil jogi kérdései. Európa, az Európai Unió és azon belül Magyarország sorskérdései szerepeltek a 2016. évi fórumon is. Kontinensünk, benne Magyarország helyzete, napjainkban megkerülhetetlen jelenségek, az európai integráció aktuális dilemmái, az összefogás fontossága, a megnőtt biztonságpolitikai veszélyek, a migráció és hatásai, a közép-európai régió, benne Magyarország történelmi útja a mai integrációig, szerepe Európa jövőjének építésében, hozzájárulása kontinensünk erejének, összetartásának, harmonikus fejlődésének alakításához.

Mai találkozónk az 1957-évi Római Szerződés 60-ik évfordulója kapcsán a Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseményeként, Európa jövője és biztonsága szellemében a civilszereplők egymás közötti és az állami, kormányzati, európai intézményi személyiségekkel való eszmecseréjét célozza. A fő vizsgálati területek, gondolatok között szerepel a biztonságpolitika, a gazdaság, az identitás. A témakörök európai és hazai politikai, tudományos, társadalmi színtéren legavatottabb ismerői segítségével értékelhetjük a Római Szerződés által kitűzött célok megvalósulását, az integráció mai helyzetét. Mondandójuk gondolatébresztő lesz a kötetlen és konstruktív konzultációhoz, új hozzáadott értéket teremthet Európa, az Unió és az európai emberek élete jövőjét meghatározó, befolyásoló politikák és trendek elemzéséhez. Azon vagyunk, hogy rendezvényünk hozzájáruljon egyesületünk működéséhez, fenntartható küldetéséhez, a fiatalok bevonásához, és legyen a Közép-Európai Club Pannonia Egyesület küldetéséhez, hitvallásához, az Európához tartozás eszményéhez illeszkedő, a szoros együttműködés és egymásra utaltság jegyében folytatott tevékenység újabb láncszeme.

Amikor a 60. évforduló kapcsán visszatekintünk az európai összefogás eredményeire és nagy momentumaira, a bővülés változó világgazdasági feltételek között végbement fejlődésére, a jelenlegi folyamatok (határok védelme, terrorizmus elleni harc, ökológia, energetikai átállás, euro-zóna, „kétsebességes Európa”-opció, BREXIT) keltette polémiákra és válaszutakra, látjuk, hogy civilszerveződésünknek tartósan helye van kortársaink és utódaink gondolkodásának aktív alakításában. Munkánkat összefogva még eredményesebbé tehetjük. Ennek jegyében jó tanácskozást, kívánok Önöknek.

Gaál Miklós, a KKM biztonságpolitikai és nemzetközi együttműködésért felelős államtitkárság osztályvezetője előadása

„A biztonságpolitika helyzetének néhány aktuális kérdése"

Elhangzott az „Újabb kihívások Európában, Közép-Európában a Római Szerződés 60. évfordulóján" címmel megrendezett X. KEP Társadalmi Párbeszéd Fórumon

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Engedjék meg, hogy Mikola államtitkár úr nevében és a magam nevében megköszönjem, ezt a megtisztelő felkérést. A következő negyedórában az aktuális biztonságpolitikai kihívásokról lesz szó. Talán érdemes azzal kezdeni, hogy minden eddiginél izgalmasabb a külügyi munka, a külügyek világában mozogni, mivel a világ egyre összetettebb, bonyolultabb, mint valaha, és ez nemcsak nagy felelősséget, de rengeteg munkát is hárít ránk, hogy a különböző kihívásoknak Magyarország meg tudjon felelni. Az előadásomról előjáróban annyit szeretnék elmondani, hogy a biztonságpolitika, a biztonságpolitikai fogalom megváltozásával szeretném kezdeni, majd felvázolni az új típusú biztonságpolitikai kihívásokat, úgymint kíberbiztonság, erőforrásbiztonság, ellátásbiztonság, a szélsőségesség, a radikalizmus kérdése, a regionális konfliktusokra egy rövid kitekintés, ahogy az időnk megengedi. A biztonság fogalma az utolsó évtizedekben áthelyeződött az úgynevezett államcentrikus nemzetközi módszerből a sokszereplős, az ENSZ terminológiájában emberközpontú biztonsági fogalommá, és ennek megfelelően egyre több szereplőt és egyre több tényezőt vizsgál maga a politikai diszciplína is. Talán jól példázza ezt a megváltozott helyzetet a kíberbiztonság témaköre. Abszolút aktuálisak a múlt heti események, a nagy nemzetközi számítástechnikai hálózatok ellen elkövetett globális támadás, ami nemcsak állami szereplőket, hanem egyes állampolgárokat is, mélyen érintett biztonságukban. Például az egészségügyi rendszerre volt hatással ez a támadás, stb. A probléma egyre nagyobb ívet fog jelenteni, elég komoly számadat mennyiség áll rendelkezésünkre. 2020-ra mintegy harmincmilliárd eszközt fognak csatlakoztatni az interneten, 2025-re pedig 75 milliárdot, tehát el lehet képzelni, hogy ez mekkora hálózat és ennek mekkora biztonsági aspektusa van. Itt engedjék meg, hogy kettő nagyon fontos magyar sikerről számoljak be. Egy ekkora biztonsági hálózat működtetéséhez rengeteg erőforrásra van szükség. Az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet égisze alatt van is ilyen együttműködés, az úgynevezett Budapesti Egyezmény, amely mind a mai napig az egyetlen olyan nemzetközi intézmény, ami multilaterális szinten a számítástechnikai biztonságról szól. A másik pedig szintén nagyon aktuális kérdés: a kíberügyi munkacsoportot, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet kíberügyi munkacsoportját bécsi EBESZ nagykövetünk vezeti, ami nagy jelentőséggel bír Magyarország szempontjából.

A következő nagy témakör, amit szeretnék vázolni, az energiabiztonság és az ellátásbiztonság kérdése. Nagyon akut kérdés. Két nagyon fontos pillére van az erőforrásdiplomáciának. Az egyik a megfizethető árú energiaellátás biztosítása, a másik az ellátási források és útvonalak diverzifikációja. Ha rövid pillantást vetünk Magyarország külkereskedelmi mérlegére, akkor evidens, hogy különösen a földgázellátásunk kapcsán van egy erős orosz interdependencia. Ugyanakkor nem szabad, hogy ez megakadályozzon minket abban, hogy az esetleges alternatív lehetőségeket folyamatosan vizsgáljuk, ezt meg is tesszük. Nagyon fontos és reményteli alternatívát jelenthet a cseppfolyós energiaellátás, amit tengeri úton lehet Európába behozni. Ehhez van egyrészt egy Lengyelországban elérhető közelségű terminál lehetőség, másrészről folyik még Horvátországban egy ugyanilyen terminál kiépítése. Ez a két terminál hozzájárulhat, hogy az útvonal és az erőforrás diverzifikáció megvalósulhasson. Ehhez ugyanakkor szükség van a közép-európai régiót összekötő határkeresztező gázvezetékek kiépítésére, ami jelenleg is folyamatban van, Magyarország és Szlovákia között már megteremttetett, Magyarország és Ausztria között már régóta van, de folyamatban van a lengyel-szlovák összeköttetés megteremtése, a magyar-horvát összeköttetésnek a technikai aspektusait rendezik, úgyhogy ez az úgynevezett észak-déli gázfolyosó egy kiemelten magas prioritás a magyarországi energiaellátás tükrében. Itt nagyon fontos megemlíteni a Visegrádi Együttműködést. Magyarország július 1-től átveszi Lengyelországtól a V4 elnökségét, és itt is a négy elnökségi prioritás közül rögtön az egyik a biztonság, stabilitás és interkonnektivitás. Az összeköttetések megteremtését, az infrastrukturális összeköttetést az Európai Unió úgynevezett hálózat-összekapcsolási eszköz révén támogatja anyagilag. A V4 együttműködésnek további prioritása az Európai Unión belüli együttműködésről, Európa jövőjéről folyó belső vitáiban való állásfoglalás, a versenyképesség megteremtése, főleg a digitalizáció kérdése és az úgynevezett „globális Visegrád", ami a „V4 plusz" találkozók rendszerének megvalósítását jelenti. Külön kiemelném a regionális együttműködés témakörénél, hogy regionális együttműködés témakörben októberben tervezzük a magyar EU-elnökség alatt útjára indult „Duna Regionális Stratégia" csúcstalálkozóját, amelyen szintén az infrastrukturális együttműködés lesz a középpontban, és ez nagyon jól példázza Magyarországnak a

vízdiplomáciában betöltött szerepét. Magyarországon rendezték meg tavaly immár másodszorra a Budapesti Víz Világtalálkozót, ami a legnagyobb olyan szakmai fórum, amely a vízzel kapcsolatos ENSZ szerződési célok megvalósításáról szólt.
A továbbiakban, amint bevezetőben említettem, a szélsőségesség, a radikalizmus, illetve terrorizmus kihívását mindenképpen szóba kell hozni. 2017-ben 300 terrorista merénylet történt világszerte, több mint 1500 halottal. Mint ezt Önök is hallják nap mint nap, ezek nagy része az Iszlám Állam terrorszervezethez köthető. A terrorszervezet felszámolására létrejött a globális koalíció, amelynek 65 ország, állam, illetve nemzetközi szervezet a tagja, és Magyarország is aktív részese a nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemnek. Éppen nemrégiben jelentettük be, hogy az iraki kontingensünk létszámát 200 főre fogjuk kiegészíteni, és a magunk részéről már teljes mértékben eleget tettünk a nemzetközi iránymutatásnak, ENSz BT Határozatban foglalt nemzetközi kötelezettségünknek. A szélsőségesség megelőzése, illetve a hazatérő harcosok kérdése is fontos kihívás. Itt összekötő kapocs témaként a migráció és a nemzetközi terrorizmus kapcsolata említendő. Nyilván a párizsi, brüsszeli merényletek óta tudjuk, hogy a migráció és a terrorizmus között sajnos, szoros összefüggés van. A migráció témájába nem megyek bele, mert arról egy kiváló előadás fog következni. Hadd emeljem, ki, hogy a NATO nemzetközi terrorizmus elleni küzdelemben betöltött szerepe jelenleg élénk vita tárgyát, belső gondolkodás tárgyát képezi. A jövő héten a NATO csúcstalálkozón nagy várakozással követjük a fejleményeket.
Rátérnék a legsúlyosabb regionális konfliktusra Szíria és Irak kapcsán. Szíriában az Iszlám Állam főhadiszállásának, fővárosának az elfoglalása, szíriai és iraki városok ostroma és visszafoglalása, harci cselekmények folynak. Ugyanakkor én a nemzetközi diplomáciai kérdéseket emelném ki. Ugyanis egy ilyen regionális konfliktus csak és kizárólag politikai megoldással tud rendeződni, amelyben két világ-nagyhatalomnak, Oroszországnak és az Egyesült Államoknak, illetve a többi regionális hatalmaknak, mint Törökországnak, Iránnak hatalmas szerepe van. Ezt példázza az Asztanai-folyamat, amelyben Oroszország, Törökország és Irán nemrégiben megállapodott biztonsági zónák létrehozásáról Szíria területén. Mindenképpen szeretném kiemelni még a monetáris helyzetet. Nemrégiben – áprilisban - volt a Szíria megsegítését célzó donorkonferencia, ahol államtitkár úrral együtt magam is részt vehettem, és ahol Magyarország megerősítette egyrészt egy 2016-os vállalását, amivel egy 5 millió euró értékű egészségügyi fejlesztést vállaltunk, illetve 250 Stipendium Hungaricum ösztöndíjas képzését vállaltuk a nehéz helyzet enyhítése végett. Amit még mindenképpen fontos kiemelni, és biztonságpolitikai szempontból elsőbbséget élvez, az Magyarország közvetlen környezete, gondolok elsősorban a Balkán stabilitására, Törökországra, továbbá az Európai Unió keleti szomszédságának stabilitására. Nem kell történelmi léptékekben nézni, de a Balkán stabilitása mindenkor meghatározó tényező volt Magyarország számára is. Ezért hát a jó híreknek örülni kell, a kevésbé jó híreket pedig figyelemmel kell kísérni. Jó hírből is van: így például június 5-én Montenegró is csatlakozni fog a NATO-hoz, tehát mindenképpen kiemelendő, és továbbra is mind a NATO mind az Európai Unió bővítését folytatni kell a teljes Balkán stabilitása érdekében. Ennek hatalmas irodalma is van, hogy az európai integráció hogyan járult hozzá például a közép-európai stabilitáshoz a 90-es években. Ugyanígy hozzá tud járulni a napjaink balkáni stabilizációjához is. Törökország helyzetét azért tartom fontosnak, mert - mint láttuk -, mind a migránsválság, mind a közel-keleti, a szíriai konfliktus, mind pedig a balkáni stabilitás szempontjából egy kulcsfontosságú szereplő, a nemzetközi diplomáciában egy igen komoly szerepet tölt be. A hét elején volt Erdogan úr Washingtonban, azelőtt Pekingben találkozott Putyin orosz elnökkel, úgyhogy diplomáciai „nagyüzem” van Törökország háza táján.
Amit mindenképpen szeretnék még röviden megemlíteni, az a regionális kihívás, ami a nemzetközi közösség szinte egyöntetű véleménye szerint súlyos, az Észak-Korea, és az észak-koreai nukleáris rakétaprogram kérdése, melyet a világ természetesen nagy figyelemmel követ, a nemzetközi akciótervekben mi is kivesszük a részünket.
Ígértem, hogy egy rövid kitekintéssel zárom a gondolataimat. Az egyik, ami nagyon fontos, és Kroó Norbert professzor úr is említést tett róla, hogy egy átrendeződés van a világban, a korábbi unipoláris hegemónia átalakulóban van multipoláris világgá, ahol a regionális biztonság szerepe felértékelődik, regionális középszakaszban szerepel. Itt például Törökország szerepe nagy fontosságot élvez. A másik dolog, amit ki szeretnék emelni, az interdependencia, az egymásra utaltság. Említettem, hogy a technológiai fejlődési hálózatok egyre bonyolultabbá válása magával hozza, hogy egyre inkább egymásra vagyunk utalva. Nemcsak az államok, nemcsak a nemzetközi közösség, hanem az állampolgárok is, egyének is, mind az egyéni biztonság kérdésére reflektál.
Harmadik pontban még engedjék meg, hogy megemlítsem a demográfia kérdését és a nemzetközi fejlődés, fejlesztés összefüggéseit, illetve az urbanizáció kérdését. Nem gondolnánk, hogy ezek feltétlenül biztonságpolitikai kihívások, ugyanakkor látni kell, hogy egy nagy népességrobbanás –

Afrika lakossága 2030-ra 500 millió fővel fog emelkedni, - az igenis, mindenképpen hatással van például a nemzetközi biztonságpolitikai környezetre.
Köszönöm szépen a figyelmüket, és nagyon szívesen válaszolok minden feltett kérdésre.

Dr. Orbán Balázs, a Migrációkutató Intézet főigazgatója, a Századvég Alapítvány kutatási igazgatója előadása:

„A népvándorlás helyzete Európában és Magyarországon"

Elnök Úr, Tisztelt Hölgyeim és Uraim!
Sok szeretettel köszöntöm Önöket, és nagyon köszönöm a lehetőséget, hogy előadhatok. Azt a címet kaptam előadásomra, hogy „A népvándorlás helyzete Európában és Magyarországon". Ebből - akadémikusok szavait követve - számomra két, illetve pontosabban szólva egy premissza következik: ha a népvándorlásról beszélünk, akkor azt kell elmondani, hogy ez valószínűleg nem egy statikus pont, amelyek van egy kezdete és van egy vége. Nem olyan volt a Római Birodalom sem, amely úgy kezdődött, hogy a rómaiak kitették a Római Birodalom táblát, és nem úgy lett vége, hogy a rómaiak levették a „birodalom" táblát, és mi azt a példát szoktuk használni, hogy a kőkorszak sem úgy kezdődött, hogy valaki feltalálta a követ, és a kőkorszaknak sem úgy lett vége, hogy elfogyott a kő. Tehát valahogy így vagyunk a migráció, a népvándorlás kérdésével is, hiszen a történelemmel egyidős jelenségről beszélünk, de az, hogy egy helyzetképet kell adni, az azt jelenti, hogy valami így történt Európában. És hogy ezt valamennyien így érzékeljük, nyilvánvalóan egy történelemmel egyidős jelenségről van szó, de valami megváltozott az utóbbi két-három évben, és ez nem véletlen, és nem egy kiküszöbölhető dolog az, hogy a migráció, a népvándorlás kérdése az európai közbeszéd legfontosabb témájává vált. Éppen ezért az előadásomat úgy építettem fel, hogy szeretném először felhívni a figyelmet, hogy az a zörgés, ami az európai politikai térben zajlik, az egy akut válsághelyzettel kapcsolatos rezonancia. Tehát van egy akut válsághelyzet, ami hullámokat vet, és ezeket a hullámokat látjuk mi a TV-ben, és beszéljük meg az ehhez hasonló kerekasztal beszélgetéseken. De a dolog ennél összetettebb, ugyanis e mögött van egy strukturális válsághelyzet is. Amiről elég keveset beszélünk, pontosan azért, mert az akut válsághelyzet felülír mindent. Ez egyébként teljesen természetes. Gondoljunk csak bele, hogy utazunk egy hajóval, ha elkezd süllyedni a hajó és ömlik be a víz, akkor senki nem foglalkozik azzal, hogy merre tart a hajó, és ez a hajó egyébként jó irányba halad-e, mert akkor azzal kell foglalkozni, és mindenki azzal foglalkozik, hogy a víz beáramlását megállítsa. Ugyanez a helyzet van most is. Viszont ha a víz beáramlását sikerül megállítani, akkor újra a legfontosabb kérdéssé az válik, hogy merre tart a hajó, és vajon ez az irány jó-e. Ugyanígy vagyunk a migráció kérdésével is. Ezért aztán az előadás második felében ezekről a strukturális okokról szeretnék beszélni, és arra bátorítanék nagy tisztelettel mindenkit, hogy ha részt vesz az európai csatározásokban, intellektuális csatározásokban is, akkor a beszélgetés vitapartnerek fókuszát ebben a vitában is inkább ebbe a strukturális válsághelyzet irányába érdemes fordítani, mert valójában ez az, ami közelvisz minket a megoldáshoz.
Kezdjük a strukturális válsághelyzettel. Ez egy 2015 óta tapasztalható esemény, és nagyjából úgy tudnánk leírni ezt az akut válsághelyzetet, hogy magas intenzitással, irreguláris vagy a köznyelven szólva illegális módon szervezett úton rövid idő alatt nagy tömegű ember érkezik az európai kontinensre, és mivel intenzív módon, nagy tömegben és rövid idő alatt történik a megérkezés, ez kulturális, vallási, biztonsági, politikai kihívásokat okozott. Nagyjából így írhatnánk le ezt az akut válsághelyzetet. Ha ugyanezt a számok oldaláról akarjuk megvilágítani, akkor a számok is visszaigazolják ezt. Természetesen rengeteg statisztikai adatot lehet hozni. Egy statisztikai adatot mondanék, ami egy picit torzít, de amit mondani akarok, az kifejezésileg és módszertanilag is jól használható ebben a példában. Ha megnézzük azt, hogy 2015-ben a menedékkérelmezők száma az Európai Unió tagállamaiban mennyi volt, akkor úgy találjuk, hogy 1 millió 300 ezer körül vannak ezek a számok, 2016-ban szintén 1,200.000 – 1,300.000 között van az első menedékkérők száma az Európai Unió területén. Ha például ezt a 2006-os számokkal hasonlítjuk össze, - ekkor nem volt még ekkora az EU tagállamainak létszáma, hiszen Románia és Bulgária később csatlakozott, de – egy nagyjából ugyanakkora közösség területén 200.000 volt a menedékkérők száma. Tehát ha ezt a két statikus pillanatot hasonlítjuk össze, akkor a változás jelentős. Amire viszont felhívnám a figyelmet, és ezzel átevezünk az akut válsághelyzetről a strukturális válsághelyzet kezelésével kapcsolatos körre, hogy ha úgy nézzük meg a számokat, hogy mi történt Magyarország EU csatlakozása óta, mi történt 2004 és 2016 között, két jól elkülöníthető periódust különböztethetünk meg. 2004 és 2010 között hat éves időtartamban az első menedékkérők száma másfél millió volt az Európai Unió területén. Ez évi

300.000, vagy bizonyos években ennél is kisebb számot jelent. 2010 és 2016 között ez a szám 4,5 millióra nőtt. Tehát amióta Magyarország az Európai Unió tagja, - és ez már mindjárt nem egy akut válságkezelés – ha ezt így fogjuk fel, akkor ez már egy durva strukturális válságkezelés: 6 millió első menedékérő érkezett az EU területére, amióta mi a közösség tagjai vagyunk. Nyilván ez a fajta beáramlás, amiről már a korábbi konferenciákon is beszéltünk, egy nagyon intenzív politikai vitát generált, és intenzív akut válságkezelési folyamatba csapott át. És ha igazán őszinték akarunk lenni, akkor azt kell mondani, hogy ez az akut válságkezelési folyamat viszonylag sikeres volt. Ebben voltak sikeres tagállami megoldások és voltak sikeres uniós kezdeményezések is. Ugyanis ha a 2017-es számokat kezdjük nézni, illetve látjuk a 2016-tól bekövetkezett folyamatokat is, akkor a számok csökkenek, tehát kevesebben érkeznek az Európai Unió területére. Ez többek között annak köszönhető, hogy a balkáni országok útvonalán – beleértve Magyarországot is – nagyon komoly határvédelmi intézkedéseket foganatosítottak, illetve az EU-nak sikerült megállapodást kötni Törökországgal, amelyik csak az egyik útvonal lezárására volt alkalmas, és ennek megfelelően a nyomás át is terelődött a másik migrációs, ú.n. közép-európai, közép-mediterrán migrációs útvonalra, de a földrajzi adottságokból adódóan annak áteresztőképessége kisebb. Tehát ennek köszönhető, hogy volt olyan hónap – másfél-két évvel ezelőtt – hogy több mint 100 ezer ember érkezett az európai kontinensre. Most már ez a szám – még a nyári jó időben is – pár tízezer körül lehet. Ez az akut válságkezelés – azt lehet mondani, hogy – nem tökéletesen, de tagállami megoldásokkal és bizonyos jó európai kezdeményezésekkel is eredményeket hozott.
Viszont ha áttérünk a másik területre, a strukturális válság kérdésére, akkor ott már sokkal rosszabbul állunk. Ugyanis azt lehet mondani, hogyha az erre vonatkozó nemzetközi szakértői irodalmat és a statisztikát is vizsgáljuk, - és ez lenne az első kiindulópontom – a XXI. századra a migráció természete megváltozott. Nem a világon élő migránsok száma, tehát azoknak az embereknek a száma, akik olyan országban tartózkodnak, ami nem egyezik meg az ő születési országukkal, nem az, ami radikálisan megnövekedett, - ez is megnövekedett – jelen pillanatban 250 millió ilyen emberről beszélünk – első generációs migránsról. Viszont ez még csak a Föld népességének mindössze 3,3 százaléka, lehet, hogy számokat tekintve nem olyan magas, de ennek az egész folyamatnak a módja az, ami egyértelműen megváltozik. Roderick Parkes, egy nagyon híres kutatónak „People on the move" című nagyon érdekes és nemzetközi irodalomban megjelent tanulmányát szoktam ennek alátámasztására használni, amiben a következő nagyon érdekes megállapításokat tette – egymás után felolvasnám, hogy alátámasszam a migráció természetének, módjának megváltozásával kapcsolatban általam mondottakat. Roderick Parkes egyrészt azt mondja: „Amikor a Nyugat erősödik, akkor a migránsok száma csökken". Ezt bizonyítja statisztikákkal is: 1990-ben, amikor véget ért a hidegháború és a kétezres évek elején, amikor az USA politikai befolyása erősödött, akkor csökkenés volt észlelhető az irreguláris migrációban és a menedékkérelmezők számában. Roderick Parkes azt is mondja, hogy „a globalizáció nem oldotta meg az egyenlőtlenségeket", és azt is, hogy „a szezonális migráció visszaszorult", tehát az, hogy emberek ide-oda utaznak, de csak munka céljából tartózkodnak az egyik területen, de ez visszaszorulóban van. Ennek egy évtizedekig terjedő bevett kultúrája volt, gondoljunk csak a törökök németországi munkavállalására, vagy egyes volt afrikai gyarmatok lakosai által követett tendenciákra. Ez a szezonális munkavállalásra irányuló migráció visszaszorul, és helyette tartósan új lakóhelyet keresnek maguknak az emberek. Elöregedés, népességfogyás a fejlett országokban, túlnépesedés a leszakadókban, a nyugati államok más országok belügyeibe való beavatkozása miatt átértékelődik az egész nemzetközi politikai tér, a migrációs hullám fegyverré válik a felemelkedő fejlődők esetében, emberek egyik helyről a másikba mozognak, ez geopolitikai fegyver lehet a felemelkedő hatalmak kezében. Napjaink migránsairól a következők állapíthatók meg: többségében fiatal férfiak, akiknek a kockázatvállalási hajlandósága nagyon magas, önállóbbak, mint a korábbi bevándorlók, és nem individuumként, hanem egységes közösségként érkeznek, akik segítik egymást. Ez önmagában egy nagyon komoly strukturális kihívás az ezt kezelni képes országok és az Európai Unió számára is. Magyarország ennek a vitának a középpontjában van, ezt elmondhatom, és volt szerencsém nagyon sokszor látnom közvetlenül is az ezzel kapcsolatos közösségi diskurzust. A tegnapi napot volt szerencsém Berlinben, a kancelláriai hivatalban tölteni, és amit most fogok mondani, az a berlini kancellári hivatalnak és ezáltal a kancellár asszonynak is a véleménye. Ők azt látják, hogy ezek miatt az okok miatt, amiket most megosztottam Önökkel, valójában ezt a rendszert, amivel ezeket a problémákat az elmúlt években kezeltük, egyszerűen nem tarthatjuk meg. Az a rendszer paradigmatikus megváltoztatásra szorul, nem alkalmas az a gondolkodásmód ezeknek a megváltozott kihívásoknak a kezelésére. És ez a német kancellári hivatalban is így látják. Éppen ezért a magyar újabb tabudöntögető intézkedéseknek irányába mutatott nyitottság jóval nagyobb, mint mondjuk a két évvel ezelőtti hasonló intézkedések. Arra gondolok itt, hogy Magyarország azon tabudöntögető lépése az annak az elfogadása, hogy a menedékkérelmek elbírálásának Európán kívül, vagy Európa határain kell megtörténnie. Ez a magyar gondolat, amit Magyarország

implementálni próbál a hazai viszonylatokban tranzitzóna és tranzitzóna-eljárás intézményén keresztül. Ha ennek megnézzük a németországi fogadtatását és a kancellári fogadtatását, akkor azt gondolom, hogy ez pozitív. Ők is így gondolják, hogy megváltozott a migráció természete, és az ebből következően Európára háruló nyomás miatt ez a rendszer máshogy nem lesz fenntartható. Azt tudnunk kell, hogy jelen pillanatban ezt az elvet általában véve az európai „main-stream" gondolkodás nem támogatja. Csak azért azt hozzátenném a magunk megerősítésére, hogy nem vagyunk most már a józan ész tekintetében teljes mértékben egyedül az Európai Unió területén belül. És ez persze nem azt jelenti, hogy a Kancellári hivatallal mondjuk Magyarországnak a következő hónapokban az ú.n. „kvóta-kérdésben", a relokáció kérdésében nem lenne borzalmas vitája. Ott a vita és a véleménykülönbség továbbra is fennáll. De önmagában véve az elvek, egyrészt a diagnózis, másrészt a megoldási javaslatok egyértelműen közelítenek egymás felé. És én ebben a helyzetértékelésben, amire az Elnök úr kért fel, még egy pár olyan elemet emelnék ki, amelyek szintén szükségesek lesznek ahhoz, hogy a migráció megváltozott természetét és a migrációnyomást, ami az éppen érkezők számától teljesen függetlenül az európai kontinenst terheli, azokat hogyan kell strukturálisan, az okok gyökerénél fogva kezelni. Ezek olyan európai viták, olyan európai kezdeményezések, amelyek egy része már az asztalon van, a másik részéről csak nagyon keveset beszélünk. Viszont ahhoz, hogy az európai menekültügyi rendszernek - és egyáltalán az Európai Uniónak - egy hosszú távú fenntarthatóságát biztosítani tudjuk, ezeket a problémákat is ki kell nyitni. Négy ilyet azonosítanék.

Az egyik az Európai Menekültügyi Jogrendszer. Ez ugyanis a jelenlegi formájában nemhogy csökkentené ezt az Európára irányuló migrációs nyomást, hanem kifejezetten növeli, kifejezetten katalizálja. Ugyanis ha valaki Afganisztánban meghozza azt a döntést, hogy az Európai Unió területén szeretne új életet kezdeni, akkor neki más lehetősége nincs: egyetlen európai ország és az Európai Unió sem fog vele úgy foglalkozni, hogy ne érkezne meg az unió területére. Tehát a siker egyetlen nyitja az, hogy útnak indul, átvágtat közvetítő közegeken, megérkezik az EU területére, és utólag ezt a bemozgását nemzetközi védelembe vétellel megpróbálja legalizálni. Amíg ezt az utat nem fogjuk teljes mértékben bezárni, addig gyakorlatilag védtelenek vagyunk. Amíg jobban megéri elindulni, kockáztatni az életét, embercsempészeknek fizetni, mint egy helyben maradni, és esetleg egy jogi módon kikényszeríthető segítséget, kaput vagy lehetőséget nyitni, addig mindig el fognak indulni ezek az emberek. Én magam is ezt csinálnám, ha a helyükben lennék. Egész egyszerűen a jogrendszerünknek a jelenlegi helyzetben katalizáló ereje van. Jutalmazza az ilyen típusú beáramlást és nem jutalmazza azokat, akik a szülőhelyükön akarnak boldogulni. Amíg ez nem fordul meg, tehát nem azokat fogjuk jutalmazni, akik a szülőhelyükön maradnak és nem jutalmazni azokat, akik az Európai Unió területére jönnek, addig ebben nem lehet hosszútávon változás.

A másik dolog, amire felhívnám a figyelmet, az az embercsempész hálózatok. Az embercsempész hálózatok elképesztő mértékben rátelepedtek erre az irreguláris migrációra, ez egy elképesztően jövedelmező alvilági üzlet. 3 és 10 milliárd dollárra becsülik ennek a hálózatnak az ebből származó bevételét. A probléma azonban nagy komplexitású, sokszereplős tevékenység, ami nagyon nehezen felderíthető, ráadásul a radikális iszlámizmussal is komoly összefüggéseket mutat. Ráadásul kulturális értelemben is van ezzel egy problémánk. Ugyanis ha a Koránból indulunk ki, akkor a Korán a hívő muszlimok által végezhető gazdasági tevékenységeket két csoportra bontja: az egyik a helyes gazdasági tevékenységek, a másik a Korán által nem támogatott, a korán számára nem kedves gazdasági tevékenységek. Például egy muszlim csempész soha nem csempészik drogot. Az Allahnak nem tetszik, szembemegy a Koránnal. Viszont emberek fizetség ellenében A-pontból B-pontba történő szállítása az „Allahnak tetsző, Koránnal egyező" gazdasági tevékenység. Mi hiába nevezzük ezt bűncselekménynek, és tesszük bele a Bűntető Törvénykönyvbe, egészen egyszerűen az ő megközelítésmódjukban, az ő kultúrájukban emberek ellenérték fejében egyik pontból a másik pontba történő szállítása nem helytelen dolog.

A másik az NGO-k szerepe, akik szintén hozzájárulnak az irreguláris migráció módjának a kezeléséhez. Az unió egyik ügynökségének jelentése szerint tengeri útvonalon ez egyértelműen jól látszik: az NGO-k mentési aránya 2016-ban a korábbi 5%-ról 40%-ra emelkedett, tehát az emberek 40%-át ők mentik ki és szállítják az Európai Unió területére, és ezeket a mentési műveleteket ráadásul kiterjeszthetik. Ez nemcsak a vízi határokon van így, hanem a szárazföldi területeken is. Egyes NGO szervezetek kifejezetten hozzájárulnak a balkáni útvonalon is a határvédelmi intézkedések folyamatos visszabontásához, megkerüléséhez. Az Interneten gyakori, hogy ezzel kapcsolatos számos tipp, trükk, praktika, törvénysértésre buzdítás található.

A negyedik pont, amit röviden a figyelmükbe ajánlanék, az a kommunikáció. A migráció természetének a megváltozásához ugyanis a kommunikáció megváltoztatása is elképesztő módon hozzájárul. Közösségi médiák használata intenzív kapcsolattartást tesz lehetővé. A migráció költsége az egyéni költség-haszon elemzés szintjén radikálisan lecsökkent a korábbi évtizedekhez képest.

Közösségi média segítségével megszervezhetővé válik maga a migrációs folyamat és a későbbi letelepedés is, illetőleg kiépül egy új, párhuzamos közösségi kapcsolati háló infrastruktúra, ami kifejezetten hozzájárul szintén ennek az irreguláris migráció módnak a fenntartásához.
Konklúzióként azzal zárnám az előadásomat, amivel kezdtem. Az én konklúzióm az lenne, hogy amiről mi beszélünk, és amiről mi évek óta vitát, ideológiai küzdelmet, szakpolitikai vitát folytatunk, az valójában mind az akut válság kezelésével volt összefüggésben. És ebben a Magyar Kormány is ért el hazai és európai uniós szintű sikereket. De ha valóban egy fenntartható eredmény elérése a cél a jövőben, akkor a strukturális válság kezelésével kapcsolatos okokra és az azokat okozó problémákra kell fókuszálni. És az ezekkel kapcsolatos európai vita bizonyos területeken elkezdődött, bizonyos területeken nem kezdődött el. Azokon a területeken, ahol még nem kezdődött el, – követjük a híreket – elég komoly intellektuális, pénzügyi, gazdasági ellenállásba ütközik. Saját munkámra nézve látom az ezzel kapcsolatos feladataimat, és nagyon köszönjük, ha tudják a munkánkat ez ügyben támogatni. Nagyon köszönöm a figyelmet.

Prof. Dr. Schöpflin György, az Európai Parlament képviselője:

„Európa honnan – hová?”

Mindenkit szeretettel köszöntök.
A téma az, hogy mi lesz Európával – Honnan-hova? Hova kerülünk mi Közép-Európában, illetve Magyarországon?
Az a 60 év, amit Európa megtett, tulajdonképpen ennél több, mert valójában a folyamat - mondhatni - azonnal a II. Világháború után indult. Gondolok itt az 1948-as Hágai Kongresszusra, illetve az európai integrációs folyamat legelső lépéseire 1949-től 55-ig, de valójában a kérdés az én fejemben az, - és ez még mindig nagyon aktuális kérdésünk, - hogy miért integrálunk. Erre különféle válaszok születtek: legyen béke, igen, azt hiszem, mindenki emellett van, legyen demokrácia, természetesen a demokrácia is jó dolog, de én valamennyire mélyebbre szeretnék ásni, és azt hiszem, a legfontosabb célkitűzés az európai integrációban – bár ritkán szokták ezt így kimondani - az a konfliktusmegoldás. Tehát hogyha nézzük az európai történelmet, ez az 1950 utáni folyamat teljesen egyedülálló, ha nem is örök béke, de mindenki teljesen normálisnak gondolja, hogy Európában nem lesz többé háború. Azért is sokkolta a nyugatiakat annyira az, ami Jugoszláviában történt, - amit én jugoszláv örökösödési háborúnak szoktam hívni. És a kegyetlenség, ami ezzel jár. És ebből a szempontból nézve Európa nagyon is sikeres volt. Miért? Alapvetően miért volt ilyen sikeres? Egy kis elmélettel szeretném folytatni. Azt hiszem, mindenki el tudja fogadni, hogy az, ami 1939-45 között történt, az egy óriási traumát okozott Európának. Én még emlékszem, hogyan nézett ki Budapest 45-ben az ostrom után. - aki ezeket a képeket nem látta, annak javaslom, hogy nézze meg. És itt természetesen nemcsak az agyonbombázott város az, ami a traumát okozta, hanem az emberekben, az emberek fejében, hogy „Hogy is lehetett, hogy az első világháború után húsz évvel megint széttépi magát Európa”. Ez a trauma, és az európai integrációs folyamat azzal, hogy azt mondta, hogy van egy kiút, igen, meg tudjuk oldani a konfliktusokat háború nélkül, erőszak nélkül, ez sikeresen kivezette Európát a traumából. Hogy hol tartunk most, arra még visszatérek. Egy kis kitérő. Amit eddig mondtam, az Nyugat-Európára vonatkozott. Közép-Európa, Dél-kelet Európa az egész más pályán találta magát. Szerintem a kommunizmus nem is akarta kivezetni ezeket a társadalmakat a traumából, hanem azt mondta, hogy „mi rendelkezünk egy szebb, szép, tündöklő jövővel, és ha ez neked nem tetszik, majd megmutatjuk nektek erőszakkal, hogy igen, kivezesd a terrorból, meg minden másból. Valójában a feldolgozatlan múlt valamilyen formában tovább élt a kommunista világban, egészen a kommunizmus összeomlásáig. És akkor 89-ben, gondolom, sokan még emlékeznek erre, nagyon sokan azt gondolták, hogy igen, mi most visszakerülünk Európához, és Európa megoldja ezeket a problémákat, a jólétről nem is beszélve, tehát a prosperitás, a demokrácia. Hogy mennyire értettünk ehhez, az megint egy másik kérdés, de a kivezetés a traumából szerintem azóta sem történt meg, és ez elsősorban azért nem történt meg, mert a nyugatiak – most tudom, hogy ezzel általánosítok – soha nem néztek szembe azzal, hogy milyen más traumákat szenvedett el a mi térségünk. Ez nem volt téma. Egyszerűen technokrata alapon úgy látták, hogy ha ezek az országok betartják a szabályokat, létrehozzák az intézményeket, követik a szabályokat, a törvényt, akkor minden rendben lesz, mert az Európai Unió így oldotta meg a nyugatiak számára az integrációs problémát. S valóban, a konfliktus problémákat valóban megoldotta, megoldások vannak, súrlódások mindig vannak, ez nem probléma, mindig lesznek. Ezen a szinten konfliktus mindig is fog létezni, és a megoldási mechanizmusok fontosak. Az, amit nem oldott meg a nyugati narratíva, az a trauma. Ennek az a következménye, hogy

a mi térségünkben kialakult – már több mint kialakulófélben van – egy bizonyos ellenállás. Ez egy régi magyar hagyomány egyébként, és azt hiszem nemcsak nálunk, hanem a lengyeleknél is megvan, mindenütt van valamilyen formában. Talán emlékeznek, hogy kb. 10 évvel ezelőtt, amikor Babits Mihály költeményeit újra kiadták, azt a címet adták neki, hogy „Légy ellenállás!".Csak azt tudom mondani, hogy nyugaton, Franciaországban, Nagy-Britanniában ez elképzelhetetlen, ezzel a címmel kiadni egy verset, egy költeményt. Itt van a kontraszt. Az, amit mi most élünk, az valójában egy nagyon mély és mélyenszántó kulturális különbség, amiből félreértések adódnak, konfliktus adódik, amiket nehéz megoldani. Ezek nem fognak eltűnni, ez nagyon világos, ott fog maradni. De addig, ameddig Brüsszel azt tudja mondani, hogy csak egyetlen módja van annak, hogy Európa integrálódjon, addig ezek a konfliktusok, ezek a súrlódások tovább fognak élni. Lesznek olyan tagországok, akik azt fogják mondani, hogy „Oké, most betartjuk a szabályokat addig, ameddig a bizottság rá nem jön, és akkor azt mondjuk, hogy ó, bocsánat, itt van egy kiigazítás". Vannak országok, amelyek nem röstellnek ellenállni, nagyjából ezt csinálja a mostani lengyel kormány. Vannak különféle megoldások. Az, amit én sajnos nem látok, hogy kialakuljon egy összeurópai elképzelés, egy tulajdonképpeni narratíva arról, hogy „Hova tartsunk?", aminek aztán az a követelménye, hogy a nyugatiak odafigyeljenek arra, amit mi mondunk. Tehát valóban egyesíteni kell Európa történelmét. Erről még tudok valamit mesélni, hogy a parlamentben nem sokkal azután, 2011-ben, hogy megválasztottak, létrehoztunk egy kis munkacsoportot, hogy „egyesíteni Európa történelmét". És kiderült, hogy azok többsége, aki erre eljárt, - voltunk hatan vagy tízen - az mind közép-európai volt és a baltiak. Nyugat-európaiakat ez az ég-világon nem érdekelte. Ez nem változott. Ök nem tudják, ma már – azt hiszem - nagyjából tudják, hogy Budapest és Bukarest nem ugyanaz. De hosszú ideig sokan ezt még nem tudták. És nagyjából tudják, hogy Prága melyik ország fővárosa. Talán nagyjából már a balkáni fővárosokat is meg tudják egymástól különböztetni, de a tudatlanság az elképesztő. Hozzátenném azt, hogy mi itt Magyarországon mennyire ismerjük a portugálok történetét. Tehát itt is vannak kihagyások. De visszatérve a kérdéshez, hogy „Hova innen?" Azt hiszem, hogy a mi egyik legfontosabb feladatunk – nemcsak Magyarországon, hanem az egész térségben – ráébreszteni a nyugatiakat, hogy mi is európaiak vagyunk, a mi Európánk nem pontosan ugyanaz, mint az övék, ugyanúgy elfogadható, legitim, jogosult, és hogy valahogyan érjük el azt, ami kódolva van az európai integrációs folyamatban, hogy megkapjuk a kölcsönös tiszteletet. A tisztelet Európa, az európaiak részéről, a nyugatiak részéről, első sorban a baloldal részéről nincs mindig megadva.
És az utolsó téma, ami szerintem egy nagyon komoly probléma, és aggodalomra ad okot, hogy az az Európa, amelyik most az Európai Unió, pontosabban most képviseli Európát, és azért változott az alatt a tizenhárom év alatt, amióta ott vagyok Brüsszelben, sokkal baloldalibb, mint volt. Ezen lehet vitatkozni, de a Bizottság mindenképpen átvette ezt a baloldali, liberális gondolkodást – legyen ez a piaci liberalizmus, legyen ez a szociális liberalizmus – mind a kettőt felkarolta, és tulajdonképpen önmagában naturalizálta, természetessé tette, és ha valaki ettől eltér, akkor már euroszkeptikussá nyilvánítják. És itt jönnek elő a problémák Közép-Európában: mi másképpen akarunk egy Európát működtetni, mint ők, tehát itt egy nagyon mély kulturális problémával, különbséggel állunk szembe. És ez szerintem nem fog elavulni hamarjában, és ebből, egyszer ebből a szempontból sokkal nehezebb, hogy ha valaki így mérsékelt jobboldali szempontból éli meg Európát, mint hogy ha valaki teljes mértékben azonosul azzal, amit a bizottság képvisel.
Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Prof. Dr. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság elnöke

„Közép-Európa gazdasága 2017-ben"

A zárszámadásoknál sajátos, hogy tavasszal csinálják, de van, amikor több évvel később. De mindenféleképpen van egy üzenete, hogy az országnak a vezetése egy megbízható pozícióban látja az országot ahhoz, hogy egy viszonylag korai költségvetési tervezéssel tudjon elindulni. Én magam egyébként csendesen mondom, nem vagyok híve föltétlen a tavaszi költségvetés készítésének, de hát méltányolom az ezzel kapcsolatos dolgokat, mert ennek van egy olyan politikai üzenete, hogy kérem szépen, körülöttünk a világ olyan, amilyen. Ehhez a világhoz tudunk alkalmazkodni. Ezek azok a témák, amiket én érinteni fogok.

És hát elkerülhetetlenül egy nagyon rövid időt kell vázlatosan elmondani, hogy milyenek a nemzetközi folyamatok, nem lehet elkerülni a rossz és tovább romló demográfiai helyzetet, ami az európai migráns problémának részben a generálója, részben okozója. Németországban, ha ez így folytatódik,

akkor úgy 20 év múlva 60 millióra zsugorodik az országnak a lakossága, ami egy beláthatatlan problémát fog előrevetíteni. Magyarországon megvan az esély, megvan Lengyelországban is és megvan az esély Szlovákiában, hogy a mostani 1,48-1,50 körüli szaporodási ráta, - ami nem egy szép kifejezés, azt jelenti, hogy két szülőnek másfél gyereke van, - az, hogy belátható időben két szülőnek két gyereke legyen. És megszűnjön tulajdonképpen a fogyás. Már a magyar lakosságnak a létszámtartása az eredeti hozzánk áramló, környező országokból származó migrációval is összefüggött, meg azzal is összefügg, hogy tulajdonképpen a Magyarországról kiáramló munkaerő, tartva a korábbi európai hagyományokat - erről itt szó volt - a magyar patriáltságot, fenntartja, és tulajdonképpen pozitív folyamatként 50 milliárdos nagyságrendben hozzájárul az ország fizetési egyensúlyának a kérdéseihez, a fogyasztáshoz. És egy nagyon szép technológiai, technikai képességbeli transzfert is hoz Magyarországon, akár ilyen szakterületeket, szakmunkásokat, akár az orvosoknak a világát tekintve.

Három olyan probléma van, ami mélyebben megjelenik, így a magas adósság Európában. Magyarország a jövőre 69%-ra csökkenő adósságával egészen kiváló pozícióban van. Természetesen olyan ország, mint Franciaország, vagy Olaszország, ahol 140% körüli adósságállományok vannak, nagyon erős belső finanszírozással ezek a problémák kezelhetők. Alacsony növekedés várható, tehát egy növekedési boom nem valószínű. Európában és a világban alacsonyak maradnak a kamatok, a bankrendszer tevékenysége is fennmarad, és megjelennek a rendszer ellen és az Európai Unió ellenes szkeptikus pártok is. Dél-európában és Olaszországban, Portugáliában, Görögországban a problémák megmaradnak. Ezek természetesen politikai instabilitást is hoznak, ugyanakkor a világgazdaságban pedig úgy is, mint Kína, Japán vonatkozásában is vannak olyan bankrendszerbeli problémák, növekedési problémák, amelyekkel szembe kell tulajdonképpen nézni, és Japán hosszú ideje indult el abban, hogy gyakorlatilag nulla növekedés van és hatalmas államadósság szint van, de természetesen mindegyikhez lehet alkalmazkodni. Ezek között a körülmények között Magyarországra nagyjából 2017-ben egy 4% körüli növekedést mondanak az üzleti és a Költségvetési Tanács által fölkért elemzők. Az OECD-nek az elemzése egy kicsit régebbi. De abban egyetértés van, hogy a 2016-os év gyenge teljesítményének az eredményeképpen, ennek a kompenzálásaképpen 2017 egy jó gazdasági év lesz. Azok a problémák, amelyek 2016-ot jellemezték, - alacsony ipari kibocsátás, alacsony építőipari teljesítmény, de nagyon gyenge beruházási összefüggések, - ezek kompenzálódnak. Úgy lehet felfogni, hogy tulajdonképpen a jó idő egy kis késéssel jött meg, a meteorológusok tévedtek, és nem a múlt év második, harmadik, negyedik negyedévében jött meg ez az élénkülés, hanem átcsúszott 2017 elejére. Összességében ez egy pozitív folyamat. Az, hogy az ország milyen gazdasági teljesítményeket tud mutatni, azt lehet mondani, hogy a magyar alapteljesítmény most, - és később, ha mutatok rá ábrát, - az olyan 2%-os növekedést tud teljesíteni. Hátszél nélkül. Hátszél alatt kell érteni az európai uniós forrásoknak a beáramlását, hátszél alatt kell érteni a cserearány javulást, ami az energiaárakat jelenti, és hátszélnek kell tekinteni azokat a fogyasztási folyamatokat, amelyek hála Istennek Magyarországon az idei évben megindulnak, és hát a mezőgazdaságnak a teljesítménye sem volt rossz. 2018-ban zajlik egy vita, hogy most mennyi lesz pontosan a növekedés, 4,3 százalék, vagy csak mások szerint 3,7%? Tehát a 4% körüli növekedés tulajdonképpen elég nagy biztonsággal tartható, és olyan tartalékolások vannak a költségvetésben, ami tulajdonképpen akkor is tudja biztosítani a nyugdíjak, a fizetésemelések, a fogyasztás, az adócsökkentéseknek a folyamatait, ha nem pont 4,3% lesz a növekedés, hanem valamivel szerényebb. Azon van egy vita, hogy ezt a tartalékot tartani kell, vagy tekintsük úgy, hogy már nincs is. Most a Nemzeti Bank és a költségvetés készítéséért felelős szervek között zajlott egy vita, hozzá kell tenni, hogy ez egy lényegileg álvita, mert a Nemzeti Banknak a vezetője ezeket a határozatokat, amiket erről hoztunk, aláírta, tehát tulajdonképpen rend van és működőképesen halad. Ami gondokat okoz, és ez előrevetítődik, hogy a meglóduló fogyasztással nem biztos, hogy tudjuk tartani az exportnak a volumenét, mert a világban sok bizonytalanság van, illetve a BREXIT hatásmechanizmusai, az orosz-ukrán viszonyrendszer, a migrációnak bizonyos kérdése, a migráció a lakosság számára is problémákat okoz. Gondolják csak el, hogy a raktározás és a messzire való beszállításnak a kérdése a nagyipari üzemekben, hogy ha határzárak vannak, vagy bizonytalanná válik a szállítás, akkor problémákba fog ütközni, tehát termelési visszahatásai is vannak, és nem egyszerűsíthető le a probléma a kerítésre vagy a közhangulati elemekre, hanem egy gazdasági jelenség. Ugyanakkor ennek rövidtávú, termelésbővítő hatásmechanizmusára gyakorlatilag Európában nem lehet számítani. Egy másik megközelítés ebben, ami egy új jelenség, hogy ezzel párhuzamosan az elektronika, az információtechnológia, és a modernizáció olyan ütemben zajlik, hogy gépek terveznek nagy gépeket. Gondolják el, hogy ha egy kamion oszlopba nem kell mindenhol sofőr, hanem automatikusan megy a vezérkocsi után a többi és követi, hát az milyen emberi erőforrásokat, milyen átrendezéseket tud alakítani. Természetesen mindez az oktatást, az oktatásnak a struktúráját is változtatni fogja, tehát nagyon nehéz elképzelni, hogy nagy teljesítményű forgácsoló

központokban vagy információtechnológiai területeken olyan emberek dolgoznak, akik alacsony képzettségűek, de ez kihat a hadseregnek a modernizációs összefüggéseire. De gondoljanak erre: a drón kezelése, a különböző rakétatechnikai, modernizációs eszközök, ezek át fogják rendezni ezeket a képzettségeket. Tehát, ha úgy tetszik, ipari forradalom zajlik a világban, és hát azt lehet látni, hogy ebben a fölállásban azért nem áll rosszul ez az Európai Unió ország-csoport. Tehát a Schöpflin professzor úrnak a gondolatkörét követve azért van egy kicsi olyan baj ebben az egész filozófiában, a nyugat-európai filozófiában, hogy a kelet-európai ország-csoportnak a növekedési trendje, és az államháztartási trendje jobb, mint Nyugat-Európáé. Az osztrák növekedés például, amelyik a térségben (ez a kék vonal) a magyarok alatt van jócskán most már többedik évben is, ha úgy tetszik, az örök irigységeinket mondjuk, akkor Magyarországnak most van pozícióvesztése Ausztriával szemben, ebben a tekintetben legalábbis. Mutattam én ehhez hasonló ábrát a korábbi években is, de hát évről-évre tovább viszünk, és ez az ábra azt mutatja, hogy a trend tulajdonképpen pozitív értelemben folytatódik ezekben az években.

Látható, hogy a beruházás élénkül, és nem akarok részletesebben erről beszélni. Az infláció is illeszkedik, tehát egy csoportképződés jelent meg. Nem csak politikai értelemben kapcsolódunk egymáshoz Közép-Kelet-Európában, hanem gazdasági értelemben is. És egy nagyon furcsa hatása van ennek, tulajdonképpen munkaerő szempontból is. Ezeket az országokat egynek érzékelik, és mondjuk egy szingapúri befektető számára értelmezhetetlen, hogy Pozsony vagy Budapest. Hiszen a világban az a megszokott, hogy ilyen távolságból járnak be dolgozni, és semmi baj nincs ezzel, hogy ez így alakul Budapesten vagy Bukarestben. Ebben a távolsági kontextusban ezek egy térségben jelennek meg, és ha ránéznek egy nagyobb léptékű világtérképre, akkor tulajdonképpen ebben van is igazság. Foglalkoztatásban is van egy magyarországi fölzárkózás a régió országaihoz. Nagyon jelentős a munkaerő felhasználásnak a javulása. Magyarországon ma nem munkanélküliség van, hanem nagyon erős munkaerőhiány, elsősorban a képzett munkakörökben. Megint megelőlegezem a mondókámnak egy további részét: szembetűnő az a jelenség, hogy a gazdasági fejlődésünknek az ára és nehézsége ma már a képzett munkaerőnek a hiánya, és azok a jelenségek, hogy mondjuk, egy gumigyárnak a foglalkoztatás könnyítéséhez, vagy egy Mercedes-gyárnak a bővítéséhez nagyon komoly munkahelyteremtéssel kapcsolatos támogatásokat kell adni, ez azzal függ össze, hogy munkaerőhiány jelent meg ezeken a területeken. Miközben Kelet-Magyarországon (később majd megmutatok erre egy ábrát) a helyzet azért nem egészen így áll. A közmunkának a kérdésében szembe kell nézni az országnak azzal, hogy körülbelül 200 ezer olyan ember van, aki az elsődleges munkaerőpiacra - képzettségi okok miatt - nem visszavezethető. Nemcsak azért, mert funkcionális analfabéta, és nem lehet fölültetni egy kaszálógépre vagy valamire, hanem egész egyszerűen olyan szocializációja van, - ráadásul egy csoportban, összenövő csoportokban él, amely ezt tulajdonképpen megakadályozza. Természetesen ez egyre csökken, 800 ezerről indultunk egyébként ebben a problémában, és úgy tűnik, hogy ez a 200 ezres szám ez egy hosszabb távon megmaradó munkaerő tömeg, tehát itt a közmunkának a jelentősége továbbra is megnehezült, mely a költségvetés számaiban is tükröződik. A munkaerő ára hazánkban alacsony. Nem volt fenntartható az ilyen alacsony munkaerő ár egész egyszerűen azért, mert a munkaerőhiány miatt a munkaerő pillanatok alatt el tud menni a térség országaiba, ahol olyan iparágak vannak, olyan kollégák, akik szállodaiparban vagy vendéglátóiparban érdekeltek. Tulajdonképpen a balatoni idegenforgalomnak fékező tényezői ma már a munkaerő ellátottsági problémák azok, amik vannak. Ipari területeken pedig kevésbé.

A KKV szektornak az aránya hasonló a más európai országokhoz. Azt lehet mondani, és ez egy kőkeményen megmaradó szám, ezen is lehetne változtatni, és a versenyképesség jelentősen javulna, hogyha a KKV szektornak az az aránya, hogy a munkaerő 70%-át foglalkoztatja és a társadalmi terméknek a felét állítja elő, ez valamennyire javulna és billenne ennek az értéke. Tehát a vállalat méret szerinti foglalkoztatásra érdemes itt egy pillantást vetni (nem tudom kifejteni ennek az ábrának a részleteit időhiány miatt), de itt hagyom a kollégáknak és a Club Pannonia honlapján az elérhetőségét.

Na most, történelmi örökségünk? Ugye, ezelőtt, mondjuk 200 évvel történt az 1800-as évek elején, amikor Metternichet megkérdezték Bécsben, hogy hol kezdődik a Balkán, akkor kimutatott a Belvedere-nek az ablakán, és mondta, hogy ott, az utca túlsó oldalán.

Ha hiszik, ha nem, ez a jelenség ma is tulajdonképpen benne van. Ha erre az ábrára ránéznek, akkor Burgenlandhoz képest az összes további osztrák tartományban, régióban az Európai Unió átlagánál nagyobb a fejlettség, a fővárosokat nem igazán mondva. Legközelebb Magyarországnak a Burgenlandhoz eső része van a legmagasabb fejlettségi szinten - ahol Budapest nem. Így a budapesti régió is onnan kifelé mozog, míg Ausztriában kétszeressé válik, Magyarországon kelet felé haladva valóban a felére csökken ez a szám. És ha megnézik, ezek a különbségek a környező országokban.

Például döbbenetes egyébként Nyugat-Szlovákiának a rendkívüli fejlettsége, és a pozsonyi térségnek, az Európai Unió átlagának a kétszeresére való fejlettségi szintjének elérése. És ugyanakkor Kelet-Szlovákiának a jelentős lemaradása, majd tulajdonképpen Erdélynek a magyarok lakta területein mutatkozó gyengeségei, és hát Lengyelországnak a pozíciója. Ha megnézzük ezt a táblát, akkor Lengyelországnak a relatív közelsége sokkal erőteljesebb a nyugat-európai, úgynevezett „mag országoknak" a fejlettségi színvonalához képest.

Államháztartásról röviden. Az államháztartásnak az a jellemzője, hogy az államadósság szerintem csökken, a GDP növekedés ha különböző hullámzásokkal is, de emelkedik. Látható, hogy gyakorlatilag változatlan marad az az arány, ami a jövedelmi szegmentációt mutatja, és hát az adósság szolgálat….

Balzacra hivatkoznék, aki világosan megírja, hogy az adósrabszolgaság rosszabb, mint tulajdonképpen ha valakit börtönbe dugnak, mert egy olyan kiszolgáltatottságot visz az életbe, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni. Igazán sokkal szebben és irodalmibban fogalmazza meg ezt, de az tény, hogy az ország politikai, gazdaságpolitikai mozgásterének óriásit jelentett, hogy a pénzügyi stabilitása az országnak megteremtődött. A következő lépcső, az a bizonyos 1 és 3% közé emelt gazdasági teljesítmény volt a saját dolgainkból, ahogy az Európai Unió forrásfelhasználás tudott innen következendő és a jelenlegi években hozzárakni. Ez a harmadik fordulat a versenyképességi fordulat, ami elkerülhetetlen, hogyha önmagunk erejére akarunk hivatkozni és hagyatkozni. És ebben azt kell mondani, hogy azok az országok, akikkel mi versenyben vagyunk visegrádi területeken, Csehország, Lengyelország, Szlovákia, ezek az országok a Jaruzelski és Gusztáv Husák országával nem a legvidámabb barakkjai voltak az úgynevezett szocialista tömbnek, sokkal mélyebben voltak, gyakorlatilag hitelek nélkül futottak be a rendszerváltásunknak az időszakába. Nálunk pedig politikai alkukra volt szükség, hogy továbbvigyük a társadalombiztosításnak a korábbi rendszerét, az oktatásnak a rendszerét, amit először privatizációból, aztán eladósodásból, most pedig részben az európai uniós forrásoknak a felhasználásból fedezünk.

Sorskérdés az, hogy most ezt az ajtót, ezt a lehetőséget, ami most előttünk van, ezt kihasználjuk-e arra, hogy tulajdonképpen ettől az utolsó akadálytól is megszabaduljunk, és végre a XX. század történelmében Magyarország ebben a tekintetben előrelépjen. Hozzá kell tenni, hogy nagyon sok cinikus megjegyzés van a versenyképesség vonatkozásában, de csendesen mondom, akik ma ezeket a kritikákat gyakorolják, az ő kormányzásuk idejében vesztett Magyarország a versenyképességben harminc helyet. És most azt kérik számon, hogy nem tudunk ebből a 30 helyes visszaesésből gyorsan visszakapaszkodni, és lényegileg ezen a ponton vagyunk. Látható Csehország, Lengyelország, Szlovákia vonulata, látható az osztrák trend is, és Magyarországon ezen a trendsoron kell tulajdonképpen változtatni. Ezt természetesen befektetési eszközök nélkül… Jelenleg Magyarország a kilencedik helyen van. Szlovákia harmadik, Lengyelország, második. Tehát azt lehet mondani, hogy ezek az országok nálunk jobb pozíciókban vannak. Jó gondolat, és ezért hoztam szóba a KKV-kat. A hazai KKV-knak a termelékenysége jobban elmarad a nagyvállalatokétól Magyarországon, mint más európai országokban. Ez egy komoly feszültségpont, de ez egy teljesen egzakt statisztika. Mélyen az európai uniós átlag alatt vagyunk a növekedésnek a mennyiségi tényezőiben, magasabb termelékenységű növekvő országok nagyobb ütemben növekednek, az összetartozó párokat mutatják, és látható, hogy ezekben a tekintetekben Magyarországon is van tennivaló. A világ GDP-jének az átlagos növekedési üteme, látható, hogy a 2 százalékos alapszint a külső források nélküli dolog. És az uniós transzferrel kapcsolatban is mondanék néhány mondatot, ami ennek a gondolatsornak a végére jut. Magyarország 2000 milliárd forintos uniós transzfert használt föl az utóbbi időben, - itt van, az elmúlt időszakban a transzferfelhasználás. És az is látható, hogy ha ez visszaesik, akkor a magyar gazdasági teljesítmény ezt megsínyli. Az európai uniós transzfer most ezekben az években durván egy 2%-os GDP-növekedést tud Magyarország számára adni, és ha összevetjük a környező országokkal ebben a közép-európai kitekintésben, akkor a visegrádi országokhoz képest Magyarország több pénzt kapott, mint ezek az országok, mind fajlagosan, mind a GDP-nek a vetítési arányában. Ami egyébként hozzáteszem, hogy egy nagyon nagy eredmény, és a magyar gazdaságpolitikának dicséretére legyen mondva, és az is, hogy ezeket a forrásokat igen jól tudjuk fölhasználni. Ezek hozzájárultak a külső és belső társadalmi stabilitáshoz.

Mik a következő évek fő kihívásai? Mindenféleképpen a munkaerőhiánynak a kérdése. Érdemes ezt az ábrát megnézni, hogy a közfoglalkoztatott arány, ami nagyon erőteljes volt, az tulajdonképpen egyre bővült, mert áttértünk a segély helyett munkaprogramnak a nagyon helyes teljesítményére. És tulajdonképpen ez a kétszázezer fő, aki egyébként reményvesztetten munkanélküli állapotba kerülhet - ez az alsó két vonal, - ez tulajdonképpen egy olyan adottság, ami természetesen nem csak szolidaritási, hanem kulturális kérdéseket is fölvet, azt, hogy képesek vagyunk-e azokon a területeken

ezeknek az embereknek, a gyermekeiknek legalább az iskoláztatást és az életföltételek változását, életmódot is adni. Az a szemüveg járja a közgazdász gondolkodásmódban, hogy aki elvégzi a 8 osztályt, az képes tulajdonképpen társadalmi asszimilációra, belesimulni a társadalomba, és a társadalom nagy egészéhez alkalmazkodni. Ha ez a réteg újratermelődik, az tulajdonképpen egy nehéz helyzetet teremt.

Gazdasági növekedésünk ma meghaladja az Európai Unió átlagot. A közeljövőben úgy tűnik, hogy még erőteljesebben. A nagy kérdés az, hogy 2020 után mit tudunk változtatni, mit tudunk teljesíteni. Előttünk való út, és nagyon szeretném, ha nem értenék félre. Centralizációs törekvések az Európai Unióban, s válaszok azokra a nemzeti mozgásokra, amelyeket mi produkálunk, nem zárható ki, hogy a pénzelosztás mechanizmusában centralizációs lépésekre került sor. Lesz támogatási forrás, az elosztási viszonyok tekintetében pedig nem az országokra lesz ebben az arányban bízva, más összefüggésben ez egy reális opció. Tulajdonképpen két nagy tételem van a kérdésben, a forrás tételeket, forráskérdéseket hordja, magyarázatot is ad a mostani kormányzati magatartásra, a kínai Belgrád-Budapest vasútvonal óriás beruházása, és a paksi atomerőműnek a beruházása, mind a kettő, hogyha ez gazdaságfejlesztési eredményekkel jár, akkor tulajdonképpen ez a finanszírozási kérdésben nagyon sok mindent tud oldani, ami egy reális gazdasági, politikai reakció.

Mit választhat egy kormány ebben a kérdésben? Mi jelent tartalékolást? És ez a záró mondatom: a mai felfogás szerint, - és ebben nagyon sok igazság van, - tulajdonképpen az is tartalékolás, hogy most ebben a két évben, amikor az Európai Uniós támogatások csúcsra futnak, fejlődnek - autópályák, vasutak, színházak, sportlétesítmények, - 2020 után egy fenntartó típusú tevékenységre korlátozódik. Magyarul csak ezeknek a működtetése jelenjen meg, legyen meg az az alap a struktúra végére, amihez Magyarországon az autópálya hálózatnak a befejezéséhez már nagyon kevés kell. Európai összehasonlításban is egy igen fejlett, nagyszerű hálózat kezd kialakulni. Vannak részei az országnak, nem is kevés, ahol hét perc alatt lehet autópályára följutni a településekről, és vannak olyan részei, amelyek lejjebb maradtak, tehát ezek még hátra vannak. Úthálózat fejlesztésre - más összefüggésekben - a kormányzat jelentős összegeket költ, mert ezt is föl lehet fogni úgy, mint egyfajta tartalékolást. A másik opció, ami most ebben a megközelítésben háttérben marad, hogy pénzügyileg tartalékoljunk erre az időszakra. Nyilvánvalóan ezekben a kérdésekben döntések születnek, és a politikai érdekrendszer nyilvánvalóan amellett szól, hogy a fejlesztés és a beruházás és az előrejutás jelenjen meg, nem pedig a passzív megközelítés.

Összefoglalva, amit mondanék, kegyelmi időszakként éljük meg a belátható egy-két évet. Cserearány, kamatszint, uniós támogatások, ezek komoly gazdasági hátteret jelentenek. A mai program elején hallottunk egy kiváló előadást, és vannak olyan növekvő külpolitikai, külgazdasági, nemzetközi pénzügyi kockázatok, jelen vannak, miközben a világon nyolctrillió dollár keresi a helyét, mint befektetés. Összegszerűen egészen horribilis tétel. A fejlődő világunkban van benne ennek a pénznek a kétharmada, tehát ebből kell lecsipegetni a darabokat, és Európában ez fontos lenne. Magyarországon keményedő erőforrás korlátok vannak, piaci változások. Erre választ akar adni az Ipar 4.0 ennek tekintetében. Új fejlődési modellek kellenek tudásállományos, rugalmas szervezettel, integrálódási képességgel vállalt méreteknek a vonatkozásában is. És nekem a végkövetkeztetés az, hogy ki kell használni a lehetőségeket ebben az időszakban, mert ilyen lehetőségek soha nem fognak visszatérni. Nem tudjuk a történetünket, hogy mikor jön el egy újra egy ilyen kegyelmi időszak. Köszönöm szépen a figyelmet.

KOVÁCS ÁRPÁD EGYETEMI TANÁR
SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS
MAGYAR KÖZGAZDASÁGI TÁRSASÁG

GAZDASÁGI ÉS ÁLLAMHÁZTARTÁSI POZÍCIÓK A 2018-AS KÖLTSÉGVETÉS KÉSZÍTÉSÉNEK IDŐSZAKÁBAN

2017 MÁJUS

Az előadás témái

1. Pozíciók nemzetközi összehasonlításban, a különböző elemzések által jelzett várható makrogazdasági pálya
2. Az államháztartás helyzete, elosztási szerkezete
3. Néhány versenyképességet érintő megjegyzés
4. Uniós transzfer
5. Záró gondolatok

Az előadás témái

1. **Pozíciók nemzetközi összehasonlításban, a különböző elemzések által jelzett várható makrogazdasági pálya**
2. Az államháztartás helyzete, elosztási szerkezete
3. Néhány versenyképességet érintő megjegyzés
4. Uniós transzfer
5. Záró gondolatok

Nemzetközi folyamatok: rövidebb távon viszonylag kedvező kilátások, de egyre kockázatosabb a világ, számos ország van ellentmondásos helyzetben

Ázsia: a bankrendszer kerülhet bajba
Dél-Európa: a bank- és a politikai rendszer is recseg-ropog
USA: politikai kockázat és lassú növekedés

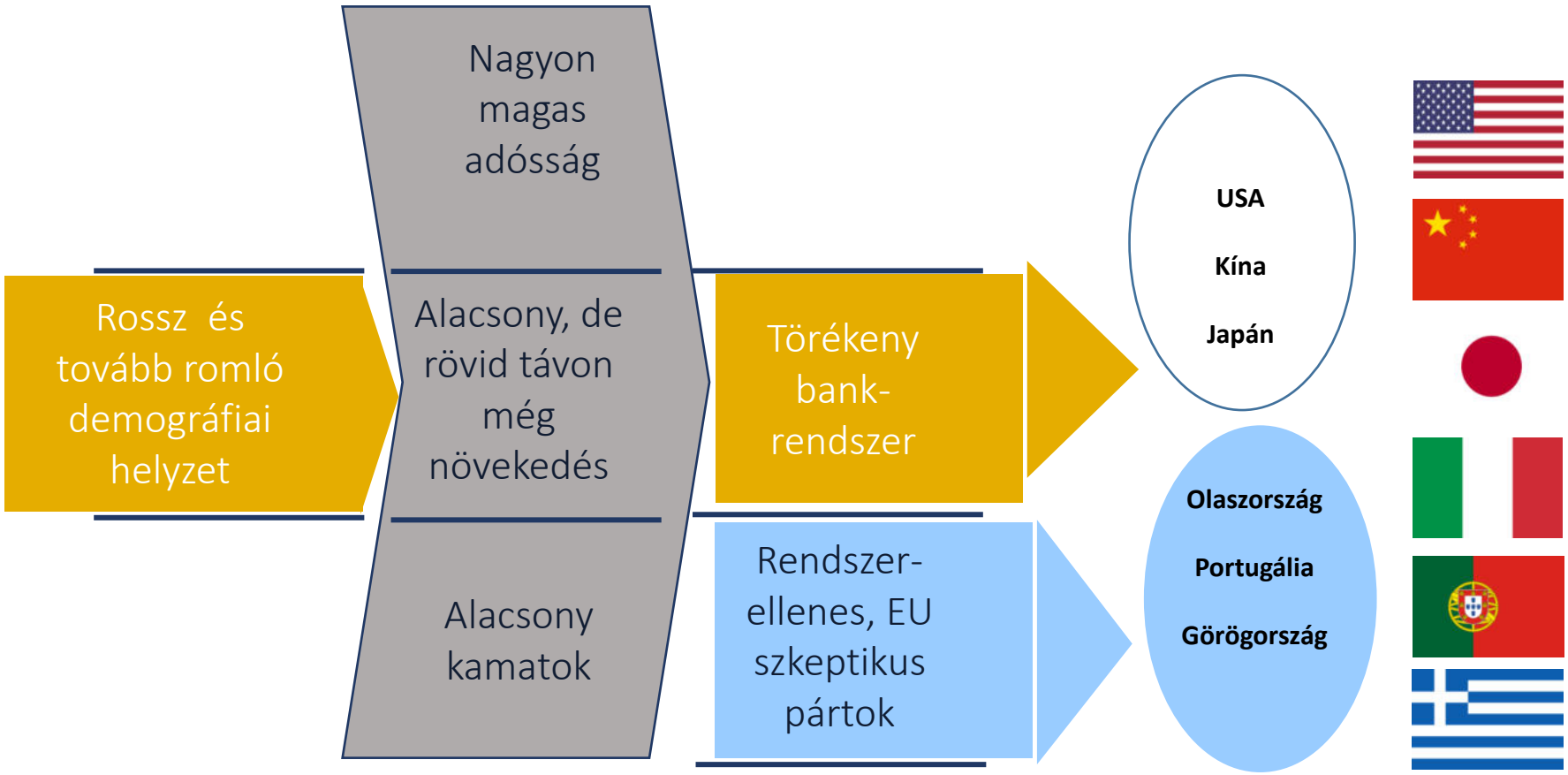

Forrás: Tardos/saját szerk.

A főbb makrogazdasági mutatók a különböző előrejelzések alapján (%-ban)

Megnevezés	2017							
	Kormány	Század vég	GKI	BCE-GTEKK	A' Üzleti szereplő	B' Üzleti szereplő	OECD	EC
1. GDP volumennövekedés	**4,1**	**3,6**	**3,2**	**3,6**	**4,0**	**3,5**	**2,0**	**3,5**
2. Háztartások fogyasztása volumennövekedés	**5,1**	**5,1**	**5,0**	**5,0**	**4,9**	**5,1**	**3,6**	**4,8**
3. Közösségi fogyasztás volumennövekedés	**0,8**	**1,5**	**2,0**	**1,5**	**5,3**	**n.a.**	**1,3**	**1,0**
4. Bruttó állóeszköz-felhalmozás volumenváltozás	**10,2**	**6,2**	**8,0**	**10,0**	**19,0**	**9,6**	**7,7**	**10,0**
5. Fogyasztói árindex (éves átlag)	**1,6**	**2,5**	**2,5**	**2,6**	**2,7**	**2,7**	**1,8**	**2,2**
6. Államháztartás egyenlege (ESA2010)	**2,4**	**-2,3**	**-2,5**	**-2,2**	**-1,5**	**-2,3**	**-2,6**	**-2,4**

Megnevezés	2018							
1. GDP volumennövekedés	**4,3**	**3,4**	**3,7**	**3,1**	**4,1**	**3,6**	**2,1**	**3,2**
2. Háztartások fogyasztása volumennövekedés	**4,6**	**4,0**	**4,0**	**4,4**	**4,8**	**4,1**	**3,8**	**3,9**
3. Közösségi fogyasztás volumennövekedés	**0,9**	**2,0**	**0,0**	**1,5**	**2,5**	**n.a.**	**0,9**	**2,0**
4. Bruttó állóeszköz-felhalmozás volumenváltozás	**12,9**	**5,2**	**12,0**	**8,5**	**5,1**	**8,9**	**5,2**	**5,0**
5. Fogyasztói árindex (éves átlag)	**3,0**	**2,9**	**3,0**	**2,7**	**2,3**	**2,7**	**2,9**	**3,1**
6. Államháztartás egyenlege (ESA2010)	**-2,4**	**-2,4**	**-2,8**	**-2,4**	**-2,2**	**-2,8**	**-2,8**	**-2,5**

Forrás:GKI/Századvég/BCE-GTEKK kutatások a KT számára; üzleti becslések; OECD Economic Outlook annex tables, 2017 March; European Commission, Economic Forecast Hungary, February 2017

Átrendeződések az EU 10 ország-csoportban, osztrák összehasonlításban

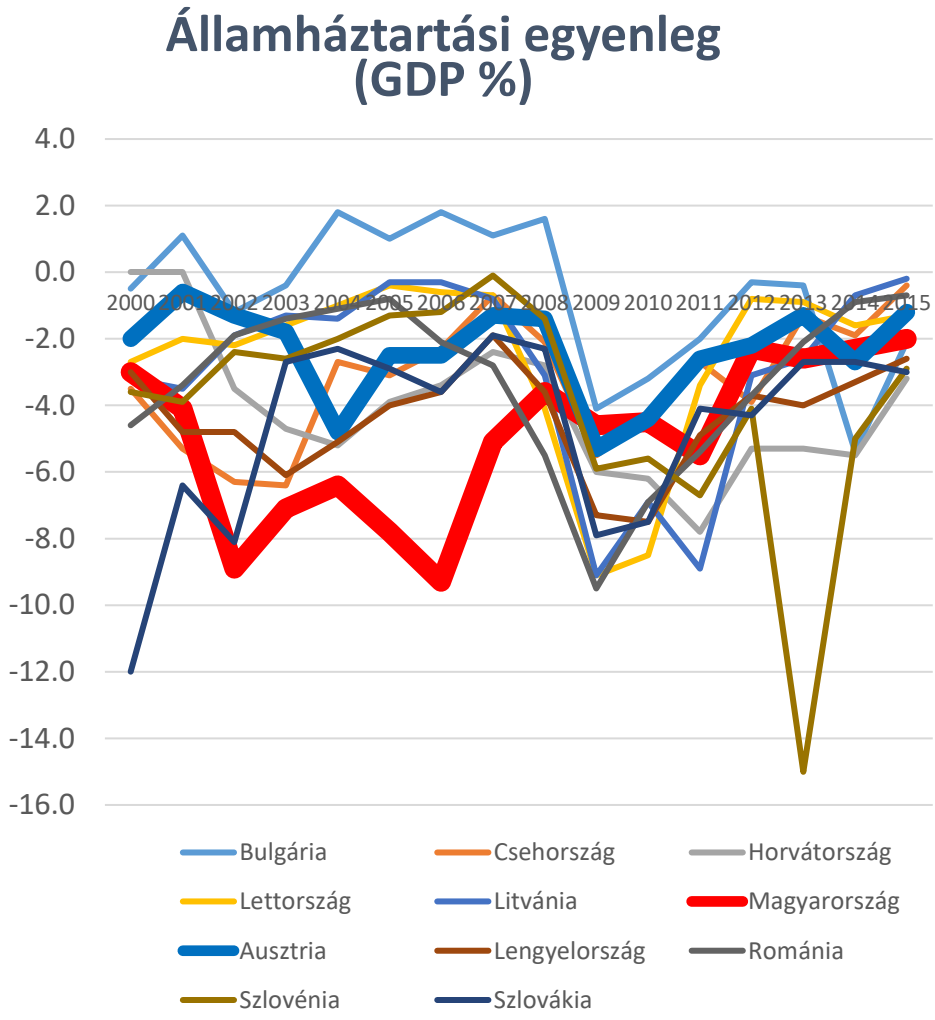

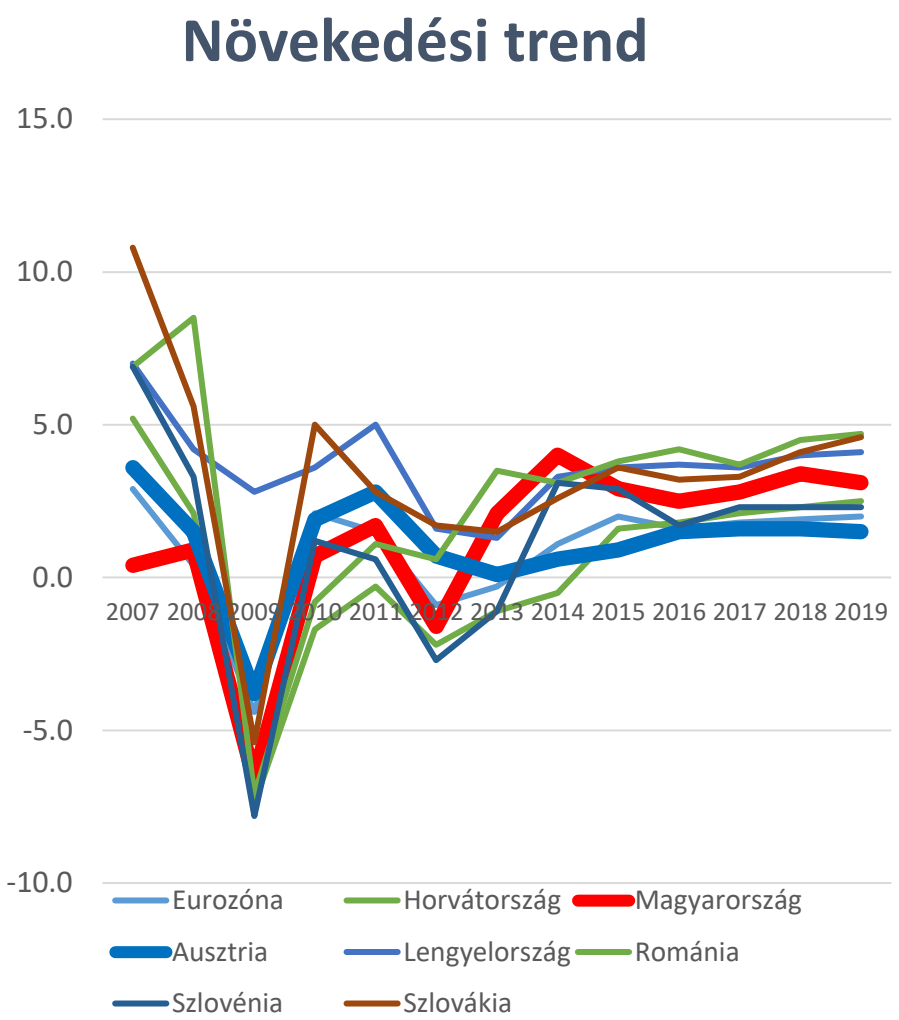

A versenyképesség része az államháztartás hatékonysága: nem elvesz, hanem hozzájárul a versenyképességhez!

Forrás: Eurostat, KT Titkárság

Már látszanak a vállalati beruházások élénkülésének első jelei

Beruházások várt növekedése (%, ESI felmérés, feldolgozóipar)

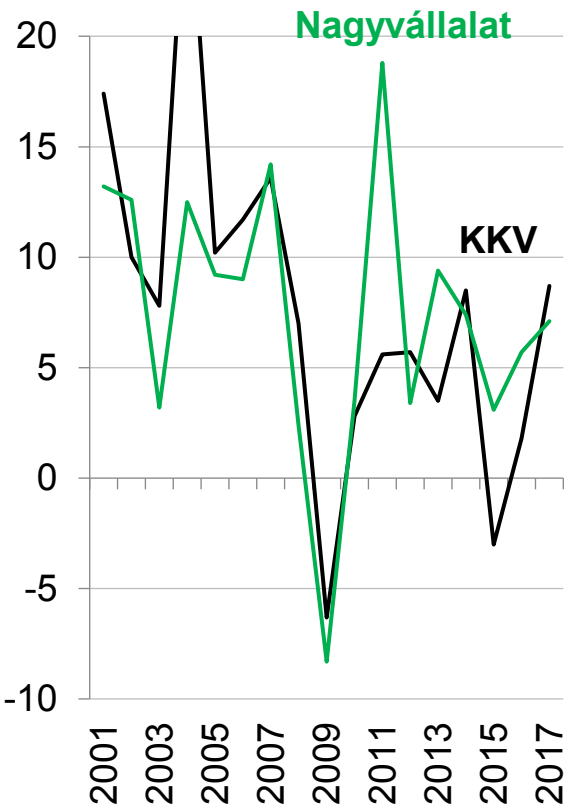

Vállalati* FDI és hitelfelvétel (4 negyedéves átlag, GDP arányában, %)

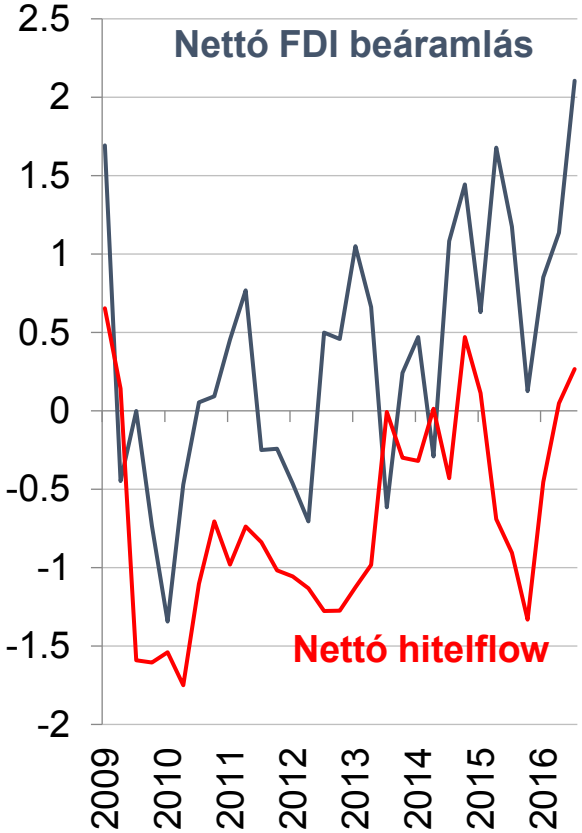

Magánszektor beruházási rátája (hozzáadott érték arányában, %)

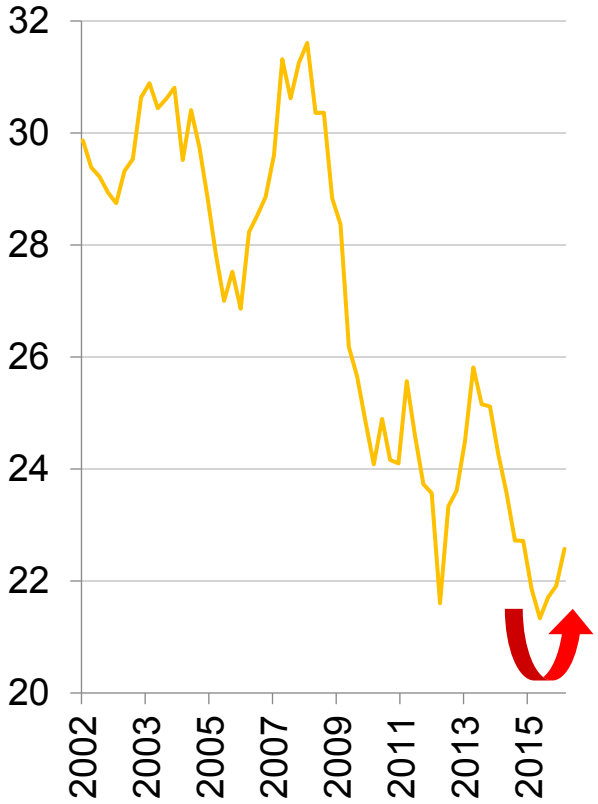

Forrás: Európai Bizottság, KSH, MNB, KT Titkárság ** Nem pénzügyi vállalatok.*

Az inflációnk illeszkedik a régiós országok trendjéhez

Az euróövezet és a V4 harmonizált fogyasztóiár-indexe (százalék, az előző év azonos időszakának bázisán)

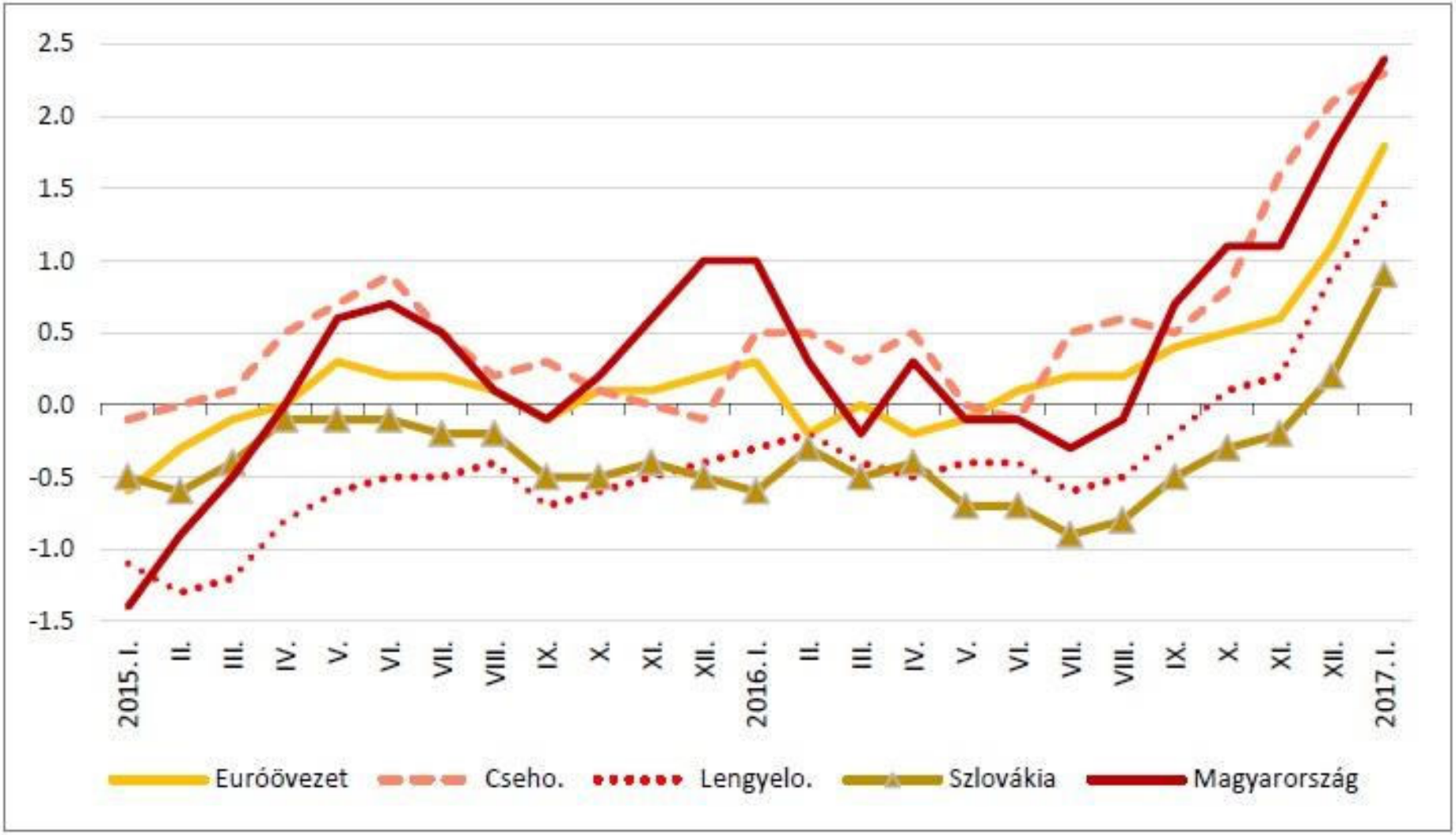

Forrás: Eurostat, Századvég

A foglalkoztatásban felzárkózunk a régió országaihoz

Foglalkoztatottsági ráta a 15-64 éves korosztályban (%)

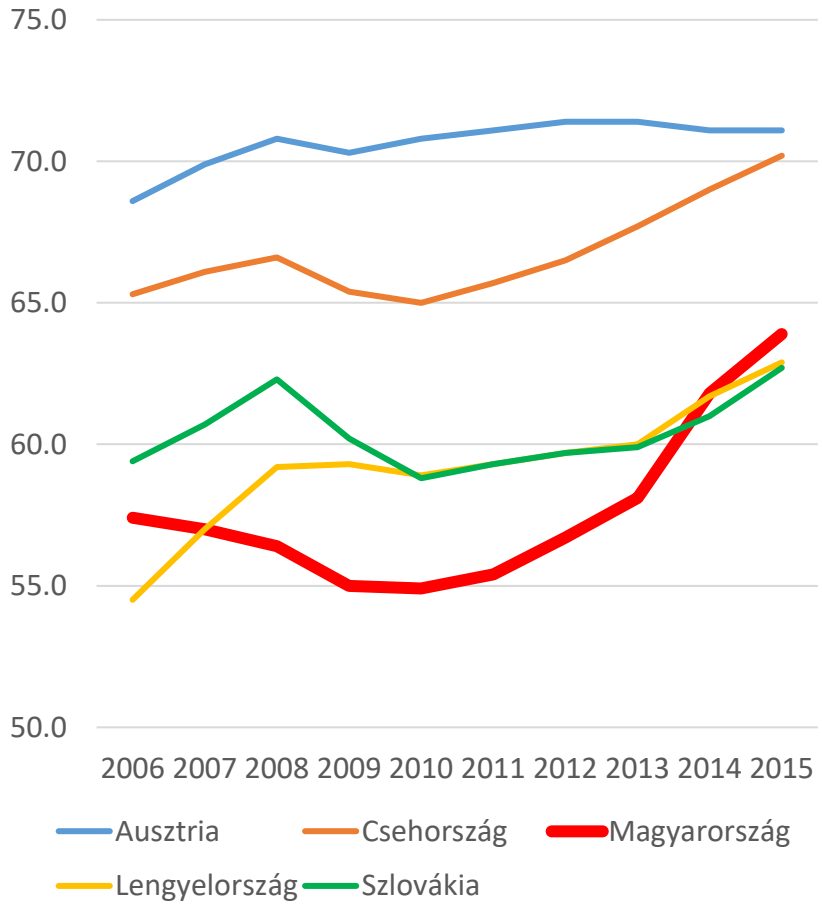

Csökken a munkanélküliségi ráta (%)

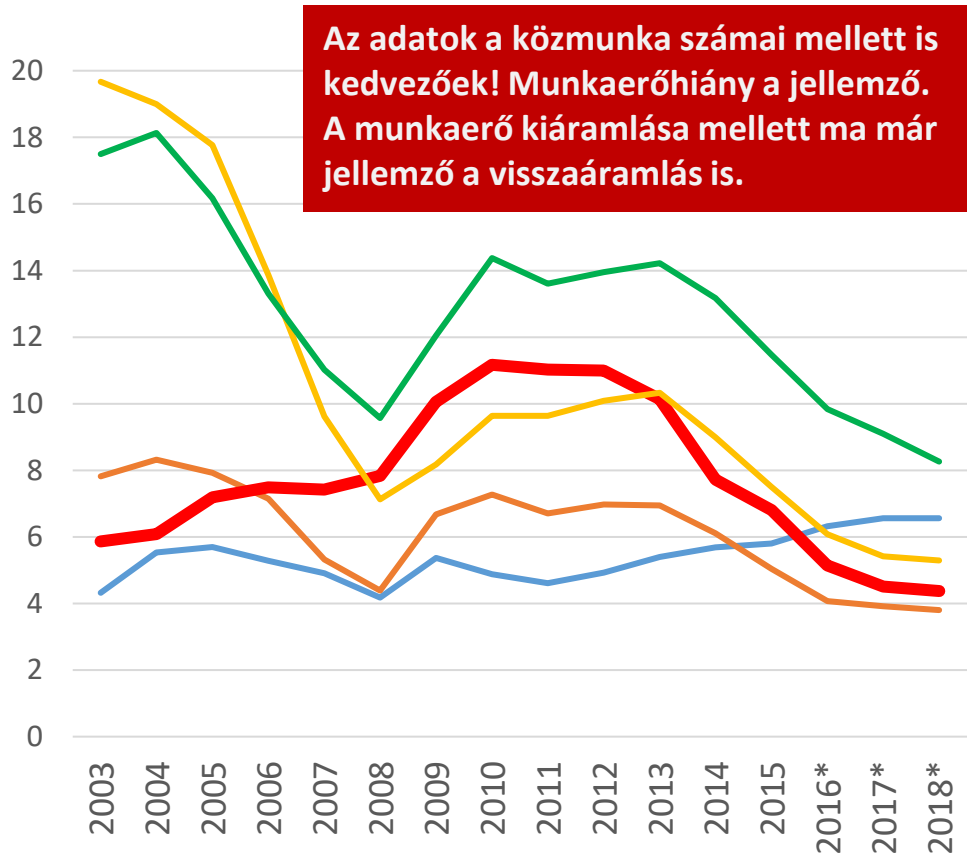

Az adatok a közmunka számai mellett is kedvezőek! Munkaerőhiány a jellemző. A munkaerő kiáramlása mellett ma már jellemző a visszaáramlás is.

Megj.: a környező országokra nem ismertek a 2015 utáni adatok

Forrás: Eurostat, KT Titkárság

A munkaerő ára hazánkban alacsony

A KKV szektor gazdasági súlya jelentős, hasonlóan más európai országokhoz

Versenyszféra hozzáadott érték megoszlása vállalatméret szerint (2014)

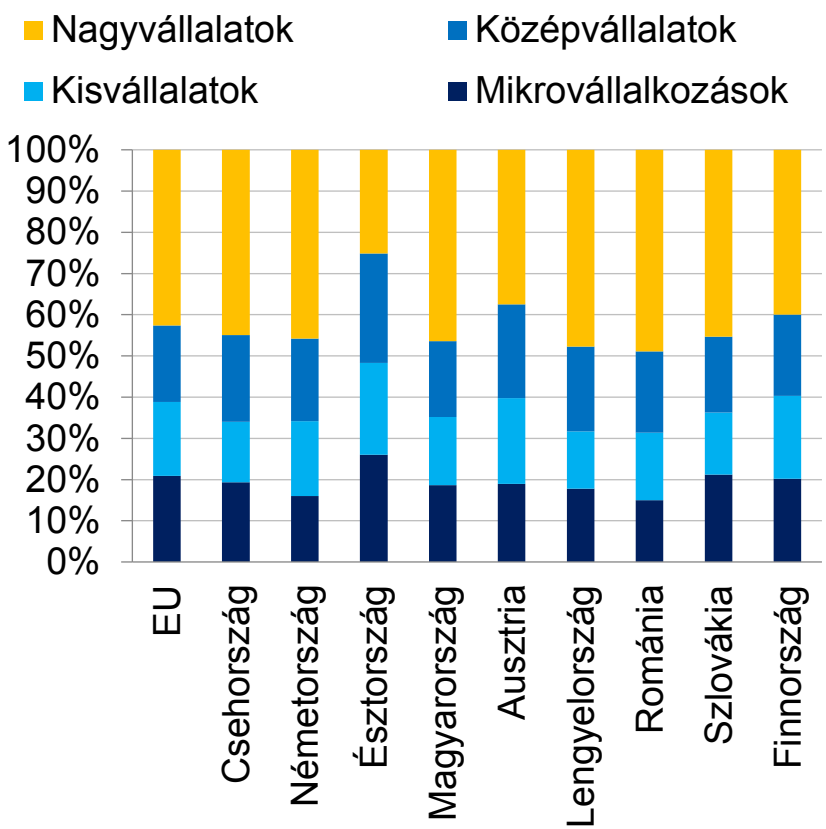

Versenyszféra foglalkoztatás megoszlása vállalatméret szerint (2014)

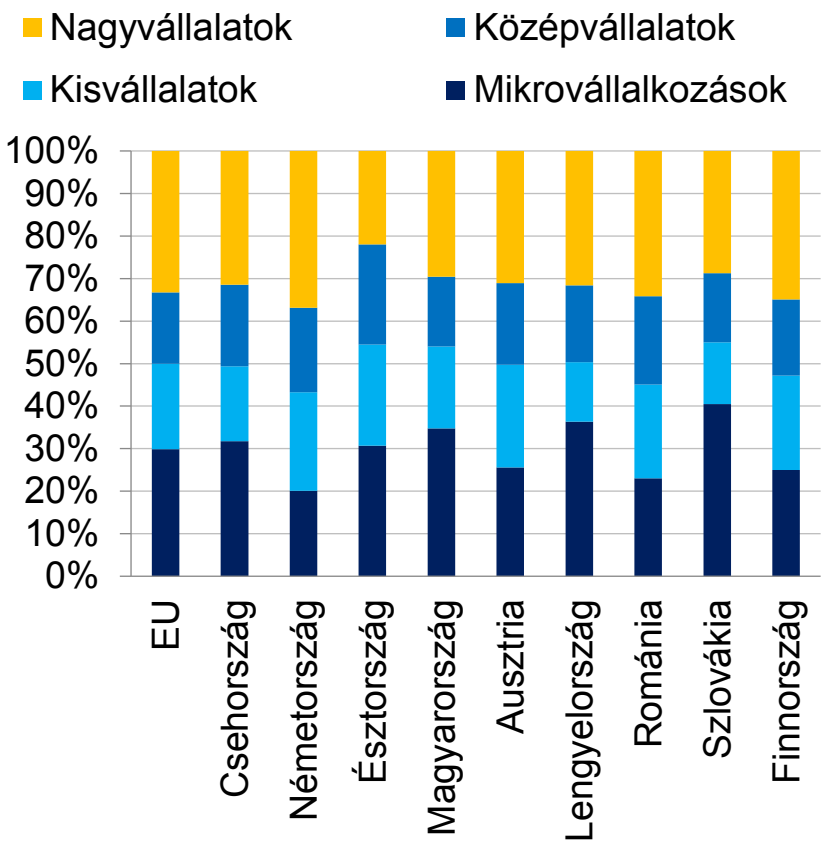

Forrás: Eurostat

Hazánkban – hasonlóan a környező országokhoz – jelentős a fejlettségbeli különbség az egyes régiók között. Azonosság: a „központi régió” mindenütt kiemelkedik

GDP/fő (vásárlóerő paritás, 2015, kivéve Szerbia 2014, PPS, EU28=100)

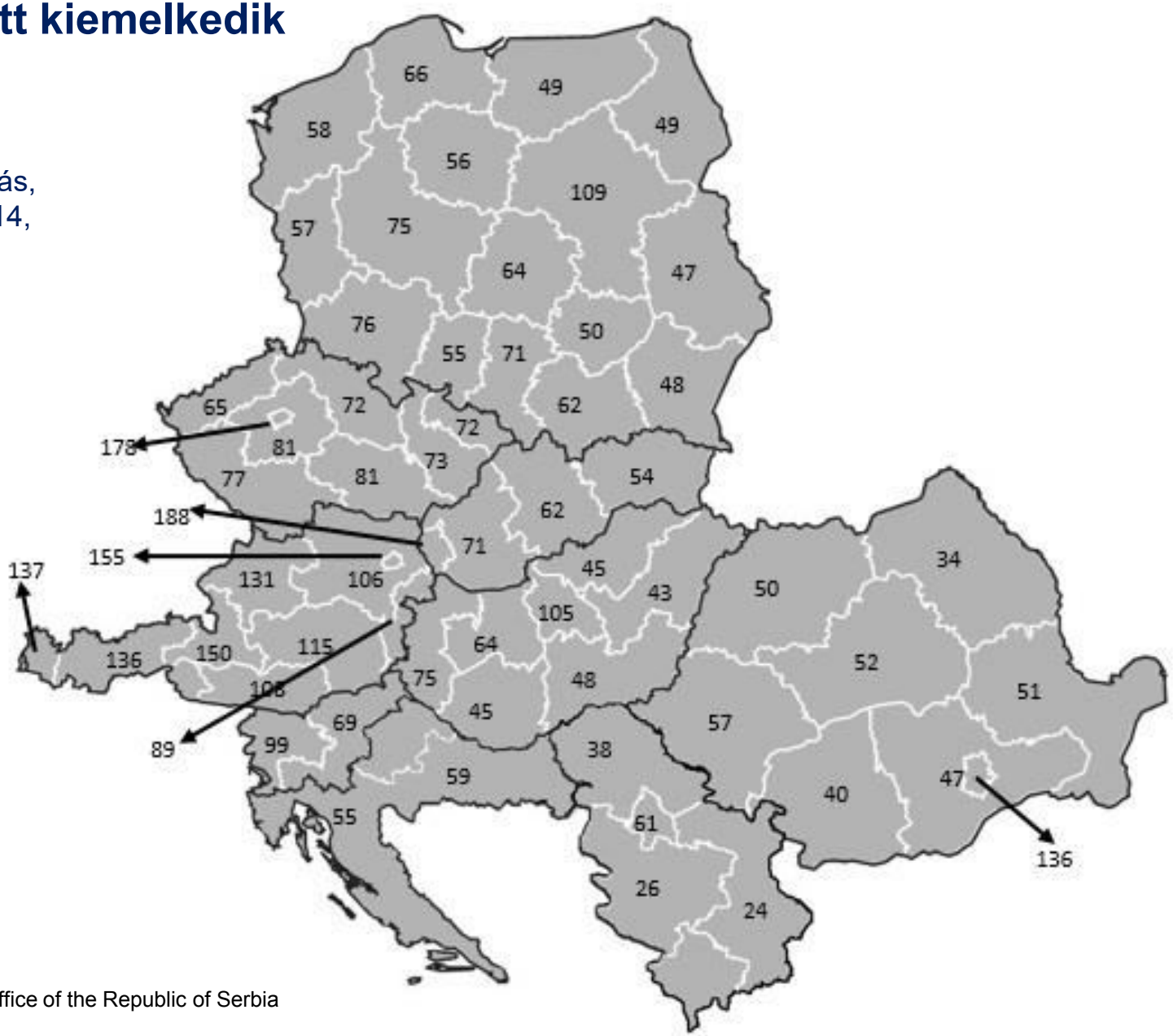

Forrás: EUROSTAT, Statistical Office of the Republic of Serbia

A régiók közötti fejlettségbeli különbség megmutatkozik a munkanélküliségi rátában is

Munkanélküliségi ráta az aktív lakosság %-ában (2015)

Forrás: EUROSTAT

Az előadás témái

1. Pozíciók nemzetközi összehasonlításban, a különböző elemzések által jelzett várható makrogazdasági pálya
2. **Az államháztartás helyzete, elosztási szerkezete**
3. Néhány versenyképességet érintő megjegyzés
4. Uniós transzfer
5. Záró gondolatok

Néhány magyar államháztartási jellemző a válság kitörésétől napjainkig (%)

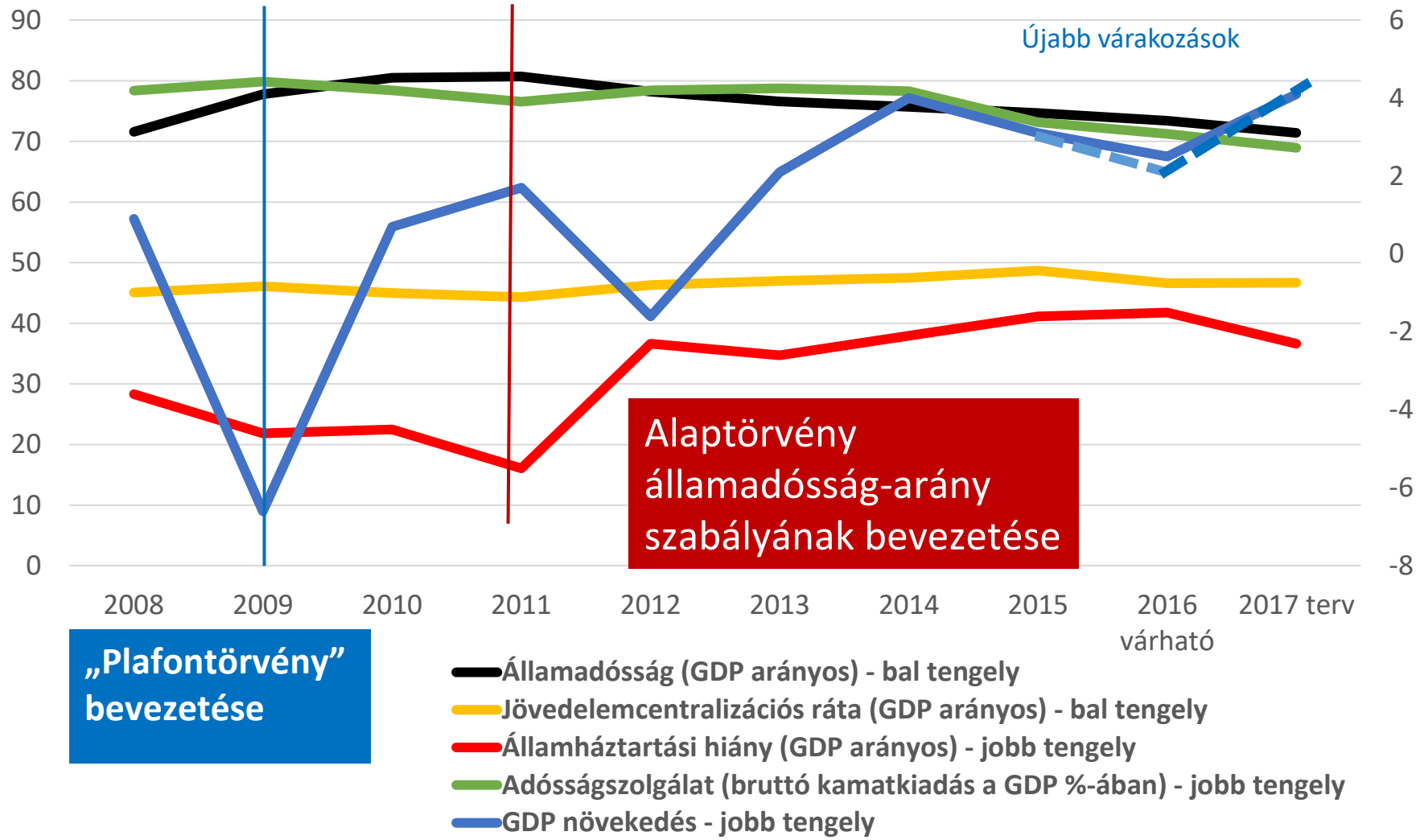

Forrás: KSH, ÁKK, KT Titkársága

A jövedelemcentralizáció – igazodva az újraelosztáshoz – hazánkban magas

Államháztartás bevételei a GDP százalékában

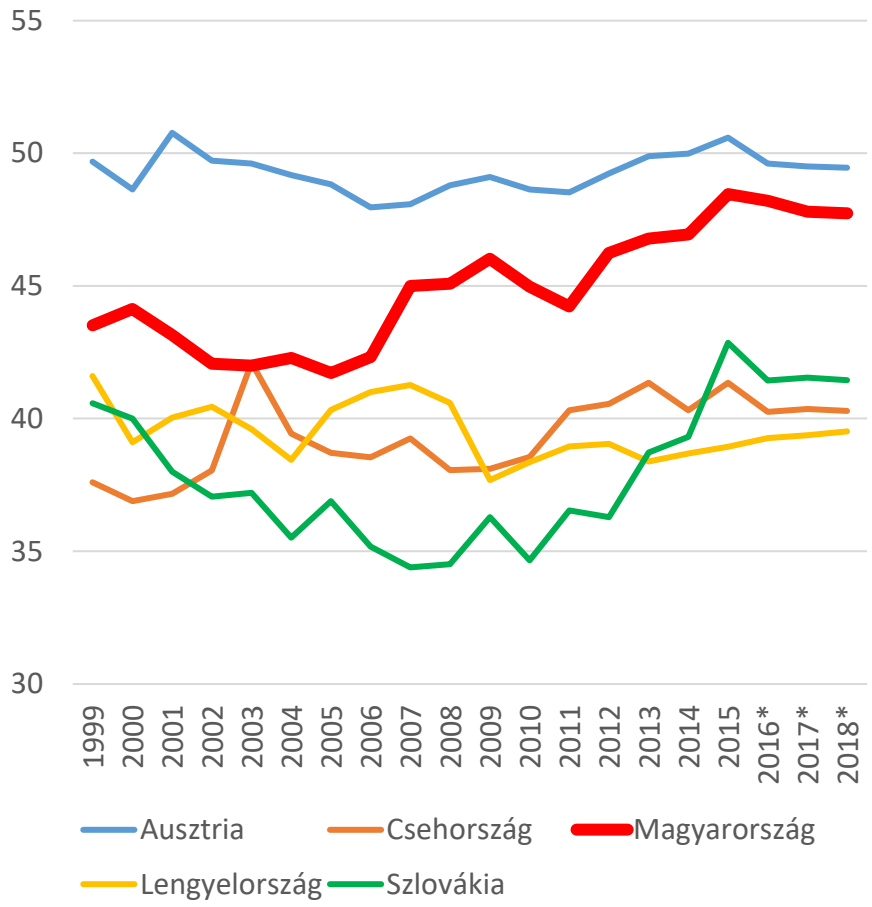

Államháztartás kiadásai a GDP százalékában

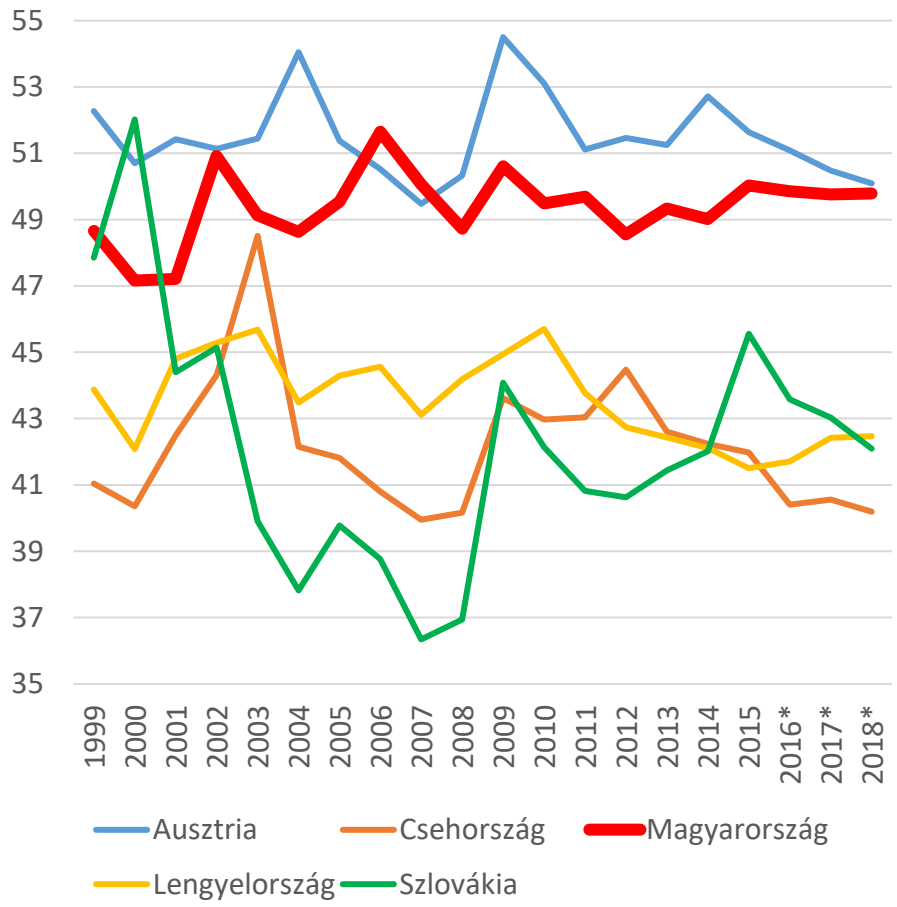

*előrejelzés
Forrás: OECD, KT Titkárság

A hiány és az eladósodás tekintetében az Unióban a középmezőnyben helyezkedünk el

Államháztartási hiány és államadósság a GDP százalékában az EU-ban, 2017

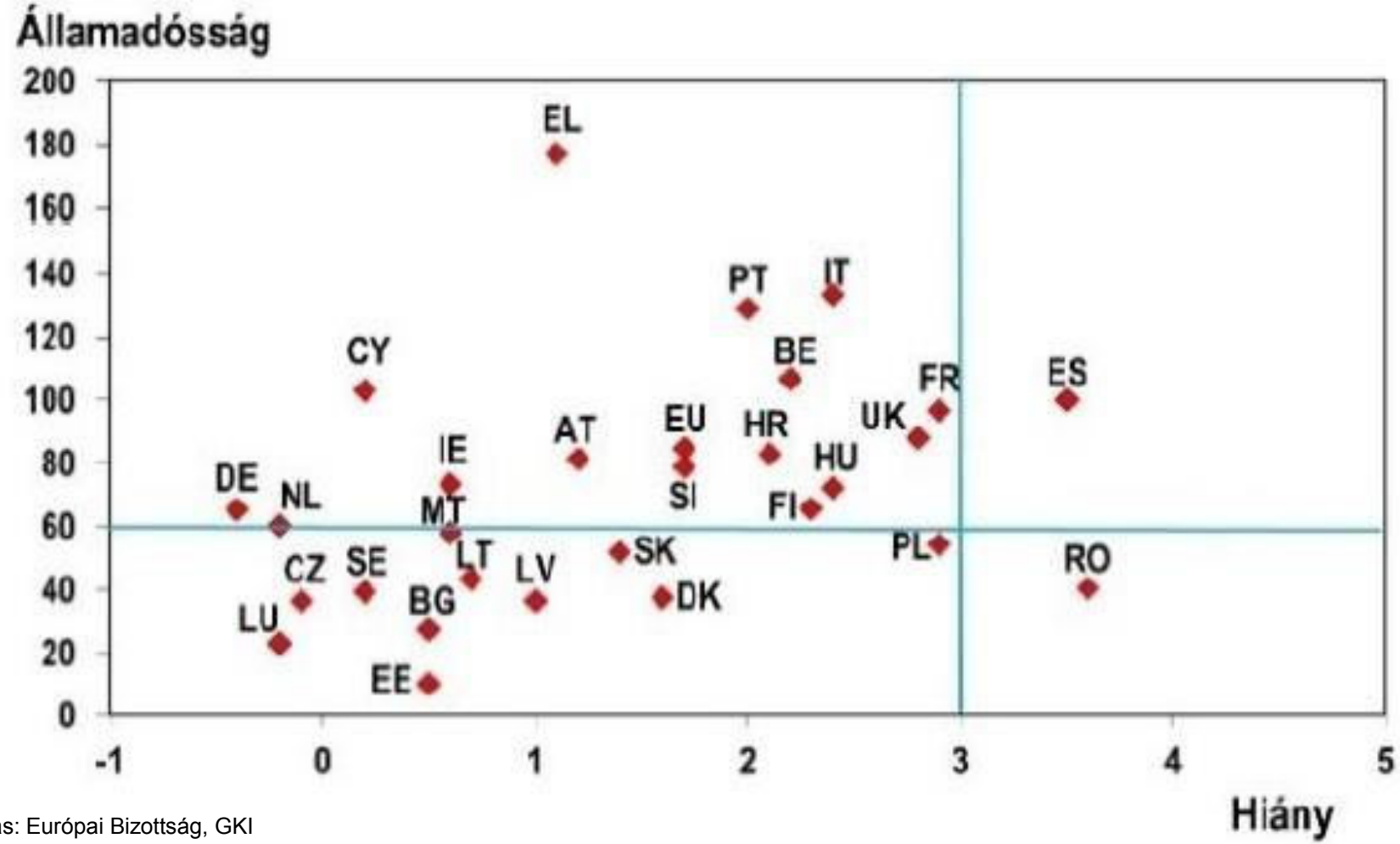

Forrás: Európai Bizottság, GKI

Egyre olcsóbb a költségvetés finanszírozása

Tízéves állampapírok hozama, 2010-2016

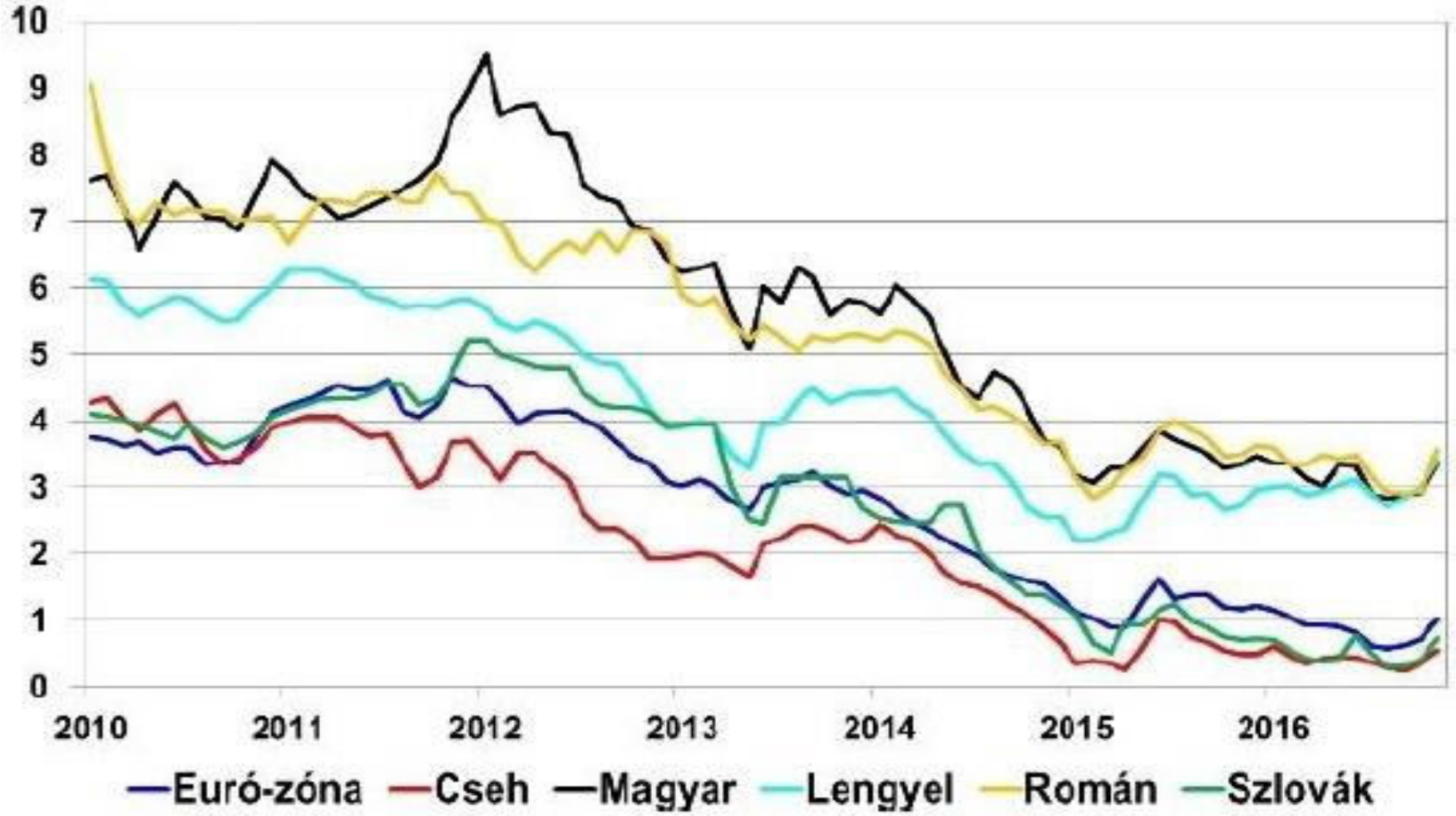

Forrás: ÁKK, GKI

Kedvező fejlemény az is, hogy a felárak az elmúlt évekhez képest csökkentek vagy alacsonyak maradtak

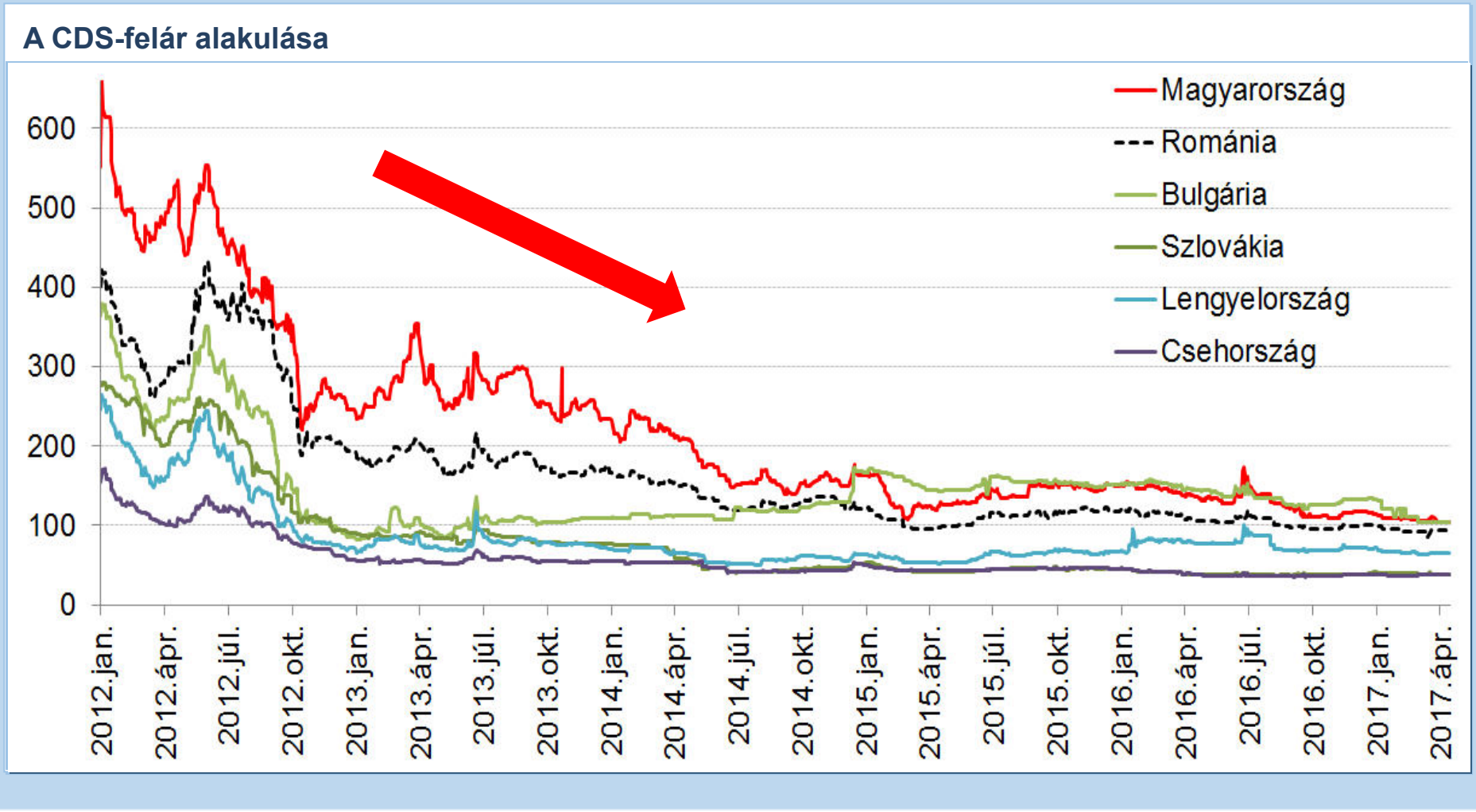

Forrás: Reuters

Az államháztartás konszolidált kiadásainak főösszege, GDP arányos mértéke és funkciók szerinti megoszlása0

	tény							tervezett módosítás	terv elő-előzetes
Megnevezés	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ÁLLAMI MŰKÖDÉSI FUNKCIÓK ÖSSZESEN	15,2	19,0	15,0	16,5	17,8	16,8	17,5	17,6	17,7
Általános közösségi szolgáltatások	9,7	13,8	9,5	11,4	12,9	11,5	12,2	11,8	11,7
Védelem	1,8	1,6	1,7	1,5	1,3	1,4	1,6	1,7	1,8
Igazságszolgáltatás, rend- és tűzvédelem	3,7	3,7	3,9	3,7	3,6	3,9	3,7	4,1	4,2
JÓLÉTI FUNKCIÓK ÖSSZESEN	61,5	57,7	59,0	56,9	55,0	56,1	56,9	54,3	54,4
Oktatási tevékenységek és szolgáltatások	11,6	10,8	10,4	10,2	10,3	10,7	10,2	10,4	10,3
Egészségügy	9,1	8,8	8,6	8,6	8,4	9,3	8,5	8,1	8,6
Társadalombiztosítási és jóléti intézmények és szolgáltatások	34,6	32,3	33,9	32,1	30,1	29,5	31,8	28,6	28,6
Lakásügyek, települési és közösségi tevékenységek és szolgáltatások	3,3	2,9	3,2	3,0	2,8	3,2	2,7	3,4	3,3
Kulturális, szórakoztató, vallási, sport, párt tevékenységek és szolgáltatások	2,9	2,9	3,0	3,0	3,4	3,5	3,7	3,9	3,5
GAZDASÁGI FUNKCIÓK ÖSSZESEN	14,2	13,7	15,5	17,5	18,4	19,7	17,5	21,3	21,2
Ebből kiemelve:									
Mező-, erdő-, hal- és vadgazdálkodás	2,3	2,1	2,3	2,1	2,3	2,5	1,7	2,0	2,1
Közlekedési és távközlési tevékenységek és szolgáltatások	5,8	5,9	6,0	7,3	8,3	8,5	7,3	9,0	8,6
Környezetvédelem	1,5	1,6	2,0	2,4	2,3	3,7	1,3	2,1	1,9
ÁLLAMADÓSSÁG-KEZELÉS (KAMAT)	8,5	7,7	8,8	8,7	8,7	7,1	6,8	5,5	5,4
Funkcióba nem sorolható tételek	0,5	1,9	1,8	0,4	0,1	0,3	1,3	1,2	1,2
ÖSSZESEN	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Összes kiadás (milliárd forint)	13 539,0	14 537,7	13 989,5	15 540,0	16 712,4	17 562,1	15 956,5	18 243,2	19229,3
Államháztartási kiadások összesen a GDP százalékában (jövedelem-újraelosztás)	49,9	50,0	48,6	49,8	50,1	47,6	45,3	48,6	47,7

Forrás: NGM, KSH, KT Titkárság szerkesztés

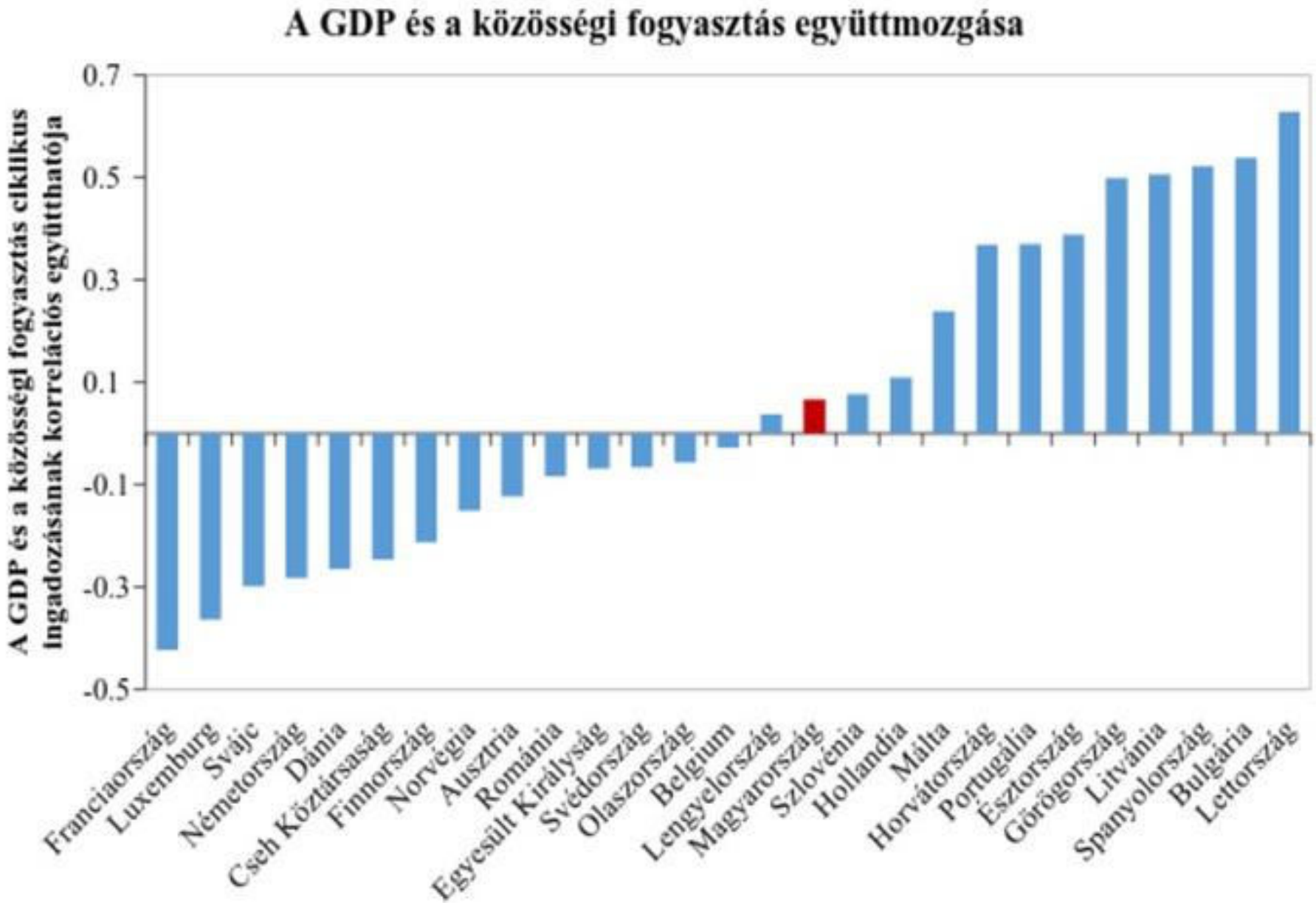

Major Klára: a jövedelem ingadozása és a közösségi fogyasztás

Az előadás témái

1. Pozíciók nemzetközi összehasonlításban, a különböző elemzések által jelzett várható makrogazdasági pálya
2. Az államháztartás helyzete, elosztási szerkezete
3. **Néhány versenyképességet érintő megjegyzés**
4. Uniós transzfer
5. Záró gondolatok

World Economic Forum Versenyképességi Indexe szerint: a V-4-ek többi gazdasága jobb versenyképességi eredményeket tud felmutatni, mint a miénk

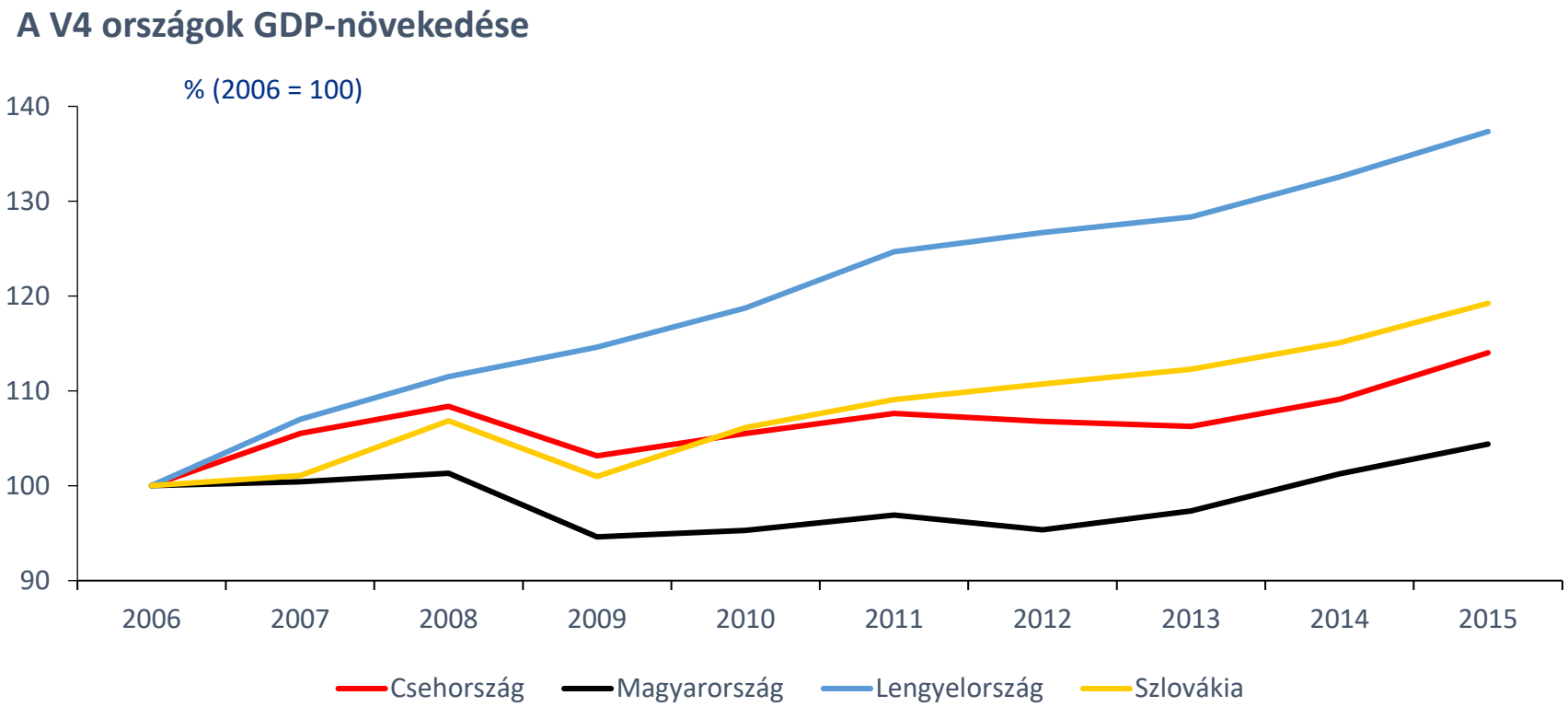

- V4-ek közül 2006-ban 12 pillérből 7-ben első két helyen voltunk, s csak 1 pillérben voltunk utolsók.
- 2016-ban egyetlen pillérben sem voltunk az első kettő között és 10 pillérben az utolsó helyen álltunk.

Forrás: World Economic Forum/KT Titkárság/KPMG-GKI/László Csaba/KA

A stabilizálódó magyar mutatót az hozza, hogy ebben az egyértelműen javuló ún. hard adatok jobban megjelennek, mint a GDP, beruházás stb.
A versenyképesség megítélésének objektivitását deformálja, hogy a társadalmi teljesítmények és a kormányzati hatékonyság többnyire szubjektív, érdekalapú megítélése is visszatükröződik bennük, de így is komolyan kell őket venni

IMD összevont versenyképességi rangszám

Versenyképesség (helyezés)

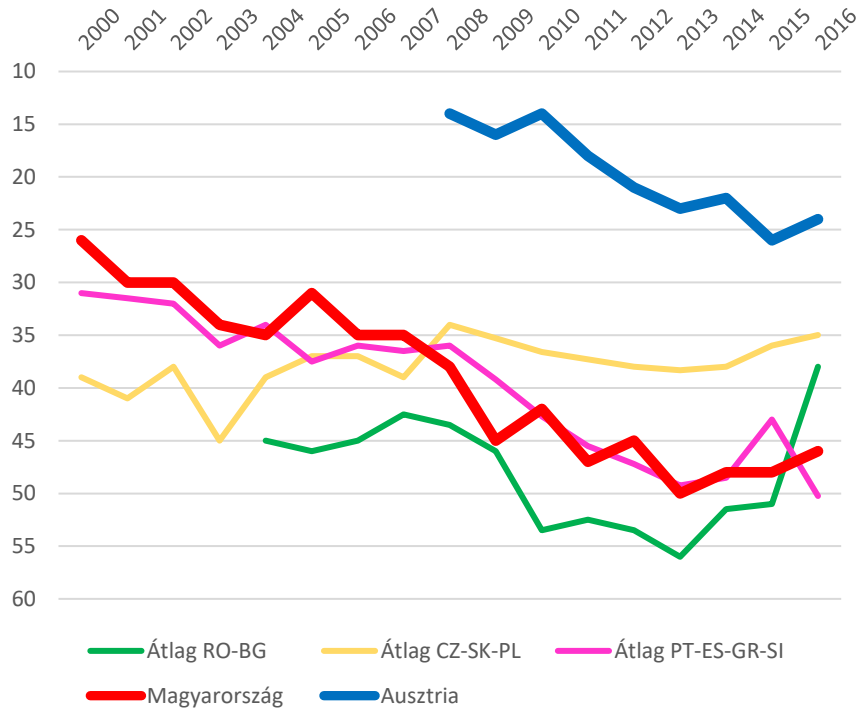

Kormányzati hatékonyság (helyezés)

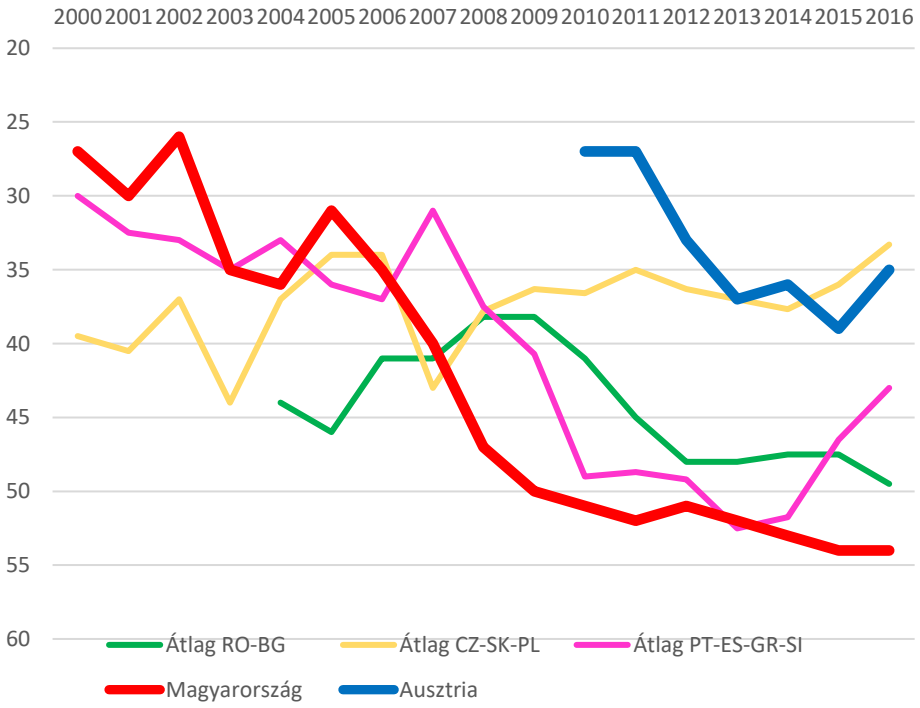

A felméréseken alapuló kormányzati és menedzsment-hatékonyságot tartalmazó rangsorok figyelembevételénél azt is látni kell a szubjektív értékelés mellett, hogy az adatok valójában két évvel korábbi állapotot mutatnak.

Forrás: IMD World Competitiveness Yearbook rankings, KT Titkárság

Az idei felmérésben résztvevő több mint 1.700 menedzser többsége ismét Csehországot választotta a legvonzóbb országnak. A következő öt helyen sem volt változás: Lengyelország ismét a második, és Szlovákia ismét a harmadik helyet foglalja el. Magyarországot ismét a 9. helyre sorolták – immár negyedik alkalommal.

Az adott ország értékelése, mint befektetési célpont, 2017

1 = nagyon vonzó .... 6 = nem vonzó (középérték: 3,5)

A befektetési szándékoknak ma már a munkaerőhiány is gátja.

Forrás: AHK-Konjunktúrafelmérés Közép- és Kelet-Európa 2017.

Megjegyzés: Az itt bemutatott rangsorok a közép- és kelet-európai régió 16 országában párhuzamosan készített nemzetközi „AHK"-felmérések eredményein alapulnak, tehát nem a Magyarországon készített felmérésen.

Forrás: DUIHK/KT Titkárság

A hazai kkv-k termelékenysége jobban elmarad a nagyvállalatokétól, mint más európai országokban

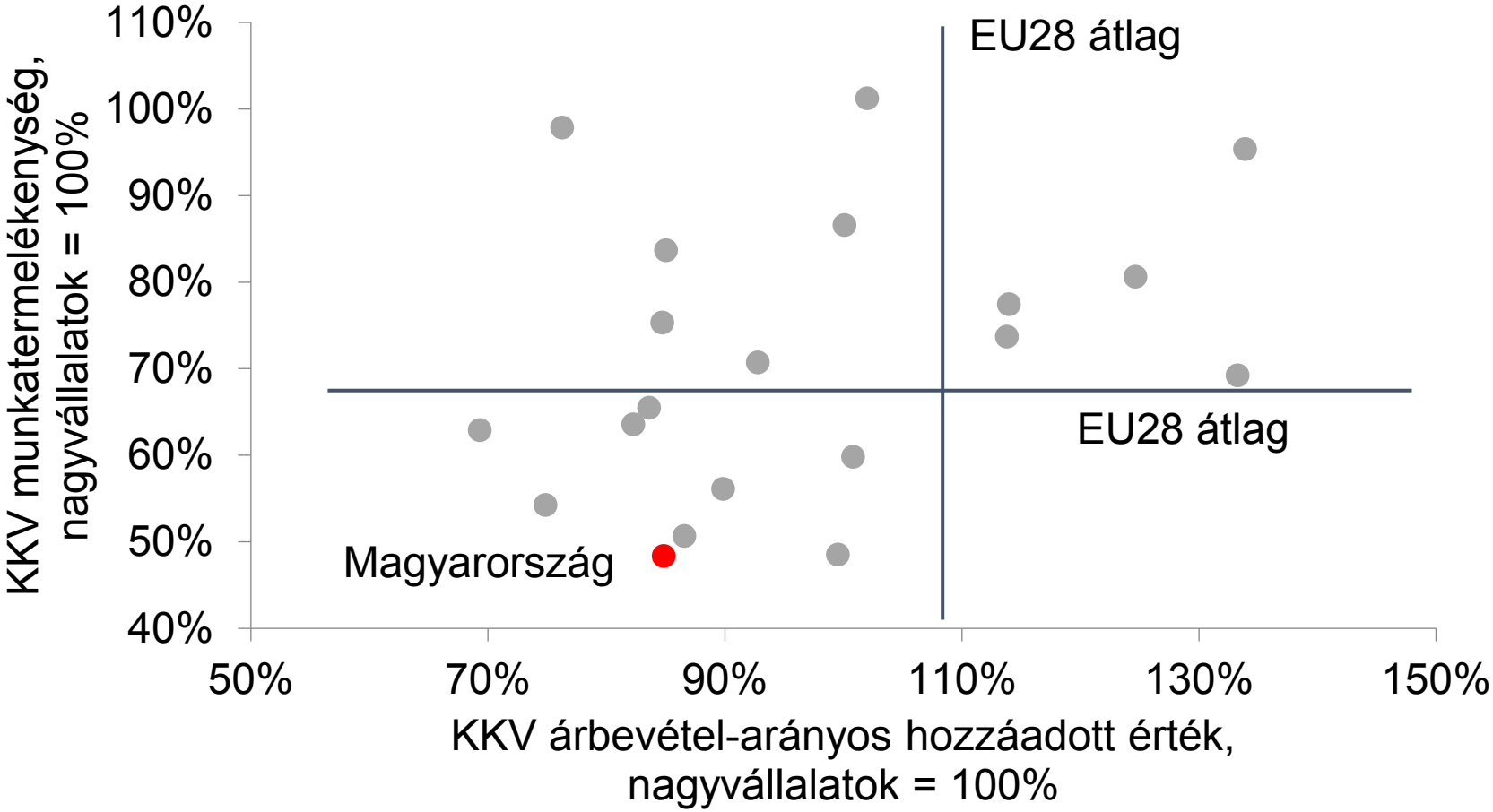

Forrás: Eurostat

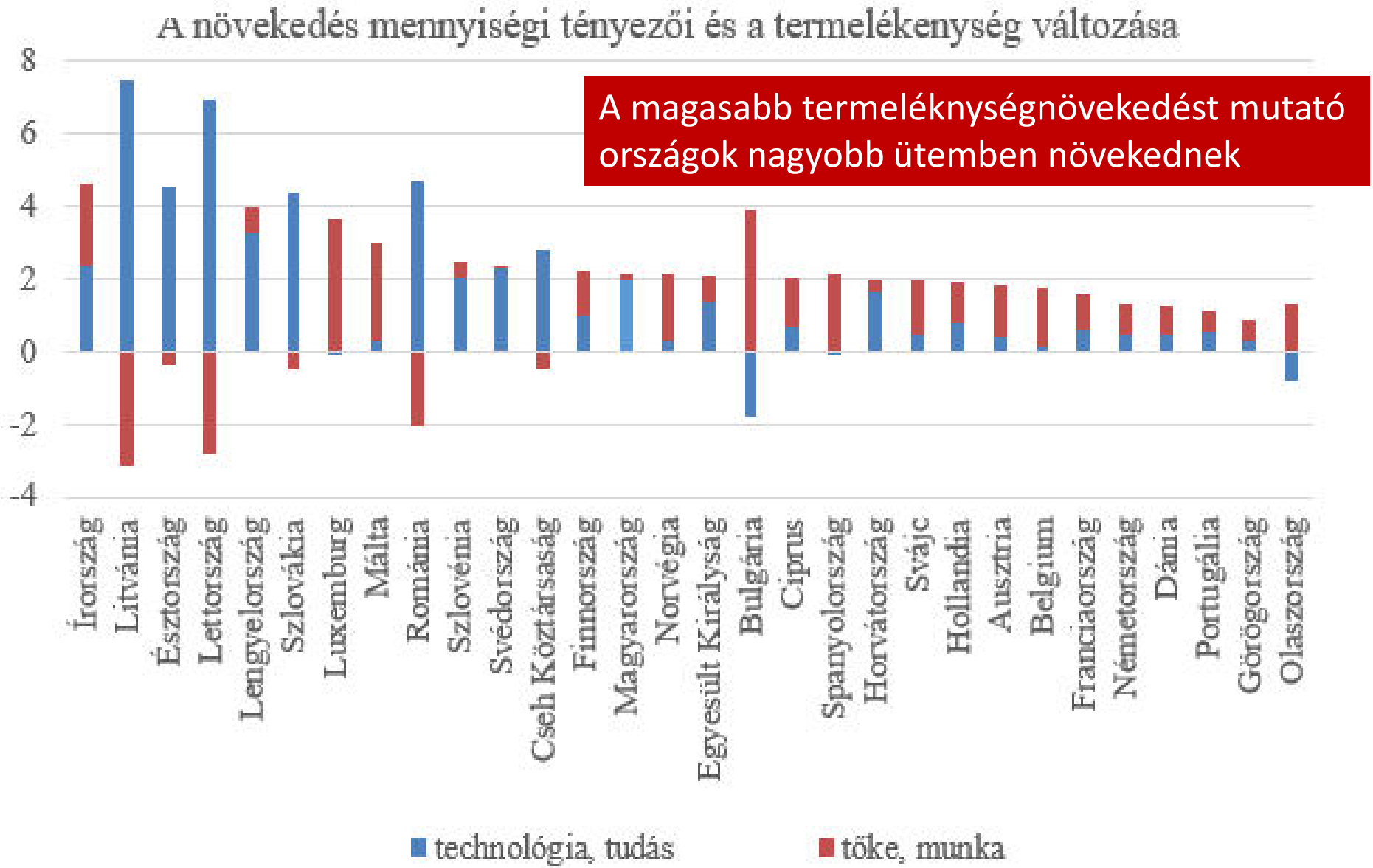

Forrás: Major Klára – A hosszú távú növekedés tényezői

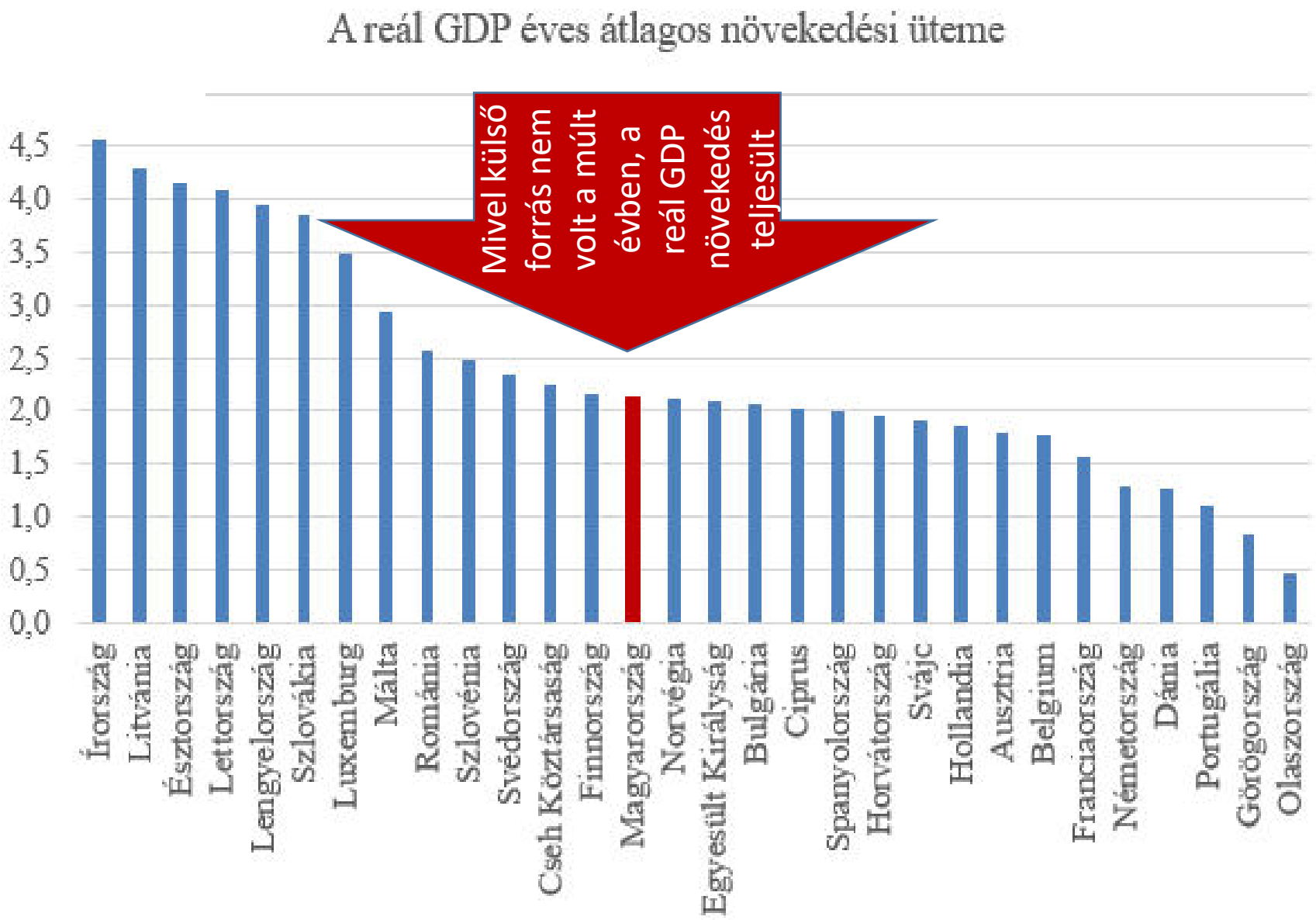
A reál GDP éves átlagos növekedési üteme
Mivel külső forrás nem volt a múlt évben, a reál GDP növekedés teljesült
4,5
4,0
3,5
3,0
2,5
2,0
1,5
1,0
0,5
0,0
Írország
Litvánia
Észtország
Lettország
Lengyelország
Szlovákia
Luxemburg
Málta
Románia
Szlovénia
Svédország
Cseh Köztársaság
Finnország
Magyarország
Norvégia
Egyesült Királyság
Bulgária
Ciprus
Spanyolország
Horvátország
Svájc
Hollandia
Ausztria
Belgium
Franciaország
Németország
Dánia
Portugália
Görögország
Olaszország

Az előadás témái

1. Pozíciók nemzetközi összehasonlításban, a különböző elemzések által jelzett várható makrogazdasági pálya
2. Az államháztartás helyzete, elosztási szerkezete
3. Néhány versenyképességet érintő megjegyzés
4. **Uniós transzfer**
5. Záró gondolatok

Magyarország pénzügyi uniós mérlege 2010 - 2016

Forrás: Farkas Zoltán HVG 2017.04.01.

Egy lakosra és GDP-re vetítve egyaránt több EU-forrást kaptunk, mint a többi V4 ország

Az évente átlagosan kifizetett európai uniós forrás egy lakosra és GDP-re vetítve a visegrádi országokban, 2007-2015

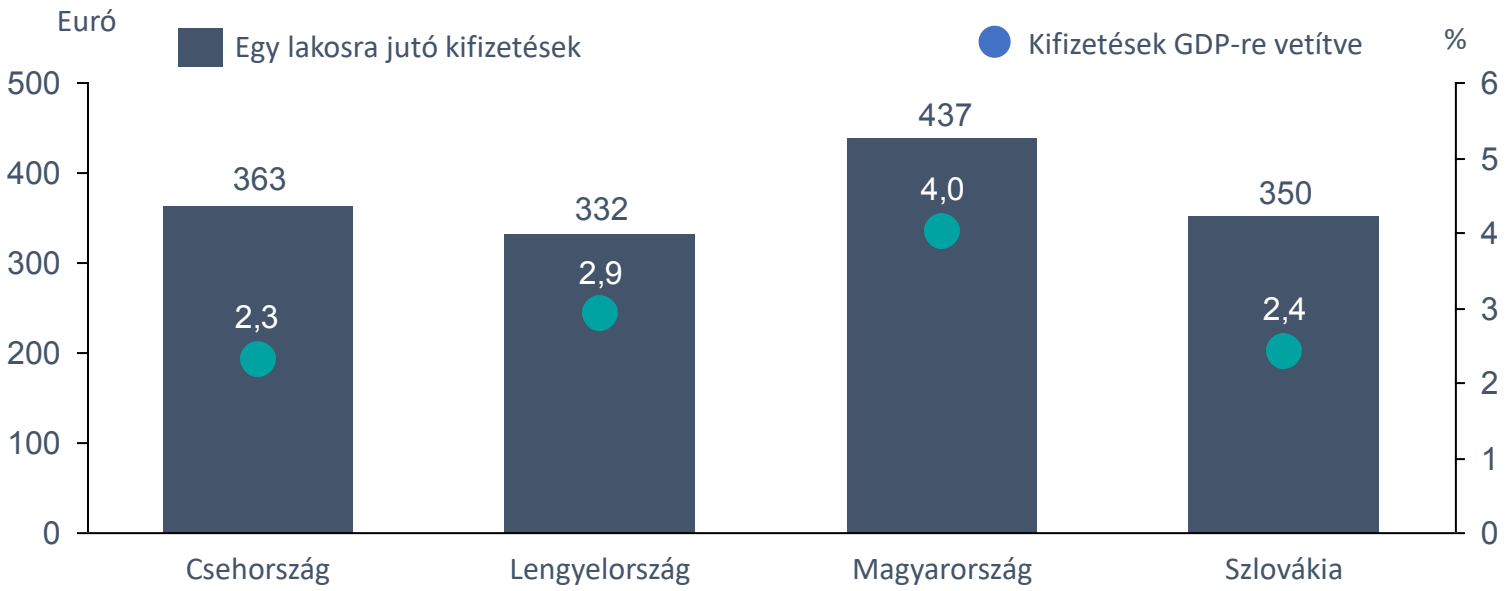

Az uniós támogatásra épülő stratégia is külföldi forrásokra utaltság, így a strukturális alapokon nyugvó növekedési kilátások nem biztatóak.

Forrás: KPM-GKI, László Csaba

Az EU-források jelentősen javították a belső és a külső stabilitást

Az államháztartás hiánya és az uniós hiánycél

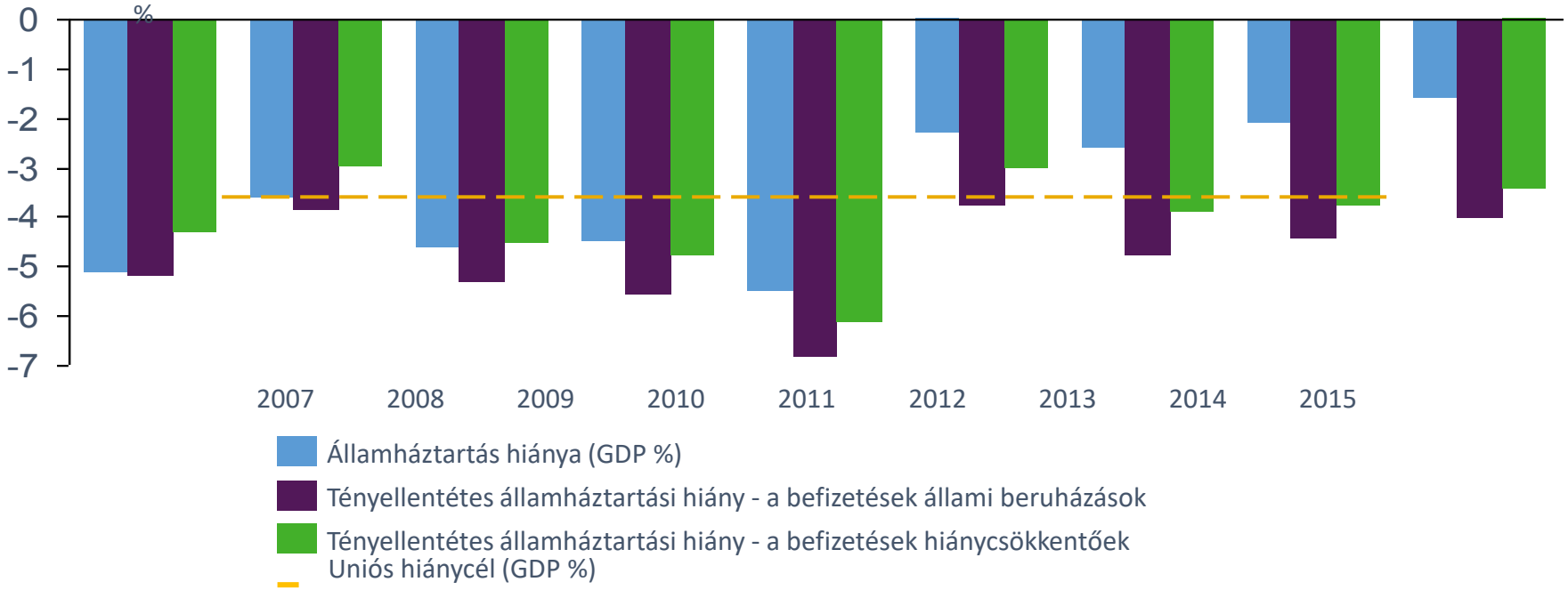

Az eredmények értékét növeli, hogy

- az EU-források nélkül a költségvetés hiánya mindvégig 3%-on vagy felette lett volna, az államadósság nem csökkent, hanem a GDP 84%-ára emelkedett volna.
- az EU-források a külső stabilitást nagymértékben segítették 40 milliárd euró forintra váltásával, s ez által devizatartalékká változtatásával.
- Ez helyettesítette a korábban felvett IMF-EU kölcsönt, segítette a devizahitelek átkonvertálását forintra, az adósság és a kamat mérséklődését, a magyar deviza védelmét.

Forrás: KPMG-GKI, László Csaba/KA

Az előadás témái

1. Pozíciók nemzetközi összehasonlításban, a különböző elemzések által jelzett várható makrogazdasági pálya
2. Az államháztartás helyzete, elosztási szerkezete
3. Néhány versenyképességet érintő megjegyzés
4. **Záró gondolatok**

A következő évek fő kihívása a termelésbe vonható munkaerő mennyisége és minősége

Munkaerőhiány mint a termelést korlátozó tényező a vállalatok szerint

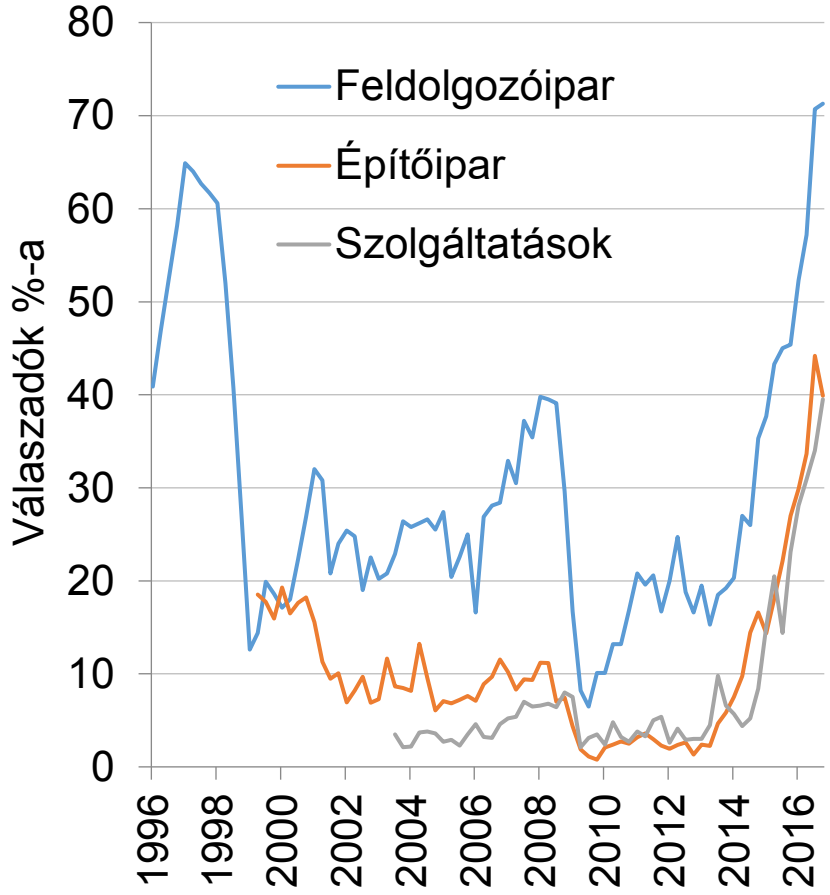

Rendelkezésre álló munkaerő-tartalék

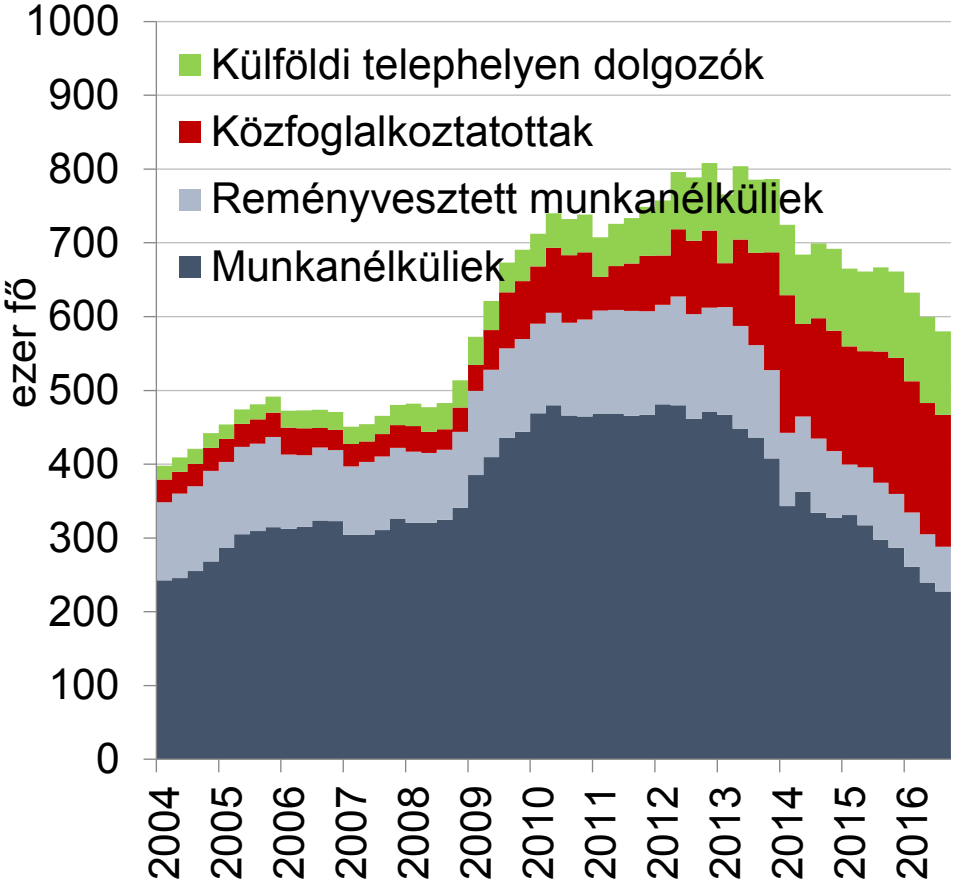

Forrás: Európai Bizottság, KSH, KT Titkárság

Gazdasági növekedésünk az EU átlagot ma meghaladó, a közeljövőben még erőteljesebben, de a későbbiekben…

GDP volumenváltozása 2010 és 2016 között
Átlagos éves változás az időszakban, százalék

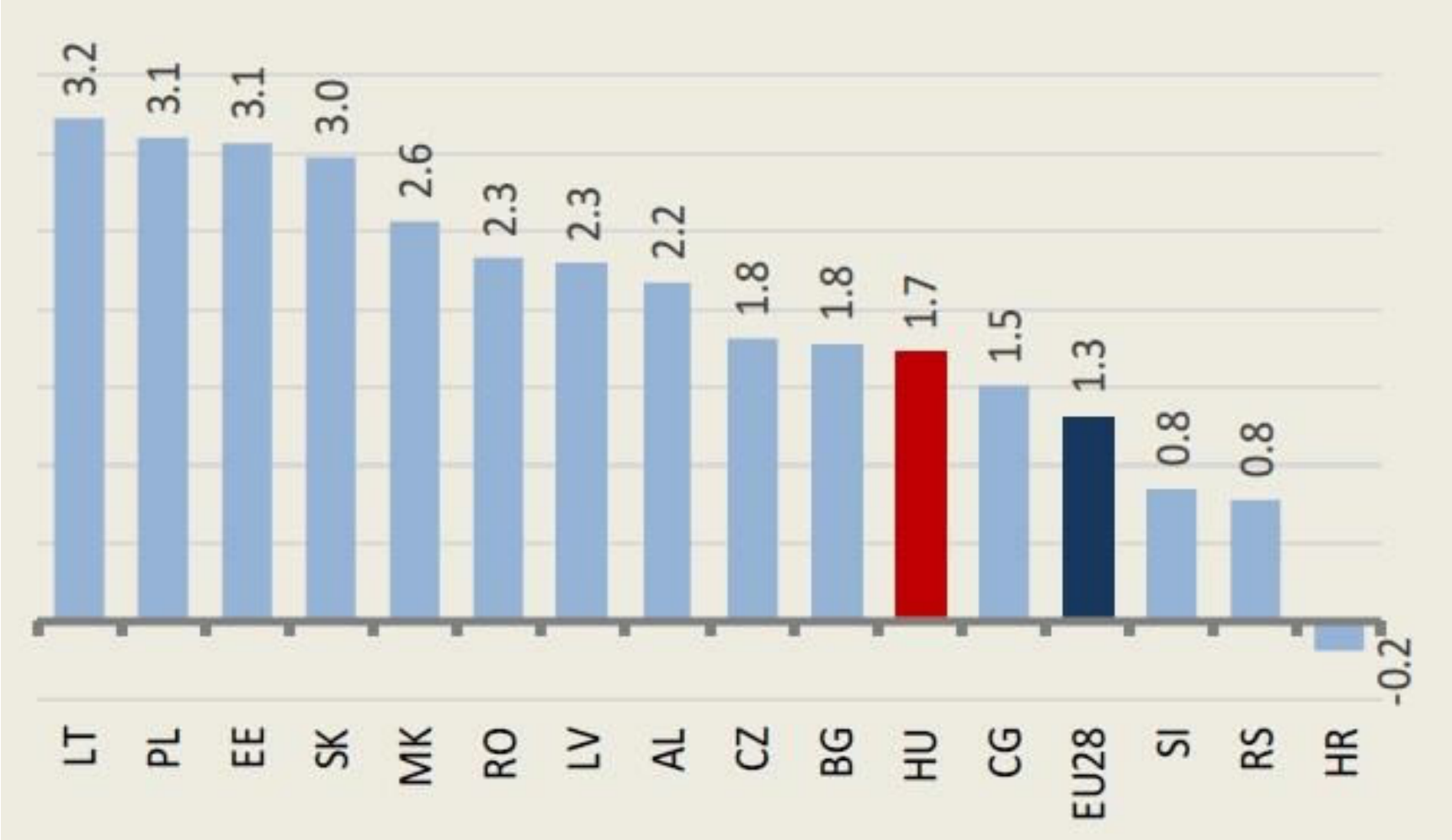

Forrás: Eurostat, DUIHK

A munkaerőhiány és a hitelkínálat javulása a tőkeintenzitás növelésére ösztönözheti a cégeket

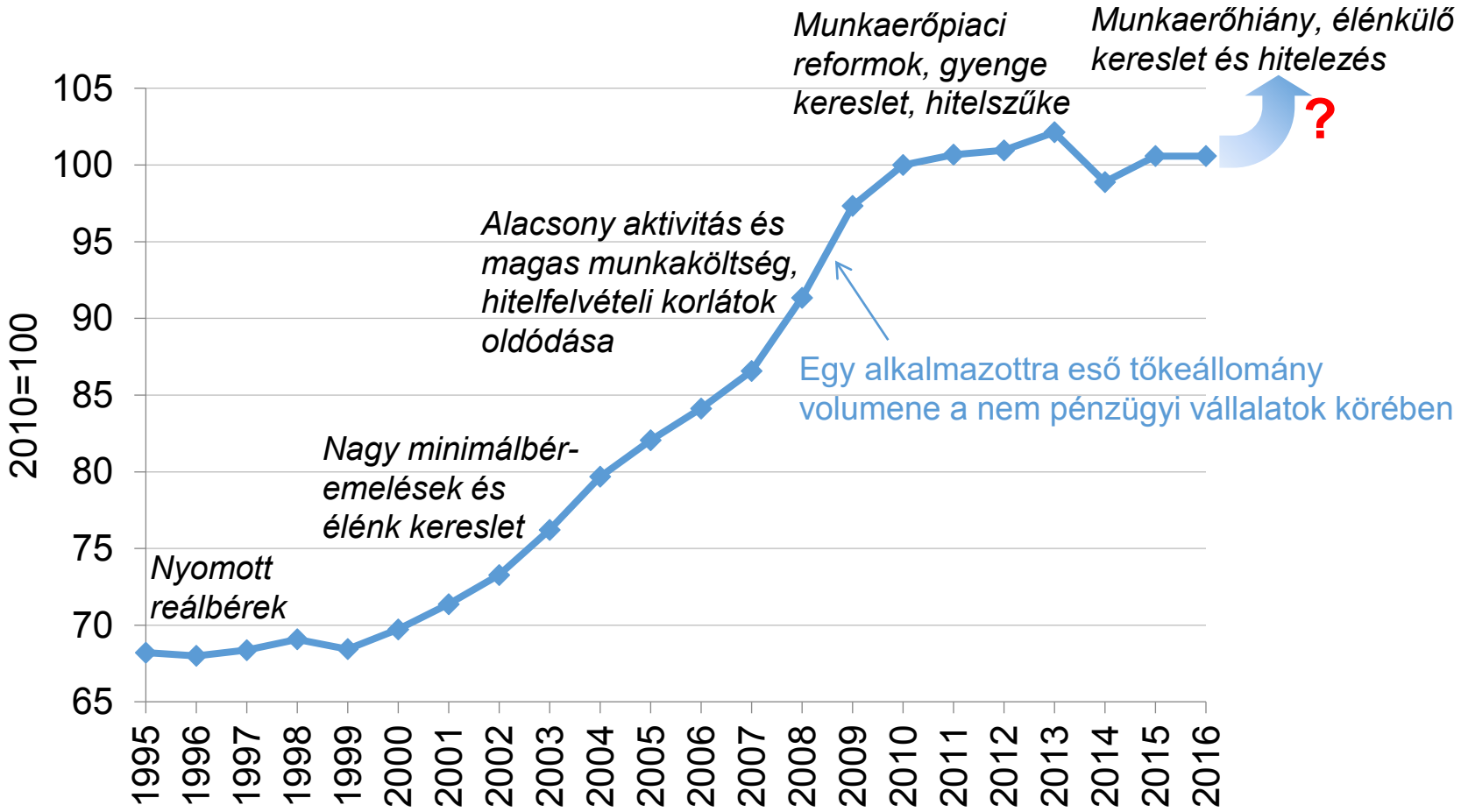

Forrás: KSH, KT Titkárság

Szakmai egyetértés van a következtetésekben:

Az elmúlt évek és a belátható 1 – 2 év hazánknak kegyelmi időszakot jelentettek és jelentenek a cserearányok, a kamatszint, az Uniós támogatások terén. Ugyanakkor látni kell, hogy a világ **nem** az együttműködés , kiegyensúlyozott fejlődés felé halad:

- növekvő külpolitikai, külgazdasági, nemzetközi pénzügyi kockázatok.
  - Brexit: kemény lesz a britek távozása, kiprovokálhatja a 2020-as uniós pénzügyi döntések előre hozását.
  - Trump elnöksége: mennyire fordul befele az USA? – Oroszország katonai politikája?
  - Kína ütemvesztése: melyek lesznek a következményei?
- Magyarország: keményedő erőforrás-korlátok , főleg a munkaerő nagysága és minősége, demográfiai kihívások miatt. Gyors piaci változások, átrendeződések várhatók: ipar 4.0.
- Új fejlődési modell kell: tudás, hálózatosodás, rugalmas szervezeti rend, integrálódási képesség.
- Ki kellene használni a rövidtávon még biztosnak tekinthető növekedési feltételek adta lehetőségeket, miközben megőrizni vagy inkább javítani a pénzügyi stabilitáson, az adósságok terhét gyorsabban mérsékelve.

Előretekintve: Magyarországon a GDP-arányos államadósság fenntartható csökkentéséhez elsősorban a növekedési képesség erősítésére van szükség. A felzárkózás egyetlen útja, ha magasabb hozzáadott értékekkel tudunk becsatlakozni a globális termelési láncba.

A növekedési képesség erősítése

A beruházási ráta fenntartása, a hitelezési aktivitás javítása, a KKV-szektor vállalkozó-képességének fejlesztése.

A K+F tevékenység további erősítése.

További befektetés a humán tőkébe, a menedzsment képességek további erősítése, a képzettebb munkaerő-kínálat biztosítása, a reformintézkedések mielőbbi érvényesítése.

A versenyképesség javítása, az üzleti bizalmat erősítő szabályozási lépésekkel, kiszámíthatóság növelése, bürokrácia csökkentése, terhek felszámolása pl. kintlévőségek ügye, stb.

A gazdaságfejlesztésre fordított források költségvetésen belüli arányának a fenntartása

A GDP fenntartható növekedése

Fenntartható GDP-arányos államadósság-csökkentés

Felszabaduló forrás a gazdaság-fejlesztésre

Stabil, forrásaiban javuló költségvetés

Forrás: KT Titkárság

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

Radda István, az 56-os Szabadságharcos Lovagrend „Osztrák-Német Nagypriorátus“ nagypriorja, az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztala elnöke előadása

„Az osztrák-magyar kapcsolatok néhány új sajátossága”

Tisztelettel köszöntöm a hallgatóságot!

Egy egészen egyszerű idézettel kezdeném a rövid beszámolómat. Kb. 10 nappal ezelőtt a „Friends of Hungary” 4. konferencián Balogh Csaba, a Külgazdasági és Külügyminisztérium államtitkára az előadása kezdetén a következő mondattal örvendeztetett meg bennünket: „A 2016-os év és a 2017 eleje Magyarországnak egy sikeres történelme volt.” Ennek mi nagyon örültünk, és ő rögtön számokkal és konkrét kritériumok felsorolásával be is bizonyította. Miután 1956 novembere óta Ausztriában élek, nagyon jól ismerem az ausztriai „sógoroknak” Magyarország felé irányuló véleményeit. Ennek a kijelentésnek a fényében – sikertörténelemről van szó – megdöbbentő és elutasítandó az az álláspont, az a kritika, ami az osztrák sajtóban és médiában Magyarországgal kapcsolatban nap mind nap megjelenik. Mire vezethető ez vissza? Sok oka van. Kétségtelenül Bécsnek centrális szerepe van. Budapesten, Magyarországon a legtöbb jelentős balliberális sajtónak nincs képviselője. Ezek mind Bécsben élik életüket, és kihasználják a Bécs által kínálkozó különféle lehetőségeket, nem tudnak magyarul, mégis direkt a magyarországi szituációról olvashatunk jelentéseket. Honnan kapják az információt? Én nem vagyok diplomata, nem vagyok politikus. Ezért megmondom bátran, hogy honnan. Ezek a jelentések Magyarországról Bécsbe érkeznek egy központba, ahol ezeket a jelentéseket lefordítják németre. Meglepő, hogy amit az osztrák, bécsi balliberális sajtó lehoz, azt majdnem szó szerint lehozzák a németországi regionális balliberális újságok. Nem beszélve arról, hogy az osztrák állami tulajdonban lévő monopol televízió feladata Közép-Európát, a visegrádi négyeket és Magyarországot minél rosszabb színben feltűntetni. Ezt csak bevezetésképpen akartam felhozni, mivel ez bennünket az óhaza után érzett szimpátiával és erkölcsi elkötelezettségünkkel nem fér össze. Érdekességképpen ez a sajtó még azt is állítja, hogy Magyarországon nincs szólásszabadság. Ezt mi elvetjük, állítjuk, hogy Magyarországon szólásszabadság van. Mint civil szervezetek résztvevője, ezt merem állítani. A demokrácia nem abból áll, hogy egy kisebbség a sajtón keresztül olyan véleménydömpinget ágyaz be a társadalomba, amit nagyon nehéz normális körülmények között megváltoztatni.

Nemrégen volt egy konferencia Bécsben, és ott Magyarországgal szemben is nagyon ellenséges álláspontot, kormányellenes véleményt hangoztattak. Bátorkodtam feltenni azt a kérdést, hogy mivel magyarázza meg az érintett főszerkesztő, hogy érdekes, hogy ez a kormány most már második ciklusban is majdnem kétharmados többséget kapott a népességtől. Magyarázza ezt meg. Egyetlen mondatot mondott: „Az én véleményem szerint Orbán a legügyesebb politikus Európában.” Ha ezt így mondja ez a főszerkesztő, akkor miért hozza le a valóságnak nem megfelelő dolgokat? Ezt egész röviden szerettem volna a sajtóról. A hivatalos politikai személyek Magyarországhoz való viszonyáról is szólnék Két évvel ezelőtt az akkori kancellár erőteljesen a magyar kormány ellen lépett fel. Nem ezért bukott meg, de azért ez is szerepet játszott. Az új, egy éve kinevezett kancellár, Kern már revideálta azt a véleményt, nem beszélve a jelenlegi külügyminiszterről, aki kimondottan jogosnak és helyesnek tartja a magyar kormány bevándorlással, migrációs áramlattat szembeni munkásságát és az Európa megvédéséhez való hozzáállását. Nem csak Magyarországgal, hanem a visegrádi négyekkel kapcsolatban is ez az álláspont. Sajnos, az ausztriai kormánykoalíció hat nappal ezelőtt szétment különböző okokból, de ez a vélemény továbbra is megmaradt. Ebből a szempontból a hivatalos ausztriai vélemény szerint az, amit Magyarország és a visegrádi négyek csinálnak, az Európa megvédése érdekében, Európa védelmében történik.

Egy mondatban szeretnék zárni. 150 éve született meg az ú.n. Kiegyezés, 1867-ben. Ez a Kiegyezés komoly és pozitív változásokat hozott Magyarországra is, Közép-Európára nézve, a mai visegrádi négyekre nézve. Azt kívánom, hogy ennek a kiegyezésnek a szelleme minél előbb megtalálja az utat azon európai politikusok agyához, akik továbbra is rágalmakkal halmozzák el Magyarországot és a Visegrádi-négyet. Ahelyett, hogy kritizálnak, támogassák ennek a négy országnak Európa védelmére szolgáló törekvéseit.
Köszönöm szépen.

Prof. Dr Pók Attila az MTA Történettudományi Intézet igazgató helyettese, Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete, Kőszeg, tudományos tanácsadó, az EMMT alelnöke

„Európai identitás, történész szemmel"

Kezdésnek egy problémakört vetnék föl. A legfontosabb a bevezető, amiben megpróbálom az Európa-tudat, az Európa közösségi tudat, és általában az egyes nemzettudatok kialakulásának a folyamatát egymással összehasonlítani. Ehhez kapcsolódóan beszélek arról, hogy ennek a folyamatnak milyen globális tényezői vannak, amik mind Magyarországon, mind Európán túlmennek. A harmadik témakör, amiről pedig a leginkább fogok beszélni, konkrétumokkal, az az, hogy milyen erőfeszítéseket tett intézményesen, intellektuálisan az Európai Unió az elmúlt 30-40 évben abból a célból, hogy egy közös európai kollektív identitás alakuljon ki az európai kontinens lakói között.

Egy mottót is választottam az előadáshoz. Hogyha a történelmet nem egyszerűen úgy fogjuk fel, mint a múlt realitásainak a dokumentálását, hanem egy kísérletként, amelynek célja az egyes ember életének orientálása a változó idők tapasztalatai alapján, akkor az identitáskeresés egy pontosan ilyen történeti megközelítés. Hiszen én azt hiszem, nyugodtan mondhatjuk azt, hogy a legjobban jelen orientált humán tudomány a történettudomány; hiszen csak akkor van létjogosultsága, ha olyan kérdésekkel foglalkozik, amelyeknek a történeti háttere meghatározza a jelen fejleményeit.

Tehát az európai identitás eredete, helyzete, perspektívája a kérdés. A történésznek mindig a forrás a fő problémája, honnan is tudja mindazt, amit mond. Én ehhez a rövid előadáshoz a Eurobarométernek az adatait használtam fel, valamint a rendkívül gazdag irodalomról egy Wolfgang Schaller nevű német történész kollégának a munkásságát, aki rendkívül sok felmérést végzett ezen a területen. Ha azt a kérdést nézzük, ez így nehezen áttekinthető ez a táblázat, de megpróbálom értelmezni, hogy hogyan is gondolkodnak? Mi a helyzet ebben a pillanatban? Tehát hogyan gondolkodik az európai közvélemény az Európai Unióról, mert ez az, ami megfogható, mint intézmény, jelenleg Európában. A kulturális, valós értékekkel való kapcsolódást, ragaszkodást nehéz empirikusan mérni. A legfrissebb felmérés szerint, amelyet ez év márciusának az utolsó harmadában készítettek, - az egész Európai Unióban közel 28 ezer interjút, strukturált interjút készítettek, Magyarországon pedig valamivel több mint ezret - ennek a felmérésnek az alapján. Ha azt az egyszerű kérdést tették fel a megkérdezetteknek: „általában véve ön szerint az ország EU tagsága egy jó dolog?", arra európai átlagban 57 százalék mondta azt, hogy igen, jó dolog. Magyarországon 48 százalék mondta, hogy jó dolog. Ha azt kérdezték, hogy „rossz dolog az Európai Uniós tagság?" az Európai Unió átlagában 14 százalék mondta, hogy rossz dolog, Magyarországon 9 százalék mondta. Ha feltették azt a kérdést is ami ilyenkor szokás, hogy: „se nem jó, se nem rossz dolog?" Erre európai uniós átlagban 26 százalék mondta, hogy se nem jó, se nem rossz, viszont Magyarországon mintegy 42 százalék. Nincs időm, hogy ezeket az adatokat kommentáljam. Mindenesetre ez önmagában elég elgondolkodtató. Viszont van egy másik lehetséges megközelítési mód, hogyha konkretizáljuk ezt a kérdést - és erről szól ez a táblázat -, hogy „mit vár ön az EU-tól? Mit szeretne, ha az EU a jelenleginél kevésbé avatkozna be, vagy a jelenleginél jobban avatkozna be?" És egy csomó területet sorol fel ez a kérdőív. A terrorizmus elleni küzdelem, munkanélküliség elleni küzdelem, környezetvédelem, adócsalás, demokrácia, béke. Most itt a fölső vonal, az mindig az Európai Uniós átlagot jelenti, az alul lévő vonal pedig a magyar átlagot, és összességében azt látjuk, hogy tizenvalahány témáról van szó, de a többség mind az Európai Uniós átlagban, mind a magyarországi átlagban bízik az Európai Unióban. Tehát általában ezek bőven 50% fölött vannak. Ez egy kiindulópont, egy történész számára egy hipotézisnek lehet az alapja, hogy úgy tűnik, mintha előrehaladás történne, mint hogyha lenne egy híd, ez most Európára vonatkozik, vagy pedig egy Európai Intézményre, az Európai Unióra. Tehát ez a kiindulópont, most nézzük a történeti megközelítést, tehát hogy az a második probléma, hogy hogyan hasonlítható össze az egyes nemzeti tudatok, nemzeti kollektív identitásunk formálódása az európai kollektív tudatidentitás formálódásával. A nemzettudatot általában mindíg a 18-19. század fordulójára szoktuk visszavezetni, és ez a nemzettudat mindig valamilyen, a közös múlt emlékére alapozott, általában etnikai, nem kizárólagosan és nem mindig egy etnikai alapú kulturális mozgalom. Amelynek az élére áll valamilyen politikai kulturális elit, amely aztán a XIX. század normáinak megfelelő, lehetőségeknek megfelelő kommunikáció segítségével egyre szélesebb tömegtámogatást kap. Ez egy pozitív fejlemény. A nemzet kitűnőségét, a nemzet heroizmusát, a nemzetben való hitet terjeszti. Gondoljunk a himnuszokra, gondoljunk a nemzeti múzeumokra, gondoljunk a különböző nemzettudathoz kapcsolódó rituálékra. Egy történész felvetette, hogy vajon, ahogy magától értetődően mondjuk el egy-egy hazával kapcsolatban, hogy ezért élned-halnod kell, elmondhatjuk-e ezt az Európai Unióról vagy Európáról, hogy Európáért élned, halnod kell. Szkeptikusan fogadták, ámde azért jó néhány

európai katona halt már meg különböző európai temetésekben, és hogyha nem lett volna valami európai közösségi tudat, akkor ezeket nem küldték volna megfelelő helyekre Európából. Tehát a konklúzió, hogy a nemzettudat valamilyen pozitív hagyományokat próbál összegezni, és ezekre egy közös emlékezetet próbál kialakítani, és erre próbál egy erős kohéziót felépíteni. Az Európa-tudat egészen másként formálódó tudat. Ha végiggondoljuk, hogy hogyan is kezdődik a második világháború után - már több utalás történt - az európai integráció, tragédiák sorozatát próbálta valahogy ellensúlyozni az európai intézményeknek a kialakítása. Arról szólt az intézményszervezés, hogy mi is annak az oka, hogy rövid időn belül kétszer is ilyen hatalmas katasztrófába keveredett Európából kiindulva a világ. Hogyan lehet ezeket a tragédiákat értelmezni, és hogyan lehet ezeket elkerülni? Tehát nem egy heroizmusból, egy teljesítménynek az elismeréséből, hanem épp ellenkezőleg, egy tragédia sorozat értelmezéséből indult ki az európai identitás keresése. Azt lehet mondani, hogy az első pillérei inkább negatívok, egy ellensúlyozást próbálnak kialakítani. Na mármost, hogyha mielőtt megnézzük, hogy mit is tesz az Európai Unió ezért a kollektív identitás kialakításáért, akkor ezt nem egy neutrális közegben teszi, hanem egy olyan világban, ahol a folyamatok bizonyos európai zsidó-keresztény gyökerű értékeknek a terjedésén alapulnak. Modern alapértékek, demokrácia, jogállamiság, szociális piacgazdaság, urbanizált iskolázottság. Ez azért nagyon fontos, mert mindezeknek van egy presztízs értéke. Tehát a legkeményebb diktátor sem azt szokta mondani, hogy én diktátor vagyok, hanem a nép uralmát sajátos módokon próbálom megvalósítani. Tehát, aki nem demokratikus módszerekkel kormányoz, az is általában a demokráciára hivatkozik, és nem fordítva, tehát nem a demokraták szoktak a diktatúrára hivatkozni, mint egy nagypresztízsű kormányzati formára. És akkor is, hogyha ezeket nem valósítják meg, mindenképpen ezek az értékek referencia pontok. Tehát ezek nélkül a referencia pontok nélkül nehéz egy kollektív identitást kialakítani.

Nézzük akkor konkrétan. Nagyon érdekes, hogy egyáltalán a probléma, hogy egy európai identitást egy intézménynek formálnia, fejlesztenie kell, ez hosszú ideig nem volt téma az európai integráció szervezeteiben. Walter Hallstein, aki a meghatározó személyisége volt az európai integrációnak 1958-tól '64-ig, az Európai Bizottság elnökeként, 68-tól 74-ig az Európa-mozgalom vezetőjeként, kifejezetten hangsúlyozta a különböző megnyilatkozásaiban, hogy Európának nincsen szüksége himnuszra, nincs szüksége rituálékra, Európának pragmatikus megoldásokra van szüksége. Európának konfliktus megoldási szcenáriókra van szüksége. Ez egy egész más típusú intézményrendszer, mint a nemzetek. Azonban már az 1970-es években megindul egy más irányú folyamat is. 1973-ban fogadják el a Koppenhágai Nyilatkozatot az európai identitásról, amely ezekre az előbb említett általános értékekre hivatkozik: képviseleti demokrácia, jogállamiság, társadalmi igazságosság, a gazdasági fejlődés, az emberi jogok tisztelete, az egyéni és kollektív jogok tisztelete, az európai identitás alapelemei. És innentől kezdve felgyorsul ez a folyamat a '80-as évek közepén, munkacsoport foglalkozik a kérdéssel. És '85 körül alakult ki nagyjából 85-86-ban az Európa zászló, az Európa himnusz. Ekkoriban kezdenek el gondolkodni, egy kollektív munkaként egy számtalan nyelvre lefordítandó egy nagy európai történeti narratíva kialakításán, és egy igen gazdag francia mecénás támogatásának az eredményeként ez a könyv a '90-es évek elejére megszületett, Duroselle: Európa története. Ez magyarul is megjelent, tizenvalahány nyelven jelent meg, és szomorúan kell azt mondani, hogy semmilyen hatása nem volt az európai kollektív identitás formálására. Valahogy ez a semlegesítés, tehát, hogy próbáljuk kivenni a történelemből a mély konfliktusokat, és inkább csak a kooperációra vonatkozó elemeket emeljük ki, ez valahogy nem működött. Nagyon jól használják segédprogramként számos országban, számos iskolában, de valahogy nem érte el azt a hatást, amit vártak tőle.

Az igazi fordulat ennél a kollektív identitás kialakításnál, - és ezzel szeretném a hátralévő időt tölteni - ez a 2004-ik évi bővítés kapcsán alakult ki, hiszen amire már többször is utaltam, ez a hirtelen átalakítása az egész Európai Uniónak nem csak napi politikai konfliktusokat hozott elő, hanem emlékezetpolitikai konfliktusokat is, hiszen sok mindenről más a kontinens két felében, mások a kollektív emlékezetet meghatározó elemei. Ha egyetlen példát említenék az érzékenységeknek a hihetetlen mélységére, hogy mennyire óvatosnak kell lenni a politikusnak egyes kijelentéseiben. 2004 kapcsán lengyel részről felmerült, hogy a szavazati arányokat az Európai Unió különböző fórumain nem pusztán terület, lakosság, stb. stb. stb. szerint, ahogy kialakult, kellene kialakítani, hanem annak az alapján, hogy melyik országnak a lakossága milyen százalékos veszteséget szenvedett a II. Világháborúban. Na most ez nehezen képzelhető el, mint mai politikai döntéseknek egy bázisa, de ugyanakkor azért egy Lengyelországban nem lehet csak úgy lapozni, egy ilyen felvetést elengedni. Tehát 2004-ben hihetetlenül megélénkültek ezek a viták. Most sajnos nincs időm, hogy ennek az intézményes hátterére utaljak, viszont csak ötletszerűen egy Claus Leggewie nevű német történész foglalta össze szerintem a legszellemesebben, hogy mik az európai emlékezetnek azon körei,

amelyekből ezek a konfliktusok fakadnak. Az egyik, vagy az első az, hogy amit az európai emlékezet közös nevezőjeként először meghatároztak, majd több országban törvénybe is iktattak, ez a holokausztnak az emlékezete volt. Tehát a holokauszt nem pusztán a német történelemnek, hanem az európai történelemnek egy tragikus eseménye, a legtragikusabb eseménye, amelynek a tagadása aztán törvénybe ütköző cselekménynek hat. Újonnan felvett országok részéről, számosan vetették fel, hogy hogyan lehet a Gulág katasztrófáját, tehát a kommunista bűnöket, hogyan lehet beépíteni, nem tagadván a holokauszt tragikumát, hanem hogyan lehet ezt is beépíteni. Kialakult egy megoldásnak tűnő átmeneti helyzet, hogy legyen két nagy összeurópai történeti emléknap. Május 9-e az inkább egy rituális emlékezet ma már. A holokauszt - Auschwitz felszabadítása - január 27-e, és a 39-es német-szovjet megnemtámadási szerződés emléke augusztus 23-a. És igen jelentős erőfeszítések történtek arra, hogy augusztus 23-át a január 27-éhez hasonlítható szinten bevigyék az európai emlékezetbe. Eddig ez nem járt sikerrel. Nyilván ez egy nagyon-nagyon-nagyon hosszú folyamat. De itt mindig nézzük, hogy mik azok, amik az emlékezetpolitikai vitákban, mik azok a kérdések, amelyeket Claus Leggewie kiválóan összefoglalt: a kényszer migráció, az etnikai tisztogatások, az örmény kérdés, hogy most akkor genocídiumnak tekinthető-e mindaz, ami az örményektől történt Törökországban vagy nem. Hogyan kapcsolható ez a törökökkel kiépítendő Európai kapcsolatokhoz, Törökország európai integrációjához. Arról a török politikustól, aki az egyik legnagyobb felelősséget viseli az örmény genocídiumért, úgy alakult, hogy véletlenül a nagyszámú török bevándorló javaslatára Berlinben véletlenül egy utcát, egy kis teret neveztek el Talaat Pasháról, ami hihetetlen feszültségekhez vezetett. De az a lépés, amikor Franciaországban törvénybe iktatták, hogy a holokausztnak a tagadását, ugyanúgy, mint az örmény genocídium tagadását, büntetendő cselekedetnek minősítették, akkor a törökök azt mondták, hogy ők pedig azt minősítenék büntetendőnek, hogy ha valaki tagadja azt, amit a franciák Algériában csináltak, még 1945-ben is, sőt általában a gyarmatosítással összefüggő bűnöket. És a gyarmatosítás, ami például Belgiummal is kapcsolatos, ezért ennek az emlékezetpolitikai vitának az előterében áll.

Volt például próbálkozás arra, hogy ne ezeket a negatív elemeket, hanem az európai integráció sikerét, hosszú távú sikerét próbálják a kollektív identitás előterébe állítani a közös szenvedés, vagy a szenvedések helyett, amelyek mindig megosztóak. Valahogy a közös sikerig vezető út legyen ennek az identitásnak a meghatározó alapja.

Két példát mondanék el: Gdanskban létrehozták több mint tíz éves munkával, szimbolikus helyen, a második világháború kiinduló pontján a második világháború múzeumát, ami nemrég nyílt meg és elképesztő konfliktusokhoz vezetett. Ugyanis a lengyel kormány nagyon megtámadta ennek a múzeumnak a koncepcióját, ami arra épült fel koncepcionálisan, hogy a második világháború egy európai tragédia volt, és hogy ettől mindenkit szenvedett. A lengyel kormány azt mondta, hogy nem, egy Lengyelországban lévő múzeum fő mondanivalója csak az lehet, hogy ebben a tragikus helyzetben milyen heroikusan viselkedett a lengyel nép, tehát a heroizmusnak a hagyományát kell előtérbe állítani, és a mai napig zajlanak ezek a viták. Néhány nappal ezelőtt, május 6-án nyílt meg Brüsszelben az Európai Történelem Háza, amihez nagyon-nagyon nagy reményeket fűznek. Az a cél, hogy minél több európai polgár látogassa majd meg ezt az „európai történelem házát", akár ténylegesen, akár virtuálisan olyan kis gépet, mintegy ipad-et adnak ott mindenkinek a kezébe, ami az összes európai nyelven magyarázza mindazt, amit ott látni lehet. És próbálja az európai történelem összekapcsoló, egy identitás alapjául szolgáló pozitív elemeit előtérbe állítani. Nem vagyunk még abban a helyzetben, hogy megítéljük, hogy ez a próbálkozás sikerrel jár-e.

Ahogy egy idézettel kezdtem, egy idézettel szeretném lezárni is ezt a kis előadást. Adam Michnik, aki oly meghatározó szerepet játszott Lengyelországban, mondta egyszer, hogy „amnesztia igen, amnézia nem". Tehát a formálisan definiálható bűnöket, bűnökért előbb-utóbb jogilag valamilyen formában meg kell bocsátani. Ezeken valahogy egy idő után túl kell lépni, hiszen már nem élnek azok, akik elkövették, de elfelejteni soha nem szabad ezeket. Az, hogy az emlékezet és a felejtés aránya milyen lehet majd egy működő kollektív Európa identitásban, ezt csak a jövőt fogja megmutatni.

Európai identitás magyar történész szemmel

PÓK Attila

Budapest: Magyar Tudományos Akadémia+ Kőszeg: IASK

„ …nem a múlt realitásainak dokumentálása, hanem olyan kísérlet, amelynek célja az egyes ember életének orientálása a változó idők tapasztalatai alapján…”

Bodo von Borries

Professor Bodo von Borries - Professor of Education, University of Hamburg, Germany

Kérdés:

- Európai identitás eredete, helyzete, perspektívái
- Forrás: EUROBAROMETER, Wolfgang Schale

I. EURÓPA-TUDAT, NEMZETTUDAT

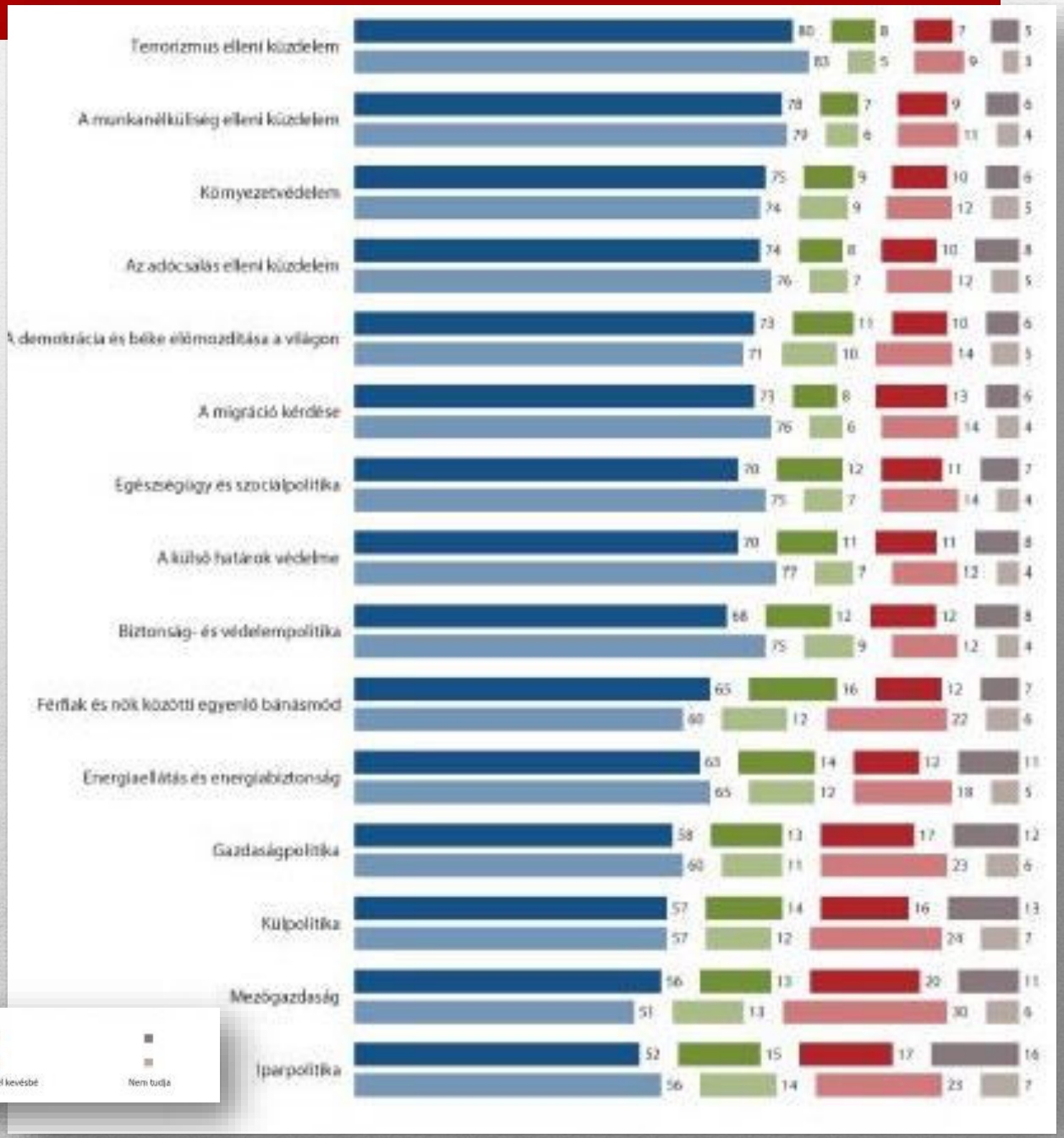

Eurobarometer táblázat

(Az EU-val kapcsolatos elvárások)

Nemzettudat formálódása:

közös múlt, kultúra, politika, társadalom, heroizmus (haza, hol élned-halnod kell)

Szigetvár, Zrínyi Miklós emlékműve a várban és a főtéren

Európa-tudat formálódása:

politika elit, tragédiák értelmezése és elkerülése

Testvériskolai Projekt
Iregszemcse - Győr

II. GLOBÁLIS KIHÍVÁSOK

Európai, euroatlanti modern „alapértékek” : demokrácia, jogállamiság, szociális piacgazdaság, urbanizáció, iskolázottság

III. EURÓPAI IDENTITÁS ÉPÍTÉSE AZ EU-BAN

- Walter Hallstein (1901–1982)
- 1958–1967: Európai Bizottság
- 1968–1974: Európa Mozgalom
- 1973: Koppenhágai nyilatkozat az európai identitásról

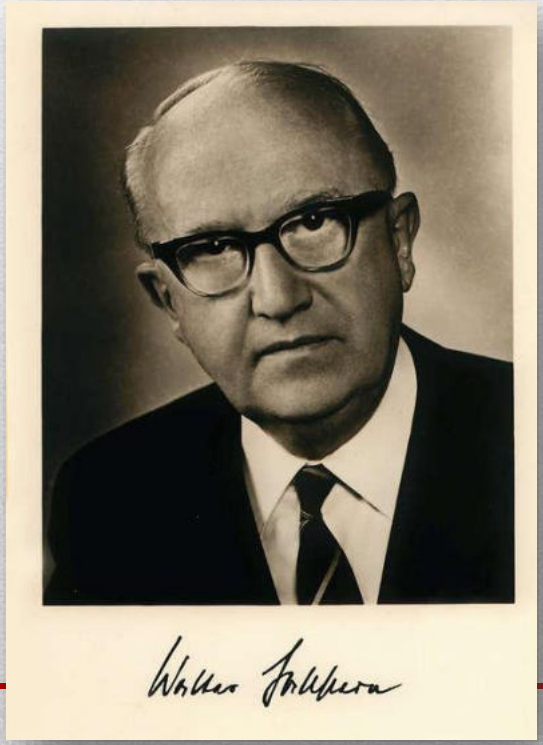

- 1984 Adonnino-csoport
- 1985 – 86: Európa zászló, Európa himnusz
- **Europe: A History of Its Peoples**
  https://www.amazon.com/Europe-History-Peoples-Jean-Baptiste-Duroselle/dp/0670829226
- ECCLESIA IN EUROPA 2003 (II. János Pál)

- 2004. évi bővítés, emlékezetpolitikai konfliktusok

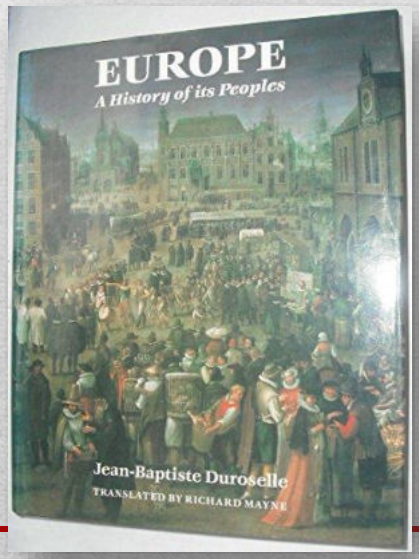

- Claus Leggewie: európai emlékezet körei
- Holocaust (I.27.), Gulag (VIII. 23.), kényszermigráció, etnikai tisztogatások
- Örmény kérdés – Talat pasha, gyarmatosítás bűnei
- I. és II. világháború emléke
- Bevándorlás Európába, európai integráció sikere

Prof. Dr. Claus Leggewie ist Direktor des - Kulturwissenschaftlichen Instituts in Essen und Leiter des Projekts KlimaKultur

- Közös szenvedéstől a közös sikerig
- Gdansk: II. világháború múzeuma
- Brüsszel: Az európai történelem háza
- Adam Michnik: „*Amnesztia igen – amnézia nem!*”

Köszönöm a figyelmet!

Dr. Fazakas Szabolcs az Európai Számvevőszék Elnöksége tagja, c. egyetemi tanár, a KEP alelnöke, v. miniszter

"Rómától-Brüsszelig, az EU 60 éve"
A konferencia előadásainak és vitájának összefoglalója

Szeretnék köszönetet mondani, s ezt nem csak a protokoll mondatja. Először is azért, hogy megkaptam ezt a megtisztelő lehetőséget, hogy ne csak egy előadást tartsak Európa 60 éves történelméről, hanem egyben foglaljam össze ezt a mai konferenciát. És azért is mondok köszönetet, mert tényleg, ahogy a hozzászólásokból is elhangzott, ez egy kiváló konferencia volt. Nagyon jól sikerült a konferencia. Elmondták, hogy nagyszerű témákban, nagyszerű előadások voltak. Én, amikor itt a hozzászólásokat hallgatom, akkor azt mondom, hogy még sok-sok hasonló előadást lehetett volna tartani, hiszen maguk a hozzászólók is bebizonyították, hogy ők is a kérdés nagy szakértői. Különösen köszönetet szeretnék mondani a két egyesületnek, tehát a KEP-nek, a Közép-Európai Pannóniának és az Európai Mozgalom Magyar Tanácsának, hogy a jövőbeli perspektivikus és nagyon szép együttműködésüket egy ilyen konferenciával kezdték meg. A résztvevők jelenlétének száma és a hozzáállása is mutatja, hogy jó kezdeményezés ez, még szép jövő előtt áll, és én magam, aki örömmel vettem részt a korábbi ilyen társadalmi párbeszéd fórumokon is, hadd mondjam, hogy felemelő érzés az Akadémián tartani ezt az ülést. Ez nem lebecsülése a korábbi helyszínnek, mert örülünk, hogy ott befogadtak minket, és örülünk, hogy ott is tudtunk konferenciát tartani, de azért amikor arról beszélünk, hogy a magyaroknak legyen önismerete, legyen önbecsülése, akkor jó dolog ezt egy ilyen jó helyszínen, az Akadémián, Budapest szívében tartani. Külön örülök, - és ezt eredetileg nem tudtam - hogy amikor ezt a társadalmi párbeszéd formájában összeállították, akkor ugye mi az időpont szempontjából kötve vagyunk a Magyarok Világtalálkozójához. Nagyon helyes ez. Én eredetileg azt akartam mondani, hogy hűha, hát elkésünk. Hol van már Róma, addigra hol vannak a dolgok? És én azt tudom mondani, hogy szerencsénk van az időponttal. Ez egy nagyon jó időpont, mert egy kicsit nyugodtabb időpont Európa szempontjából. Itt az idő, hogy elgondolkozzunk, hogy mi történt eddig és hogyan menjünk tovább. Mi történt eddig? Mondták, hogy a történelem azért van, hogy minél messzebbre nyúlva megismerjük, de ez nem azért van, és az én előadásom sem arról szól, hogy önöket oktassam, azt majd az egyetemen megteszem, hanem azért van, hogy egyes pontokból vonjuk le a megfelelő tanulságokat a mára és a jövőre nézve. Nagyon jó a cím, „új kihívások Közép-Európában és Európában", és ebben megvan a mi feladatunk, ezt egy ilyen rendezvényen kell megcsinálni. Röviden, ha megengedik, átfutok a témán, mert mondom, nem az időket akarom önöknek fölsorolni, hiszen a legtöbben ismerik, aki nem, az meg azt mondja, hogy önnek igaza volt, hölgyem, elnézést, a nevét nem tudom. Én is sajnálom, hogy például latinul nem tudunk, mert azért görög-latin kellene a kultúránkhoz, és én azt is tudom, hogy az én generációm sajnos ezt az európai történelmet nem tanulta. Nekem úgy kell megtanulni, hogy a Schuman most nem zeneszerző, hanem európai atya, és bocsánat, a Monnet sem festő, hanem egy másik európai atya. Mert mi ezt, elnézést, az '50-es, '60-as években nem tanultuk, nem volt ez a tananyagunk része. Na most, azt akarom mondani, hogy ezért érdemes egy kicsit elgondolkozni, hogy hol vagyunk most? Én azzal kezdem, hogy ott vagyunk, hogy van egy csodálatos integrációnk, egy csodálatos kezdeményezésünk, aminek tulajdonképpen a napi problémák miatt az értékét nem mindig értjük és nem mindig becsüljük. Maga az a tény, hogy ez az Európai Unió 70 éven keresztül, - mert nem csak hatvanig, mert már a második világháború óta - békés stabilitást, jólétet biztosított Európának, ez egy nagyszerű dolog. Érdemes elgondolkodni, hogy ez hogy jöhetett létre, hiszen eddig többen elmondták az előadók közül is, Európa történelme eddig bizony a háborúk történelme volt, és abból kellett mindig levonni az eredményt. Maga ez az európai összefogás, az Európai Egyesült Államok, Páneurópa gondolata meg mindenütt előfordul, utópisztikus megjelenésekben. Jó lenne említeni a neveket, hogy Dante, Comenius, Victor Hugo és Coudenhove-Kalergi - akinek a lánya Bécsben aktívan dolgozik - voltak ennek a fő gazdái. Az a lényeg, hogy Coudenhove-Kalergi volt az első, aki azt mondta, hogy már kéne egy páneurópai unió intézményesítve, mert csak a gondolat önmaga nem elég. Most ehhez jött a II. világháború, amiről sokan beszéltünk, és bizony már szépen el is felejtjük, amely megrázta az akkori generációkat, és amelyiket a generációk megértették, és ez egy fontos gondolat, hogy mindenfajta szép politikai gondolat, kormányközi megállapodás, legyen ez népszövetség, vagy nevezzük bárminek, nem lesz elegendő, a gazdasági, katonai érdekek nem úgy mutatják. Ugye, az első világháború után húsz évvel kijött ez a hihetetlen pusztító háború. Jött ugyan egy Marshall-terv, az OECD, és ennek a különféle lebonyolítására büszkén mondom, hogy a OECD-nek mi is már tagjai vagyunk, én léptettem be Magyarországot. Ez egy idősebb koromban kedves büszkeség, hogy '97, amikor beléptünk, én írhattam alá az együttműködési megállapodást, a belépési tervet, és akkor jön ez a Schuman terv. Kimondta, hogy ésszerű pragmatikus tervek kellenek. Ez a Schuman terv nem volt

egy vizionárius, utópikus terv, ez egy egyszerű, értelmes, pragmatikus terv volt, amit meg lehetett valósítani. Az a baj a nagy víziókkal, hogy mindenki egyetért vele, de az ördög a részletekben lakozik, és gyakran sosem valósulnak meg. Ez a Schuman terv csak annyit mondott, hogy hozzuk létre az Európai Szén- és Acélközösséget. Ennek megvolt a kvázi háború utáni hatása is, hiszen pont a szén és acéltermelést kell kontrollálni, de megvan a gazdasági értelme is, mert a szén- és acéltermelést kell fölhúzni, fölhozni ahhoz, hogy az európai gazdaság talpra álljon. És ennek létrehozta az intézményi szervezetét. Hogy aztán ez éppen Luxemburgba került, arra a luxemburgiak nagyon büszkék, és azóta is méltán húzzák annak az előnyeit. Ezzel létrejött ez a Montánunió, és ez elvezetett a Római Szerződéshez, ami az Európai Gazdasági Közösség és az Európai Atomközösség létrehozása. Nem kell nekem erről beszélni, ez a gazdasági integráció a négy szabadsággal, amelyet ma is mindig ismétlünk. Nem kell arról beszélnem, hogy mi az, hogy vámunió, közös agrárpolitika, lényeg az, hogy jött egy 15 év alatt egy dinamikus fejlődés, egy olyan fejlődés, aminél azt mondják, hogy körülbelül a fejlődés egytizede, vagy majdnem több része az integrációnak köszönhető. Ha tudják, hogy statisztika, meg kimutatás, az biztos, hogy nagyon előnyös volt ez az integráció. Mi a lényege ennek az egésznek? Az, hogyha integrálódunk, az egy gazdasági prosperitást hoz, az, hogyha összefogunk és gazdaságilag együttműködünk, az adja meg a békének az alapját. Ma is látni kell, hogy ez az európai béke alapja, hogy létrehozták a közös piacot. Ma már nem függetlenül dolgozik a német ipar és a francia ipar, hanem ezer szállal kapcsolódik egymáshoz, és úgy összenőtt egész Európának a gazdasága, beleértve ma már Magyarországot is, hogy eszünkbe sem jut, senkinek, hogy valahol bármilyen gazdasági vagy egyéb érdek fölmerülne azért, hogy itt egymással leszámoljunk, vagy háborúba kerüljünk. Ez az a nagyszerű találmánya Európának, amit nem eleget hangoztatunk, hogy a gazdasági együttműködés, a stabilitás, a prosperitás az adja azt, hogy menjünk tovább. Miért kell ezt annyira aláhúzni? Van egy ilyen szabály, hogy sajnos az emberek másfél generáció alatt elfelejtik a múltat. Tehát azok az embereink, Schuman, vagy Monnet, vagy a többiek, akiket említünk, azok a II. világháború megrázó élményei alapján mondták, hogy oldjuk meg, hogy ez ne forduljon elő, és ez nem lehet, hogy hiába kötünk békét Franciaország, Németország, hiába hozunk létre Népszövetséget és egyéb szervezeteket, de ha a gazdaságunk minden szálon összekötődik, akkor a gazdasági érdek a békét fogja hozni. A problémám az, nekem, mint pro-európai gondolkodónak, hogy a mai generáció számára ez természetes. Nem is értik ma - bocsánat, az én fiaim sem -, hogy mi az, hogy 70 éve béke. Naná, hogy 70 éve béke van. Én mondjam neki, hogy az én apámnak kétszer kellett a bőrét menteni, mert erdélyi születésűként kétszer kellett elhagynia Erdélyt? Úgy-e, egyszer azért vissza is ment a Bécsi-béke után. De a lényeg az, hogy ők ezt nem értik. Azt sem értik, hogy együttműködés, hogy nincs határ, hogy jólét van. Ezt ők természetesnek veszik, mint a levegőt. És hála Istennek, még nem került sor arra, hogy megtapasztalják, hogy mi van akkor, ha ez hiányzik, mert azért beszélhetünk Európa széteséséről, de azért még nem jutottunk oda, hogy azért ennek a negatív részese legyen. Nekem nagyon fontos megnézni ezeket a bővüléseket, hogy belépett az Egyesült Királyság, Írország, Dánia, majd Görögország, Spanyolország, Portugália. Elnézést, ez nekünk azért volt tananyag, mert erre hivatkoztunk, amikor a magyar bővülési tárgyalások voltak, hogy mik voltak akkora kritériumok, hogyan tudták megoldani és hogyan nem. Nekem a bővülés mindig fontosabb, mint maga a mélyülés, bár tudjuk, hogy sokszor a kettő, főleg az angol szempontból, egymás ellen működött. Ez a Maastricht, ez egy nagyon fontos, úgynevezett „Treaty" volt, mert ez hozta létre az Európai Uniót, - van gazdasági, monetáris unió, '99-től van egy közös valutánk -, közös biztonságpolitikát, meg elindította a harmadik pillérben a bel- és igazságügyi együttműködést. Jön a harmadik kérdés: akkor már mi is a transzformáció, az átalakulás útján voltunk, és bizony, aki itt van közülünk, emlékszik, hogy fölmerült, hogy októberben már csatlakozhatnánk mi is egyszerre az osztrákokkal, svédekkel, finnekkel, de elmaradt ez a lehetőség, mert az Amszterdami-, majd Nizzai-szerződés kellett ahhoz, hogy megtudjuk, hogy milyen feltételek mellett tudunk belépni. Ismét 10 évig tárgyaltunk, és mindig négy évre voltunk a belépéstől, de azért eljött a 2004, a Big-Bang. Meg kell állnom: Big-Bang, az 10 új tagállam, plusz Románia, Bulgária, plusz Horvátország. Nagyon nagy, hogy lenyeljük, nagyon nagy, hogy elviseljük. Egy kicsit erre is vissza lehet vezetni azokat a kritikus szemléleteket, hogy bizony Európa vezetői akkor politikailag és egyéb szempontból föladták a kritériumokat. Mi mindig abban a reményben tárgyaltuk, hogy három országként fogunk belépni. Az első három: természetesen a Schröder idejében a lengyeleket nem lehetett kihagyni, a csehek és mi leszünk, és mint ahogy a NATO-nál is ez volt az első lépés, és utána a többi, ha belép. Most ezt azért kell mondanom, mert ez egy történelmi furcsa helyzet, hogy egyszer csak ennyire bővült az Európai Unió, majd nemsokára jön rá az a pénzügyi, majd később világgazdasági válság, aminek nem ez a bővülés, és nem a közép-kelet-európai országok az okai, hanem majdnem a megoldás okai. De vigyázat!: az emberek fejében ezt nehéz elmagyarázni. Valahogy ez a jólétben élő nyugat-európaiak számára még mindig úgy van, hogy „hogy is volt ez? Ti beléptetek, aztán jött a válság, és még most is a válsággal küszködünk." Aztán ugye van ez a Lisszaboni-szerződésünk, ami miután az alkotmányt

leszavazták, kellett egy szerződés, ez megalapozza az Európa Unió helyzetét és jövőjét. Vigyázat! Sokan úgy érzik, hogy miután ugye az alkotmány megszavazása Franciaországban és Hollandiában negatív eredményre hozott, nehogy már megint hozzányúljunk. Márpedig ez nem kőbe vésett „Isten igazsága". Ebben nagyon sok felemás megoldás van, és ha tovább akarunk menni, akkor bizony a Lisszaboni-szerződést is rugalmasan át kell nézni, meg kell oldani. Jött a BREXIT, - erről majd mindjárt beszélek - és most van a Római Nyilatkozat. A BREXIT ilyen szempontból történelmileg azért fontos, mert tavaly ilyenkor, már bocsánat, júliusban a BREXIT után bizony sokan gondoltuk, hogy itt valami nagyon nagy baj van, nem is mondom, hogy nincs nagy gondom. Nem lehet azt csinálni, nem lehet, hogyha egyszer egy jól menő, prosperitást hozó, minden szempontból előremutató integráció, ami ugye a világ lakosságának egyharmada, a világ lakossága száma szerint a gazdasági teljesítmény szerint második, és a piac szerint első, a kutatásfejlesztés szempontjából még mindig élen álló. Ha ez egyszer olyan jól megy, akkor miért van az, hogy egy tag el akar hagyni minket, ki akar maradni? Ez egy sor elméleti és egy sor gyakorlati kérdést tud fölvetni. Az elméleti kérdés, hogy gondolkozzunk el: valami nagy baj lehet, hogyha ki akarnak menni, és el akarnak menni. Majd a végén kicsit megengedik. Mondok egy-két mondatot, hogy hol vannak még problémák. És gyakorlatilag most nem akarom önöket fárasztani, mert már tényleg két óra, és be is akarjuk fejezni. Bizony úgy van, hogy az Európai Unió nem volt arra fölkészülve, hogy itt ki fog valaki lépni. Van egy 50. paragrafusunk, ami azt mondja, hogy két év alatt ezt le kell rendezni, de hogy ki mit, hogyan rendez le, arról igazából a honatyák még pár évvel ezelőtt sem gondolkoztak, nemhogy szabályozták volna. Bizony, most örülök, hogy három hete a csúcstalálkozón megállapodtak, hogy mi egységesen fogunk föllépni, megállapodtak arról, hogy előbb a kilépés feltételeit kell tisztázni, és utána a jövőbeli együttműködést. De erre mondják, hogy az ördög a részletekben alszik. Szépek ezek a megállapítások, de vajon gyakorlatilag be lehet-e fejezni? Mi az európai számvevőszéken kaptunk egy szűrő feladatot, hogy ezt rendkívüli figyelemmel kísérjük. Nem könnyű, mert azt nem lehet még figyelemmel kísérni, ami még nem valósult meg, de az sem, hogy aminek nincs meg igazán a törvényi alapja, hogy hogy lesz ez a „ki kinek tartozik", de bizony ez is egy nagy kérdés, mert itt hallunk számokat: 30-50-60-100 milliárddal tartozunk. És eddig mindig úgy voltunk, hogy az angolok, de most jön az öngól, hogy most már Európa fog nekik tartozni. Nem lesz ez egy könnyű megoldás. Mi tudjuk, hogy a számok miatt ők tartoznak Európának az eddigi kötelezettségvállalásaik miatt, de nem úgy van, hogy kiléptem a klubból, és a kötelezettségeimet már nem teljesítem, és ha valamit akarok, akkor - mint a golfpályán, azt úgy mondják, hogy „green fee"-ként befizetem, és akkor az nekem jár. De bizony ez nehéz lesz, vagy legalábbis politikusi szemmel nehéz lesz elképzelni, hogy Angliában hogy fogják elmagyarázni a lakosságnak, hogy kifizetjük ezt a táblát, ami nem kevés, 60 milliárd, vagy akár 100 milliárd, azért, hogy majd egyszer később egy pozitív értelmű win-win kereskedelmi és gazdasági megállapodáshoz kössük. Nem lesz könnyű ez az egymástól elszakított dolog, - és még egy ironikus vagy szarkasztikus megjegyzés, ami ráadásul sokszor jellemző, - és ugyanúgy egységesen fogunk föllépni. Most én arra emlékszem, hogy amikor az Európai Unióval kezdtünk tárgyalni, akkor nekünk is az volt a politikánk, hogy van az Unió, de elmegyünk a németekhez, aztán elmegyünk a barátainkhoz, a finnekhez és másokhoz, ott próbálunk meg olyan kiskapukat kinyitni, ami utána az Unióra is vonatkozik. A múlt héten már Luxemburg boldogan fogadta az angol tárgyaló delegációt, speciális előnyöket vár el. Most elhangzott, hogy „vigyázz, ne engedjük, hogy az Európai Unió - latinul „divide et impera" megosszon és úgy uralkodjon rajtunk". Én egy kicsit azt látom, hogy ezeknek az angoloknak nem is kell megosztania minket. Meg vagyunk mi e tekintetben is jól osztva, mert más a német érdek, más a holland gazdasági érdek, mint a magyar érdek, amely inkább a munkavállalók pozícióját takarja. És visszatérek Kovács Árpád professzor úr vagy barátom előadására, amikor nagyon helyesen mondta, hogy a legfontosabb feladatunk ennek a „kegyelmi állapotnak" a mielőbbi jó kihasználása. Amikor még itt vagyunk, hogy a magyar költségvetés és gazdaság rendben van. Amikor az európai keretek rendelkezésre állnak, akkor tényleg a leghelyesebb politika gyorsan mindent fölhasználni, ami rendelkezésre áll. Azért, mert nem lehetünk biztosak benne, hogy egy-két év múlva az angol keret, ami hiányozni fog, - hiszen Anglia harmadik legnagyobb befizető volt, - az nem fogja az európai költségvetést úgy megrázni, hogy bizony pont a minekünk olyan fontos kohéziós, vagy regionális alapokat, vagy egyéb alapokat - agrár biztos nem, a franciák azt nem engedik - , ne rázza meg. És az a lényeg, hogy amíg itt van, csináljuk –. Professzor úrnak, elnök úrnak mondtam, hogy „vigyázz, ezzel egy gond van, nagyon okos ötlet. Nem is tudom, ki ennek az ötletgazdája, de nem lehet levédetni. Ezt mindenki így csinálja. Ahova nézek, azt látom, Portugáliától Szlovákiáig, Romániától mondhatom Lengyelországig, hamar elterjedt ez a gondolat, most mindenki gyorsan le akarja hívni. Én mint számvevő tudom, hogy bizony 2014-15-ben is az volt a bajunk, hogy miután az európai költségvetés nem vehet föl hitelt, már nem tudtuk fizetni a kötelezettségeket, aztán átcsúszott más évre, és ezzel eddig még nincs is ilyen nagy baj, de bizony fölmerülhet a probléma, hogy ha a BREXIT nem kap megfelelő megoldást, akkor ez a költségvetés bizony nekünk hátrányos lesz. Nem is

beszélve arról, - és itt elhangzott Ausztria vonatkozásában is - hogy ezek a - jobb nem minősíteni - nyugat-európai országok hajlamosak Közép-Kelet-Európára, a Balkánra és az utóbbi időben Magyarországra ferde szemmel nézni. Én ugye Ausztriában kétszer öt évet töltöttem, nagy osztrákbarát vagyok, és megszoktam, hogy egy kicsit vállveregetően kezelnek téged, hogy „te azért oké vagy, de a tied", és akkor szólni kell neki, hogy „álljál már meg!"

Visszatérve a tárgyra, azt kell mondanom, hogy bizony, itt gondok lesznek Európában. És ez a BREXIT, ez nagyon komoly dolog. Attól, hogy sikerült a BREXIT után a római nyilatkozatban egy egységes Európát megfogalmazni, attól, - és megint szarkasztikus vagyok - hogy ez a római iratkozat mindenkinek mondott valamit, még a lengyelek is elfogadták, mert ők úgy értették, hogy az egységes, a nyugatiak úgy értették, hogy a többsebességű - egy közös Európát fogalmaz meg, ahol együtt vagyunk, azért ez még nem minden. Ez egy nagyon fontos lépés, egy nagyon fontos nyilatkozat, és én nagyon örülök, hogy a holland és a francia választás, ahol nagy kérdőjelek voltak, hogy az Európa-ellenes, vagy pedig az Európa-barát erők kerülnek hatalomra, tisztán megmutatták, hogy az Európa-elleneseknek nincs igazán lehetőségük. Idén még egy nagyon fontos választás lesz, de az Európa szempontjából nem éppen másodlagos, de kevésbé lesz kulcsszerepük. Hiszen mindegy, hogy most Angela Merkel vagy Martin Schulz. Nekik nem, de Európának igen, mert mind a ketten pro-európai politikát fognak folytatni. Juncker, aki nem barátunk, kimondta, hogy „na, most akkor megnyugodhatunk, és itt a példa, hogy Európa rendben van". Én azt tudom mondani, hogy nehogy már hátradőljünk. Nehogy már azt higgyük, hogy rendben van minden, mert még itt nagyon sok mindent meg kell reformálni, meg kell oldani. Köszönöm, itt nagyon jól elhangzottak az előadások a migrációról, és tudomásul kell venni, ahogy Orbán Balázs is mondta, hogy ők másképp gondolkodnak erről a kérdésről. Ők demográfiailag, történelmileg másképp gondolkoznak, mint mi, és nehéz elvárni tőlük, hogy a korábbi időkben idealisztikus vagy álszent hibáikat most belássák, s azt mondják, hogy „állj, most más a politika". Donald Tusk megoldotta egy kicsit Balkánt, kicsit próbálkoznak Líbiával máshol, hogy onnan se legyen ekkora nyomás, de az úgynevezett 180 fokos fordulattól, a paradigmaváltástól még messze vagyunk, és itt lesznek még gondok. Nem is beszélve arról a terrorizmusról, arról a biztonságpolitikai problémáról, amit ez a nagyszámú bevándorló okozhat ezen a területen. És ott van nekünk még ugyanúgy továbbra is a pénzügyi-gazdasági válság. Boldogok vagyunk, hogy most Pierre Moscovici kijelentette, hogy túl vagyunk rajta, másfél százalékkal nő egész Európa. Mi meghallottuk, hogy mi már inkább a négy helyett az öt százalékot célozzuk, így átlagban el fogjuk érni a másfelet, bár vigyázzunk, mi nem vagyunk akkora szereplők Európában, hogy a mi súlyunk ezt arányban változtassa, de bizony Európában még mindig nincs egy alapmegoldás, csak egy felületi kezelés, mind a migrációra, mind a pénzügyi válságra. Még mindig reszketve nézzük, hogy a görög parlament mit szavaz meg, hogy az IMF megadja-e nekik a hitelt. Jó, megkönnyebbültünk, hogy a többiek már kikerültek ebből a nagy veszélyből, de bizony ez mutatja, hogy az eurónak a megoldása, ami akkor Maastrichtban politikai jelentőségű volt, arról szól, hogy egy közös pénzeszközt hozott létre azért, hogy mutassa meg Európa egységét, az pénzügyileg, fiskális és monetáris szempontból gyenge lábakon áll. Hogy erre mi lesz a megoldás, azt majd most Macron, Merkel vagy Merkel, Macron, „MerMacron" meg fogják oldani. Reméljük, előre tudnak menni, mert ez így nem maradhat, hogy naponta izgalommal menjünk. És elhangzott itt már az akadémikus úr előadásában is, hogy gazdaságilag bizony Európa egyelőre lecsúszott a globális versenyben. Ki kell találnunk és tudatosan előre menni, hogy ezt hogyan lehet megoldani, mert ha nincs gazdasági növekedés, nincs prosperitás, akkor ez nem fog előremenni. A kutatás-fejlesztés az egy fontos terület, de valahogy az a probléma, - úgy látszik, mert költségvetéssel foglalkozom - egy GDP 1%-ából nem lehet csodákat csinálni. Jó, ez Magyarországnak nagyon fontos, amit ennek keretében kapunk, de hogy Európa gazdaságát a Távol-keleten versenyképessé tegyük, ahol sokkal komolyabb, nagyobb lépésekre lenne szükség. És befejezésül: mire volna szükség?: egy európai identitásra! Arra, hogy elérjük, hogy a fiatalok itt is és a világon mindenütt, mármint Európában mindenütt, boldogan és büszkén gondoljanak arra, hogy európai polgárok, hogy a politikusainktól ne azt hallják, hogy én jó vagyok és szép vagyok, csak azok nem ottan. Ez bocsánat, nem csak magyar tulajdonság, ez mindenütt így van. Én Ausztriában is éltem kétszer öt évet, ott is mindig úgy jöttek haza a csúcsról a politikusok, hogy ők mindent akartak, csak a többi a hibás. El kéne érnünk, hogy európai szemlélet is legyen, mert ahogy a bevezetőben mondtam, Orbán Balázs mondta, hogy az első és az utolsó mondatnak ugyanannak kell lenni. Ez egy történelmi csoda, hogy van egy Európai Unió. Számomra, aki még/már a háború után születtem, de én még a régi rendszerben nőttem föl, még álmomban sem merülhetett föl reálisan, hogy egy ilyen élményben és ilyen csodában lesz részem, hogy ennek mi teljes jogú tagjai vagyunk, és én is itt vagyok, úgyhogy meg kéne mindent tennünk arra, hogy ezt a csodát őrizzük meg, és lépjünk előre. Tisztelt elnök úr, köszönöm a lehetőséget.

Az EU integráció dióhéjban

Az európai összefogás, az Európai Egyesült Államok, Páneurópa gondolatának korai és utopisztikus megjelenése (Dante, Comenius, Victor Hugo, Coudenhove-Kalergi)

Második világháború tanulsága: laza kormányközi együttműködés nem garancia a békére

1947: Marshall terv – (OEEC ennek lebonyolítására)

1950: Schuman terv: Európai Szén- és Acélközösség (Montánunió) létrehozatala

1957: Római Szerződés: az Európai Gazdasági Közösség és az Európai Atomközösség létrehozatala (gazdasági integráció, 4 szabadság, vámunió, közös agrárpolitika)

1957-1972: 15 év dinamikus fejlődés, az integráció elmélyülése

1973: első bővülés (Egyesült Királyság, Írország, Dánia), 1981 illetve 1986: második bővülés (Görögország, illetve Spanyolország és Portugália)

1992: Maastricht (EU létrehozatala: gazdasági- és monetáris unió, 1999-ig közös valuta, közös kül- és biztonságpolitika létrehozatala, közös bel- és igazságügyi együttműködés)

1995: harmadik bővülés (Ausztria, Svédország, Finnország)

1997: Amszterdami Szerződés, 2001: Nizzai Szerződés

2004: big bang (10 új tagállam, köztük Magyarország) majd 2007 (Románia, Bulgária), illetve 2014 (Horvátország)

2007: Lisszaboni Szerződés

2016: Brexit

2017: Római Nyilatkozat

EUROPEAN COURT OF AUDITORS

Második rész (Összefoglaló)
2018 – XI. Társadalmi Párbeszéd Fórum "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" címmel, konferencia

A Közép-Európai Club Pannonia (KEP) az MTA Könyvtárának Konferenciatermében tartott Társadalmi Párbeszéd Fórumot, "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" címmel május 17-én, a Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseményeként. Tizenegyedik alkalommal szervezett Társadalmi Párbeszéd Fórumunk igazolta, hogy a dialógus kiemelten alkalmas a békés társadalmi együttműködésre, baráti kapcsolatok létrehozására. Stratégiai partnerünkkel, az Európa Mozgalom Magyar Tanácsával együtt a címhez hűen az elmúlt 100 évet vizsgáltuk a „Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig". A közép-európai társadalmi-gazdasági együttműködés szakaszaival, momentumaival foglalkozó előadások képet adtak az EU létrejöttéhez vezető hosszú folyamat tanulságairól, hatásairól, az európai kontinens valóságának megváltozásáról.

A köszöntések és az ünnepélyes megnyitó vezérgondolataiként elhangzott, hogy napjainkban fontos, hogy kreatív párbeszédet folytassunk olyan témákról, mint a címben foglalt időszak tanulságai. Európai Unióra, együttműködésre mindenképpen szükség van.

A konferencia plenáris előadásai az európai együttműködés filozófiáival és a megvalósítás szakaszaival és momentumaival foglalkoztak. Előadóink az európai és a hazai politikai, tudományos, társadalmi színtéren a témakör legavatottabb ismerői voltak. Előadásuk gondolatébresztő volt, élénk párbeszédet generált az Európai Unió létrejöttéhez vezető hosszú folyamat tanulságairól és vívmányairól, hatásáról az európai kontinens képének és valóságának gyökeres megváltozására, az európai emberek életére, boldogulására, jövőjére, az együttműködő nemzetek közös otthona, Európa fejlődésére, összehangolt gyarapodására, a felzárkózás segítésével létrejövő egységesen erős Európa érdekében.
A konferenciát a plenáris ülés mellett 2 szekcióülés egészítette ki, melyek a közérdeklődésnek megfelelő területek széles körét mutatták be: a történeti szekcióra vonatkozó tartalmi részeket, gazdaságtörténeti áttekintéssel, a civil kapcsolatok történetét, a civilek szerepét, a Habsburg utód országok civil munkájának néhány tapasztalatát, elsősorban Ausztria és Magyarország viszonylatában. A további nagy érdeklődéssel kísért témákban vitaindító hangzott el az aktualitások, a „Keleti bővítés", gazdaság és tudománypolitika, migrációs aktualitások, brüsszeli aktualitások tekintetében.

A történelmi időszak átfogó értékelése a közép-európai együttműködés tükrében – ezt mutatta be a kitűnő bevezető előadás, melyet Prof. Marinovich Endre, a VERITAS Történetkutató Intézet főigazgató-helyettese, c. nagykövet tárt a mintegy 100 fős hallgatóság elé "Integráció és dezintegráció 1918-2018" címmel. Kiemelte a legújabb kor, a rendszerváltások időszaka dezintegrációs és integrációs mozgásait, a nagy tömbök felbomlását és az európai integráció szakaszait. Magyarország és Ausztria ipari fejlődése a két világháború közötti időszakban – ezt a témakört bontotta ki nagy figyelemmel kísért előadásában Dr. Domonkos Endre, a BGE tanszékvezetője. Kitért a megváltozott világgazdasági körülményekhez való igazodás nehézségeire és a megkésett iparosodásra Közép- és Kelet-Európa térségében.

A Brexit kihatásáról, elsősorban Ausztria viszonylatában Radda István, az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztala elnöke úgy vélekedett, hogy ez óriási probléma a britek és a maradék EU számára is. Az EU keleti bővítése tárgyában Dr. Fazakas Szabolcs, az Európai Bizottság tanácsnoka, volt miniszter, c. egyetemi tanár úgy vélekedett, hogy Európa egy világ-sikertörténet, egy békeprojekt. Magyarország békében nőhetett majdnem 70 éve, amióta az összefogás Schumantól származó gondolata megszületett. Téveszme a bővítés leállítása. Helyes, ha a nyugat – balkáni önállósult országok is taggá válnak. „A megújuló monetáris politikáról, az új szemléletről, a globális világban Magyarországról" címmel Prof. Bágер Gusztáv, az MNB Monetáris Tanácsának tagja stabil nemzeti valutánkról, a megfelelő pénzügyi helyzetről, a kihívások jó kezeléséről beszélt. A tudománypolitika néhány aktuális kérdéséről tartott nagyon érdekes előadást Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke. A tudománypolitika és Európa jövője, kooperáció és innováció, a tudomány növekvő szerepe, a gazdasággal egyre szorosabb kapcsolata, a kreativitás - ezek a 21. század gyorsan változó világának jellemzői. A vállalkozások fő hajtóerői: globális verseny, kooperáció és hálózatosodás, a kiválóság támogatása. Európa legnagyobb kincse az együttműködés.
A migráció aktuális problémái témájában Dr. Gallai Sándor, a Migrációkutató Intézet tudományos igazgatója, a Corvinus Egyetem docense kifejtette, hogy Európában kritizálják azokat, akik szembehelyezkednek az EU politikájával. A V4 ezt sikerrel megtöri: az emberi-jogi vonulat mellett érvényesül a biztonságpolitika szempontja. Az európai integráció néhány új kihívását elemezte Prof.

Schöpflin György az Európai Parlament tekintélyes magyar képviselője. Alapkérdés a demokrácia. Az integrálás, mint folyamat, eleve jó. Az EP szerint Európában háború elképzelhetetlen. Közép-Európa felzárkózása még nem történt meg.

Az előadásokat és a szekcióüléseket aktív vita követte. Az előadásokhoz kapcsolódó kérdéseket tett fel a hallgatóság. A vitában részvevők egyetértettek a vizsgált 100 év történelmi tapasztalatai hasznosításának szükségességével. Jó alapul szolgál rendszeres fórumaink elemző igényű munkájához. Kérdéseik többek között arra irányultak, hogy például minek tudható be a nagy különbség Ausztria és Magyarország között; az EU tudja-e, hogy mennyibe kerülnek a migránsok; a kisebbségekkel kapcsolatban lesz-e döntés. Többek véleménye szerint a V4 erősítése hathatós lenne a migrációval szemben. A jelenlévő előadók a feltett kérdésekre választ adtak a jó légkörű tanácskozáson. Erre utal, hogy ellenvetés nélkül került elfogadásra és már május 18-án kiadásra a rendezvényről a KEP záró közleménye, amelyet a Fórum Szervező Bizottsága készített Dr. Czeglédi József KEP elnök vezetésével.

Miközben a megvalósított program célja és eredményei a pályázatban tervezettekhez képest nem módosultak, partnerünkkel, a társpályázó bécsi Club Pannonia Egyesülettel a tervezett szellemben, de kissé eltérő formában valósult meg a közös munka. Ez tartalmilag nem változtatott a program eredményességén. A budapesti rendezvényen partneregyesületünk is képviseltette magát kisebb létszámban, míg a kiutazó KEP képviselők széles körben konzultálni tudtak Bécsben. Ez a megoldás produktívabbnak bizonyult. A bécsi Club Pannonia Egyesülettel a konferencia tapasztalatairól, következtetéseiről és a további közös feladatokról 2019 januárjában és februárjában, részben partnerünk más nagy jelentőségű, egyesületünket és régiónkat érintő rendezvényén való részvétellel összekötve konzultációkat folytattunk Bécsben. A bécsi Club Pannonia Egyesülettel együttesen előkészített és lebonyolított programok indításaként előzetesen a konferencia előkészítése jegyében törzsasztal fórumot tartottunk Budapesten.

A konferencia hazánkat, térségünket, a V4 térséget, illetve a tárgyalt történelmi kapcsolódásokat érintő kihatásait és továbbvitelét szolgáló konzultációkat iktattunk be októberi és novemberi törzsasztal fórumaink programjába.
A program hozzájárult a társadalmi szintű tájékoztatáshoz és ismeretterjesztéshez, az eredményes politikai-gazdasági integráció szétesése nyomán 100 évvel ezelőtt keletkezett holtponttól kiinduló új európai összefogásra és integrációra irányuló törekvés fontos állomásainak áttekintéséhez, az egykori tagországok és régiók közötti együttműködés felélesztése szükségszerűségének elemzéséhez, a közép-európai és V4 egységes fellépés igénye továbbéléséhez, fokozódó erejének, súlyának és szerepének érvényesítéséhez az EU-t formáló, arra befolyást gyakorló tényezővé tételében.
Az európai integráció témaköre továbbra is egyesületünk működésének fő iránya, amit ez a programunk is jól illusztrált. Együttműködtünk azokkal a partnereinkkel, akik szintén kötődnek a közép-európai folyamatokhoz és aktuális társadalmi kérdésekhez. Bevontuk a sajtó és a közvélemény szereplőit a nyitott programokba, amelyeket az érdeklődők személyesen, sajtóban és internet útján is követhetett. A KEP honlapja (www.kepcp.hu) tájékoztatott a rendezvényről és beszámolt a Magyar Világtalálkozót szervező partnerünk öt kontinensen működő több mint kétszáz társklubból álló világhálózatának köszönhetően sokezres közönség felé. A tagsághoz csatlakozó fiatalokat közvetlenül érintik az európai integráció fontos kérdései: Közép-Európa jelene és jövője, a migránsválság, a fiatalok társadalmi szerepének, perspektíváinak elemzése és más aktuális társadalmi kérdések. Ez egyesületünk európai integrációs irányultsága és szerepvállalása szempontjából nagy jelentőséggel bír. A mostani program hozzájárult az európai partnerek közti együttműködésre irányuló közös gondolkodáshoz és a civil élet jobbá tételéhez. Kiváló előadóink az európai és a hazai közélet kiemelkedő és az európai fejlődés ügyében kompetens ismert közéleti személyiségek, neves szakemberek, akik a civil szereplőkkel együtt alkotó támogatást nyújtottak tevékenységünkhöz, hozzájárulva küldetésünk fenntartható ellátásához. A rendezvény a Közép-Európai Club Pannonia Közhasznú Egyesület küldetésének, hitvallásának, az Európához tartozás eszményéhez illeszkedve, a közép-európai országokkal való szoros együttműködés és egymásra utaltság jegyében folytatott tevékenység újabb láncszeme lett. Hozzájárult a fiatalok irányába való folyamatos nyitáshoz, aktivizálásukhoz, gondolkodásának formálásához és egyben kapcsolati körünk erősítéséhez újabb partnerekkel. Az előkészítésben és a szervezésben támaszkodhattunk egyesületünk elnöksége és szenátorai közreműködésére, a KEP Kárpát-medencei képviselőire és önkénteseink segítő munkájára.

Az események felsorolása

A 2018-ban a XI. Társadalmi Párbeszéd Fórum keretében megrendezett "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" c. konferencia előadásai:

1/ A rendezvény rövid összefoglalója – rövid riportfilm – A XI. KEP Társadalmi Párbeszéd Fórum, a VIII. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseménye, **konferencia "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" témakörben**

2/ Riportos kisfilm a rendezvényről - a XI. KEP Társadalmi Párbeszéd Fórum a VIII. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseménye, k**onferencia "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" témakörben**

3/ Prof. Marinovich Endre, VERITAS Történetkutató Intézet főigazgató-helyettese, BGE tanára, c. nagykövet, KEP társelnök, a program koordinátora b**evezető előadása - A történelmi időszak átfogó értékelése a közép-európai együttműködés tükrében**

4/ Dr. habil. Domonkos Endre, a BGE tanszékvezetője **- Magyarország és Ausztria ipari fejlődése a két világháború közötti időszakban**

5/ Prof. Dr. Báger Gusztáv, az MNB Monetáris Tanács tagja, József Attila-díjas költő - **A megújuló monetáris politikáról, az új szemléletről, a globális világban Magyarországról**

6/ Prof. Kroó Norbert akadémikus - **A tudománypolitika néhány aktuális kérdése**

7/ Prof. Marinovich Endre, a KEP társelnöke ismertetésében - Záróközlemény a 2018. május 17-én "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" témakörben tartott Társadalmi Párbeszéd Fórumról

A rendezvény rövid összefoglalója – riportfilm

XI. KEP TÁRSADALMI PÁRBESZÉD FÓRUM BESZÁMOLÓJA
a VIII. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseménye
Konferencia "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" témakörben

2018. május 17-én a Magyar Tudományos Akadémián került megrendezésre a XI. Társadalmi Párbeszéd Fórum, a „Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" címet viselő konferenciája. A Társadalmi Párbeszéd Fórum hagyományosan a Magyar Világtalálkozó hivatalosan is kiemelt eseménye, amelyet neves közéleti személyiségek, saját szakmai területükön elismert vezetők részvételével, az Európa Mozgalom Magyar Tanácsával együttműködve szervezett meg a Közép-Európai Club Pannonia Egyesület.

A konferencia az együttműködő szervezetek köszöntőjével kezdődött. Elsőként dr. Czeglédi József, a KEP elnöke köszöntötte a konferencia résztvevőit:

A párbeszédet sokan világnyelvnek tartjuk. Az együttműködéshez vita kell, és ez megfelelő vitalehetőséget jelent a különböző partnerek számára, akár globális, akár helyi ügyekről is van szó.

Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnökeként köszöntötte a konferencia vendégeit.

Az ezt követő köszöntő beszédet Nagyváradi Kiss Annamária, a Magyar Világtalálkozó alelnöke tartotta:

Ez az a konferencia, ami kiegészíti a Panoráma Világklubnak azt a tevékenységét, amelyet a Magyar Világtalálkozón valósít meg, hogy kulturális, szórakoztató, mindenkit érintő témákban rendez eseményeket. Itt viszont pontosan azzal a részével egészül ki, ami érinti a jövőnket, a jelenünket és megfogalmazza azokat a múltbeli tapasztalatokat, amelyek kihatnak a jövőnkre és a jövő generációjára.

Végül, de nem utolsó sorban Radda Marika, a Bécsi Club Pannónia Egyesület elnöke köszöntötte a jelenlévőket.

A köszöntők után a konferencia hivatalos megnyitásaként Hg. Eszterházy Antal, a KEP tiszteletbeli elnöke az Esterházy Herceg családfeje üdvözlő levelét olvasta fel Dr. Czeglédi József, a KEP elnöke.

Az előadások sorát professzor Marinovich Endre, a KEP társelnöke nyitotta meg, aki egyúttal a program koordinátora is volt. Bevezető előadásának témája „a történelmi időszak átfogó értékelése a közép-európai együttműködés tükrében" volt:

„A feladat nem könnyű: röviden, egy húsz perces előadás keretében összefoglalni száz évet, ezért azt a szempontot választottam, hogy ezt a fordulatos időszakot az integráció és a dezintegráció, az egyesülések, szétválások szempontjából próbáltam bemutatni".

Dr. habil Domokos Endre, a BGE tanszékvezetőjének előadása a Magyarország és Ausztria két világháború közötti időszakban végbemenő ipari fejlődését taglalta:

„Az osztrák és a magyar ipar fejlődését döntő mértékben meghatározta az, hogy a dualista monarchia időszakában a jelentős többletkapacitással rendelkező iparágak, a nehézipar és a gépipar a területi elcsatolások következtében egy összeszűkült belső piac miatt korlátozott fejlődési lehetőségekkel kellett, hogy szembenézzenek."

Ezt követően Radda István, az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztalának elnöke tartott előadást a BREXIT történeti előzményeiről, szerepéről és kihatásáról, kiemelten Ausztria viszonylatában:

„Különösen fontosnak tartom, - és ezt a mai kormány is mondja, - hogy a büdzsének a kiszélesítését nem tartja helyesnek, mert ha egy olyan fontos állam, mint Anglia kiszáll, és nem fizeti be azt az ötmilliárd dollárt, akkor inkább spórolni kellene, és nem ezt az ötmilliárdot megpróbálni nettó fizető országok befizetésének megemelésével pótolni."

Az első plenáris ülést követő szünet, jó lehetőséget biztosított a résztvevőknek a kötetlen beszélgetésekre, ismerkedésekre. A szünet utáni második plenáris ülés az aktualitások szekciója volt, melynek ülése elnöke Dr. Szalók Csilla Phd, a KEP alelnöke volt.

Első előadóként Dr. Fazakas Szabolcs, az Európai Bizottság főtanácsadója az Európai Unió keleti bővítéséről tartott előadást:

„Először is nagyon örülök, hogy a mai társadalmi párbeszéden, amikor az európai témák is napirendre kerülnek, akkor a keleti bővítés tapasztalatai és előttünk álló feladatai is napirendre kerülnek. Külön örülök, hogy ezt ma itt Pesten akkor vitatjuk meg, amikor az európai kormányfők Szófiában, egy úgynevezett nyugat-balkáni csúcstalálkozón hasonló témákról beszélnek."

Prof. Dr. Báger Gusztáv, a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának tagja a megújuló monetáris politikáról tartott előadást:

„Olyan eszközöket alkalmaztunk a monetáris politikánkban, amik úgynevezett nem hagyományos eszközök. Újítottunk, új eszközöket, új megoldásokat vezettünk be a monetáris politikai gyakorlatban, olyanokat, amelyek ma már nemzetközileg is elismertek, innovatívak, és ez is a teljesítményeink közé tartozik."

Prof. Kroó Norbert akadémikus a tudománypolitika néhány aktuális kérdéséről tartott előadást:

„Az Európa Mozgalom eredetileg 1989-ben azzal jött létre, hogy Európát Magyarországon szervezett módon népszerűsítse. Én úgy gondoltam és erről a Mozgalom vezetését meggyőztem, hogy nem, most már nem erre van szükség. A fordítottjára van szükség. Arra van szükség, hogy Európát győzzük meg Magyarországról. És ennek érdekében ezt érdemes területenként csinálni. Úgy gondoljuk, hogy mivel a tudományba tényleg nagyon beintegrálódtunk, ott sokkal jobban mennek a dolgok, a tudományon keresztül kezdjük."

Dr. Gallai Sándor, a Migrációkutató Intézet tudományos igazgatója előadásának témái a migráció aktuális problémái és közép-európai vitái voltak

- Mit tart a migráció legsürgősebben megoldandó problémájának Közép-európában?:

„Olyan álláspontnak a kidolgozását, amely Európai Uniós szinten is alternatívát jelenthet az eddigi, nem túl eredményes szakpolitikákkal szemben, amely olyan politikai együttműködést biztosítana, amivel a szakpolitika beállítható azon célok mögé, mint például a hatásos határvédelem, mint például a beérkezetteknek a megfelelő társadalmi integrációja, és amely képes a jövőbeli kihívásokkal szemben is kellő reakciókat nyújtani, ami garanciát ad arra, hogy hasonló típusú válság nem fordul elő újra."

Prof. Dr. Schöpflin György, az Európai Parlament képviselője az európai integráció néhány új kihívásáról és a brüsszeli aktualitásokról tájékoztatta a konferencia résztvevőit:

„Európa a probléma, mert Európa erősen szétzilálódott, több folyamatnak köszönhetően. A legfőbb problémát én magam abban látom, hogy kialakult egy magát liberálisnak nevező elit, ami megpróbálja az egész terepet uralni, és ugyanakkor a társadalom elég komoly része, lehet, hogy a többsége azt mondja, hogy mi másképpen képzeljük el Európát."

Az előadások után lehetőség volt a közvetlen párbeszédre, vitára a résztvevők körében, melyet Dr. Fazakas Szabolcs moderált.

A konferenciát záró összefoglalójában Prof. Marinovich Endre ismertette a KEP Párbeszéd Fórum záró közleményét.

Dr. Czeglédi József elnök úr ezt követően megfogalmazta:

„Integrációra feltétlenül szükség van, az Európai Unió fejlesztésére feltétlenül szükség van, de nem számíthatunk arra, hogy egy úgynevezett teljes földrajzi integrációt valósítsunk meg, tehát a teljes elmosódását a határoknak, hanem elsősorban olyan regionális, kulturális, területfejlesztési együttműködést lehet kialakítani a partnerekkel, - gazdasági együttműködést - amely figyelembe veszi az egyes nemzetállamok identitását, mert e nélkül nem tudjuk elképzelni az Európai Unió továbbfejlesztését sem."

Riportos kisfilm a rendezvényről

a XI. KEP TÁRSADALMI PÁRBESZÉD FÓRUM BESZÁMOLÓJA
a VIII. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti eseménye
Konferencia "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" témakörben

Tíz évvel ezelőtt, 2008-ban az ön kezdeményezésére szervezték az Első Társadalmi Párbeszéd Fórumot, és azóta is minden évben megrendezésre kerül ez a rendezvény.

- *Miben látja a társadalmi párbeszéd fórum jelentőségét?*

Dr.Czeglédi József a KEP elnöke:

h„A párbeszédet sokan világnyelvnek tartjuk. Az együttműködéshez vita kell, és ez megfelelő vitalehetőséget jelent a különböző partnerek számára, akár globális, akár helyi ügyekről is van szó. Meggyőződésünk, hogy az egyik legjobb módszer különböző társadalmi, gazdasági kérdésekben, hogy a párbeszéd segítségével, a vita segítségével ellenségekből ellenfelek, ellenfelekből pedig barátok legyenek. Erre nagyon nagy szükség van manapság is, és éppen ezért az egyesületünk legfontosabb rendezvénye minden évben a Társadalmi Párbeszéd Fórum, amit tíz évvel ezelőtt szerveztünk, tehát 2008-ban először, és most pedig tizenegyedszer. Például az elmúlt években nagyon nagy súllyal szerepelt a migráció téma, az identitás téma, a migrációval összefüggésben a kerítésépítés ügye és az Egyesületünk résztvevői, tagjai, partnerei vitatkoztak azon, hogy ez szükséges, vagy nem szükséges, kell, vagy nem kell? És büszkék vagyunk arra, hogy az első perctől kezdve érzékelte ennek a jelentőségét ez az egyesület, és elsőként adta ki információink szerint például éppen a Magyar Távirati Irodán keresztül is a pozitív állásfoglalást a kormány kerítésépítésével kapcsolatban azzal, hogy ez természetesen nem oldja meg a migrációs problémákat, de elősegít a megoldásokhoz. Ugyanez a helyzet volt például az elmúlt két-három évben egy olyan ügyben, amiben - hogy úgy mondjam, - vereséget szenvedtünk. De nem sajnáljuk, hogy úgy foglaltunk állást, ahogy állást foglaltunk, ez pedig a 2024-es olimpiai pályázattal kapcsolatos magatartásunk, amikor a társadalmi támogatottságát növelni akartuk ennek a magyar olimpiai pályázatnak. Igyekeztünk megmagyarázni vitákon, a párbeszéd fórumokon a partnereinknek, hogy miért van erre szükség, és azt állítottuk, és én magam is ma azt állítom, mint idegenforgalmi szakértő, (aki Magyarországon elsőként szerzett ebből a témából tudományos fokozatot), hogy több előnye lett volna egy ilyen olimpiának, mint hátránya. Természetesen elismertük a vitapartnereknek is az érveit, hogy vannak hátrányai is, de több előnye lett volna, mint hátránya, és meggyőződéssel valljuk, hogy előbb-utóbb Magyarország megrendezi az olimpiát. Tehát összességében az a véleményünk, hogy párbeszédre szükség van, például éppen a közép-európai együttműködés érdekében, és emiatt az eddigi tapasztalatok szerint ezt a munkát folytatni fogjuk."

- *Miben látja a Közép-Európai Klub Pannónia és a Magyar Világtalálkozó együttműködésének jelentőségét?*

Nagyváradi Kis Annamária a Magyar Világtalálkozó alelnöke:

„Azt hiszem, mindenki, aki követte eddig a Magyar Világtalálkozó eseményeit, úgy véli, mindig voltak komoly kongresszusok, illetve komoly konferenciák, ahol történelmi kérdéseket, gazdasági kérdéseket megvitató és a mai ember életét érintő olyan döntések meghozatalára kerül sor, ami az utódainknak a sorsát, az életét befolyásolja. Ez az a konferencia, ami kiegészíti azt a tevékenységét a Panoráma Világklubnak, amelyet a Magyar Világtalálkozón valósít meg, hogy kulturális, szórakoztató, mindenkit érintő témákban rendez eseményeket. Itt viszont pontosan azon részével egészül ki, ami érinti a jövőnket, a jelenünket, és megfogalmazza azokat a múltbeli tapasztalatokat, amelyek kihatnak a jövőnkre és a jövő generációjára."

- *Melyek voltak az elmúlt száz esztendő legjelentősebb fordulatai Közép-Európában?*

Prof.Marinovich Endre a KEP társelnöke:

„A feladat nem könnyű röviden egy húsz perces előadás keretében összefoglalni száz évet, ezért azt a szempontot választottam, hogy ezt a fordulatos időszakot az integráció és a dezintegráció, tehát az egyesülések, szétválások szempontjából próbáltam bemutatni. Ennek megfelelően alakíthatók az egyes korszakok is. Mindjárt a dezintegrációval kezdődik. 1918 után szétesett a monarchia több különböző részre. Ausztriából leszakadtak hatalmas részek. Magyarországgal ugyanez történt. Ez 1918 és '21 között történt, létrejöttek az új államok. 1921-től kezdődően azután bekövetkezett egy

sajátos fordulat Európában, amely hol integratív, hol dezintegratív jellegű volt, amikor az úgynevezett totalitárius rendszerek léptek elő. Történt ez Hitler Németországban, Sztálin Szovjetuniójában és Mussolini Olaszországában. A következő időszak mindenképpen egy integratív rész volt, méghozzá amikor kezdett a negyvenes évek végén, tulajdonképpen a második világháború után kialakulni az úgynevezett bipoláris világ. Közép-Európa két részre szakadt. Az egyik része ennek a két-osztatú világnak a nyugati feléhez, másik része pedig a keleti feléhez tartozott. Ennek megvoltak a szervezetei is, egyik oldala a NATO, illetőleg az Európai Közösségnek az előzményei, a másik oldalon a Varsói Szerződés és a KGST. Ez egy kényszerintegráció volt a keleti részről feltétlenül, amit időközben megzavartak bizonyos úgynevezett kitörési kísérletek. Volt ez 1956-ban Magyarországon, 12 év múlva, 1968-ban Csehszlovákiában a Prágai Tavasz névvel, majd ugyancsak 12 év múlva Lengyelországban, amikor a Szolidaritás lépett elő. Amikor ezeket mind eltiporták, ezek mind-mind a korábbi helyzet visszarendeződésével végződtek, akkor ismét a bipoláris világról beszélhettünk, egészen 1989-90-ig, pontosabban '91 az igazi határ, hiszen 1991-ben szűnt meg a Szovjetunió, bomlott részekre, balti országokra, Ukrajna, Oroszország, Moldávia stb. területekre, és hasonló dezintegráció volt Csehszlovákiában a kettéválással, valamint a délszláv államnak a szétesésévelsok-sok alkotórészére. Ezzel egyidejűleg, szinte ezzel párhuzamosan ugyanakkor integratív folyamatok is lezajlottak, a nyűgtől, a keleti nyűgtől megszabadult országok keresték a nyugat-európai kapcsolatokat az európai közösségekkel, majd utódjával, az európai integrációval. Ez egy hosszú processzus volt, melynek tulajdonképpen eredményeként 2004-ben, 2007-ben és 2013-ban ismét bekövetkezett ez a nagy integráció. Figyelembe véve azt, hogy voltak kisebb, vagy vannak kisebb integrációk is, mint például a Visegrádi Négyek, valamint a Közép-Európai Kezdeményezés. Tehát így teljes a kör, így alakult az a 100 év, ha az integráció és dezintegráció szemszögéből nézzük."

- *Mi a fő jellemzője Magyarország és Ausztria ipari fejlődésének a két világháború közötti időszakban?*

Dr.habil Domokos Endre a BGE tanszékvezetője:

„Az osztrák és a magyar ipar fejlődését döntő mértékben meghatározta az, hogy a dualista monarchia időszakában a jelentős többletkapacitással rendelkező iparágak, a nehézipar és a gépipar a területi elcsatolások következtében egy összeszűkült belső piac miatt korlátozott fejlődési lehetőségekkel kellett, hogy szembenézzenek. Nyilvánvalóan mind a két ország iparfejlesztését döntő mértékben befolyásolta az egykori nagy gazdasági térségként működő Osztrák-magyar Monarchia felbomlása, valamint az értékesítési piacok elvesztése, az általános áru- és a nyersanyaghiány. Mindezek következtében számos ipari ágazat, a nehézipar és a gépipar fejlesztésének a lehetőségei is eleve korlátozottak voltak. A másik lényeges sajátosság, ami a két országban megfigyelhető, hogy a fogyasztási iparágak termelése terén itt elsősorban a termelés szerkezeti átalakulásának a hiánya és az általános tőkehiány volt az a két tényező, amely gátolta ezen iparágak fejlesztését."

- *Az Ausztriát érintő új európai uniós kihívások közül ön mit tart különösen fontosnak?*

Radda István az Ausztriai Magyar Szervezetek Kerekasztala elnöke:

„Különösen fontosnak tartom, - és ezt a mai kormány is mondja, - hogy a büdzsének a kiszélesítését nem tartja helyesnek, mert ha egy olyan fontos állam, mint Anglia kiszáll, és nem fizeti be azt az ötmilliárd dollárt, akkor inkább spórolni kellene, és nem ezt az ötmilliárdot megpróbálni nettó fizető országok befizetésének megemelésével pótolni. Ez egy centrális dolog. A mostani kancellár, Kurz kijelentette, hogy ők nem hajlandók többet fizetni, mint eddig, egy százalékát az évi GDP-nek."

- *Miként értékeli az Európai Unió keleti bővítésének eddigi tapasztalatait?*

Dr.Fazakas Szabolcs a KEP alelnöke:

„Először is nagyon örülök, hogy a mai társadalmi párbeszéden, amikor az európai témák is napirendre kerülnek, akkor a keleti bővítés tapasztalatai és előttünk álló feladatai is napirendre kerülnek. És külön örülök, hogy ezt ma itt Pesten akkor vitatjuk meg, amikor az európai kormányfők Szófiában, egy úgynevezett nyugat-balkáni csúcstalálkozón hasonló témákról beszélnek. Ez egy kicsit a szerencse dolga, de kevésbé a szerencse dolga az, hogy megpróbáljuk az egész kérdést történelmi megközelítésből nézni. Korábban én magam is, amikor tavaly ugyanerről a témáról itt előadást tartottam, akkor abba a hibába estem, hogy az adott vizsgálataim napi eredményeit próbáltam így előadni, és bizony szem elől hagytam azt, hogy ennek egy igazi történelmi összefüggése van. Az az első történelmi összefüggése, hogy az egész Európa történelme az egy béketörténelem. Amikor az Európa alapítói ezelőtt már 70 éve rájöttek arra, hogy a politika mellett a gazdasági összekapcsolás is kell ahhoz, hogy Európa békeprojektként működjön. Tulajdonképpen tovább kellett folytatni a további

bővítéseknél, legyen ez az északi bővítés, legyen ez a déli bővítés vagy a '95-ös további bővítés, nem is beszélve a 2004-es bővítésről, amikor hazánk és 9 másik ország Európai Uniós tagja lett. És akkor észre kellett venni történelmi perspektívából, hogy Európának maradt egy része, ami még nem tagja az Európai Uniónak, ez a Nyugat-Balkán. És látni kell, hogy ez a Balkán ugyanúgy földrajzilag Európa, történelmileg Európa, sőt, ha azt látjuk, amit Nyugat-Európában sokan mondanak, hogy bizony ez történelmileg Európa egyik tűzfészke. Most egy kicsit ők a most száz évvel ezelőtt folytatott I. világháborút is összekapcsolják ezzel, hogy ez tulajdonképpen Nyugat-Balkánról, tulajdonképpen Szarajevóból indult ki. Azt is látni kell, hogy a jövőben ez is Európa része. Ha azt akarjuk, hogy Európa továbbra is egységesen fejlődhessen, akkor ezt a fehér foltot mielőbb be kell tölteni. Látni kell azt is, hogy az eddigi bővítés megítélése kicsit visszás. Vagy mondhatnám akár: nagyon visszás. Egyrészt sajnálatos esemény, hogy a 2004-es Bigang, nagy bővítés után jött ez az Amerikából gerjesztett pénzügyi válság, ami gazdasági válsággá nőtt, ami az elkényeztetett nyugat-európai lakosság / polgárok és a nyugat- és a brüsszeli bürokrácia szemében valahogy összekapcsolódott a keleti bővítéssel, mintha mi a probléma gyökerét jelentettük volna, nem pedig a kvázi megoldást. Itt ezek a régiók küzdötték le leghamarabb azt a válságot, és bizony kiderült, hogy ők egy kicsit belefáradtak a bővítésbe. Ez a fáradás a bővítésben mutatkozott meg legjobban akkor, amikor '14-ben Jean-Claude Juncker, akkor megválasztott új Európai Bizottság elnök a híres strasbourgi beszédében kimondta, hogy márpedig több bővítés most nem lesz. Én, mint a számvevőszéken ezért a témáért felelős tag, vitattam és kerestem a jogi alapját, és meg kellett állapítanom, hogy ennek semmi jogi alapja nincs. Ez egy kimondottan politikai kijelentés volt, amivel ő az ő szavazóbázisát, most mondhatom úgy, hogy luxemburgi-benelux vagy nyugat-európai bázisát akarta megnyugtatni, mintha a keleti bővítés számukra nem jelentene ugyanolyan kölcsönös előnyt, mint az adott országok számára. Nekünk, magyaroknak kiemelten fontos, hogy ez a bővítés történjen meg, hiszen minekünk ezek szomszéd országok, ezek tradicionális országok, hiszen minekünk a mi sorsunkat meghatározó országok. Arról van szó, hogy az európai perspektíva ennek a tényleg, történelmileg többször megrázkódtatott térségnek az összetartó erejét jelenti. Az összetartó erejét jelenti, ami biztosítja, hogy egymással minél előbb egyezzenek ki, béküljenek ki, és oldják meg a problémáikat. Az összetartó erejét jelenti olyan szempontból, hogy az adott országokban próbáljanak megfelelni az európai elvárásoknak, legyen ez a jogállamiság, legyen ez a korrupció, vagy bizony az ott még sokszor működő szervezett bűnözés elleni harc. De ez Európának is ugyanúgy érdeke, hogy a Balkán ne tűzfészek, hanem Európa jövője és az Európa perspektívája legyen. Most nagyon örülök, hogy egy kicsit a BREXIT miatt, egy kicsit az amerikai elnök miatt végre Európa újra a Balkán felé fordul, lásd a mai csúcstalálkozót, és legalább egy európai perspektívát ad nekik. Nem könnyű megmondani, hogy vajon annak a két kiválasztott országnak, Montenegrónak és Szerbiának sikerül-e ’25-re európai uniós taggá válnia. Nem könnyű megmondani, hogy Macedónia és Albánia mikor kezdheti meg az európai tárgyalásokat konkrétan paragrafusról paragrafusra, hogy milyen helyzet vár Montenegróra? Vagy magára arra a kérdésre nehéz választ adni, hogy elképzelhető itt egy-két-három lépcsőben való bővítés, vagy az egész régiót most már együtt kell kezelni. De egy biztos, hogy a régió, Európa, és ezen belül velük szomszédos Magyarország számára kulcskérdés, hogy ez a bővítés minél dinamikusabban, minél jobban valósuljon meg.”

- *Miben látja ön a megújuló monetáris politika lényegét Magyarországon?*

Bager Gusztáv az MNB Monetáris Tanács tagja:

„Egyrészt abban, hogy sikerült rendkívül alacsony kamatot biztosítani, vagy fenntartani a magyar gazdaság számára, a másik pedig az, hogy olyan monetáris politikát folytattunk, ami csökkentette nagymértékben az ország külföldi külső sérülékenységét, és talán harmadiknak azt említeném, hogy sikerült a pénzügyi stabilitást is erősíteni ebben az elmúlt időszakban. Másodszor pedig azt szeretném kiemelni, csak röviden, hogy olyan eszközöket alkalmaztunk a monetáris politikánkban, amik úgynevezett nem hagyományos eszközök. Újítottunk, új eszközöket, új megoldásokat vezettünk be a monetáris politikai gyakorlatban, olyanokat, amelyek ma már nemzetközileg is elismertek, innovatívak, és ez is a teljesítményeink közé tartozik.”

- *Az aktuális európai tudománypolitikai témák közül melyek azok, amelyek érinthetik az Európai Mozgalom Magyar Tanácsa és a Közép-Európai Club Pannónia munkáját?*

Prof.Dr.Kroó Norbert a KEP alelnöke:

„Ez egy elég összetett kérdés, erre nagyon hosszan lehetne válaszolni, de egy konkrétumot elmondok. Az Európa Mozgalom eredetileg 1989-ben azzal jött létre, hogy Európát Magyarországon szervezett módon népszerűsítse. Én úgy gondoltam, és erről a mozgalom vezetését meggyőztem, hogy most már nem erre van szükség. A fordítottjára van szükség. Arra van szükség, hogy Európát

győzzük meg Magyarországról. És ennek érdekében ezt érdemes területenként csinálni. Úgy gondoljuk, hogy mivel a tudományba tényleg nagyon beintegrálódtunk, ott sokkal jobban mennek a dolgok. A tudományon keresztül kezdjük. Hadd mondjak például egy konkrét példát. Jövő év az Eötvös Év lesz Magyarországon UNESCO jóváhagyással. Eötvös Lóránd Németországban tanult. Minden évben van egy német-magyar fórum. Sikerült elérnünk, hogy a következő német-magyar fórumon az egyik kulcstéma Eötvös megünneplése lesz. Ez most egy konkrét példa, ilyen apróságokon keresztül sok mindent lehet csinálni. A másik dolog, erről beszéltem is az előadásomban, az a problémám, hogy a régiónknak (nemcsak a magyarok, hanem a csehek, szlovákok, stb.) kutatói kevés önbizalommal állnak hozzá ugyanazokhoz a dolgokhoz, amit mások esetleg kisebb tudással, kisebb kreativitással, határozottságukkal keresztül tudnak lépni. Tehát egy másik dolog, amit szeretnénk csinálni az önbizalom növelése annak érdekében, hogy meggyőzzük az itteni embereket is, nem csak a tudományban, hanem másutt is, hogy nekünk ugyanolyan jogunk van élni, ugyanaz alatt a nap alatt, mert legalább annyit tudunk tenni, mint bárki más."

- *Mit tart a migráció legsürgősebben megoldandó problémájának Közép-európában?*

Dr.habil. Galla Sándor Phd, a Migrációkutató Intézet tudományos igazgatója:

„Olyan álláspontnak a kidolgozását, amely Európai Uniós szinten is alternatívát jelenthet az eddigi, nem túl eredményes szakpolitikákkal szemben, amely olyan politikai együttműködést biztosítana, amivel a szakpolitika beállítható azon célok mögé, mint például a hatásos határvédelem, mint például a beérkezetteknek a megfelelő társadalmi integrációja, és amely a jövőbeli kihívásokkal szemben is kellő reakciókat tud nyújtani, ami garanciát ad arra, hogy hasonló típusú válság nem fordul elő újra."

- *Brüsszeli tapasztalatai alapján melyek az európai integráció legújabb kihívásai Magyarország számára?*

Prof.Dr.Schöpflin György az Európai Parlament képviselője:

„Nemcsak Magyarország számára, hanem Európa számára is. Ebből a szempontból Európa a probléma, mert Európa erősen szétzilálódott, több folyamatnak köszönhetően. A legfőbb problémát én magam abban látom, hogy kialakult egy magát liberálisnak nevező elit, ami megpróbálja az egész terepet uralni, és ugyanakkor a társadalom elég komoly része, lehet, hogy a többsége azt mondja, hogy mi másképpen képzeljük el Európát."

- *Miben látja ön a mai párbeszéd formula kiadott záró közlemény jelentőségét a további közép-európai integrációs munka szempontjából?*

Dr.Czeglédi József a KEP elnöke:

„Abban látom elsősorban a Társadalmi Párbeszéd Fórummal kapcsolatosan kiadott záró közleményünk jelentőségét, ami tehát a közép-európai tapasztalatról számolt be a száz évvel ezelőtti Osztrák-magyar Monarchia szétesésétől eltelt időszak alatt, hogy ahhoz, hogy megtalálják az utódállamok a helyüket az európai integrációban, közép-európai együttműködésben, ahhoz párbeszédre van szükség, a különböző kérdéseknek az alapos megvitatására. Persze olyan megvitatására, ahol figyelembe veszik a korábbi viták eredményeit, ahol konszenzusra törekszenek a párbeszéd résztvevői, ahol bizalommal is vannak egymás iránt, hogy konszenzust lehessen kialakítani. És emiatt részt veszünk olyan együttműködési akciókban a Közép-Európai Club Pannonia részéről is, mint például a Közép-európai Fejlesztési Kezdeményezések, a Duna fejlesztésének stratégiájával kapcsolatos viták, vagy a Visegrádi Négyek programja, ahol tulajdonképpen a legtöbb pozitív eredményt érték el legutoljára. Központi témaként szerepel az együttműködésben és a lefolytatott vitákban a Kárpát-medencei együttműködés, és nagy eredménynek tartjuk, hogy a hét szomszédos ország közül a Közép-Európai Club Pannonia hat országban rendelkezik KEP képviselettel (Szlovénián kívül mindegyikben), és így jobban be tudjuk vonni a civil partnereket, a nemzetiségi kisebbségeink képviselőit azokba a társadalmi párbeszéd fórumokba, törzsasztal fórumokba, amelyek a további kulturális, idegenforgalmi, gazdasági területfejlesztésről és egyéb együttműködésről szólnak. Amit levonhatunk következtetésként, fontos következtetésként az eddigi tapasztalatokról: a mai vita alapján is, az az, hogy integrációra feltétlenül szükség van. Az Európai Unió fejlesztésére feltétlenül szükség van, de nem számíthatunk arra, hogy egy úgynevezett teljes földrajzi integrációt valósítsunk meg, tehát a teljes elmosódását a határoknak. Elsősorban olyan regionális, kulturális, területfejlesztési együttműködést lehet kialakítani a partnerekkel, gazdasági együttműködést, amely figyelembe veszi az egyes nemzetállamok identitását, mert e nélkül nem tudjuk elképzelni az Európai Unió továbbfejlesztését sem. És tudomásul kell venni, hogy a Monarchia, aminek a vitájáról most szó volt a mai konferencián, az az Európai hatalmak között 1918-ig a második

legnagyobb területű ország volt Oroszország után, 670 ezer négyzetkilométer területével. A lakosságszámban is a harmadik helyen volt Európában a Monarchia több mint 51 millió lakossal, és amikor 1918 után felbomlott a Monarchia, akkor hét országhoz csatolták a területeit, amely területek (változatlan nagyságrendeket figyelembe véve) most 11 országhoz tartoznak. Hát hogy képzelhető el az, hogy ez a 11 ország, amelyen egyébként mintegy 13 etnikum él, ez majd most a jövőben, közeljövőben, vagy akár hosszabb távon egyetlen államalakulattá, egyetlen politikai szerveződéssé áll össze? Tehát itt a nemzeti identitást, a nemzeti adottságokat, az adott nemzetek törekvéseit maximálisan figyelembe kell venni.”

Integráció és dezintegráció Közép-Európában 1918 - 2018

ELŐADÁS A KEP TÁRSADALMI PÁRBESZÉD FÓRUMÁN
2018. május 17.

Dr. Marinovich Endre
professor emeritus

Az évszázad legjelentősebb momentumai I.:

- - Összeomlás és átrendeződés (1918 – 1921) Dezintegráció
- - A totalitárius rendszerek kora (1922 – 1956)
- - A bipoláris világ első fázisa (1946 – 1963) Integrációs kényszer
- - Sikertelen kitörési kísérletek (1956 – 1981) Dezintegrációs kísérlet

Az évszázad legjelentősebb momentumai II.:

- A bipoláris világ második fázisa és megszűnése (1963 – 1991) Integrációs kényszer és dezintegráció
- Új Közép-Európa létrejötte (1991 – 2018)

  Integráció

Összeomlás és átrendeződés I.

Osztrák-Magyar Monarchia: sok nemzetiségű, népessége 1910-ben 51 millió. 13 nyelvi-etnikai és 7 vallási csoport, öt nemzet (magyar, cseh, szlovák, szlovén, horvát).

Két része**: 1./ <u>Ciszlajtánia</u>** 17 tartomány osztráknémet szupremácia alatt (pl.: Csehország, Galícia, Dalmácia, Bukovina), 2./ **<u>Transzlajtánia</u>** magyar szupremácia alatt (Magyaro. + Erdély, Horváto., Fiume)

Összeomlás és átrendeződés II.

- **1. Ausztria**

  – Saint Germain, **1919. szeptember 10.:**

  → birodalomból közép-európai kisállam

  → területi leválasztások: minden nem osztrákok lakta birodalmi rész (Cseh- és Morvaország, Galícia, Bukovina, Isztria és Dalmácia, Bosznia és Hercegovina)

  => csak az „örökös tartományok” maradtak meg (a klagenfurti-medence népszavazással)

→ területnyereségek: Burgenland (Őrvidék – Magyarországtól) Sopron és környéke nélkül (népszavazással Magyarországé 1921 december)

Összeomlás és átrendeződés III.

Az Osztrák-Magyar Monarchia széthullása és utódállamai

Összeomlás és átrendeződés IV.

- 2. Magyarország
- Trianon, **1920. június 4.:**
  - Romániának: Erdély, Partium, a Bánság keleti fele, Máramaros déli része
  - Csehszlovákiának: Felvidék és Kárpátalja, Máramaros északi része
  - Szerb – Horvát - Szlovén Királyságnak: Horvátország, Délvidék, Szerémség, Baranya háromszög, Muraköz
  - Ausztriának: Burgenland (Őrvidék)
  - Olaszország: Fiume
  - Lengyelország: Árva megye egy része

Összeomlás és átrendeződés V.

Közép-Európa
az első világháború előtt

Közép-Európa
az első világháború után

Összeomlás és átrendeződés VI

- Új államok létrejötte:
- 1/ 1918. okt .28. Prágában deklarálják a független Csehszlovákia megalakulását
- 2/1918. okt. 29. Zágrábban a Monarchia délszláv népei megalakítják a Szerbek – Horvátok - Szlovének államát (1924-től Jugoszlávia).
- 3/ 1919. jan. 26. Varsóban a szejm átveszi az ország feletti főhatalmat

Összeomlás és átrendeződés VII.

- A **Kisantant létrejötte:**
  - 1920. augusztus 14. Csehszlovákia és a Szerb-Horvát-Szlovén Királyság
  - 1921. április 23. Csehszlovákia és Románia
  - 1921. június 7. Szerb-Horvát-Szlovén Királyság és Románia

  - védelmi szövetség Magyarország és Bulgária ellen
  - kölcsönös segítségnyújtás
  - politikai, katonai és gazdasági együttműködés
  - **FŐ CÉL**: a kelet-közép-európai **status quo** fenntartása

A totalitárius rendszerek kora I.

- Németország: Adolf Hitlert a Nemzeti-szocialista Német Munkáspárt kizáró-lagos és teljhatalmú elnökének választják (Führer) 1921. júli. 29.
- Szovjetunió: J.V. Sztálint a bolsevik párt Központi Bizottságának főtitkárává választják 1922. ápr.3.
- Olaszország: Mussolini fasisztái élén győzelmi felvonulást rendez Rómában (Marcia su Roma, 1922. okt. 30.

A totalitárius rendszerek kora II.

Adolf Hitler (1889–1945)

1933. január 30.: Adolf Hitler kinevezése kancellárnak, febr. 27. Reichstag felgyújtása, kommunisták kiszorítása

1933. nov. 5.: utolsó többpárti parlamenti választások náci győzelemmel , zsidó bojkott, üldöztetések, könyvégetés, a pártok betiltása

1934. márc. 31.: Felhatalmazási tör-vény (a kormány a parlament meg-kérdezése nélkül működik)

A totalitárius rendszerek kora III.

- 1934. aug. Hindenburg halála, az elnöki és a kancellári tisztséget összevonják, Hitler egy személyben egyetlen vezető
- 1938. területgyarapítási revízió
- 1939. Paktum Sztálinnal, a második Vh. kezd. 1941. Szovjetunió megtámadása
- 1945. A Német Birodalom totális veresége, Hitler öngyilkos lesz

A totalitárius rendszerek kora IV.

A kontinentális náci birodalom terve

A totalitárius rendszerek kora V.

- Lenin halála után Sztálin összefog Kamenyevvel és Zinovjevvel, kiszorítják, száműzik, majd likvidálják Trockijt
  1936 Kamenyev és Zinovjev kivégzése
- 1937 Buharin pere és kivégzése
- 1937 A katonai felső vezetés felszámolása,Tuhacsevszkij tábornok kivégzése

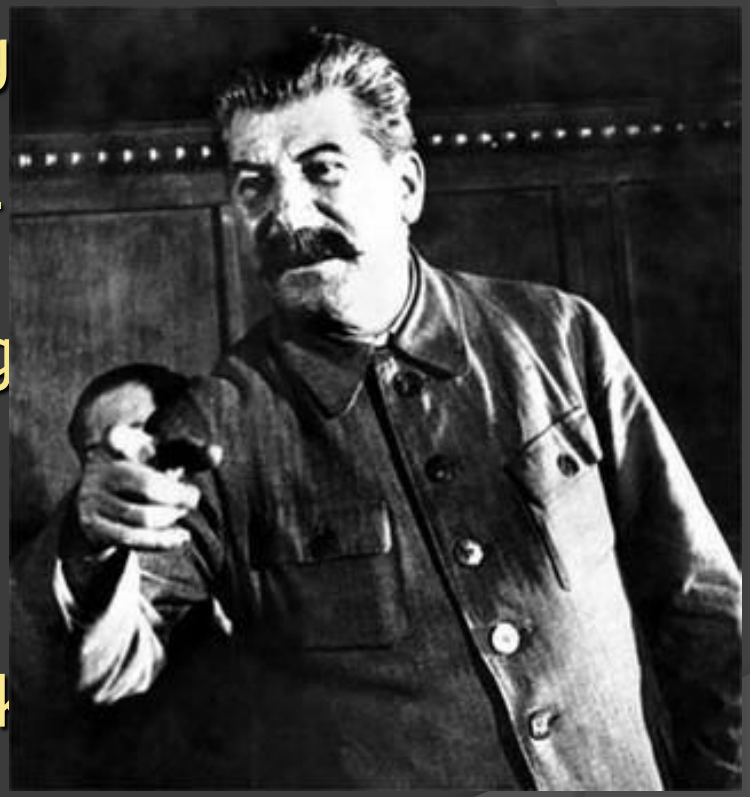

Joszif Visszarionovics Sztálin (1879–1953)

A totalitárius rendszerek kora VI.

- 1937-38-ban a szovjet állambiztonsági szervek 1 400 000 embert tartóztatnak le, több mint 680 000-et kivégeznek.
- 1939 szovjet – német paktum
- 1941-45 háború Németországgal
- 1953. március Sztálin szovjet pártfőtitkár és miniszterelnök halála
- 1956. febr. Az SZKP kongresszusának zárt ülésén feltárják Sztálin bűneit

A bipoláris világ első fázisa I.

- 1944. okt. Churchill és Sztálin Moszkvában megegyeznek a kelet – nyugati érdekszférák elhatárolásában
- 1946. márc. Churchill beszéde Fulton-ban a „vasfüggönyről”
- 1947. júli. Szovjet kívánságra Magyaro. Lengyelo. Csehszlovákia, Jugoszlávia elutasítja Marshall USA külügyminiszter által felajánlott újjáépítési segélyt

A bipoláris világ első fázisa II.

A vasfüggöny által megosztott Európa (1947–1989/1991)

A bipoláris világ első fázisa III.

- A NATO létrehozása
- Az USA felvállalta Nyugat-Európa katonai védelmét
  → stratégiai okok
- A szovjet terjeszkedés megállítására katonai védelmi szövetség: az **Észak-Atlanti Szerződés Szervezete** (*North Atlantic Treaty Organization*–**NATO**)

- Megalakulása: Washington, **1949. április 4.**

A bipoláris világ első fázisa IV.

- A Varsói Szerződés létrehozása
- Sztálini „béketábor-elmélet” = katonai szövetségek hiánya
- 1955. május 9.: az NSZK felvétele a NATO-ba
  → biztonságpolitikai fordulat Európában

- => **1955. május 14.:** a **Varsói Barátsági, Együttműködési és Kölcsönös Se Szerződés–VSZ** aláírása

A bipoláris világ első fázisa V.

- **<u>8 VSZ-alapító tagállam</u>**: a Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság, Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország, Románia, Bulgária és Albánia

A bipoláris világ első fázisa VI.

- 1940-es évek vége: a szocialista gazdasági együttműködéshez szükséges külön szervezet létrehozásának igénye
- Marshall terv(segély) elutasítása

Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa–KGST
(*Szovjet Ekonomicseszkoj Vzaimopomocsi–SZEV*)

- Megalakulás: **Moszkva, 1949. január 25.**
- Székhely: Moszkva (a Kreml szomszédságában)
- Hivatalos nyelv: nincs
- Munkanyelv: **orosz**

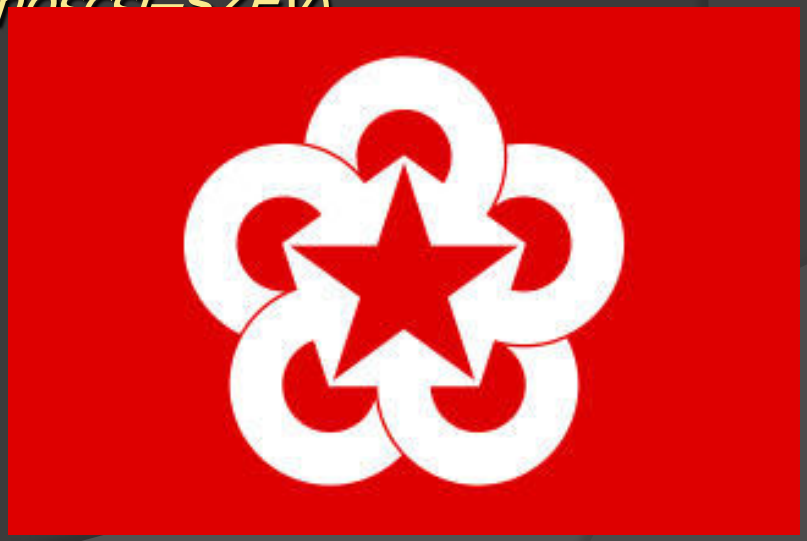

A KGST hivatalos zászlója

A három kitörési kísérlet

- Magyarország 1956 (forradalom majd véres megtorlás a Szovjetunió részéről)
- Csehszlovákia 1968 (a Prágai Tavasz lendülete, majd fegyveres, de vértelen megtorlás a VSZ egyes tagjai által)
- Lengyelország 1980-81 (elhúzódó forradalmi mozgalom, majd katonai puccs a saját hadsereg részéről)

Kitörési kísérletek: 1956

- **Kádár János** hatalomra juttatása
  → megtorlás (perek, kivégzések)
  → a rendszer restaurációja
  → a szovjet érdekek kiszolgálása

Kitörési kísérletek: 1968

- 1965: „Brezsnyev-doktrína”
- 1968 január: a CSKP új első titkára **Alexander Dubček**

  → április: új kormányprogram: átfogó reformfolyamatok Csehszlovákiában (korlátozott politikai pluralizmus)

  => **„prágai tavasz” és eltiprása.**

Leonyid Iljics Brezsnyev (1906–1982)

Alexander Dubček (1921–1992)

Kitörési kísérletek: 1980-1981

- 1980. augusztus 31.: Gdański Egyezmény → a hatalom enged
- 1980. szeptember 8.: megalakul a **Szolidaritás Független Szakszervezetek Nemzeti Szövetsége** (10 millió tag)
  → állam az államban
- 1981: újabb sztrájkok
  – a rendszer engedékeny

Kitörési kísérletek: 1980-1981

- **Wojciech Jaruzelski** tábornok, nemzetvédelmi miniszter az új miniszterelnök
- 1981. december 13.: moszkvai „konzultáció” után

→ rendkívüli állapot

→ a Szolidaritás betiltása, vezetőinek internálása

- Ideiglenes katonai diktatúra: kijárási-, gyülekezési tilalom

Németország dezintegrálása és integrálása I.

- Megszállási övezetek létrehozása
- Bizónia, trizónia, Németországi Szövetségi Köztársaság
- Szovjet zóna, Német Demokratikus Köztársaság

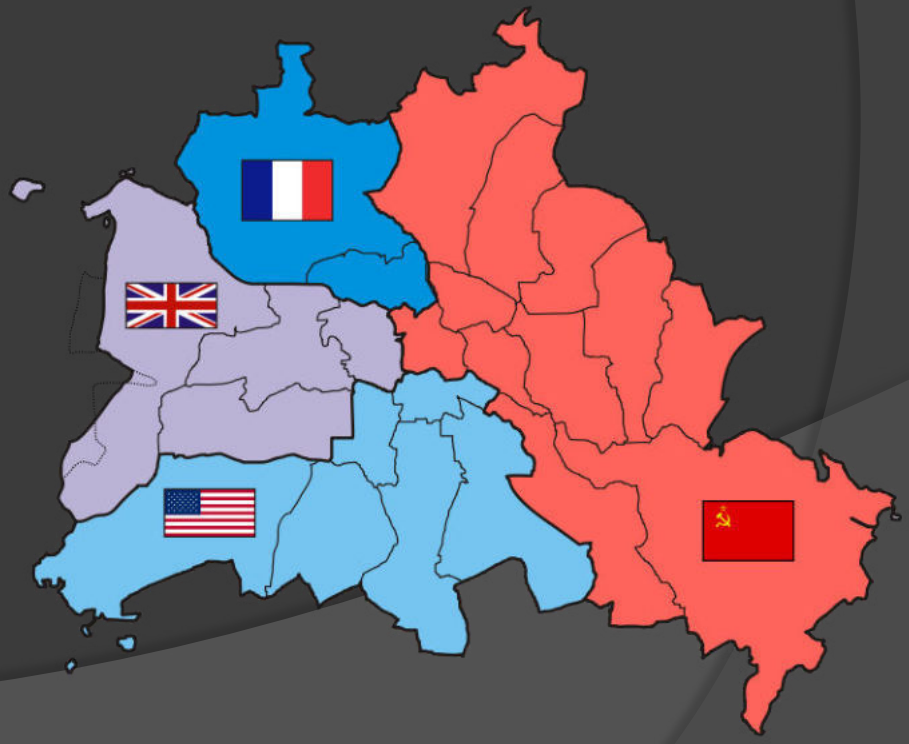

Németország dezintegrálása és integrálása II.

- **1961. augusztus 13.: a berlini fal felépítése**
- **1989. november 9.: a <u>berlini fal ledöntése</u>** (28 év után)

Dezintegráció a Szovjetunióban

- 1991. augusztus 19–21.: államcsíny Gorbacsov ellen
  → Borisz Jelcin elhatárolódása a puccstól
- **1991. december 8.:** Szovjetunió felbomlásának kimondása
  - **Boris Jelcin**
    orosz elnök
  - **Leonyid Kravcsuk**
    ukrán elnök
  - **Sztanyiszlav Suskevics**
    fehérorosz elnök

Borisz Jelcin (1931–2007)

Dezintegráció Közép-Európában

- 1993.jan.1. Megszűnik Csehszlovákia, létrejön Csehország és Szlovákia
- 1992-2006 Megszűnik Jugoszlávia, létrejön Szlovénia, Horvátország, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, Montenegro és Koszovo
- 1991. dec. 21. Felbomlik a Szovjetunió, az új európai szubrégió 3 csoportja:

- A baltiak (Észto. Letto. Litvánia)
- Fehéro., Ukrajna, Moldávia
- Oroszország

Integráció Közép-Európában I.

- 1991. december: a Visegrádi (V-3) országok aláírják a csatlakozási megállapodást
- 1994-ben a V 4, a balti országok és Szlovénia deklarálta belépési szándékát az EU-ba
- 1999-ben az EU döntést hoz Bulgária és Románia bevonásáról {regatta elv, vagy a hajó-konvojok elve}
- Tényleges csatlakozás:

- 2004 V4 + Szlovénia + baltiak
- 2007 Románia + Bulgária
- 2013 Horvátország

Integráció Közép-Európában II.

- 1991-ben hozták létre a Visegrádi Hármakat, 666 évvel az első visegrádi találkozó után
- 2000-től létezik a Visegrádi Alap, melynek legutóbbi projektjei: Fenntartható esővíz felhasználás, légitérképek, folyami áradás-jelző monitoring, védelmi és biztonsági kooperáció, történelmi és turisztikai emlékhelyek, stb.
- Álláspontjaik egyeztetése és képviselete az európai integración belül.
- V-4+2 (Ausztria és Szlovénia), valamint további V-4+ … formációk létesítése.

Integráció Közép-Európában III.

- A Közép-Európai Kezdeményezés főbb területei:
- - a klimaváltozás kezelése, a környezet-védelem, a fenntartható energiagazdál-kodás, az idegenforgalmi vállalkozások fejlesztése, a multimodális közlekedés.
- - az emberi erőforrás menedzsment, az információs társadalom, a kultúraközi együttműködés, a tudományos - techno-lógiai kooperáció.

A KÖR BEZÁRULT

- KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET !

Magyarország és Ausztria ipari fejlődése a két világháború közötti időszakban

Készítette: Dr. habil. Domonkos Endre
Mb. tanszékvezető, tudományos főmunkatárs
Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar
Nemzetközi és Európa-tanulmányok Intézeti Tanszék

A VIII. Magyar Világtalálkozó keretében szervezett
KEP XI. TÁRSADALMI PÁRBESZÉD FÓRUM
"Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig"

I. Bevezetés: a kutatási téma relevanciája

- Első világháborút követő Párizs környéki békeszerződések negatív következményei: Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása, korábbi értékesítési piacok elvesztése.
- Ipari termelésre bénítólag ható tényezők: világháború alatt kibontakozott általános áru és nyersanyaghiány + saint-germaini és trianoni békediktátumok területi rendelkezései.
- Fő cél: Ausztria és Magyarország ipari fejlődésének összehasonlítása + importpótló iparosítás térnyerésében meghatározó szerepet játszó tényezők vizsgálata.

II. Az ipar fejlődése Magyarországon a két világháború közötti időszakban I.

- Történelmi Magyarország felbomlása: iparfejlesztés irányát befolyásolta.
- A trianoni békediktátum gazdasági és területi következményei: Magyar Királyság területének kétharmadát, lakosságának 60%-át vesztette el.
- Gazdasági veszteségek: ásványkincsekben gazdag területek (Erdély, Partium és Felvidék elcsatolása), eltorzult a gazdaság termelési és térszerkezete + Kárpát-medencében kialakult munkamegosztás szerkezete is megváltozott.
- Összeszűkült belső piac mellett nyersanyag-behozatalra való rászorultság.

A trianoni béke következményei

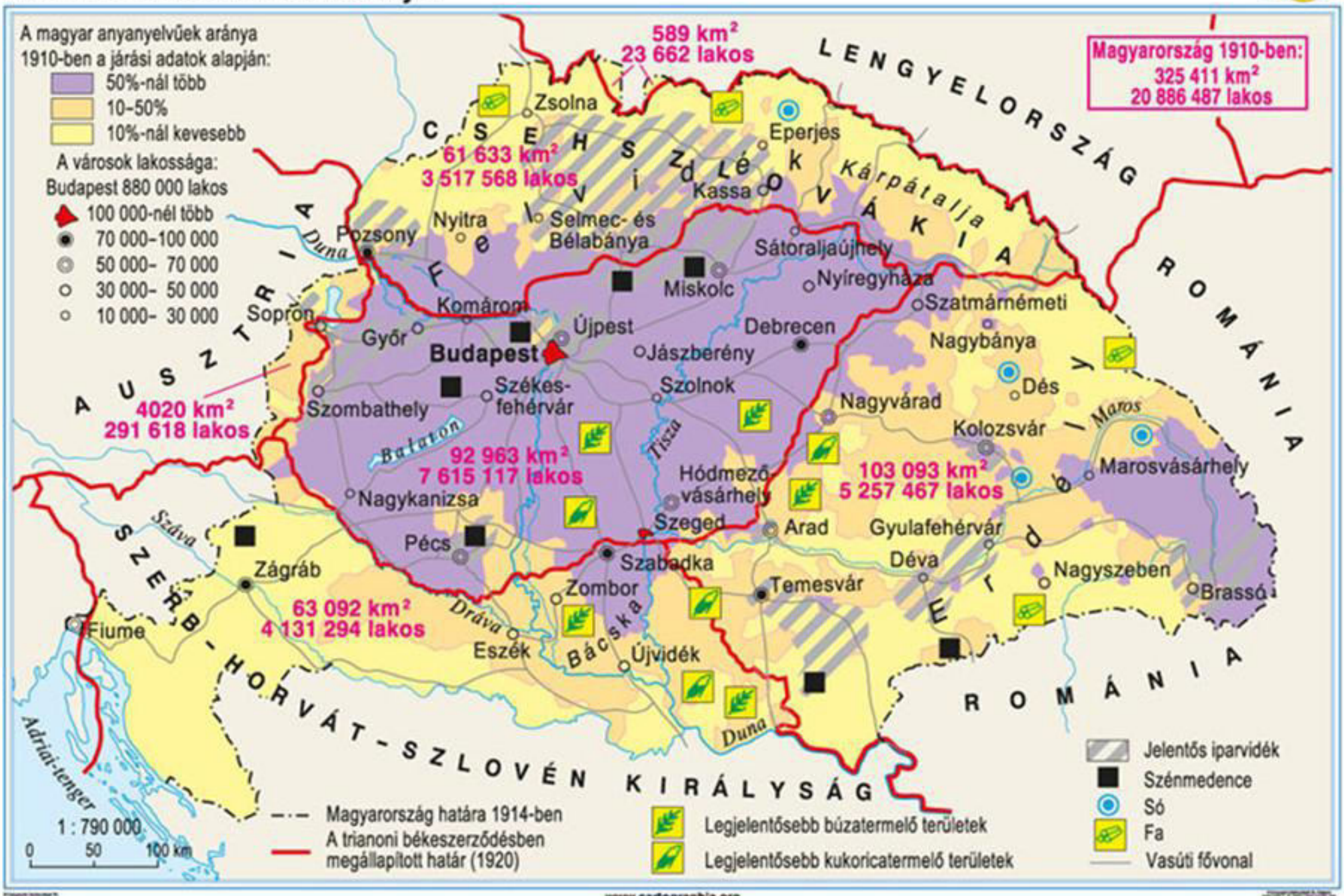

Forrás: A trianoni békeszerződés /1920. június 4./ In: http://cartographia.org/catalog/45/faliterkep-falitablo-magyar-tortenelem.

II. Az ipar fejlődése Magyarországon a két világháború közötti időszakban II.

- 1920 után hosszabb távú iparpolitikai koncepció beindítása (nemzeti önállóság és gazdasági növekedés eredményeként ipari önellátás alapjainak megteremtése).
- Dualista Monarchia megszűnése, belső piac összezsugorodása és a beruházások elmaradása miatt a dualizmus időszakában dinamikusan fejlődő iparágak válságba kerültek.
- Importpótló iparosítást elősegítő tényezők: Monarchia keretében kialakult sajátos iparfejlődés és munkamegosztás, magasabb gazdasági fejlettség és jövedelemszint + növekedésösztönzés, foglalkoztatás és külkereskedelmi egyensúly javítása.

II. Az ipar fejlődése Magyarországon a két világháború közötti időszakban III.

- Ipar: az 1920-as évek közepétől mérsékelt konjunktúra következett be.
- Textilipar: látványos fejlődés, 1921 és 1929 között megtízszereződött a termelési értéke, textiliparban foglalkoztatottak számának ugrásszerű növekedése.
- Faipar és papíripar gyors ütemű növekedése.
- Élelmiszeripar: részesedése a gyáripari termelésből az 1913. évi 44%-hoz képest 1929-re 36%-ra csökkent.
- Malomipar: trianoni békeszerződés miatti szűk belső piac + világpiaci verseny erősödése, de malomipar szellemi és kutatói bázisa fennmaradt.

II. Az ipar fejlődése Magyarországon a két világháború közötti időszakban IV.

- Cukoripar: kihasználatlan kapacitások, kivitel biztosítása csak ártámogatással.
- Húsipar: lassú fejlődés, de baromfifeldolgozás felfutása.
- Élelmiszeripar gyorsan fejlődő ágazatai: tejtermelés és konzervipar.
- Jelentős átrendeződés a nehéziparon belül (mezőgazdaságigép- és járműgyártás helyett motorkerékpár-gyártás és kerékpárgyártás fejlődése).
- Magyar ipar nemzetközileg is versenyképes termékei: Ganz-gyár dízelolajos vasúti kocsija, árammérője, Egyesült Izzó wolframszálas villanykörtéi stb.

II. Az ipar fejlődése Magyarországon a két világháború közötti időszakban V.

- De gépgyártás részesedése a gyáripari termelésből az 1913-as 13,8%-ról 1929-re 10%-ra esett vissza (beszűkült kapacitások).
- Villamosenergia-termelés fejlődése: 1938-ban 1 milliárd KW óra villamos energia termelése.
- Ércbányászat: diósgyőri vaskohó felépítése + Ajkán található bauxitkincs feltárása 1925-ben.
- Vegyipar: Hungária Műtrágyagyár és Péti Nitrogénművek megalapítása + Chinoin-gyár által bevezetett gyógyszeralapanyag gyártás.

II. Az ipar fejlődése Magyarországon a két világháború közötti időszakban VI.

- Kisipar meghatározó szerepe a magyar ipar rendszerében.
- Gépipar feldolgozó ágazatai: hazai piac szűkössége és krónikus tőkehiány miatt érdemi fejlődés elmaradása.
- Vas- és fémfeldolgozó-ipar fejlődésének akadályai: nehézipar fejlesztéséhez szükséges nyersanyagforrás és vasúti infrastruktúra hiánya.
- Két világháború közötti időszakban mérsékelt ipari fejlődés, elektrotechnikai ipar egyes ágazatai nemzetközileg is versenyképesnek bizonyultak.

III. Ausztria ipara a két világháború közötti időszakban I.

- Ipar fejlődésének kedvezőtlen körülményei Ausztriában: súlyos szerkezeti problémák az alapvető energiahordozók, a mezőgazdasági termékek és a dualista Monarchia megszűnésével az értékesítési piacok elvesztése miatt.

- Inflációs konjunktúra kezdeti pozitív hatásai az ipari fejlődésre, de a termelés 1922-ben sem érte el a világháború előtti szintet (ipari fejlődéshez szükséges szerkezeti átalakulás elmaradása + beruházási ráta alacsony színvonala).

- Vízi energiák kihasználására alapozott energiatermelés mellett dinamikusan bővülő papír és elektromos ipari termelés.

III. Ausztria ipara a két világháború közötti időszakban II.

- Fafeldolgozás, magnezitgyártás és vegyipar fejlődése + autógyártás (Gräf és Stift cég, Fross-Büssing, Schaurer-művek, Steyr-művek).
- De hagyományos szektorok (vas- és fémfeldolgozó ipar) válsága.
- Feldolgozóipar: termelés strukturális problémái és krónikus tőkehiány megakadályozták a szükséges pótlólagos beruházásokat (feldolgozóipar teljesítményének visszaesése).
- Osztrák ipar exportorientált volt, de számos ágazat (élelmiszeripar és bányászat) nem tudta a hazai szükségleteit fedezni.

III. Ausztria ipara a két világháború közötti időszakban III.

- Gazdaság szerkezeti problémái ellenére az 1930-as években kibontakozott háborús konjunktúra keresletet teremtett a bányászat, a kohászat és a nehézipar számára.
- Papíripar mellett élelmiszeripar (cukortermelés és szesztermelés) gyors ütemű növekedése, de söripar termelésének visszaesése.
- Ausztria német megszállásának (1938. március 12.) gazdasági következményei: kihasználatlan ipari kapacitások német hadigazdaság szolgálatába állítása, osztrák iparban végbement szerkezeti átalakulás (beruházási javakat és nyersanyagokat termelő iparágak fejlesztése, nagy teljesítményű vízi erőművek építése).

IV. Konklúzió

- Ausztria és Magyarország két világháború közötti ipari fejlődését befolyásoló tényezők: dualista Monarchia felbomlása, korábbi értékesítési piacok elvesztése, általános nyersanyag és áruhiány + megváltozott világgazdasági körülményekhez való igazodás.
- Saint-germaini és trianoni békeszerződések következményei.
- Osztrák és magyar iparfejlődés sajátossága: 1918-at megelőző időszakban jelentős többletkapacitásokkal rendelkező hagyományos iparágak korlátozott fejlődési lehetőségei.

IV. Konklúzió

- Védővámokra alapozott gazdaságpolitika: magas vámtarifákkal ipari késztermékek behozatalának megakadályozása és könnyűipar támogatása.
- De Monarchia idején meghatározó szerepet játszó élelmiszeripar részesedési aránya a gyáripari termelésben visszaesett.
- Fogyasztási iparágak: általános tőkehiány + pótlólagos tőkeberuházások elmaradása.
- Megkésett iparosodás a kelet-közép-európai térségben.

Köszönöm a figyelmet!

Báger Gusztáv
Az MNB Monetáris Tanácsának tagja

Club Pannonia
Magyar Tudományos Akadémia
2018. május 17.

A MAGYAR ÚT – CÉLZOTT JEGYBANKI POLITIKA

A GAZDASÁG- ÉS MONETÁRIS POLITIKAI FORDULAT ELŐTT HAZÁNK ÖSSZETETT KIHÍVÁSOKKAL NÉZETT SZEMBE

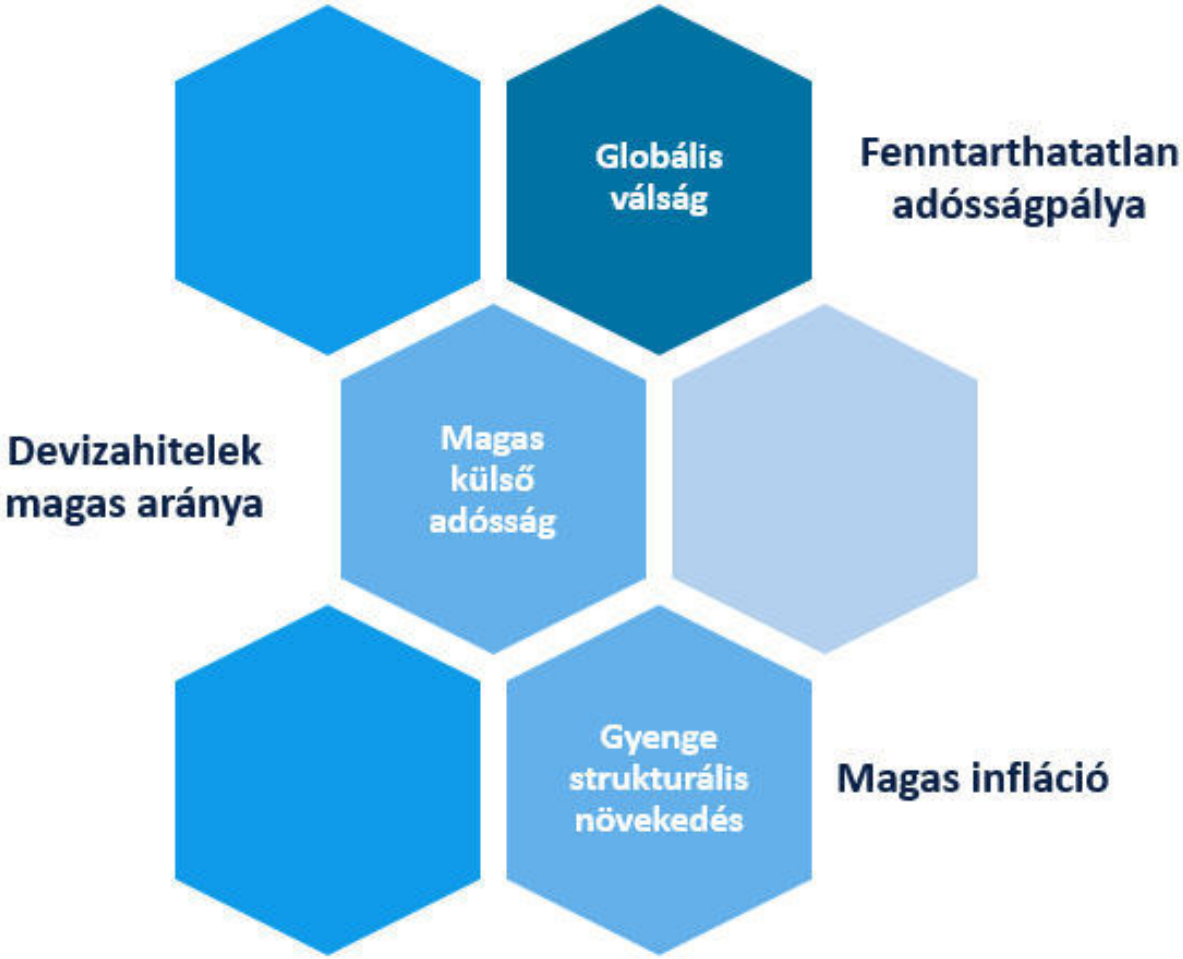

AZONBAN 2010 ÓTA A GAZDASÁGPOLITIKA EGYES ÁGAI TÁMOGATTÁK EGYMÁST

- Széll Kálmán terv
- Munkapiaci reformok
- Tartósan alacsony hiánypálya
- EDP megszüntetése

- Historikusan alacsony alapkamat
- Növekedést támogató programok
- Önfinanszírozási program
- Makroprudenciális eszközök

- Sikeres stabilizáció
- Fenntartható gazdasági növekedés
- Alacsonyabb devizakitettség
- Felminősítések

A HAZAI MONETÁRIS POLITIKA LEGFONTOSABB EREDMÉNYEI 2013 ÓTA

- ✓ Árstabilitás és laza monetáris kondíciók biztosítása
- ✓ Hitelezési fordulat és a gazdasági növekedés ösztönzése
- ✓ Erősebb pénzügyi stabilitás és a sérülékenység csökkentése

ÁRSTABILITÁS ÉS LAZA MONETÁRIS KONDÍCIÓK BIZTOSÍTÁSA

A GAZDASÁGI ÉS PÉNZÜGYI FOLYAMATOK MIND TÁMOGATTÁK A VÉGREHAJTOTT JELENTŐS LAZÍTÁST

- ✓ Az infláció érdemben a cél alatt alakult
- ✓ Negatív kibocsátási rés, visszaeső hitelezés
- ✓ CDS felár, hosszú hozamok csökkentek
- ✓ A háztartások devizahitel állománya csökkent

Az MNB jelentős mértékben tudta lazítani a monetáris kondíciókat és a sérülékenység is érdemben csökkent

AZ IRÁNYADÓ KAMATSZINT AZ MNB MEGALAPÍTÁSA ÓTA NEM VOLT OLYAN ALACSONY, MINT JELENLEG

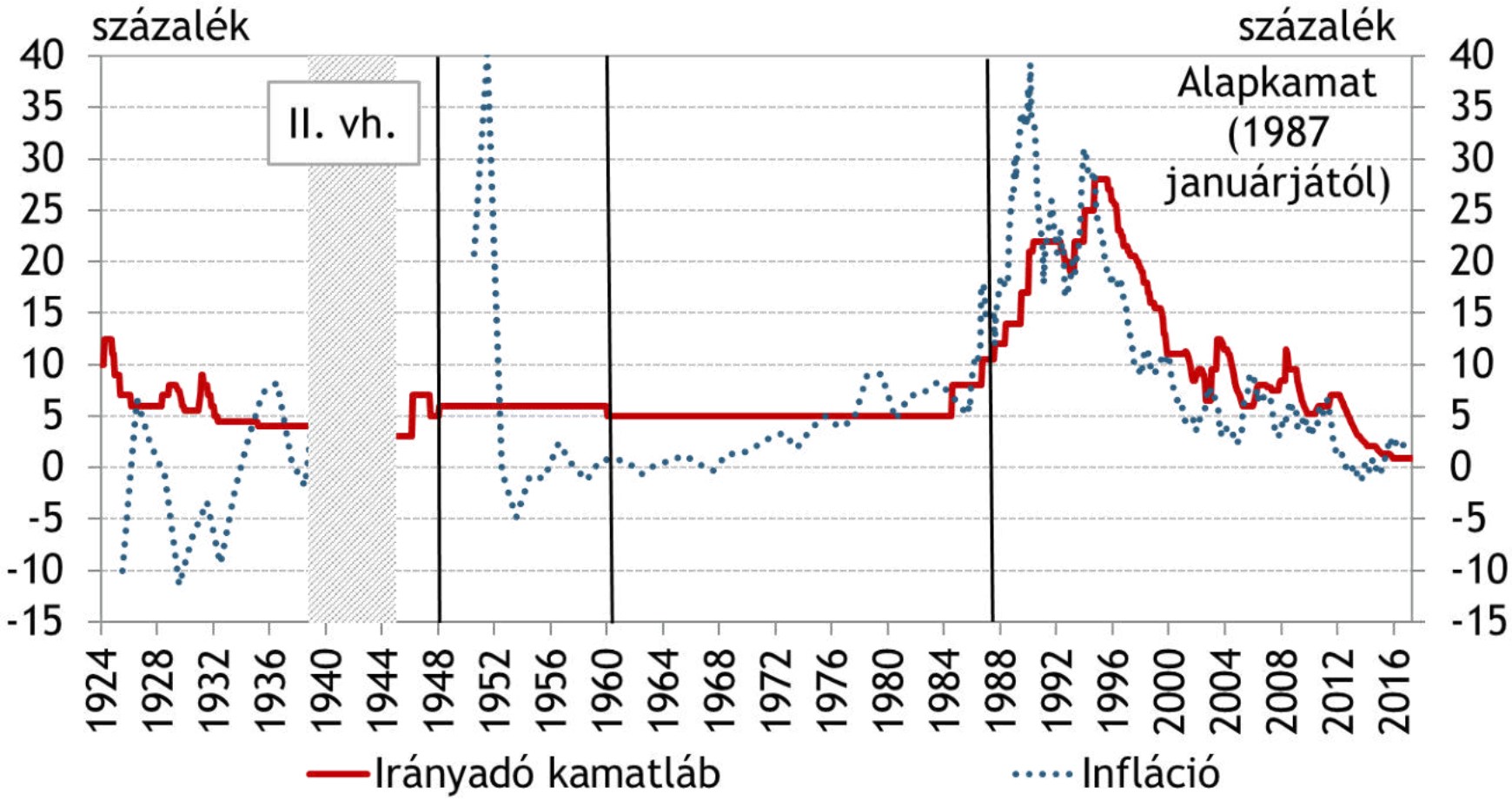

Az irányadó kamatláb és az infláció alakulása

Forrás | Botos János: A Magyar Nemzeti Bank története; vonatkozó jogszabályok; KSH; MNB; Marton Ádám: Infláció, fogyasztói árak Magyarországon a második világháború után

A KAMATCSÖKKENTÉSEKET HÁROM CIKLUSBAN HAJTOTTA VÉGRE A JEGYBANK

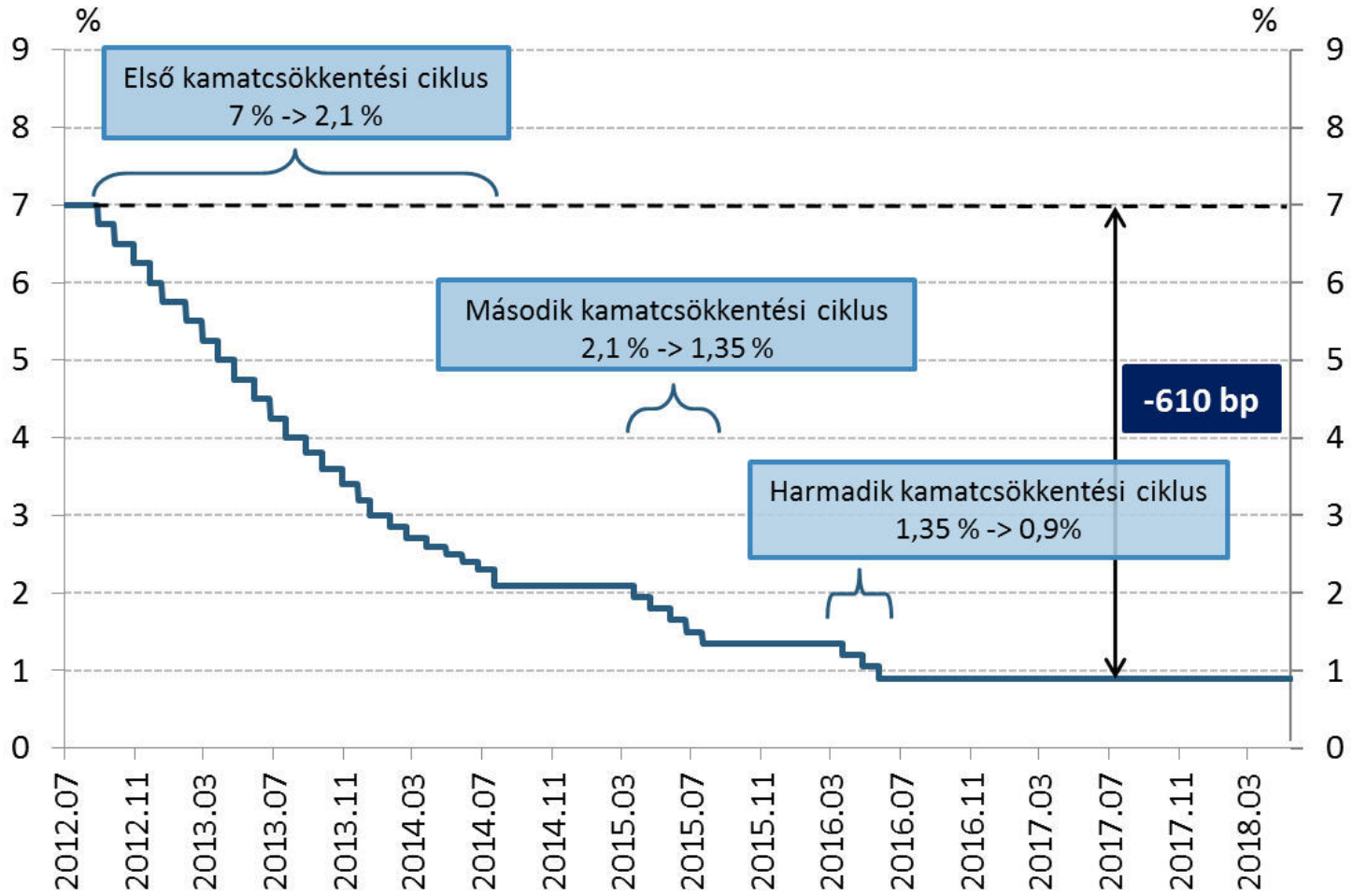

A jegybanki alapkamat alakulása

Forrás | MNB

KAMATCSÖKKENTÉSEK NÉLKÜL FELMERÜLHETETT VOLNA EGY DEFLÁCIÓS KÖRNYEZET KIALAKULÁSA

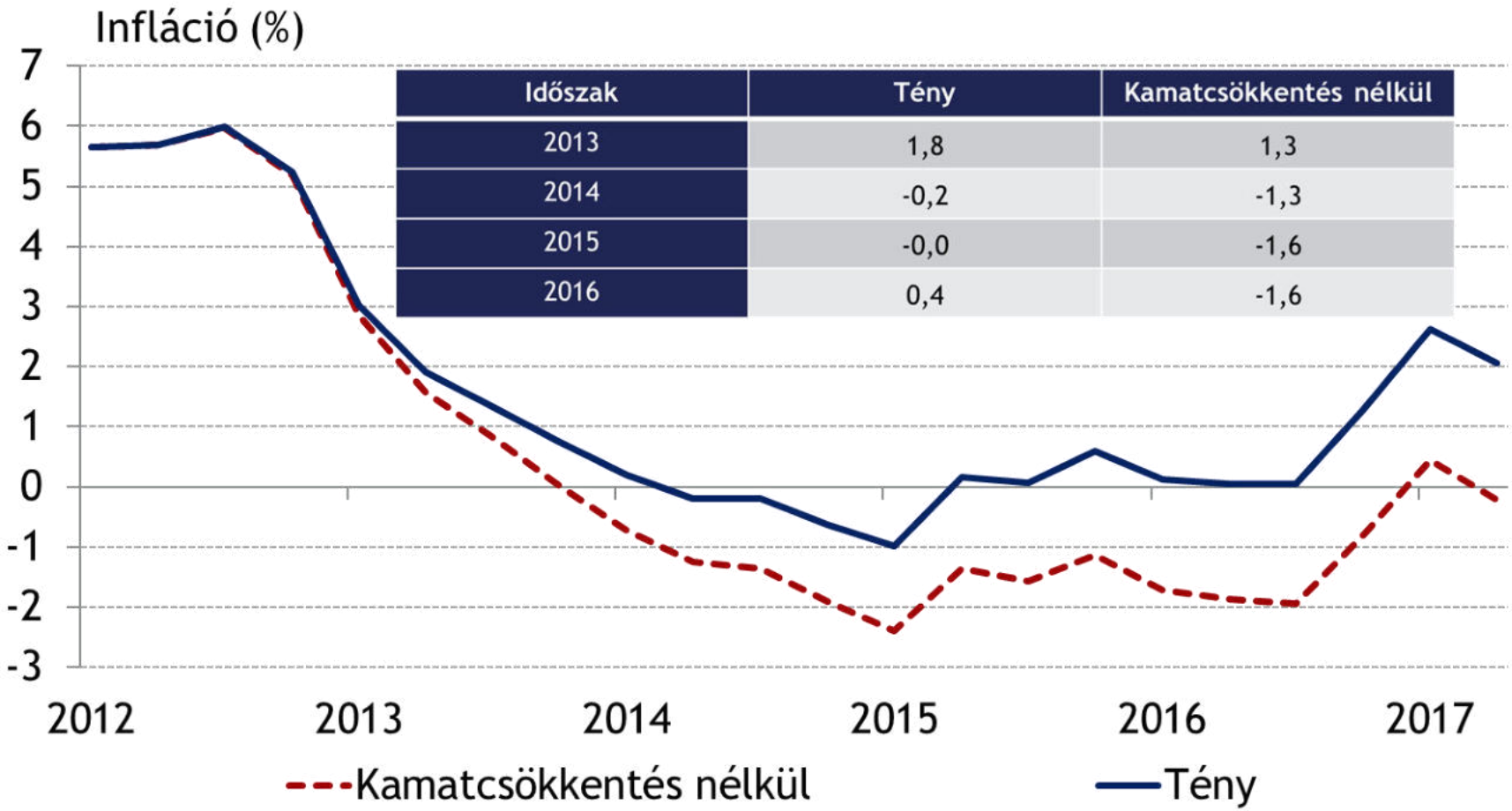

Időszak	Tény	Kamatcsökkentés nélkül
2013	1,8	1,3
2014	-0,2	-1,3
2015	-0,0	-1,6
2016	0,4	-1,6

Az infláció tényleges és kamatcsökkentés nélküli, becsült alakulása

Forrás | KSH, MNB-számítás

AZ ALACSONY KAMATKÖRNYEZET AZ ÁLLAMI KAMATKIADÁSOK CSÖKKENÉSÉT IS TÁMOGATJA

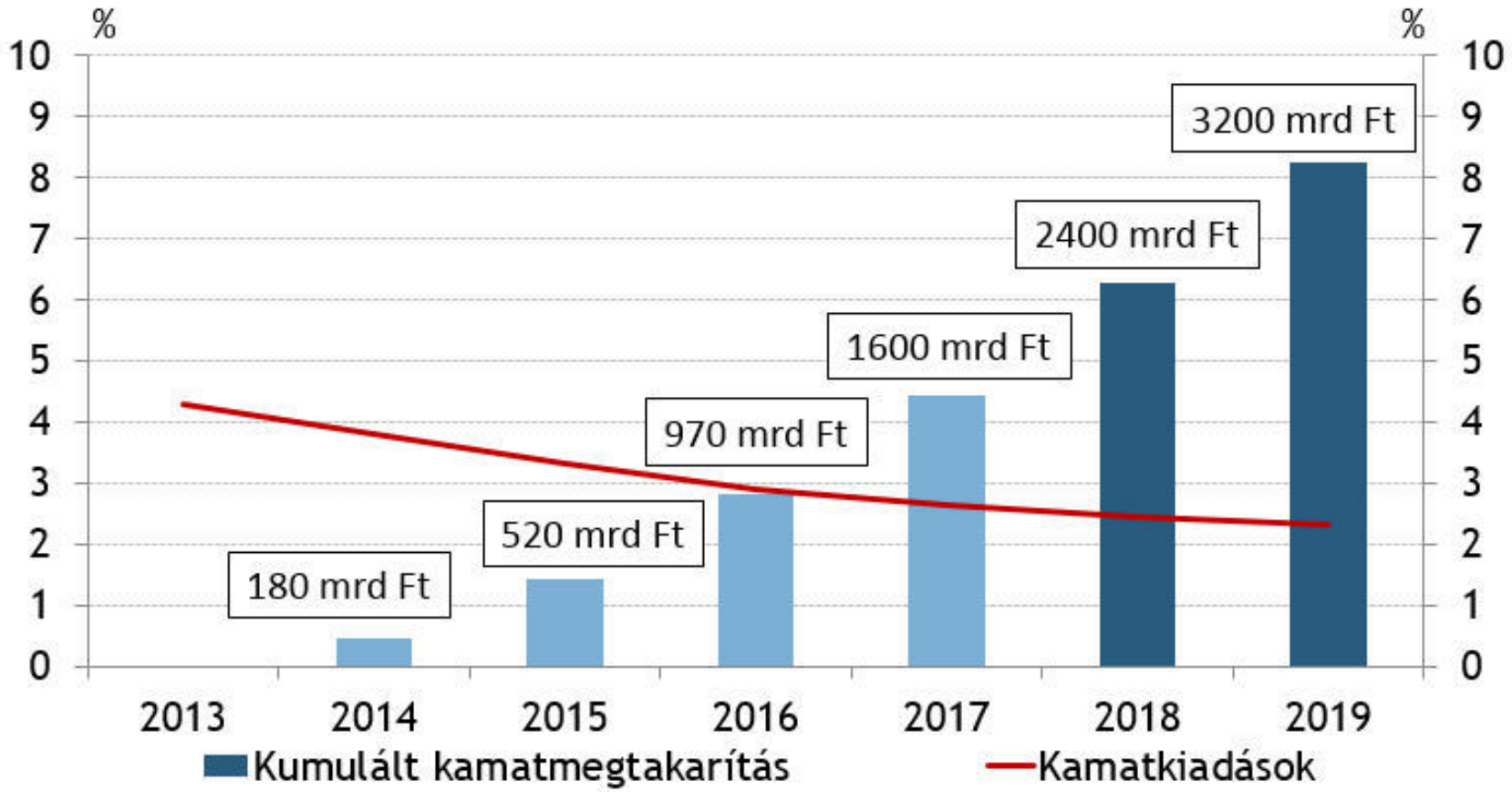

Bruttó ESA kamatkiadások, és a 2013-hoz képesti kumulált kamatmegtakarítás

Megjegyzés: GDP-arányos értékek

Forrás | Eurostat, MNB-számítás

HITELEZÉSI FORDULAT ÉS A GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS ÖSZTÖNZÉSE

A NÖVEKEDÉSI HITELPROGRAM LEGFONTOSABB EREDMÉNYEI

Az NHP összes szakaszában:

- 40 ezer vállalkozás
- 78 ezer hitelügylet
- 2800 Mrd forint

- ✓ Megvalósult a hitelezési fordulat, az NHP sikeresen megtörte és növekedési pályára állította a kkv-hitelezés korábbi csökkenő trendjét
- ✓ Számos beruházás valósult meg a közel 1700 Mrd forintnyi beruházási célú hitel- és lízingügyletnek köszönhetően

2013-2017 között:

- GDP: + 2-2,5 százalékpont
- Foglalkoztatás: + 20 ezer fő

Forrás | MNB

AZ NHP MEGÁLLÍTOTTA A VÁLLALATI HITELEZÉS VISSZAESÉSÉT, ELKERÜLTÜK A CREDIT CRUNCH-OT

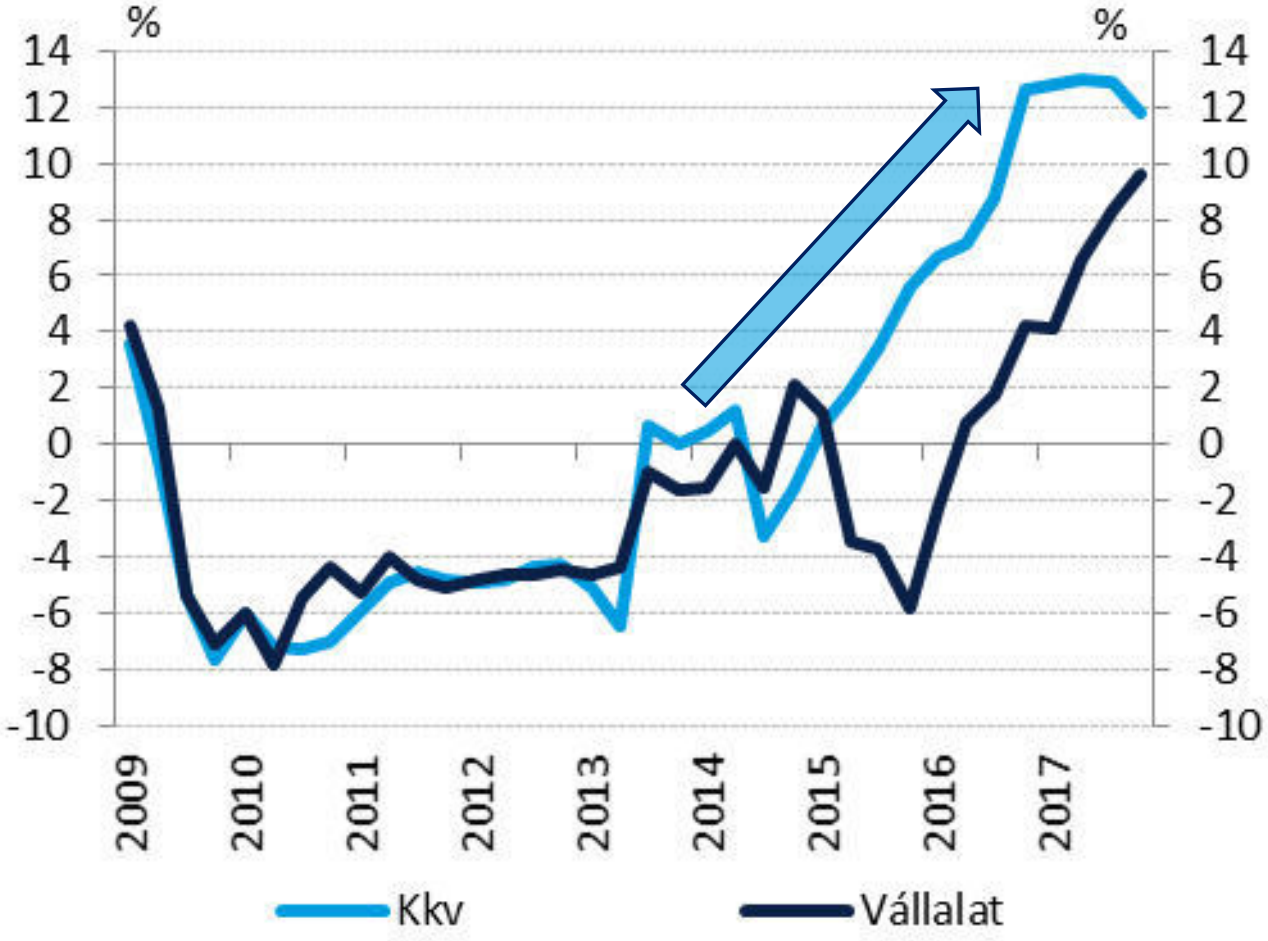

A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának éves változása

Forrás | MNB

ERŐSEBB PÉNZÜGYI STABILITÁS ÉS A SÉRÜLÉKENYSÉG CSÖKKENTÉSE

AZ ÖNFINANSZÍROZÁSI PROGRAM SORÁN CSÖKKENT AZ ÁLLAMADÓSSÁG-RÁTA ÉS MÉRSÉKLŐDÖTT A DEVIZAARÁNY

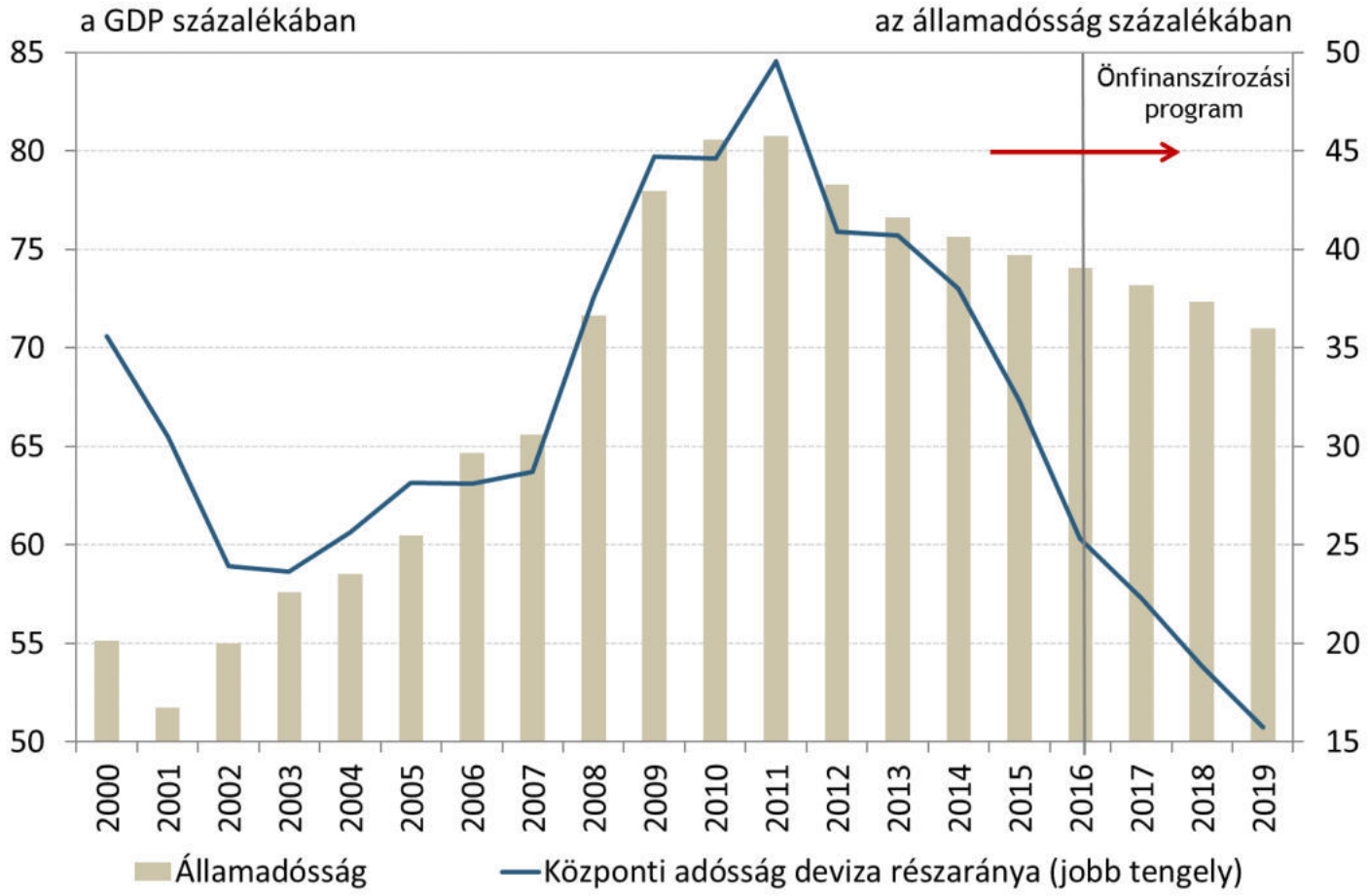

Az államadósság várható alakulása

Megjegyzés: előretekintve változatlan, 2016. végi árfolyamon számítva

Forrás | MNB

A FORINTOSÍTÁSSAL KIVEZETÉSRE KERÜLT A HÁZTARTÁSOK DEVIZAHITEL-ÁLLOMÁNYA

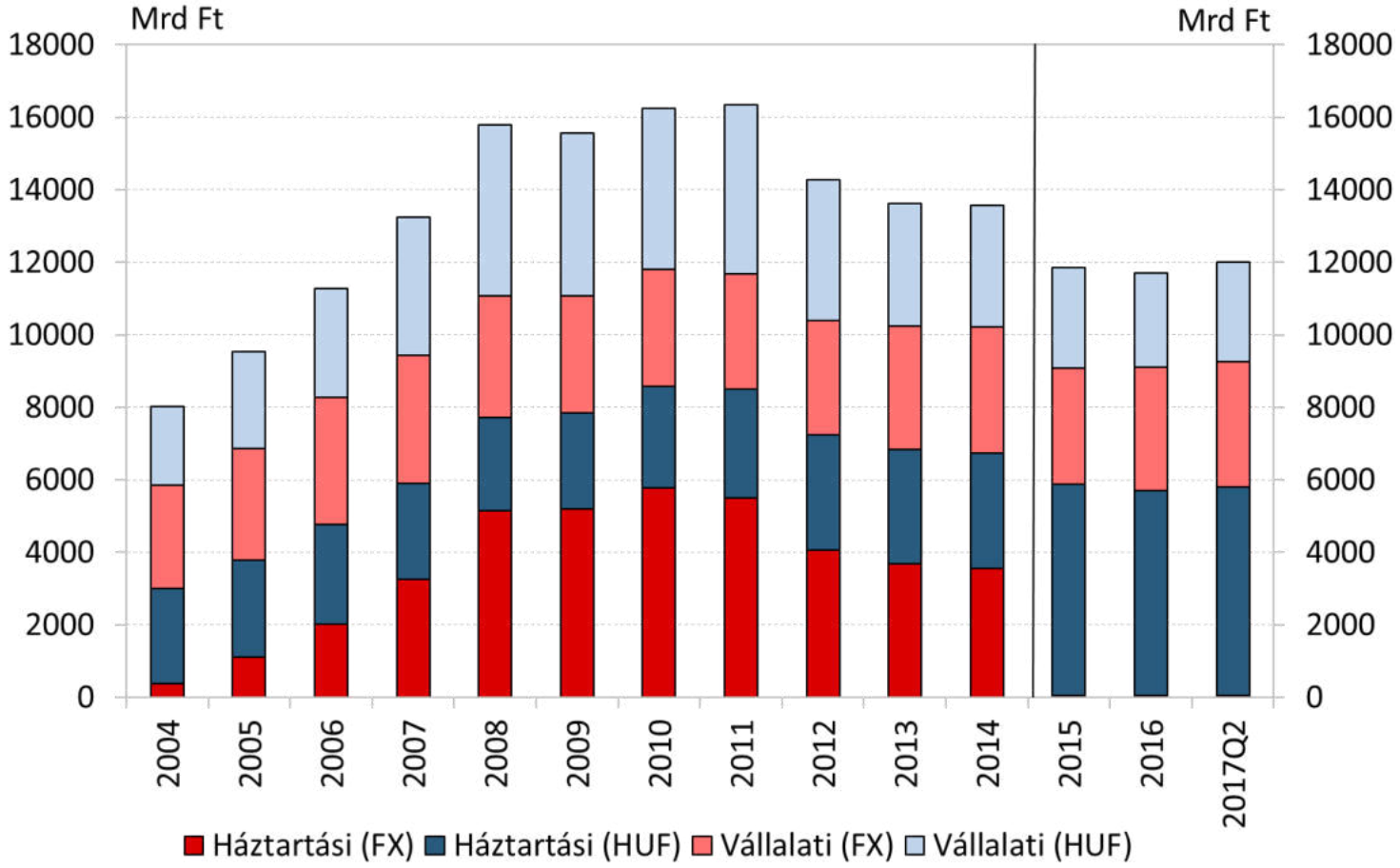

A vállalatok és a háztartások teljes hitelintézeti szektorral szemben fennálló hitelállománya

Forrás | MNB

SÉRÜLÉKENYSÉGÜNK ÉRDEMI CSÖKKENÉSE HAZÁNK FELMINŐSÍTÉSEIBEN IS MEGMUTATKOZIK

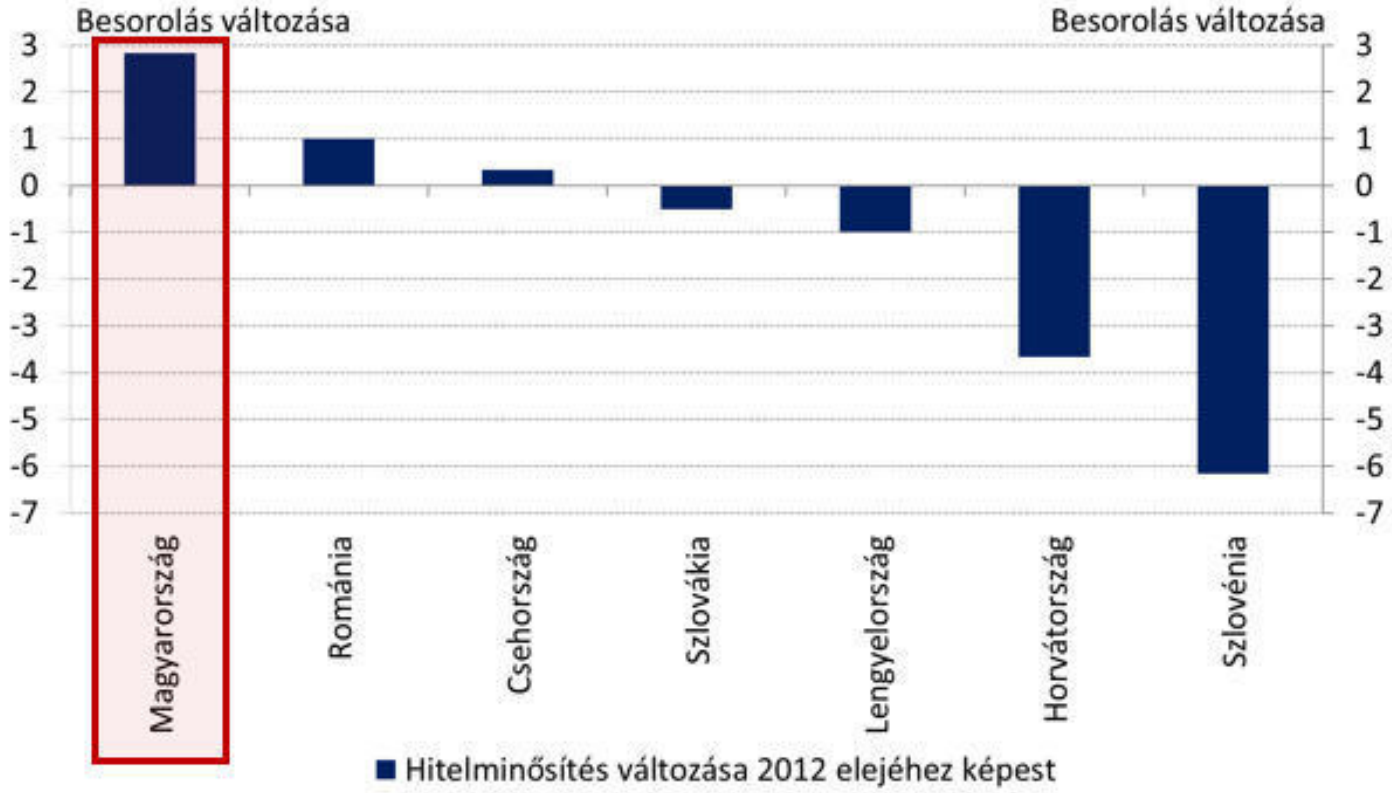

Hitelminősítések változása a régió országaiban

Megjegyzés: A pozitív változások javuló hitelminősítésre utalnak, ahol a három legnagyobb hitelminősítő (Fitch, Moody's, S&P) besorolásának átlagát vettük figyelembe. A hitelminősítők értékelésénél az egyes besorolások közötti különbséget 3 pontnak, a figyelmeztető listára kerülést („watch list") egy pontos változásnak, míg a kilátás („outlook") változását fél pontos változásnak tekintettük. Így az ábrán feltüntetett 3 pontos átlagos változás egyenértékű azzal, mintha mind a három hitelminősítő azonos irányba, egy besorolással változtatta volna meg a hitelminősítést.

Forrás | MNB-számítás

INFLÁCIÓS ÉS MONETÁRIS POLITIKAI KILÁTÁSOK

A 3 SZÁZALÉKOS INFLÁCIÓS CÉL FENNTARTHATÓ ELÉRÉSE 2019 KÖZEPÉRE VÁRHATÓ

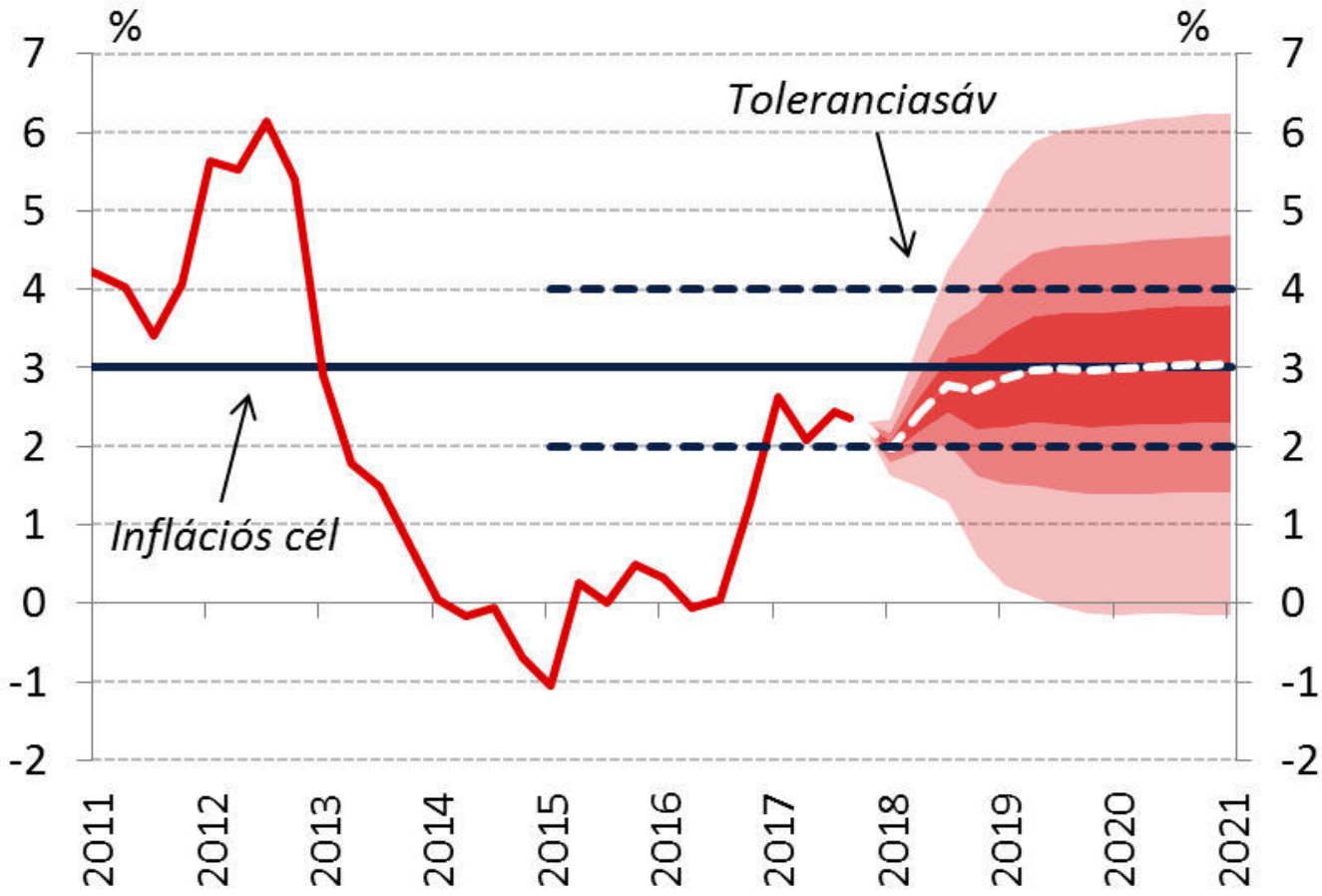

Az inflációs előrejelzés legyezőábrája

Forrás | MNB

EHHEZ A LAZA MONETÁRIS KONDÍCIÓK TARTÓS FENNTARTÁSA SZÜKSÉGES

- A Monetáris Tanács célja, hogy a **laza monetáris kondíciók a hozamgörbének** nemcsak a rövid, hanem **hosszabb szakaszán** is érvényesüljenek.

- A Monetáris Tanács kiemelt figyelemmel kíséri a monetáris kondíciók alakulását, és a **kibővített eszköztár alkalmazásával biztosítja** a laza monetáris kondíciók tartós fennmaradását.

Forrás | MNB

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

A TUDOMÁNYPOLITIKA ÉS EURÓPA JÖVŐJE (kooperáció és innováció)

Kroó Norbert
Wigner Fizikai Kutatóközpont
Magyar Tudományos Akadémia

KEP Társadalmi Párbeszéd 2018.05.17

A 21. században gyorsan változó világ néhány jellemzője:

- Gyors technológiai, politikai, szociális és kulturális változások;
- Pénzügyi, gazdasági, politikai, társadalmi, kulturális válságok;
- Az öreg iparágak hanyatlása;
- A termékek és szolgáltatások növekvő nem anyagi jellege (a média, esztétika és kultúra szerepe)
- Növekvő verseny, csökkenő társadalmi biztonsággal kombinálva;
- Növekvő igény az emberi kapacitások és képességek teljes körének hasznosítására;
- Növekvő igény a kreatív munkaerő iránt;
- A nemzeti populációk növekvő heterogenitása;
- A nemzeti oktatási rendszerek csökkenő produktivitása.

A 21. SZÁZADJELLEMZŐI?

A 20. SZÁZADBAN EGY ORSZÁG EREJÉT HADSEREGÉNEK LÉTSZÁMA, ACÉLTERMELÉSÉNEK VOLUMENE, TERÜLETÉNEK NAGYSÁGA HATÁROZTA MEG

A 21. SZÁZAD A (HASZNOSÍTHATÓ) TUDÁS SZÁZADA LETT

NÉHÁNY ALAPVETŐ VÁLTOZÁS:

-A TUDOMÁNY NÖVEKVŐ SZEREPE

-A TUDOMÁNY ÉS GAZDASÁG SZOROS KAPCSOLATÁNAK SZÜKSÉGESSÉGE

-A TEHETSÉGEK SZEREPÉNEK FELÉRTÉKELŐDÉSE

-A KREATÍVITÁS ÉS INNOVÁCIÓ KULCSSZEREPE

A VÁLTOZÁSOK FŐ HAJTÓERŐI

GLOBÁLIS VERSENY:

-HOZZÁADOTT ÉRTÉK: A KUTATÁS MINŐSÉGÉNEK JAVULÁSA

KOOPERÁCIÓ, HÁLÓZATOSODÁS:

-KRITIKUS TÖMEG (INTELLEKTUÁLIS ÉS FINANCIÁLIS)

-KEVESEBB ÁTFEDÉS, FRAGMENTÁCIÓ

A KIVÁLÓSÁG TÁMOGATÁSA:

-MINDENKINEK JÓ (még a potenciális veszteseknek is)

MEGFELELŐ KUTATÁSI INFRASTRUKTÚRA LÉTE

ÉS A 21. SZÁZAD ÚJ KIHÍVÁSAI ÉS LEHETŐSÉGEI:

A „HAGYOMÁNYOS” TECHNOLÓGIÁK KIMERÜLŐBEN VANNAK. ÚJ ÖTLETEK. KUTATÁS.

A VÁLLALATI INNOVÁCIÓ JELENTŐS HÁNYADA A KUTATÁSBÓL ERED

A KUTATÁSI EREDMÉNYEK REALIZÁLÁSÁNAK SEBESSÉGE NŐ

A TUDOMÁNY GAZDAGÍTJA A GAZDASÁGOT

TUDÁSALAPÚ (INFO) TÁRSADALOM / GAZDASÁG

Globális energiafelhasználás

2001)

Napenergia

ENERGIA!

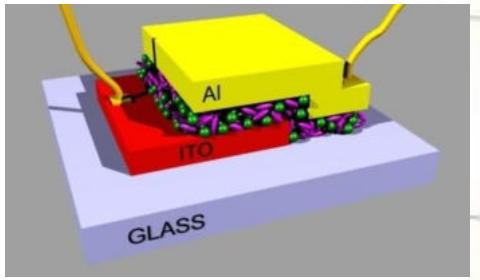

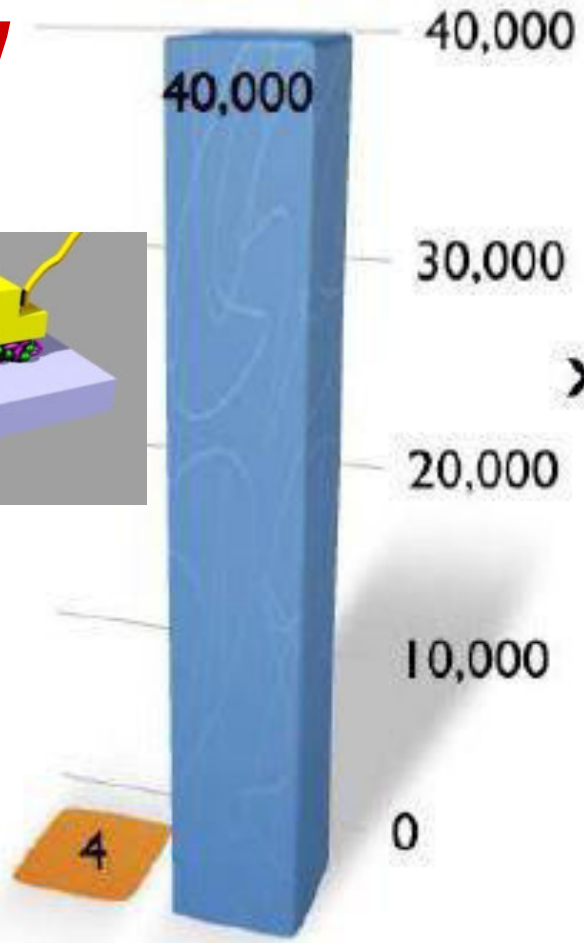

$\times 10^{20}$ J/év

A MEGÚJULÓ MÁR OLCSÓBB?

ÚJ ENERGIA-TECHNOLÓGIÁKRA IS SZÜKSÉG VAN

A földre érkező napenergia jelenlegi fogyasztásunk 10 000 szerese

ÚJ TECHNOLÓGIÁK

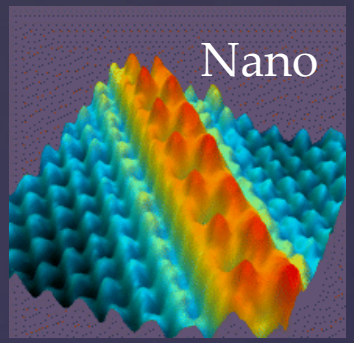

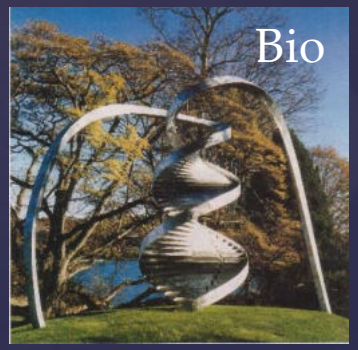

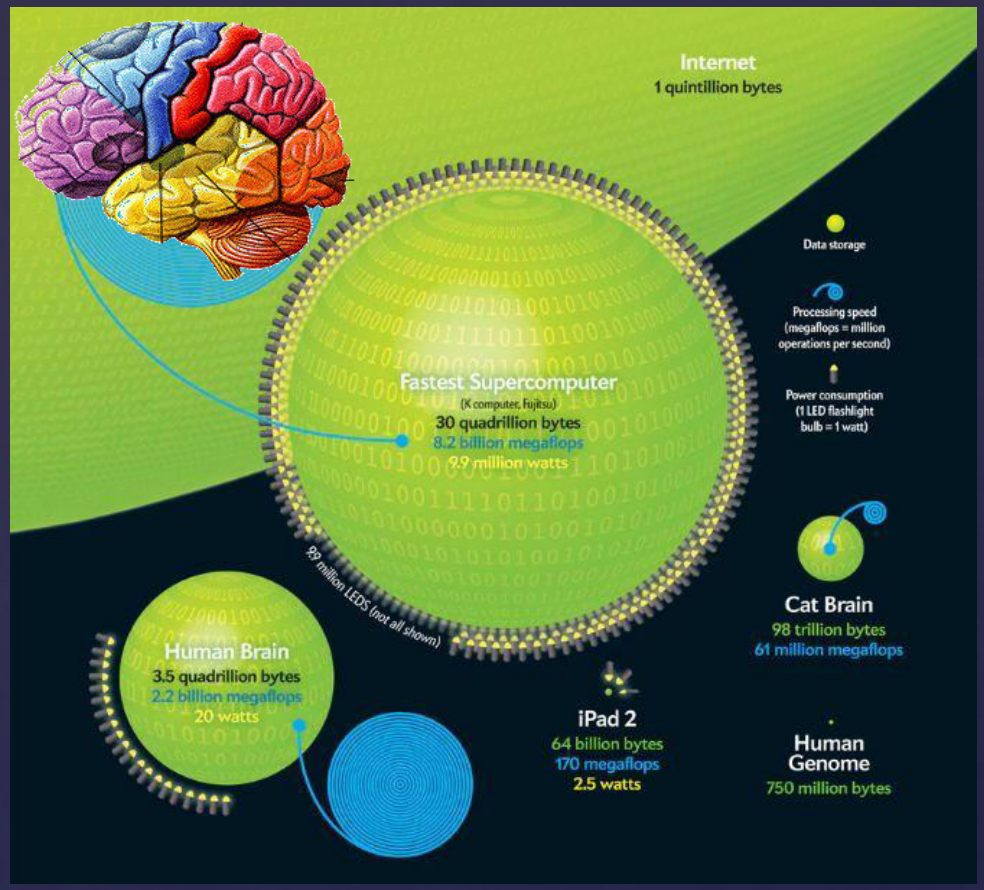

KÜLÖNBÖZÓ AGYI KAPACITÁSOK ÉS SZUPER SZÁMÍTÓGÉP PARAMÉTEREI

A TERMÉSZET UTÁNZÁSA

Memrisztorok: az agyi idegműködéshez jobban hasonlító technológia. (IBM TrueNorth chip 1millió neuront és 256 millió szinapszist szimulál és egy összemérhető teljesítményű tradicionális csipnél tizezerszer kevesebb energiát használ)

TUDOMÁNYOS – TECHNOLÓGIAI TRENDEK

Számos tudományos meglepetés (expect the unexpected)
- A K&F kulcsfontosságú, az eredmények realizálása még inkább

A kutatási tevékenység bővül és globalizálódik
- Exponenciális növekedés (az alapkutatásban is)
- Növekvő állami szerepvállalás az irányításban és a finanszírozásban
- Mit kutatni: kevésbé triviális (növekvő riziko)
- A kutatási módszerek változnak: együttműködés, az ICT szerepe növekszik, kutatási platformok,…

Gyors, rövid folyamatok: a technológiák inkrementális finomítása, …

Még a legnagyobbaknak sem megy egyedül (kooperáció) (a partnernek is igaza lehet)

Európai Kutatási Térség (ERA) – új perspektívák

- ERA – munkaerő piac/mobilitás
- Kutatási infrastruktúrák (ESFRI)
- Európai Kutatási Tanács (ERC)
- Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT)

Európai Kutatási Térség:
Az „Európai Kutatások Bajnoki Ligájának“ perspektívája

ELLENTMONDÁSOS HELYZET

ALAPVETŐ ELLENTMONDÁSOK :

-1. TUDÁS PARADOXON: A TUDÁS JELENTŐSÉGE NŐ, A FIATAL GENERÁCIÓ ÉRDEKLŐDÉSE PEDIG CSÖKKEN

- 2.IDŐ PARADOXON: AZ ISMERETEK MEGSZERZÉSÉHEZ SZÜKSÉGES IDŐ NŐ, AZOK ELÉVÜLÉSÉHEZ VEZETŐ IDŐ PEDIG CSÖKKEN (minden szereplőtől, az oktatóktól ,kutatóktól, a döntéshozóktól, a médiától, stb. gyors reagálásra van szükség)

EZÉRT A JÖVŐ AZOKÉ, AKIK TANULNAK. AKIK CSAK TANULTAK, AZOK OLYAN VILÁGBA VALÓK, AMELY MÁR NEM LÉTEZIK.

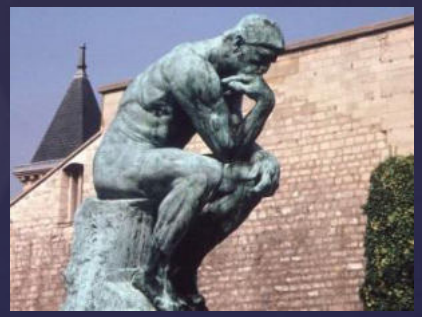

A RÉSZTVEVŐK EGYENJOGÚ PARTNEREK
MINDEN RÉSZTVEVŐNEK HASZNOS
ELŐSEGÍTI EGY KÖZÖS PROBLÉMA MEGOLDÁSÁT
ELŐSEGÍTI A SZÜKSÉGES KRITIKUS MÉRET (ANYAGI ÉS SZELLEMI) ELÉRÉSÉT

A SIKERHEZ SOK FELTÉTELNEK KELL TELJESÜLNIE

A HAGYOMÁNYORA ÉRDEMES ÉPÍTENI
ÉS A TÖRTÉNELMI TAPASZTALATOKRA IS.
KÖRNYEZETTUDATOSSÁG
A 20 ALULÉRTÉKELT ORSZÁG TARTALÉKAI (14 EU TAG)
STRUKTURÁLIS ALAPOK vs. PIACNYITÁS (ki mit kap?)

TUDOMÁNYOS EGYÜTTMŰKÖDÉS

RENGETEG POZITÍV TAPASZTALAT
- EBBŐL MÁS TERÜLETEK IS TANULHATNAK
- MINDENT BEFOLYÁSOLHAT
- A KIVÁLÓSÁG RANGJA
- AZ EURÓPAI KUTATÁSI TANÁCS SIKERE
- VERSENY: MINŐSÉGJAVULÁS

ESF,ALLEA, AE, EASA, EUROSCIENCE,…

Változások, melyek gyökeresen megváltoztathatják élrtünket (EU dokumentum)

1. Autonom járművek. ⟶

2. Grafén ↘

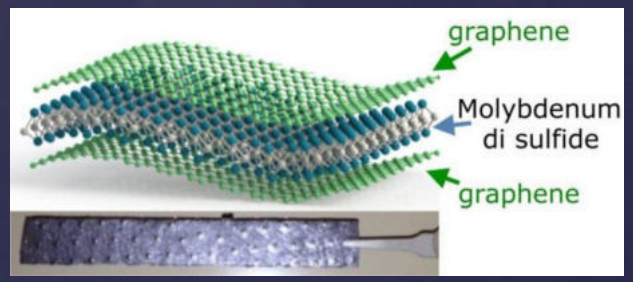

3. 3D nyomtatás
4. On-line oktatás-képzés

5. Virtuális pénz ⟶

Változások, melyek gyökeresen megváltoztathatják élrtünket (EU dokumentum)

6. Viselhető eszközök (elektronika, intelligens ruha,..) technológiái
7. Drónok alkalmazásai ⟶

8. Aquapone rendszerek (mint élelmiszerforrás)
9. Intelligens lakberendezés
10. Energiatárolás (elektromos, mechanius, hő, kémiai)

Jövőnket formáló trendek

-A Föld népesége megduplázódik (És Európa?)

-Az átlagéletkor nővekszik.

-Az információs technológiai ipar növekedése tudásfüggő globális tásadalmat szül.

-A globális gazdaság integrációja növekszik. **De a tudás lokális marad!**

-A gazdaságot és a társadalnat a technológia dominálja.

-A technológiai innováció sebessége nő.

-Az idő az egyik legfontosabb értékké válik.

Növekedésben élünk, ez lehet lineáris, exponenciális és ugrásszerű. A történelem ilyen ugrások láncolata.

A technológiák világának megszokott folyamatai átalakultak, a tradicionális lineáris folyamatokat átitatják az exponenciális sőt ugrásszerű változások.

Source: Fabio de Martini

ICT (hardver és szoftver) fejlődése: A Moore törvény szerinti változások folytatódnak a hardver területen, de a szoftverek fejlődése megakad.

A következő fél évszázadban nem csak lineáris és exponenciális növekedést fogunk tapasztalni, hanem valószínűleg olyan ugrásszerű változásokat is, amelyek hatása jelentősebb lesz, mint az interneté napjainkban.

EURÓPA AZ IPARI ÉS MEZŐGAZDASÁGI FORRADALMAK ÉS A MODERN TUDOMÁNY BÖLCSŐJE. ÉS A JÖVŐ?

KÖSZÖNÖM A FIGYELMÜKET!

Prof. Marinovich Endre ismertetésében

„Záróközlemény

a 2018. május 17-én "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" témakörben tartott Társadalmi Párbeszéd Fórumról

A Közép-Európai Club Pannonia Egyesület idén tizenegyedik alkalommal volt szervezője a Társadalmi Párbeszéd Fórumnak, melyet 2008 óta évente rendez meg. Meggyőződésünk, hogy ez a fajta dialógus alkalmas módszerként szolgálja a békés társadalmi együttműködést, a baráti kapcsolatok létrejöttét. A KEP TPF hagyományosan a Magyar Világtalálkozó hivatalosan is kiemelt eseménye, amelyet neves közéleti személyiségek, saját szakmai területükön elismert vezetők részvételével és vitaindító előadásait meghallgatva, idén ismét a Magyar Tudományos Akadémián szerveztünk meg stratégiai partnerünkkel, az Európa Mozgalom Magyar Tanácsával együttműködve. Ezúttal az elmúlt 100 évet vizsgáltuk a "Közép-Európa a Monarchia szétesésétől az Európai Unió keleti kibővítéséig és az új kihívásokig" címet viselő konferenciánkon. Az elhangzott megállapításokból nyilvánvalóvá vált, hogy ebben az időszakban a térség országaiban váltakoztak a dezintegrációs és integrációs folyamatok.
A plenáris és szekcióüléseken a történelmi témákkal és az aktualitásokkal, a közép-európai társadalmi-gazdasági együttműködés fő szakaszaival, fontos momentumaival foglalkozó előadások regionális szempontból világították meg az Európai Unió létrejöttéhez vezető hosszú folyamat tanulságait, hatásait. A vitában részvevők egyetértettek a vizsgált 100 év történelmi tapasztalatai hasznosításának szükségességével. Ez azért is fontos, mert az Osztrák-Magyar Monarchia Európa második legnagyobb országa volt Oroszország után, mintegy 670 000 km2 területével, és több, mint 50 milliós lakossága is a harmadik legnagyobb volt Európában a németországi után. A tizenhárom nyelvi – etnikai csoportban egymás mellett élő Monarchia lakossága 7 országhoz került, ugyanezen a területen ma már 11 ország osztozik. Ezen országok területének földrajzi integrálódása a jövőben elképzelhetetlen, ezért rendszeres fórumainkon és elemző igényű munkánk keretében a továbbiakban is képviseljük azon szándékunkat, amely a békés és tartalmas együttműködés és összefogás további erősítésére irányul.

Budapest, 2018. május 17.

a KEP Elnöksége”

Harmadik rész (Összefoglaló)
2019 - XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum "Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a Páneurópai piknik után 30 évvel".

Egész éves tevékenységével alapszabályának megfelelően elősegítette a KEP a közép-európai kapcsolatok ápolását a gazdaság, közbiztonság, kultúra, turizmus és hagyományápolás területén. Folytatódott a lendület, amelynek alapja az Európa Mozgalom Magyar Tanácsával (EMMT) 3 évvel ezelőtt aláírt együttműködési megállapodás. Kiemelt rendezvényünk volt „Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a páneurópai piknik után 30 évvel" témában 2019. május 16–án megtartott KEP XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum. A kerek évforduló kapcsán az egyesület az eltelt három évtizedes időszak fejlődését tekintette át hagyományos fórumán hazai és határon túli civil partnereivel, a IX. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti rendezvény keretében. A fórum célja volt bemutatni a Páneurópai Piknik által elindított történelmi folyamat meghatározó jelentőségét a magyarországi rendszerváltoztatásra és az egész közép-európai térség politikai és társadalmi irányváltására. A Kormány meghívott képviselője által megnyitott rendezvényen a Páneurópai piknik, az 1989 évi osztrák határnyitás és az új Közép-Európa létrejöttének (1989-2019) rövid története tárgyában került sor párbeszédre. Megállapítást nyert, hogy a történések az eltelt 30 évben sorsdöntően meghatározták Magyarország, illetve Közép-Európa lakosainak életét és perspektíváit, s kihatnak a következő, 2030-ig terjedő időszakra belátható jövőképre is. Nagy érdeklődéssel kísért előadások szóltak Magyarország gazdasági fejlődéséről és hosszabb távú kilátásairól, továbbá az Európai Unió helyzetéről és várható fejlődéséről, az EU családügyi helyzetről és törekvésekről, a gazdasági felzárkózás várható útjáról és az Európai Unióba tartó migráció aktuális trendjeiről és kihívásairól. Az elkészített KEP beszámolók, közlemények – beleértve a Zároközleményt is - a Világtalálkozó hírlevelén, honlapján és más kiadványain keresztül eljutottak mintegy 80 országba és megjelentek MTI – OS közleményként is.

A rendezvény szervesen illeszkedett be a Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület stratégiai célkitűzései közé. Az európai integrációval állandóan és igényesen foglalkozó hazai civilszervezetként a társadalmi szerepvállalás szempontjából távlati perspektívát jelent a tagság érdeklődésének fenntartása. A fiatalokat különösen érinti és érdekli Közép-Európa jelene és jövője, a fiatalok perspektíváinak elemzése, munkalehetőségeik és boldogulásuk kérdése. Emellett lényegesnek tartjuk, hogy a fiatal generációnak elérhetővé tegyük a követendő példákat, a magyar történelem és közélet mérföldkövet jelentő történéseinek és azok tanulságainak értékelését. A KEP vezetősége és a BGE támogatásával a KEP Ifjúsági Tagozat fokozza aktivitását, saját rendezvények szervezésével és a fiatal emberek, diákok, egyetemi hallgatók tagként való bevonásával.
Célunk volt, hogy minél többen vegyenek részt személyesen és telekommunikáció, internet útján. Beszámoltunk a programokon személyesen résztvevőkön kívül sokezres közönség felé a Magyar Világtalálkozót szervező partnere öt kontinensen működő kétszáznál több társklubból álló világhálózatának köszönhetően. Az egyesület igen aktív tevékenysége és rendezvényei a KEP által folyamatosan karbantartott és frissített honlapján (www.kepcp.hu) precízen nyomon követhetőek, továbbá biztosított a programok megfelelő adminisztrálása és hosszú évekre visszakereshetősége. Továbbá jelzi, hogy a honlapon megtalálható rendezvényekhez csatolt prezentációk jó lehetőséget biztosítanak az egyes témakörök kutatói számára. Mindig törekszünk a sajtó és a közvélemény szereplőinek bekapcsolására.
Folyamatosan erősítjük az együttműködést hazai és határainkon túli magyar intézményi és civil partnereinkkel. Fórumaink hozzájárulnak a közös gondolkodáshoz az európai fejlődés ügyében kompetens kiváló előadók bevonásával. A civil élet képviselői alkotó támogatást jelentenek tevékenységünkhöz és küldetésünk fenntartható ellátásához. Civilszerveződésünk fontos szerepet lét el a jelen lévő különböző generációk figyelmének irányításában. Ez civil partnereinkkel karöltve még eredményesebbnek bizonyul. Nagyon pozitívan értékelendő és jól bevált az immár két éve jól működő együttműködési megállapodás az EMMT-vel, amelynek köszönhetően a KEP rendezvények az MTA épületében tarthatók meg.
A rendezvények és az egész éves folyamatos működés, a közép-európai országokkal való szoros együttműködés mind a magyar-magyar kapcsolatok, mind a KEP határon túli hálózata erősítését szolgálja. Támaszkodtunk Kárpát-medencei képviselőinkre, fiatalokra és önkéntesekre.
Tevékenységeken keresztül közvetetten elért személyek teljes száma határom túli, ill. diaszpóra körrel együtt 75000.
A Nemzeti Együttműködési Alap támogatásának is köszönhetően folytatott tevékenységünkről, a Társadalmi Párbeszéd Fórumról és az év más kiemelkedő eseményeiről hosszabb videofelvételek és képes riportok készültek, melyek a www.kepcp.hu honlap főoldalán folyamatosan megtekinthetők.

A programokon résztvevő fiatalok, diákok, egyetemi hallgatók számaránya éves viszonylatban mintegy 10%-os mértéket ér el. Az éves tevékenység és a programok során 12 civilszervezettel működünk együtt.

A „Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a páneurópai piknik után 30 évvel" témában sorra került KEP XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum helyszíne a Magyar Tudományos Akadémia volt i00 fő részvételével. Az egész napos programot a KEP részéről Dr. Czeglédi József elnök, a Fórum Szervező Bizottság elnöke, Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke és Dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó elnöke, köszöntötte. Megnyitót és tájékoztatót tartott a Kormány részéről Dr. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség miniszterhelyettese, parlamenti és stratégiai államtitkár, elsősorban a jelenlegi helyzet új kihívásairól. A Történeti Szekció levezető elnöke Prof. Marinovich Endre a VERITAS h. főigazgatója, c. nagykövet, a KEP társelnöke volt.

A plenáris és szekcióülések előadói körében elsőként Dr. Czeglédi József, az MTA Köztestület tagja, 56-os szabadságharcos a Páneurópai piknik, az 1989 évi osztrák határnyitás és az új Közép-Európa létrejöttének (1989-2019) rövid története tárgyában tartott vitaindítót. Kijelentette, hogy a tárgyalt folyamatok és történések az eltelt 30 évben sorsdöntően meghatározták Magyarország, illetve Közép-Európa lakosainak életét és perspektíváit. A fórum a következő, 2030-ig terjedő időszakra is útravalót és lehetőséget kínált az eddigi növekedési irányok és dinamika alapján programozható jövőkép és trendek felvázolására.
A fórum célja volt bemutatni a Páneurópai Piknik által elindított történelmi folyamat meghatározó jelentőségét a magyarországi rendszerváltoztatásra és általa segítve az egész közép-európai térség politikai és társadalmi irányváltására. A rendezvény felelevenítette az ezt a gyújtópontot követő eseményeket: az 1989. szeptember 10-én megtörtént határnyitást, a németek közötti családegyesítést, a Magyar Köztársaság kikiáltását, majd az ezt futótűzként követő eseménysorozatot, a berlini fal ledöntését, a rendszerváltoztatást a környező országokban, az NDK megszűnését, Németország békés újraegyesítését, a Szovjetunió, a Varsói Szerződés és a KGST felbomlását, 9 új állam létrejöttét a térségben. A Fórum Történeti Szekciója feladata volt bemutatni az elmúlt 3 évtizedes időszakot, benne a magyar vonatkozású történéseket és folyamatokat, magyarországi tapasztalatokat. Magyarország 2030-ig biztosan főszereplő marad európai viszonylatban. Reálisnak látszik, hogy Magyarország az Európai Unió átlagánál gyorsabban fejlődjön a demográfiai helyzet, az oktatás, az egészségügy tekintetében és több más kulcsfontosságú területen. A továbbiakban prof. Pók Attila, az MTA – Történettudományi Intézet igazgatóhelyettese, az EMMT alelnöke a magyar-német kapcsolatok fordulópontjairól, míg prof. Kovács Árpád a Költségvetési Tanács elnöke, az Magyar Közgazdasági Társaság örökös tiszteletbeli elnöke Magyarország gazdasági fejlődéséről és hosszabb távú kilátásairól szólt. Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA volt alelnöke az európai tudománypolitika néhány aktuális feladatát érintette. Az aktualitások, stratégiai feladatok tárgyú szekcióülés levezető elnöke szerepét Dr. Fazakas Szabolcs az Európai Bizottság főtanácsadója, a KEP alelnöke, volt miniszter látta el. Dr. Baráth Etele, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tagja, volt Európa-ügyi miniszter az Európai Unió helyzetével és várható fejlődésével foglalkozó előadást tartott, Joó Kinga az EGSZB tagja, a Nagycsaládosok Országos Szövetségének alelnöke az EU családügyi helyzetről és törekvésekről beszélt. Prof. Báger Gusztáv az MNB Monetáris Tanács Tagja, József Attila díjas költő a gazdasági felzárkózás várható útját vázolta fel a 2030-ig. Bársony András volt külügyi államtitkár, nagykövet előadásában olyan napi aktualitást elemzett, mint Ukrajna helyzetének alakulása az elnökválasztás után. Janik Szabolcs, a Migrációkutató Intézet igazgatóhelyettese „Migráció az Európai Unióban, aktuális trendek, kihívások" tárgyban adott értékelést. Az előadásokat hozzászólások követték. Felkért hozzászólóként szólalt fel Aba Béla, a Magyar Páneurópai Unió elnöke és Osváth Ádám történész, a Soproni Múzeumból. A Magyar Páneurópa Unió Egyesület elnöke elmondta, hogy a páneurópai piknik alkalmával került kapcsolatba Habsburg Ottóval, aki ebben az évben alapította meg ötödmagával a Magyar Páneurópa Uniót. Ennek előkészítésében személy szerint részt vett az előadó, és nagy élményként élte meg a határnyitást. Az MPUE országosan jelen van, erős vidéki egyesületekkel rendelkezik. Olyan programokat szervez, melyekkel jól szolgálja a magyar érdekeket. Hat éve folytatnak egy gyerekprogramot. Az elvek szintjén a kisebbségekkel való törődés beletartozik az egységes Európa gondolatába. Ilyen alapon törődnek az erdélyi és kárpátaljai gyerekekkel: évente 50-60 gyereket hoznak ide tíz napra. Történelmi és ország-ismereti programokat szerveznek számukra, mely által a gyerekek önbecsülését segítik. E nélkül kevés esélyük volna arra, hogy Magyarországra jussanak. Tudatosan olyan szervezetekkel tartják a kapcsolatot, akik igyekeznek a gyerekeket ilyen alapon kiválogatni. 2016-ban szerveztek egy konferenciát 11 ország részvételével, azzal a mottóval, hogy „Európa visszahódítása". Ennek az az aktualitása, hogy az európai vezetés az utóbbi években arra tolódik, amit szeretnének visszafordítani. Már az alakuláskor Habsburg Ottó is azt

hangoztatta, hogy a nemzetek Európáját akarja, és a Magyar Páneurópa Unió tagsága és vezetése is olyan szellemben szerveződött, hogy azok alkossák, akik a magyar nemzetért próbálnak tenni, szemben a szupranacionális Európát vizionáló gróf Kalergi és követői Európa-képével.

A Szekcióülésekről Dr. Fazakas Szabolcs adott összefoglalót. Vitazárót prof. Marinovich Endre tartott, egyben ismertette a Fórum záró közleményét.

Az események felsorolása

A 2019-ben a XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum keretében megrendezett „Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a páneurópai piknik után 30 évvel" c. konferencia előadásai:

1/ Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA v. alelnöke köszöntőbeszéde a 2019. évi XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum résztvevőihez

2/ Dr Tanka László , a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub alapító elnöke köszöntője a 2019. évi XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum résztvevőihez

3/ Dr. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség miniszterhelyettese, parlamenti és stratégiai államtitkár megnyitóbeszéde a konferenciához és előadása a közelgő európai választások kapcsán, 10 nappal az európai parlamenti választások előtt

4/ Dr. Czeglédi József KEP elnök, a KEP Fórum Szervező Bizottsága elnöke: A Páneurópai Piknik, az 1989. évi osztrák határnyitás és az új Közép-Európa létrejöttének (1989-2019) rövid története

5/ Prof. Pók Attila, az MTA – Tört. tud.-i Intézet igazgatóhelyettese, az EMMT alelnöke: „**A magyar-német kapcsolatok fordulópontjai 1945-1989 között"**

6/ Prof. Kovács Árpád a Költségvetési Tanács elnöke, az MKT örökös tiszteletbeli elnöke: „**Magyarország gazdasági fejlődése és hosszabb távú kilátásai"**

7/ Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA v. alelnöke: **„A tudománypolitika néhány aktuális feladata Európában"**

8/ Dr. Baráth Etele, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság tagja, volt Európa-ügyi miniszter: „**Az Európai Unió helyzete és várható fejlődése -** EU 30**"**

9 Joó Kinga az EGSZB tagja, Nagycsaládosok Országos Szövetségének alelnöke: **„Az EU családügyi és ifjúságpolitikai törekvései"**

10/ Prof. Bager Gusztáv az MNB Monetáris Tanács Tagja, József Attila díjas költő: **„A gazdasági felzárkózás várható útja 2030-ig -** A magyar gazdaság felzárkózásának egy lehetséges stratégiája**"**

11/ Janik Szabolcs Migrációkutató Intézet igazgató h.: **„Migráció az Európai Unióba: aktuális trendek, kihívások"**

12/ Prof. Marinovich Endre, a KEP társelnöke ismertetésében: A Közép-Európai Club Pannónia rendezvénye után kiadott záró közlemény a Magyar Tudományos Akadémián tartott Társadalmi Párbeszéd Fórumról „Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a páneurópai piknik után 30 évvel" tárgyban

Prof. Dr. Kroó Norbert, az EMMT elnöke, a KEP alelnöke

Köszöntőbeszéd a 2019. évi XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum résztvevőihez

Mindenekelőtt mind az Európa Mozgalom Magyar Tanácsa, mind házigazdaként a Magyar Tudományos Akadémia nevében tisztelettel üdvözlöm mindannyiukat. Tisztelt Államtitkár Úr, Elnök Úr, Hölgyeim és Uraim! A memória, az emlékezet az egyik legfontosabb emberi kincs. De van egy érdekes tulajdonsága. Az, hogy ez elfelejtődik. És tulajdonképpen ez is egy egészséges dolog, hiszen ez ment meg minket attól, – és különösen ebben a mai információözönben – hogy ebbe belebolonduljunk. De nem régóta tudjuk már, hogy ez sokkal alapvetőbb emberi tulajdonság. Nem tudom, hallották-e, hogy az emberi agy alvás közben frissíti fel az emlékeket. Ez nem jelenti azt, hogy mindig aludnunk kell, de azt igen, hogy tudnunk kell, hogyha nem alszunk eleget, akkor sok mindent elfelejtünk. De nemcsak akkor. Viszont van egy másik dolog is, mégpedig az, amit viccesen úgy szoktam mondani, - ezt már nyilván ismerik – hogy régi viccek nincsenek, egy újszülöttnek minden vicc új. Az új generáció sok mindenre nem emlékszik, és nekünk, az idősebbeknek nemcsak az a kötelességünk, hogy magunk emlékezzünk, hanem hogy ezeket az emlékeket átadjuk a következő generációknak. És ez egy fontos dolog, és az, hogy ma egy harminc évvel ezelőtti eseményre emlékezünk, ez egy nagyon dicséretes dolog, és örülök, hogy ebben az emlékezésben én is részt vehetek. De ha már az üdvözlő szavaknál tartok, még egy dolgot szeretnék mondani, s ha tetszik, ezt nagy büszkeséggel mondom. Ha valaki megszerezte a jogot, hogy ebben az ügyben emlékezzék és szóljon, az a Magyar Tudományos Akadémia. Bizonyára tudják,– ha nem, akkor most mondom – hogy azon a helyen, ahol a páneurópai piknik volt 30 évvel ezelőtt, ott most egy park áll. Ez az Akadémiai Park, amely annyi fával rendelkezik, ahány éves a Magyar Tudományos Akadémia. Minden évben ültetünk oda egy fát. Ez az ültetés egy kicsit emlékeztető az előző évekre, és úgy érzem, hogy ez a mai találkozó is egy ilyen emlékeztető ülés. Ehhez még egyszer az Európa Mozgalom Magyar hTanácsa és a Magyar Tudományos Akadémia nevében mindnyájuknak azt kívánom, hogy épülő, sok információt kapó és azt mélyen elraktározó, s arra hosszasan emlékező lehetőséget kapjon. Köszönöm, hogy meghallgattak.

Dr Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub alapító elnöke

Köszöntő a 2019. évi XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum résztvevőihez

Szeretettel és tisztelettel köszöntök mindenkit a Magyar Világtalálkozó nevében. Köszönöm a lehetőséget, hogy immár kilencedik éve a társadalmi párbeszéd fórum a világtalálkozó részét képezi, és köszönöm a soproni világklubosoknak, hogy ezzel a szép kiállítással illusztrálják a mai programot, és köszönöm, hogy sok Világklub tagot látok itt, sőt, az Amerikai Egyesült Államokból is eljöttek. Az ötödik napja tart a Magyar Világtalálkozó. Kezdtük az első napon egy Aranyosapáti nevű kis faluban, egy Szabolcs-megyei kis szegény faluban, ahol a legnagyobb szükség volt arra, hogy megjelenjünk több százan, és azt a csodát, azt a példát, amit ott létrehoztak összefogásból, azt valahogy közkinccsé tegyük a világ magyarsága számára. Aztán másnap a vallások párbeszéde volt, tegnapelőtt pedig egy ünnepi vacsoránk volt a Stefánia-palotában, és hadd osszam meg Önökkel azt a hírt, hogy a Közép-Európai Club Pannonia szenátora, Professzor Marinovich Endre vette át ezen a szép ünnepi gálaesttel összekötött vacsoraesten a Világ Magyarsága Közéleti Kitüntetést. Gratulálunk ezúttal is. És aztán így folytatódik egészen a hétvégéig. A hétvégén megint egy kis faluba megyünk, egy Pest-megyei kis faluba, Nyársapátra, ahol a Magyar Konyha Világnapját rendezzük meg. Ez már a harmadik, és azon a napon minden, ami az asztalon lesz, minden étel magyar alapanyagból fog készülni. Ez a Magyar Világtalálkozó rövid története, de ami mögötte van, az húsz év munkája. Most jelent meg az a magazin, a Panoráma Magazin, amelyből létrejött a Világklub. Ez a világklub egy civilszervezet, egy magyar nemzeti keresztény polgári konzervatív szellemiségű szervezet, és a világ magyarjait keresi meg szerte a nagyvilágban. 95 országban 247 társklubunk van, – ez egy hatalmas szám – merthogy magyarok mindenütt vannak. És jóleső érzéssel hallgattam, és ha megengedik, ezt a gondolatot felolvasnám – Orbán Viktor miniszterelnök Kolozsváron elmondott beszédét, amikor azt mondta: „A magyarok világnemzetet építenek, mert a világ minden sarkában találunk magyarokat, és fontos, hogy a szétszóratott nemzetrészeinket össze tudjuk kapcsolni egy világnemzetté." S mi tesszük civil módon azt, amit tudunk, azzal, amink van és ott, ahol tudunk, és három dolgot tehetünk a világ távoli helyeire szétszóratott magyarság érdekében. Egy az, hogy tartsanak össze, járjanak össze. Ne veszítsék el egymást távol a Hazától. A másik az, hogy tartsák meg a nyelvüket, tartsanak a magyar kultúráról, a magyar értékekről programokat, rendezvényeket. A harmadik pedig, hogy tartsák meg azt a hidat az óhaza és a távoli országok között, amin hazajöhetnek. És mindig hazavárjuk őket, ez a Magyar Világtalálkozónak is a jelmondata: „határtalan összefogás értékeinkért". És ezt a hidat próbáljuk rendezvényeinkkel, sok-sok rendezvényünkkel élővé tenni. Mindenkit szívesen várunk, aki csak tud, jöjjön el a még hátralévő rendezvényeinkre. A mai naphoz pedig jó tanácskozást kívánok, és köszönöm a gondolatokat, amelyeket a Miniszterhelyettes Úr adott, hiszen előttünk, a civilszervezetek előtt is itt vannak a feladatok, és tegyük azt, amit tudunk, azzal, amink van és ott, ahol vagyunk. Köszönöm szépen.

Dr. Orbán Balázs, a Miniszterelnökség miniszterhelyettese, parlamenti és stratégiai államtitkár

Megnyitóbeszéd a konferenciához és előadása a közelgő európai választások kapcsán, 10 nappal az európai parlamenti választások előtt

Nagyon örülök, hogy itt lehetek immár sokadik alkalommal, és azt gondolom, hogy ez egy kitűnő fórum arra, hogy beszélgessünk Magyarország és Európa jelenéről és jövőjéről, az Európa előtt álló kihívásokról.
A múlttal foglalkozni van értelme. Ha ismerjük a múltat, jobban tudjuk értékelni, hogy mi történik a jelenben és sokkal pontosabb előrejelzéseket tudunk adni a jövőre nézve. Amikor Európáról, illetve az európai kontinensről beszélünk, nem felesleges az európai integráció kezdetéig visszakanyarodni és megérteni az akkori dilemmákat, az akkori töréspontokat. Az akkori töréspontok ma is aktívak, talán még aktívabbak, mint pár évtizeddel ezelőtt. Ha visszatekintünk az ötvenes-hatvanas évekbe, és az akkori dokumentumokat, politikusi nyilatkozatokat, beszámolókat, elemzéseket kezünkbe vesszük, mai felfogással furcsa érzékelni, hogy az integráció fölött bábáskodó akkori európai politikusok nem tudtak pontosan nyilatkozni az európai integráció céljait illetően. Nem volt egység, hogy mi az európai együttműködés végcélja, miért vágnak bele ebbe a projektbe. Ugyanis két, egymással kibékíthetetlen nézet volt jelen. Az alapító atyák egy része ugyanis úgy gondolta, hogy a huszadik század első felének Európáját háborúval, világégéssel sújtó eseményekért kizárólag a nemzetállamok a felelősek, hogy mindazt a borzalmat, ami végbement, a nacionalizmus okozta. Ezért az együttműködésnek nem lehet más végcélja, mint ennek a meghaladása, és egy olyan európai szuperállam, egy olyan birodalom kialakítása, amelyben feloldódnak ezek a nemzetek. Nagyon domináns, erőteljes felfogás volt ez az ötvenes években. De volt az alapító atyáknak egy olyan csoportja is, akik ezt cáfolták, és úgy vélték, hogy a felelősek éppen az internacionalista, imperialista gondolatok és jelenségek. Ugyanis azok az ideológiák, amelyek jegyében elkövették ezeket a borzalmakat, a kommunizmus, a nácizmus, fasizmus természetükből adódóan nem nemzetiek, hanem nemzetköziek, épp ezért alkalmasak arra, hogy nemzeti érdekeken túlívelve, birodalmi törekvéseket szolgáljanak. Ezeknek az ideológiáknak a nevében különböző emberek különböző módokon egész Európát, annak összes nemzetét egy közös ideológia alá kívánták gyűrni. A magyar kormány a második csoporttal ért egyet. E felfogás követői szerint nem lehet az európai uniónak és együttműködésnek más végcélja, mint hogy visszaadja az európai nemzeteknek az önrendelkezést, és egy olyan politikai, gazdasági és társadalmi struktúrát alakítson ki az európai kontinensen, amely képes azt biztosítani, hogy Európa jelenéről és jövőjéről az egyenlő szabad nemzetek szövetsége tudjon dönteni. És ez a szövetség, melyben meghallgattatik minden fél, és minden fél egyenlőnek minősül, ez aztán az évtizedek során kialakuló együttműködés révén gazdasági prosperitást és ezáltal békét tud hozni az európai kontinensen. A vitát az alapító atyák nem tudták, és valószínűleg nem is lehetett akkor feloldani, de a két felfogás képviselői mégis kompromisszumra jutottak egymással, és az elmúlt évtizedeknek az európai integrációval összefüggő sikereit pontosan ez a kompromisszum adta. Ennek a kompromisszumnak keresztény kulturális alapjai voltak. Abban viszont mindkét felfogás követői biztosak voltak, akár az egyesült Európát, akár a nemzetek Európáját akarták megvalósítani, hogy ebben a kérdésben nem ők dönthetnek. Kizárólag az európai választók, állampolgárok hivatottak dönteni. Olyan irányban nem indulhat el az európai közösség, ami nem bírja az európai választó polgárok támogatását. Ebben az is benne van, hogy meg kell hallgatni minden felet, minden kihívásra válaszolni kell, és az európai együttműködés sikerét a folyamatos egymás felé való nyitottság és kompromisszumkészség kell, hogy adja. Honnan máshonnan jöhet ez a gondolat, mint a keresztény kulturális alapokból? És éppen ezért Európa megújítása a II. világháborút követően – noha kézen fekvő lenne, hogy az Európa lerombolásáért felelős totális szélsőjobboldali ideológiát felváltó irány miért ne lehetne baloldali ideológiai gyökerű - Európa II. világháborút követő megújítása jobboldali kereszténydemokrata alapokon történt, és az európai együttműködés sikere is ilyen alapon tudott megvalósulni az azt követő évtizedekben is. Ez az egyensúly az évek során mindig felülkerekedett a szupranacionális törekvéseken a hatvanas években. A válságokon kompromisszumokkal lehetett túllépni. A kompromisszumkeresés és kompromisszum találás elvéről, a „hallgattassék meg minden fél" gondolatról szólt a kompromisszum, ami évtizedeken át prosperáló pályára állította az európai integrációt. Ez a kényes egyensúlyi állapot akkor tud működőképes lenni, ha mindenki tartja magát az előre meghatározott szerepekhez, mindenki elvégzi a feladatát, amit az európai integráció ráró. Ezeket a feladatokat jogi dokumentumokba foglaltuk. Ezeket minden európai állam elfogadja és magáénak vallja, magára nézve kötelezőnek ismer el. Ebben mindenkinek megvan a saját szerepe, az Európai Bizottságnak semleges és pozitív értelemben vett bürokratikus szerepe, az európai döntések

és jog érvényesülésének védelme, az Európai Parlamentnek az, hogy képviselje az európai választópolgárokat, és ezért cserébe társ-jogalkotói státust kapott. A Tanácsnak a kormányközi logikát kellene az uniós döntéshozatalban megjelenítenie, és azt a finom kompromisszumkeresési metódust, amelyet csak államok tudnak egymás közt bilaterális és multilaterális alapon megvalósítani. Az Európai Bíróság, a negyedik intézmény, valahol ezen egész konstrukció fölött jogi értelemben kell, hogy őrködjön semleges módon. Ez lenne az a konstrukció, aminek eredményeképpen politikailag jó időben és politikailag rossz időben a közösség túlél, és jobbik esetben még fejlődni is tud. Ehhez képest az elmúlt öt évben azt tapasztaljuk, hogy az európai intézményeket vezető politikusok azt az alapvető tudást negligálják, amire az európai együttműködés múltja, jelene és reményeink szerint a jövője is épül, az európai elit képviselői nem akarnak tovább kompromisszumokat kötni. Ők véghez akarják vinni azt az ötvenes években megszületett gondolatot, az „európai egyesült államokat". Azt a projektet, aminek hetven éve nekikezdtek, úgy gondolják, itt az ideje véghezvinni, a nemzetek ellenállását le kell törni, és az Európai Uniót, az egész európai intézményrendszert úgy kell átalakítani, hogy ezt a végcélt szolgálja. És ennek rendelnek alá mindent. A bevándorláspártiság ebből következik, hiszen ha nagy tömegben, nagy intenzitással más kulturális hátterű és gondolkodású emberek tömegesen, nagy számban bejönnek Európába, akkor azokon a helyeken, ahol megtelepednek, ott megszűnik a nemzetállami lét. Onnantól már nem nemzetállamokról, hanem párhuzamos társadalmakról beszélhetünk, aminek egészen más a működési modellje és mechanizmusa. Tehát ez minden esetben a bevándorlás segítésével párosul, mert az európai szuperállam kialakításának a projektjét az Európára háruló nagy intenzitású bevándorlás kifejezetten támogatja. Tehát az európai szuperállam és a bevándorlás mindig kéz a kézben jár, akkor is, ha úgy gondoljuk, hogy a kettőnek nem feltétlenül kellene, hogy köze legyen egymáshoz. Azt látjuk, hogy az a projekt, amit az európai elit véghez kíván vinni, az a nemzetállamok ellenállásán készül megbukni. Tehát az európai birodalomépítő projekt véghezviteléhez a hatásköröket a nemzetállamoktól minél előbb és minél dinamikusabb módon el kell venni a tagállamoktól és fel kell helyezni szupranacionális brüsszeli szintre. Ez a bevándorlás kérdésében is így jelenik meg: ha nem akarnak bevándorlókat fogadni a tagállamok, és képesek határvédelmi intézkedéseket foganatosítani, amelyek megállítják a bevándorlást, akkor nemzetek feletti szinten az Európai Unió intézményein keresztül olyan határozatokat kell hozni, amelyek elveszik a nemzetállamoktól ezeket a hatásköröket azzal, hogy majd Brüsszelben eldöntik. Ezáltal biztosak lehetünk, hogy ott olyan döntések születnek, amelyek a nyitott kapuk politikája felé mutatnak. A kritikák alátámasztása végett érdemes megnézni, hogy a négy legfontosabb intézmény mit tett az elmúlt években. Legfőbb problémaforrásunk az utóbbi időkben elsősorban az Európai Bizottság. Elnöke 2014-ben deklarálta, hogy nem semleges módon kívánja irányítani ezt a testületet, hanem politikai bizottságot szeretne működtetni. Ez lehet, hogy nyugat-európai füllel nem jelent furcsaságot, de nekünk, kelet-európaiaknak, akik nagyon sokat foglalkoztunk a II. Világháborút követő évtizedekben a kommunizmus alatt a politikai bizottsággal, erősen negatív konnotációink vannak. Nem véletlenül, hiszen az elmúlt öt év bebizonyította, hogy ez a politikai agenda, amit a bizottság visz, semmi másra nem volt jó, mint arra, hogy a briteket kivezesse az Európai Unióból, a bevándorlókat pedig beengedje. Politikai értelemben teljességgel kudarcnak tekinthető, és semmi másra nem volt jó, mint hogy aláássa a tagállamok közötti bizalmat és kifordítsa azt a szerepmegosztást, amit valamennyi államnak tartania kell. Az Európai Parlamenttel elvileg nem lehetne gond, hiszen az európai polgárok közvetlenül választják a képviselőket, akik részt vesznek az uniós döntéshozatalban. A valóság ettől távol áll. Hogyan fordulhat elő, hogy a tagállamokban jelentéktelen politikai erők képviselői fontos szerephez juthatnak az Európai Parlament szintjén? Olyan terepre is kiterjeszti a hatáskörét az EP, amihez semmi köze nincsen. Kutatásokból látszik, hogy az európai polgárok akarata nem, vagy csak marginálisan jelenik meg az EP-ben. Az európai állampolgárok többségükben még mindig hisznek a zsidó-keresztény kulturális alapokon működő Európában, hisznek a határok megvédésében, és a nemzetek Európája gondolatát támogatják. Azt gondolják, hogy az EP túl sokat foglalkozik az ideológiai kérdésekkel, beavatkozik egyes tagállamok belpolitikájába, és összességében nem építi az európai államok közötti bizalmat és együttműködést, hanem azzal ellentétesen aláássa azokat. Semmi máson nem dolgoznak, csak ennek az európai szuperállamnak nevezett projektnek a végrehajtásán. Az európai kormányokat képviselő Európai Tanácsban csak arról volt szó, hogy a működését meg kell gyorsítani, mert nem elég hatékony a Tanács. 28 tagállam van, 28 eltérő érdeket kell képviselni, nehéz, senkinek nincs kedve hozzá. Ezért az egyhangú döntések helyett a minősített többségen alapuló döntés került előtérbe. Tehát le lehet szavazni tagállamot, és valamely tagállam szavazatának ellenére tud olyan döntést hozni, amely minden tagállamra nézve kötelező. Mindenki azt gondolta, hogy ez majd több hatékony döntést, több együttműködést fog hozni. Ezzel szemben a minősített többség alapú döntés aláásta az európai népek közötti együttműködés lehetőségét, hiszen a minősített többséget két nagy tagállam pár kis tagállam támogatásával bármikor össze tudja rakni, és a többi - akár húsz – tagállam akarata teljesen

irrelevánssá válik, jelenlétük a döntésnél lényegtelen. Az Európai Unió Tanácsa szabályainak átalakítása is a kompromisszumkeresés elvének aláásását jelenti. Az Európai Bíróság egy független jogásztestület, amelynek az a feladata, hogy őrködjön az Európai Unió egysége fölött és igazságot szolgáltasson a vitákban. A realitás az, hogy ha az Európai Bizottság eljárást kezdeményez valamelyik tagállam ellen, majdnem biztosnak vehető, hogy a Bíróság az EU Bizottságának ad igazat a tagállammal szemben. Lehet jogvitát kezdeményezni, de 90%-nál nagyobb arányban az igazság az európai intézmények, illetve a bizottság oldalán áll. És ez nem specifikusan egy magyar vonatkozású jelenség, nem magyar adatokról van szó, hanem minden tagállamra vonatkozó jelenség. Az Európai Bíróság azt a szerepet nem tölti be, amit az alapszerződés szerint be kellene töltenie. De miért probléma mindez? Mondhatnánk, hogy Magyarországon még mindig 5,3%-os gazdasági növekedés van így is, a munkanélküliség 12% körüli értékről 3%-ra csökkent, 10% körüli reálbér emelkedéseket tudunk felmutatni. A magyarok büszke emberek, szeretnek és szeretnének az Európai Unió tagjai lenni, élvezik az Európai Unió által nyújtott szabadságot, és mi is élvezzük az Európai Unió, mint gazdasági térség által nyújtott gazdasági előnyöket. A probléma abból következik, hogy egyébként az európai kontinenst tényleg komoly globális kihívások érik. Eltalálta 2010 előtt egy nagyon komoly pénzügyi és gazdasági válság, aminek a következményeit sajnos az előző szocialista kormányok hibájából Magyarország érezte meg legjobban az uniós tagállamok között. A szomszédságában nagyon komoly geopolitikai kihívások jelentkeznek, fokozatosan veszít az Európai Unió a globális versenyképességéből Kínához, az Egyesült Államokhoz és más feltörekvő országokhoz képest. És 2015-ben vált mindenki számára nyilvánvalóvá, hogy itt van velünk a huszonegyedik század legnagyobb sorskérdése, a migráció ügye, amire az Európai Unió uniós szinten még mindig nem tudott a bevándorlást megállító Európa határait lezáró és az európai emberek biztonságát garantáló választ adni. Noha úgy néz ki, mintha minden rendben lenne, de nagyon nincs minden rendben, és a XXI. században ezek a stratégiai jellegű kihívások jelentkezni fognak. És ezeket a stratégiai jellegű kihívásokat nem fogjuk tudni azon birodalmi logika szerint kezelni, amit az európai elit, a brüsszeli elit most - mint általános megoldást, mint szérumot - ajánl nekünk. Mert az európai emberek nem értenek egyet azzal a megoldási javaslattal, amit az európai elit és a brüsszeli bürokrácia kínál nekik. Tehát nem akarják odaadni az ezzel kapcsolatos döntési hatáskört és szabadságot, mert azt gondolják, hogy ők valami olyanra használnák ezeket a jogokat, ami nem szolgálná az európai kontinens jelenét, jövőjét, békéjét, biztonságát. Éppen ezért mi azt gondoljuk, - és ez a magyar kormány álláspontja a május 26-i választásokkal összefüggően, de azt követően is, - hogy az európai kontinensnek, az Európai Uniónak, az európai együttműködésnek egy nemzetek Európáján alapuló koncepciónak kell lennie, ami a zsidó-keresztény kulturális alapokra épül, azokat erősíti, védi, tiszteletben tartja, és képes az Európai Unió határait megvédeni, az európai állampolgárok biztonságát garantálni. Ehhez arra van szükség, hogy Európát, az európai intézményeket olyan politikusok vezessék, akik tartják magukat az alapszerződésben meghatározott keretek között, és olyan mandátummal rendelkeznek, amely „nemzetek Európájáról", egy bevándorlás-ellenes közpolitikai javaslatcsomagnak az uniós szinten való végigviteléről szólnak, és egyébként azokat a kulturális alapokat, amelyekre az egész európai civilizációnk épül, azokat erősíteni, nem pedig gyengíteni akarják. Mi úgy látjuk, hogy – az is mondhatnánk, hogy rossz helyzetben vagyunk, de ez nem lenne helyes - az európai média-elit, politikai, gazdasági, kulturális elit nem így gondolkodik. Úgy gondolkodik, ahogy az egykori alapító atyák, - akikről ma Brüsszelben épületek vannak elnevezve - gondolkodtak. Európai szuperállam alapításán gondolkodnak. De nekünk van egy utolsó mentsvárunk, ami azonban annál erősebb. Ez pedig az európai állampolgárok véleménye és akarata. Ez egy olyan biztonságot ad nekünk, amellyel bármikor neki tudjuk vetni a hátunkat. Az európai állampolgároknak és a magyar állampolgároknak, magyar választópolgároknak a támogatása az, aminek mi neki tudunk támaszkodni még akkor is, ha óriási a nyomásgyakorlás, akkor is, ha óriási a lobby, még akkor is, ha nagyon komoly támadás alatt állunk. Hogyha az állampolgári támogatottság ott van mögöttünk, és ez május 26-án ismételt megerősítést nyer, akkor ezt a politikát, amit Magyarország számára és Európa számára is helyesnek gondolunk, teljes mellszélességgel és egyre nagyobb mozgástérrel tudjuk képviselni Brüsszelben is. Amit pedig a magyar külpolitikáról legalább Szent István óta tudunk, az az, hogy a legfontosabb alappillére a minél nagyobb mozgástér. Tehát bizakodunk abban, hogy május 26-a után még nagyobb mozgástérrel fogunk rendelkezni, és ebben számítunk az Önök segítségére is.
Köszönöm a figyelmet, köszönöm, hogy meghallgattak!

Dr. Czeglédi József KEP elnök, a KEP Fórum Szervező Bizottsága elnöke

A Páneurópai Piknik, az 1989. évi osztrák határnyitás és az új Közép-Európa létrejöttének (1989-2019) rövid története

„Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a Páneurópai Piknik után 30 évvel" témában 2019. május 16–án megtartott KEP XII. Társadalmi Párbeszéd Fórum Történeti Szekciójának bevezető előadása az Akadémián a IX. Magyar Világtalálkozó keretében

1.Bevezető gondolatok

A Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület 2019-ben, 30. évfordulójához érve ezúttal a Páneurópai Piknik óta eltelt három évtizedes időszak fejlődését tekinti át hagyományos, immár tizenkettedik Társadalmi Párbeszéd Fórumán, Budapesten a Panoráma Világklub szervezésében sorra kerülő IX. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti rendezvény keretében. A rendezvény által felölelni kívánt folyamatok és történések az eltelt harminc évben sorsdöntően meghatározták Magyarország, illetve Közép-Európa lakosainak életét és perspektíváit. Egyúttal a következő, 2030-ig terjedő időszakra is útravalóul szolgál, lehetőséget nyújtva az eddigi növekedési irányok és dinamika alapján programozható jövőkép és trendek felvázolására.

Most konkrétan **szeretném bemutatni az ellenzéki pártok által 1989. augusztus 19-én szervezett Páneurópai Piknik meghatározó jelentőségét** a magyarországi rendszerváltoztatásra és vele párhuzamosan, illetve általa segítve az egész közép-európai térség politikai és társadalmi irányváltására vonatkozóan. Ez volt az a gyújtópont, amelyet olyan események követtek, mint Németh Miklós kormánya által véghezvitt, szeptember 10-én Horn Gyula külügyminiszter által bejelentett határnyitás, ami folyamatában mintegy 70 ezer keletnémet számára tette lehetővé a távozást és családegyesítést nyugat németországi családtagjaikkal, majd a Magyar Köztársaság kikiáltását Dr. Szűrös Mátyás ideiglenes köztársasági elnök által 1989. október 23-án. Mindezt futótűzként követte november 9-én a berlini fal ledöntése, a környező országok gyökeres rendszerváltoztatása, az NDK megszűnése, a korábban két Németország immár békés újraegyesítése, a Szovjetunió, a Varsói Szerződés és a KGST felbomlása. Ebben is rejlik a magyar szerepvállalás korszakos jelentősége.
A KEP Társadalmi Párbeszéd Fórum Történeti Szekciójának keretében kap helyet a 2019-ig tartó elmúlt 3 évtizedes folyamat értékelése. Ez kiegészül magyar vonatkozású történések és folyamatok ismertetésével, magyarországi vonatkozású tapasztalatokkal.

2. Visszatekintés a Páneurópai Piknikre

A Páneurópai Piknik az osztrák–magyar határon, Sopron közelében, a közigazgatásilag Fertőrákoshoz tartozó Piuszpusztán 1989. augusztus 19-én tartott békedemonstráció volt ellenzéki pártok (MDF, Fidesz, SZDSZ, FKGP) szervezésében. A fővédnökséget Habsburg Ottó és Pozsgay Imre vállalták el. (Mindketten a KEP posztumusz Szenátorai.) Ez fontos előzménye volt az Európát kettéosztó vasfüggöny megszüntetésének, Németország békés újraegyesülésének és az Európai Unió keleti kibővülésének. A két ország (Ausztria és Magyarország) beleegyezésével ehhez szimbolikusan egy határátkelőt nyitottak Szentmargitbánya (Sankt Margarethen im Burgenland) és Piuszpuszta között, háromórányi időtartamra. A Páneurópai Pikniken több mint 600 NDK-állampolgár használta fel a vasfüggöny megnyílásának rövid időtartamát arra, hogy nyugatra szökjön, miután előzőleg röplapokon felhívták a figyelmüket a rendezvényre. A magyar határőrség az érvényben levő tűzparancs ellenére sem avatkozott közbe. Budapesten és főleg a Balaton térségében több ezer NDK-állampolgár várakozott a határátlépés esélyére, akik akkor még nem bíztak a határ megnyitásában, ezért a határnyitás ideje alatt még csupán néhány száz fő távozott nyugatra.
Az NDK-polgárok 1989. szeptember 11-én bekövetkezett végleges kiengedését eredményező Páneurópai Piknik fontos mérföldkő azokban a folyamatokban, amelyek a békés német újraegyesítéshez vezettek. Úgy gondolom, hogy mindezt megerősíti HELMUTH KOHL szövetségi kancellár 1990-ben, a két Németország egyesítésének ünnepségén tett kijelentése: „ A BERLINI FAL LEBONTÁSA MAGYARORSZÁGON KEZDŐDŐTT, A NÉMET ÚJRAEGYESÍTÉS FELÉ AZ ELSŐ LÉPÉS A PÁNEURÓPAI PIKNIKEN TÖRTÉNT"
Minden évben augusztus 19-én emlékünnepet tartanak a határ megnyitásának helyén.
Ez így lesz most idén is, 2019. augusztus 19-én Sopronban, a Páneurópai Piknik 30. évfordulóján. Ezért engedjék meg nekem, hogy a 30. évforduló évében szervezett Magyar Világtalálkozó mai

kiemelt közéleti rendezvénye Szervező Bizottsága és a szervező egyesület, a KEP elnökeként hálás köszönetemet fejezzem ki a 30 évvel ezelőtti Páneurópai Piknik egykori szervezőinek, résztvevőinek. Egykori hősies tettük fontos hozzájárulás volt Európa szabadságához a 33 évvel korábbi ’56-os forradalom szellemében.
Itt tennék egy rövid személyes kitérőt, mert 1989. augusztus - szeptemberi történései meghatározók voltak az én életemben is. Ennek lényege a következő: 1989. július 1-től kineveztek a bécsi Magyar Nemzeti Idegenforgalmi Képviselet vezetőjévé, de még Budapesten is betöltöttem kb. fél évig az Országos Idegenforgalmi Tanács titkári funkcióját, mert nehezen találták meg az utódomat. Ez tehát azt jelentette, hogy ’89 júliusától kb. decemberig Budapest és Bécs között ingáztam, hetente többször is utaznom kellett autóval az osztrák – magyar határon, amit már korábbról is jól ismertem. Ez összefüggött azzal is, hogy én ’89-ben már 50 éves voltam, obsitos katona és obsitos ’56-os szabadságharcos. A diplomám megszerzése után a turizmussal, utasforgalommal foglalkoztam, sokat az osztrák határforgalommal. Korábban szakmunkásként ’56-ban fegyveresen részt vettem a forradalomban, és természetesen az osztrák határon próbáltam többször menekülni. Levél községnél elfogtak, a mosonmagyaróvári rendőrségről megszöktem. A kőszegi menekülésnél összevesztem az embercsempésszel.
Itthon maradtam, szerencsére később tanulhattam. Elsőként szereztem Magyarországon turizmusból tudományos fokozatot, és 15 évig lettem az AIEST Idegenforgalmi Tudományos Világszervezet Elnöksége tagja. Az augusztus 19-i pikniken nem vettem részt, de személyesen találkoztam előkészületeivel, szívfacsaró nyomaival, a menekülő emberekkel, itt hagyott keletnémet gépkocsikkal, csomagokkal, elveszett hozzátartozókkal.
Ismerem a Páneurópai Piknik által felgyorsult történelmi események jellegét, jelentőségét. Ezért is köszönetet kell mondani mindenkinek, akik őrzik, ápolják az akkori történelmi események emlékét. Külön öröm számunkra, hogy meglepetésként a mai konferencia résztvevőinek bemutathatunk soproni barátaink jóvoltából egy Páneurópai Piknik mini kiállítást erről a történelmi eseményről.

3.Az 1989. évi osztrák határnyitás a keletnémet állampolgárok előtt

30 éve, 1989. szeptember 11-én nyílt meg a magyar határ a nyugatra távozni szándékozó keletnémet állampolgárok előtt. Magyarország a keleti tömb első országa volt, amely megnyitotta nyugati határait, és lehetővé tette egy másik szocialista ország, az NDK itt tartózkodó állampolgárainak, hogy menekültként Nyugatra távozzanak.
A közép- és kelet-európai történelmi változásokat jelezte 1989. május 2-án a magyar-osztrák határon a műszaki határzár bontásának megkezdése. Június 27- én Horn Gyula magyar és Alois Mock osztrák külügyminiszter átvágta a drótakadályokat, megszüntetve ez által a negyvenéves európai megosztottságot, amelynek szimbólumává is vált a Churchill által elnevezett vasfüggöny. A berlini kormány a magyarországi, valamint cseh és lengyel utazásokat bizonyos korlátozásokkal, de engedélyezte. Az NSZK budapesti, varsói, prágai nagykövetségén több tízezer keletnémet kért menedékjogot, mivel nem akartak visszatérni az NDK-ba. Az augusztus 19-i határnyitást kihasználva több mint 600 NDK-állampolgár jutott át Ausztriába. A rendezvényt követő napokban folytatódott az átszivárgás a határon, de mindez nem oldhatta meg a Magyarországon tartózkodó és nyugatra távozni szándékozó sok ezer keletnémet állampolgár ügyét.
Németh Miklós miniszterelnök és Horn Gyula külügyminiszter az NSZK-ban, a Bonn melletti Gymnich kastélyban tárgyalt Helmut Kohl német kancellárral és Hans-Dietrich Genscher külügyminiszterrel. Próbáltak Berlinben is tárgyalni a kialakult helyzetről, de az NDK illetékeseivel folytatott megbeszélések nem jártak eredménnyel. A magyar kormány ez után úgy döntött, hogy ideiglenes jelleggel felfüggeszti az 1969-ben kötött magyar-keletnémet megállapodás vonatkozó pontjainak hatályát, és az NDK polgárait minden olyan államba kiengedik, amely engedélyezi be- vagy átutazásukat.
Végül szeptember 8-án jelentették be hivatalosan a határnyitásról szóló döntést - vagyis akkor adták át az erről szóló jegyzéket a keletnémet nagykövetnek. Ugyanezen a napon az NSZK és a Szovjetunió budapesti nagykövetét is tájékoztatták a magyar döntésről. A szeptember 11-én 0 órakor hatályba lépett döntést a nagyközönség szeptember 10-én tudta meg, este jelentette be Horn Gyula külügyminiszter a televízióban.
Ezt követően, szeptember 11-13. között sok ezer NDK-állampolgár távozott Ausztrián át az akkori NSZK-ba. Az NDK, Csehszlovákia és Románia élesen tiltakozott, a nyugati sajtó viszont a magyar döntést a keleti blokk kezdődő bomlásának jeleként értékelte és üdvözölte. November végéig több mint 60 ezer keletnémet hagyta el hazáját Magyarországon keresztül.
Az esemény nagyban hozzájárult a két német állam újraegyesítésének megkezdéséhez. Szeptember 30-án az NDK 6 ezer embert engedett át vasúton Nyugatra Prágából és Varsóból, majd tüntetések sora után, november 9-én megnyitotta határait Nyugat-Németország és Nyugat-Berlin felé. Ezen a

napon leomlott a berlini fal, a következő hetekben, hónapokban sorra megbuktak a kelet-európai kommunista rendszerek.

4.Az új Közép-Európa és Magyarország geopolitikai átalakulásának és regionális átrendeződésének fő mozzanatai az elmúlt 30 évben

Németország újraegyesítése

1989. november 9.: a berlini fal ledöntése
1990. október 3-án deklarálták Németország újraegyesítését, amikor a keleti területek csatlakoztak a nyugatiakhoz (NSzK)

A Szovjetunió felbomlása
1991. augusztus 19–21.: államcsíny Gorbacsov ellen, Borisz Jelcin elhatárolódása a puccstól 1991. december 8.: Szovjetunió felbomlásának kimondása, Borisz Jelcin orosz elnök, Leonyid Kravcsuk ukrán elnök, Sztanyiszlav Suskevics fehérorosz elnök

Dezintegráció Közép-Európában
1993.jan.1. Megszűnik Csehszlovákia, létrejön Csehország és Szlovákia
1992-2006 Megszűnik Jugoszlávia, létrejön Szlovénia, Horvátország, Szerbia, BoszniaHercegovina, Macedónia, Montenegro és Koszovo
1991. dec. 21. Felbomlik a Szovjetunió, az új európai szubrégió 3 csoportja:
-A baltiak (Észto. Letto. Litvánia)
-Fehéroroszország, Ukrajna, Moldávia
-Oroszország

Integráció Közép-Európában I.
1g991. december: a Visegrádi (V-3) országok aláírják a csatlakozási megállapodást
1994-ben a V 4, a balti országok és Szlovénia deklarálta belépési szándékát az EU-ba
1999-ben az EU döntést hoz Bulgária és Románia bevonásáról
Tényleges csatlakozás:
-2004 V4 + Szlovénia + baltiak
-2007 Románia + Bulgária
-2013 Horvátország

Integráció Közép-Európában II.
1991-ben hozták létre a Visegrádi Hármakat.
2000-től létezik a Visegrádi Alap, melynek legutóbbi projektjei: Fenntartható esővíz felhasználás, légitérképek, folyami áradás-jelző monitoring, védelmi és biztonsági kooperáció, történelmi és turisztikai emlékhelyek, stb.
Álláspontjaik egyeztetése és képviselete az európai integráción belül.
V4+2 (Ausztria és Szlovénia), valamint további V4+ formációk létesítése.

Integráció Közép-Európában III.
A Közép-Európai Kezdeményezés főbb területei:
- a klímaváltozás kezelése, a környezetvédelem, a fenntartható energiagazdálkodás, az idegenforgalmi vállalkozások fejlesztése, a multi-modális közlekedés.
- az emberi erőforrás menedzsment, az információs társadalom, a kultúraközi együttműködés, tudományos – technikai kooperáció

Összességében, az elmondottak alapján megállapítható, hogy a Páneurópai Piknik óta eltelt 30 évben, 1989-2019 között új Közép-Európa és Magyarország jött létre. A geopolitikai átalakulás és a regionális átrendeződés fő mozzanatairól itt csak röviden lehetett beszélni. A további előadásokban és a várható vitában, párbeszédben remélhetően több fontos kérdésről lesz még szó, különös tekintettel a végbement rendszerváltoztatás főbb eredményeire, gondjaira és további fő feladataira.
Most külön felhívnám a figyelmet az Európai Unió tevékenységének jelenlegi kritikus szakaszára. Gondoljunk csak például a migráció rossz kezelésére az EU illetékesei részéről. A legnagyobb új kihívások közé tartozik a BREXIT is, mert eddig csak bővülés volt. Magyarország 15 éve lett az EU tagja a legnagyobb bővítési hullámban, 2004. május 1-től. Bővítés továbbra is kell, elsősorban a Balkánon. Magyarország helye hosszabb távon is az EU-ban van, alapvetően a nemzetállamok

együttműködésével. Közép-Európa, ezen belül a V/4-ek adottságai kifejezetten jók. Ez feltétlenül vonatkozik Magyarországra is.
Az EU ismert gondjai ellenére többségi vélemény az, hogy EU-ra szükség van, de ennek lényegesen hatékonyabb irányítása kell. Ez sokban függ a május 26-i Európai Parlamenti Választások eredményétől. A KEP részéről ajánljuk minden választási felkészülésnél az intenzív, színvonalas társadalmi párbeszédet és az aktív részvételt.
Ezt a célt szolgálta 1 hónappal ezelőtt április 16-án, ugyanebben a teremben a KEP sikeres EP-i választási fóruma is.

Köszönöm a figyelmet

Felhasznált források:

- a 2019. május 16-i KEP Fórum koncepciója és előzetes programjai, Budapest
- Páneurópai piknik Wikipédia 2019.
- Marinovich Endre előadása a KEP XI. Társadalmi Párbeszéd Fórumán, 2018. május, Budapest

Prof. Pók Attila, az MTA – Történettudományi Intézet igazgatóhelyettese, az EMMT alelnöke

A magyar-német kapcsolatok fordulópontjai 1945-1989 között

Először, ahogy egy történésznek illik, a forrásokról kell megemlékezni. Levéltári források mellett nagyon sok magyar és német levéltári forrást publikáltak már ebből az időből. Elsősorban ezeknek a kollégáknak a munkáira építettem az előadásomat. Abból indulnék ki, hogy 1991. június elején Antall József előadást tartott az első Német-Magyar Fórumon. És amikor az 1945 és 1989 közötti magyar-német kapcsolatokat próbálom vázlatosan áttekinteni, azt hiszem, az ő akkori egyik megállapítása egy nagyon jó viszonyítási pont lehet. Akkor ő azt mondta, hogy történelmi fordulópontokon Magyarországon és Németországban a magyar és a német társadalomban a haladó demokratikus irányzatok erősítették egymást, utalt a reformkorra, utalt 1848-ra. Ez egy sajátos önkép volt. Ugyanakkor az európai közemlékezetben a magyar és a német viszony elsősorban nem pozitív oldaláról szoktak megemlékezni. Ez lenne a kiindulási pontom, hogy vajon igaza volt-e Antall Józsefnek, amikor '91 júniusában ezt állította.

Az áttekintésem négy kis részre oszlik. Az 1945-48 közötti időszakban, a második világháború utáni időben a legfontosabb probléma a magyar-német viszonyban a háború utáni helyzet rendezése és elsősorban a magyarországi német kisebbség sorsa volt. A második időszak, - mert nem időpontokról, hanem inkább időszakokról lehet beszélni, amelyek fordulatot hoztak a magyar-német viszonyban. Ez a diplomáciai kapcsolatok felvételének az előtörténete. 1973 decemberében vette föl Magyarország és a Német Szövetségi Köztársaság a diplomáciai kapcsolatot. Ennek az előtörténetét is veszem, hogy ebbe az előtörténetbe hogyan illeszkedik az NDK-hoz kapcsolódó viszony 1967 és 1983 között, ez a harmadik elem. A negyedik pedig a '89-'90-es változásnak a közvetlen előtörténete. Mint valamennyi témával kapcsolatban, itt is a vitatott kritikus pontokat szeretném kiemelni.

1945 után a körülbelül százmillió német, - az egész világon ekkor élt, összesen körülbelül 100 millió németről beszélhetünk, fél százaléka élt Magyarországon, és ennek a fél százaléknak körülbelül - ezek a számok mind nagyon hozzávetőlegesek - ezeknek körülbelül a felét telepítették ki. Különböző adataink vannak. Nincs időm, hogy a részletekbe belemenjek, de körülbelül 200-250 ezer ember sorsáról van szó. Ennek az első lépcsője ennek a folyamatnak, azoknak a németeknek az eltávolítása, elhurcolása volt Magyarországról, akiket még a szovjet hadsereg hurcolt el. Erről most született egy egészen kiváló disszertáció az Andrássy Egyetemen, Márkus Beáta tollából, körülbelül 27 ezer emberről van szó, akiket a szovjet csapatok hurcoltak el. A nagy vitakérdés, a nagy történeti vita kérdése - és e körül nagyon gazdag irodalom bontakozott ki, - az, hogy ki a felelős, elsősorban politikailag ki a felelős ezekért a kitelepítésekért. Ezt a kitelepítést a Potsdamban összeülő győztes hatalmaknak az akarata kényszerítette rá Magyarországra és a többi országra is, vagy pedig ez nem így volt, hanem inkább az adott országok kezdeményezésére? Magyarország esetén a magyar politikai elit, az új magyar politikai elit forszírozta a németek kitelepítését. Itt a vonatkozó irodalom meglehetősen megoszlik, mondjuk, a legradikálisabb álláspontot ebben Ungváry Krisztián képviseli,

aki szerint a magyarországi németek elűzését a demokratikus magyar kormányzat, - tehát már a debreceni kormánytól - indította ezt a folyamatot, '44 végétől politikai programnak tekintette, és ebben ekkor még semmilyen külső kényszer nem játszott szerepet. A Krisztián érvelésének egy későbbi része kicsit ellentmond ennek a tézisnek, hiszen később nagyon határozottan állítja azt, hogy Magyarország nem volt természetesen szuverén állam ebben az időben. Tehát van egy kis ellentmondás a között, hogy a magyar politikai elit erőltette a kitelepítéseket, vagy pedig csak végrehajtotta szuverenitás híján a nagyhatalmak akaratát. Én azt hiszem, hogy anélkül, hogy belemennénk az ezzel kapcsolatos, nagyon-nagyon részletesen forrásokkal alátámasztott vitába, két-három elemet kellene egy ilyen összefüggésben kiemelni. Az egyik az, hogy a '45 őszén az országgyűlési választások előtt az egyik kritikus problémája a magyar társadalomnak a földreform volt. A földigények jelentős részét különböző pártok, különböző módon a kollektív bűnösséggel sújtott hazai német kisebbség kárára próbálták megoldani. Ez az egyik nagyon kemény tézis. Egy másik ilyen tézis, ami sok forrással alátámasztható, hogy a Csehszlovákiából áttelepített – a szlovák-magyar lakosságcsere keretében áttelepített - magyarok elhelyezését is nem kis részben a kitelepített németek kárára próbálták megoldani. Ez egy súlyos tehertétele a magyar-német kapcsolatoknak. Ugyanakkor számos kutatás mutatja azt, hogy társadalmi szinten, tehát ez volt a politikai elitnek, az államnak az akarata, társadalmi szinten azok a szerzők is, akik a politikai szempontokat különbözőképpen ítélik meg, elismerik, hogy volt egy - érdekes módon - volt egy társadalmi szolidaritás. Tehát azoknak a szomszédoknak a közvetlen környezete részéről, akiknek látniuk kellett azoknak a családoknak a sorsát, akikkel sok generációban éltek együtt, próbáltak segítséget nyújtani. A másik - ez egy általános következtetés - azt lehet mondani, hogy tulajdonképpen három olyan eleme volt ezeknek a kitelepítéseknek, amelyeknek az összejátszása tette lehetővé ezt a folyamatot. Nyilván a győztes hatalmak stratégiai céljaiba ez beleillett. A magyar politikai elit egy részének a tevékenysége, és végül egyáltalán egy olyan háború formálta társadalmi mentalitás alakult ki, hogy ha szimpátiát is lehetett érezni az érintettek szomszédjai, barátai részéről, mégiscsak ezt lehetségesnek tartották. Tehát nem csak a kitelepített németekkel kapcsolatban. Úgy gondolta, hogy ez egy lehetséges dolog, hogy emberek ezreit, tízezreit, családjaikkal együtt vagonba lehet pakolni és el lehet szállítani. Ez természetesen nem független a zsidók deportálásának a tragédiájától, és ez a magyar történelemnek egy nagyon súlyos sorstragédiája, hogy a magyar társadalom két meghatározó modernizációs pillérét, a zsidóságot és a németséget ez a borzasztó sors érte a XX. században. Ugyanakkor, hogy most már csak a németségről beszéljek, érdekes adat az, hogy ebből a 200-250 ezer emberből az újabb kutatások szerint egy-két éven belül mintegy 15-20 ezer visszaszökött Magyarországra. Pedig, mondjuk a körülmények akkoriban nem voltak olyan derűsek, mégis úgy gondolták, hogy itt vannak a gyökereik, és nem akarnak Németországban új életet kialakítani.

Második eleme az előadásomnak a diplomáciai kapcsolatok felvételének az előzményei. Ez a folyamat 1954-55-ben indul, és a legfontosabb dátum 1955. március 18-a, amikor megszűnt az NSZK-val a hadiállapot. Ez csak egy szimbolikus lépés volt, ugyanakkor mégiscsak lehetővé tette a kapcsolatoknak a további kiépítését. Kevésbé ismert az, hogy még egy ilyen időszakban is, de az SZKP XX. kongresszusa által befolyásolt légkörben megindult még az akkori magyar, tehát az '56 előtti, még rákosista magyar politikai elit és az NSZK egyes politikai erői közötti konzultáció. Az SDP-vel, az FDP-vel, a kitelepítettek egyes szervezeteivel voltak bizonyos kapcsolatfelvételek, de '56 természetesen megszakította ezt a folyamatot. Itt kell megemlíteni, hogy az NSZK-ból ’56-ban nagyon jelentős segítség érkezett Magyarországra. Viszont nagyon érdekes az, hogy nagyon röviddel az '56-os forradalom után - már '57. október 15-én - a kelet-berlini követség beszélgetést szervezett Helmut Schmidttel és Herbert Wehnerrel a kapcsolatok lehetséges rendezéséről. Ezt a folyamatot, ami '57 októberében indul, aztán Nagy Imre kivégzése szakítja meg, de az ötvenes évek végétől aztán újra indul ez a folyamat, amelynek bizonyos akadálya volt. Azt, hogy ezt a folyamatot meg kell indítani, még ’55 áprilisban egy MDP politikai bizottsági határozat erősítette meg, de akadálya volt ennek a folyamatnak az úgynevezett Hallstein-doktrína, ami szerint Bonn megszakítja, vagy nem veszi föl a diplomáciai kapcsolatot azokkal az országokkal, amelyek elismerik Kelet-Németországot. Tehát nagyon nehéz volt ez, nagyon sok politikai ügyesség kellett ahhoz, hogy egyszerre a szocialista tábor pillereként, és ugyanakkor Németországgal hatékony, gazdasági kapcsolatokat kiépítendő politikai tevékenység váljon lehetővé. Van egy nagyon érdekes, '58-'59 fordulóján keletkezett anyag. Egy politikai előkészítő, politikai döntés előkészítő anyag a levéltárban a Külügyminisztérium német-nyugatnémet szekciójánál, ami egyrészt arra utal, hogy minden lehetséges módon le kell leplezni a nyugat-német imperializmust, de ugyanakkor Nyugat-Németországgal a lehető legrövidebb időn belül normális kapcsolatokat kell kiépíteni. És itt jön az én második témával kapcsolatos tézisem, amely kapcsolódik Antall Józsefnek a bevezetőben említett megállapításához, hogy a '60-as évek, tehát még Adenauer idejétől, még a 60-as évek elejétől megindul egy lassú tapogatódzás a nyugat-német oldalon egy új keleti politika kibontakoztatása irányába, aminek aztán a '60-as évek végén, a '70-es

évek elején Willy Brandt volt a legkiemelkedőbb alakja. Nagyon érdekes, hogy ennek a párja, hogy úgy mondjam, Magyarországon a '60-as évek végétől az új gazdasági mechanizmusnak a mechanizmust előkészítő, majd lebonyolító folyamata. Én úgy gondolom, hogy ez a két folyamat kölcsönösen erősítette egymást, és amennyiben ezeket ekkor haladónak tekinthetjük, előrevivő folyamatokat tekinthetjük, ez megerősíti Antallnak a tézisét. Egy-két tény: '63 novemberében írták alá az első nyugat-német államközi megállapodást, és '66-ra az NSZK volt Magyarország legfontosabb kapitalista kereskedelmi partnere, ’73-ban pedig a harmadik legfontosabb kereskedelmi partner volt a Szovjetunió és az NDK után. Ez egy nagyon érdekes és gyors folyamat. Most ugyanebben az időszakban, tehát ez a '60-as évek, '70-es évek fordulója, a Magyarország és az NDK között is egy nagyon fontos, a társadalmakra a mai napig ható egyezményt írnak alá. Ez pedig a vendégmunkásokról szóló megegyezés. 1967 és 1983 között, mintegy - nem tudjuk pontosan -, de legalább 40-50 ezer magyar - elsősorban fiatal - ment ki dolgozni, elsősorban összeszerelő üzemekbe, az NDK-ba. Ebből természetesen házasságok, társadalmi kapcsolatok lettek, így míg az NDK-ban egy elég jelentős munkaerő igény volt ebben az időszakban az új gazdasági mechanizmus következtében, Magyarországon már akkor jelentkezett egy bizonyos munkaerő felesleg, és ez a két igény kölcsönösen kiegészítette egymást. Ugyanakkor - ez egy nagyon vegyes időszak, '73 decemberében írják alá, - veszi föl a diplomáciai kapcsolatot Magyarország és az NSZK. És a kapcsolatnak vannak barátságos és kevésbé barátságos részei. Nagyon érdekes például egy olyan forrás, amit a Stasi Magyarországon működő operatív csoportja nyújtott be az NDK politikai vezetőinek '68. augusztus végén, amiben arról írnak, hogy bizonyos magyar körökben az NDK és Magyarország által megkötött barátsági szerződést nem tekintik a Nyugat-Németországgal való diplomáciai kapcsolatfelvétel akadályának, tehát érzik ezt a kicsit hintapolitikát. Nyugat-német jelentések szerint a Magyar Külkereskedelmi Kamara képviselői egy informális alkalommal nyugatnémet kollégáikhoz fordulva azt mondták, idézem, „a hűtlen asszony szüntelenül szerelméről biztosítja a férjét”. Tehát, hogy ez a kettősség mindvégig megvolt. Ugyanakkor nagyon panaszkodik a Stasi, hogy elképesztő módon nő a Magyarországra utazó keletnémet turistáknak a száma, és sajnos ezek egyre nagyobb számban önállóan jönnek, és nem csoportokban, ami rettenetesen megnehezíti úgymond az operatív munkát az ő részükről. Ezután nagyon szépen bontakoznak a magyar-nyugatnémet kapcsolatok. Ugye ennek a csúcspontja, azt mondhatnánk, Kádár Jánosnak a '77. júliusi Német Szövetségi Köztársaságba tett látogatása, és erről mind a nyugat-német, mind a magyar oldalon szuperlatívuszokban beszéltek. Nagyon érdekes, hogy ugyanakkor ebben az időben a kultúra fontossága messze a politikai és gazdasági együttműködés mögé sodródott. Majd a ’70-80-as évek fordulóján jelenik meg a pártközpontban, a Központi Bizottság gazdaságpolitikai osztályán egy fiatal reformer csoport, amelyik kezdi megpendíteni annak a lehetőségeit, hogy előbb-utóbb Magyarországnak mégiscsak be kéne lépni az IMF-be, és puhatolózó tárgyalásokat kellene kezdeni az Európai Gazdasági Közösséggel. Nagyon érdekes, hogy amikor Kádárnak fölvetik ezt a lehetőséget, akkor Kádár nagyon rövid hezitálás után azt mondja, hogy „Na jó, hát induljatok el ezen az úton”, és amikor utoljára találkozik Schmidttel Kádár '82-ben, tehát röviddel Schmidt visszalépése előtt, akkor a Kádár legnagyobb meglepetésére és bosszúságára Schmidt elhatárolja magát ettől. Azt mondja, hogy őneki a Szovjetunió a partnere ezekben a kérdésekben, és nem Magyarország. Viszont a Schmidt-et követő Kohl páratlan módon, - noha Schmidt személy szerint nagyon-nagyon nagyra tartotta Kádárt, - Kohl nyomatékosan támogatta azt a magyar kezdeményezést, hogy egyezmény jöjjön létre Magyarország és a Közös Piac között. Ebben a körben nem kell részleteznem, hogy mekkora gazdasági, pénzügyi válsággal küzdött Magyarország 1982-ben, és ennek a feloldásában az a csapat, a Nemzeti Bank mellett, az a fiatalokból álló kis csapat - nagyjából az én generációm - is fontos szerepet játszott. Különösen aztán ez felgyorsul, és ez már átvezet a harmadik témakörhöz.

Ez a ’84-85-ös időszak, ami - hát ugye most már az utókor bölcsességével tudjuk, hogy - a '89-'90-es nagy változás előtörténete. És ebben a folyamatban, anélkül, hogy másoknak a szerepét jelentéktelenítenénk, azért mégiscsak Horváth Istvánnak a szerepét kell kiemelni, megemlíteni, akinek vezető szerepe volt abban, hogy már 1980 tavaszán készült egy belső titkos jelentés ennek a folyamatnak a lehetőségeiről, és azután, miután Horváth István bonni nagykövet lett, akkor felgyorsult ez a folyamat. István egy nagyon részletes tervet dolgozott ki, aminek része volt, hogy az egyes szövetségi tartományokkal közvetlen kapcsolatokat kell kiépíteni. De az ő ötlete volt, az ő javaslata, hogy Weizsäcker elnököt meg kell hívni Magyarországra, és ez a látogatás meg is történt 1986 októberében, aminek a bilaterális kapcsolatokon kívül nagy jelentősége az, hogy a magyarországi német kisebbség képviselőivel is találkozott Weizsäcker. És róla tudni kell, hogy ő egy nagyon nagy tekintélyt szerzett magának a német társadalomban is és Európában is, ugyanis Weizsäcker volt az, aki 1985. május 8-án a híres beszédében azt mondta, hogy a németeknek nem kell ünnepelniük 1945. május 8-át, de emlékezniük kell mindarra, ami történt. És amikor a németek szenvedéseiről beszélünk, akkor nem szabad elfelejteni azt, hogy 1945. május 8-át megelőzte 1933. január 30-a. Ez

akkor nagyon-nagyon nagy jelentőségű kijelentés volt, és ez mondjuk a magyar-nyugatnémet kapcsolatokban is egy olyan személyiséget állított előtérbe, aki minden szempontból elfogadható volt. A folyamatok, mint tudjuk, felgyorsultak, és 1987 októberében tett aztán látogatást Grósz Károly az NSZK-ban. Ez nagyon érdekes: ennél a látogatásnál már nem csak gazdasági témák kerültek elő, hanem már kulturális témák is. Ekkor kezdenek komolyan tárgyalni arról, hogy a különböző nyugatnémet pártokhoz kapcsolódó alapítványok irodákat nyissanak Magyarországon. Azon kívül megállapodás születik még Grósznak ezen az útján arról, hogy megnyitják a budapesti Nyugatnémet Kulturális Központot, a Goethe Intézetet. És aztán ahogy Magyarországon gyorsulnak föl az események, - még egy kronológikusan ideillő témát szeretnék megemlíteni, mielőtt az utolsó részre rátérnék, - hogy valószínűleg nem függetlenül a Weizsacker-látogatástól és aztán Grósz Károly látogatástól is, a kutatások a németek, Németország, Magyarország, német kisebbség sorsáról is egy nagy lökést kaptak. És '87 márciusában az akkori Néprajzi Múzeumban volt egy nagyon nagy jelentőségű konferencia „A magyarországi németek története, 300 éves együttélés” címmel. Ez mondjuk tíz évvel korábban ebben a formában lehetetlen lett volna.

És végül az utolsó kérdések. 1989. június 21-én a Bundestagban valamennyi párt demonstratív módon egyhangú nyilatkozatban szólította fel a szövetségi kormányt, - ez még '89 június, - hogy nyújtson a lehető legnagyobb támogatást a magyarországi politikai és gazdasági változásokhoz.

És itt jutok el a záró kérdéshez, egy záró problémához, ami visszavezet a nyitótételhez. Genscher mondta 1999-ben a '89-es évek 10. évfordulóján, pontosabban tette fel a kérdést: „Véletlen volt az, hogy a berlini falat először Magyarországon törték át?” - kérdezte Genscher 1999-ben. Válasza az volt: „semmiképpen sem”. Ez a magyar reformerők elővigyázatos és kitartó munkájának volt az eredménye. És itt jön a történeti és mondjuk politikai kérdés, ez az a segítség, amit a Kohl kormányzat nyújtott a Kádár-rendszernek, - ugye, még a 80-as évek második felében, majd aztán a Németh Miklós-kormánynak - ez vajon a rezsim életét, a kommunista, szocialista rezsim életét hosszabbította meg, vagy azt célozta, vagy pedig a már amúgy is puha rendszer további fellazítását, a demokratikus átmenet előkészítését szolgálta? Én az utóbbinak a híve vagyok, én úgy gondolom, hogy ezt a demokratikus átmenetet segítette elő, de sokan vannak, akik politikai vagy történeti szempontból értékelik ezt a '89-’90-es időszakot, akik azt mondják, hogy az Antall József vezette új magyar kormányzat nem aratta le a '89-es határnyitással szerzett magyar érdemek gyümölcseit a Magyarország iránt hálás és segítőkész Németországban. Van közöttünk, aki ennél ezerszer jobban élt, én történészként úgy gondolom, hogy ez egy igazságtalan problémafelvetés, érthető, de igazságtalan feltevés. A magyar történelemnek egyik nagy pozitívuma, hogy mindaz, ami '88-'89-ben lezajlott, az békésen és szervezetten, és a magyar politikai elit különböző csoportjainak az együttműködésével tudott lezajlani, és ez lerakhatta egy további sikeres politikai átmenetnek az alapjait. Visszatérve tehát a bevezetőben feltett kérdésre, igaza volt-e Antallnak abban, hogy a történelmi fordulópontok idején a demokratikus és haladó irányzatok, vonulatok a két országban erősítették egymást, én azt hiszem, hogy a háromból két esetben, tehát a '89-'90 előtörténetében és a diplomáciai kapcsolatok előtörténetében ez feltétlenül igaz, de ezekről a kérdésekről gondolkodnunk kell, és nem, sosem felejthetjük el, hogy '89-'90 csillagórája egy nagyon fontos és pozitív elem marad a magyar-német kapcsolatok történetében. És az a szemlélet, amit az Antall-kormány is képviselt, egy egyszerre pozitív, de folyamatosan önkritikus megközelítés mind a múlthoz, mind a jelenhez, remélhetőleg további kétoldalú kapcsolataink alapja is marad. Köszönöm szépen.

A magyar-német kapcsolatok fordulópontjai 1945-1989

Források

- MNL+Fehér István,
- Glatz Ferenc,
- Horváth István,
- Kiss J. László
- Szebeni Géza,
- Máthé Áron,
- Márkus Beáta,
- Ruff Mihály,
- Andreas Schmidt-Schweitzer,
- Sziklai István,
- Tóth Ágnes munkái

Antall József

- Német-Magyar Fórum

1991. június 3.

Tér és idő

- 1945-1948,
- 1955-1973,
- 1986- 1989,
- 1967-1983

1945-1948:

- Kitelepítések,

Potsdam mítosza

1955-1973:

- Diplomáciai kapcsolatok felvételének előzményei

1955:

- 1955. március 18.

hadiállapot megszűntetése

1955:

- 1955. április 30.

MDP PB határozat

Hallstein doktrina

nyugatnémet Ostpolitik

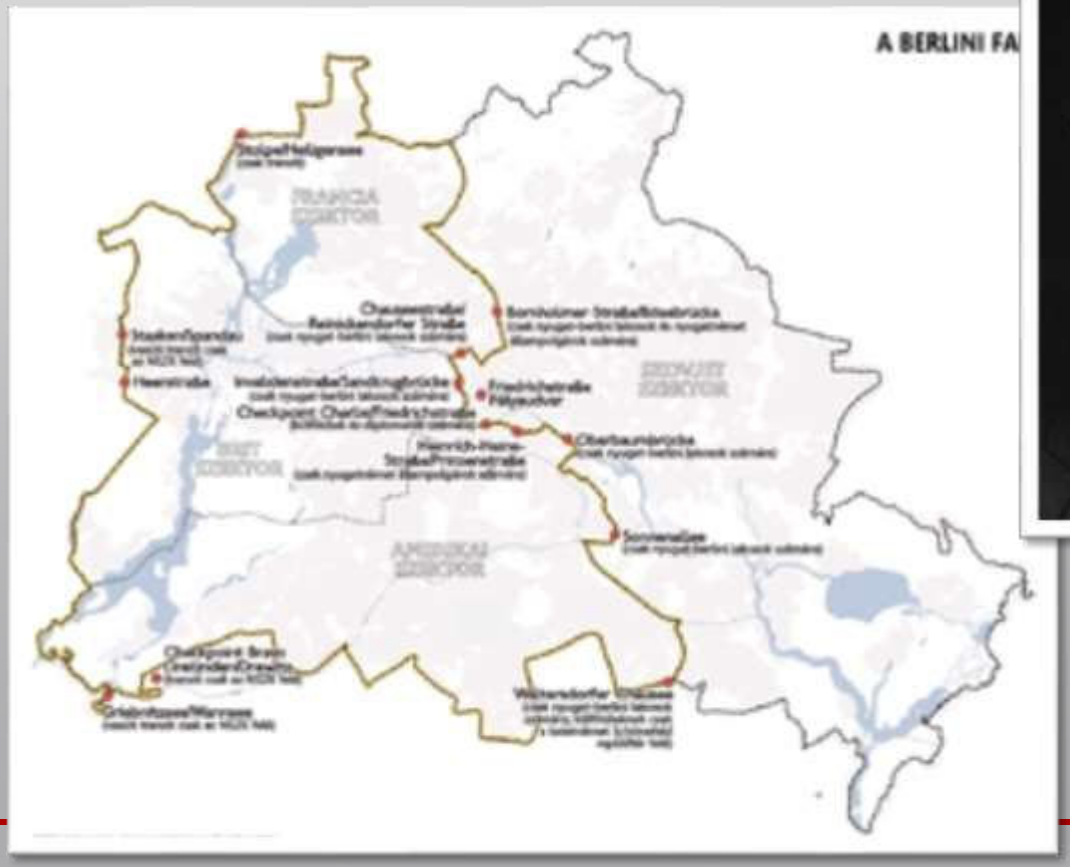

új gazdasági mechanizmus

1967-1983:

NDK vendégmunkások

1973. december 21.

1973. december 13-án Nagy János külügyminiszter-helyettes és Günther Van Well, az NSZK külügyminisztériumi főigazgatója előzetes megállapodást írt alá a két ország közötti diplomáciai kapcsolatok felvételéről.

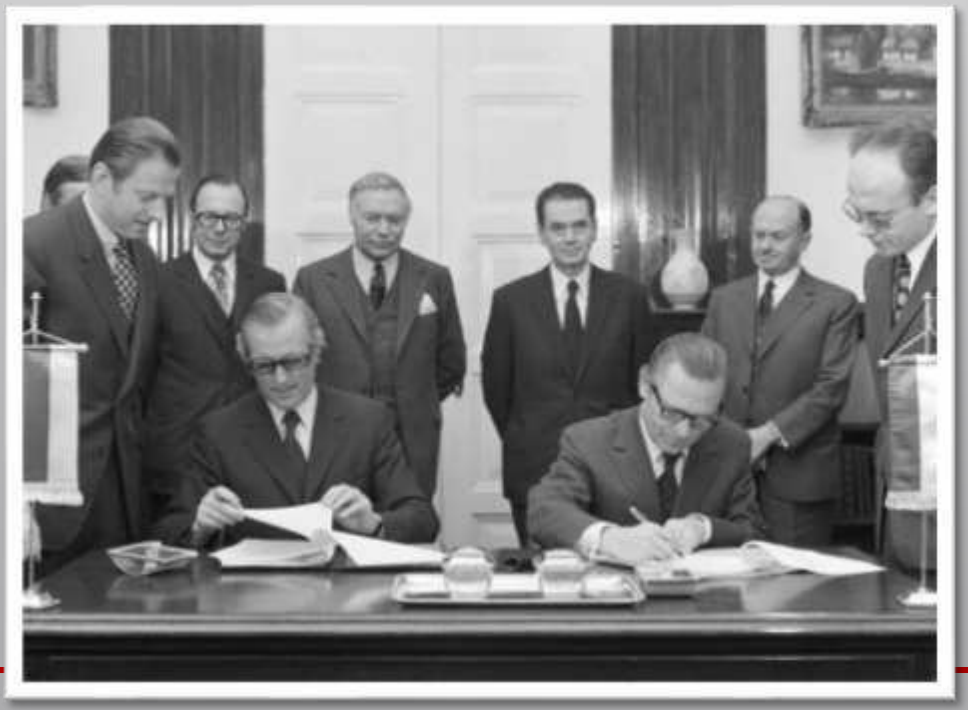

1977. július

Kádár János az NSZK-ban 1977. július 4-7.

1986. október

1986. október 13-16. Weizsacker Magyarországon

1987. október

1987. október 7-10.: Grósz Károly az NSZK-ban

1987. március

1987. március 5-6. 300 év együttélés konferencia Budapesten

KOVÁCS ÁRPÁD EGYETEMI TANÁR
SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS

KÖZÉP EURÓPA ÉS MAGYARORSZÁG HELYZETE ÉS NÉHÁNY STRATÉGIAI FELADATA A PÁNEURÓPAI PIKNIK UTÁN 30 ÉVVEL

MAGYAR VILÁGTALÁLKOZÓ

2019. május 16.

Hullámhegyek, hullámvölgyek a magyar államadósság-ráta, valamint gazdasági növekedés kormányzati ciklusok szerinti alakulásában. Munkanélküliség a 2010-es évekig, mára munkaerőhiány

A kormányzás, a GDP arányos államadósság, a GDP változása az előző évhez képest, valamint a munkanélküliség alakulása

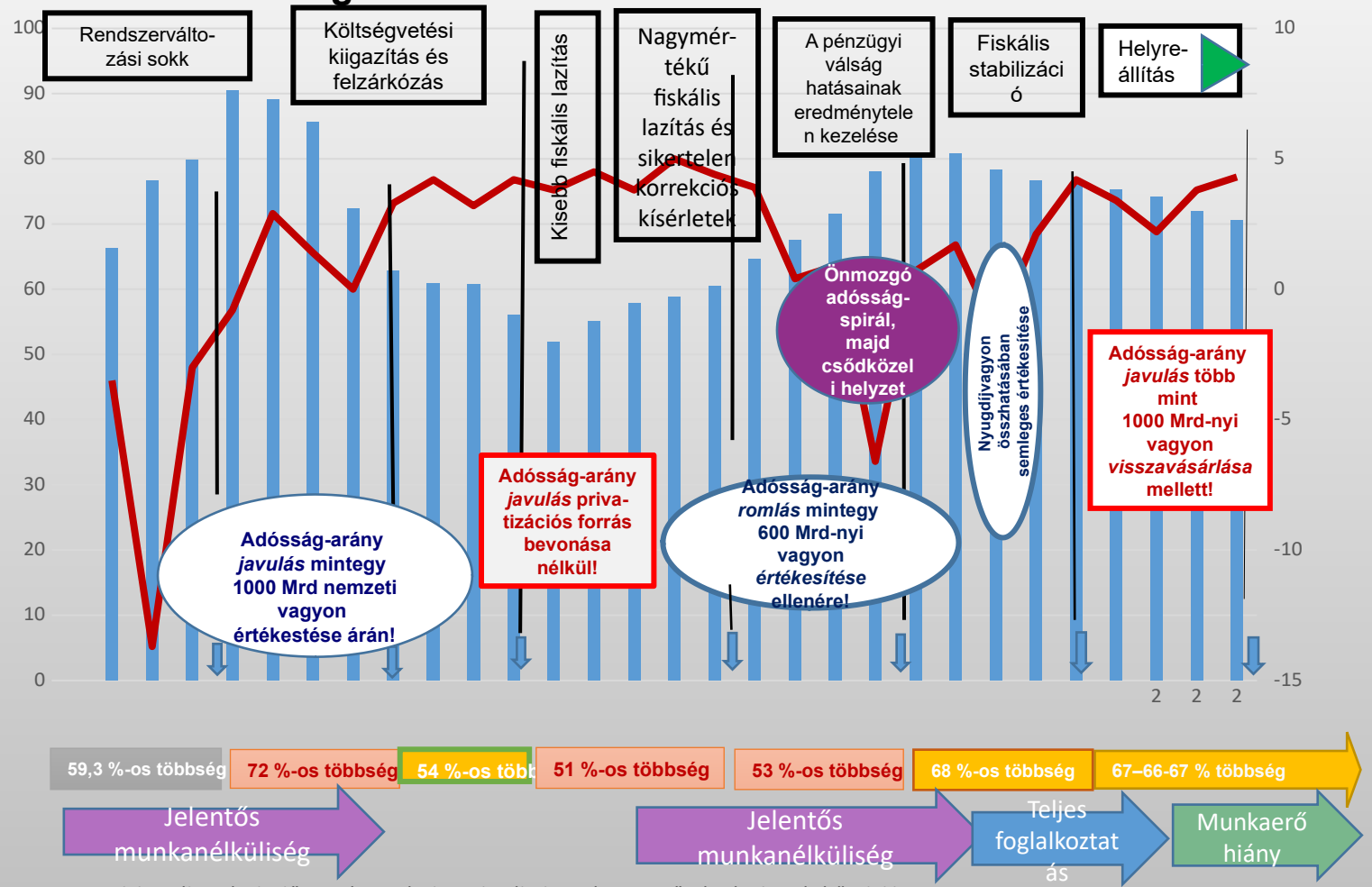

A nyilak a választások időpontját, a színek az aktuális kormány vezető pártjának „színét” jelölik.

*Forrás: Eurostat, ÁKK, * Konvergencia Program, saját szerkesztés*

Pénzügyi stabilitás nélkül nincs értelme versenyképességről beszélni, most jött el az ideje, hogy az extenzív növekedésről a hatékonyság alapúra térjünk át

A GDP-arányos államadósság alakulása az EU-hoz 2000 után csatlakozott országokban 1990-2020 között

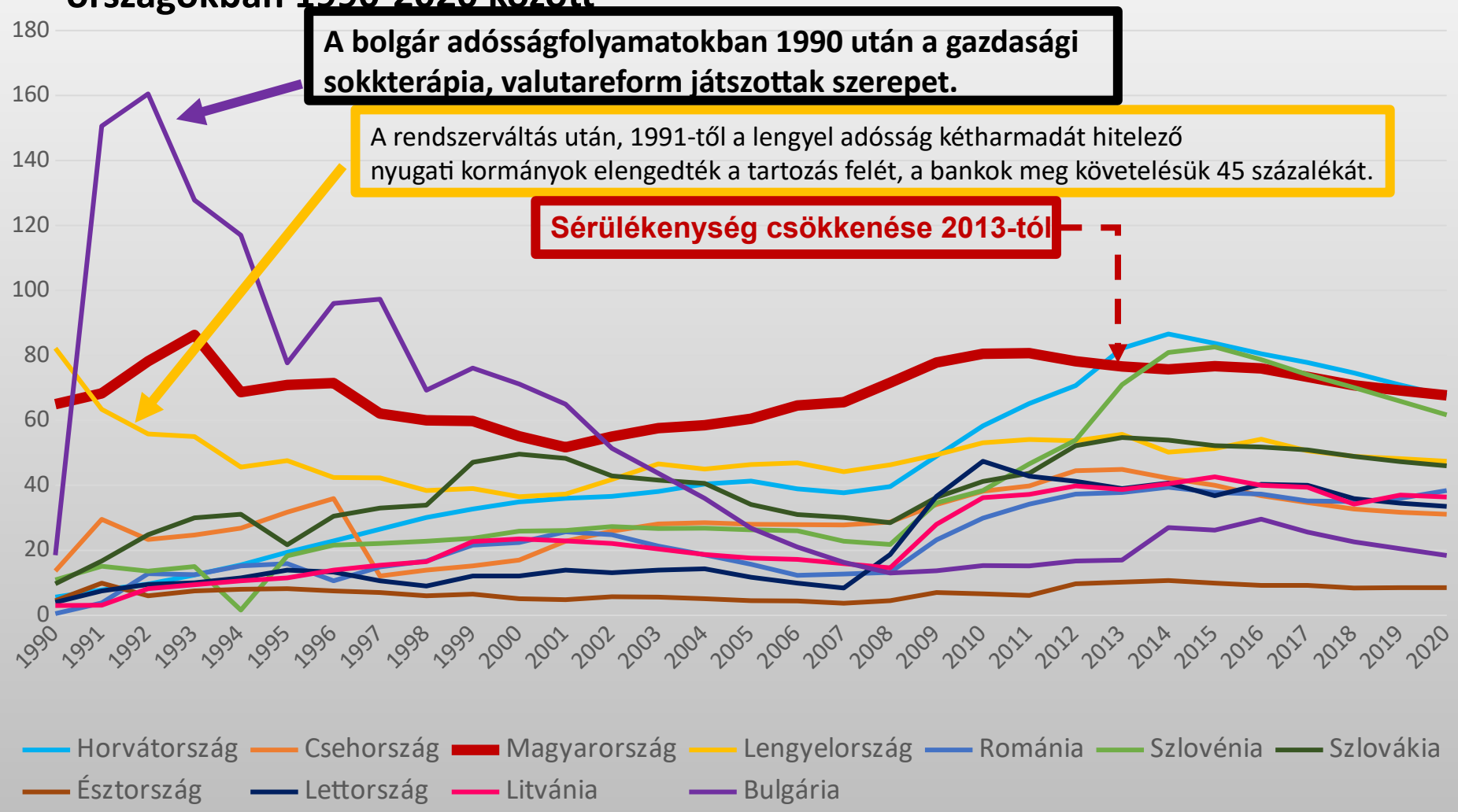

* 2018-19-20-ra az Európai Bizottság 2019. tavaszi előrejelzése alapján

Forrás: Európai Bizottsága, KT Titkársága szerkesztés

Az államadósság devizaaránya 23 százalék közelébe csökkent 2018 végére

A GDP-arányos államadósság és annak devizaadósság és forintadósság szerinti összetétele 2004-2018 között (negyedévente)

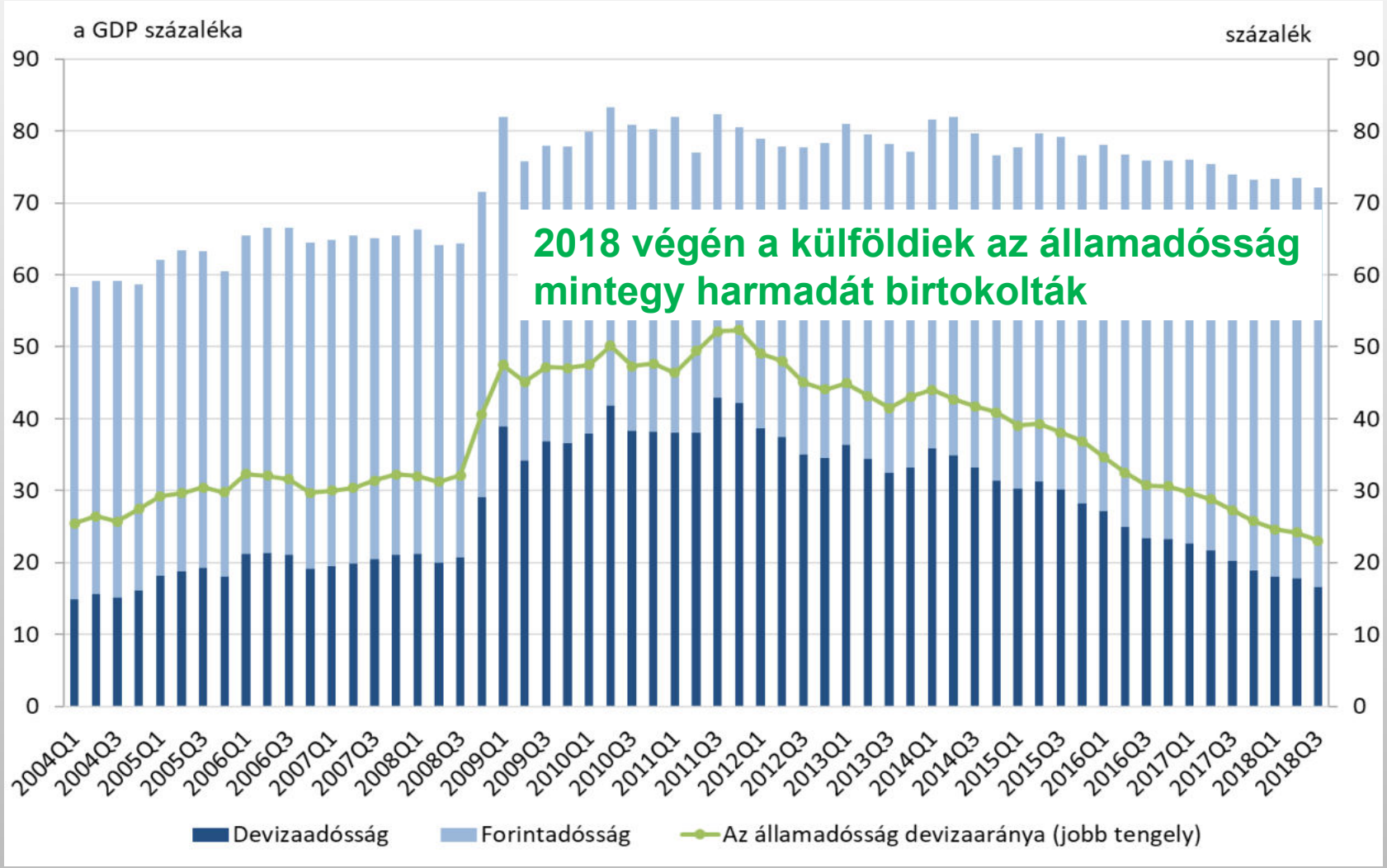

Forrás: ÁKK, MNB

2019 elején Az állampapírok mintegy ötöde a háztartások tulajdonában van

Az állampapírok megoszlása az egyes jövedelemtulajdonosok között 2013-2019 között (félévente)

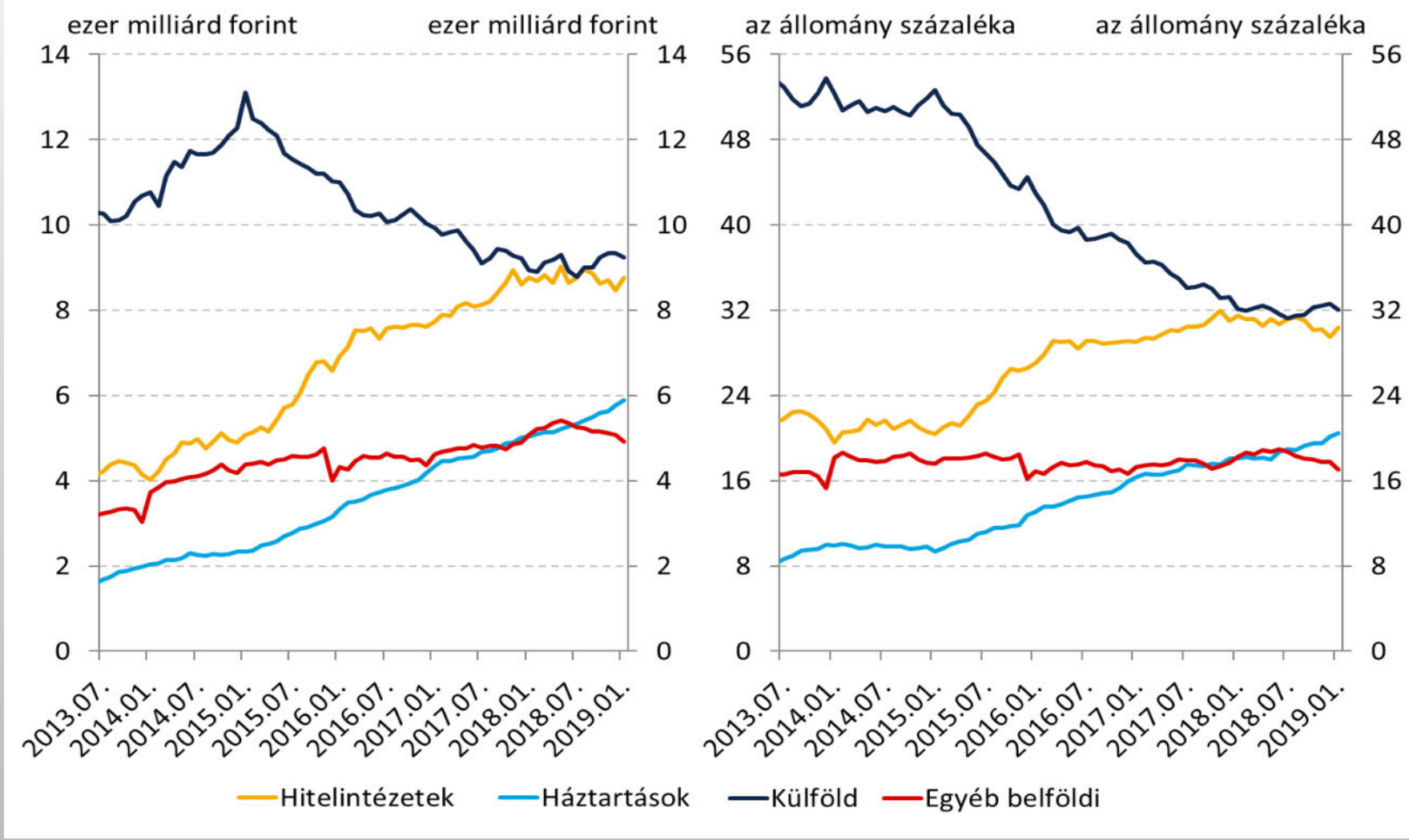

Forrás: MNB

A strukturális tényezők mellett ország-specifikus események és a gazdaságpolitika is befolyásolja az egyes országok relatív megítélését

A CEE térség átlagos CDS-felára és az egyes országok relatív pozíciói (bázispont)

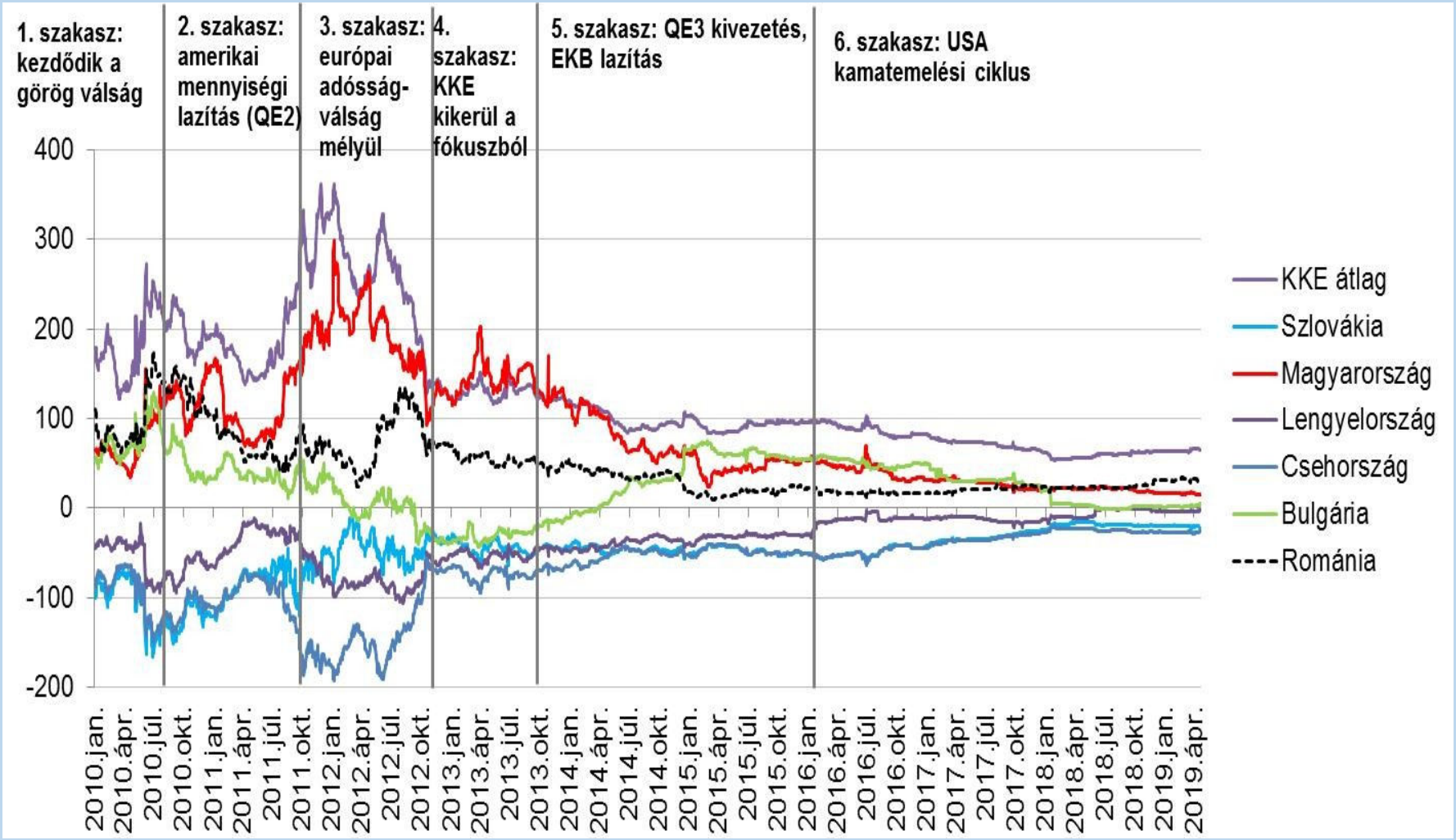

Forrás: Reuters, a CEE átlag a fenti országok átlaga, az egyes országok vonalai pedig a CEE átlagtól való eltérést ábrázolják

A GDP növekedésének üteme nálunk – szerencsére – gyorsabb mind az államadósságénál, mind az államháztartás együttes kiadásánál

Néhány jellemző adat: GDP, államadósság, a magyar államháztartás kiadási főösszege, adósságszolgálat, EU forrás

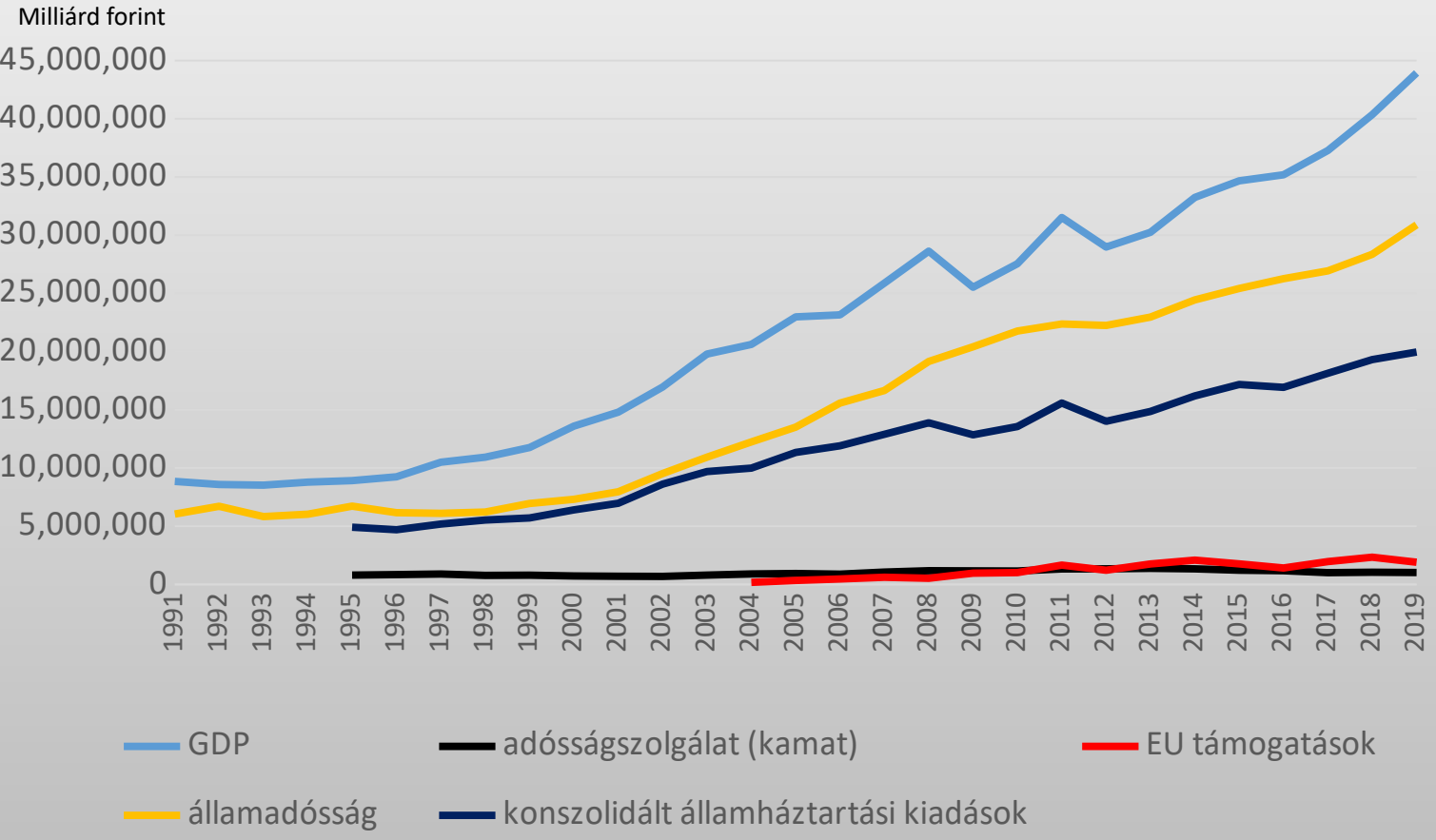

***2004 előtti uniós támogatások:**

PHARE program: tervezet: évi 100 millió ECU

1990-1998 között 800 millió euró

2000-2006 között 1,5 milliárd euró

SAPARD program: 2000-2006 között 38 millió euró (éves szinten 10 mrd forint)

Forrás: KT Titkársága szerkesztés

Az EU-ból Magyarországra érkező nettósított támogatások GDP arányos mértéke a 2004. évi 0,2 százalékról évente fokozatosan emelkedve 2014-re több mint 5 százalék lett, azóta 3 százalék körül mozog

Magyarország uniós befizetései, az Unióból származó támogatásai, valamint nettó pozíciója 2004-2020 között (GDP százalékában)

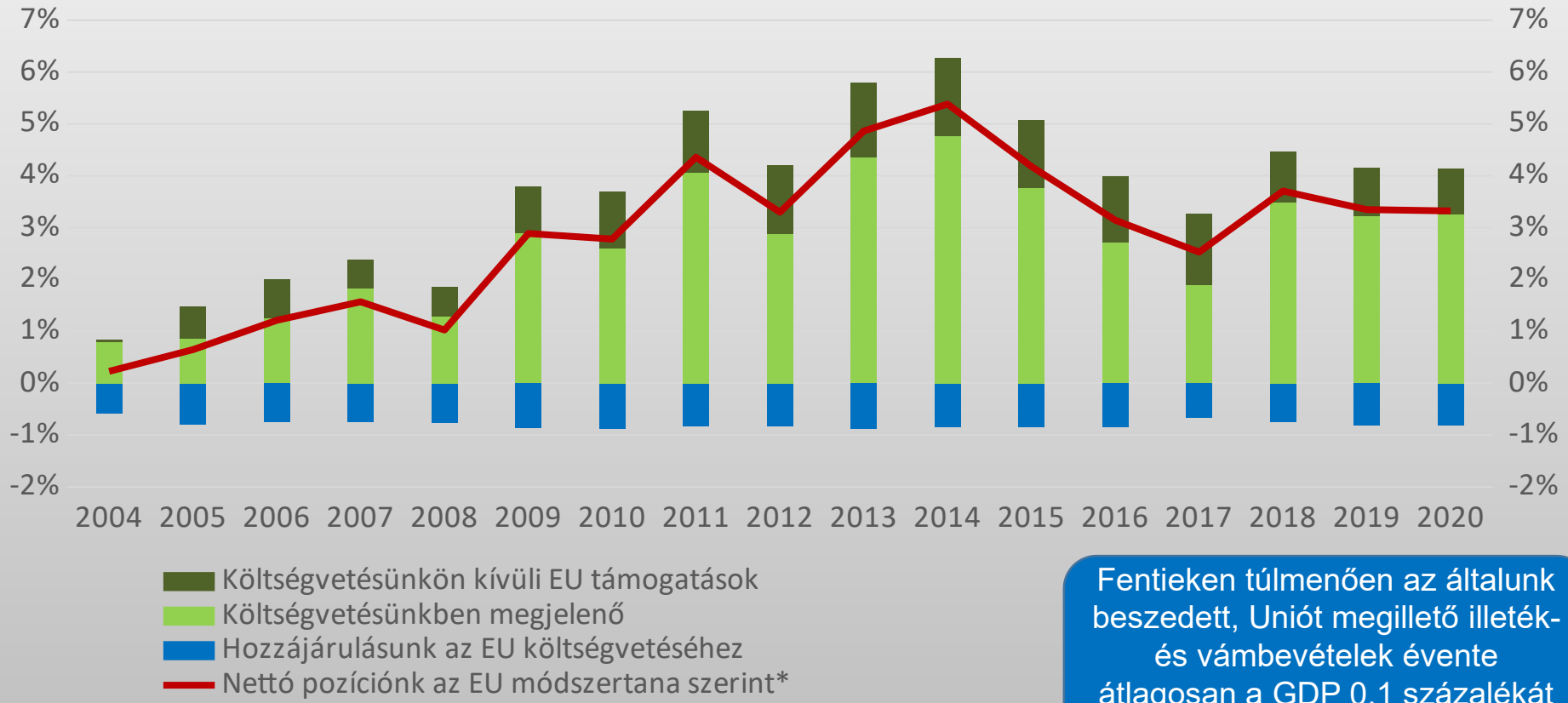

Fentieken túlmenően az általunk beszedett, Uniót megillető illeték- és vámbevételek évente átlagosan a GDP 0,1 százalékát képviselik

Forrás: PM, KT Titkársága

*A Bizottság módszertana alapján a nettó pozíció számításakor a befizetések összege módosításra kerül egy korrekciós arányszámmal (adminisztrációs kiadások nélküli kifizetés az összes EU tagállamnak és a tagállamok által befizetett összes nemzeti hozzájárulás aránya), ezen felül a befizetésekben nem kerülnek figyelembevételre az ún. tradicionális saját források (TOR) címén az EU költségvetésébe befizetett összegek, mivel a közösségi politikákból eredően ezek tisztán uniós bevételeknek számítanak.

Ígéretes gazdaságunk további fejlődése az elkövetkező években. A Költségvetési Tanács szerint elsősorban a külső feltételek jelenthetnek kockázatot a növekedés fenntarthatóságára

Hazai makrogazdasági kilátások a 2019-2023-as (és 2018-2022-es) Konvergencia Program alapján

Változás %-ában	2018	2019	2020	2021	2022	2023
GDP (előző évi áron)	4,9 (4,3)	4,0 (4,1)	4,0 (4,0)	4,1 (4,2)	4,2 (4,1)	4,0
A növekedés összetevői (előző évi áron)						
Háztartások fogyasztási kiadása	5,4 (5,2)	4,6 (4,8)	4,7	4,6	4,5	4,5
Közösségi fogyasztási kiadás*	-0,5 (1,4)	1,1 (0,7)	1,8 (0,5)	1,0 (0,4)	1,1 (0,4)	0,6
Bruttó állóeszköz-felhalmozás	16,5 (12,8)	10,3 (7,5)	3,8	3,5 (5,7)	4,6 (5,1)	3,1
Készletváltozás (a GDP %-ában)	0,2 (0,0)	0,0	0,3 (0,0)	0,0	0,0	0,0
Termékek és szolgáltatások exportja	4,7 (7,2)	5,1 (6,9)	5,2 (6,7)	6,0 (7,3)	6,3 (7,1)	6,6
Termékek és szolgáltatások importja	7,1 (9,2)	6,5 (7,4)	5,4 (6,3)	5,5 (7,1)	6,1 (6,9)	6,0
Hozzájárulás a GDP növekedéséhez (előző évi áron)						
Belföldi végső felhasználás	6,2 (5,5)	5,1 (4,2)	3,7 (3,3)	3,4 (3,7)	3,7 (3,5)	3,2
Készletváltozás	0,2 (0,0)	0,0	0,3 (0,0)	0,0	0,0	0,0
Termékek és szolgáltatások külkereskedelmi egyenlege	-1,5 (-1,1)	-1,0 (0,0)	0,1 (0,7)	0,7 (0,5)	0,5 (0,6)	0,8

GDP %-ában	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Bruttó adósságráta	70,8 (73,2)	69,2 (69,6)	66,7 (66,7)	62,8 (63,4)	59,3 (59,7)	55,9
Adósságráta változása	-2,6 (-0,4)	-1,7 (-3,5)	-2,5 (-3,0)	-3,9 (-3,2)	-3,5 (-3,8)	-3,4
Hozzájárulás az adósságállomány változásához						
Elsődleges egyenleg	0,3 (-0,2)	0,6 (-0,6)	0,8 (-0,8)	1,0 (-1,0)	1,7 (-1,6)	2,1
Kamatkiadás	2,5 (2,6)	2,5 (2,4)	2,4 (2,3)	2,2	2,2 (2,1)	2,1
Az adósságra ható egyéb tényezők	1,7 (2,1)	1,8 (-0,3)	0,7 (0,2)	-0,7 (0,1)	0,3 (0,0)	0,5
Az adósságállomány implicit kamatlába (%)	3,7 (3,6)	3,6 (3,5)	3,6 (3,5)	3,6 (3,5)	3,7 (3,5)	3,7

Forrás: Magyarország Konvergencia Programja 2019-2023 és 2018-2022

*Kormányzat és háztartásokat segítő non-profit intézmények együtt

A magyar gazdaság és államháztartás 2019. évi főbb mutatói tekintetében a Kormány, valamint a hazai és külföldi előrejelzők között nincs érdemi eltérés
A 2020-as mutatóknál már jelentősek a különbségek

A főbb makrogazdasági mutatók a különböző előrejelzések alapján (%-ban)

Megnevezés	2019							
	Kormány	Századvég	Kopint-Tárki	BCE-GTEK	„A" Üzleti szereplő	„B" Üzleti szereplő	OECD	EC
1. GDP volumen növekedése	**4,0**	**3,9**	**4,0**	**3,7**	**4,0**	**4,0**	**3,9**	**3,7**
2. Háztartások fogyasztása (vol. növ.)	**4,6**	**4,7**	**4,1**	**3,6**	**3,9**	**4,1**	**4,7**	**4,9**
3. Közösségi fogyasztás (vol. növ.)	**1,1**	**0,5**	**0,0**	**0,5**	**1,7**	**0,2**	**1,1**	**1,5**
4. Bruttó állóeszköz-felhalmozás (vol. növ.)	**10,3**	**9,8**	**7,0**	**7,5**	**9,8**	**10,2**	**9,5**	**10,4**
5. Fogyasztói árindex (éves átlag)	**2,7**	**3,0**	**3,0**	**3,2**	**2,9**	**3,1**	**4,0**	**3,2**
6. Államháztartás egyenlege (ESA2010)	**-1,8**	**-1,7**	**-2,4**	**-2,1**	**-1,8**	**-1,8**	**-2,0**	**-1,8**

Megnevezés	2020							
	Kormány	Századvég	Kopint-Tárki	BCE-GTEK	„A" Üzleti szereplő	„B" Üzleti szereplő	OECD	EC
1. GDP volumen növekedése	**4,0**	**3,5**	**3,2**	**3,1**	**2,8**	**3,0**	**3,3**	**2,8**
2. Háztartások fogyasztása (vol. növ.)	**4,7**	**5,0**	**3,8**	**2,6**	**3,4**	**3,3**	**4,0**	**3,8**
3. Közösségi fogyasztás (vol. növ.)	**1,8**	**0,5**	**0,0**	**1,0**	**1,2**	**1,1**	**0,8**	**1,5**
4. Bruttó állóeszköz-felhalmozás (vol. növ.)	**3,8**	**3,9**	**5,0**	**4,5**	**6,2**	**1,5**	**4,8**	**2,4**
5. Fogyasztói árindex (éves átlag)	**2,8**	**3,1**	**3,2**	**3,0**	**3,1**	**3,0**	**4,0**	**3,2**
6. Államháztartás egyenlege (ESA2010)	**-1,5**	**-1,3**	**-2,0**	**-1,9**	**-1,8**	**-1,5**	**-2,0**	**-1,6**

Forrás: Magyarország Konvergencia Programja 2019-2023, OECD 2018 ősz, EC 2019 tavasz, KT Titkársága

A magyar államháztartás újraelosztása az elmúlt években csökkenő, a GDP 46 százaléka körüli. Ezen belül a kamatkiadások – a 2000-es évek elején magasra szökött államadósság finanszírozásának hatalmas terhe miatt – évekig együtt mozogtak az egészségügyre fordított kiadásokkal, sőt 2012 és 2014 között meg is haladták azokat. A kamatkiadások visszaesésével egyidejűleg a gazdasági funkciók erősödnek.

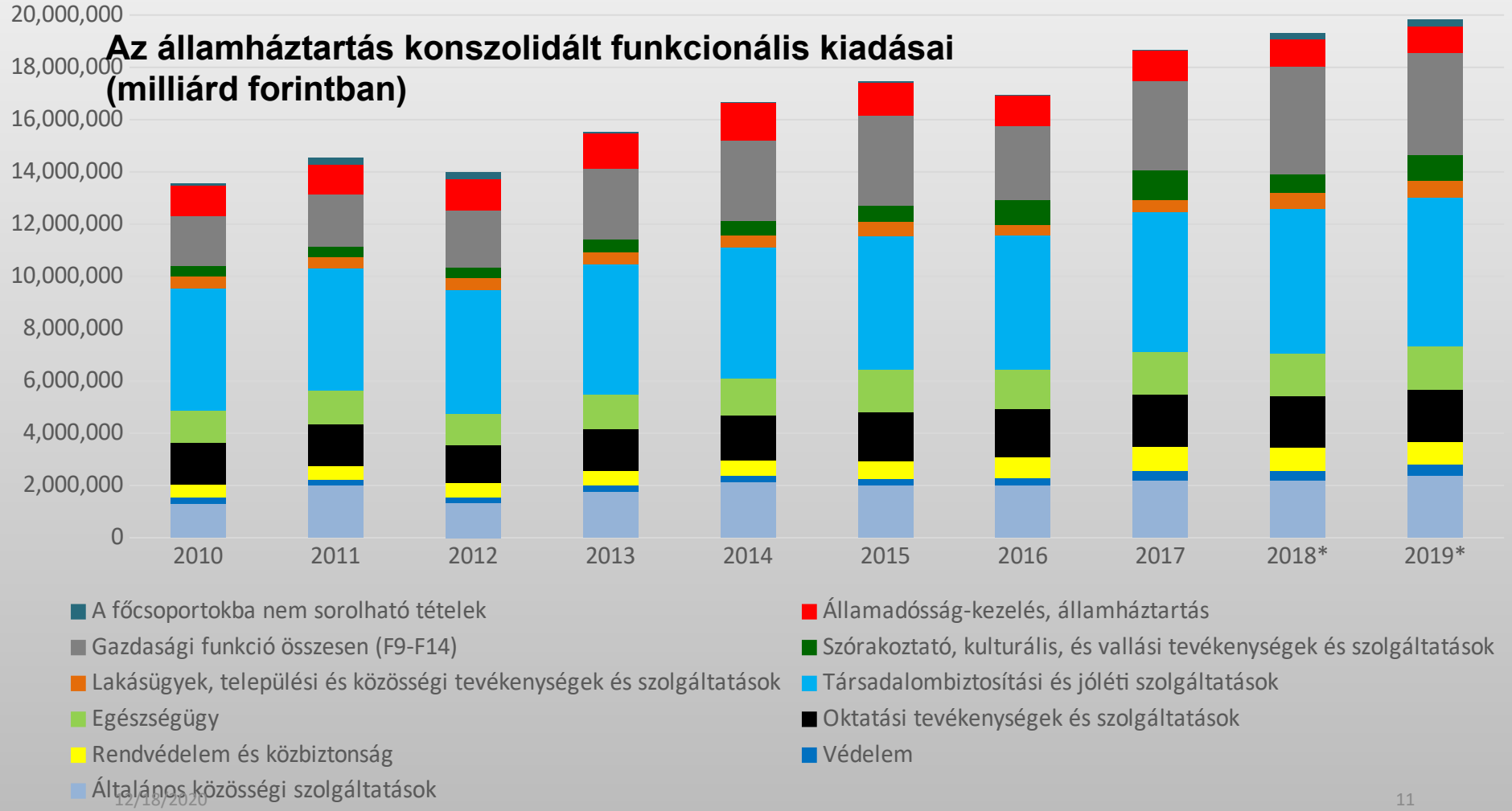

Forrás: PM, KT Titkársága szerkesztés

* költségvetés

A növekedésünkhöz egyre nagyobb mértékben járulnak hozzá a szolgáltatások. Az ipar szerepe ebben is meghatározó. A mezőgazdaság és az építőipar teljesítménye hullámzó

Hozzájárulás a bruttó hazai termék (GDP) növekedéséhez (százalékpont)

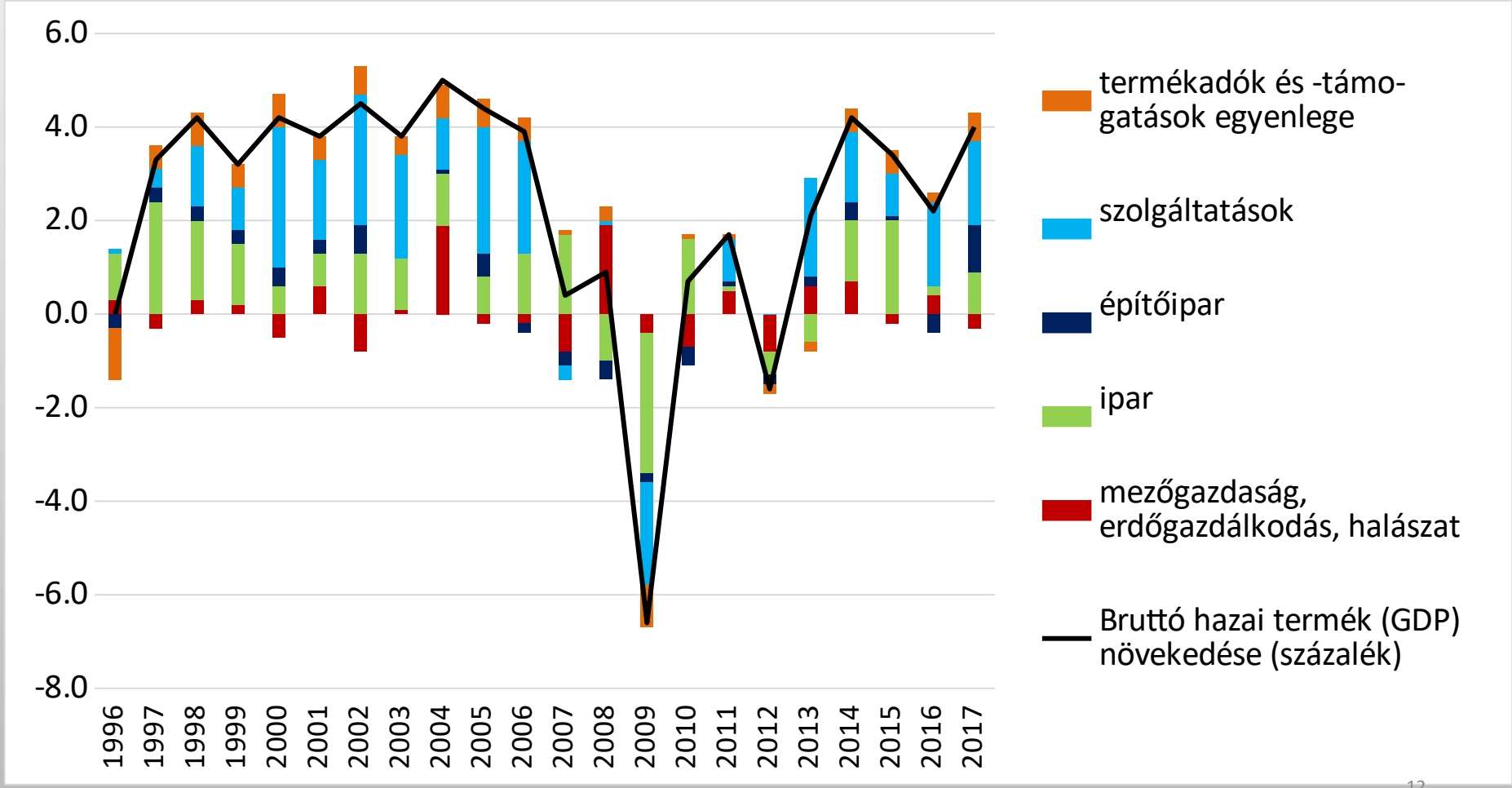

Forrás: KSH, KT Titkársága szerkesztés

Az egész régióban kitüntetett szerepet játszik a járműipar, Magyarországon a válság óta végrehajtott nagyberuházások emelték a súlyát és a trend folytatódik

Járműgyártás részaránya a GDP-ből

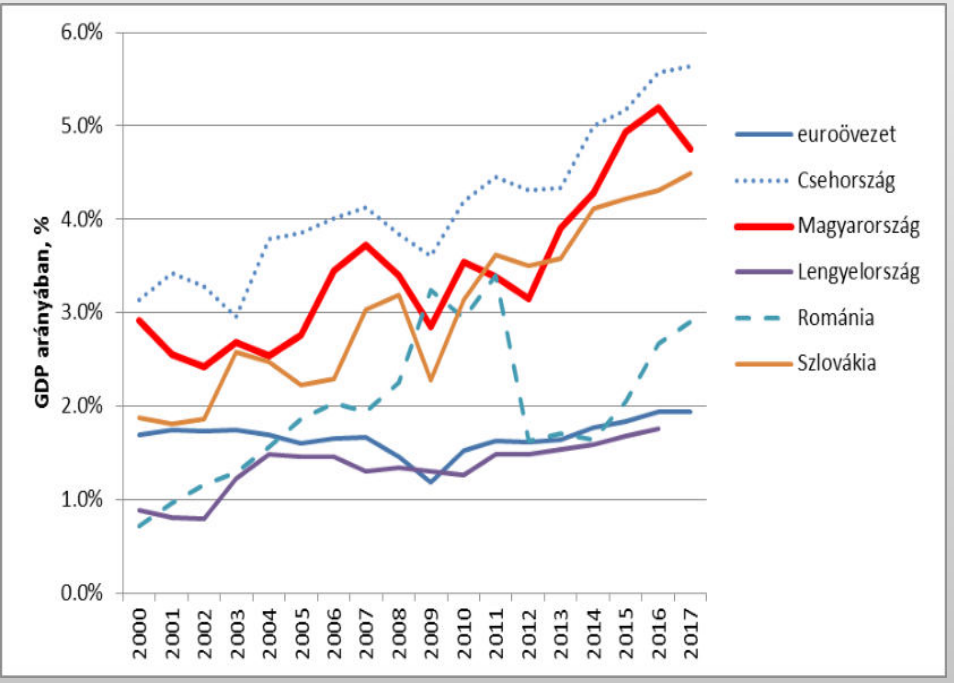

Járműgyártás részaránya a foglalkoztatásból (%)

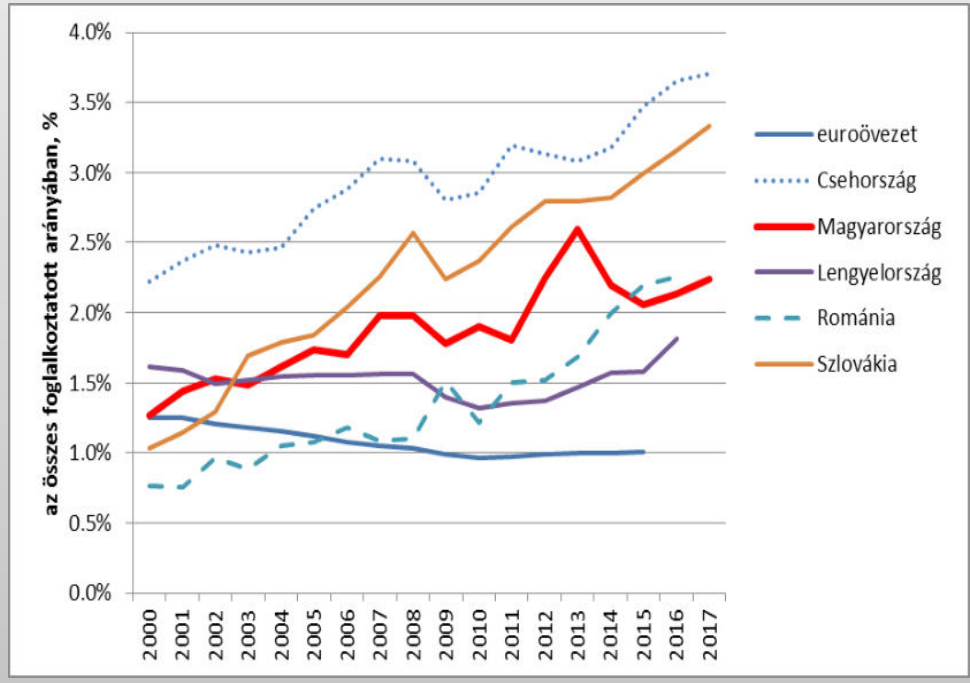

Forrás: Eurostat

Az élénkülés nálunk főként a belső piachoz köthető szektorokban jelentkezett

Hozzáadott érték éves változása a versenyszféra fő szektoraiban (%)

Ipar

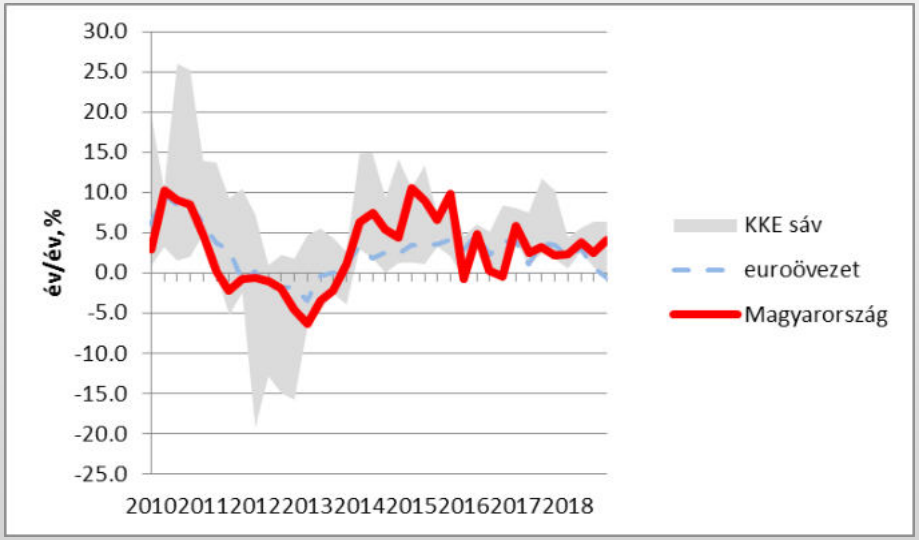

Piaci szolgáltatások

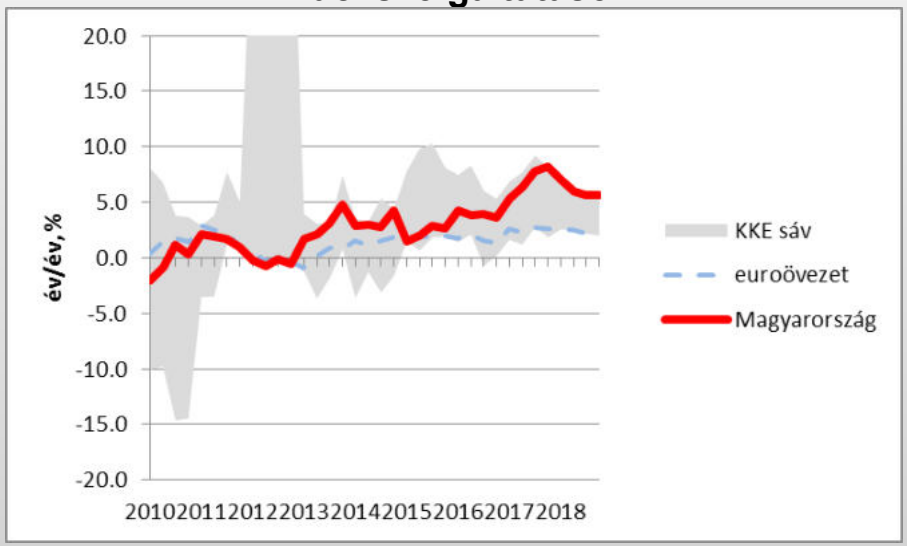

Építőipar

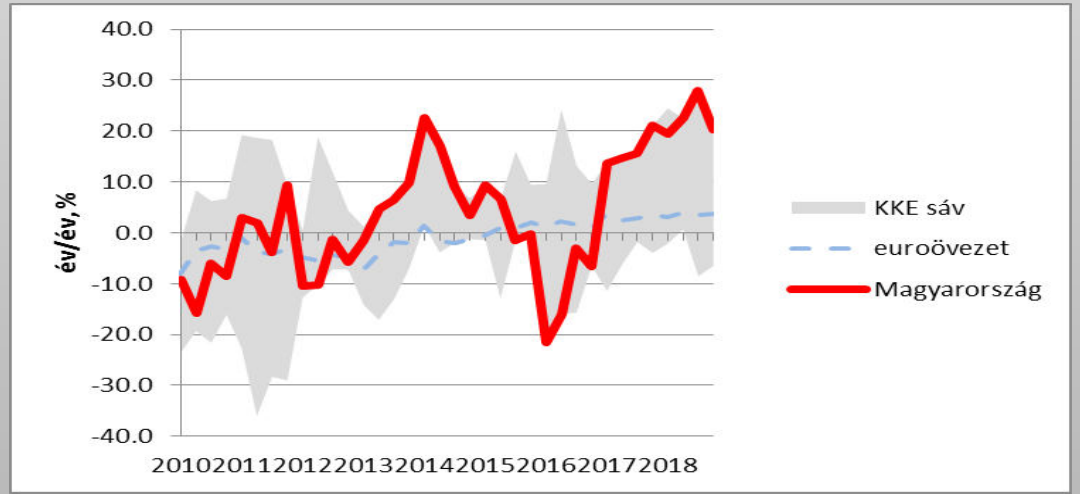

Forrás: Eurostat

A fogyasztásunk dinamizálódik, a nettó exportunk fokozatosan mérséklődik

Fogyasztás éves növekedés (%)

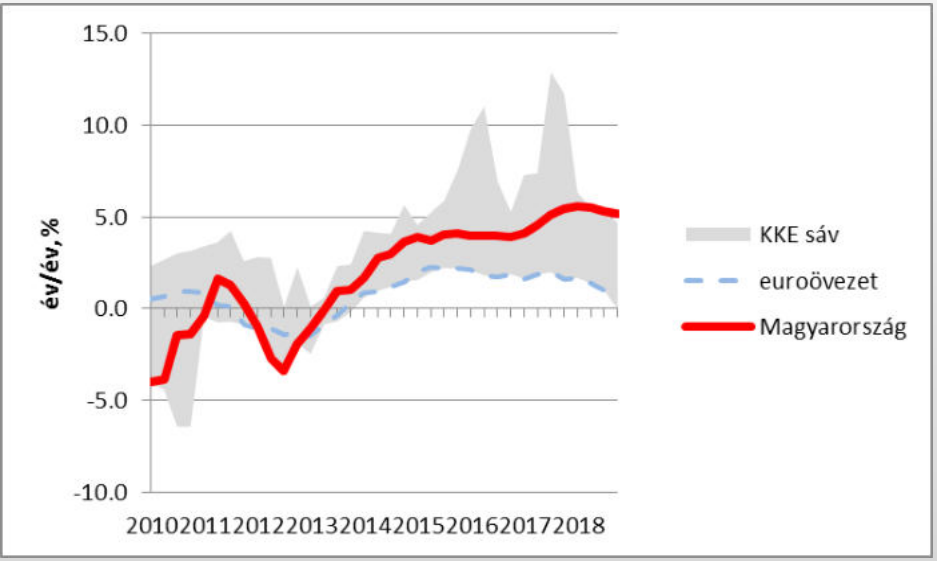

Nettó export/GDP (%, négy negyedéves gördülő)

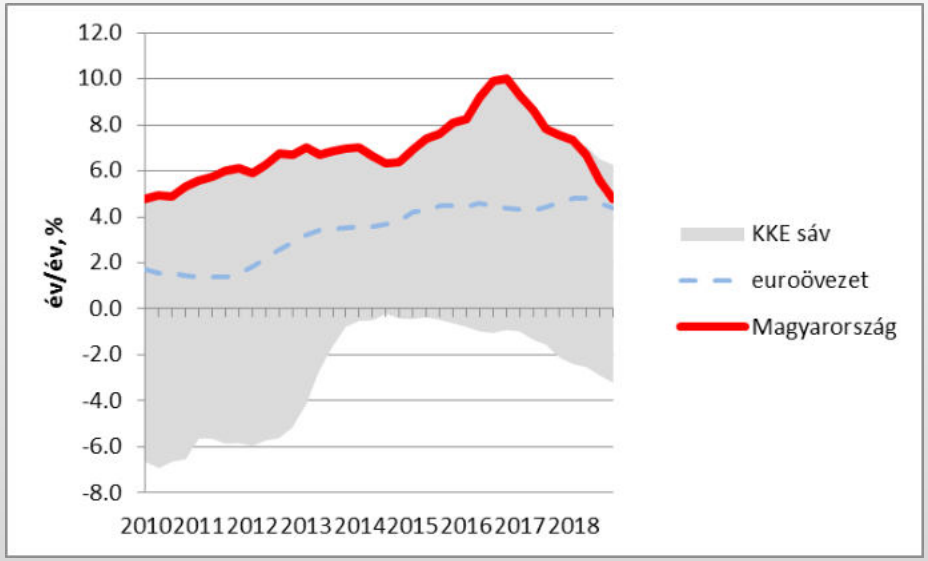

Beruházás/GDP (%, négy negyedéves gördülő)

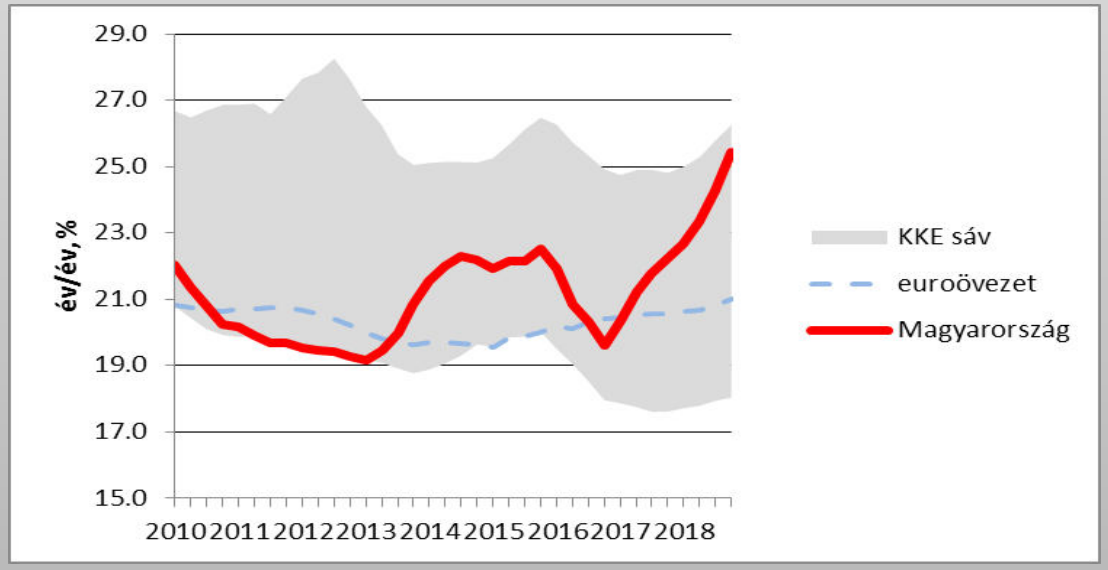

Forrás: Eurostat

A KKV szektor gazdasági súlya jelentős, hasonlóan más európai országokhoz. A hazai KKV-k hozzáadott értékhez történő hozzájárulásának aránya – csaknem azonosan a Lengyelországéhoz – jócskán elmarad a foglalkoztatottságnál tapasztalt részesedésükhöz képest, s ez lényegileg évek óta nem változik.

Versenyszféra hozzáadott érték megoszlása vállalatméret szerint (2017)

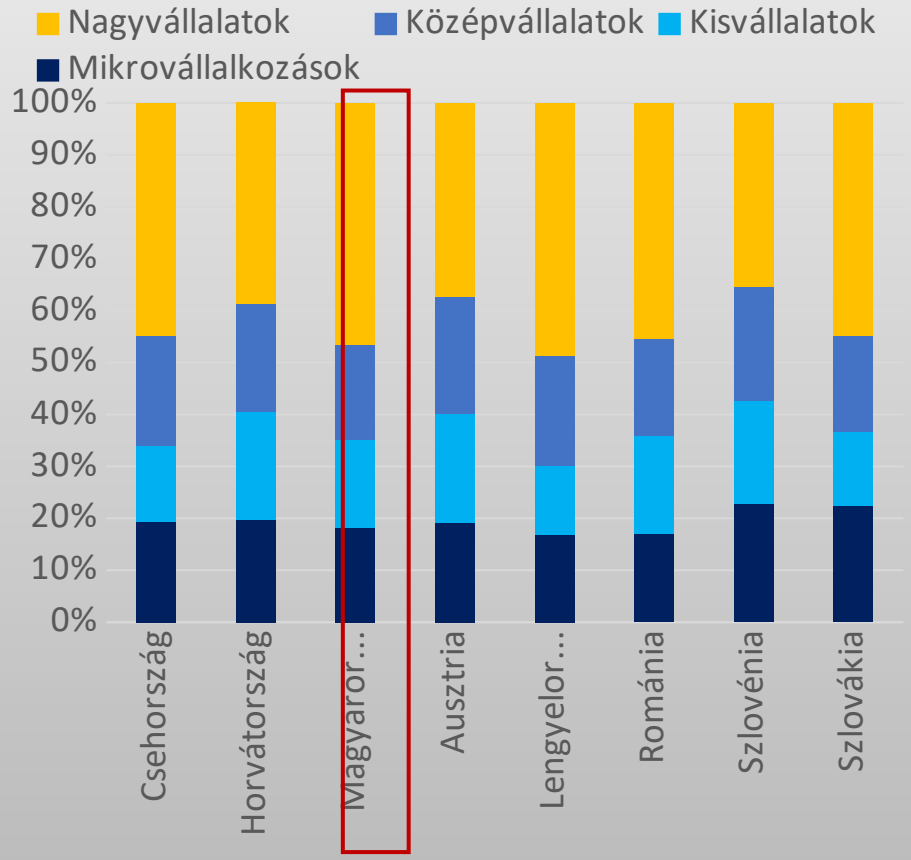

Versenyszféra foglalkoztatás megoszlása vállalatméret szerint (2017)

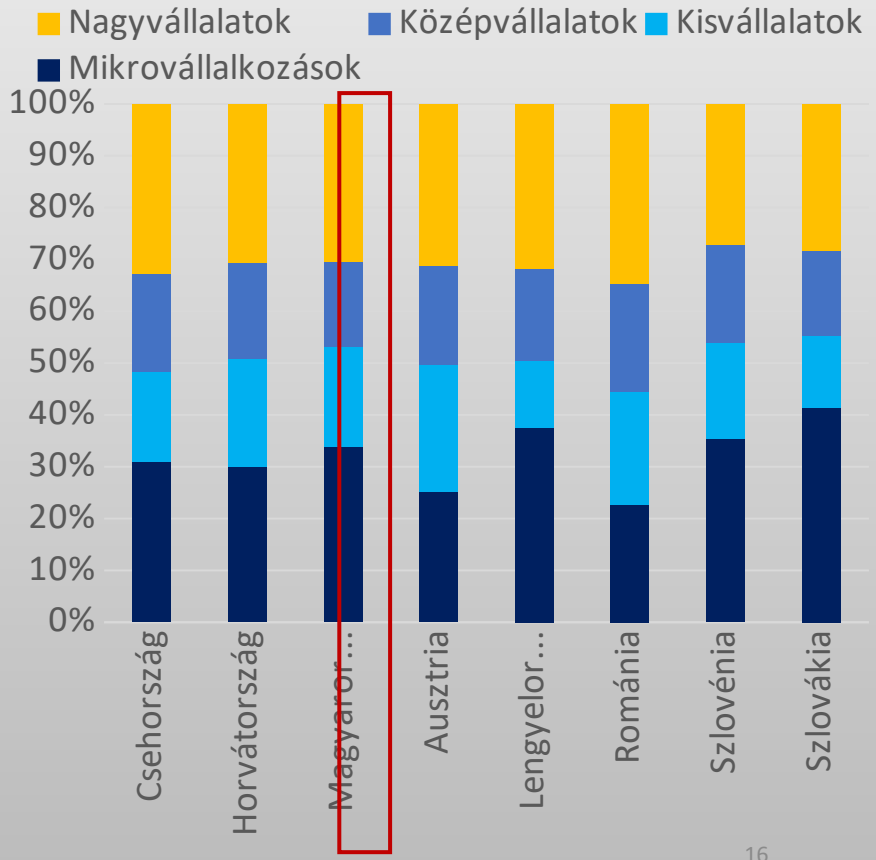

Forrás: Eurostat, KT Titkársága szerkesztés

Az erősödő konjunktúra a hitelezés élénkülését is elhozta nálunk. A lakossági hitelek hazai bővülése egyelőre elmarad a régiós átlagtól. A vállalati hitelek azonban igen dinamikusan alakultak részben a jegybanki programoknak köszönhetően

Vállalati hitelflow/GDP (4 negyedéves érték,%)

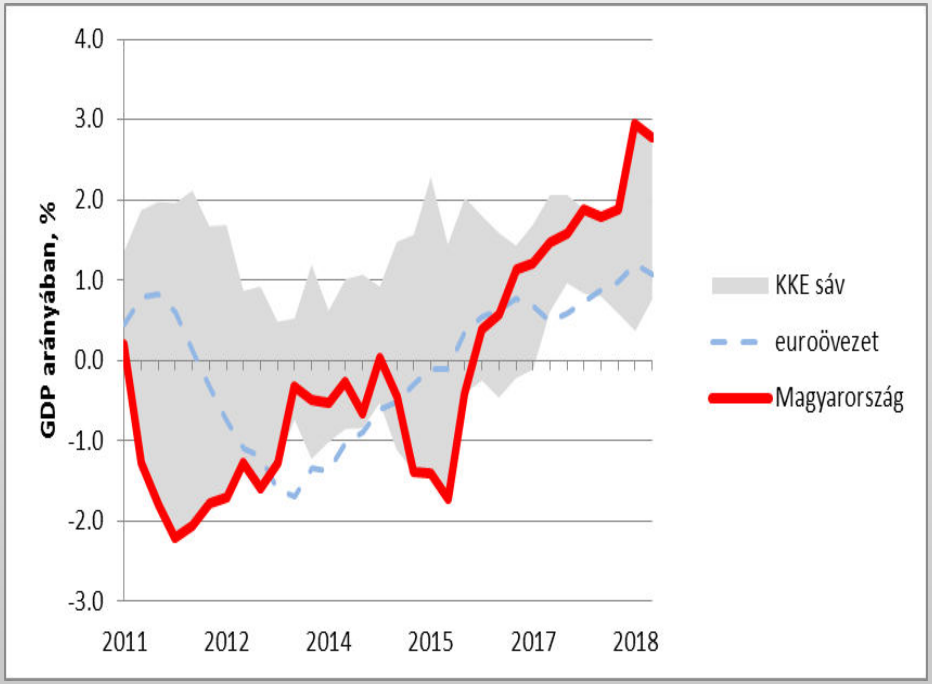

Lakossági hitelflow/GDP (4 negyedéves érték, %)

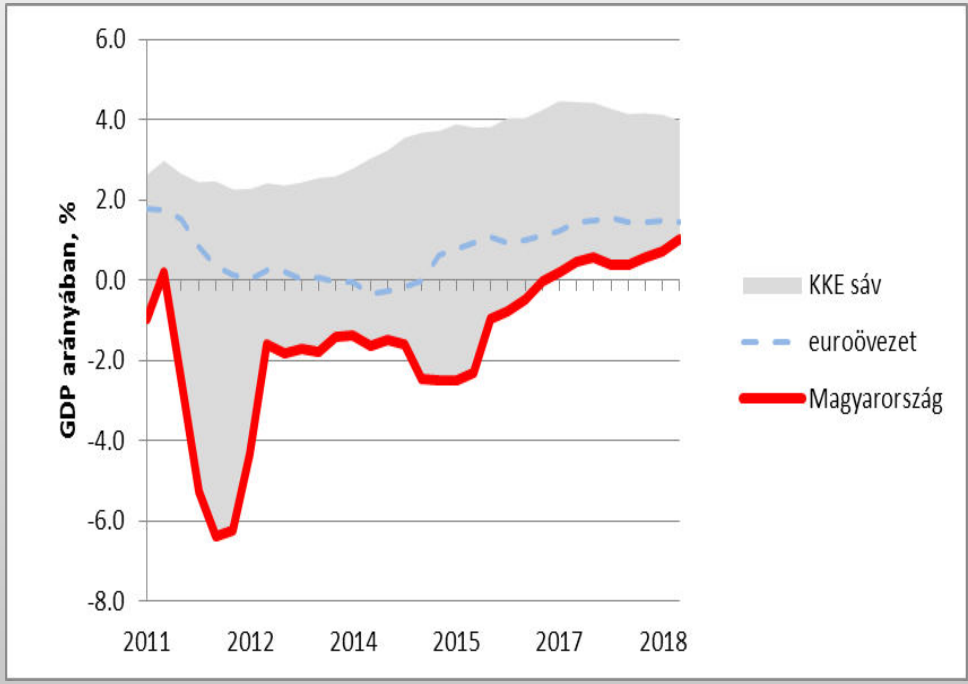

Forrás: ECB

Hazánk exportjában a döntő súlyt képviselő EU országok részesedése tovább emelkedett – Ázsia, valamint EU-n kívüli európai országok „kárára”

Magyarország exportjának országcsoportonkénti összetétele 2010-ben és 2017-ben

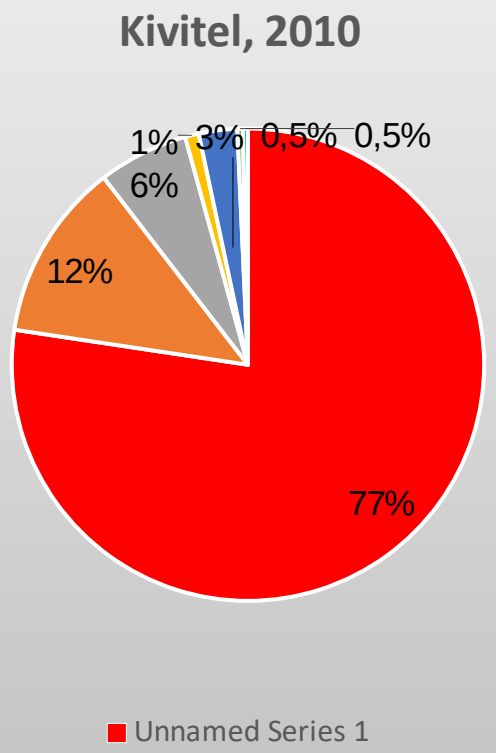

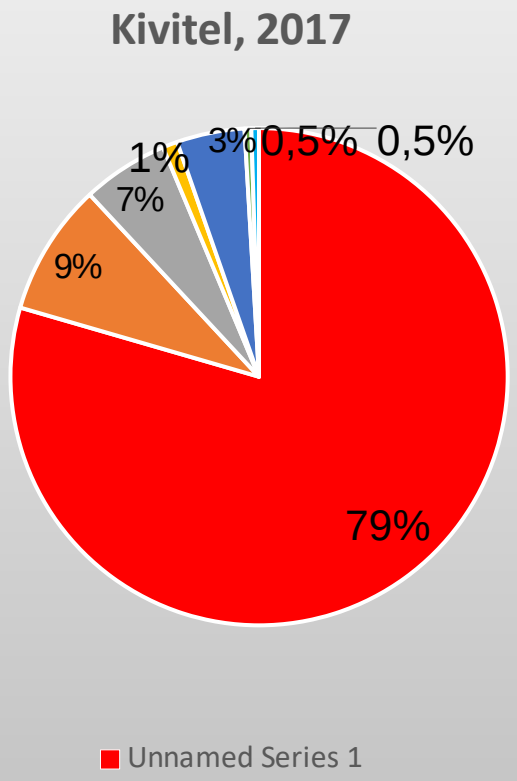

HU fő kül-kereskedelmi partnerei, 2017	
1.	DE
2.	RO
3.	IT
4.	AU
5.	SK
6.	FR
7.	CZ
8.	PL
9.	UK
10.	NL

EU-n kívüli európai országok közé vannak sorolva Európához és Ázsiához is tartozó országok: Azerbajdzsán, Kazahsztán, Oroszország, Örményország, Törökország

Forrás: KSH adatok alapján KT Titkársága gyűjtés és szerkesztés

Hazánk importjában erőteljesen nőtt az EU országainak részesedése. Ázsia, valamint az EU-n kívüli európai országok jelentősen visszaestek

Magyarország importjának országcsoportonkénti összetétele 2010-ben és 2017-ben

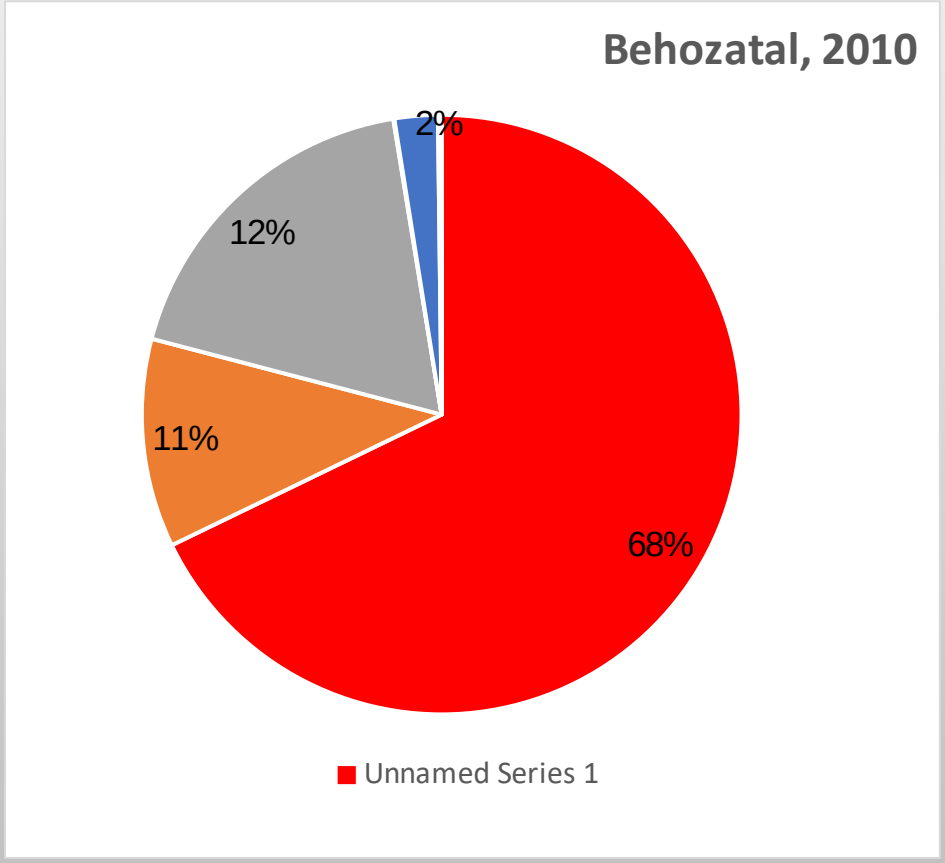

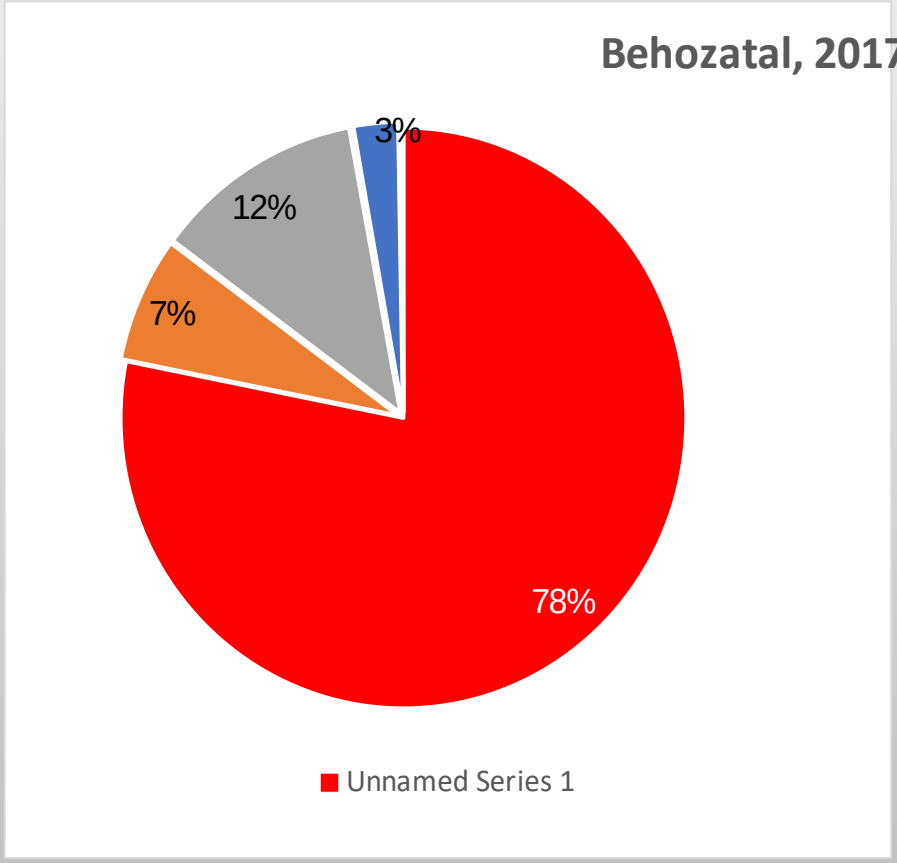

EU-n kívüli európai országok közé vannak sorolva Európához és Ázsiához is tartozó országok: Azerbajdzsán, Kazahsztán, Oroszország, Örményország, Törökország

Forrás: KSH adatok alapján KT Titkársága gyűjtés és szerkesztés

A tervezési statisztikai régióink fejlődését tekintve jól látható a szerény közeledés az EU növekvő átlagos fejlettségi szintjéhez, de bőven vannak még teendőink, látva a szomszédos országok határmenti térségeinek gyorsabb előrelépését

A Kárpát-medence NUTS 2 szintű régióinak fejlettségi szintje (PPP-n mért GDP/fő) az EU átlagához viszonyítva a kohéziós politika besorolása alapján 2004-ben és 2017-ben

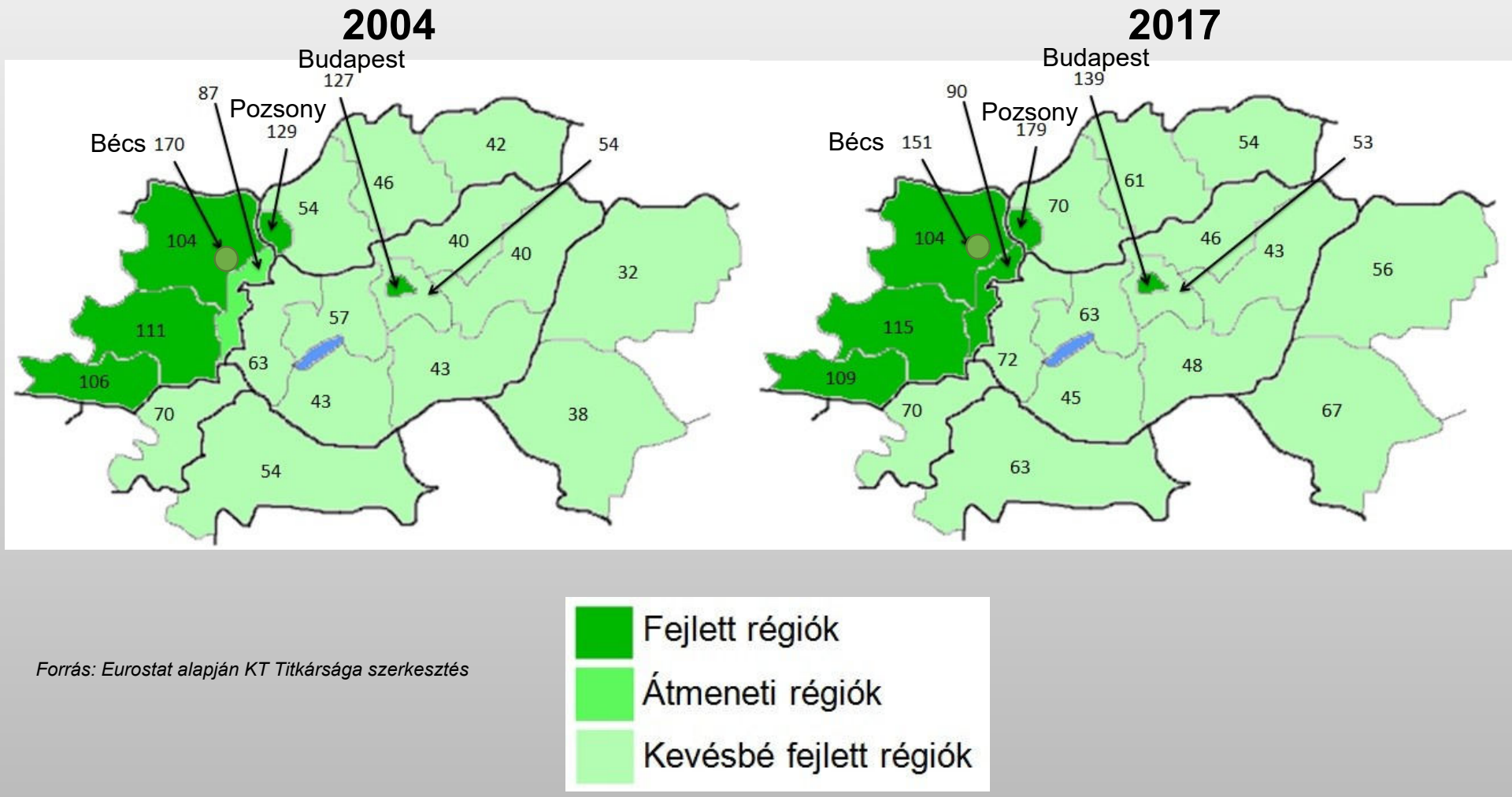

Forrás: Eurostat alapján KT Titkársága szerkesztés

Kockázatos a világ, számos ország van ellentmondásos helyzetben, de az általános vélekedés szerint lényegi, kedvezőtlen változásokra néhány évig még nem kell számítani, de tartalékolni kell, mert szükségszerűen 2021-2022 körül – ha „kisebb hullámokkal” is mint 2007-2008-ban – már növekvő nehézségekkel kell számolni.

- **Ázsia: a bankrendszer kerülhet bajba**
- **EU: Brexit miatti bizonytalanság, de újrainduló növekedés, Németország: változó konjunkturális kilátások, s ezáltal nálunk is!**
- **Dél-Európa: a bank- és a politikai rendszer is recseg-ropog**
- **USA: politikai kockázat, de visszatérő növekedés**
- **Kína: fennmarad az európaihoz mért magas növekedés**

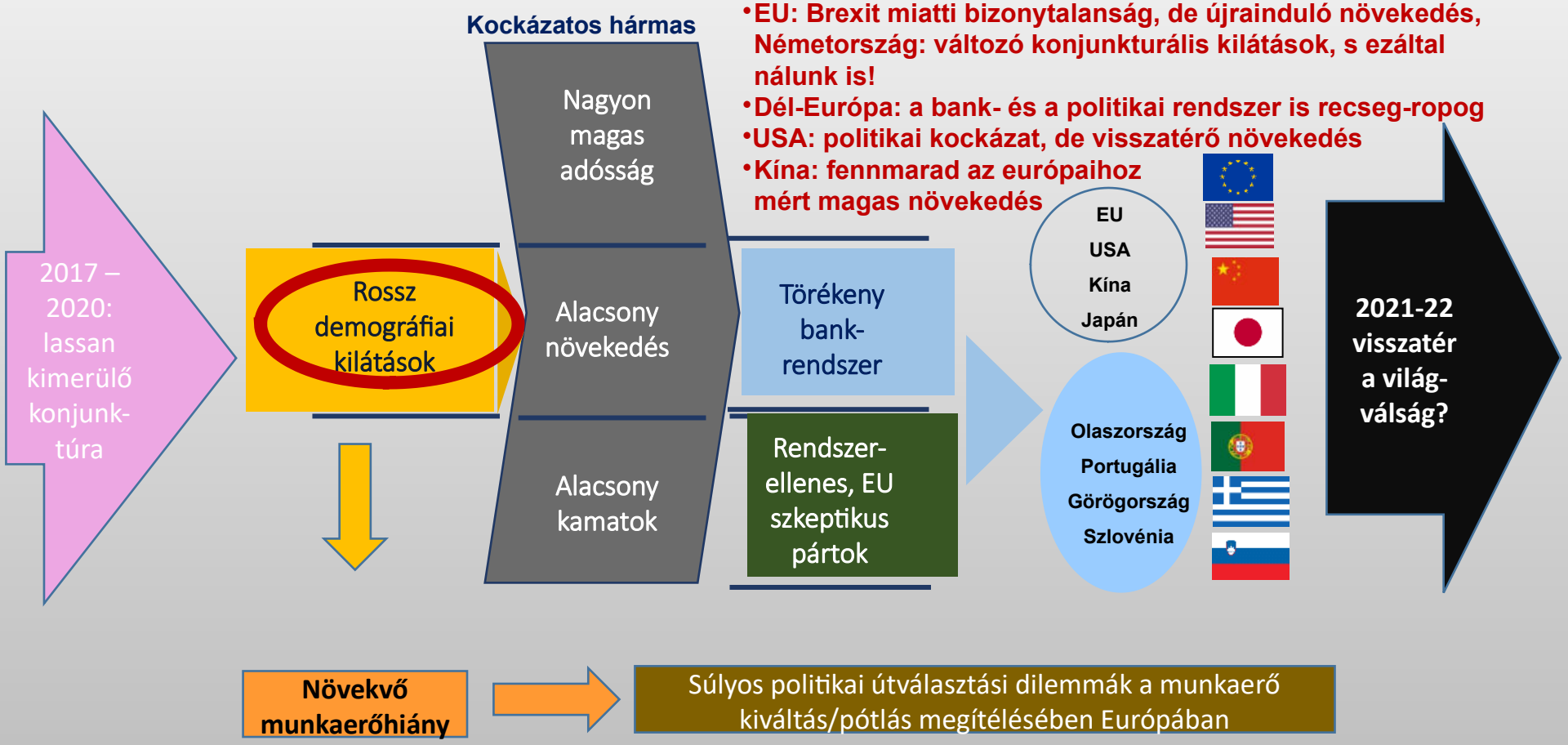

Forrás: Tardos/saját szerk.

Intenzív növekedési pályára kell állnunk, amit csak a versenyképességi fordulat biztosíthat

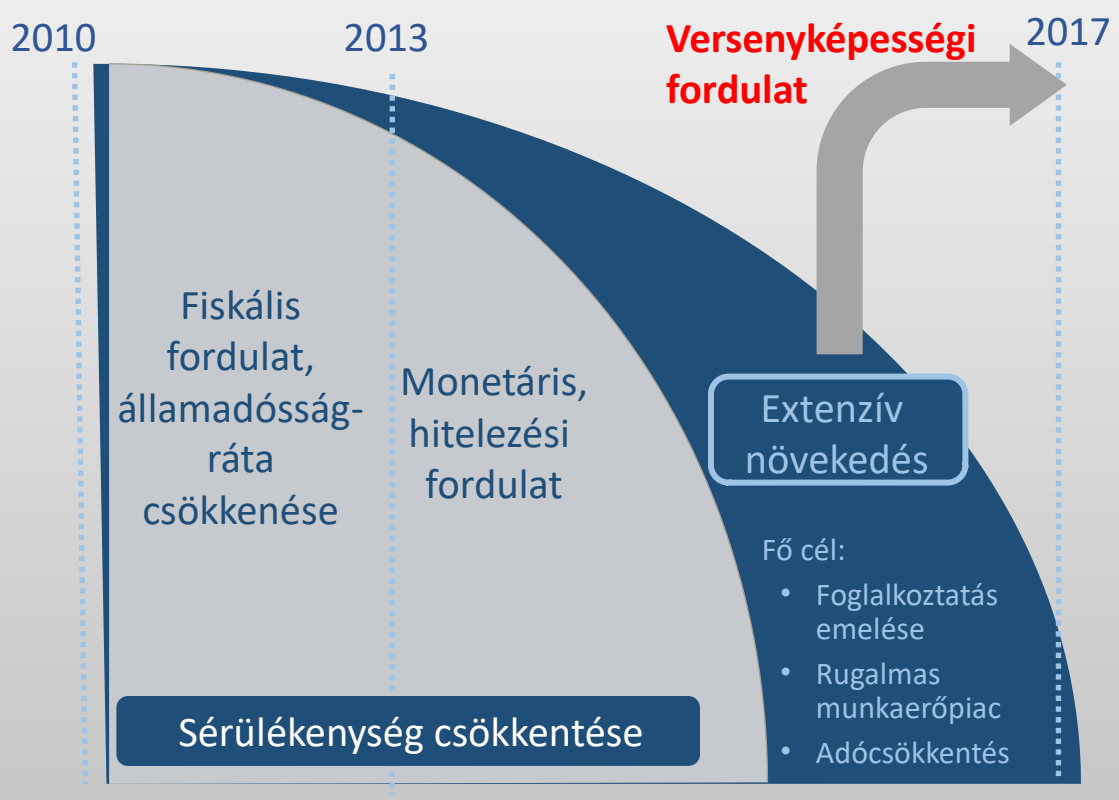

Intenzív növekedési pálya

Fő cél:

- Termelékenység bővítése
- Versenyképesség javítása
- K+F ösztönzése
- **Kkv-k reformja**
- Tőkeintenzitás: évi 4-5 százalékos termelékenység-növekedés
- Humántőke fejlesztése
- Kreatív iparágak

Teljes foglalkoztatás

Forrás: MNB

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, az MTA v. alelnöke

A tudománypolitika néhány aktuális feladata Európában

Elnök Úr, köszönöm szépen a szót!

Engedjék meg, hogy mielőtt elkezdeném az előadást, egy beszélgetésemre hivatkozzam. Ezt a beszélgetést Teller Edével folytattam, és arról beszéltünk, hogy mi lehet az oka annak, hogy Magyarország annyi kiváló tudóst adott a világnak. Ez persze bonyolult dolog, de egyetlen dologban azért egyetértettünk. Ez pedig a magyar nyelv. Amelyik egy rendkívül nehéz, de rendkívül logikus nyelv. Én magam is azt tapasztaltam életemben – volt lehetőségem az Egyesült Államoktól Japánig, Norvégiától Dél-Afrikáig - dolgozni különféle kutatókkal, és valahogy az én gondolkodásmódom mindig más volt, mint a többieké. Ez nyilvánvalóan az anyanyelv logikájából következik. Vigyázzunk erre, mint a szemünk világára, és én azt hiszem, hogy az első előadás – Orbán Balázs előadása - ehhez bizonyos munníciót is adott.

Egyébként nem erről szeretnék beszélni, hanem arról, hogy az Európai Unió tudománya és ebben Magyarország szerepe hogy viszonyul egymáshoz, mik azok, amikre érdemes odafigyelnünk, mi az, amit ettől várhatunk, mi az, amit tennünk kell. Fizikus vagyok, ezért én mindig a peremfeltételekkel kezdem, szeretnék egy néhány gondolatot elmondani arról, hogy mi az, amit véleményem szerint az egész világon most nagyon nagy figyelemmel kell kísérnünk.

Röviden ezt tudásalapú társadalomnak szokás nevezni, amivel a tudást nemcsak létre kell hozni, hanem vigyázni is kell rá, terjeszteni is kell, hasznosítani is kell. De mindenképpen a tudás az, ami a gazdaság hajtóerejévé vált ebben az évszázadban. Ezért ahhoz, hogy ez meglegyen, nagyon sok mindent kell tennünk. A tudomány persze ehhez jelentősen hozzájárul, de a tudomány másképp is generál előnyöket, és itt egy néhány dolgot összefoglaltam. Az alapkutatások, amiről meg fogom fogalmazni, hogy tulajdonképpen nincs is ilyen, az hozzájárul ehhez, úgy hogy ez beérik. Annak idején a holográfia az egy jó játék volt, és manapság már olyan pénz, papír nem kerül a kezünkbe, amelyet ne egy hologram védene. Aztán vannak olyan kutatások, amelyek általános célok érdekében folynak Ilyen a biotechnológia, a nanotechnológia, amit magam is művelek. Aztán konkrét célok érdekében, ami a nagy sebességű információtovábbító rendszerek, amiben már az 5G-nél tartunk azért, hogy minél gyorsabban eljusson hozzánk az a temérdek információ. Persze, arra is vigyázni kell, hogy mi az, ami eljut. Aztán melléktermékek is keletkeznek, ilyen például az űrkutatás. De az is fontos, hogy a kutatás általában nagyobb igényekkel lép föl a vállalatok felé, mint a piac, hiszen mi mindig valami újat akarunk, ehhez nyilván valami unikumot kérünk, az igényeink nagyobb pontosságot, nagyobb teljesítményt, és így tovább igényelnek, és ez az igényesség nyilván a gazdaság teljesítményének színvonalára is hat. Aztán a kutatás olyan szakembereket és olyan infrastruktúrát is teremt, ami aztán továbbgyűrűzik az egészségügybe, a gazdaságba, és így tovább. S végül még egy nagyon fontos megállapítás. Azért is fontos, hogy erős legyen a tudományos háttér, mert míg – amikor én kezdtem a tudományos kutató munkámat -, akkor arra figyeltünk, hogy hol van sok pénz, és arra mentünk, most már az történik, hogy akiknek sok pénzük van, arra vigyáznak, hogy odamenjenek, ahol sok az okos ember, ahol a tudományt művelik. Ennek az eredménye lett az a viharos fejlődés, gondolom, mindnyájan csak úgy kapkodjuk a fejünket, hogy mi minden történik az utóbbi időben, és hogy mennyire megváltozott ettől az életünk. Erre egy európai példát hoznék. Nekem az életem legnagyobb élménye volt, hogy az Európai Unió Tudományos Tanácsának alapító tagja lehettem, sőt még az első két ülését én elnököltem, és ott minden eldőlt, és a szívem csücske ez a szervezet, mert alapkutatásokat, úgy mondanám, úttörő kutatásokat finanszíroz. Ezen az ábrán pedig, amit itt most kivetítek, a vízszintes tengelyen, logaritmikus skálán az egyes országok kutatási költségvetése szerepel, a függőleges tengelyen pedig az, hogy az adott ország hány sikeres pályázót tudott produkálni az Európai Unió Tudományos Tanácsának tevékenységében. Ez a logaritmikus skála, látszik itt, hogy egy egyenes mentén helyezkednek el az országok – Magyarországot egy téglalap jelzi ott, látszik, hogy bőven az egyenes fölött van, úgy néz ki, hogy mi hatékonyabban költjük a pénzünket, mint mások -, de hogyha megnézi az ember ennek az iránytangensét, az 1 körül van, az azt jelenti, hogy durván a kutatás sikeressége az a ráfordított pénzzel arányosan nő. Azt hiszem, hogy ez azoknak, akik eldöntik a költségvetéseket, egy fontos üzenet. Ez, amit megpróbált a Tudományos Tanács magáévá tenni, s egy néhány peremfeltételt fogalmazott meg, amelyek ha érvényesülnek, az Európai Unió Tudományos Tanácsa által működtetett jelenlegi keretprogramjaiból kb. 13 milliárd eurós költségvetésében, de egy néhány olyan peremfeltétel tartozik hozzá, amelyeket fontosnak tartok, és amelyeket érdemes itthon is - amennyire lehet, - hasznosítani. Az egyik az autonómia, a másik az, hogy ezt nem szabad más források rovására tenni, tehát nem lehet azt mondani, hogy „most kaptatok

onnan pénzt, most innen nem kaptok". Nyilvánvalóan vigyázni kell, hogy ez gazdaságosan legyen elköltve, tehát felelősséggel tartoznak hozzá a kutatók. Nem jó az, hogy ha minden évben meg kell nézni, hogy most kapok-e pénzt, vagy nem. Hosszabb távú elkötelezettségre van szükség, és egy kiválasztási szabály van: sokkal gyorsabban haladunk előre, hogyha a legjobbakat támogatjuk, mint hogyha megpróbáljuk átlagolni a dolgokat. Magyarul: a tudományos kiválóság a szakmai értékelés alapján lehetne az alapja az előrehaladásnak, és mivel manapság a diszciplináris határok eltűnnek - erről majd még fogok beszélni, - az interdiszciplináris, és hogyha közpénzből megy, a rajtkockázatú kutatásokat érdemes támogatni, hiszen ezeket azok, akik pénzért dolgoznak, tehát a vállalatok nem nagyon szeretik figyelembe venni. Tehát inkább a versenyt megelőző kutatásokra érdemes koncentrálni. Mindebben a kutatás nem kap helyet, de nemcsak ez nem kap helyet, de nem is jó az alkalmazásokat és a kutatásokat elkülöníteni egymástól, különösen nem szabad szembeállítani egymással. De tulajdonképpen a tudomány és a technológia szétválasztása sem indokolt, annyira szorosan összefüggnek ezek egymással. Még sokat tudnánk erről beszélni, de mivel kevés időnk van, így csak távirati stílusban próbálom elmondani..

Tehát a diszciplináris határokat nem szeretjük, nem is szabad. Aztán az új felfedezések azok gyökeresen hatnak a gazdaságra, de ez fordítva is igaz, és az, hogy megpróbáljuk érteni a folyamatokat, és ehhez új technikákat fejlesztünk, ez máshol is hasznosítható, tehát ez is egy pozitív dolog. De mindehhez kritikus méretek is kellenek, és emlékszem, annak idején a kutatási főigazgatósággal sok vitánk volt ennek a tudományos tanácsnak az indításáról. Nyilván ők féltek attól, hogy mi elvesszük tőlük a pénzt, - amiben volt is egyébként némi igazság – és sikerült átverni ezt a korlátot, amikor meggyőztük őket, hogyha ez a verseny és az összehangolás az európai szinten történik és nem nemzeti szinten, az automatikusan a minőség növekedését fogja eredményezni.

Európa – úgy érzem – ezen a területen globális felelősséggel rendelkezik – kötelessége. Ennek több oka van. Egyrészt a hagyományaink. Az ipari és a mezőgazdasági forradalom a XIX. században, Európában született. A modern tudomány a XX. század elején Európában virágzott ki. A világháború után az „agyelszívás" ezt a lendületet megtörte, a kutatók zöme Amerikába ment, hát gondoljanak csak a magyar kiváló kutatókra, akik Amerikában dolgoztak, és már az Európai Unióban megindult annak idején egy program, amiezt valamiképpen ellensúlyozni hivatott. Ez nagyon lassan ment mindaddig, amíg a nemzeti prioritást a biztonság motiválta. Mondjuk, a rendszerváltásig. Akkor minden ország kínosan vigyázott arra, hogy a kutatási kapacitása házon belül maradjon, mert hiszen ez alapozza meg azokat a technológiai fejlesztéseket, amivel a nemzetbiztonságot, stb. lehet szolgáltatni. A hidegháború alatt a nemzetbiztonság motiválta ezeket a dolgokat. 1990-től inkább a versenyképesség és a munkahelyteremtés került előtérbe. És akkor erősödött az a felismerés, hogy az alapkutatások ebben jelentős szerepet játszanak, pedig a kooperáció az nagyon fontos dolog, És akkor kinyíltak a határok a kutatás szempontjából. Ebből az is következik, hogy ott lényegesen nagyobb tapasztalat van az együttműködésre. Én mindig azt próbálom elhitetni - szoktam mondani -, hogy akik a politika szintjének nehézségeiről beszélnek, nézzenek körül a tudományos területen, hogy hogy sikerült nekünk ezt megoldani ott. Igaz, hogy ez sokkal egyszerűbb. Persze, ott volt egy korlát: a Római Szerződés, az csak bizonyos korlátok közt engedett meg kutatásra fordítani pénzt, de ez sikerült megoldani. Úgyhogy ez a testület igen jól dolgozik. Hogy ennek milyen hatása van, azt ezen az ábrán próbálom mutatni. A kis pöttyök közül a pirosak azok a Shanghai-i lista szerint az első százban szereplő európai egyetemeket mutatják. A fehérek azok már a 100 és 200 közöttieket – fordítva van, elnézést kérek – magukba foglalják. Látszik, hogy az igazi jó egyetemek hol vannak Európában. Durván a Rajna mentétől egy kicsit jobbra és egy kicsit balra. Ennek sok tanulsága van. Ez nyilván feladata egy európai programnak, hogy ezt valahogy, valamiféleképpen korrigálja. De hogy ez mennyire korrelál a gazdasággal, azt azokkal a nagy körökkel mutatom, amik ugyancsak ezen a térképen találhatók, ami mutatja, hogy Európában hol vannak az igazán csúcstechnológiai ipari centrumok, amelyek nagyon gyorsan át fogják venni a kutatások eredményeit. Ott vannak, ahol a jó egyetemek is vannak. Ennek is van tanulsága Európának is, meg természetesen nekünk is. Ezt az ábrát csak csúnyaság kedvéért mutatom. Itt nyilván összefüggő dolgok azok, amelyek előre viszik az embereket. De egy dolgot szeretnék itt mondani, és az az innovációhoz kötődik. Nem szeretnék a politikába belemenni, mindig is igyekeztem távol maradni tőle, de az engem állandóan zavar, hogy a demokráciát mindenki a saját ízlése szerint definiálja. Egy kicsit ez a veszély az innovációval is. Tehát én úgy érzem, hogy a társadalomtudományoknak is - összefogva a természettudományokkal és a gazdaság szereplőivel, - valahogy meg kéne alkotni azokat a normál definíciókat, amelyek egy egészséges rendszert produkálnak. A fizikában ez természetes. Nem tudok elkezdeni semmit, ha nincsenek megadva azok a pontos definíciók, amik mentén haladni kell. Ezt érdemes lenne extrapolálni, ezt a tudást a többi területekre is. Ennek érdekében néhány fontos célkitűzést fogalmaztam meg. Az egyik – ezt mindenki szokta használni – „aki nem tudja, hova akar jutni, annak

minden út megfelelő". Ezért nemcsak holnapra, hanem holnaputánra és az utánra is stratégiát kell kidolgozni, tehát távlati stratégia nélkül nem lehet előre haladni. A másik ilyen tanulság: „szétverni könnyebb, mint felépíteni". Ezért is szükséges a távlati stratégia. Aztán az olyan országokra, mint Magyarország – ezt az előadásokból is láttuk – egy olyan feladatunk is van, hogy az élmezőnyt utol kell érnünk. Ezt úgy kell csinálnunk, hogy tanulnunk is kell tőle, de nem a rosszat kell átvenni, hanem a jót. Azt tapasztaltam például a rendszerváltoztatás után, hogy sok dolgot átvettünk másoktól, ami rossz, és sok mindent nem vettünk át, amit át kellett volna venni - ami jó. Egyébként a privatizáció is egy ilyen dolog volt, és egy nagyon érdekes előadást hallgattam egy hálózat-elméleti kutatótól a Műszaki Egyetemen, aki megmutatta, hogy miért volt rossz a privatizáció Magyarországon, és miért volt jó Csehországban. Ezt is érdemes volna megtanulni.

És végül, „a tudásalapú gazdaság nélkül a kutatásban sem leszünk eredményesek, akármilyen jó kutatóink is lennének". Ez még egy megállapítás.

Most szeretném végezetül összefoglalni nagyon röviden öt pontban, hogy melyek azok a legfontosabb alapfeltételek, amelyeket én úgy érzem, hogy nagyon komolyan kellene vennünk a következő periódusban is, és amelyeket én európai tapasztalatom alapján próbáltam megfogalmazni. Hát az az érzésem – jó helyen voltam jó időben, gondolom, azt kellene mondanom, tehát lehettem tanácsadója az UNESCO főigazgatójának, az Európai Unió kutatási főbiztosának, alapító tagja az Európai Tudományos Tanácsnak, és ezek mind sok mindent leraktak bennem, amelyet most szeretnék Önökkel megosztani.

Az első ilyen az oktatás és képzés. Idetettem egy idézetet, gondolom, ismerik ezt az idézetet. A kínai bölcsekre érdemes odafigyelni – most is. Hadd mondjam, hogy véleményem szerint – lehet, hogy a nyelvészek vitatkozni fognak velem – „a jövő a Távol-keletnek dolgozik". Erre egy példám van. Mi latin belűvel írunk, a latin betűs írás az analizáló képességgel korrelál. A kínai „ákombákomok" – elnézést, hogy így fogalmazom meg – azok szintetizáló-képességeket fejlesztenek, mert ha a vonalakat egy kicsit másként húzom, egészen mást jelent. Az analízist a számítógép átveszi tőlünk, a szintézist nem. Figyeljünk oda a Távol-keletre. A Krisztus-előtti III. században ez a kínai filozófus azt mondta, és ez egy trivialitás, „Ha egy évet tervezel, vessél el magokat, ha egy évtizedre, akkor ültess fákat, ha egy évszázadra, oktasd az embereket". Ez nyilvánvalóan jelenti a tartalmat – nekem szívfájdalmam, hogy a fizika oktatása olyan másodrendűvé vált a középiskolai oktatásokban, ez nem jó -, a minőséget, amihez minőségbiztosítás kell, ezen belül a versenyt, meg kell találni egy megfelelő arányt az elit- és a tömegoktatás között, ez nem mindig van meg. Van itt egy „gumilepedő" hasonlatom: ha az oktatási rendszert egy gumilepedőnek képzelem, akkor az elit, a kiemelkedő emberek azok a pontok, amiken egy ceruzával a gumilepedőt felemeljük, De nemcsak a közép emelkedik fel, hanem a környezete is. Ezt nem szabad elfelejteni. Végül: meg kell tanulni azt, hogy melyik életkornak milyen tapasztalatait érdemes hasznosítani. „Korán kell kezdeni" – ezt már Kodály Zoltán megmondta, amikor megkérdezték tőle, hogy mikor kell a gyerekek zenei oktatását megkezdeni. Ő azt mondta, hogy a mínusz kilencedik hónapban. Hát mondjuk, a tudásgenerálás szintjén egy kicsit korai, de azért nem biztos ez sem. És még egy fontosat tennék hozzá: „Nem csak iskolapadban lehet oktatni". Nagyon fontos a kutatásban való oktatás is, mert az olyan képességeket fejleszt az emberekben, amit máshol is nagyon jól lehet használni. Én magam tapasztaltam: tizennyolc évig voltam egy kutatóintézet igazgatója a rendszerváltás idején is. Hogy hogyan szipkázták el tőlünk az okos embereket bankokba és így tovább, mert azok a képességek voltak a birtokukban – problémamegoldás, több nyelven beszélés és még sorolhatnám, - amelyek máshol is nagyon fontosak. Azt még hozzátenném, hogy mindezekben a folyamatokban az idő egy rendkívül fontos tényező. Tudniillik ahhoz, hogy boldoguljunk az életben, egyre több tudásra, ismeretre van szükségünk, ennek a megszerzéséhez pedig – akármennyire is fejlődik az ismeretszerzésnek a sebessége – egyre hosszabb időre van szükség. Ugyanakkor ezek az ismeretek egyre gyorsabban elévülnek. Tehát az idő az előrelépés egyik legfontosabb tényezőjévé vált.

A másik ilyen fontos tényezőt az alapkutatásra, inkább azt mondanám, a curiosity-re,, a furcsaságra való törekvés jelenti. Egy amerikai tanulmányt olvastam, ahol azt analizálták, hogy az amerikai „curiosity-kutatás", hadd mondjam alapkutatásnak és szélesebb dolgot értek rajta, hogyan hatott az amerikai gazdaságra, s most számokat nem mondok, de az eredmény az volt, hogy meghatározó, alapvető, gyökeresen megváltoztatott mindent az, amit az amerikai kutatásban elértek. Nyilvánvalóan azért volt az, hogy az amerikai „agyelszívás" olyan volt, amilyen. És amiért most Orbán Viktor azt mondhatta a Trumppal való találkozáskor, hogy büszke arra, hogy magyarországi emberek, magyar emberek annyira hozzájárultak az amerikai fejlesztéshez, gondoljanak csak Wigner Jenőre, Teller Edére, Neumann Jánosra, Keményre és még sorolhatnám tovább az embereket, korábban még

azokra az emberekre a Fortét szerveztek, az űrkompot szervezték, és sorolhatnánk. Jó lenne, ha mindezek itthon történnének.

Az európai tendenciákban az európai tudományos elit ezt az Európai Tudományos Tanács létrehozásában alapozta meg. De tagországok is tanultak ebből, Finnország, Dánia, Svájc, meg még néhány ország, ahol az alapkutatásra építve nagyon messzire jutottak, de hát az Egyesült Államok a világméretben kutatásra költött pénzek összegének felét költi kutatásra. Nem véletlen, hogy ott születnek meg a legnagyobb előrelépést kiváltó eredmények, de Kína nagyon a nyomában van már. Például nanotechnológiában, amiben én dolgozom, a kínai publikációk nagy száma már messze az amerikaiak fölött van. A minősége még nincs egészen ott.

Említettem már, hogy érdemes arra is odafigyelni, hogy a tudástőke odafigyel már a kutatásokra, de arra is, hogy nem jó szakmákra bontani ezt a dolgot. A különböző szakmák összefogása igazán az, ami előrevezet. Hadd mondjam el, amikor a biotechnológia annyira előrelépett, akkor az Amerikai Egyesült Államokban létrehoztak egy biológiai kutató intézetet, ahol összetereltek biológusokat, kémikusokat, fizikusokat, matematikusokat, mérnököket, hogy együtt dolgozzanak. Az első gondjuk az volt, hogy nem értették meg egymást. Mindegyik prímán beszélt angolul, nem erről volt szó. Ezeknek a területeknek a gondolkodása volt különböző. Ennek az összeillesztése, összeolvasztása rendkívül fontos feladat.

Az emberi erőforrás, tehát a kutatók kérdése. Hát ebben nem nagyon büszkélkedhetünk. Nyilvánvalóan fontos, hogy az emberek külföldre menjenek, és utána térjenek vissza, nyilvánvalóan fontos, hogy legyenek jó tanáraik, nyilvánvaló, hogy a társadalomnak ehhez pozitívan kell hozzáállni, hogy hol vagyunk most – igaz, hogy ez négy éves adatokkal készült táblázat, de nem sokat változott. A természettudományi diplomával rendelkező emberek száma országonként százezer főre vetítve, látszik, hogy Magyarország a tetején, ez nem azt jelenti, hogy a legjobb, hanem pontosan ellenkezőleg, a legutolsó. Ezen biztos, hogy változtatni kell.

Az infrastruktúra. Ócska szerszámmal nem lehet versenyképesen termelni. Ezt Európa fölismerte, első lépésként megnyitották a kapukat arra, hogy az egyes országokban lévő kutató berendezések más országok kutatóinak is elérhetőek legyenek, és ezt finanszírozták. Második lépésként elkezdték, elkezdtük összehangolni ezeket az infrastruktúrákat. harmadik lépésként pedig megfogalmazódott, hogy ezt hogy kéne csinálni távlatilag. Magyarországon is volt egy program, úgy hívtuk, hogy „NEKIFUT", fölmértük, hogy mink van, elgondolkodtunk, hogy hogyan kéne továbblépni, beleillesztve a többi ország infrastruktúrájába – én most ezt azért mondom, mert kicsit elhalt ez a program – újra érdemes lenne fölmelegíteni.

Az ötödik – ez az utolsó – ez a kormányzati felelősségvállalás. Volt-e nemzetközi tendencia, hogy a költségvetésnek a kutatáshoz való hozzájárulása csökken. De ennek a csökkenő hozzájárulásnak a jelentősége nő. Ezt ismerte föl az európai uniós program is, és ezt próbálja az európai kutatási és fejlesztési programokkal kompenzálni. A másik a tudománypolitika. Itt egy gondot látok: az angol nyelvben két szó van: „Politics" és „Policy". Magyarországon erre egy szó van, és ez sok félreértést eredményez. Profi politikus nem biztos, hogy a Policy-ban is jó. Ezt érdemes figyelembe venni. A kutatás-fejlesztés kormányszintű képviselete egy fontos dolog, az intézményi szerkezet hasonlóképpen, amiben nyilvánvalóan a kormányzat jelentős szerephez kell, hogy jusson. A szabályozó szerepben, jogalkotásban, szabadalompolitikában szintúgy. A tudománynak nem az a feladata, hogy döntsön, hanem az, hogy a döntőknek alternatívákat és azok következményeit kínálja. Ez csak úg lehet, ha a tudomány mellett vannak tanácsadók. Ez néhány helyen megvan, néhány helyen nincsen. Az unióban már sikerült ezt megcsinálni, és ennek pozitív hatása volt.

Hát ezek voltak azok a gondolatok, amiket el akartam mondani, és hogyha Elnök úr nem mutatta volna az ujját, akkor én erről egy kicsit részletesebben beszéltem volna, de ha megígérik, hogy jövőre eljönnek ugyanerre az ülésre, és még én is élek akkor, akkor szívesen erről részletesebben is beszélnék. És ezzel megköszönöm a figyelmüket.

TUDOMÁNY ÉS EURÓPA

KROÓ NORBERT

WIGNER FIZIKAI KUTATÓKÖZPONT
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

KEP TPF, 2019.05.16

TUDÁS ALAPÚ GAZDASÁG

TUDÁS ALAPÚ TÁRSADALOM

TUDÁS GENERÁLÁS	TUDÁS MEGŐRZÉS	TUDÁS TERJESZTÉS	TUDÁS HASZNOSÍTÁS

A tudás a legfontosabb gazdasági hajtóerő, minél több ember által való birtoklása (megszerzése) össznemzeti (sőt összeurópai) érdek

Tudomány és tudás:

A tudomány a tudásgenerálás mellett másképp is gazdagítja a gazdaságot:

HOGYAN GAZDAGÍTHATJA A TUDOMÁNY A GAZDASÁGOT?

- AZ ALAPKUTATÁSOK BEÉRNEK (HOLOGRÁFIA)
- ÁLTALÁNOS CÉLOK (BIO- ÉS NANOTECHNOLÓGIA)
- KONKRÉT CÉLOK (NAGYSEB. INFORMATIKAI HÁLÓZATOK)
- AZ ALAPKUTATÁS MELLÉKTERMÉKE (ŰRKUTATÁS)
- VÁLLALATOKNAK MEGRENDELÉSEK (IGÉNYESSÉG)
- PROBLÉMAMEGOLDÓ SZAKEMBEREK, INFRASTRUKTÚRA
- A SZELLEMI TŐKE VONZZA AZ ANYAGIT (nem fordítva)

EREDMÉNY: VIHAROS TECHNIKAI-TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS,

ÉS EBBEN AZ (ALAP)TUDOMÁNYOKNAK KULCSSZEREPÜK VAN

A sikeres ERC szereplés és a nemzeti K&F költségvetés korrelál

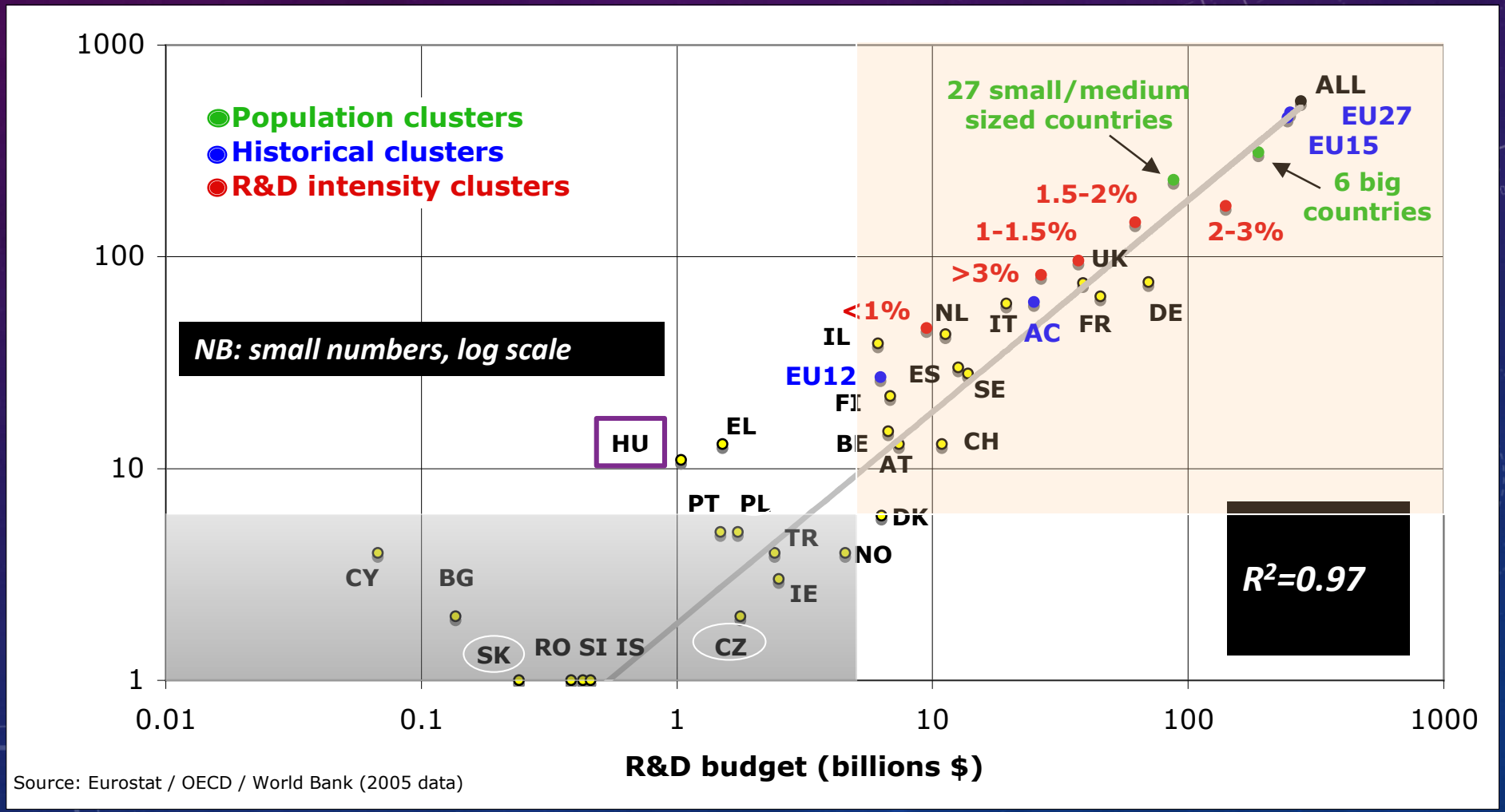

Source: Eurostat / OECD / World Bank (2005 data)

ERC MŰKÖDÉSÉNEK ALAPELVEI

AUTONÓMIA

TÁMOGATÁS AZ EU KÖLTSÉGVETÉSÉBŐL (FP7 , nem a többi forrás rovására)

PÉNZÜGYI FELELŐSSÉG AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG FELÉ

HOSSZABB TÁVÚ ELKÖTELEZETTSÉG

KIVÁLASZTÁSI SZABÁLY:

CSAK A TUDOMÁNYOS KIVÁLÓSÁG, SZAKMAI ÉRTÉKELÉS ALAPJÁN,

BÁTORÍTSON INTERDISZCIPLINÁRIS ÉS KOCKÁZATOS KUTATÁSOKAT (különösen új területeken)

ALAP- ÉS ALKALMAZOTT KUTATÁSOK KÖZÖTT ELMOSÓDÓ HATÁROK:

prekompetitiv, stratégiai kutatások,másképp:

versenyképességet megalapozó kutatások

MINDEZEK ALAPVETŐEN AZ „ÚTTÖRŐ” KUTATÁSOKBAN GYÖKEREZNEK

A tradicionális terminológia (“alap-” vs. “alkalmazott” kutatás, “tudomány” vs. “technológia”) már nem érvényes:

- Az úttörő kutatást a diszciplináris határok hiánya jellemzi;
- Az új felfedezéseket gyakran a reális világ problémái inicializálják (és fordítva)
- A jelenségek megértésének és a kutatási technikák fejlődésének folyamata párhuzamosan történik.

A sikeres úttörő kutatás azonban csak széles kutatási bázison képzelhető el.

EURÓPÁRÓL ÉS GLOBÁLIS FELELŐSSÉGÉRŐL

HAGYOMÁNYOK

AZ IPARI ÉS MEZŐGAZDASÁGI FORRADALMAK, TOVÁBBÁ A MODERN TUDOMÁNY BÖLCSŐJE

AGYELSZÍVÁS A II. VILÁGHÁBORÚ ALATT ÉS UTÁN (keretprogramok eredeti célja: ellensúlyozni)

HIDEGHÁBORÚ: (ALAP)KUTATÁSOK NEMZETI KERETEK KÖZÖTT (nemzetbiztonság)

1990-TŐL: VERSENYKÉPESSÉG, MUNKAHELYTEREMTÉS

ERŐSÖDŐ FELISMERÉS: az alap ugyancsak a kutatás

DE: az EU alapszerződése (Róma) csak a keretprogramokban enged finanszírozást. [Lisszabon(2000,ERA), Barcelona(3%), FP7(ERC, megduplázott K&F támogatás?]

KIEMELKEDŐ RÉGIÓK A CSÚCSKUTATÁSBAN
HOL LOKALIZÁLÓDIK AZ EURÓPAI DINAMIZMUS?

- Top 100
- Top 101-200

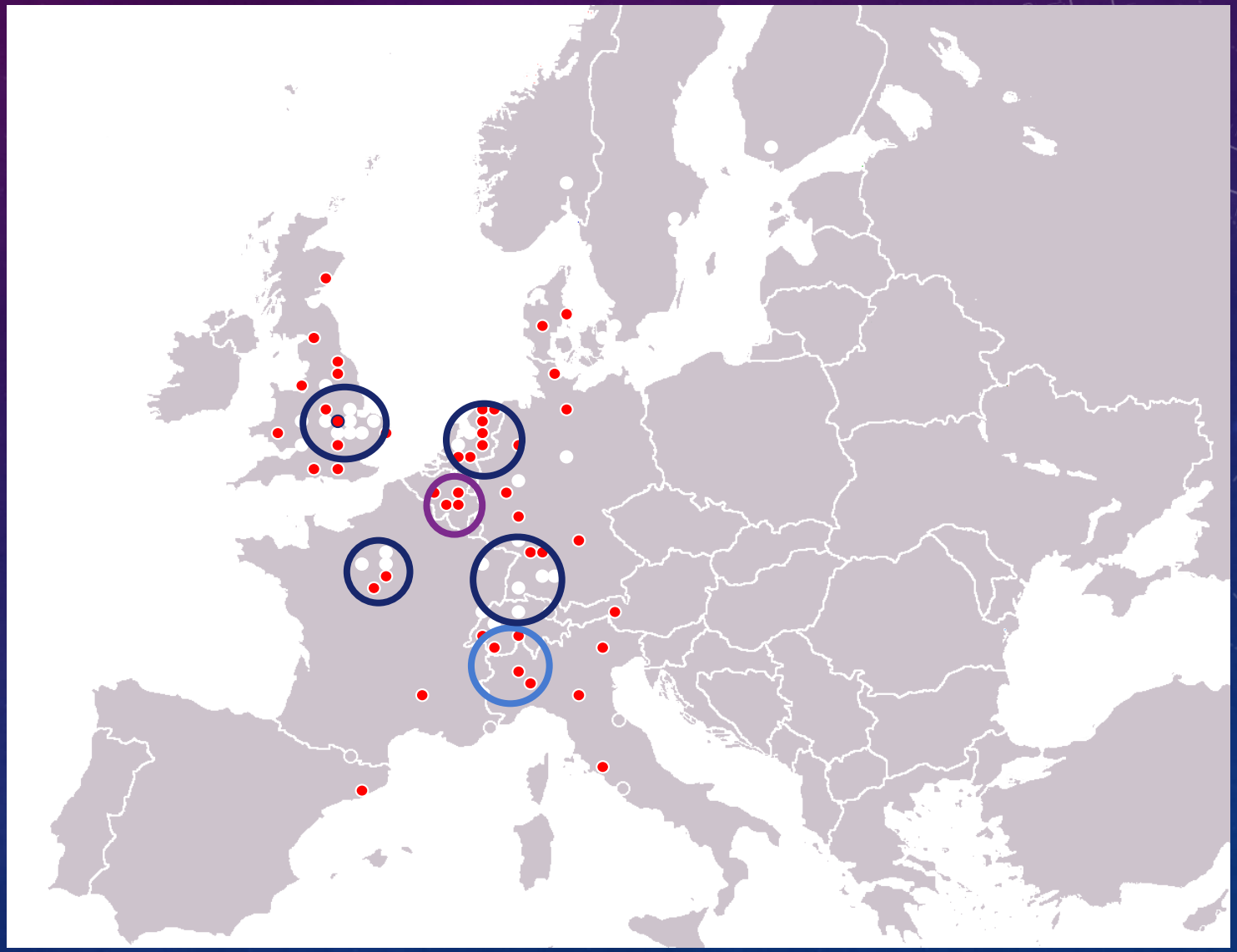

innováció

kreativitás

vállalkozókedv

A definiciók fontosak

NÉHÁNY ALAPVETŐ CÉLKITŰZÉS

AKI NEM TUDJA HOVÁ AKAR JUTNI, ANNAK MINDEN ÚT MEGFELELŐ (távlati stratégia!)

SZÉTVERNI KÖNNYEBB, MINT FELÉPÍTENI. EZÉRT IS SZÜKSÉGES A TÁVLATI STRATÉGIA

UTÓLÉRNI AZ ÉLMEZŐNYT DE TANULNI IS TŐLE

CSAK TUDÁSALAPÚ GAZDASÁGGAL LEHETÜNK AZ EURÓPAI KUTATÁSI TÉRSÉG EREDMÉNYES RÉSZTVEVŐI

ÖT ALAPFELTÉTEL (EURÓPAI TAPASZTALATAIMRA IS ALAPOZVA)

1.OKTATÁS KÉPZÉS

Ha egy évre tervezel, vessél el magokat;
Ha egy évtizedre tervezel, ültess el fákat;
Ha egy évszázadra tervezel, oktasd az embereket.

Chuang Tzu

(3. század, B.C.)

TARTALOM (használható tudás: gazdasági igény)

MATEMATIKA, FIZIKA,…(mindenhol hasznosítható alapok). Tanár; óraszám; érettségi;…

MINŐSÉG(biztosítás)

VERSENY (globális: pl egyetemek, diákok). MAB!

TÖMEG vs. ELIT OKTATÁS (gumilepedő). Doktori iskolák

ÉLETKOR (mikor mit?): Kodály Zoltán (minél korábbi kezdés)

KUTATÁSBAN való képzés

ÉS AZ IDŐ „GYORSUL”

IDŐPARADOXON: a kellő tudás megszerzéséhez szükséges idő növekszik, az elavulásának ideje pedig csökken.

Ezért változó világunkban a jövő azoké, akik folyamatosan tanulnak. Akik csak tanultak, azok olyan világba valók, amely már nem létezik (tanulás az egész életen át)

2.ALAP (CURIOSITY DRIVEN) KUTATÁS

A GAZDASÁGTÖRTÉNET TANULSÁGAI. (EGY USA TANULMÁNY)

EURÓPAI TENDENCIÁK (ERC)

TAGORSZÁGOK (F,D,Sw, Fi) és USA,Kina,India,Brazilia,Korea,…

prioritása az oktatás és kutatás

A TUDÁSTŐKE VONZZA AZ ANYAGIT (és nem fordítva)

Növekvő K&F ráfordítás. Rövid távú kilábalás,hosszú távú fejl.

Globális tendencia: Növekvő hányad alapkutatásokra

DISZCIPLINÁRIS DIVERZITÁS.

Különálló diszciplinák csökkenő jelentősége

Nem minden kutatás “curiosity driven”

Kutatás és ipar kapcsolata, az innováció szerepe.

RENDSZERES ÉRTÉKELÉS

3.EMBERI ERŐFORRÁS (KUTATÓK)

HELYÜNK A SZÁMOK FÉNYÉBEN

a csökkenő népesség problémája, család és iskola

TEHETSÉGEK (ELIT) TÁMOGATÁSA

ÉLETPÁLYA (minden korosztályra kiterjedően)

MODERN VÁNDORLEGÉNYEK (leányok)

A FIZIKA SZEREPE (alap- és középfokú oktatásban is)

TANÁRI PÁLYA VONZÓVÁ TÉTELE (társadalmi és anyagi megbecsülés)

FIZIKA TANÁROK (óraszám, érettségi, felvételi)

TÁRSADALMI SZEMLÉLET JAVÍTÁSA

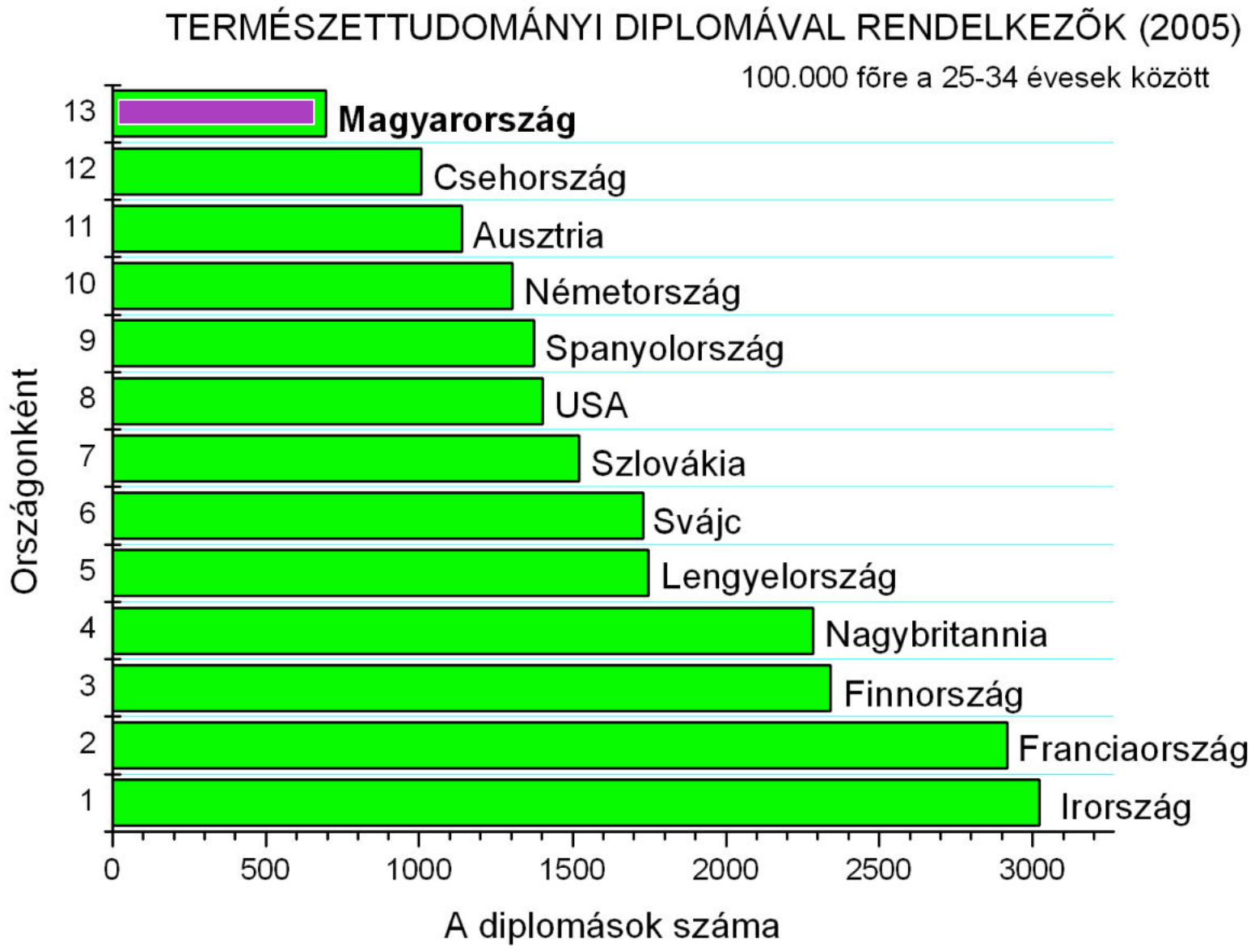
TERMÉSZETTUDOMÁNYI DIPLOMÁVAL RENDELKEZŐK (2005)
100.000 főre a 25-34 évesek között
Országonként
13
12
11
10
9
8
7
6
5
4
3
2
1
Magyarország
Csehország
Ausztria
Németország
Spanyolország
USA
Szlovákia
Svájc
Lengyelország
Nagybritannia
Finnország
Franciaország
Irország
0
500
1000
1500
2000
2500
3000
A diplomások száma

4.INFRASTRUKTÚRA

ÓCSKA SZERSZÁMMAL NEM LEHET VERSENYKÉPESEN „TERMELNI”

NEKIFUT módszertana (alulról építkezés, kataszter, stratégiai fontosságú infrastruktúrák, nemzetközi KI-k)

HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KI-k ARÁNYA. (ELI; ESS; CERN;…)

AZ ELOSZTOTT INFRASTRUKTÚRÁK SZEREPE ÉS LEHETŐSÉGEI

REGIONÁLIS GAZDASÁGI ÉS KULTÚRÁLIS SZEREP

5.KORMÁNYZATI SZEREPVÁLLALÁS

KÖLTSÉGVETÉS (stabilitás,KKI-k támogatása,
adókedvezmények). ALAPÍTVÁNYOK.

TUDOMÁNYPOLITIKA (stratégia, létező erősségek prioritása,
doktori és posztdoktori ösztöndíjrendszer. (POLITICS vs POLICY?)

K&F KORMÁNYSZINTŰ KÉPVISELETE,…)

INTÉZMÉNYSZERKEZET (kutató egyetemek,főfoglalkozású
kutatóhálózat)

SZABÁLYZÓ SZEREP (jogalkotás, szabadalompolitika)

TUDOMÁNYOS TANÁCSADÓ(K) (a kormány mellett)

A KÖZHANGULAT ALAKÍTÁSA (médiák,…)

KÖSZÖNÖM MEGTISZTELŐ FIGYELMÜKET

EU 30

KEP Párbeszéd Fórum

AKADÉMIA KÖNYVTÁR
2019-05-16

DR BARÁTH ETELE

Minél „magasabbról”, távolabbról, nézzük Európát, annál inkább a kulturális-történelmi egysége, a mindentől különböző értékei dominálnak a tudatban.

Minél inkább „alulnézetben” az egyén szintjén, Európa fogalma „szétesik”, annál inkább a hétköznapi lét /jólét/, a gazdasági, megélhetési körülményeket hangsúlyozzuk. Mindenkinek van saját Európa képe, szubjektív és objektív ismeret-alapú. Nemcsak nekünk, magyaroknak, hanem szomszédjainknak, és a távoli földrészek lakóinak is.

A kultúrából a nyelv, a kis közösségek viszonyai, a történelemből a különbözőség a meghatározó.

Tolsztojt idézve: „Minden boldog család története ugyanaz, de minden boldogtalanság története különböző”. A közös európai keresztény-zsidó kultúra, a reneszánsz, a felvilágosodás ellenére az európai népeket boldogtalanságuk különbözteti meg egymástól.

Az Európai Unió létrejöttét a boldogtalanság meghaladása, a közös jólét, az európai közjó elérése inspirálta. Nagy elődök az „ölés” után az ölelés, a megbecsülés, a szeretet és az emberi méltóság kölcsönös elismerését tűzték ki célul.

1464: Podjebrád György, Csehország huszita királya javasolta a keresztény országok szövetségét a török ellen.

1943 Jean Monnet: „Európában nem lesz béke, ha az államokat a nemzeti szuverenitás alapján alkotják újra… Európa országai túl kicsik ahhoz, hogy garantálják népeiknek a szükséges mértékű gyarapodást és társadalmi fejlődést. Az európai államoknak egy föderációban kell egyesülnie.”

1950. május 9 Robert Schuman: javasolta egy európai szervezet létrehozását, a mai Európai Uniót megalapozó első, konkrét lépést.

Párizs,1951. április 18: Európai Szén és Acélközösség létrejötte.

/Német Szövetségi Köztársaság, Franciaország, Olaszország, Belgium, Hollandia és Luxemburg. / Létrejön: Főhatóság, Miniszteri Tanács, Európai Bíróság és Parlamenti Gyűlés.

1973. január 1: Nagy-Britannia az EK tagja lett. Írország 1961 júliusában, Dánia 1961 augusztusában, Norvégia 1962 áprilisában jelentkeztek EGK-tagságra, de. .

1975-1981 június: Görögország fölvétele (Konsztantinosz Karamanlisz elnöksége alatt).

1977-1986 január 1: Portugália és Spanyolország csatlakozott a közösséghez.

1995: Három újabb ország csatlakozott az EU-hoz: Ausztria, Svédország és Finnország.

2004. május 1: Ciprus, Csehország, Észtország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, **Magyarország**, Málta, Szlovénia és Szlovákia csatlakozott az Európai Unióhoz.

2007. január 1: csatlakozott két újabb ország: Bulgária és Románia. 2013. július 1-jén csatlakozott Horvátország.

1988-90: A Németh Miklós kormány általi politikai-gazdasági átalakítási egyeztetések új szabályozások után,

1990-ben **Antall miniszterelnök** által meghirdetett program szerint megindul az Európához történő csatlakozás.

1990. november 6: Magyarország az Európa Tanács tagja.

1991. december 16: Magyarország aláírta a társulási szerződést az Európai Közösségekhez /Lengyelországgal és Csehszlovákiával együtt/ **1993. március 29**, Genf: szabadkereskedelmi megállapodás az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagállamaival.

1986 február: Luxemburgban aláírják az Egységes Európai Okmányt (Single European Act).

1993: érvénybe lép a maastrichti szerződés, létrejön az Európai Unió.

2004: Magyarország belép az Unió tagjai sorába.

A **Maastrichti Szerződés** létrehozza az **Európai Uniót**.

Három különálló ágból (úgynevezett pillérből) áll:

- az **Európai Közösségek**;
- Közös **kül,- és biztonságpolitika**;
- Együttműködés az **igazságügy és a belügy** területén.

Legkiemelkedőbb innovációi között a szerződés:

- lefekteti a **gazdasági és monetáris unió,** az egységes valuta (az euró) és használatának alapját;
- biztosítja a **6 új közös uniós politika** jogalapját;
- Erősíti az **Európai Parlament** hatáskörét, és
- bevezeti az **európai polgárság** fogalmát.

Új politikák

Transzeurópai hálózatok /TEN/

Iparpolitika

Fogyasztóvédelem

Oktatás és szakképzés

Ifjúsági ügyek Kultúra

Néhány fontos lépés az **elmúlt 30 évben**, a **fejlesztés-politikához** igazítva. :

1988: Strukturális Alapok. Átfogó **kohéziós politika**:- a legszegényebb és legkevésbé fejlett régióknak a figyelem középpontjába való állítása többéves programok kialakítása - a beruházások stratégiai orientációja - a regionális és helyi partnerek bevonása.

1993: Maastrichti Szerződés:

- Kohéziós Alapok, - Szubszidiaritás, - Régiók Bizottsága /Az EGSZB már a Római Szerződésben szerepel/

2000: Lisszaboni Stratégia: növekedés, munkahelyteremtés és innováció

2007: Lisszaboni szerződés: *Minden ország kötelező módon ratifikálta.*

2010: Európa 2020 Stratégia:

intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés. /A költségvetés 370 milliárd EUR, 25 %-át a kutatásra és innovációra**,** 30 %-át pedig a környezeti infrastruktúrára és az éghajlatváltozás elleni küzdelemre irányozták elő/

A *Lisszaboni Stratégia* kitűzött fő céljai az alábbi területekre összpontosultak:

versenyképesség növekedését elősegítő reformok;

kutatás-fejlesztés, innováció, infokommunikáció;

foglalkoztatás és képzés;

társadalmi kohézió;

fenntarthatóság, a természeti környezet védelme.

A Lisszabon-típusú reformok öt fő típusba sorolhatóak:

termék- és tőkepiaci reformok;

beruházások a tudásalapú gazdaságban;

munkaerőpiaci reformok;

szociálpolitikai reformok;

környezetpolitikai reformok.

***Az EU 2020 stratégia* kitűzött fő céljai:**

INTELLIGENS NÖVEKEDÉS INNOVÁCIÓ : „*Innovatív Unió*” : **kutatás és az innováció, finanszírozási források és beruházások**

OKTATÁS A „*Mozgásban az ifjúság*”: **oktatási rendszerek és európai felsőoktatás**

DIGITÁLIS TÁRSADALOM Az „*Európai digitális menetrend*”: **nagy sebességű internethálózat és egységes digitális piac**

FENNTARTHATÓ NÖVEKEDÉS ÉGHAJLAT, ENERGIA ÉS MOBILITÁS Az „*Erőforrás-hatékony Európa*”: **gazdasági növekedés és erőforrások**, a **gazdaság szén-dioxidmentesítése**, a **megújuló energiaforrások,** a **közlekedési ágazat modernizálása** és **energiahatékonyság**

VERSENYKÉPESSÉG Az „*Iparpolitika a globalizáció korában*”: **üzleti környezet, versenyképes, erős és fenntartható ipari bázis**

INKLUZÍV NÖVEKEDÉS: FOGLALKOZTATÁS ÉS KÉSZSÉGEK Az „*Új készségek és munkahelyek menetrendje*”: **munkaerőpiacok, mobilitás, egész életen át tartó készségfejlesztés, munkaerő-piac**

SZEGÉNYSÉG ELLENI KÜZDELEM A „*Szegénység elleni európai platform*” : **társadalmi és területi kohézió, méltóság**.

Új politikai hangsúlyok, „**többszintesség, több-körösség**” és kérdőjelei.

Az Európai **Gazdasági Kormányzás** megújítása.

A „**Szemeszter**”.

Az **EMU - EURO** övezet továbbfejlesztése.

Költségvetés és a politika.

Filozófia váltás.

Befektetés-újraelosztás. InvestEU

A **Kohéziós politika** és a megújulás politikái.

EU2030: **A Fenntartható Európa**

2019: Európai Bizottság: Európa 2030 A fenntartható jövő. Alapok a 2030-ig tartó időszakra szólóan egy **átfogó végrehajtási stratégiához**. Kijelöli az **EU fenntartható fejlődésére vonatkozó jövőkép** további fejlesztésének irányait és az **ágazati politikák 2020 utáni súlypontját**, emellett pedig előkészíti a fenntartható fejlődési célok hosszú távú megvalósítását.

Három forgatókönyve:

egy átfogó uniós fenntartható fejlődési stratégia, amely megadja az irányt az EU és a tagállamok tevékenységeihez,

a stratégiák vonatkozó uniós szakpolitikákban való általános érvényesítésének az Európai Bizottság általi folytatása, de tagállami fellépések kikényszerítése nélkül,

nagyobb hangsúly helyezése a külső tevékenységre, egyúttal a fenntarthatósággal kapcsolatos jelenlegi ambíciók megerősítése uniós szinten.

Concept for an enhanced, participative *European development-oriented governance*

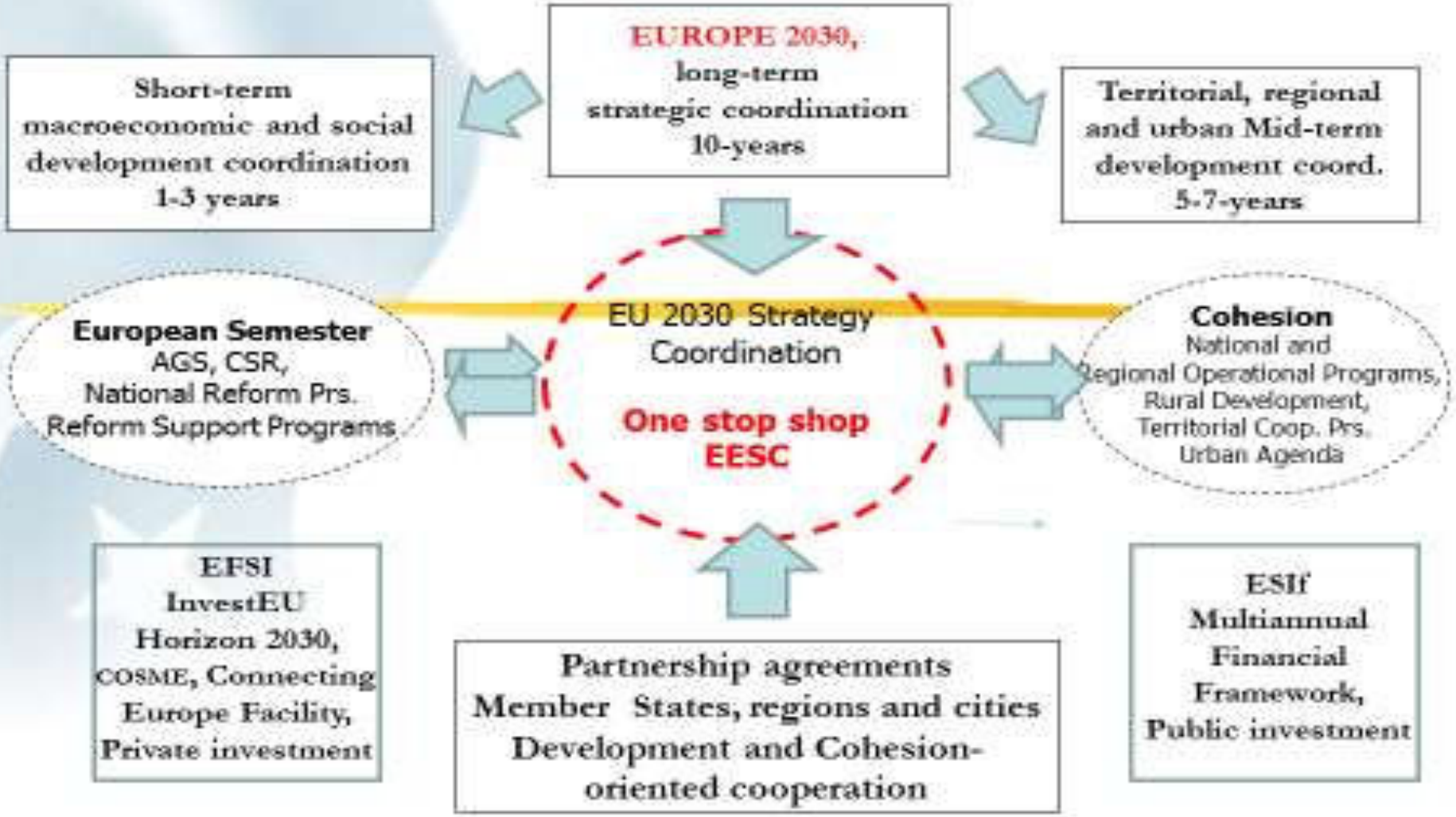

1990: Magyarországon gyakorlatilag megszűnik a stratégiai tervezés.

1994: MSZP-SZDSZ Kormányprogram.

1998 - 2002 : Széchenyi Terv I /2000-2010/

2002 - 2004 : Nemzeti Fejlesztési Terv /2004-2006 + 2/

2004 - 2009: Európa Terv /2007-2013/

2009: FIDESZ EP Választási program /2010-2020/

2010 - 2012: Széchenyi Terv II 330 pont. /2020-2030/

EURÓPA TERV 2007-2013

I. STRATÉGIA

Globális tervezés — Területi tervezés (Régiók, Bp., Balaton...)

KULTÚRA — BIZTONSÁG

HORIZONTÁLIS CÉLOK

D. Kohézió
Összetartó társadalom
(Esélyegyenlőség)

A. Tudásvezérelt megújuló társadalom
(Innováció, K+F, Tudomány)

B. Versenyképesség

C. Fenntartható fejlődés

(D. Kohézió)

A STRATÉGIAI TENGELY

EGÉSZSÉGES TÁRSADALOM (egészségügy)
gyermek, ifjúsági, család, szociális kérdések...

AKTÍV TÁRSADALOM (foglalkoztatás)
demográfia, migráció, mobilitás, képzés...

OKOS, MŰVELT TÁRSADALOM (oktatás)
felső oktatás, tudomány, kultúra...

INFORMÁCIÓS TÁRSADALOM
(informatika)

VERSENYKÉPES GAZDASÁG
ágazatok, közlekedés/szállítás, energia, turizmus...

FELZÁRKÓZÓ VIDÉK
agrárium, élelmiszergazdaság...

ÉLHETŐ KÖRNYEZET
környezeti infrastruktúra, vízgazdálkodás...

DINAMIKUS TELEPÜLÉSRENDSZER
(urbanizáció) város, falu, térség...

B. STRATÉGIAI FŐIRÁNY

Fehér Könyv Európa Jövőjéről /Juncker-2018/

- **Megy minden tovább:**
- A 27 tagú Európai Unió arra összpontosít, hogy végrehajtsa eredményközpontú reformprogramját.

- **Csakis az egységes piac:**
- A 27 tagú EU-ban fokozatosan ismét az egységes piac működtetése kerül a középpontba.

- **Aki többet akar, többet tesz:**
- A 27 tagú Európai Unió lehetővé teszi az arra kész országok számára, hogy egyes területeken szorosabbra fonják együttműködésüket.

- **Kevesebbet hatékonyabban:**
- A 27 tagú EU arra összpontosít, hogy meghatározott szakpolitikai területeken többet és gyorsabban valósítson meg, miközben más területeken kevesebbet tesz.

- **Sokkal többet együtt:**
- A tagállamok úgy döntenek, hogy az összes szakpolitikai területen sokkal többet tesznek együtt.

„A globalizálódó környezetben és kihívások közepette egyetlen európai uniós tagállam sem képes egyedül helytállni. Fogalmazhatunk úgy is, hogy egymásrautaltságunk nagyban nő. A tagállamok kormányainak és az Európai Unió intézményeinek döntő szerepet kell vállalniuk abban, hogy segítséget nyújtsanak egymásnak, és megértessék, mit jelentenek ezek a kihívások Európa polgárai számára. Bátorítaniuk kell őket, hogy optimistán és bizakodással tekintsenek az unióra, amely a megoldások keresésére koncentrál.”

Köszönöm a figyelmet

Joó Kinga az EGSZB tagja, Nagycsaládosok Országos Szövetségének alelnöke

Az EU családügyi és ifjúságpolitikai törekvései

Köszönöm szépen a szót!

Tegnap a plenáris ülésen, ahogyan elhangzott, nemcsak az etikai kódexet kellett aláírni, hanem hogyha a Baráth Etele kollégám jól figyelt, akkor megszavaztunk egy olyan véleményt, ami a nemi egyenlőség, tehát a „Gender Equality" címet viseli, hogy mit szeretnénk, illetve az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság mit szeretne látni ebben a témában. Ebben a véleményben benne van az, hogy igyekszik a mi testületünk olyan rendezvényeken részt venni és olyan rendezvényeket szervezni, ahol az előadóknak legalább a fele az egyik nemhez és a másik fele pedig a másik nemhez tartozik, tehát a nők és a férfiak egyaránt képviseltessék magukat programokon is. Úgyhogy én most megpróbálok ennek megfelelően helytállni itt a délutáni panelban, és remélem, hogy akkor a mondandóm is érdekes lesz az önök számára. Baráth Etele kollégám szintén egy személyes visszaemlékezéssel kezdte az előadását, engedjék meg, hogy a 30 éves páneurópai piknik alkalmából én is fölidézzek egy kedves személyes emléket. Én akkor még gyerek voltam, és az én édesapám Joó Rudolf, ő az MDF-nek az egyik alapító tagja volt és abban az időben is már, szegény meghalt 2001-ben, de akkor ő a nemzetközi kapcsolatokat, külügyeket vitte ezen a területen - rengetegen megfordultak nálunk. '89 volt az az év, amikor a mi 70 négyzetméteres lakásunkban különböző stábok, BBC, France-Télé, mindenfajta egyéb nemzetközi rádió, tévé, stábok ott forogtak. Ugye ez a 70 négyzetméteren úgy volt elképzelhető, hogy mi laktunk négyen, és akkor utána voltak még húszan ilyen nemzetközi sajtósok, és ugye énnekem mindig is egy kérdés volt, hogy '88 nyarán nem jártak ennyien nálunk, csak a szokásos szomszédok, és '89-ben pedig ilyen sokan lettek. Édesapám természetesen szolgált erre megfelelő magyarázattal, és utána már én is követtem ezeket az eseményeket. Nekem ilyen emlékeim vannak, és magamat elkötelezett európainak tartom, mindamellett, hogy büszke vagyok természetesen arra, hogy magyar vagyok, és arra, amit az országunk elért az elmúlt harminc évben. Kettő titulus szerepel a nevem mellett. Egyrészt, ahogy látszik ott az ábrából is, a Nagycsaládosok Országos Egyesületének vagyok az elnökhelyettese, az egyik elnökhelyettese, másrészt a Gazdasági és Szociális Bizottságnak vagyok a tagja. Azt szeretném kérni, illetve mondani, hogy hoztunk Etelével tájékoztató anyagokat arról, hogy pontosan mit is csinál a bizottságunk jelenleg ebben az évben, különös tekintettel az európai parlamenti választásokra, illetve egy-két ilyen apróbb ajándéktárgy is, majd kinn ott a regisztrációs pultnál átvehető lesz.

Családügyről fogok beszélni, és egy picikét ifjúságpolitikáról, hogyha belefér az időmbe, és akkor szeretnék majd egy olyan diával indítani, hogyha sikerül, és úgy tűnik, hogy minden rendben van, amit szeretném, ha amíg beszélek, egy picikét nézegetnének. Ez egy 2015-ös kép. Én már 2018-ról szeretnék beszélni, arról az évről, amit már tudunk értékelni. Ez a legutolsó év, amit statisztikailag demográfiai adatok tekintetében meg tudunk nézni. 2018, az elmúlt év az első éve az Európai Uniónak, amikor már egyetlen egy országban sincs meg a 2,1-es termékenységi ráta. Ugye 2,1-et szoktunk beszélni, nyilván nincs 2,1 gyerek, tehát ezt mindenki tudja szerintem ebben a körben, de ez az az arányszám, ami szükséges ahhoz, hogy egy társadalom reprodukálja saját magát. Míg 2015-ben, ha nézik közben az ábrát, láthatják, hogy a klasszikus országok, ahol általában megvolt ez a bizonyos termékenységi arányszám, egyensúlyban volt Franciaország, az egyik kiemelkedő példa, Írország, illetve ott a skandináv államok, bár ott már a kislánynak a fél karja hiányzik, már nincs teljes egészében kirajzolva, tehát már ott sem volt meg ez a 2,1-es arányszám. Kicsit kevesebb. Az az igazság, hogy 2015 óta, aióta legutoljára ez a kép készült, azóta 18-ban elmondhatjuk, hogy már sehol nincs meg. Ez a két gyerekes arányszám mindenhol hiányzik, vagy egy karocska, vagy pedig súlyosabb esetekben a mediterrán országokat nézve, illetve a közép-kelet-európai országokat nézve, akár egészen alacsony 1,3-as arányszámokat tudunk mutatni. Ahol egyébként azóta javulás volt megfigyelhető, Törökország természetesen ott van egy egészséges reprodukció, de egyébként Izlandon, ami nem az Európai Uniónak a tagállama, de tartozik az Európai Gazdasági Közösséghez, ott viszont egy növekedő arányszámot produkál az ottani lakosság, és egyébként érdemes megnézni, hogy milyen családpolitikát folytatnak azon a szigeten, és mennyire egészséges az ottani fiataloknak a hozzáállása. A második megállapítás 2018-as évre, hogy kilenc országban van természetes fogyás az Európai Unióban. Gyorsan fel is sorolom, hogy melyik ez a kilenc érintett ország, de szerintem Önök is könnyen össze tudnák rakni. Egyrészt az összes Balti állam, Észtország, Lettország, Litvánia beletartozik ebbe a kilenc érintett országba, Portugália, Olaszország. Súlyossági sorrendben Magyarország következik, Románia, Bulgária és Németország. Amin meg szoktak lepődni általában azok, akik ezekkel a számokkal nem foglalkoznak minden nap. De Németországban nagyon kevés gyereket vállalnak a fiatalok, és ez általában egy tudatos választásra vezethető vissza. Nem úgy, mint

a közép-kelet-európai országokban, meg a mediterrán régióban, ahol nem úgy tervezik, hogy csak egy gyereke fog születni egy párnak, mert igazából mindig benne van a tervben, hogy egy-két-három gyereket szeretnének vállalni a fiatalok, de úgy jön össze az élet. És majd egy picit később fogok erről beszélni, hogy miért is, hogy nem születnek meg a kívánt és a tervezett gyerekek. Németországban ezzel szemben ez egy tudatos döntésnek tűnik a fiataloknál. Volt egy felmérés nem olyan régen, amikor a fiatal nők közel egynegyede nyilatkozta azt, hogy ő egyáltalán nem is szeretne gyereket az élete során. Ilyen arányszámokról a mi régiónkban nem tudunk - szerencsére, én azt mondom - beszélni, hiszen nálunk ez a tudatos gyermektelenség még nem jelentős. A harmadik faktor az idősödő társadalom, ami 2018-ban a következőt mutatja, hogy az európai lakosság egyötöde 65 év feletti, nagyságrendileg 100 millió emberről van szó, és erre a rétegre - szoktunk mondani egy olyan arányszámot, hogy hány aktív, kereső tevékenységet folytató ember jut, - ez most jelen pillanatban 3 fő. Tehát 3 fő jut egy 65 év felettire, míg 10 évvel ezelőtt ez egy 4-es arányszám volt, 20 évvel ezelőtt pedig 5. Könnyen utána lehet gondolni, hogyha folytatódnak ezek a tendenciák, akkor mondjuk egy 10-20-30 év múlva hogyan fog kinézni a társadalmunk, és azon belül is az aktívak és az inaktívak aránya, ha úgy marad minden, ahogy most van. Ezen kívül - szerintem fogok ugrani a következő diára - van egy olyan faktor, amiről szoktunk beszélni, az a bizonyos várható élettartam. Hiszen nem mindegy az, hogy egy társadalomban, ha valaki megéli a nyugdíjas kort, akkor még mennyit él utána, és hogy milyen életminőségben. Nekem azt mondták litván kollégák, hogy tényleg volt olyan reklám, hogy költözzenek el másik országba, Angliába, Hollandiába, és tovább fognak élni. Azért persze ennyire nem egyszerű a helyzet. Mindannyian tudjuk, ez nagyon sokban múlik az egészségügyi ellátáson, illetve nagyon sok más, mondjuk mentális egészségi faktoron is, de azt hiszem, elég jól mutatja ez az ábra azt, hogy 10 év különbség is lehet akár a várható élettartam között, ha valaki mondjuk Litvániában született és ott éli le az életét, illetve Hollandiában, a holland átlagot tekintve. Ami még – és ez Magyarországon is - jellemző, hogy a férfi-női várható élettartam között mekkora hiány, tehát ilyen „gap” van, ami egyébként nem jellemző általában a nyugat-európai országokra. Ehhez összehasonlításképpen én a 2017-es magyar adatot szeretném mondani: 2017-ben a nők várható élettartama az majdnem 79 év, és a férfiaké pedig 72. Tehát szintén azért még van hova fejlődni a férfiaknak ebben a tekintetben, ha a „Gender Equality”-t nézzük, az egyenjogúság tekintetében ezt is figyelembe lehet venni. Nagyon-nagyon nehéz prognózisokat mondani. Én nem is annyira szeretem, de sokszor magyarázatot ad arra, amivel az ember találkozik, hogyha európai társaságban mozog, hogyha beszélget másokkal is a saját régióján kívül, hogy amikor átlagban arról beszélünk az EU-ban, hogy fogy a népesség, öregszik a népesség, akkor nem mindenki gondolkodik hasonlóan. Van egy olyan ábrám, - döbbenetes azt látni, - hogy például Luxemburgban mekkora növekedés, lakosságszám-növekedés várható. Nem tudom, mennyire látszik az országoknak a neve, de utána Svédország következik Luxemburg után Írország, Anglia, Belgium. Körülbelül ezek az országok azok, akik igazából számolva a jelenlegi tendenciákkal, - ez egyrészt a természetes, tehát a gyerekvállalás, másrészt ebben hozzáadódik a bevándorlás is, tehát ebben már ez is benne van. - ők nem számolnak lakosság fogyással. Bezzeg azok az országok, ahol ez a két faktor nem adódik össze, ott viszont van miért aggódni, és itt elsősorban a legvége felé, tehát Litvánia, Bulgária, Lettország, Görögország, Portugália. Ezek azok az országok, ahol már szinte főleg a pici országok, Lettország, Litvánia, Balti-államok, onnan nagyon gyakran lehet hallani, hogy már szinte visszafordíthatatlan ez a tendencia. Nagyon kevesen vannak eleve, és ha ők tovább fogyatkoznak, akkor ez egy olyan negatív spirált eredményez, amiből már nehéz visszatalálni, visszajönni. Tehát akkor, ha vannak ezek a trendek és tendenciák, mit lehet tenni? Nincs olyan, hogy EU-s családpolitika, hiszen a családpolitika nemzeti szinten határozódik meg néhány esetben tartományi szinten. Ezért is választottam a címben azt, hogy „családügyek”, mert vannak olyan bizonyos EU-s stratégiák, amik természetesen vonatkoznak a családokra is, de ilyen, hogy közös családpolitika, ilyen nincsen. Általában a tagállamok egyéni megoldásokat találnak, illetve alkalmaznak megfelelően annak, ami a saját nemzeti sajátosság, illetve a tradíciójukból fakad. Ettől függetlenül azért még egy-két EU-s olyan ösztönzőt felsorolnék, amivel a népesedési tendenciákat az EU valamennyire próbálja befolyásolni. Egyrészt beszéltünk az idősödésről, tehát egy olyan aktív időskornak a promóciója, olyan vállalkozásoknak az ösztönzése, ami a nyugdíjasok számára elérhető termékek, szolgáltatások nyújtásával foglalkoznak, ezeket társadalmi vállalkozásoknak hívjuk. Egyébként fiatalok számára ugyanúgy elképzelhető, ezeket nagyban támogatja az Európai Unió, ahogy az úgynevezett ezüstgazdaságban rejlő potenciál kiaknázását. Az ezüstgazdaság az, ami a nyugdíjasok fogyasztásán keresztül, illetve az ő gazdasági aktivitásukon keresztül kiváltható. Ezt is például nagyon ösztönzik. Akkor a munka-magánélet egyensúlyával kapcsolatban született egy irányelv, ez már az Európai Unió szociális pilléréhez tartozik, ami biztosítja az apaszabadságot, és ha minden európai uniós tagállamban ez elfogadásra kerül, akkor ez az irányelv kötelező lesz. Magyarországon ilyen már van, mellette egy úgynevezett megosztott szülői szabadságra is ad lehetőséget, amikor nemcsak a nők, hanem a férfiak is tudnak

otthon maradni a gyerekekkel fizetett szabadságon. Ezen kívül természetesen vannak még azok a tendenciák, amiket a változások, az ipari változások hoznak magukkal, mint például az automatizáció, és ez akár nemcsak az iparban, hanem a szolgáltatásokban is. Például itt nekem német kollégák mutattak olyan idősotthont, ahol a gyógytornát már egy robot vezényelte le. Az, hogy ez egy jó trend, vagy nem jó trend, én ebbe már nem akarok belemenni, meg erről ítéletet hozni, de az az igazság, hogy ezek várhatóak, és lehet, hogy ez lesz egy idő után a normális. Tehát akkor beszéljünk egy picikét arról, hogy Magyarország milyen válaszokat adott azokra a kihívásokra, amit demográfiai kihívásoknak nevezünk. Néhány képet raktam föl. Egyrészt nagyon erős volt egy civil kezdeményezés Magyarországon már a 2000-es években, ami megindult egyrészt a saját egyesületem, a Nagycsaládosok Országos Egyesülete révén, másrészt pedig egy akkor alakult, úgynevezett „Három Királyfi, Három Királylány" mozgalom révén, erről mindjárt fogok mondani pár szót, ha esetleg nem lenne ismerős Önöknek. Felraktam ezt a szép magyar népmesés képet, remélem, hogy mindannyian voltak olyan szerencsések, hogy látták tévében. Nekem a gyerekkoromnak az egyik legkedvesebb elfoglaltsága volt ezeknek a meséknek a nézése. A magyar népmesében nagyon jellemző a három királyfi - három királylányból, hogy a legkisebb hozza meg a megoldást. Mindig a legkisebb az, aki legyőzi a sárkányt, de még a lányok esetében is a harmadik királylány, aki olyan kis okos, hogy ő kitalálja a megoldást, és akkor ők azok, akik általában aztán uralkodók lesznek, de lényeg a lényeg, hogy nagyon sok esetben ők vannak kiemelve. Ez más népeknél nincs meg, ez a hármas, tehát a harmadik, aki ennyire jól feltalálja magát. Ebből a gondolatból kiindulva alakult meg ez a három királyfi, három királylány mozgalom, hogy segítsük hozzá a fiatalokat ahhoz, hogy fel tudják vállalni azt, hogy ha ők szeretnének több gyereket, akkor szülessenek meg ezek a tervezett és kívánt gyermekek, a második, és sok esetben akár a harmadik is, ha szeretnék, vagy többedik. Ennek a mozgalomnak az alapítója volt a képen középen lévő hölgy, biztos sokan ismerik Koch Máriát. Ő orvos-pszichológus, és neki volt még egy olyan jelmondata ezen felül, hogy segítsük a tervezett és kívánt gyermekek megszületését, amit leginkább férfitársaságban hangoztatott, tekintve, hogy ő volt az, aki férjével, Árpáddal együtt olyan tanulmányokat folytatott, ami a férfi mentális egészségi állapotát vizsgálta, és hogy milyen összefüggés van a társas kapcsolatok, illetve a gyerekvállalás szempontjából. Volt egy jelmondat, hogy „pelenkázz, tovább élsz". Ezt kifejezetten férfi klubokban, férfitársaságban adta elő, hiszen ők megfigyelték azt, hogy egy kiegyensúlyozott párkapcsolatban, hogyha megszületnek azok a gyerekek és a férfiak is részt vesznek a gyerekgondozásban, gyerekvállalásban, akkor egy boldogabb, egészségesebb életet fognak élni. Tehát ezek voltak itthon, és ezt a 2010 óta a magyar kormányzat tulajdonképpen figyelembe veszi, és azt kell, hogy mondjam, hogy kirívóan, messzemenően támogatja is ezeket a terveket. Ez egy olyan grafikon, ami mutatja, hogy a GDP-arányos kiadások Magyarországon a magyar költségvetésben mennyire növekedtek meg. Ebben természetesen nemcsak azok a családpolitikai kiadások vannak benne, mint például a családi pótlék, hanem ebben már a lakhatási támogatások is szerepelnek, tehát ezért ilyen magas lehet az összeg. Ez európai összehasonlításban az egyik legkiemelkedőbb támogatási rendszer és támogatási arány. És akkor mutatok egy úgynevezett termékenységi arányszám alakulást Magyarországon. Lehet, hogy egy picit sötét a kép, de remélem, azért látszik az, hogy 1990-től indul a grafikon, amikor még egy megközelítőleg kettes arányszámmal rendelkeztek a magyar nők, és hogy mennyire zuhant ez le az évek során. A 2010-es évektől kezdve viszont mennyire tud ez növekedni, annak ellenére, hogy ezt biztosan önök is jól tudják, hogy a szülőképes korú nők száma összességében egyébként a társadalomban csökken. Tehát látják azt, hogy van egy pici növekedés. Azt szoktuk mondani, hogy most az utolsó években 1,4-1,5 megközelíti az 1,5-öt Magyarországon a termékenységi arányszám, tehát egy nőre körülbelül ennyi gyerek jut, ami azért egy kiemelkedő eredmény, mert ahogy az előbb említettem, viszont az a populáció, akinek gyereke született, az viszont folyamatosan csökken.

És akkor még egy-két olyan eredmény, ami az elmúlt években, tehát egy '10 és '17-es összehasonlításban értelmezhető. A lakosságszám - tudják a lélektani határ 10 millió alá csökkent. Azt nem tudom, hogy tudták-e, hogy körülbelül ennyivel, tehát hogy most már 9 millió 798 ezer lakossal számolunk. Szerencsés tendencia, hogy az élve születések száma valamelyest növekedett, a teljes termékenységi arányszám, ahogy az előbb a grafikonon mutattam, az erőteljesen növekedett az elmúlt években, a terhesség megszakítások száma viszont drasztikusan csökkent, ami azt gondolom, hogy igen nagy eredmény. A házasságkötések száma, és ezen sokan szoktak mosolyogni, főleg külföldiek, amikor beszélek nekik erről, hogy az megnövekedett, mert manapság már nem tulajdonítunk akkora jelentőséget a házasságnak. Hiszen az, hogy valaki együtt él és úgy vállal gyereket, házasságban, igenis van ennek jelentősége, hiszen egyrészt sokkal több gyerek születik, és sokkal stabilabb kapcsolatban születnek azok a gyerekek, akik házasságba születnek. Nem véletlenül van az, hogy vannak bizonyos támogatások, amik inkább a házasoknak érhetőek el itthon. A válások száma is szerencsére azt kell, hogy mondjam, hogy csökken, mert Magyarországon - biztos hallották,

hogy - szinte minden második házasság válással végződött. Ebben is van egy picike csökkenés, ami kimutatható. Az egyik legnagyobb eredmény, ami viszont európai szinten is elismert, az az, hogy nálunk a nők foglalkoztatási mutatója, az nagyban megemelkedett. Tehát most már egyre többen tudnak úgy is elmenni dolgozni, hogy kisgyereket nevelnek, vagy pedig hogy gondoskodniuk kell idősebb szüleikről, beteg rokonaikról, akkor is megvan a lehetőség. Emelkedett ez a mutató, és nem utolsósorban annak köszönhető, hogy az úgynevezett rugalmas foglalkoztatás, tehát például a részmunkaidő az terjed hazánkban is. Most nem beszélek a fiatalok helyzetéről, ezért elnézést kérek, mert sajnos kifutottam az időből, de hogyha esetleg majd legközelebb kapok alkalmat rá, akkor eljövök, és akkor fogok róla beszélni, és nagyon szépen köszönöm, hogy meghallgattak.

NAGYCSALÁDOSOK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
NOE
1987

Az EU családügyi és ifjúságpolitikai törekvései

JOÓ KINGA, ELNÖK-HELYETTES, NAGYCSALÁDOSOK ORSZÁGOS EGYESÜLETE (NOE)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG (EGSZB) TAGJA

Number of births per woman

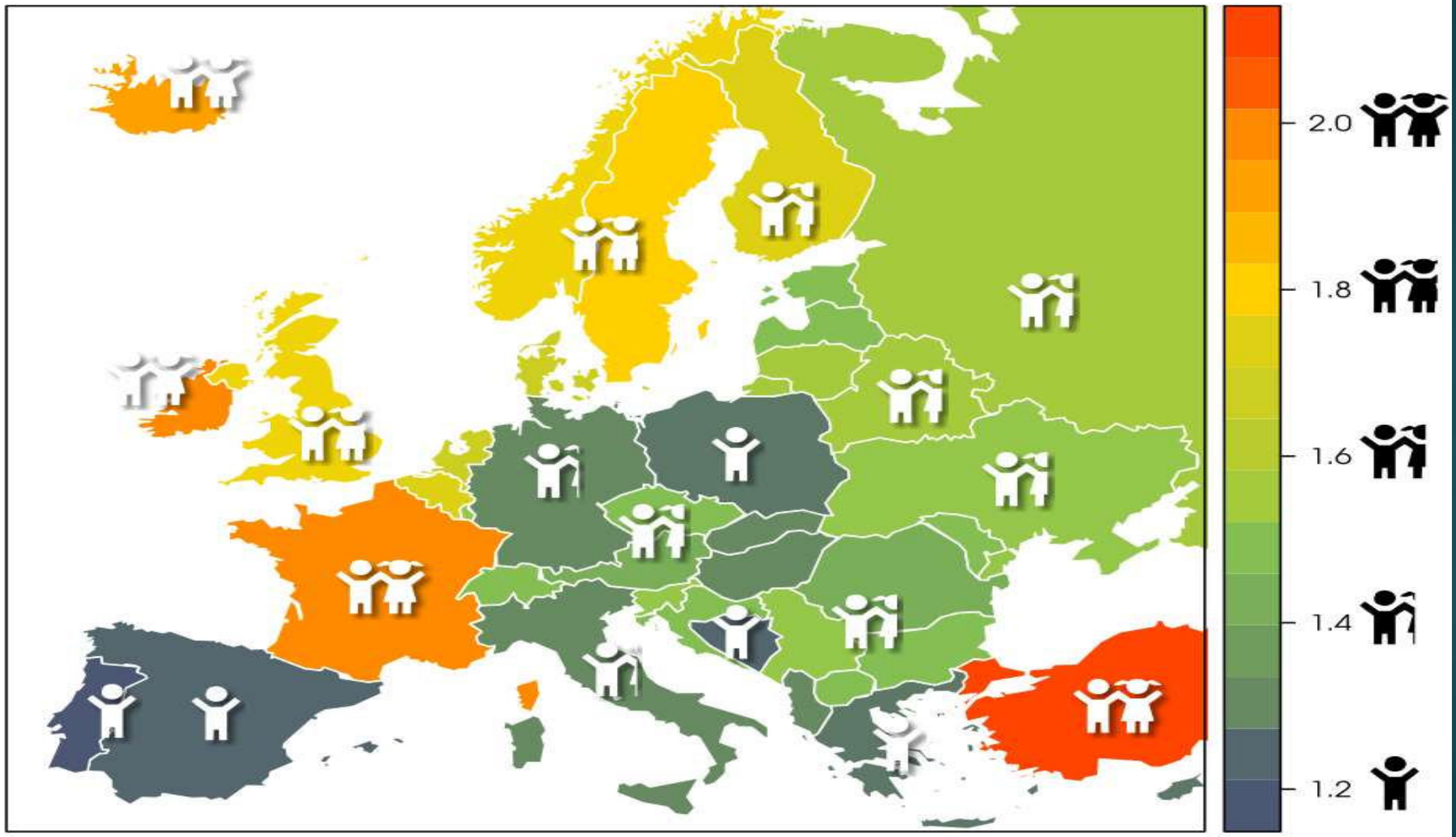

Várható élettartam Európában: Költözzön ebbe az országba és TÍZ évvel tovább élhet

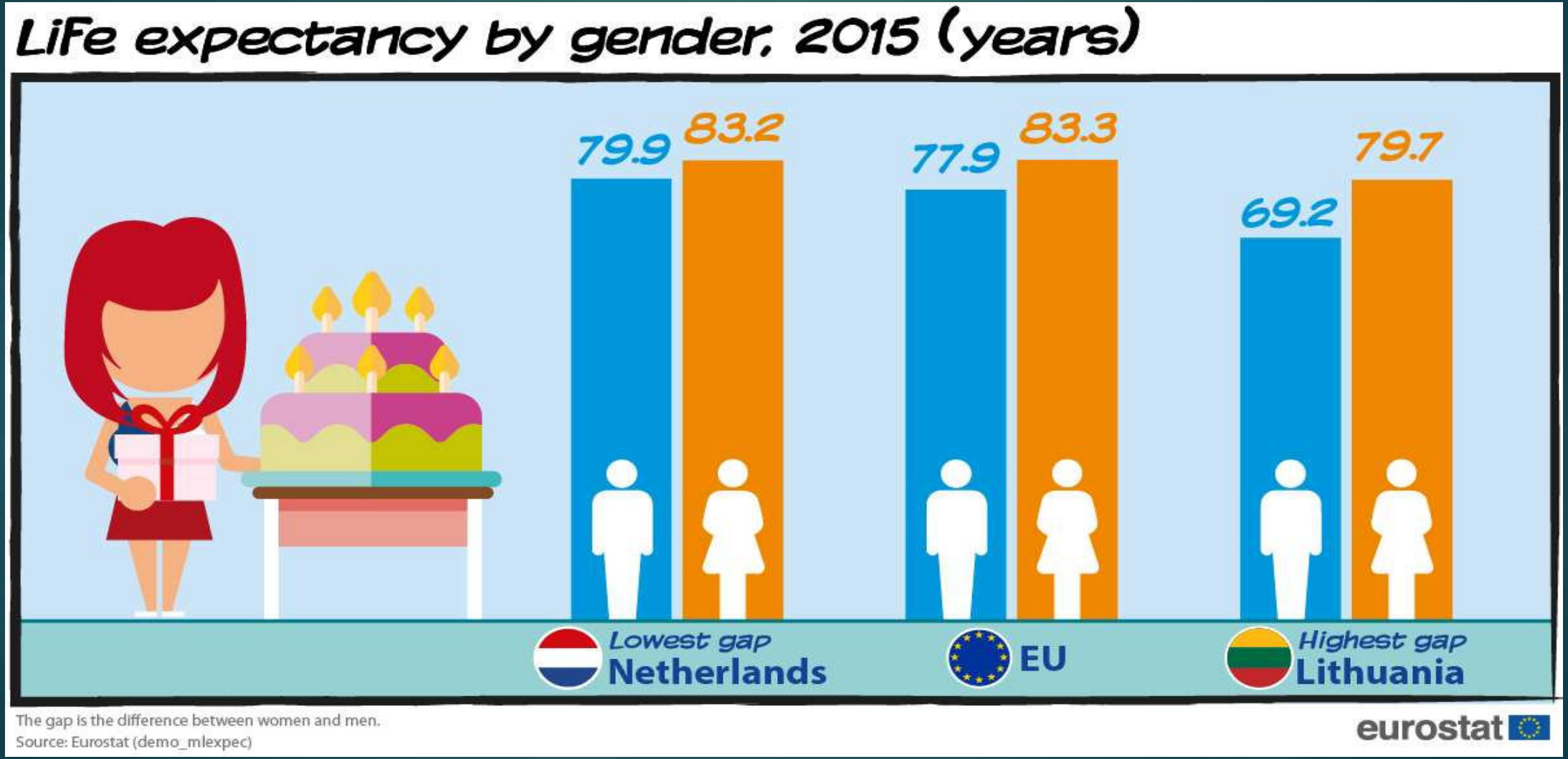

Várható népesedési változás 2080-ra

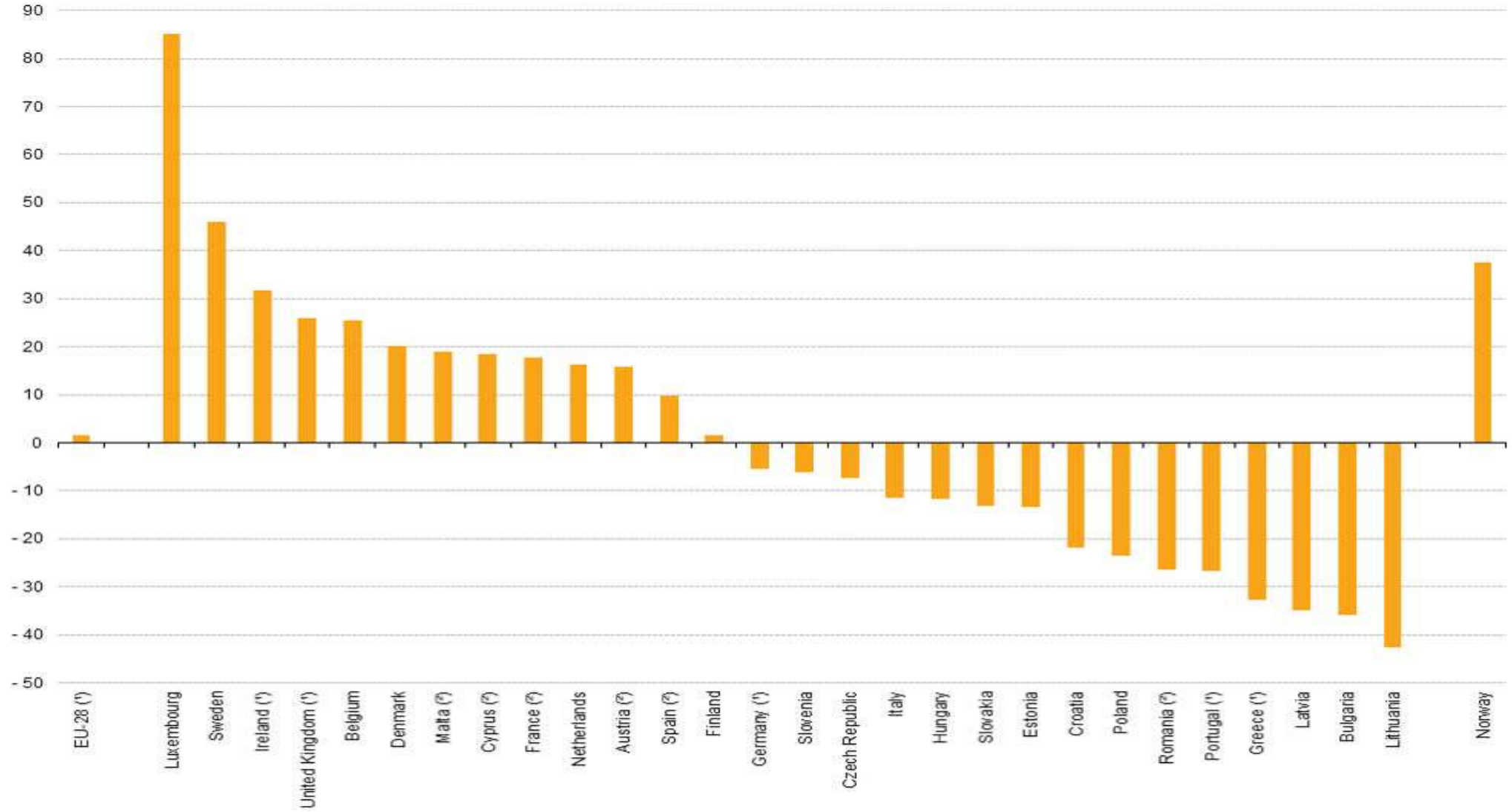

Note: 2080, projections.
(1) 2016: estimate.
(2) 2016: provisional.
Source: Eurostat (online data codes: demo_gind and proj_15npms)

Nemzeti sajátosságok, hagyományok

NAGYCSALÁDOSOK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
NOE
1987

HÁROM KIRÁLYFI, HÁROM KIRÁLYLÁNY

Magyar népmesék

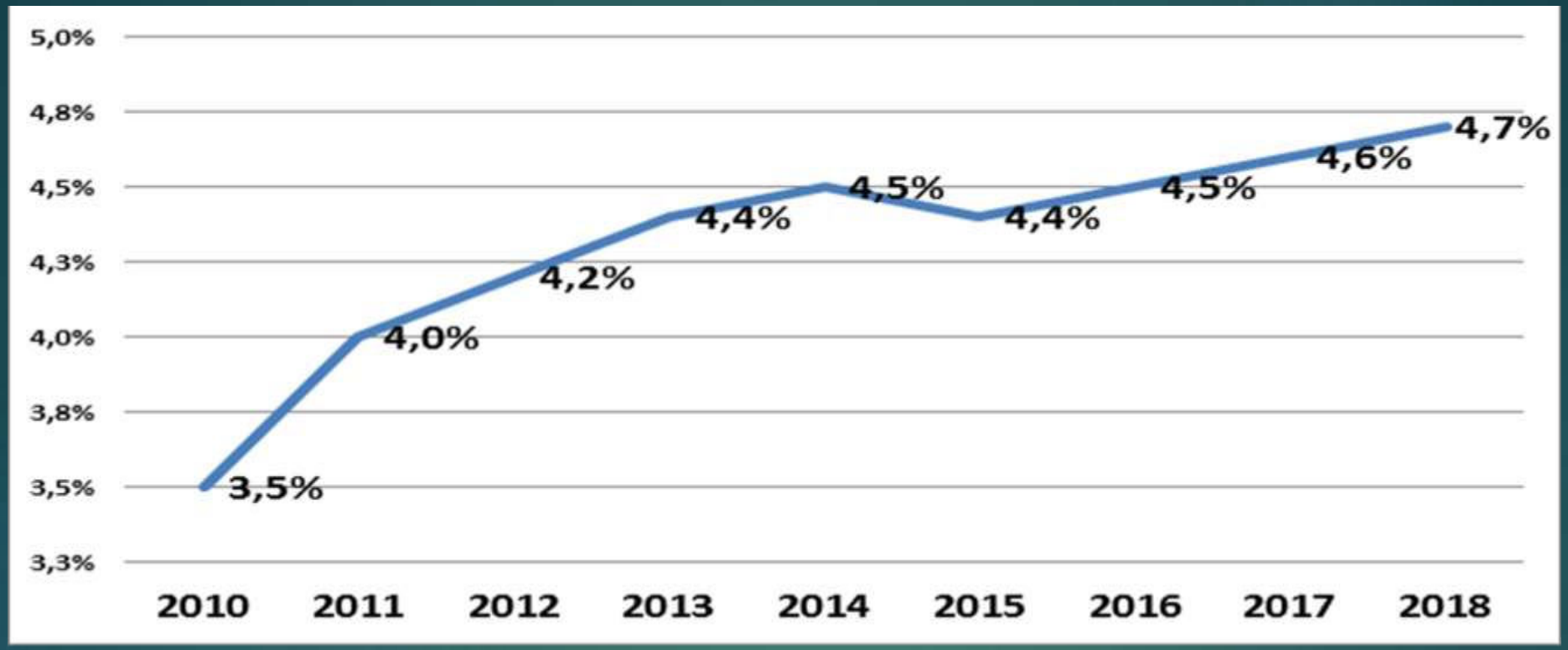

Magyarország családpolitikai ráfordításai GDP arányban

Forrás: OECD Family database

TTA alakulása Magyarországon

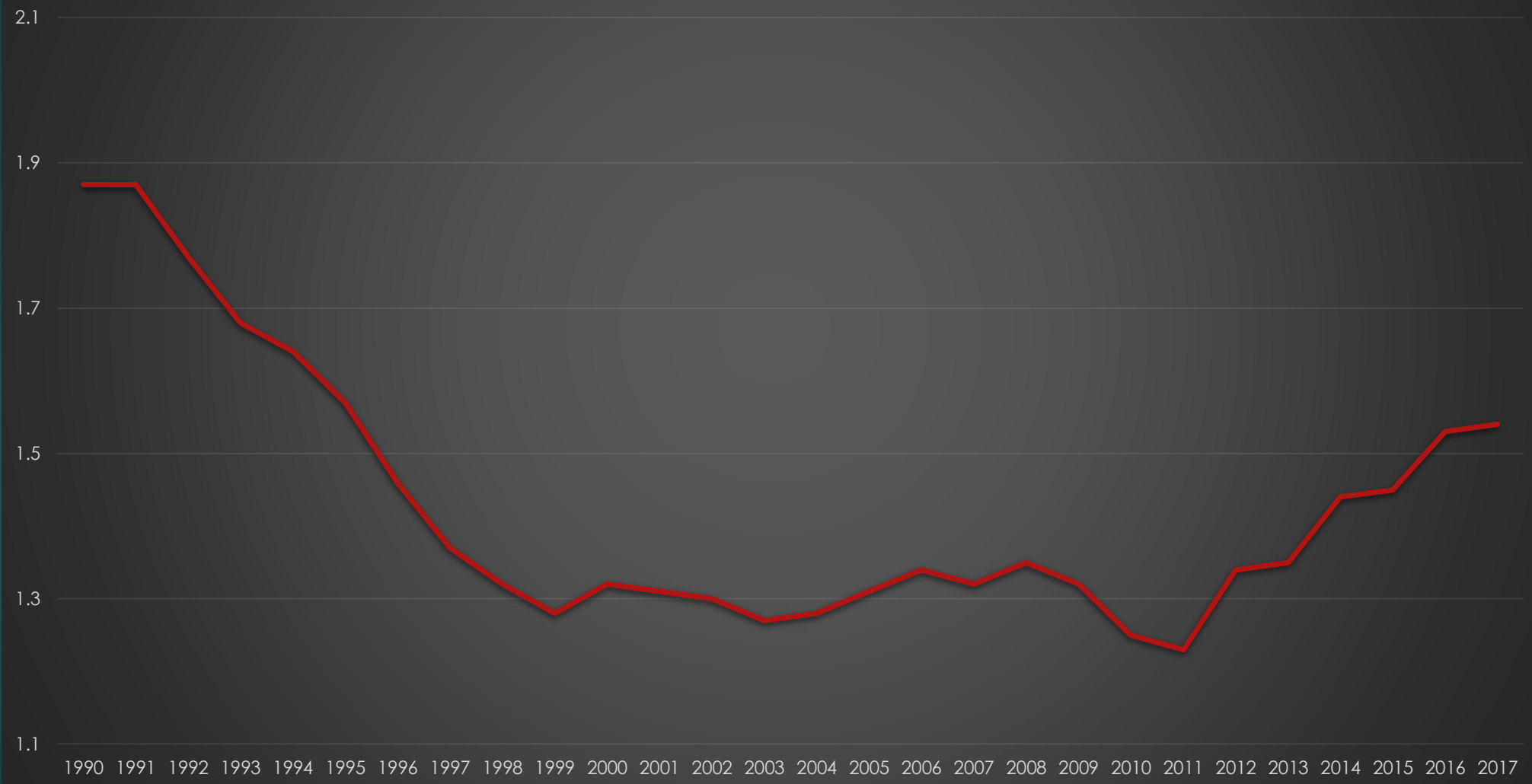

	2010	2017
Lakosság	10 014 324	9 798 000
Élve születések száma	90 335	91 600
Teljes Termékenységi Arányszám	1,23	1,50
Abortuszok száma	40 449	28 500
Házasságkötések száma	35 520	50 600
Válások száma	23 873	18 600
Nők foglalkoztatottsága (15-64 év)	50,2%	65,7%

Demográfiai körkép Magyarországon

Forrás: EMMI, 2018

Fiatalok helyzete

Tények

- Ifjúsági programok (E+) az EU egyik sikertörténete
- Az Ifjúsági Garancia program a 25 év alatti fiataloknál sikerrel zárult
- Inkább digitálisan aktívak, mint fizikailag
- Nehezen kezdenek önálló életet

Kilátások

- Nem lesz könnyű a boldogulásuk
- Globális problémák iránt érzékenyebbek
- Európa már nem jelent kihívást számukra
- Nem annyira progresszív gondolkodásúak, mint hinnénk

Köszönöm a figyelmet!

kinga@jookinga.hu

Báger Gusztáv | Monetáris Tanács tag

2019.05.14.

A MAGYAR GAZDASÁG FELZÁRKÓZÁSÁNAK EGY LEHETSÉGES STRATÉGIÁJA

1. HAZÁNK ÉS A VISEGRÁDI RÉGIÓ AZ EURÓPAI NÖVEKEDÉS MOTORJÁVÁ VÁLT

A VISEGRÁDI RÉGIÓ NÖVEKEDÉSE KIEMELKEDIK AZ EURÓPAI ORSZÁGOK KÖZÖTT

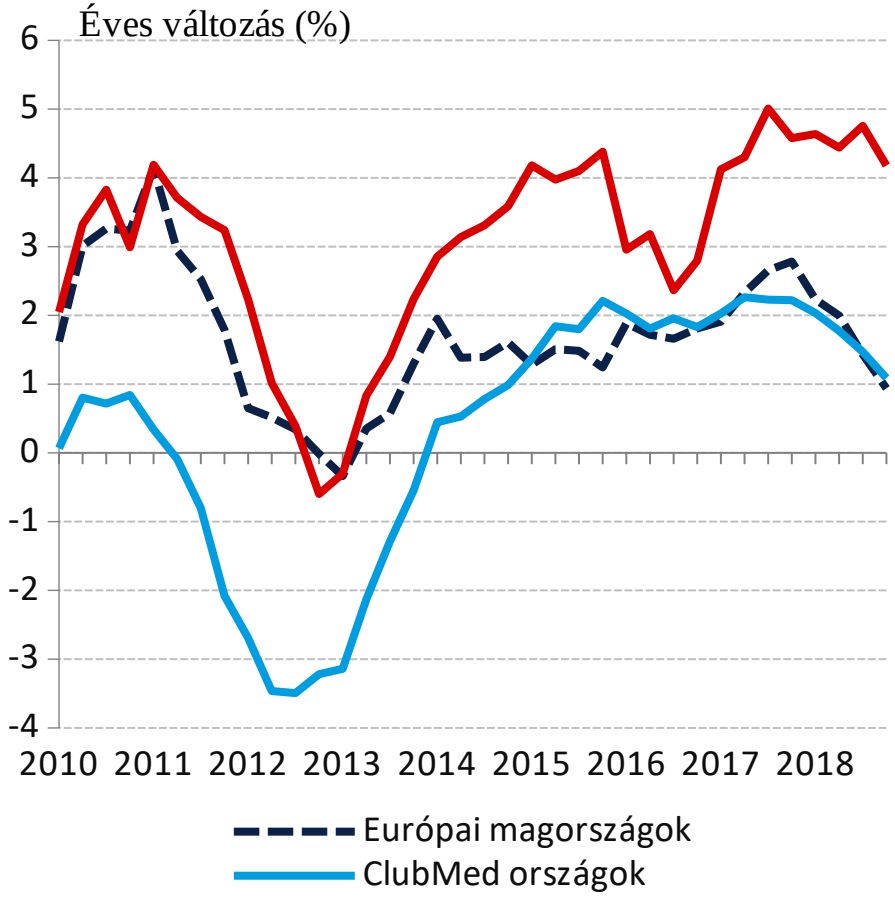

A GAZDASÁGI NÖVEKEDÉS ALAKULÁSA

A fejlett európai országokhoz mért **növekedési különbözet 2013 óta** átlagosan **2 százalékpont. Az elmúlt években pedig meghaladta a 3 százalékpontot.**

Forrás | Eurostat

A VISEGRÁDI ORSZÁGOK GAZDASÁGI SÚLYA FOLYAMATOSAN NÖVEKSZIK EURÓPÁBAN

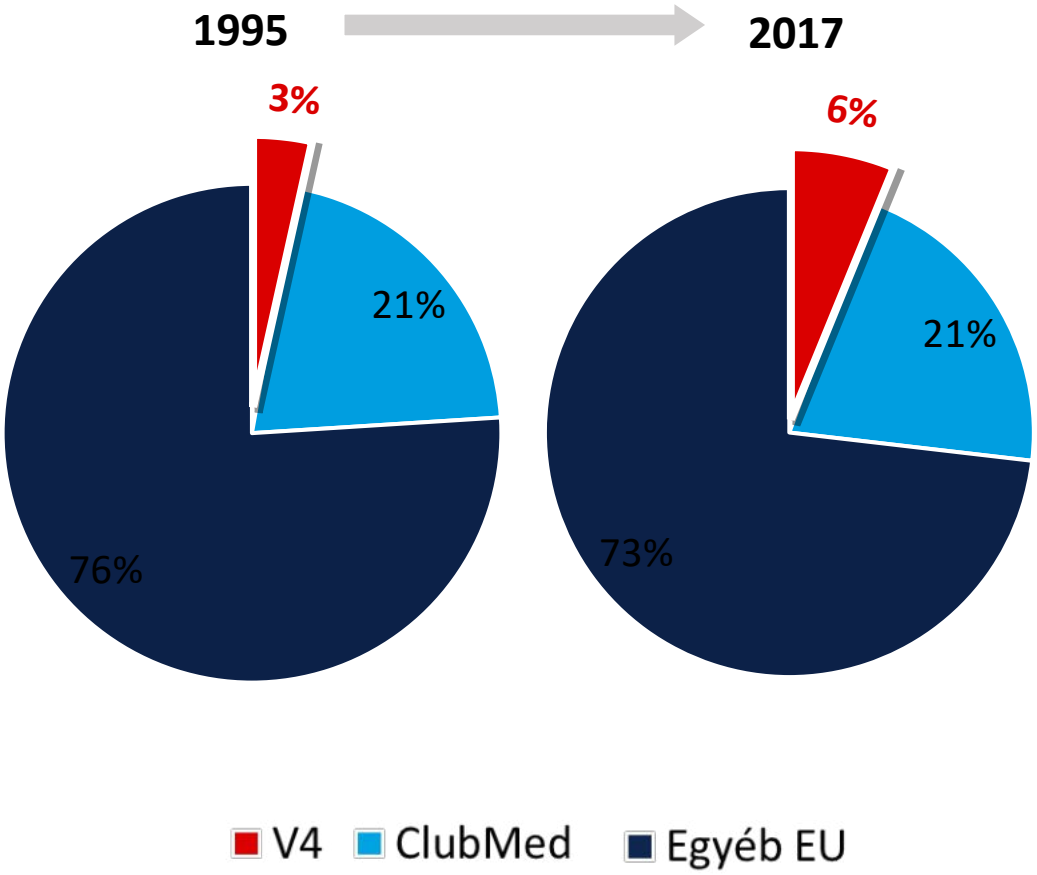

A VISEGRÁDI ÉS CLUBMED ORSZÁGOK SÚLYA AZ EURÓPAI GDP-BEN

Az elmúlt bő két évtizedben **a visegrádi országok gazdasági súlya** Európán belül több mint a **duplájára nőtt** (3 százalékról 6 százalék közelébe emelkedett), míg a ClubMed országoké ugyanazon a szinten alakult.

Előretekintve a visegrádi régió gazdasági szerepe tovább erősödhet.

Forrás | Eurostat

A KONVERGENCIA A VISEGRÁDI ORSZÁGOK ESETÉBEN FOLYTATÓDOTT AZ ELMÚLT ÉVEKBEN

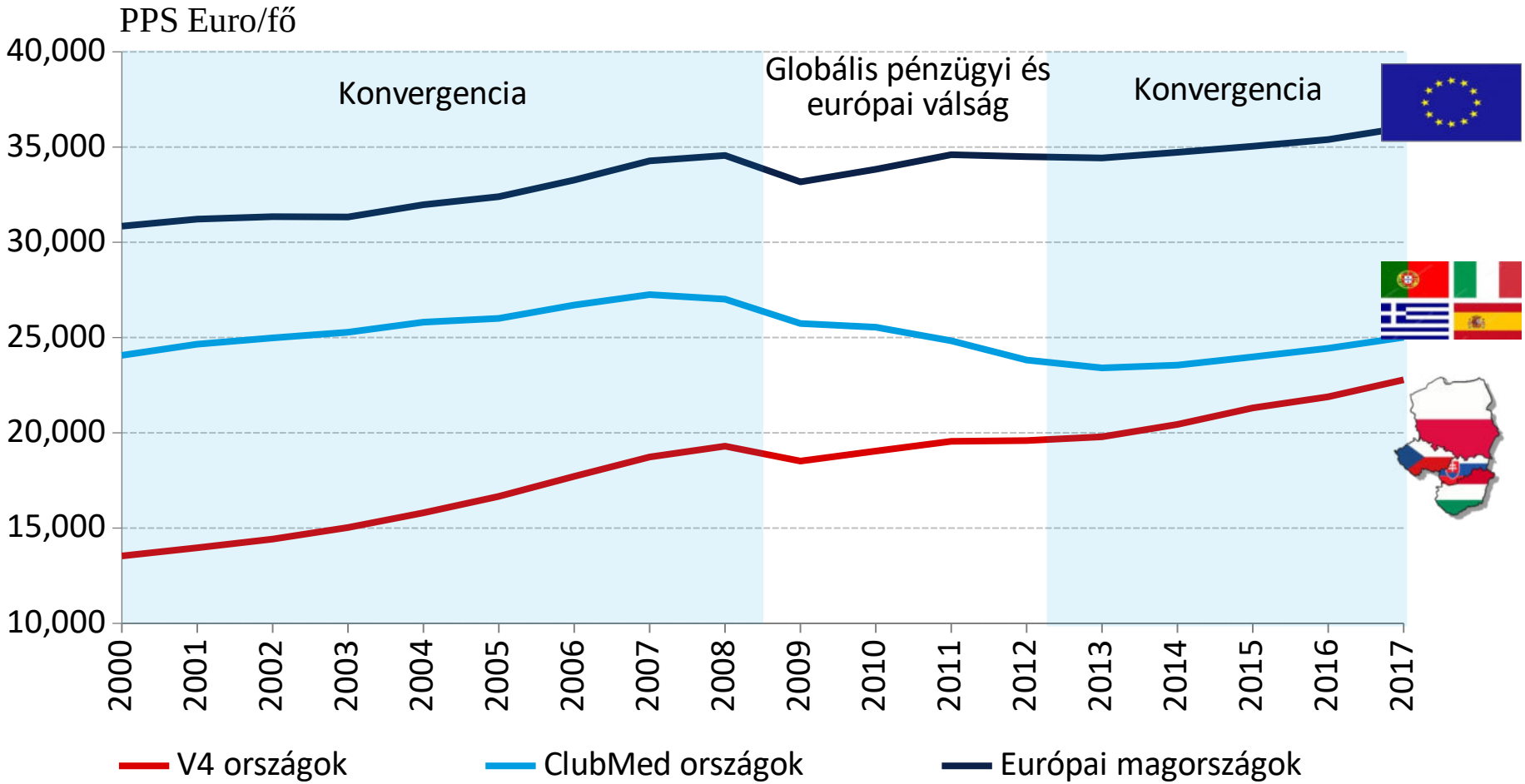

AZ EGY FŐRE ESŐ GDP (VÁSÁRLÓERŐ-PARÍTÁSON SZÁMOLVA)

Forrás | Eurostat, MNB-számítás

2010 ÓTA HAZÁNKBAN AZ INTÉZMÉNYI REFORMOK KÖVETKEZTÉBEN JELENTŐSEN BŐVÜLT A MUNKAKÍNÁLAT

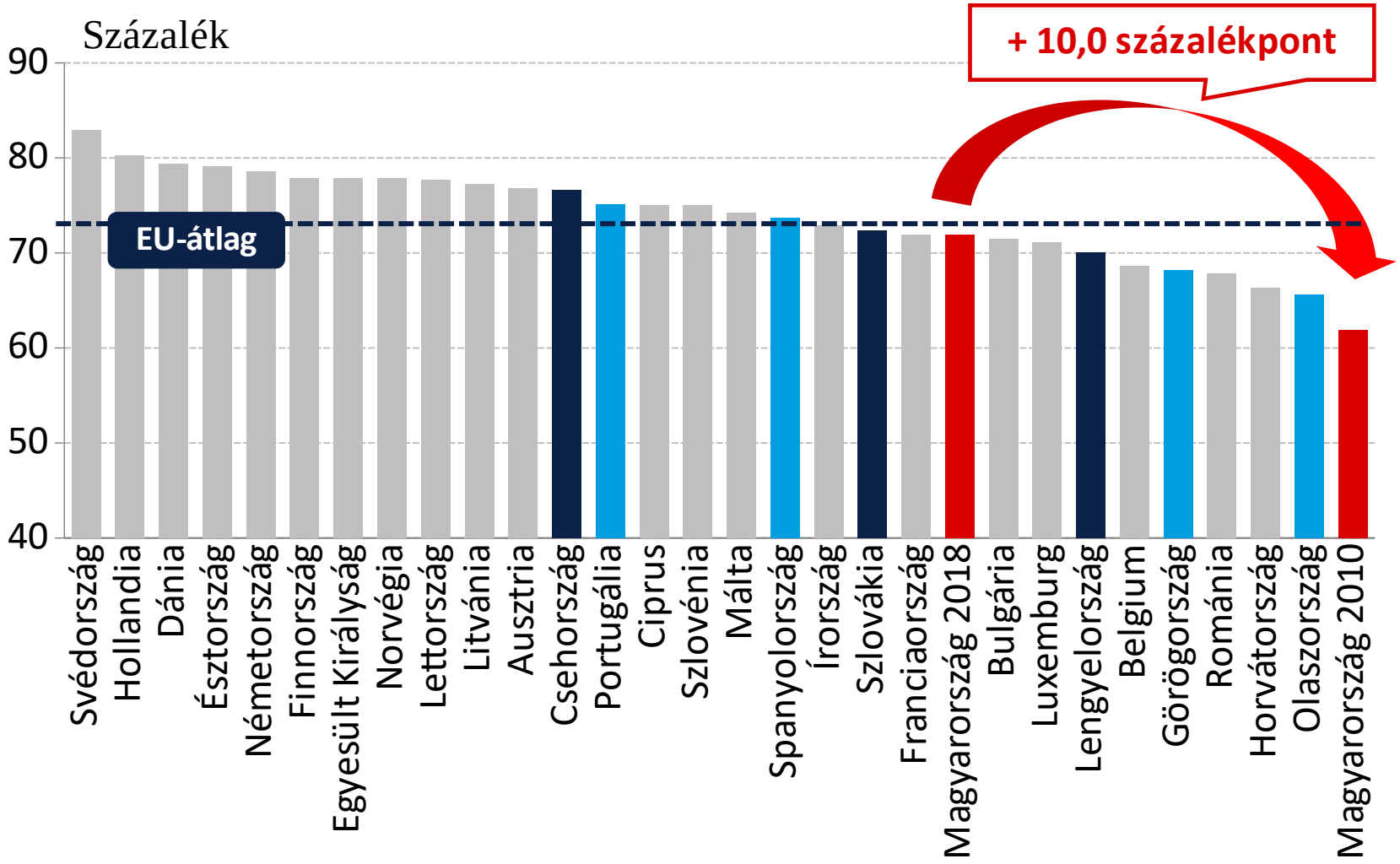

AZ AKTIVITÁSI RÁTA 2018-BAN (15-64 ÉVESEK KÖZÖTT)

Forrás | Eurostat

A FOGLALKOZTATÁSI RÁTA 2010 ÓTA HAZÁNKBAN NŐTT A MÁSODIK LEGJELENTŐSEBB MÉRTÉKBEN

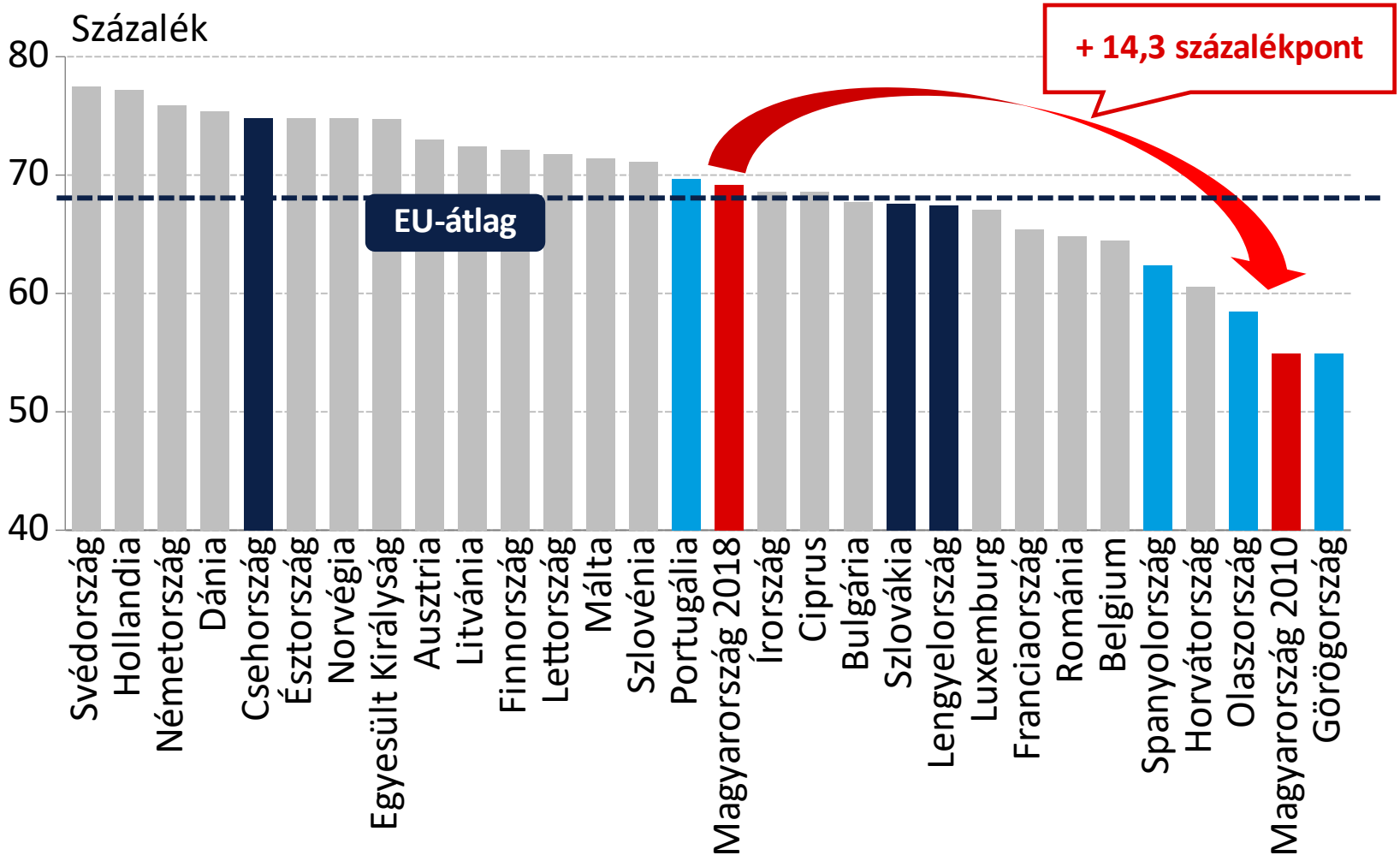

A FOGLALKOZTATÁSI RÁTA 2018-BAN (15-64 ÉVESEK)

Forrás | Eurostat

AZ ÁTLAGBÉREK SZÁMOTTEVŐEN BŐVÜLTEK A VISEGRÁDI RÉGIÓ ORSZÁGAIBAN

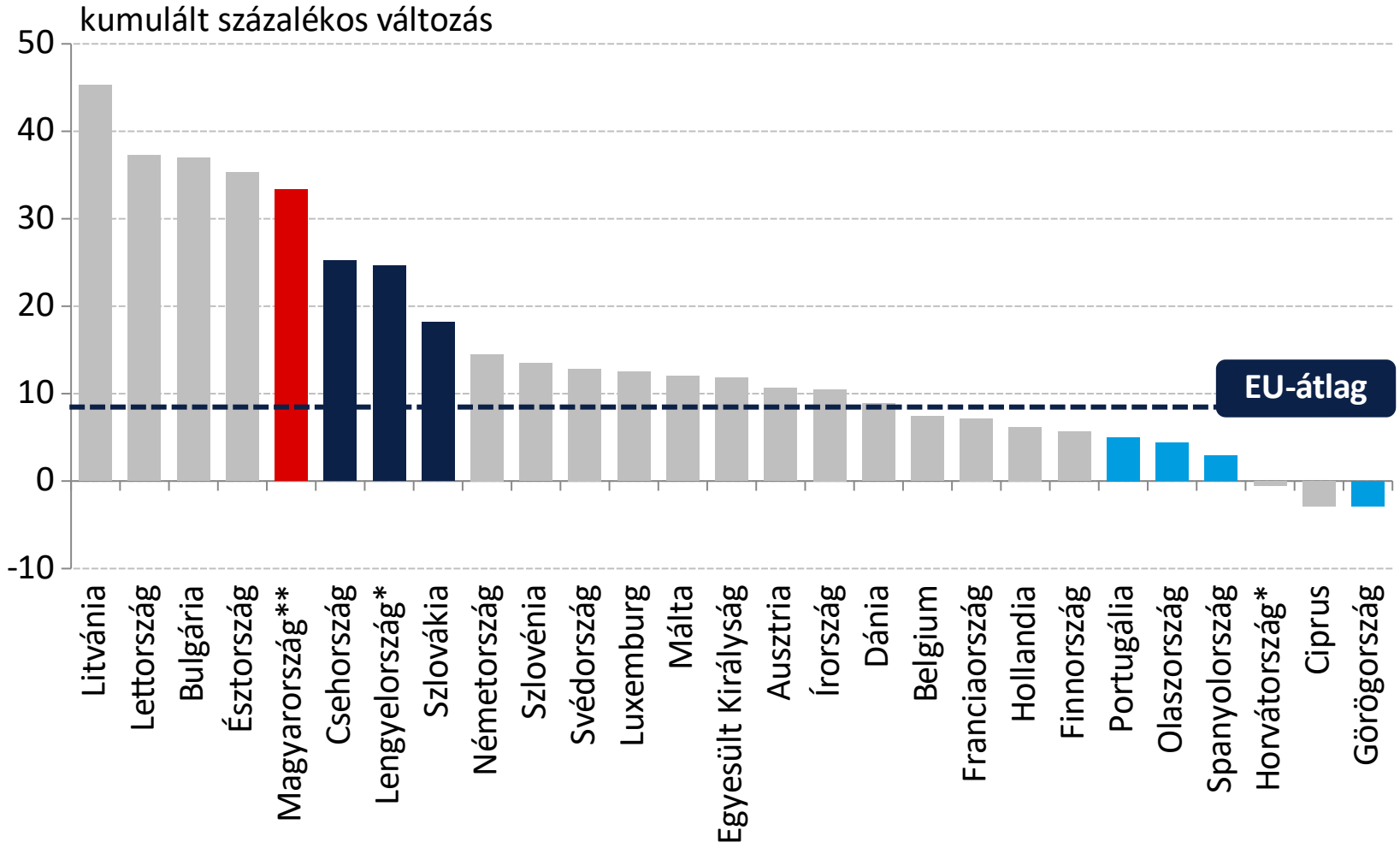

A BRUTTÓ ÁTLAGBÉREK VÁLTOZÁSA 2013 ÉS 2018 KÖZÖTT

Megjegyzés| *Adat csak 2018Q1-Q3-ra. **2015-re a munkaügyi statisztikában mért átlagos munkaerőköltség növekedésével számolva a nemzeti számlás adatok helyett. Forrás | Eurostat

A LEGFELSŐ SZJA KULCS A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN A LEGALACSONYABBAK KÖZÖTT VAN AZ EU-BAN

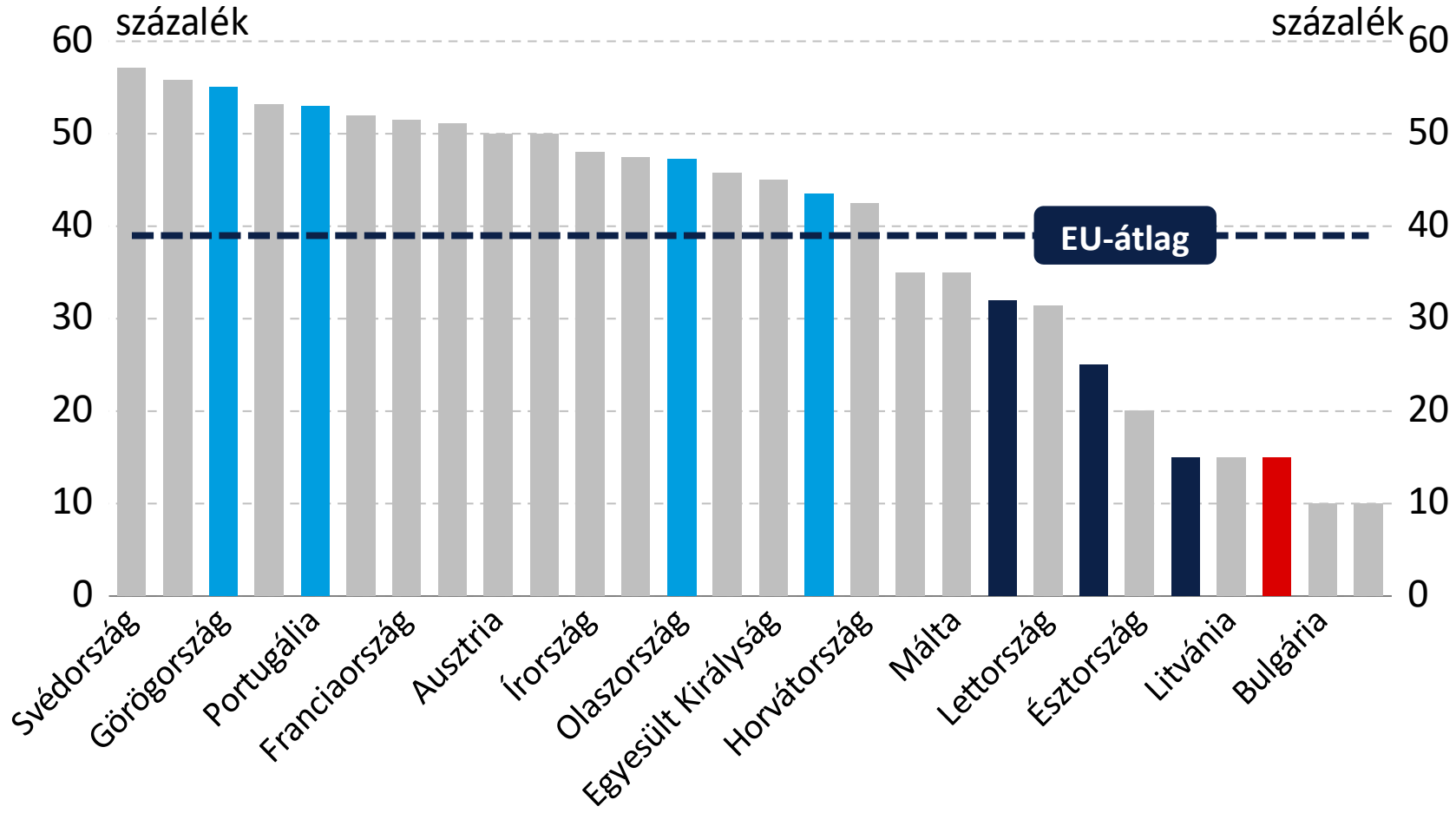

A LEGFELSŐ SZEMÉLYI JÖVEDELEMADÓ KULCSOK AZ EU-BAN 2018-BAN

Forrás | Európai Bizottság

2. A JÖVŐ FEJLESZTÉSPOLITIKÁJÁT MEGHATÁROZÓ MEGATRENDEK

A GLOBÁLIS MEGATRENDEK KIHÍVÁST ÉS EGYSZERSMIND LEHETŐSÉGET JELENTENEK A MAGYAR GAZDASÁGNAK…

Forrás | MNB

ELÖREGEDIK A VILÁG: A MEDIÁN ÉLETKOR 2030-RA GLOBÁLISAN EURÓPÁBAN LESZ A LEGMAGASABB

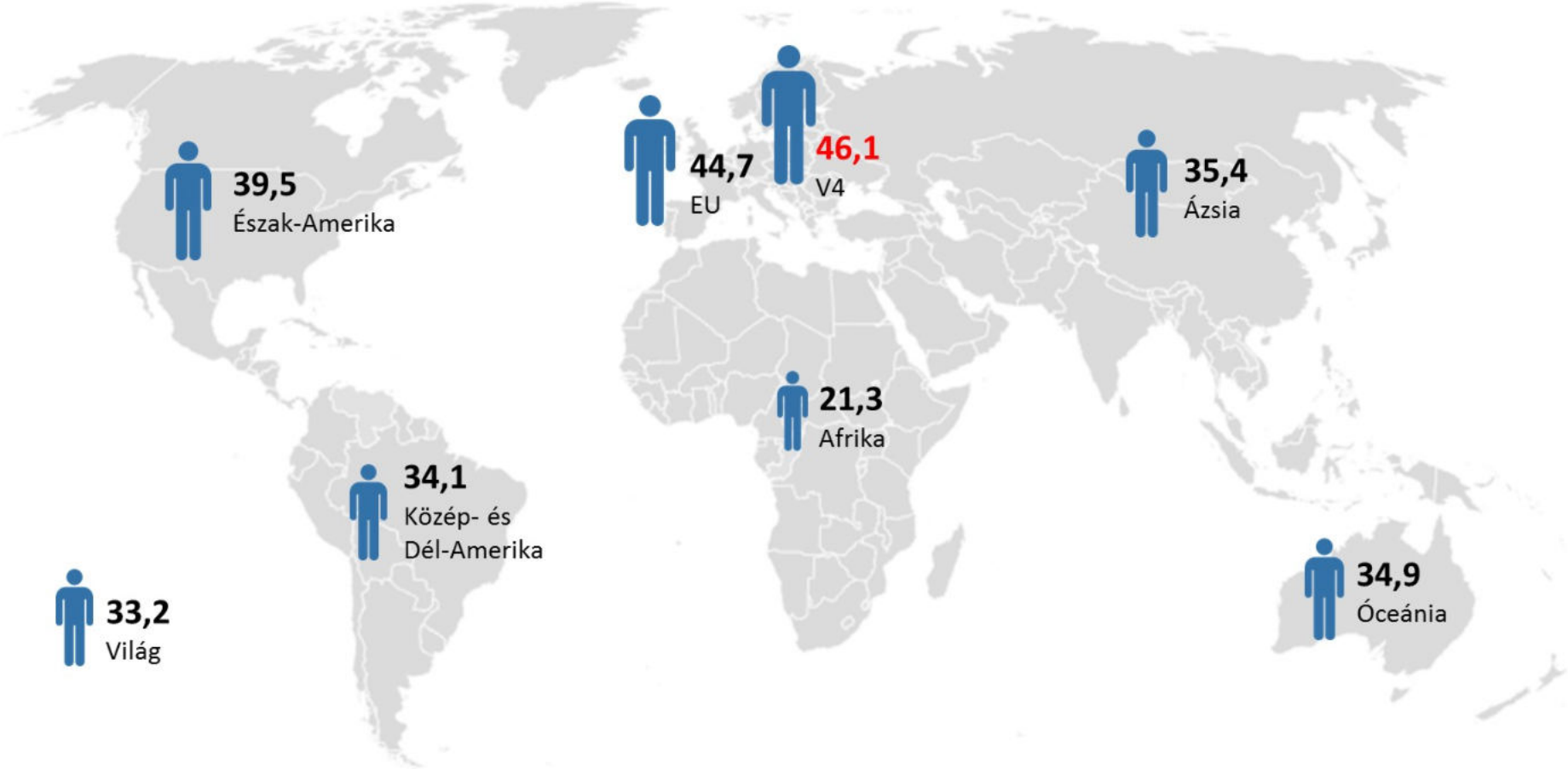

A MEDIÁN ÉLETKOR A VILÁG ORSZÁGAIBAN (2030)

Forrás | United Nations

A GLOBÁLIS KÖZÉPOSZTÁLY SZÉLESEDÉSE KÖVETKEZTÉBEN NŐ A FIZETŐKÉPES KERESLET, FŐKÉNT ÁZSIÁBAN

Középosztály: azon családok, amelyeknek az egy főre jutó napi jövedelme 10 és 100 dollár közötti (Világbank)

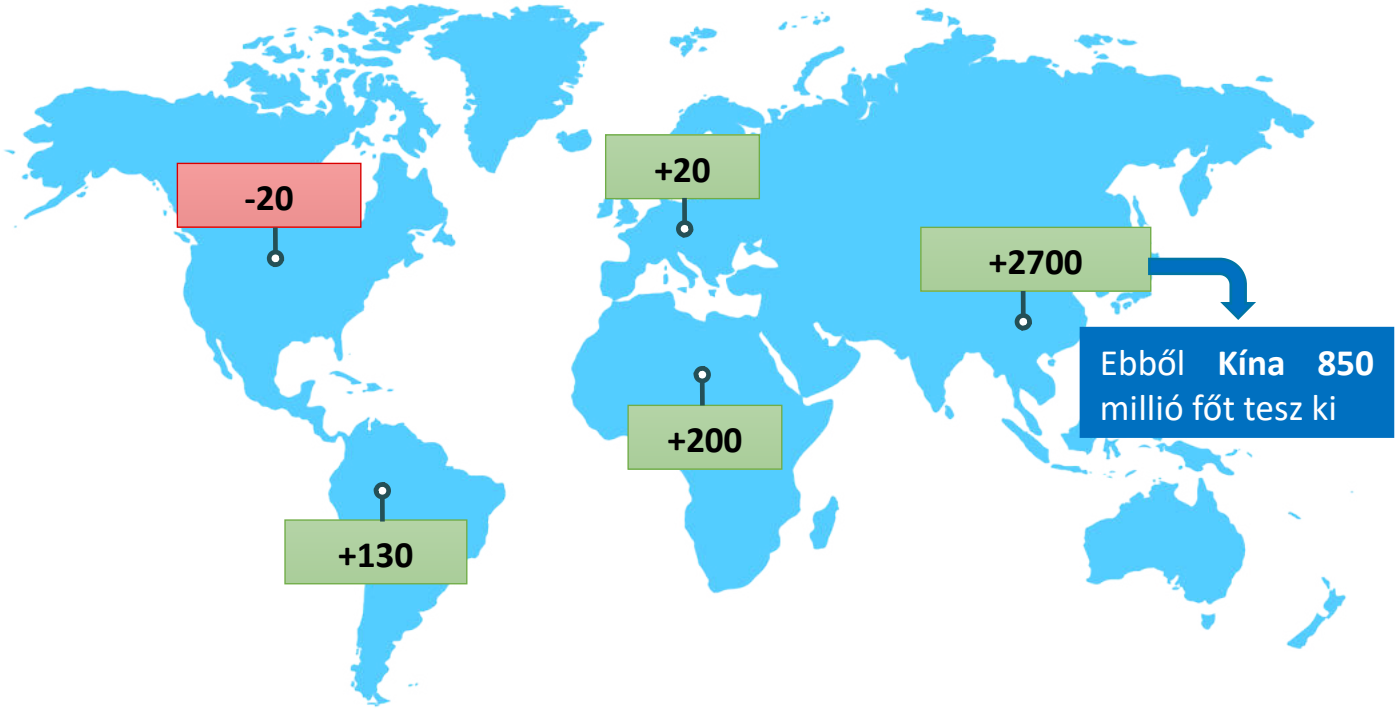

A VILÁG KÖZÉPOSZTÁLYÁNAK BŐVÜLÉSE (2009-2030 KÖZÖTT, MILLIÓ FŐ)

Forrás | Australian Government, Department of Foreign Affairs and Trade; György László: Egyensúlyteremtés

AZ URBANIZÁCIÓ A MEGAPOLISZOK ÉS AZ OKOSVÁROSOK KIALAKULÁSÁNAK IRÁNYÁBA MUTAT

AZ ÚJ TECHNOLÓGIÁK GYÖKERESEN ÁTFORMÁLJÁK MINDENNAPJAINKAT

A JÖVŐ TECHNOLÓGIÁI

A világformáló **megatrendek** és a technológiai újítások **új eszközöket és eljárásokat követelnek meg**.

Az új technológiai vívmányok **egyre összetettebbé** válnak.

A negyedik ipari forradalom **új kihívások** elé állatja a termelést.

Forrás | OECD (2016): Science, Technology and Innovation Outlook 2016

A ROBOTIZÁCIÓ ÉS AUTOMATIZÁCIÓ ÉRDEMBEN ÁTFORMÁLJA A GLOBÁLIS MUNKAERŐPIACOT

50%

automatizálható munkahelyek

2030-ra olyan foglalkozásban, ami ma még nem létezik

Forrás | McKinsey (2017): Jobs lost, jobs gained: What the future of work will mean for jobs, skills, and wages alapján MNB

A FOLYAMATBAN LÉVŐ ÖTÖDIK IPARI FORRADALOM KOMPLEXEBB MINT A KORÁBBIAK

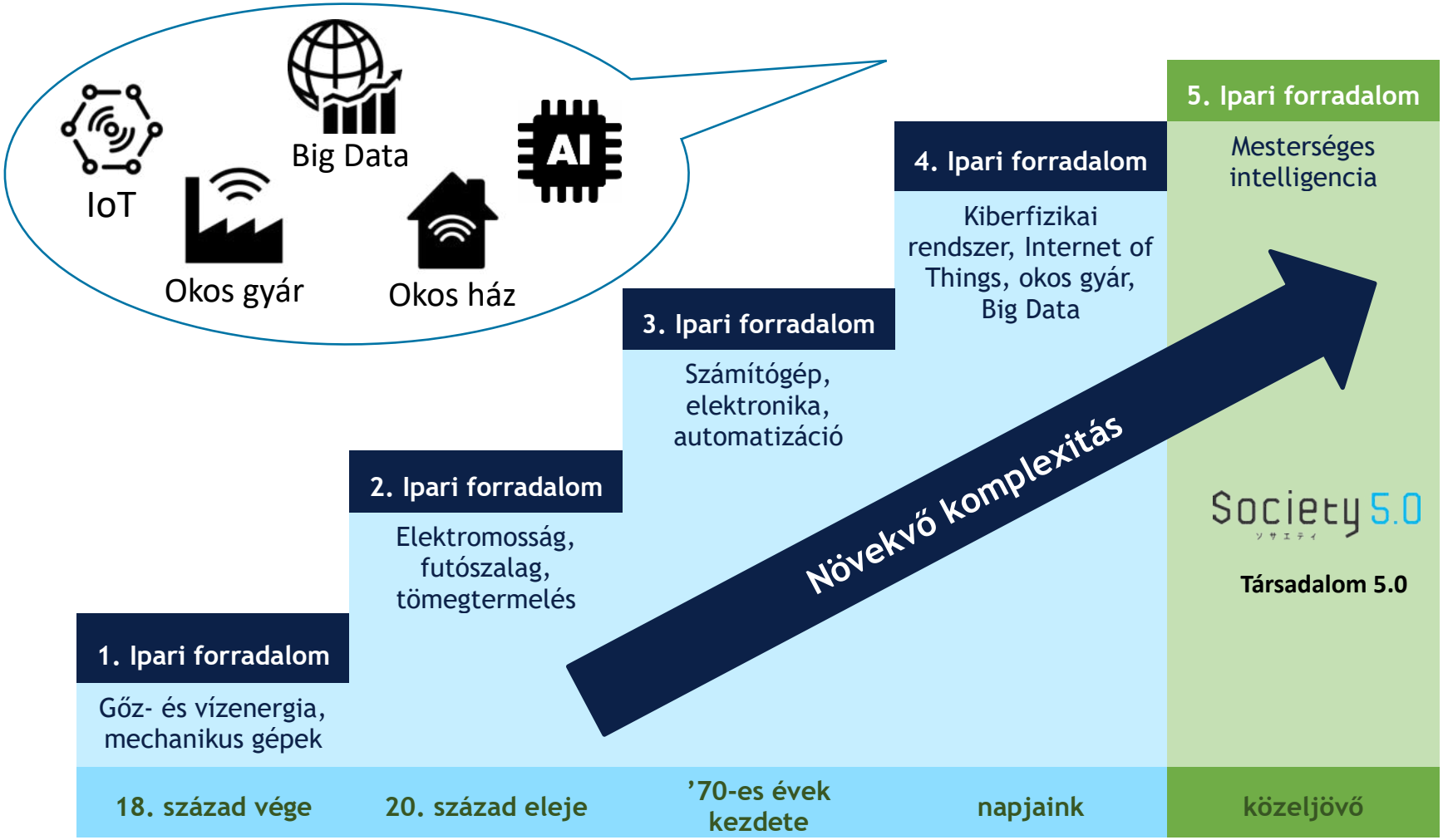

Forrás | Acatech (2013)

ÚJ GAZDASÁGI REND ALAKUL KI A VILÁGBAN, AMELYBEN KÍNA SÚLYA EGYRE MEGHATÁROZÓBB LESZ

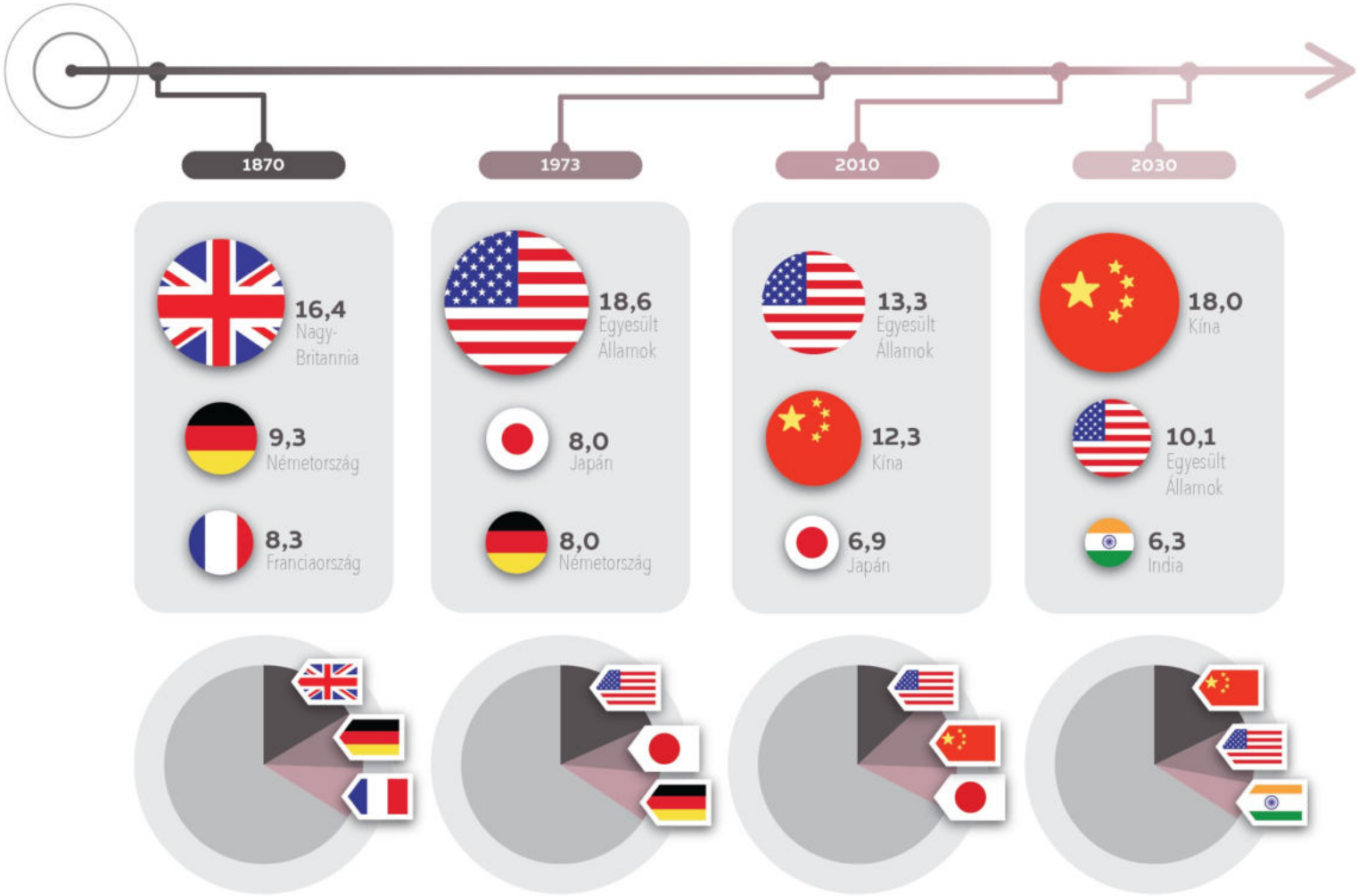

TOP 3 ORSZÁG GAZDASÁGI DOMINANCIA ALAPJÁN

Megjegyzés: Részesedés a globális gazdasági erőből (a világ GDP-jéből, kereskedelméből és nettó tőkexportjából való részesedés alapján súlyozva)

Forrás | HUG, 2017 I. szám

VÁLLALATI ÖKOSZISZTÉMA: A MÉRETHATÉKONYSÁG A JÖVŐ, AMELYBEN EURÓPA KOMOLY LEMARADÁSBAN VAN

A 10 legnagyobb vállalat piaci kapitalizációja a francia GDP nagyjából 120 százaléka!

A VILÁG 10 LEGNAGYOBB VÁLLALATA, 2018

Forrás | Forbes

A MEGÚJULÓ ENERGIA JELENTŐSÉGE NŐ

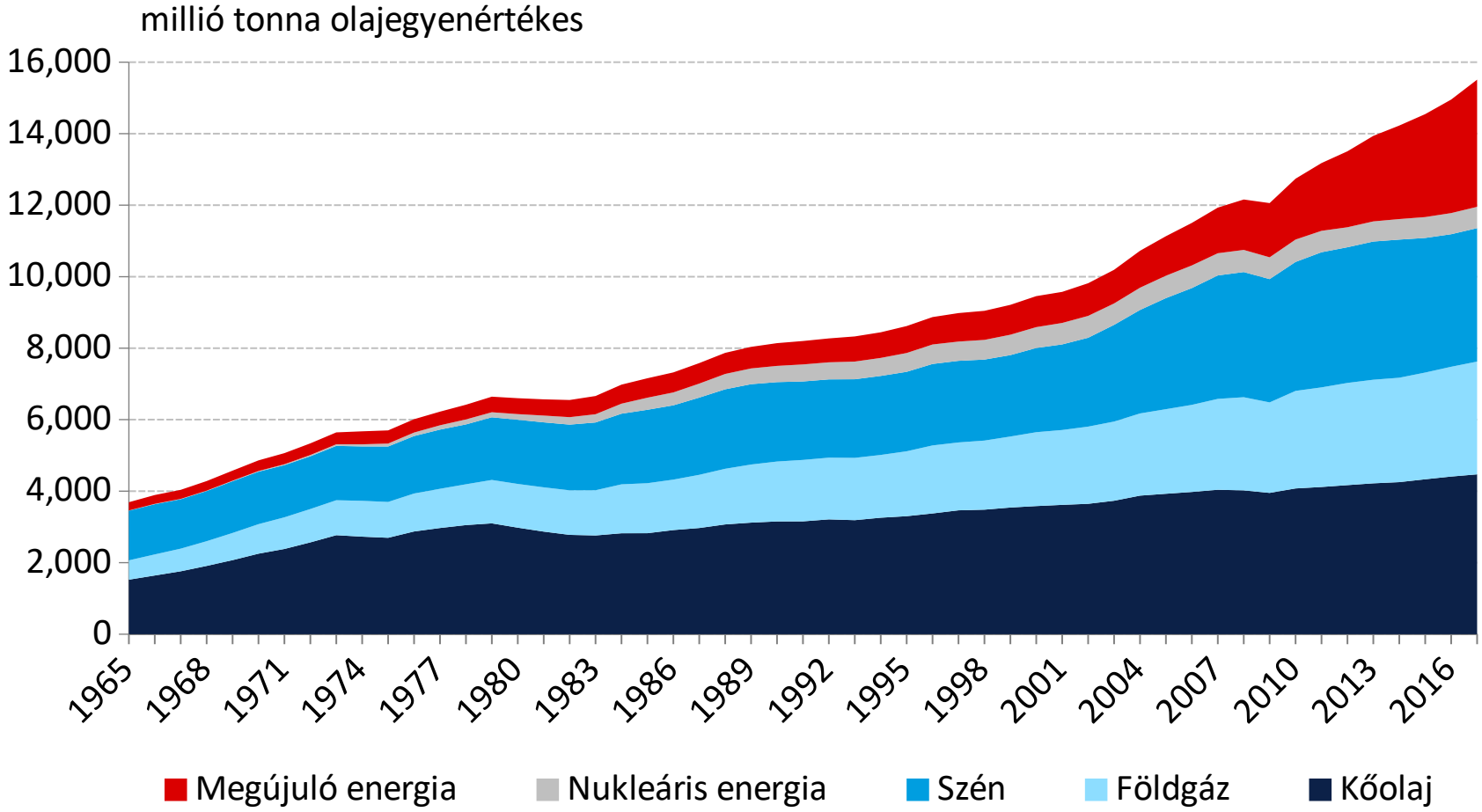

A VILÁG ENERGIAFOGYASZTÁSA

Forrás | BP Energy Outlook (2018), MNB

HAZÁNK SZÁMÁRA SZÁMOS BELÉPÉSI PONT JELENTKEZIK A XXI. SZÁZADBAN

Mezőgazdaság

Biotechnológia

Elektromobilitás

Bányászat

Vízgazdálkodás

Hulladékgazdálkodás

Digitalizáció

Robotizáció

Szórakoztató ipar

Turizmus és egészségipar

Megújuló pénzügyi szolgáltatások

3. VERSENYKÉPESSÉGI FORDULATRA VAN SZÜKSÉG

AMIT MI KERESÜNK: FENNTARTHATÓ FELZÁRKÓZÁS

- Közepes fejlettség csapdájának elkerülése
- Termelékenység
- Innováció

- Beruházás
- Belső megtakarítás
- Finanszírozás

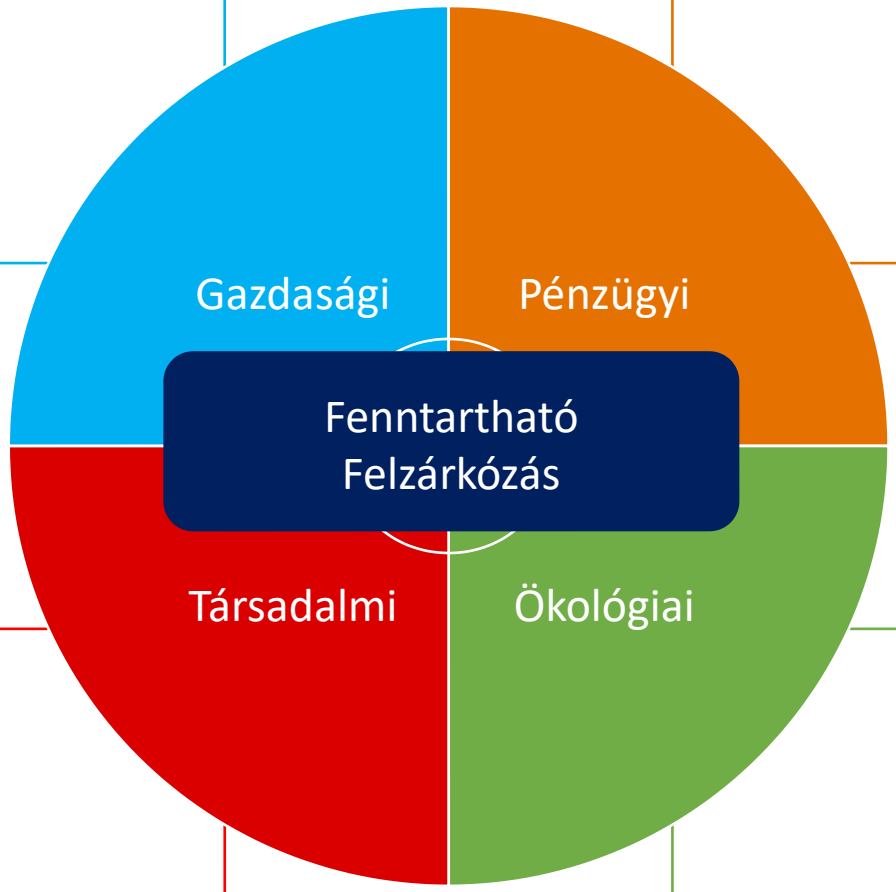

- Globalizáció
- Egyenlőtlenség
- Urbanizáció

- Gazdaság és környezet kapcsolata
- Megújuló energia
- Klímaváltozás

A FENNTARTHATÓ FELZÁRKÓZÁS KEVÉS ORSZÁGNAK SIKERÜLT!

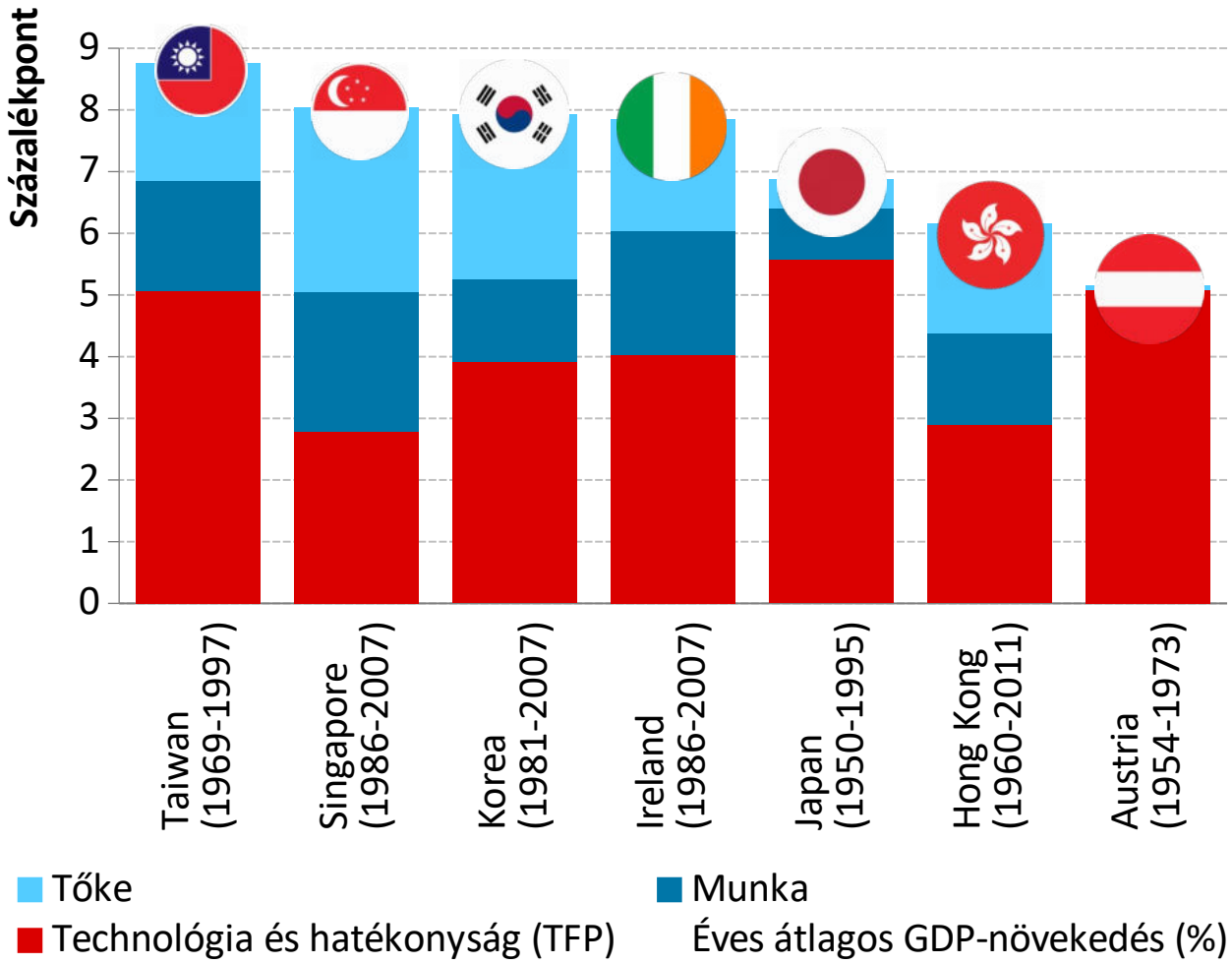

Heterogén országcsoport

Közös jellemzők

- Termelékenység
- Technológia
- Hatékonyság
- Növekvő népesség

SIKERES NEMZETKÖZI KONVERGENCIAIDŐSZAKOK NÖVEKEDÉSI JELLEMZŐI

Forrás | PWT, MNB-számítás

A PÉLDÁTLANUL HOSSZÚ EGYENSÚLYI NÖVEKEDÉSI SZAKASZ ELÉRÉSE UTÁN CÉL A FENNTARTHATÓ FELZÁRKÓZÁS

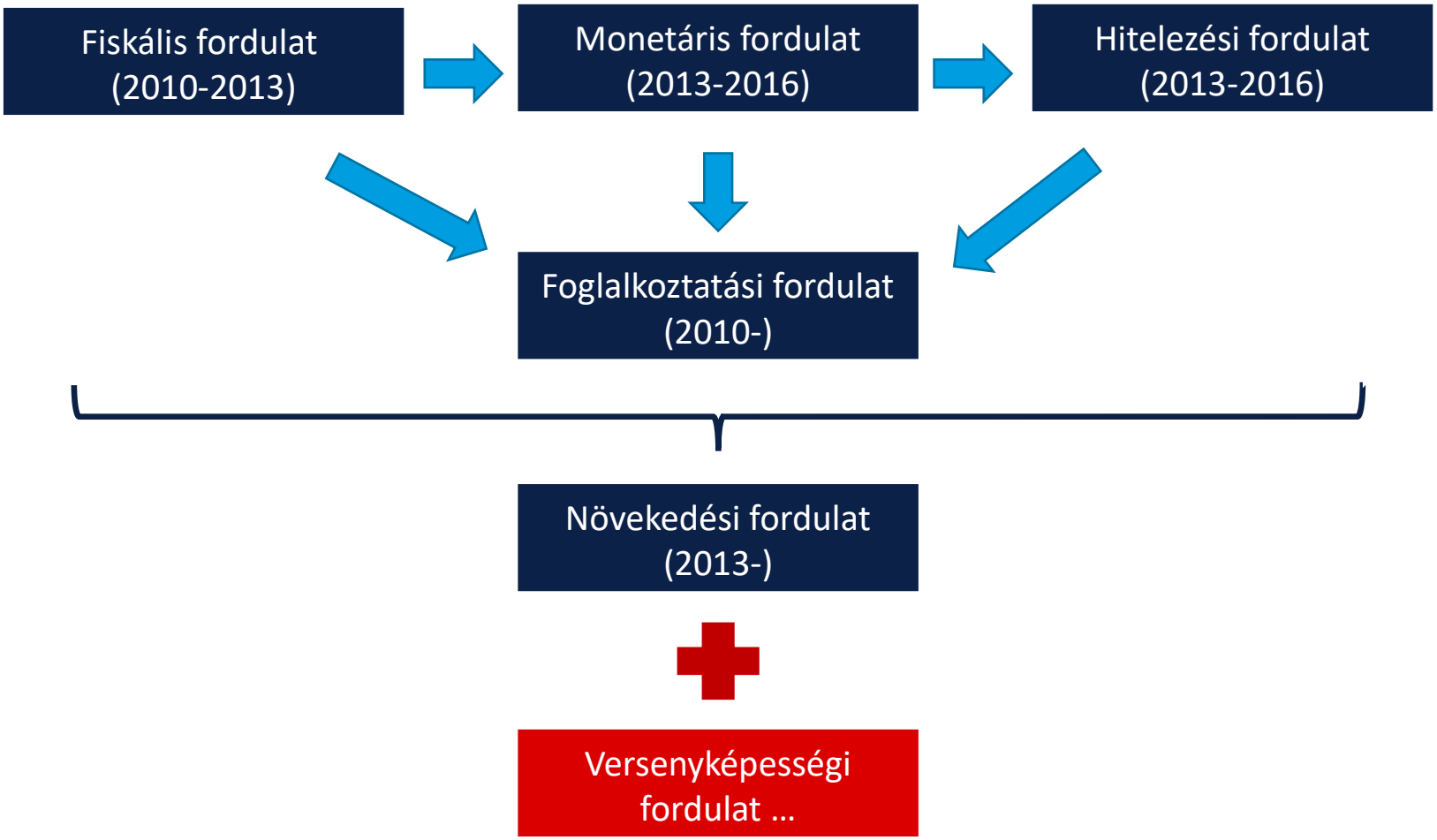

AZ MNB VERSENYKÉPESSÉGI PROGRAMJÁNAK TERÜLETEI

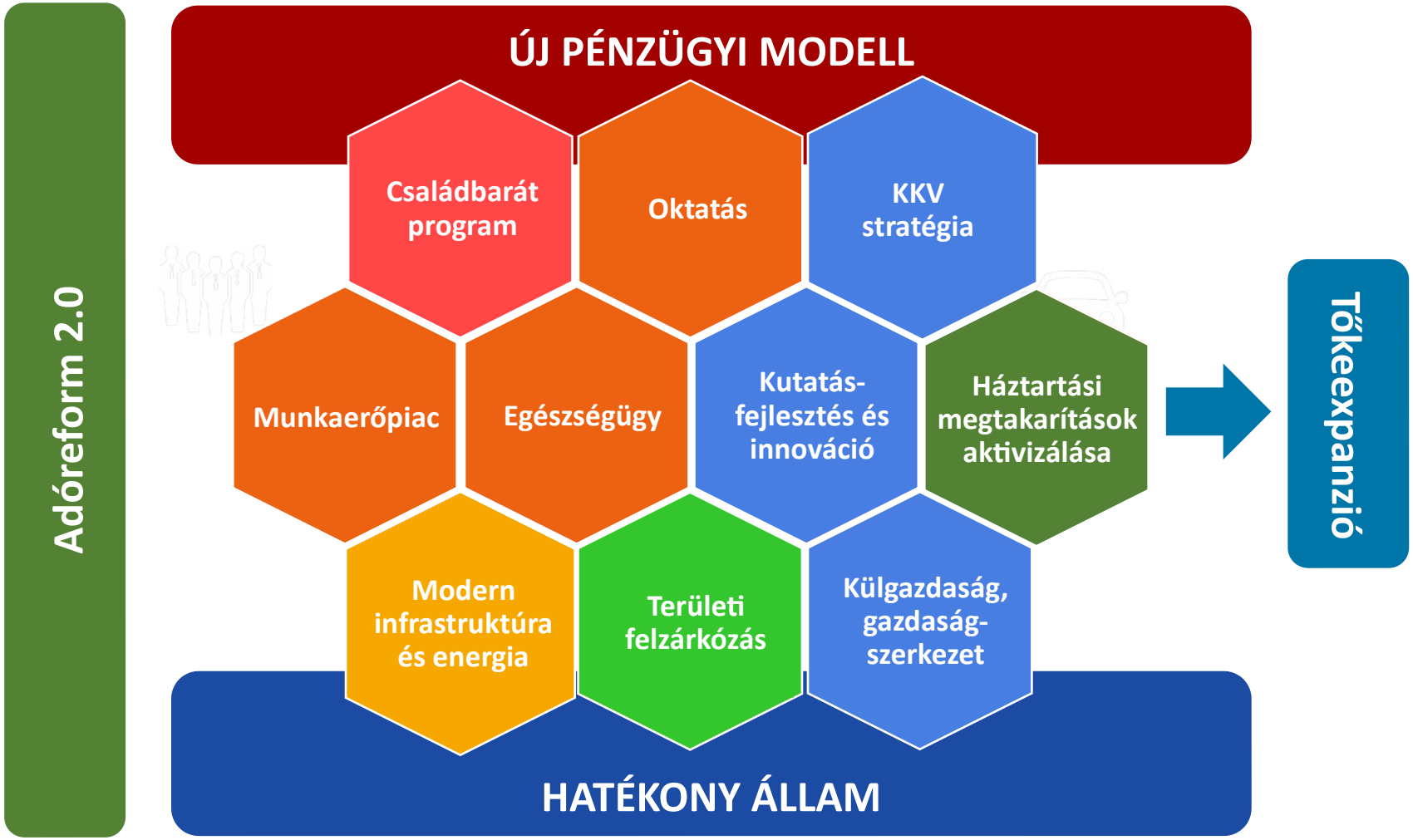

A NÖVEKVŐ SZÜLETÉSSZÁM NÖVELI A GAZDASÁG JÖVŐBENI KIBOCSÁTÁSÁT ÉS EZÁLTAL A HOSSZÚ TÁVÚ VERSENYKÉPESSÉGÉT

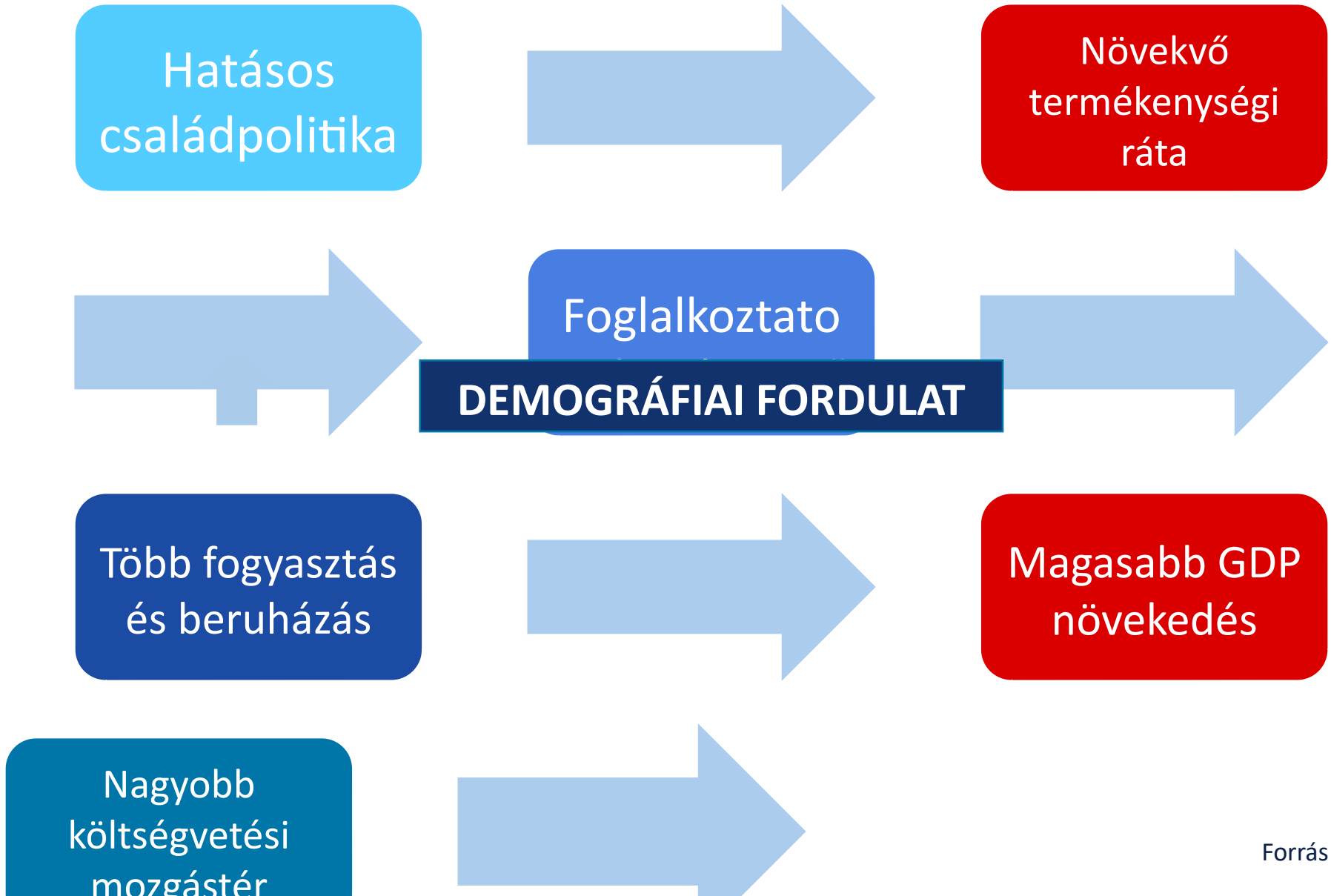

Forrás | MNB

RÖVID TÁVON A HUMÁN TŐKE JAVÍTÁSA HÁROM CSATORNÁN KERESZTÜL VALÓSULHAT MEG

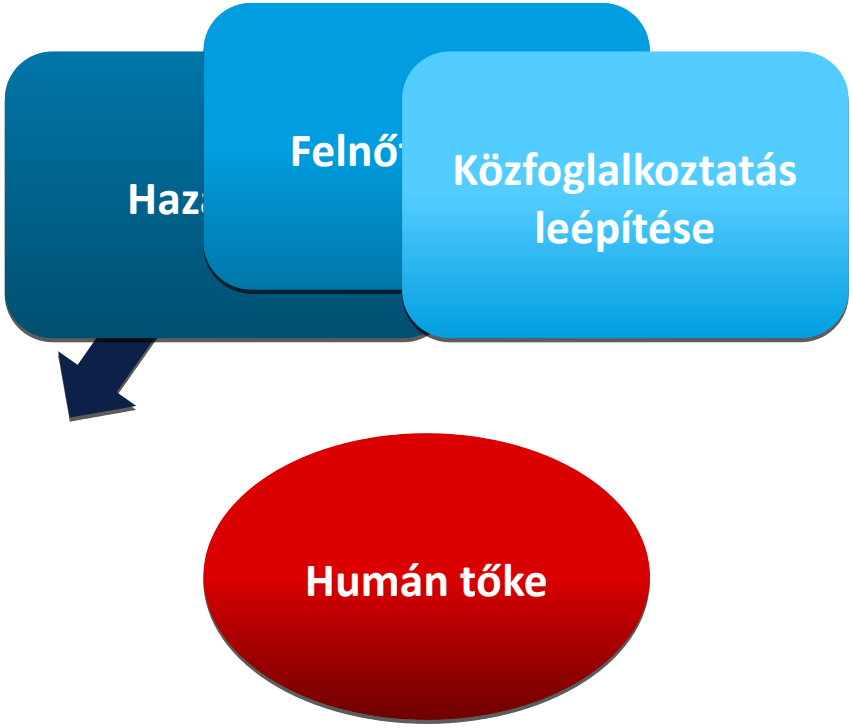

A KKV-SZEKTOR SZEREPE KIEMELKEDŐ A GAZDASÁGI VÉRKERINGÉSBEN

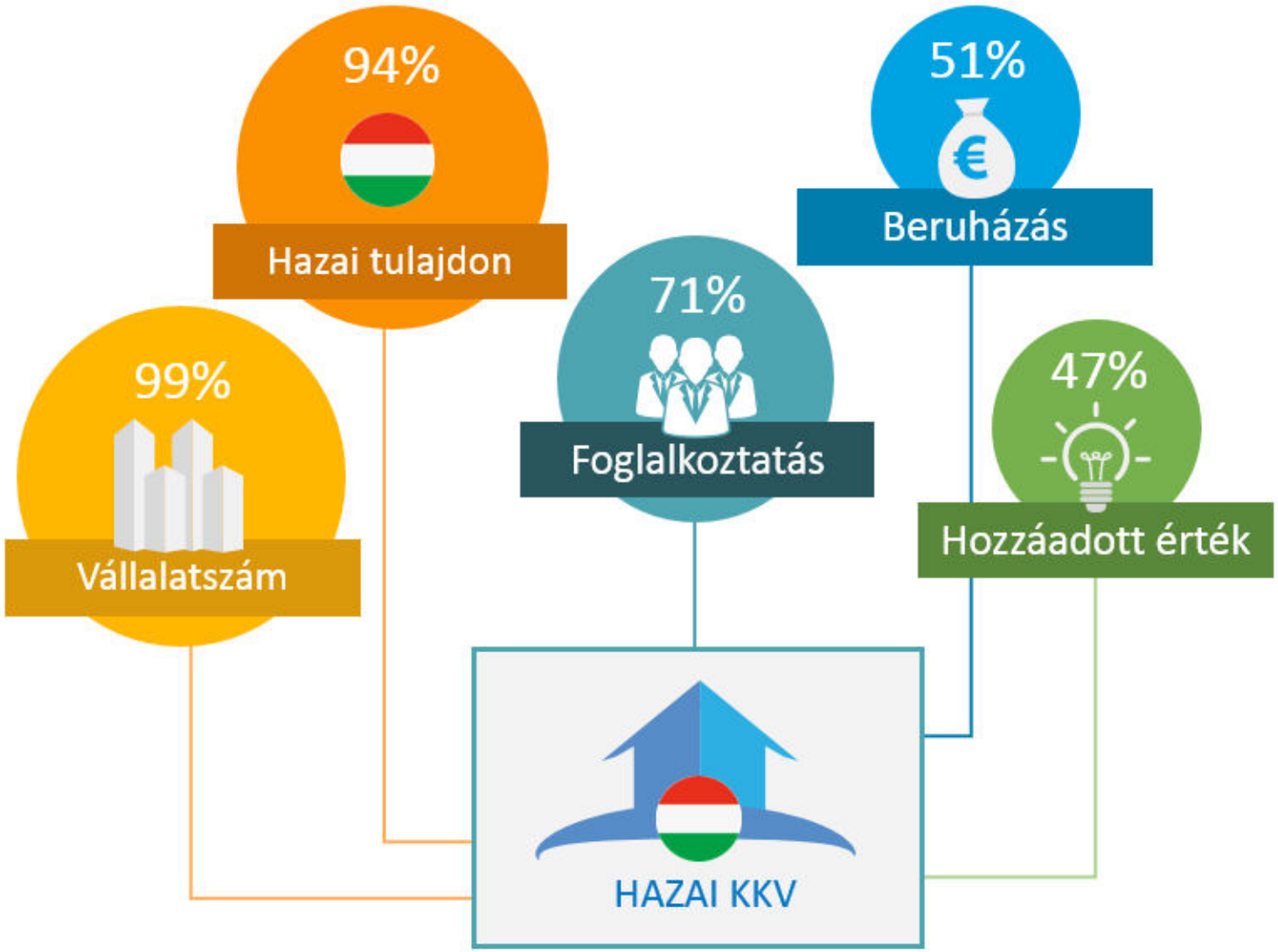

Forrás | MNB

A LEGNAGYOBB TERMELÉKENYSÉGI TARTALÉK A KKV-K ESETÉBEN AZONOSÍTHATÓ

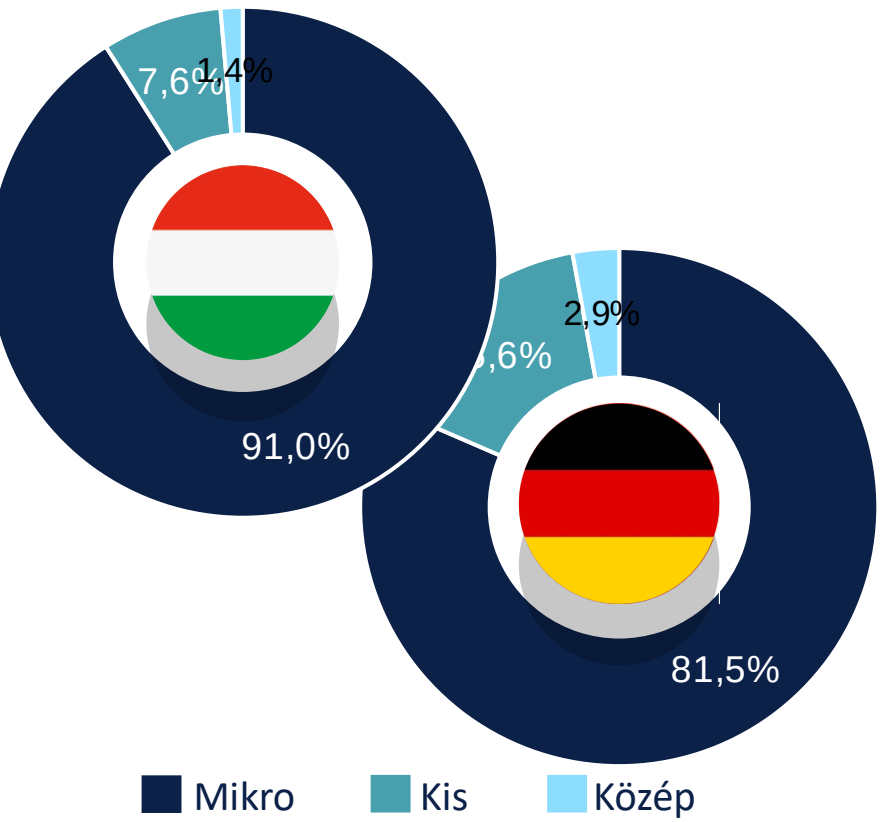

A KKV-SZEKTOR VÁLLALATMÉRET SZERINTI BONTÁSA

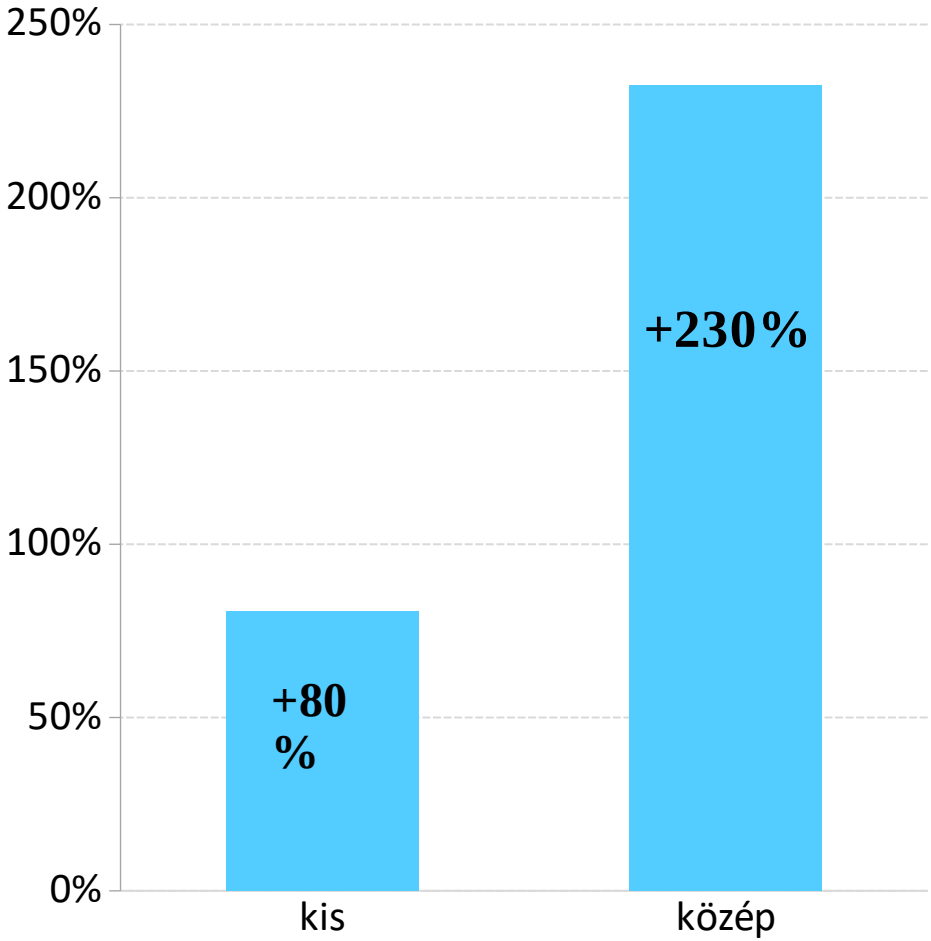

TERMELÉKENYSÉGKÜLÖNBÖZET VÁLLALATMÉRET SZERINT

Forrás | NAV adatok alapján MNB-számítás

A MAGYAR EXPORTÁLÓ KKV-K ARÁNYA FELE AZ OSZTRÁK ÉRTÉKNEK

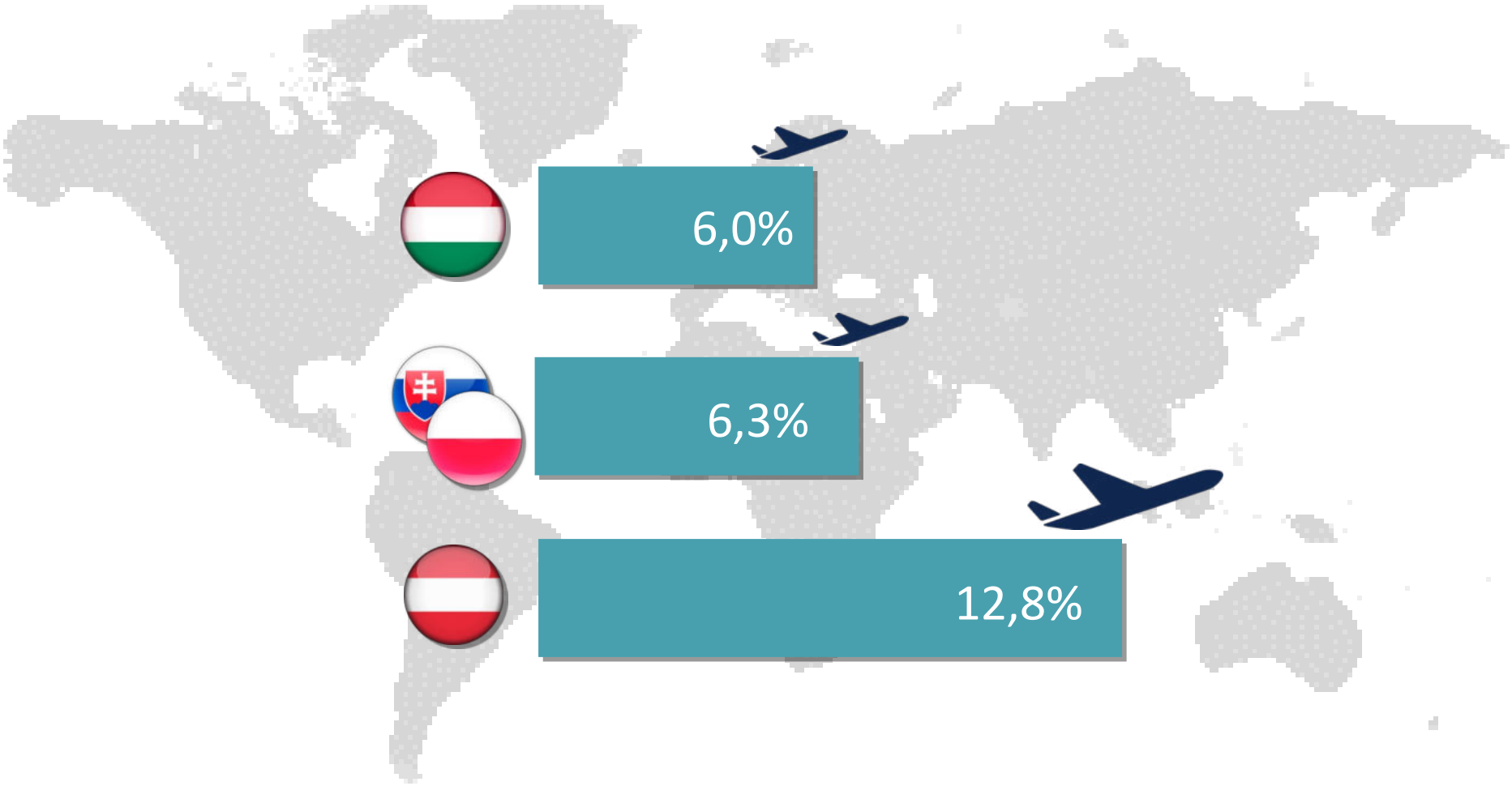

EXPORTÁLÓ KKV-K ARÁNYA (2015)

Forrás | Eurostat

RÁADÁSUL A VÁLLALKOZÓI KULTÚRA IS FEJLESZTÉSRE SZORUL

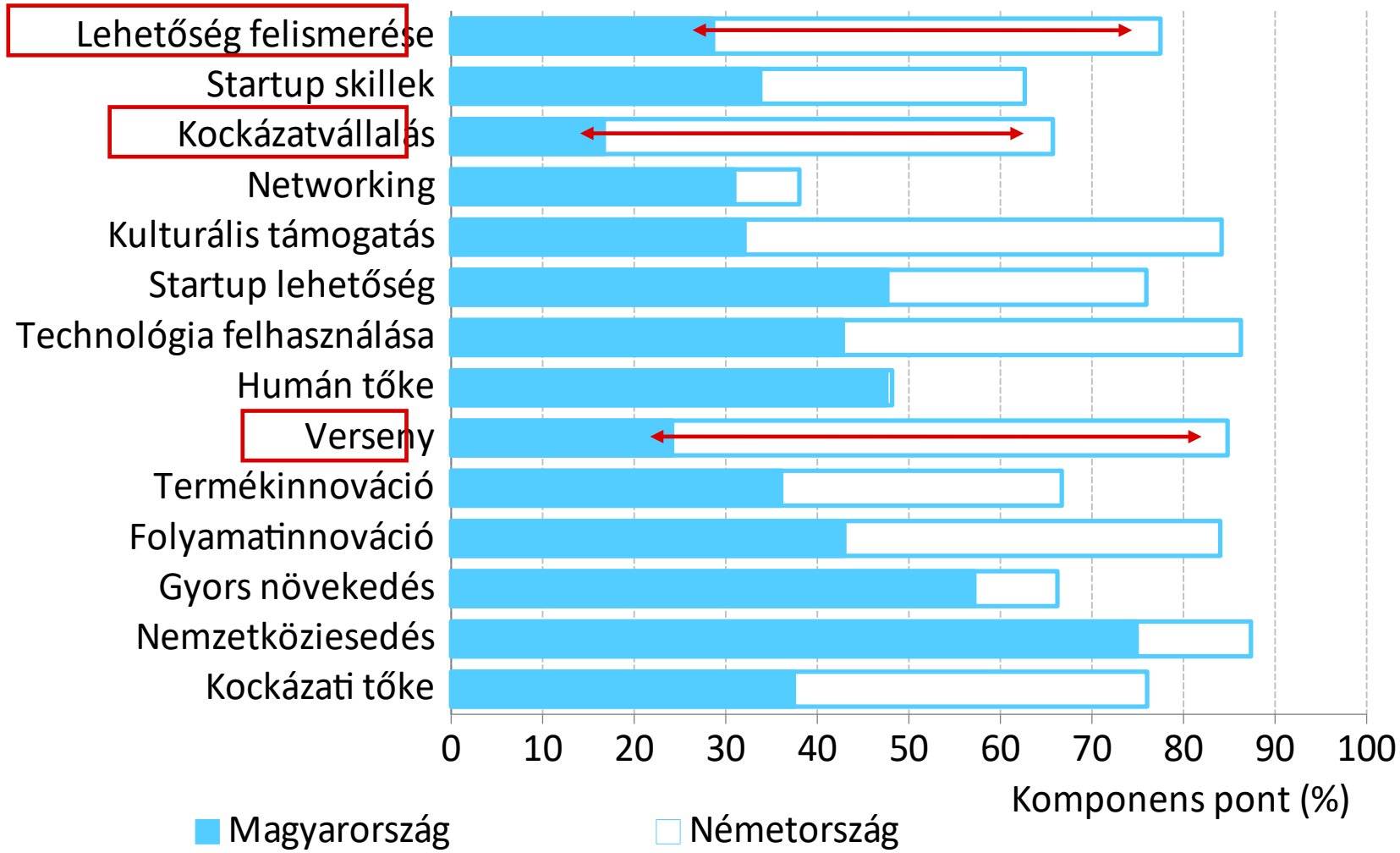

GLOBAL ENTREPRENEURSHIP INDEX (2018)

Forrás | GEDI alapján MNB

ÉLETCIKLUSHOZ IGAZODÓ FINANSZÍROZÁS

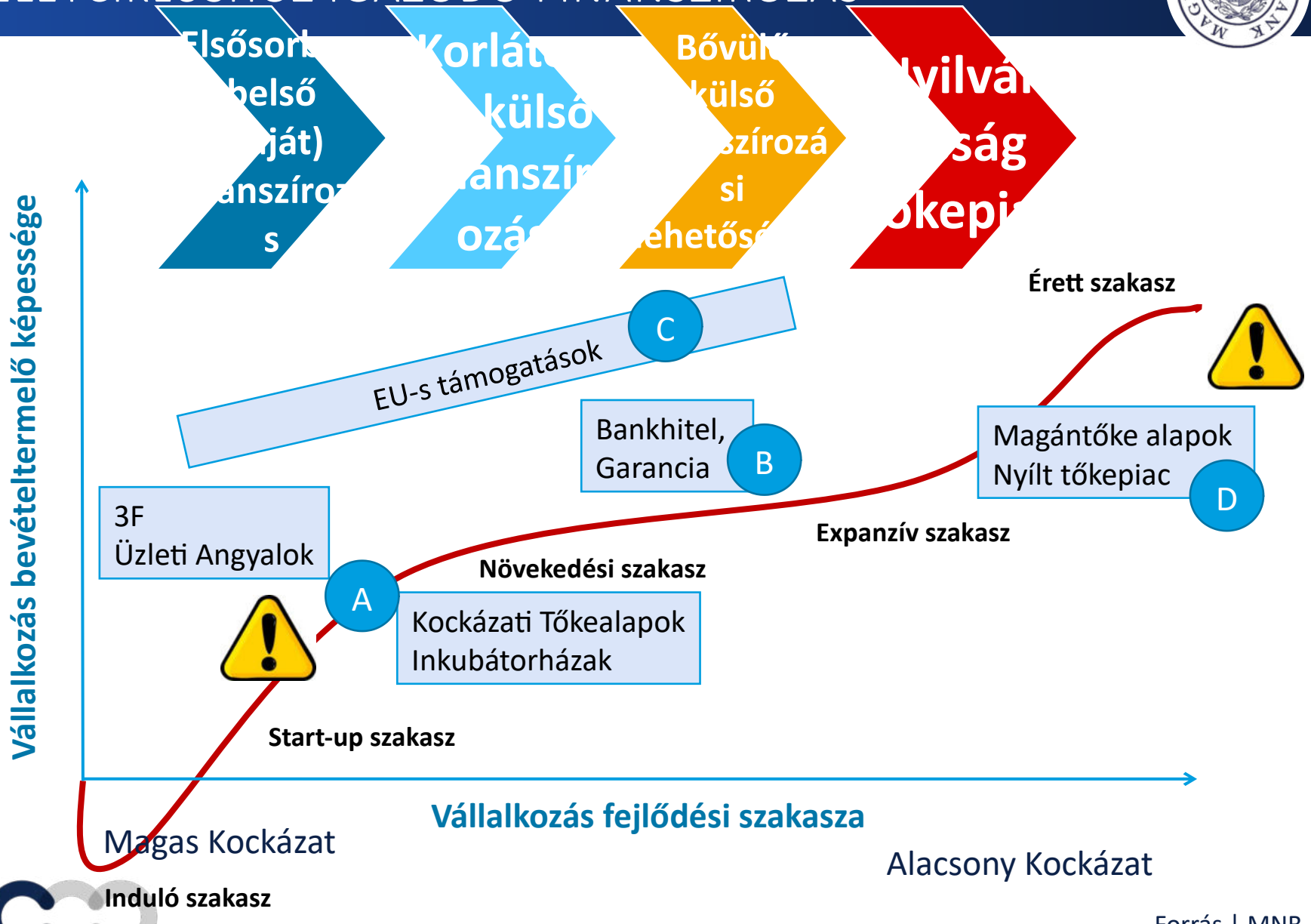

Forrás | MNB

SZÜKSÉG VAN SIKERTÖRTÉNETEKRE, KÖZTE A RÉGIÓS VÁLLALATOK TOVÁBBI FEJLŐDÉSÉRE AZ EURÓPAI PIACON

A LEGJELENTŐSEBB NAGYVÁLLALATOK A V4 ORSZÁGOKBAN

Forrás | Coface

LEGYEN MAGYAR EGYETEM A TOP200-BAN

AZ EURÓPAI TOP 100-AS LISTÁBA TARTOZÓ EGYETEMEK ELHELYEZKEDÉSE (2018)

Az egyetemi rangsorok összeállításánál különböző súllyal **mind objektív, mind szubjektív tényezők**et figyelembe vesznek.

Objektív szempontok lehetnek a **karok**, a **hivatkozások** és a **nemzetközi diákok** száma és aránya, míg szubjektív mutató a **tudományos hírnév** és a **munkáltatók véleménye**.

Lehetőséget tartogat **az ázsiai TOP egyetemekkel** való együttműködés (NUS, Fudan, Tsinghua).

Forrás | QS World University Rankings

A HAZAI INFRASTRUKTÚRA IS FEJLESZTÉSRE SZORUL: A KÖZÚTI HÁLÓZAT MINŐSÉGÉT JAVÍTANI SZÜKSÉGES

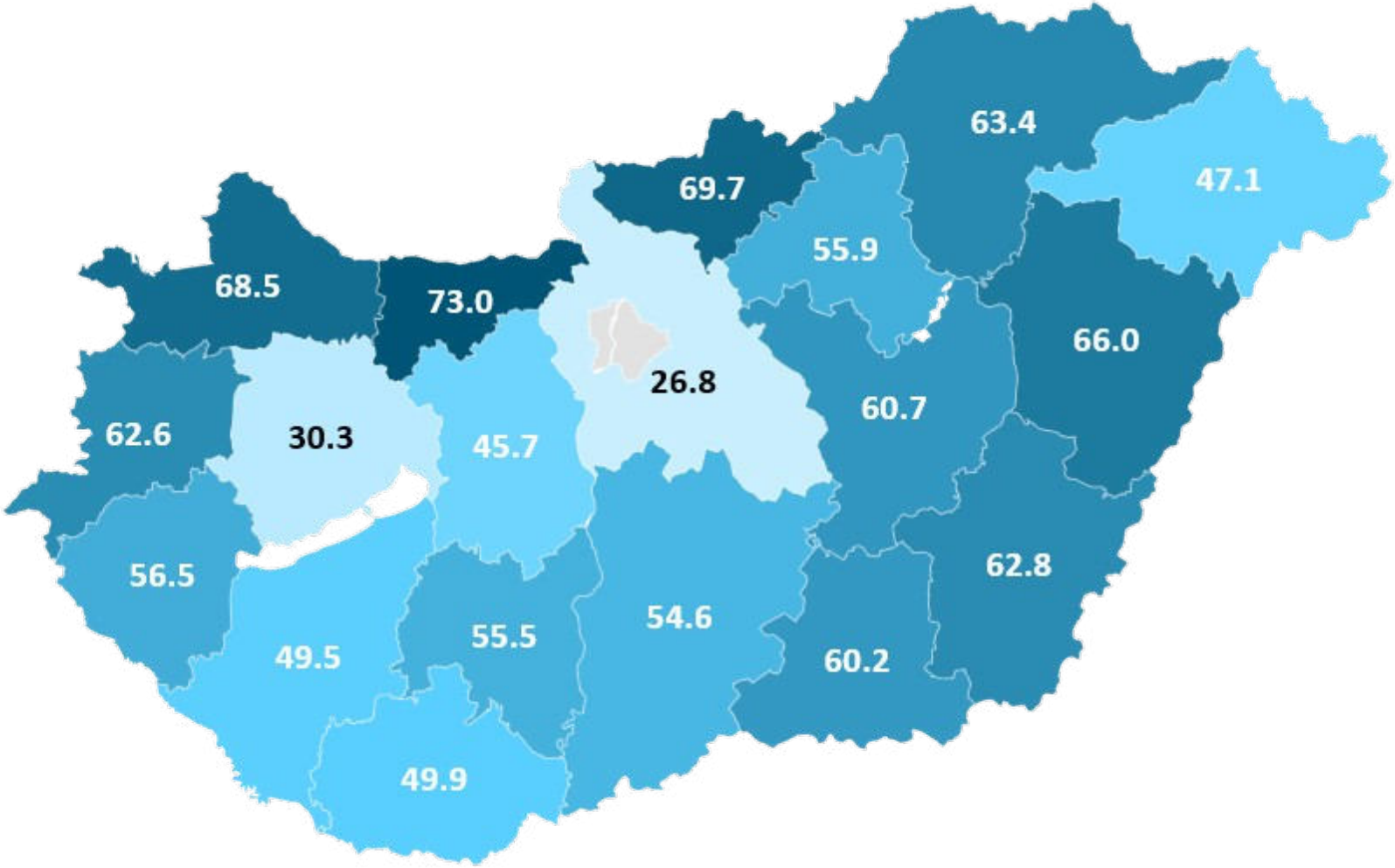

A ROSSZ ÚTBURKOLATI MINŐSÉGŰ UTAK A TELJES ÚTHÁLÓZAT ARÁNYÁBAN (2017)

Forrás | Magyar Közút

AZ ELŐADÁS FŐBB ÜZENETEI

- Hazánk és a visegrádi régió az európai növekedés motorjává vált. Előretekintve a régió szerepe tovább erősödhet.
- 2010 óta számos gazdaságtörténeti jelentőségű fordulat történt hazánkban. 2013-ban újraindult a reálgazdasági konvergencia.
- A globális megatrendek számos új belépési pontot nyitnak meg a XXI. század világgazdaságába.
- A fenntartható felzárkózás csak kevés országnak sikerült, a tartós felzárkózáshoz versenyképességi fordulatra van szükség!
- Ebben a kkv-szektornak kiemelkedő szerepe lesz, hiszen nagy termelékenységi tartalékok és jelentős exportnövekedési lehetőségek azonosíthatók a szegmensben.
- Szükség van sikertörténetekre a vállalati és az oktatási szférában egyaránt: legyenek sikeres hazai nagyvállalatok, legyen hazai top 100 egyetem!

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

MIGRÁCIÓ AZ EURÓPAI UNIÓBA: AKTUÁLIS TRENDEK, KIHÍVÁSOK

Janik Szabolcs

Igazgatóhelyettes, Migrációkutató Intézet

janik@migraciokutato.hu

2019.05.16.

Tartalom

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

- A migráció kiváltó okai
- Az európai migrációs válság számokban
- Aktuális trendek, kihívások

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

A migráció kiváltó okai

A migráció kiváltó okai I.

- Push” és „pull” faktorok:
  - A migráció mögött jól azonosítható hajtóerők állnak
  - „Push” faktorok:
    - Háború, fegyveres konfliktus
    - Politikai, etnikai, vallási stb. üldöztetés
    - Rossz jövedelmi helyzet, szegénység, gazdasági kilátástalanság
    - Környezeti degradáció (→klímaváltozás)
    - Demográfiai robbanás
  - „Pull” faktorok:
    - Fizikai biztonság
    - Prosperitás, munkalehetőség, magasabb életszínvonal
    - Diaszpóra/családegyesítés

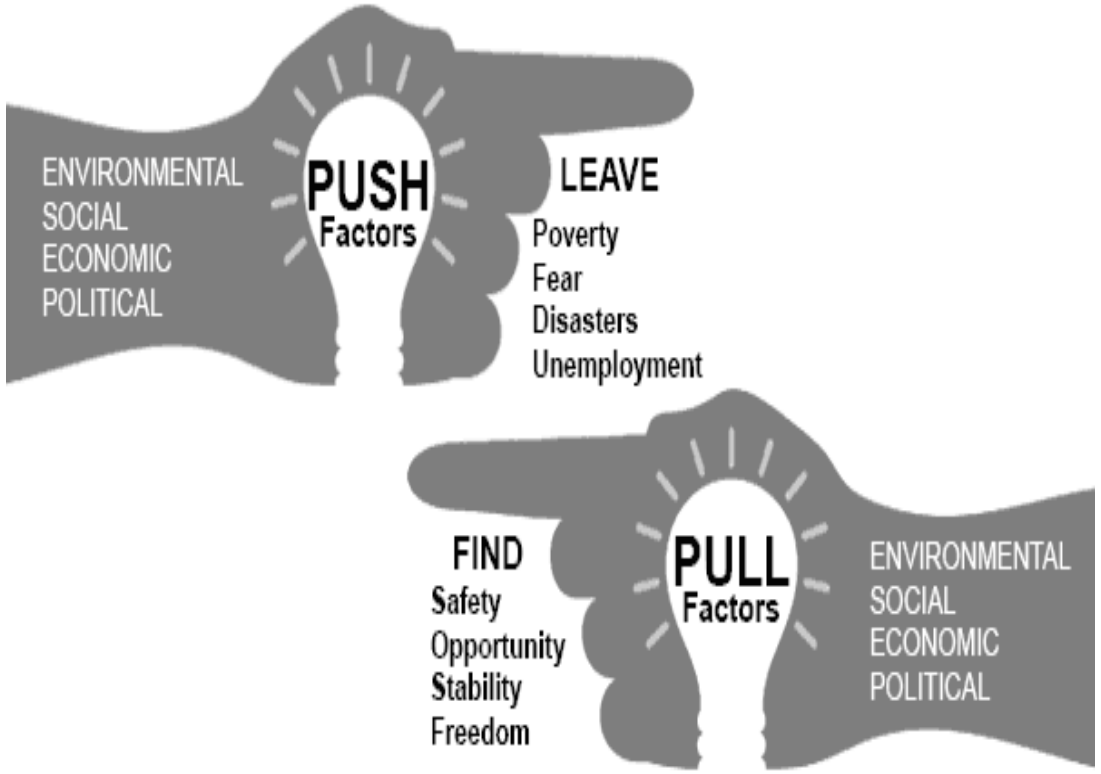

A migráció kiváltó okai II.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

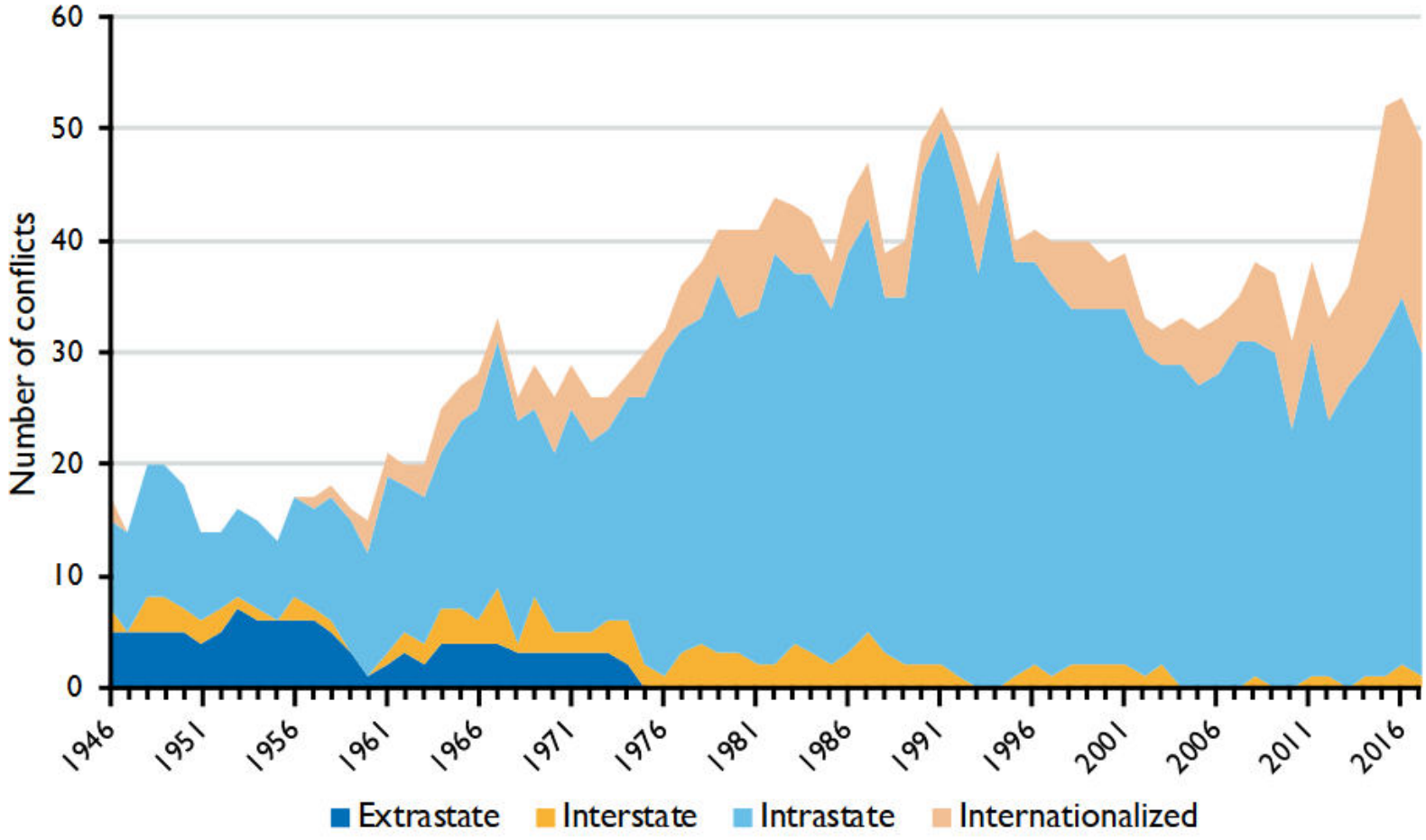

Forrás: Trends in Armed Conflict, 1946-2017

A migráció kiváltó okai III.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

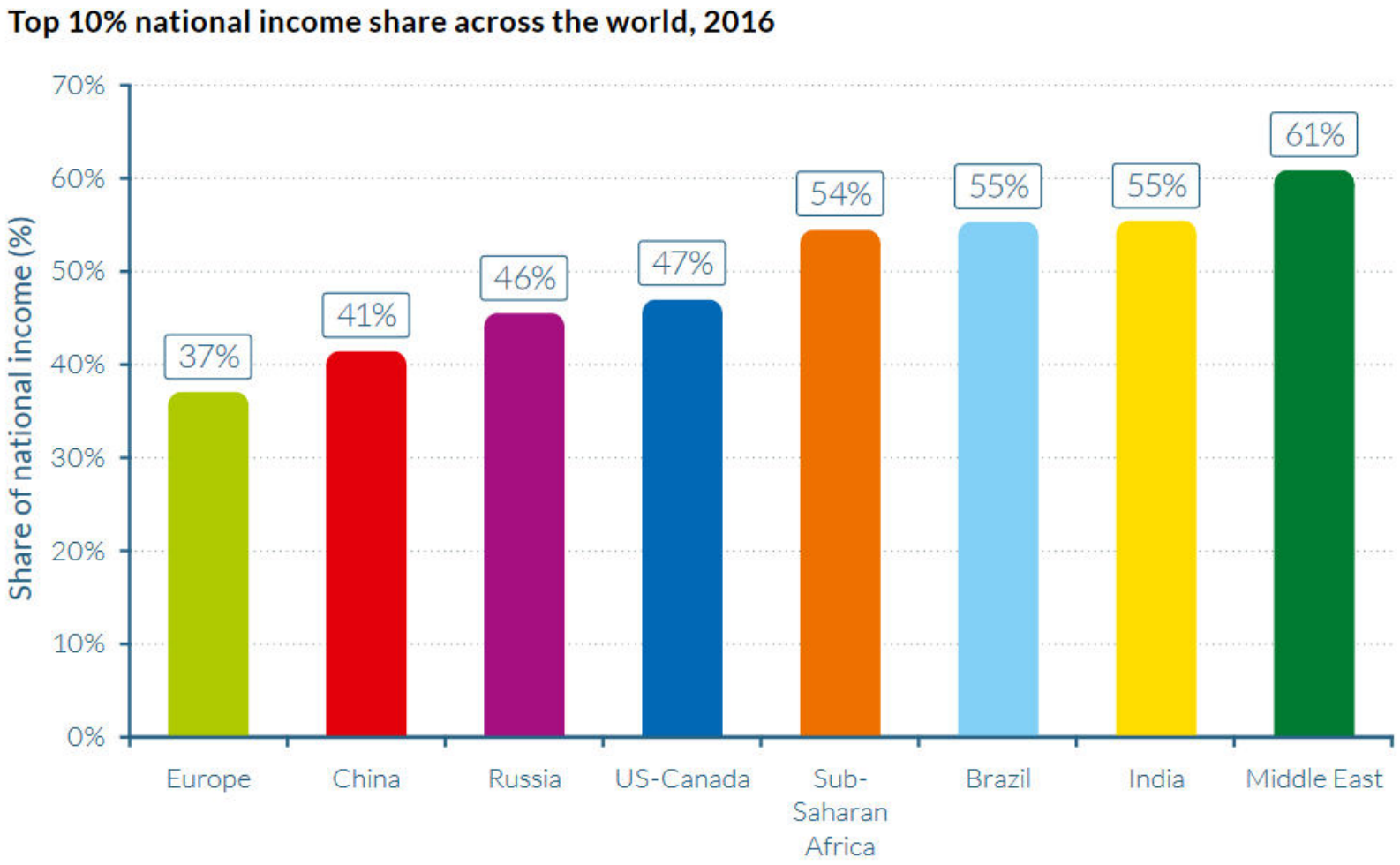

Forrás: World Inequality Report

A migráció kiváltó okai IV.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

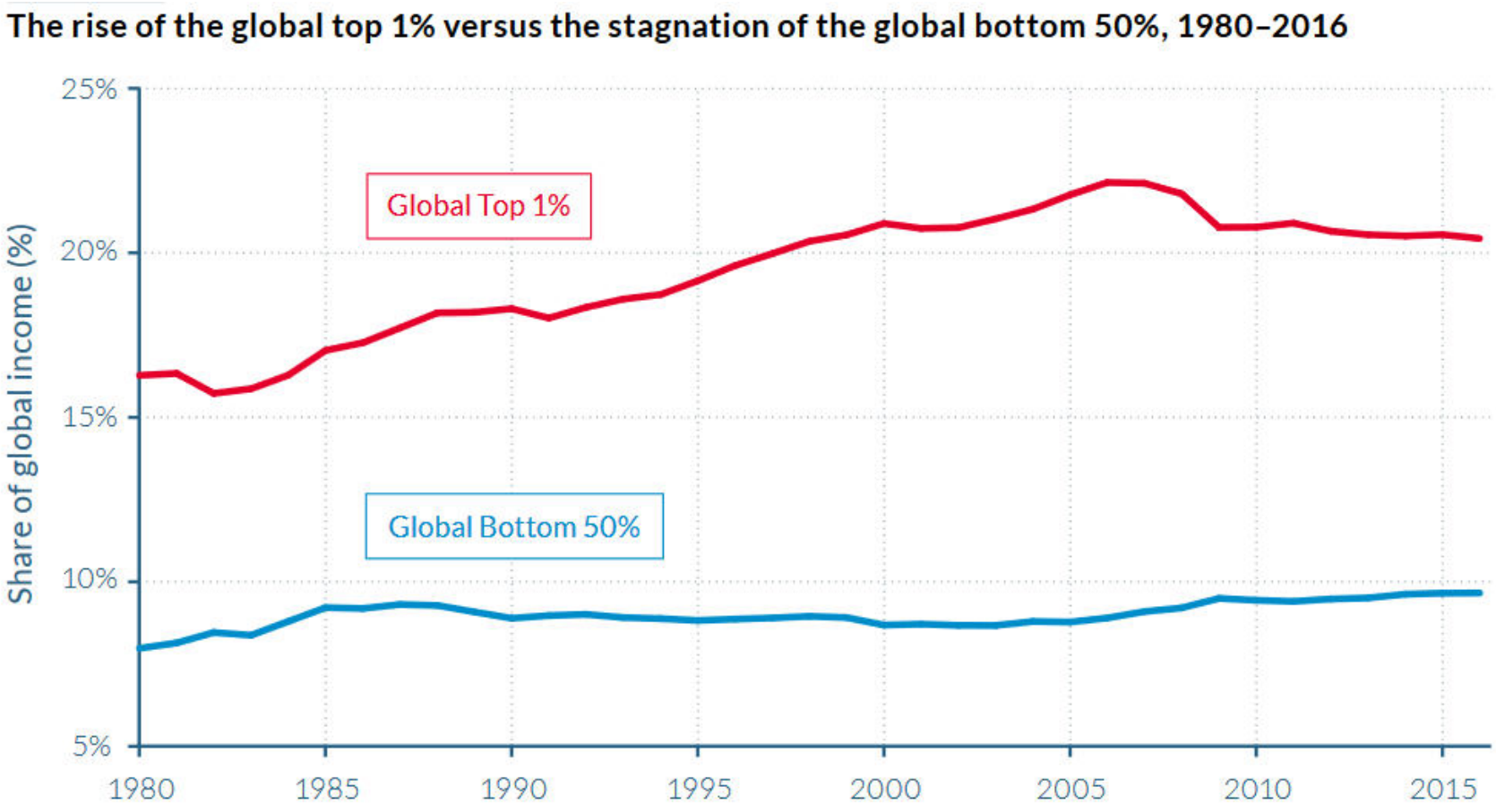

Forrás: World Inequality Report

A migráció kiváltó okai V.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

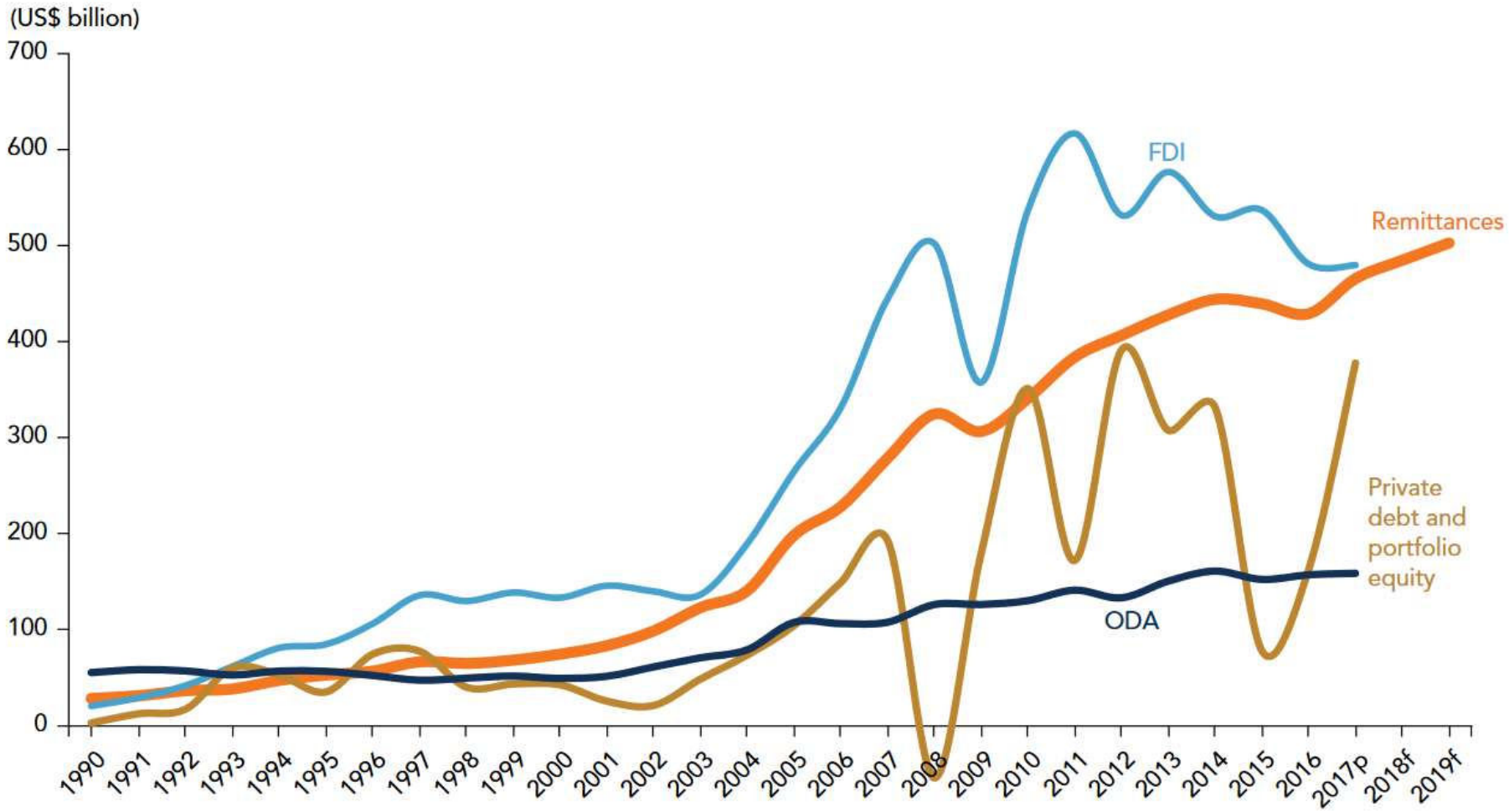

Forrás: World Bank

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

Az európai migrációs válság számokban

Az európai migrációs válság számokban I.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

- Akut válság: 2015-2016
  - Magas érkezésszám
  - Rövid idő alatt
  - Illegális úton
- Következmények:
  - Összeomló dublini rendszer
  - Külső határvédelem csődje
  - Nyilvánvaló biztonsági kockázatok
  - Messzemenő társadalmi, gazdasági és politikai következmények, feszültségek
  - Összességében: elhúzódó válság

Az európai migrációs válság számokban II.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

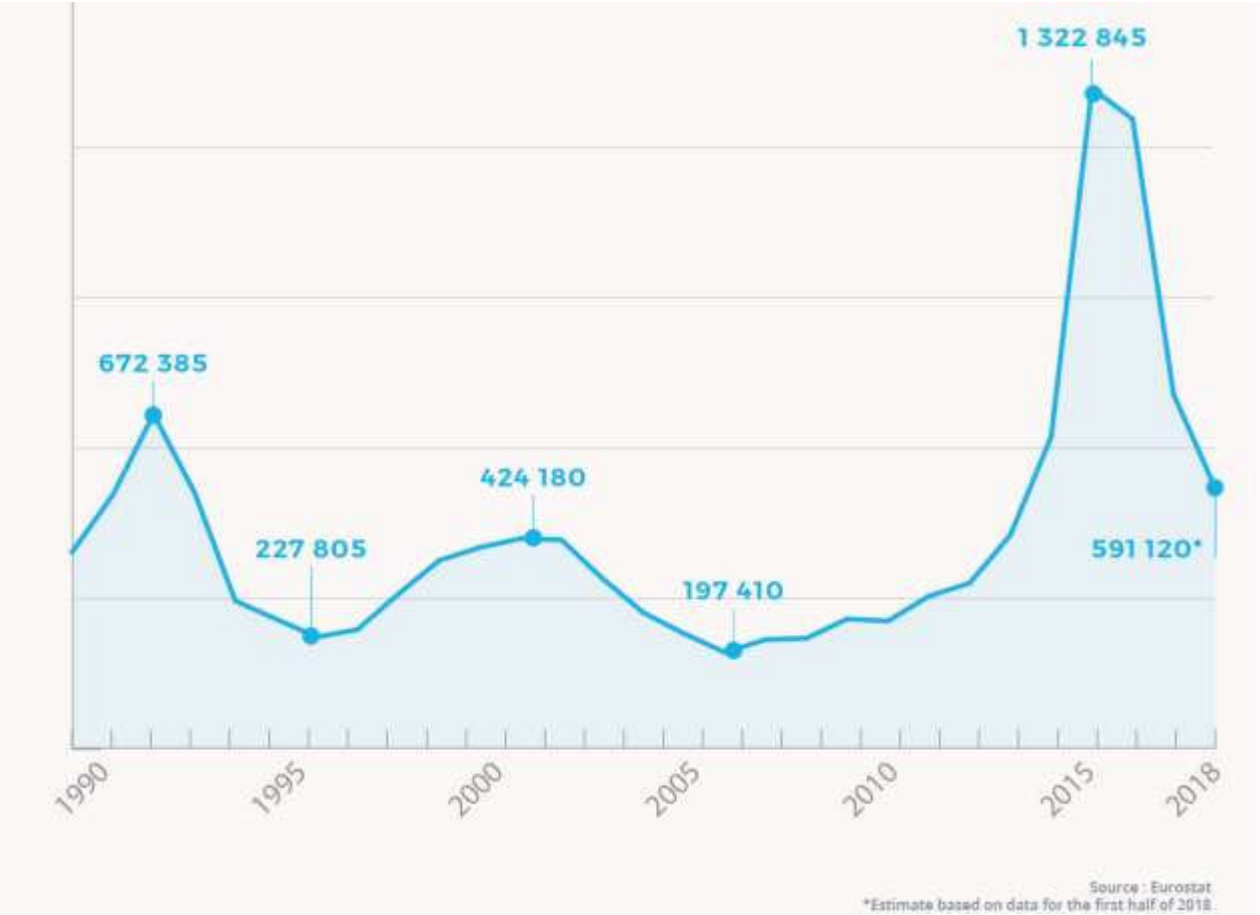

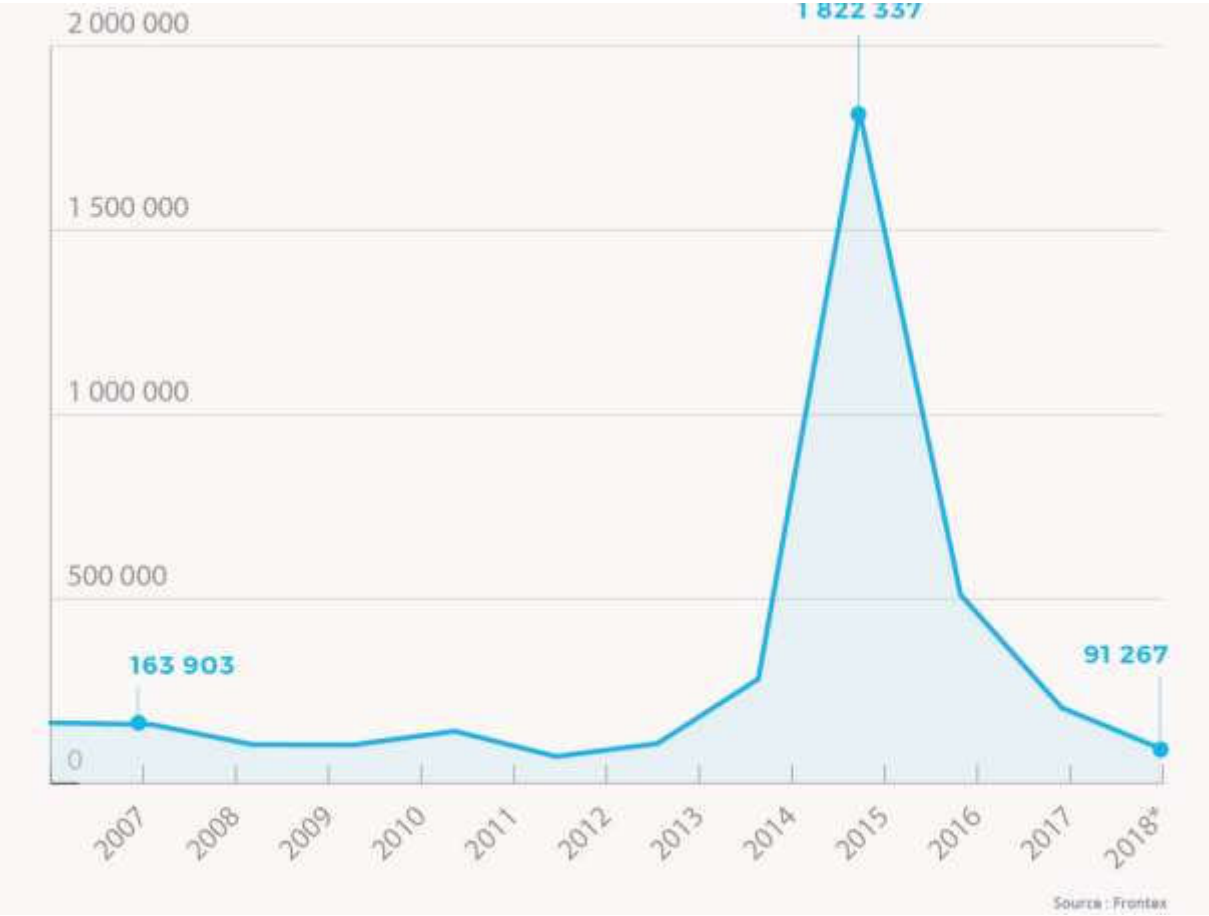

Az európai migrációs válság számokban III.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

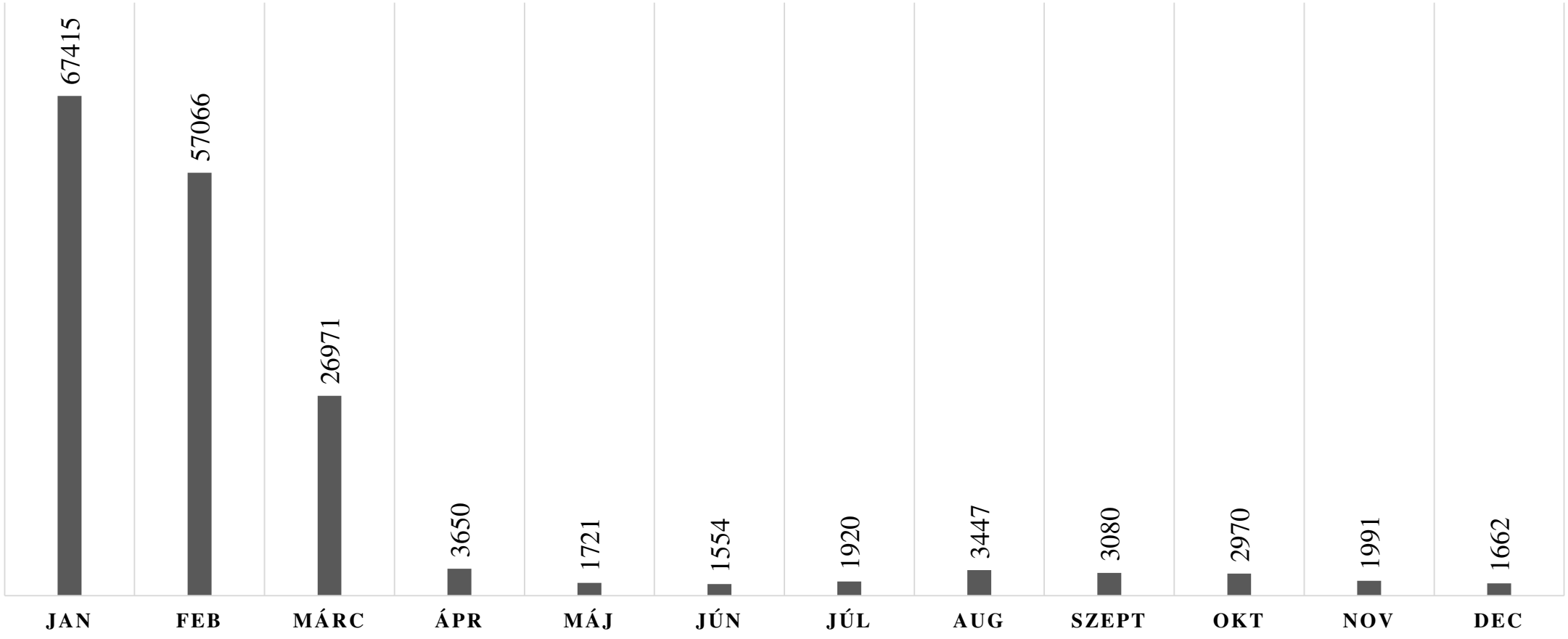

Forrás: Frontex

Az európai migrációs válság számokban IV.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

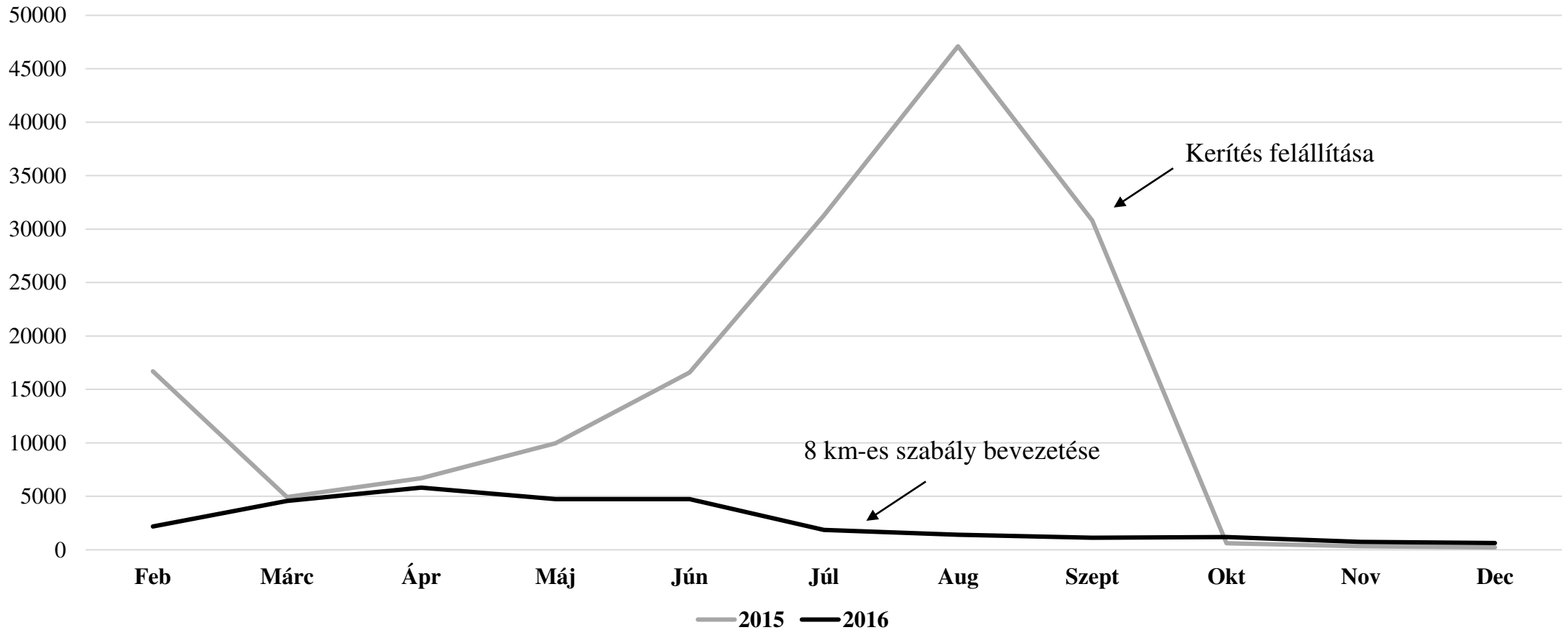

Forrás: Eurostat

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

Aktuális trendek, kihívások

Aktuális trendek, kihívások I.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

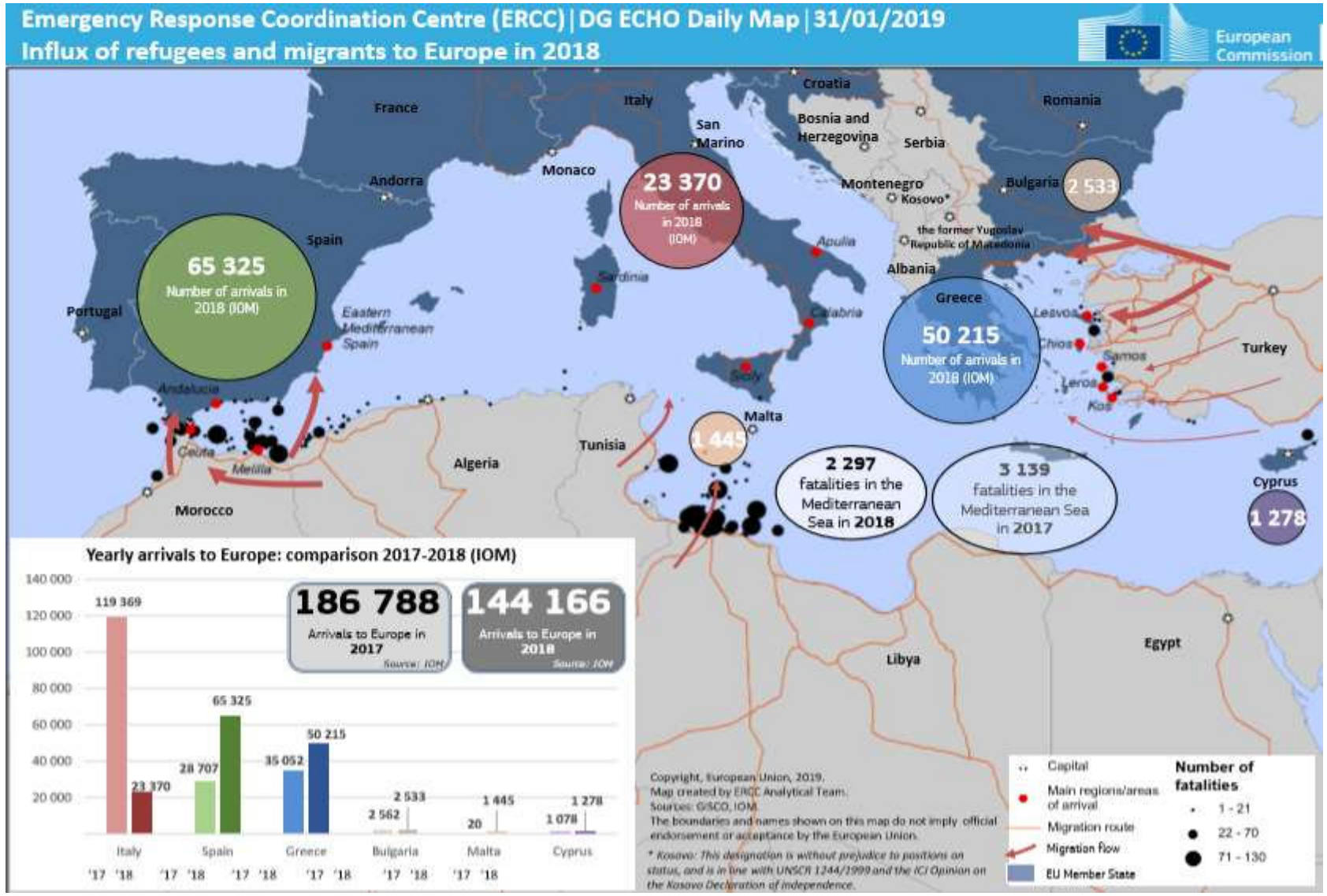

Forrás: Európai Bizottság

Aktuális trendek, kihívások II.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

- 2018-2019: mérséklődő érkezésszám → olasz kormány fellépése
- Felértékelődő útvonalak: nyugat- és kelet-mediterrán
- Balkán:
  - Nincsen pontos számadat, de ~100 000 reális lehet
  - Változó útvonal (Albánia→Montenegró→Bosznia-Hercegovina)
  - Fokozódó aktivitás 2018-tól
- Fő kibocsátó régiók: Maghreb-országok, szubszaharai régió
- EU: parkolópályára tett dublini reform, konszenzus hiánya
  - EP-választás: bénultság feloldása?

Aktuális trendek, kihívások III.

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

- **Gallup felmérés (2018):**
  - 2015–2017
  - 152 ország, 453 122 felnőtt
  - Eredmény: 750 millió (15%)

	2010-2012	2013-2016	2015-2017
	%	%	%
Sub-Saharan Africa	30	31	33
Latin America and Caribbean	18	23	27
Europe (non-European Union)	21	27	26
Middle East and North Africa	19	22	24
European Union	20	21	21
Commonwealth of Independent States	15	14	15
Northern America	10	10	14
Australia/New Zealand/Oceania	9	10	9
East Asia	8	7	8
South Asia	8	8	8
Southeast Asia	7	7	7
World	13	14	15

Forrás: Gallup

MIGRÁCIÓKUTATÓ INTÉZET

Köszönöm a figyelmet!

Janik Szabolcs

janik@migraciokutato.hu

2019.05.16.

Prof. Marinovich Endre, a KEP társelnöke ismertetésében

A Közép-Európai Club Pannónia rendezvénye után kiadott záró közlemény a Magyar Tudományos Akadémián tartott Társadalmi Párbeszéd Fórumról „Közép-Európa és Magyarország helyzete és néhány stratégiai feladata a páneurópai piknik után 30 évvel” tárgyban

A Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület a páneurópai piknik óta eltelt három évtizedes időszak fejlődését tekintette át hagyományos Társadalmi Párbeszéd Fórumán partnereivel és a meghívottakkal közösen az Akadémián, a IX. Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti rendezvénye keretében, 100 fővel. A Fórum által felölelni kívánt folyamatok és történések az eltelt harminc évben sorsdöntően meghatározták Magyarország, illetve Közép-Európa lakosainak életét és perspektíváit. A 2030-ig terjedő időszakra is útravalóul szolgál. A fórum segített bemutatni a páneurópai piknik által elindított történelmi folyamat meghatározó jelentőségét a magyarországi rendszerváltoztatásra, és vele párhuzamosan az egész közép-európai térség politikai és társadalmi irányváltására nézve. Ez volt az a gyújtópont, amelyet a magyar kormány által megvalósított határnyitás követett, lehetővé téve a német családegyesítést, majd a Magyar Köztársaság kikiáltása, és utat nyitott olyan fejleményekhez, mint a berlini fal ledöntése, a környező országok rendszerváltoztatása, az NDK megszűnése, a német újraegyesítés, a Szovjetunió, a Varsói Szerződés és a KGST felbomlása, 9 új állam létrejötte a térségben. A Társadalmi Párbeszéd Fórum Történeti Szekciója értékelte a 2019-ig tartó elmúlt 3 évtizedes 3 folyamatot, benne kiemelten a magyar vonatkozású történéseket, folyamatokat, tapasztalatokat, mint számunkra a legfontosabbakat. Az eltelt 30 év fordulatos eseménysorozata és átalakulása minden tekintetben Magyarországot is érintette, és ez kivetíthető a 2030-ig terjedő jövőre, melynek főszereplőjeként Magyarország célja, hogy az Európai Unió legjobban élhető országai közé tartozzon, és az európai átlagnál gyorsabban fejlődjön a demográfiai helyzet az oktatás és az egészségügy tekintetében és több más kulcsfontosságú területen. A KEP stratégiai céljai és feladatai közé tartozik, hogy a párbeszéd által széles társadalmi szükségletet és információs igényt tud kielégíteni, a kommunikáció útján remélhetően kellő társadalmi hatást elérve a magyarországi és a közép-európai lakosság, valamint a világszerte élő magyar diaszpóra körében. Ezen elvekkel azonosulva a KEP ma és a közeli években az alábbiakat szorgalmazza:

- a hazai szakképzett munkaerő utánpótlás, valamint a népességmegtartás megoldása,
- a térség fejlődése, a megcélzott gazdasági és társadalmi célok eléréséhez való közelítés érdekében közös gondolkodás ösztönzése az érintett EU tagországok teljes körével, segítve a nagy térség államainak felzárkózását, különös tekintettel a Duna-menti országok térségére, melyben központi szerepe van Magyarországnak,
- hazai és határainkon túli partnereink közreműködésével közös programok szervezésével, kapcsolatfejlesztéssel, műhelymunkával, a folyamatban lévő hálózatszervezéssel tevékenyen és folyamatosan hozzájárulhatunk ezekhez a célokhoz,
- hangsúlyos a Kárpát-medencén belüli magyar-magyar kapcsolatok szerepe a jövő Európájának perspektíváira nézve, a Közép-európai országok összefogása közös érdekek és célok mentén.

Budapest, 2019. május 16.

a KEP Elnöksége”

Negyedik rész (Összefoglaló)
2020 - XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórum - „Trianon *100* – A békediktátum és következményei, tanulságai.”

A Közép-Európai Club Pannonia Közhasznú Egyesület (KEP) a 100 éves évforduló kapcsán 2020, szeptember 24-én "Trianon 100 – A békediktátum és következményei, tanulságai" címmel a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár Konferenciatermében megrendezte XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórumát. A Közép-Európai Club Pannonia Közhasznú Egyesület 2020. évi tevékenységeinek kiemelkedően fontos állomása volt a májusra tervezett, de a koronavírus járvány miatt későbbre halasztott, szeptember 24-én megrendezett XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórum. Abból indult ki, hogy az Országgyűlés 2019-ben igen nagy többséggel törvényt alkotott, amely szerint a Trianoni békediktátum 100. évfordulója, 2020 egyben a nemzeti összetartozás éve lett.

A Nemzeti Együttműködési Alap támogatásával megvalósuló tevékenység illetőleg projekt eseménysorozat két alappillérje: a Kárpát-medencei együttműködés és Közép-Európa, valamint az európai integráció volt. Megszervezésében és lebonyolításában folyamatosan és szorosan együttműködünk az Európai Mozgalom Magyar Tanácsával és más civil szereplőkkel. Társpályázónk a küldetése szerint az osztrák-magyar kapcsolatokat ápoló bécsi Club Pannonia Egyesület. Rendszeres a kapcsolatunk ausztriai partnerszervezetünkkel és általa az ausztriai magyarokkal. Az egyesület jelen projektben is partnerünk volt, mint társpályázó.
Projektünk háttere és megalapozója a címben, tárgyban és üzenetben egymáshoz jól kapcsolódó eddigi 12 társadalmi párbeszéd fórum sorozat. A KEP az a civilszervezet Magyarországon, amely ezeket az eszményeket követi és jeleníti meg egész tevékenysége és rendezvényei keretében. Viszonylag szerény civil szervezet létére a KEP sokat foglalkozik filmek, videók elkészítésével is, amely az egyesület honlapján (www.kepcp.hu) részletesen nyomon követhető.

A koncepció alkotás jegyében a KEP Elnöksége és a XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórum Szervező Bizottsága előzetesen Törzsasztal Fórum keretében a közreműködő partnerekkel közösen megtárgyalta az előkészületek helyzetét. Egyetértés volt abban, hogy Trianon sorsforduló Magyarország történetében nem tudunk nem megemlékezni róla, ugyanakkor a sérelmi politikán túl kell lépni. A Kárpát-medencére, a kölcsönös együttműködésre, a kapcsolatok erősítésére koncentrálunk. Tényekről kell szólni, nem feltételezésekről. Nyitottak vagyunk, hogy a tagok tegyék hozzá a maguk véleményét, javaslatait a konstruktív vita érdekében. A téma jelentőségére tekintettel törekszünk arra, hogy a részvételi lehetőség nyitva álljon mindazok számára, akiket érdekel, és a sajtó és média segítségével időben eljusson a közönséghez az információ.

A két szekcióban tervezett konferencia taglalta Magyarország helyzetét a háború után, az I. Világháborút lezáró Párizsi Békekonferencia körülményeit, pozícióit és kimenetelét, a Versailles-i békerendszert, Trianon okait és körülményeit, a Trianon-i békediktátum tartalmát, a gazdasági és a társadalmi következményeket és kihatásokat, a béke értékelését, hatását és a polémiákat. Magas rangú kormányzati tisztviselők és avatott szakértők, tudományos személyiségek kaptak szót a fórumon, amely nyitott volt a széles körű vitára, párbeszédre.
A fórumon a felkért előadók tematikus előadásai kerültek sorra nagyszámú résztvevő érdeklődésével kísérve.

Dr.Czeglédi József, KEP és 56-os Dialógus Bizottsága elnöke, a közgazdaságtudományok kandidátusa, a Szervező Bizottság elnöke, Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, a KEP alelnöke, az MTA volt alelnöke és Dr.Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke mondott köszöntőt.

A Szervező Bizottság elnöke kiemelte, hogy a szervezők örömére szolgált, hogy a koronavírus pandémia ellenére - ami mostanra közel 40 millió fertőzöttel jár a világban, közel 1 millió halálos áldozattal - meg tudta szervezni a nem-zérus kockázatú fórumot százas nagyságrendű kinyilvánított érdeklődést mutató közönség részvételével. A szigorú előírásokat betartva ténylegesen 70 fő jelent meg, ezzel is hozzájárulást adva a magyar nemzeti kisebbségek érdekképviselete, illetve az EU szintű szavazással nemzeti anatómiát kivívni törekvő Székely Nemzeti Tanács ügyének, lehetővé téve, hogy a személyesen és digitálisan elérhető közönség még szavazhasson a november 7-ig tartó kampány keretében a székelyek nemzeti autonómiájára, a KEP honlapján az erre szolgáló helyen. Ehhez kapcsolódó üzenetében Kroó Norbert úgy fogalmazott, hogy „ne veszítsük el optimizmusunkat”.
A KEP sok évre visszanyúló rendezvénysorozatának sikerében elévülhetetlen szerepe van az Akadémiának. A KEP Kroó Norbert professzorral, az EMMT elnökével, az MTA volt alelnökével írt alá egyezményt közös rendezvényekről, közös pályázatok készítéséről.. Ez méltó az olyan jelentős szervezetet megillető nagyobb figyelemre, hiszen sok területen a leghatékonyabban szolgálja az

európai ügyet. Ahogy Kroó Norbert köszöntőjében megjegyezte, induláskor az volt az elsőrendű cél, hogy Európát népszerűsítse Magyarországon. Most ez fordítva van: Magyarország népszerűsítésére törekszik Európában.
Nagy súlyt helyezünk arra, hogy tevékenységünket és rendezvényeinket minél szélesebb közösségnek, publikumnak hozzáférhetővé tegyük. Ebben hathatós az a szoros kapcsolattartásunk az írott és elektronikus sajtóval, rádióval, TV-vel,melynek jegyében a TV a teljes rendezvény anyagát felvette és elkészítette, lehetővé téve, hogy internet honlapunk (www.kepcp.hu) követői bármikor megtekinthessék.

A Panoráma Világklub elnöke sajnálattal állapította meg, hogy először fordult elő, hogy elmarad a Magyar Világtalálkozó, ami a tízedik lenne a Panoráma Világklub szervezésében és támogatásában. Az elmaradó világtalálkozó eseményei közül egyetlen kivételként a KEP jelen rendezvénye mégis megvalósításra került. Ennek az ad különös jelentőséget, hogy a KEP a világtalálkozót szervező Panoráma Világklubbal a kezdetek óta szoros együttműködésben van, rendezvényeik az összefogás mintáját képező módon egészítik ki egymást. A koronavírus járvány életünkre minden területen kihatva, erre a jól bevált és szerves együttműködésre is rányomta a bélyegét. Az előadó kiemelte, hogy immár 250 társklub működik 95 országban. Nagy várakozás előzte meg a találkozót és a Trianon 100 rendezvényt – a Nemzeti Összetartozás Évének égisze alatt. Ennek során kimagasló volt Potápi Árpád államtitkár integráló munkája. Határtalan Összefogás Értékeinkért – ez a mottója a világklubnak. Köszönete jeléül átadta a válogatott írásokat tartalmazó köteteket és a „Hazavárunk" CD-t a a Kormány részéről megnyitót tartó Potápi Árpádnak, akit a szervező egyesület kért fel ennek a konferenciának a megnyitására.

A fórumot megnyitó Potápi Árpád, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, országgyűlési képviselő elmondta, hogy elhozta Gulyás Gergely miniszter üdvözletét is. Sajnálattal állapította meg, hogy – ahogy fogalmazott - Magyarországot 2020-ban pandémiára ítélték. A megnyitó alkalmából tartott előadásában nagy érdeklődéssel kísért igényes ismertetést adott a Nemzetpolitika 2010-2020 programról. Mint a székely nemzeti autonómia ügyének elkötelezett és tevékeny támogatója, betekintést adott a kárpát-medencei és a diaszpórában élő magyarságot körülvevő és feje felett döntő - háborút megnyerő - államok és politikusok sorsfordító döntéseinek turbulens történetébe. A XIX. század második felében a moldvai csángókat vissza akarták telepíteni, de előtte a bukovinai székelységet telepítették át. 1883-1912 között a bukovinai magyarokat nagy számban áttelepítették. Mindezek után ma határainkon túl 2,5-3 millió magyar él a Kárpát-medencében. Diaszpórában is kb. 2,5 millió. Az előadó visszautalt Antall József rendszerváltoztatás utáni első kormányfőnk 1990-es nyilatkozatára, miszerint 15 millió magyar miniszterelnökének tekinti magát. A nemzetpolitika sikerágazat lett az elmúlt 10 évben. Míg az utolsó szocialista kormány 2009-ben 9,1 milliárd Ft-ot költött nemzetpolitikára, a mostani kormány éves szinten több mint 100 milliárdot. Újraindították a Magyar Állandó Értekezletet. Létrehozták a Magyar Diaszpóra Tanácsot, létrehozták a Bethlen Gábor Alapítványt. Nagyságrendileg megnövekedett a nemzetpolitika támogatása. 1,1 millió ember kapta meg, illetve vissza a magyar állampolgárságot. A külhoniak választójogot kaptak az Európai Parlamentben. 400 ezer a névjegyzékbe vett magyar állampolgár. oktatási támogatások indultak teljesen vagy részben magyar állami finanszírozással. Az ifjúság támogatására létrejött a kopácsi Ifjúsági Központ és a „Határtalanul" Program. Támogatásra méltó a Rákóczi Szövetség Diaszpóra Programja.
Pályázat keretében több, mint 1000 külhoni magyar fiatalt célzó tevékenység vált valóra. A kultúra területén – Petőfi Sándor Program és Kőrösi Csoma Sándor Program - ösztöndíjas programok zajlottak. Az egyházak segítése keretében megújult a Szabadkai Zsinagóga és az Ákosi Református Templom. Sportvonalon - football, jégkorong, sísport, lovassport fejlesztési programok kaptak támogatást. A gazdaság területén a szülőföldön boldogulás szabadsága vált elérhetővé. A családok egyesítése irányába ható jelenségként ismer olyan magyart, aki Németországból visszaköltözött. Az egészségügy javát szolgálja a háziorvosok, gyermekorvosok, védőnői hálózat támogatása. Önkormányzatoknak kedvez a testvértelepülések kapcsolatának létrejötte. A média támogatásának köszönhetően a történések néhány perc alatt eljutnak a közönséghez, mindenhol vannak stúdiók. Kiemelkedő fontossággal bír a segítség a járványhelyzetben, illetve a vállalkozóknak szóló támogatások. Gyerekeknek és fiataloknak szóló pályázatok állnak a felnövekvő nemzedék rendelkezésére. Eredményes filmpályázatot bonyolítottak le: 600 kisfilm és videó született, ami a világhálón nyomon követhető. www.kulhonimagyarok.hu

Az „Az I. Világháborút lezáró Párizsi Békekonferencia körülményei, a Trianoni békediktátum tartalma" témakörű I. szekció levezető elnöke feladatát Prof. Marinovich Endre, a VERITAS h. főigazgatója, a

KEP társelnöke, a BGE tanára, c. nagykövet, programkoordinátor látta el. Ebben a szekcióban hangzottak el az alábbi előadások.
Prof. Pók Attila, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete nyugalmazott. tudományos tanácsadója, a Kőszegi Felsőbb-fokú Tanulmányok Intézete tudományos tanácsadója, az EMMT alelnöke részéről „Trianon a magyar politikai gondolkodás történetében" címmel tartott előadás fejezetei széles betekintést engedtek a téma alapos kutatottságába: utak a múlthoz; fogalmak hatalma; Trianon: múlt és/vagy jelen; az állam halála, a nemzeti lét folyamatossága; a revízió korlátai és lehetőségei; ok és felelősség; elkerülhetetlen volt?; dunai népek tejtestvérsége; gyökerek Mohácsnál; tőrdöfés?; nincsenek mély történeti gyökerek; továbblépési lehetőségek; a nemzetközi közvélemény mozgósítása; Kádár János 1975 Helsinkiben elmondott beszéde; regionális összefogás és autonómiák; Trianon okai: 4 db; a politikai következtetés.
Az „Az I. Világháború utáni párizsi békekonferencia körülményei és a trianoni békediktátum tartalmának lényege" c. előadásában Dr. Ligeti Dávid, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársa a „Mi a Trianon?" - alapkérdést fejtegetve megállapította, hogy Csehszlovákia, Horvátország és Románia nyert vele. Trianonnak az 1947-es békeszerződés ellenére vannak létező kötőelemei. Élő dokumentumokról van szó. Nincs benne 100 éves érvényességi pont. De nincs benne a revízió lehetőségének nyoma sem. Nyilvánvalóan az volt a stratégiai cél, hogy Magyarországnak ne legyen lehetősége újra hadsereget szervezni – ezt szolgálta a hosszas szabályozás a tisztek és altisztek számáról. Említésre került a Népszövetség és a nemzeti önrendelkezés elve. Az előadó hozzátette, hogy több kísérlet történt a szerződés revíziójára, például 1938-ban. Majd 1947-ben kimondták a 2. Bécsi Döntés érvénytelenségét és semmisségét.
„Apponyi Albert szerepe a párizsi békekonferencián" címmel Dr. Anka László, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos munkatársa adott elemzést. Eszerint az Antant-hatalmak túlnyerték magukat. Ehhez hozzájárult a belpolitikai helyzet 1919 őszén. Huszár Károly kormányra ültetése, Sir John Clark meghallgatása Párizsban, meghívó az aláírásra Clemenceau részéről 1919. december 1-én, „hogy a békét megkössék". Apponyi Albert Huszár Károly riválisa lett. Az amerikaiak célja volt Apponyit népszerűtlenné tenni. Az előadás további fontos elemei voltak: belpolitikai körkép 1918-1920; védőbeszéd 1920, január 16.; a védőbeszéd következményei; vita az aláírásról, és végül: „Miért következett be Trianon?"
Pesty László programon kívül felszólalásra jelentkezett. A **Székely** Nemzeti Tanács európai polgári kezdeményezésének kampányát segíti. Felhívta a figyelmet az aláíró kampány web-oldalára (www.irdala.hu). Bár Európa hét országából csak háromban tudtak aláíratni, a következő 6 hét során – november 7-éig - plusz egymillió aláírást akarnak letenni 7 helyett 10 ország bevonásával. Fontos feladat a „Székely" brand-et megerősíteni. Senki sem ismeri a „székely"-t. Frízek, okszitánok, baszkok, stb. ismertek, a székelyek nem. Igyekeznek novemberig befejezni ezt a munkát. Európában 25 nemzetiséget ismerünk. Cél, hogy az ország nélküli kisebbségek figyelmet és pénzt kapjanak Brüsszeltől. Tudatosítani kell, hogy „100 év eltelt, és még mindig létezünk". Az a törekvés, hogy a székelyek minél tovább fennmaradhassanak Európában ezért széles körben tudatosítani kell, hogy a www.signiteurope.com – felületen írják alá az európai barátok.
A „Magyar revíziós elképzelések Trianon után" címmel Dr. Zeidler Miklós, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának docense részéről hangzott el előadás
„A Trianoni Békediktátum következményei, tanulságai" témájú II. szekció levezető elnöki tisztét Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, a KEP alelnöke, az MTA volt alelnöke látta el. Ebben a szekcióban tartott előadást
Prof. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság Örökös Tiszteletbeli elnöke, a KEP védnöke „Magyarország és a szomszédos országok gazdasága 100 évvel Trianon után". Értékelése szerint a_háború nyertese Csehszlovákia és Lengyelország volt. A V4 országok a német gazdasághoz gravitálnak. Ma is ebből az ország-csoportból Lengyelország jobban teljesít, európai viszonylatban messze a legjobban. A német termelés jelentős része ebbe a régióba van kihelyezve (Volkswagen és Mercedes-csoport). Magyarország létszámnövekedése jelentősebb, mint a teljesítmény.
Magyarország 2019-ig az összes főszektorban a legmagasabb dinamikát mutatta, 2020-ban visszaesés látható, de mindenütt.
Prof. Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója „Írott kulturális örökségünk nagyobb részének határon kívülre kerülése Trianon után" című előadásában azzal foglalkozott, hogy örökségünket miként tesszük elérhetővé és tartjuk a kutatók és olvasók rendelkezésére a könyvtári rendszerben. Történeti áttekintést adott a könyvtárak létrehozásáról az utódállamokban, a Kiegyezésig visszamenően. A kincsre mindenki patrimóniumként, örökségként tekint. A a megőrzött anyagokhoz a hozzáférést sokszor nem a nem-akarás, hanem más okok akadályozzák, sok a rendezetlen anyag. Országonként más és más a helyzet. Sok országban nem katalogizáltak. Van, ahol politikailag

motivált, van, ahol az egyházak akadályozzák. De itt sem minden rendezett, sajnos, kölcsönösen elhanyagoljuk az örökségek ápolását.
Dr. Kőrösi Mária egyetemi docens, a Széchenyi Társaság elnökségi tagja „A politikai, földrajzi gondolkodás – gróf Teleki Pál szellemiségében" című előadásában méltatta gróf Teleki Pált, aki a politikai földrajz legkiválóbb művelője volt. Hite szerint a politikai földrajzi gondolkodás a szeretetre épít.
Dr. Marossy Endre hadtörténész, a KEP 56-os Dialógus Bizottsága alelnöke „Történelmi emlékhelyeink, örökségünk elhelyezkedése Trianon után" tárgyú prezentációja során kifejtette, hogy emlékhelyeink bemutatása nagyon hatékony oktatási célokra, ezért tantervileg kellene rögzíteni. Ennek tervezésében tudunk segíteni.
Végezetül Nagyné Pintér Jolán, a Gulag Alapítvány elnöke „A Gulag Alapítvány tevékenysége, feladatai, összefüggése Trianonnal" tárgyban tartott átfogó tájékoztatót.

Figyelmet fordítottunk arra, hogy minél több érdeklődő vegyen részt személyesen, illetőleg kövesse a fórumot a telekommunikáció és az internet útján. A KEP honlapja (www.kepcp.hu) tájékoztatást adott az éves működésről és tevékenységekről, illetve a rendezvényekről, valamint beszámolt a programokon személyesen résztvevőkön kívül sokezres közönség felé a Magyar Világtalálkozót szervező partnere öt kontinensen működő kétszáznál több társklubból álló világhálózatának köszönhetően. Tájékoztattuk a sajtót és általa a közvélemény szereplőit. Erősítettük az együttműködést hazai és határainkon túli magyar intézményi és civil partnereinkkel, akik kötődnek a közép-európai folyamatokhoz és az aktuális társadalmi kérdésekhez. A fórum a magyar-magyar kapcsolatok, illetve az európai és a hazai közélet kiemelkedő és az európai fejlődés ügyében kompetens, ismert közéleti személyiségek, kiváló előadók bevonásával hozzájárult a közös gondolkodáshoz és a tudástár gazdagításához. Meggyőződésünk, hogy a civilszerveződésünk által vállalt hozzájárulási szándéknak tartósan helye van a magunk és a következő generációk gondolkodásának aktív alakításában. Ez civil partnereinkkel összefogva még eredményesebb lehet.
A rendezvény a közép-európai országokkal való szoros együttműködés és egymásra utaltság jegyében folytatott tevékenység újabb láncszeme volt.

Az előadások befejeztével Prof. Marinovich Endre összefoglalta a konferencia fő tanulságait és ismertette a Zároközleményt.

Az idei társadalmi párbeszédfórum még egy ünnepélyes aktusra adott alkalmat. Újszerű színfoltja volt a lengyel-magyar kapcsolatok ápolása jegyében létrejött gesztus Nyáry Éva művésznő, grófnő részéről, aki a KEP-nek alapító tagja, az egyesület tevékenységét kezdettől figyelemmel kíséri, még a hosszabb távollétet okozó művészi alkotómunka állomásai és alkalmanként külföldi tanulmányútjai, bemutatói sem enyhítették kötődését, aminek méltó megnyilvánulása volt a mostani elhatározása, hogy Szent László királyt és Báthory Istvánt ábrázoló festményét adományozóként felajánlja az egyesületnek. Ennek a Közép-Európa témájú, a Lengyel – Magyar Barátságot szimbolizáló festménynek a személyes adományozására és bemutatására került sor a KEP részére a hivatalos programot követő fogadás kezdetén, a KEP elnöke részéről történt rövid üdvözlést követően. Az Adományozó Okiratot az adományozó Nyáry Éva festőművésznő, a Magyar Művészeti Akadémia Köztestület tagja, a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend emeritus Nagyperjele, a megadományozott KEP részéről pedig Dr. Czeglédi József KEP elnök, 56-os Szabadságharcos írta alá ünnepélyes keretek között. Ugyanitt Dr. Czeglédi József, a KEP elnöke kezdeményezésére megállapodás született Prof. Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója és a KEP elnöke között a műalkotás elhelyezéséről határozatlan időre az MTA Könyvtár és Információs Központ Konferenciatermében. Ezzel biztosították, hogy az egyesület tagjai és látogatói a KEP itt sorra kerülő rendezvényein megtekinthessék ezt az olaj-vászon vegyes technikával készült festményt, melynek címe: Lengyel-Magyar Baráti Kapcsolatok - Szent László védőszent és Báthory István. Az aláírt megállapodás szerint az elhelyezés és rendelkezésre tartás a felek tiszteletének és rokonszenvének együttes megnyilvánulása a lengyel-magyar barátság és a közép-európai együttműködés ügye iránt.

Az események felsorolása

A 2020-ban a XIII. Társadalmi Párbeszéd Fórum keretében megrendezett „Trianon *100* – A békediktátum és következményei, tanulságai.” c. konferencia előadásai:

1/ Dr.Czeglédi József, KEP és 56-os Dialógus Bizottsága elnöke, a közgazdaságtudományok kandidátusa, a Szervező Bizottság elnöke köszöntője

2/ Prof. Kroó Norbert akadémikus, az Európa Mozgalom Magyar Tanácsa elnöke, a KEP alelnöke, az MTA volt alelnöke köszöntője

3/ Dr.Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke köszöntője

4/ Potápi Árpád, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, országgyűlési képviselő a Kormány részéről elhangzó megnyitó előadása

5/ Prof. Pók Attila, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete ny. tudományos tanácsadója, a Kőszegi Felsőbb-fokú Tanulmányok Intézetének tudományos tanácsadója, az EMMT alelnöke előadása – „Trianon a magyar politikai gondolkodás történetében”

6/ Dr. Ligeti Dávid, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársa előadása – „Az I. Világháború utáni párizsi békekonferencia körülményei és a trianoni békediktátum tartalmának lényege”

7/ Dr. Anka László, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos munkatársa előadása – „Apponyi Albert szerepe a párizsi békekonferencián”

8/ Dr. Zeidler Miklós, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának docense előadása – „Magyar revíziós elképzelések Trianon után”

9/ Pesty László tájékoztatója és felhívása – „A KEP és az irdala.hu együttműködése, a székelyek európai uniós aláírásgyűjtő kezdeményezése”

10/ Prof. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság Örökös Tiszteletbeli elnöke, a KEP védnöke előadása – „Magyarország és a szomszédos országok gazdasága 100 évvel Trianon után”

11/ Prof. Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója előadása – „Írott kulturális örökségünk nagyobb részének határon kívülre kerülése Trianon után”8

12/ Dr. Kőrösi Mária egyetemi docens, a Széchenyi Társaság elnökségi tagja előadása – „A politikai, földrajzi gondolkodás – gróf Teleki Pál szellemiségében”

13/ Dr. Marossy Endre hadtörténész, a KEP 56-os Dialógus Bizottsága alelnöke diavetítéses előadása – „Történelmi emlékhelyeink, örökségünk elhelyezkedése Trianon után”

14/ Nagyné Pintér Jolán, a Gulag Alapítvány elnöke előadása – „A Gulag Alapítvány tevékenysége, feladatai, összefüggése Trianonnal”

15/ Prof. Marinovich Endre, a VERITAS h. főigazgatója, KEP társelnök, a BGE tanára, c. nagykövet, programkoordinátor összefoglalója és a Záróközlemény ismertetése

16/ Nyáry Éva festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia Köztestület tagja, a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend emeritus Nagyperjele, a KEP alapító tagja részéről Közép-Európa témájú, a lengyel – magyar barátságot szimbolizáló festmény KEP részére történő adományozása és bemutatása, ennek alkalmából az Adományozó Okirat ismertetése, továbbá a megőrzésről és bemutatásról szóló dokumentum felolvasása az MTA Könyvtárának főigazgatója Prof. Monok István és Dr. Czeglédi József KEP elnök általi aláírás után

Dr.Czeglédi József, a KEP és az 56-os Dialógus Bizottsága elnöke, a közgazdaságtudományok kandidátusa, a Szervező Bizottság elnöke köszöntője a fórum résztvevőihez

Hölgyeim és Uraim, Tisztelt Államtitkár Úr, Elnök Urak, Tisztelt Tagtársak, Kedves Barátaim!
Engedjék meg, hogy mint a mai rendezvényt szervező KEP elnöke és egyben a Szervező Bizottság vezetője, nagy tisztelettel és szeretettel üdvözöljem a rendezvény valamennyi résztvevőjét. Külön köszöntöm a mai elnökségünkben ülő tagokat, mindenekelőtt a kormány képviseletében megjelent Potápi Árpád Államtitkár Urat, a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága vezetőjét, országgyűlési képviselőt, Kroó Norbert akadémikust, az Európai Mozgalom Magyar Tanácsa elnökét, a Tudományos Akadémia volt alelnökét, a KEP alelnökét, professzor Marinovich Endrét, a KEP társelnökét, a VERITAS főigazgató-helyettesét, nagykövetet. Külön köszöntöm Dr. Tanka László urat, a Magyar Világtalálkozó alapító elnökét, a Panoráma Világklub elnökét. Köszöntöm rendezvényünk valamennyi előadóját, szervezőjét, különböző társadalmi, gazdasági szervezetek képviselőit, KEP tagjait, partnereit. Köszöntöm a televízió, a rádió, a sajtó munkatársait. Mindenekelőtt köszönetemet szeretném kifejezni a résztvevők felé, hogy ebben a rendkívüli pandémiás helyzetben a jelentések már közel 40 millió fertőzöttről és mintegy 1 millió halottról szólnak világszerte. Önök megtisztelték jelenlétükkel mai rendezvényünket. Ennek a találkozásnak, talán fő célja éppen a száz évvel ezelőtti trianoni békediktátum reális értékelése, a következmények, tanulságok jobb hasznosításának elősegítése. Ezért úgy gondolom, hogy nekem a rendezvényt szervező egyesület vezetőjeként valamit röviden mondani kell arról, hogy egyáltalán mit teszünk konkrétan a KEP-ben az említett trianoni békediktátum káros következményei felszámolásáért.

Először: a KEP eddigi működése közel húsz évében több mint száz rendezvény keretében elősegítette lehetőségei szerint partnerei és jelenleg nyolc saját külföldi képviselete segítségével is a közép-európai, Kárpát-medencei és ezen keresztül az egykori trianoni utódállamok gazdasági, kulturális, turisztikai területfejlesztési, hagyományápolási, biztonságpolitikai együttműködését az EU normáinak megfelelően, tekintettel a Magyar Nemzet és különösen a magyar nemzeti kisebbségek érdekeire.

Másodszor: A KEP 2008-ban a dialógus középpontba állításával létrehozta éves nagyrendezvényét, a Társadalmi Párbeszéd Fórumot. Ez minden évben kiemelt közéleti rendezvényt jelent aktuális témákról. 2011 óta a Magyar Világtalálkozó kiemelt közéleti rendezvénye. A világtalálkozó a járvány miatt az idén maradt el először.

Harmadszor: a KEP rendszeresen és kiemelten foglalkozik az európai és elsősorban a magyar nemzeti kisebbségeket érintő témákkal. Ezek közül jelenleg is intenzíven támogatja a Székely Nemzeti Tanács több éve kezdeményezett aláírásgyűjtő akcióját az európai polgári kezdeményezés keretében az EU határozata alapján, amelynek határideje 2020. november 7. A több mint egymillió érvényes aláírásnak hét európai országból kell beérkeznie, ami még hiányzik. Egyébként az érvényes aláírás felhívás megtalálható három hónap óta a KEP honlap főoldalán is és megtehető november 7-ig. Ezekkel az akciókkal a KEP európai, ezen belül elsősorban a magyar nemzetiségi kisebbségek jogainak, autonómiájának megfelelő biztosítását kívánja elősegíteni.

Végezetül, negyedszer: konkrét példaként említem - a KEP Trianon melletti kiállásaként - azt a döntést, hogy múlt évben, amikor a Magyar Országgyűlés nagy többséggel törvényt alkotott arról, hogy a trianoni békediktátum századik évfordulója a 2020-as évben egyben a nemzeti összetartozás éve lesz, a KEP vezetősége nagy többséggel fogadta el javaslatomat, hogy a KEP 2020 évi Társadalmi Párbeszéd Fórumának témája Trianon 100. évfordulója legyen. Most nagyon boldog vagyok, hogy a pandémia okozta halasztás ellenére, ezt ma megszerveztük. Személy szerint is köszönöm ebben minden résztvevő támogatását. Gondjaink ellenére bizonyítani tudjuk a magyarság tehetségét, életképességét száz év tapasztalatai alapján is, mint Kárpát-medence nemzetállamainak legnépesebb országa is. A békediktátum még meglévő káros következményeit tovább fogjuk csökkenteni.

Köszönöm a figyelmüket.

Prof. Kroó Norbert akadémikus, az EMMT elnöke, a KEP alelnöke, az MTA v. alelnöke köszöntője

Elnök Úr, köszönöm a szót. Tisztelt Elnökség, Tisztelt Hallgatóság, Hölgyeim és Uraim!

Az Európa Mozgalom Magyar Tanácsa nevében nagy tisztelettel üdvözlöm önöket és köszönöm, hogy eljöttek erre a nem zérus-kockázattal rendelkező találkozóra.

Engedjék meg, hogy köszöntőként egy történettel szolgáljak Önöknek. Ez a történet életem első franciaországi látogatásához kötődik 1970 júniusához. Párizsban voltam, és azt kértem vendéglátóimtól, hogy szeretnék Versailles-ba kilátogatni. Ez júniusban volt, tehát az ötvenedik évfordulón, és szerettem volna megnézni a Petit Trianon (Kis Trianon) Palotát. Bevallom őszintén, mikor kísérőmmel együtt beléptünk, elsírtam magam. Kísérőm, aki azután nagy nemzetközi és nemzeti karriert futott be, a francia kutatási hálózatnak, a CNRS-nek lett az elnöke, és különböző nemzetközi fórumokon sok mindent tudtunk együtt csinálni, barátságunk egyre jobban erősödött. Ennek az volt az alapja, hogy miután elsírtam magam a Trianon palotában, átölelt és megszorította a kezemet. Ő ugyan már meghalt, de ezt a kézszorítást azóta is érzem, ez nekem optimizmust adott.

Azt kívánom Önöknek is, hogy az itt elhangzott előadások ehhez az optimizmushoz járuljanak hozzá. Nem csak ahhoz, hogy a koronavírus okozta nehézségeket túléljük, hanem ennél sokkal távlatibb, sokkal messzebbre nyúló és a Magyar Nemzetet sokkal inkább érintő kérdésekben is, ne veszítsük el optimizmusunkat. Kívánom az előadóktól, hogy segítsenek, hogy ezt az optimizmust erősítsük a mai találkozón is.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Dr.Tanka László
a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke, a Panoráma Világklub elnöke köszöntője

Szeretettel és tisztelettel köszöntök mindenkit!

Az elmúlt kilenc évben mindig itt voltam és mindig köszöntöttem a tisztelt hallgatóságot, de akkor a Magyar Világtalálkozónak ez volt a kiemelt közéleti rendezvénye, és most fordult először elő, hogy ezt a rendezvénysorozatot a X. Magyar Világtalálkozót el kellett halasztanunk. Nagy terveink voltak, 18 napra terveztük: 9 nap Magyarországon, 9 nap az elszakított magyar területeket kerestük volna föl, és velük együtt ünnepeltünk volna. Ember tervez, Isten végez, ezt a rendezvényt el kellett halasztanunk, és nagy örömömre szolgál, hogy dr. Czeglédi József és a csapata fölvállalta ezt a fórumot, és nagy megtiszteltetésnek érzem, hogy ilyen sokan eljöttek és részt vesznek ezen a rendezvényen.

A Panoráma Világklub ennek az egyik támogatója, együttműködő partnere.

Több mint 20 éve egy szellemi hidat épít a világban szétszóratott magyarok és a Kárpát-medence magyarsága között. 250 társklubunk van, 95 országban, mert hogy magyarok vannak mindenütt és egy a nemzet, bárhol is éljünk, összefogunk, összetartozunk, és a nemzeti összetartozás éve, és a Trianon 100. évforduló, azt gondolom, egy olyan apropót adott mindannyiunknak - a civil szervezeteknek-, hogy kapcsolódjunk ahhoz a kormányprogramhoz, amelyet a nemzetpolitika képvisel. És sokat járva a világba hadd mondjam el, hogy nagy tetszés fogadja ezt a törődést. Kimagasló Potápi Árpád államtitkár úrnak az a világjáró munkássága, amit a magyarság körében az összefogásért, az összmagyarságért tesz.

Ennek a Panoráma Világklubnak van egy háttér munkássága is, ezek a kiadványai, amely kiadványok főként a nyugati magyarok munkásságát gyűjtik össze. A jelmondatunk: „határtalan összefogás értékeinkért”. Én most egy kis csokrot a legutóbbi kiadványokból szeretnék átadni Potápi Árpádnak, néhány olvasnivalót. Tudom, hogy nem sok ideje van, de az egyik szám Csapó Endre Sydney-ben élő publicista írása, akinek tíz kötetben adtuk ki a munkásságát. Wass Albertet gondolom, nem kell bemutatni. Örökségkönyv, Wass Albert szellemi hagyatéka. A harmadik ilyen munka Várdy Huszár Ágnes, pittsburghi irodalomtörténész családregénye, amely Amerikában kötelező olvasmány. Itt még nem. A negyedik ilyen ajándék egy „Hazavárunk” című 18 dalból álló kis összeállítás, amelynek egyik darabját Trianon 100. évfordulójára készítettük, Fehér Irén írta a szövegét, és ha megengedik, akkor ezt a videoklipet nézzük meg. Jó tanácskozást, kellemes időtöltést kívánok. Köszönöm szépen figyelmüket.

Potápi Árpád, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, országgyűlési képviselő

Megnyitó előadás a Kormány részéről

Tisztelt Elnök Urak, Hölgyeim és Uraim, elnök asszonyok is vannak közöttünk, elnézést.

Sok szeretettel köszöntöm Önöket, köszöntöm a Club Pannónia és a Panoráma Világklubnak a tagjait, vezetőségét, minden kedves meghívottat és köszöntöm az előadókat is. Engedjék meg, hogy Gulyás Gergely miniszter úr nevében is köszöntsem Önöket, hiszen az ő felkérésére is - most itt finoman fogalmaztam - vállaltam a mai délutánt, hiszen az elnökség először őt kérte meg a nyitóelőadás megtartására, Ő pedig sajnos nem tudta a mai délutánját szabaddá tenni, és ezért kértek meg engem, hogy a nemzetpolitikáról beszéljek Trianon kapcsán. Mint ahogy az többször elhangzott, az idei esztendőt az Országgyűlés egy tavalyi döntésével, határozatával a Nemzeti Összetartozás Évévé emelte. Akkor, még a tavalyi évben, illetve még az idén kora tavasszal sem tudtuk azt, hogy a nemzeti összetartozás éve egyben a nemzeti szolidaritás éve is lesz, mert ez a pandémiás helyzet, a határok újra felállása, megszilárdulása, sőt átjárhatatlansága a nemzetrészeket, a világ nemzeteit és a nemzetrészeinket is el fogja választani, illetve elválasztja azóta is egymástól. Mégis azt gondoljuk, hogy az azóta eltelt időszak is a nemzetpolitikai eredményeknek is köszönhetően, illetve a szemléletváltozásnak is köszönhetően talán mégsem vagyunk annyira elszakítva egymástól, és ebből a nehéz helyzetből is talán megerősödve tudunk visszajönni. A Trianonról beszélünk, az előbb ugyan már láttunk a dalban, illetve a videóban egy térképet. Én is gratulálok a dalhoz, és köszönöm szépen. Erről a térképről van szó. Csak néhány dolgot jegyeztem fel, hogy a trianoni békediktátum miket tartalmazott. Számunkra a legfájóbb az volt, hogy az országunknak a területét több mint kétharmaddal csökkentette. Hogyha a horvátországi területekre is gondolunk, hiszen államszövetségben éltünk a horvátokkal. Perszonálunióban, erős szövetségben 800 éven keresztül, akkor még nagyobb ez a csökkenés, hiszen az a terület 325 ezer négyzetkilométer volt. Horvátország, Horvát-Szlavónország nélküli terület volt 282-283 ezer négyzetkilométer, ez csökkent a mostani 93 ezer négyzetkilométeres területre. A lakosság szintén óriásit csökkent 18 millióról 7,6 millióra. Ezen kívül a hadsereget minimalizálták 35 ezer főben, a gazdasági területeink nagy részét elveszítettük, erdeinknek a túlnyomó többségét elveszítettük. A nagyon jó termőföldjeink egy jelentős része, főleg a Délvidékkel, a Bácskával szintén az utódállamokhoz került. A hegységrendszerek gyakorlatilag teljesen elkerültek az országtól. Ha csak néhány történelmi várost veszünk sorra, hogyha gyorsan körbemegyünk, Pozsony, Komárom, Léva, Rozsnyó, Rimaszombat, Kassa, Ungvár, Munkács, Beregszász, Nagyvárad, Szatmárnémeti, Kolozsvár, Marosvásárhely, Brassó, Nagyszeben, Temesvár, Újvidék, Eszék és mondjuk még Lendvát betesszük, bár az nem nagy város, de a muravidéki magyarságnak, vagy a Muraköznek az a legnagyobb magyar települése, de mondhattam volna Zágrábot is, és a szlovák fővárost is megemlítettem, ezek mind az utódállamokhoz kerültek. Gyakorlatilag ezzel a trianoni békediktátummal Magyarországnak a jövőjét akarták ellehetetleníteni és egy vegetálásra ítélték. Nyilván a békekötők arra számítottak, hogy Magyarország néhány évi vagy évtizednyi fennállás után önmagától fog elpusztulni, hiszen gyakorlatilag teljesen életképtelenné vált az ország. Ebből kellett talpra állni 1920-ban, a húszas években, illetve nyugodtan mondhatjuk azt, hogy 1945 után is, annyi különbséggel, hogy még Pozsony előterében három települést Pozsonyhoz, illetve Csehszlovákiához csatoltak, de a helyzet hasonlóan nehéz volt. Hogyha nemzetpolitikáról beszélünk, vagy kell beszélnünk, akkor erre azért van szükség, mert a nemzet határai és az ország határai nem esnek azóta sem egybe.

Gyakorlatilag nemzetpolitika egy kicsit előbbről datálható, az 1860-as évektől, amikor is az akkori magyar politika felfigyelt - épp az MTA - arra, hogy magyarok élnek a Kárpát-medencén kívül is: a moldvai csángókról van szó. És őket, mivel nagyon erősen románosodnak el, őket haza kellene telepíteni, vagy vissza kellene, vagy át kellene telepíteni Magyarországra, de mivel nagy volt a számuk és ez egy nagyon nagy munka lett volna, ezért kezdetnek a bukovinai magyarságban gondolkoztak, és úgy képzelték, hogyha egy kisebb népcsoporttal ezt meg tudják tenni, akkor utána jöhetnek a moldvai csángók. Kísértetiesen ugyanígy eljátszották a II. világháborúban is. Mindenesetre a bukovinai székelységet megkeresték és a telepítést meg is kezdték Déva környékén 1883-ban, illetve az Al-Dunánál, és kisebb-nagyobb hullámokban ezek a telepítések zajlottak 1883 és 1911-12 között. Ha gondolják, erről nagyon sokat tudok beszélni, mert ennek a Székely Szövetségnek 13 évig voltam az elnöke, és gyakorlatilag a munkámnak egy jelentős része ebből állt. Az én nagyszüleimet is úgy telepítették át 1941-ben a végleges áttelepítésnél, amikor Bukovinának a magyar népét mind áttelepítették Magyarországra, előbb a Bácskába, majd onnan menekülniük kellett, és kerültek át a mai Magyarország területére, elsősorban Tolnába, Baranyába, Budapest környékére, Bács-Kiskun-megye három településére. Tehát a nemzetpolitika gyökerei oda datálhatók, de nyilván egyértelműen

1920 után az akkori magyar kormányoknak kellett foglalkozniuk a határon túli magyarsággal, akiknek a létszáma ma is körülbelül 3 millióra tehető. Hogy ma pontosan mennyien vannak a határon túli magyarok, illetve itt a Kárpát-medencében, erre becsléseink vannak. A népszámlálási adatokat, hogyha megnézzük, abból tudjuk megbecsülni, hiszen azok nagyon jók, de nem teljesen fedik a valóságot, nem kérdeznek rá a kettős vagy a többes identitásra, és azt is látnunk kell, hogy a nemzetiségiek közül általában többen szokták a többségi nemzethez tartozónak számíttatni magukat minden országban, mint az a valóság. És vannak olyan országok, ahol - például Ukrajnában nem volt népszámlálás, - több gondjuk is volt ennél, minthogy számolják az országuk lakosságát, annál is inkább, mert az 52-54 millióról Ukrajna lakossága az elmúlt 30 évben óriásit zuhant, lehet, hogy ma 32 milliót sem éri el, csak becslések vannak arra nézve, hogy mekkora lehet. Illetve Szlovéniában is másképp működött a népszámlálás, mint a többi közép-európai országban. Ott valamilyen bemondásos alapon becsülték meg a lakosságot.

Tehát most azt mondhatjuk, hogy körülbelül 2,5 millió-3 millió magyar van a Kárpát-medencében, és szintén körülbelül 2,5 millió emberről beszélhetünk, hogyha a magyar diaszpóráról beszélünk, hiszen ez a kettő nagy egység a Kárpát-medencei magyarság és a diaszpóra magyarsága. Újabban diaszpóra magyarságnak nevezzük mindazokat, akik nem a Kárpát-medencében élnek, hanem a világ többi más táján. Történelmi, gazdasági és egyéb családi, satöbbi okok miatt költöztek el az 1800-as, vagy még előbbi években egészen napjainkig. Az elmúlt időszakról hosszan beszélhetnénk a mai magyar nemzetpolitikának az alapjait Antall József kijelentése teremtette meg. Erre a teremben ülőknek a döntő többsége emlékszik és hallhatta is, ez 1990-ben hangzott el az MDF harmadik országos gyűlésén, hogyha a fórumnak a nevére pontosan emlékszem, ahol Antall József miniszterelnök úr híres mondása hangzott el, hogy „bár közjogilag ő tízmillió magyarnak a miniszterelnöke, de lélekben tizenötmillió magyaré". Amely óriási nemzetközi vagy diplomáciai botrányt váltott ki főleg a környező országokban, de ez a kijelentés alapozta meg a nemzetpolitikai intézményrendszernek is a létrejöttét, azt, hogy nekünk intézményesített formában államilag kell törődnünk a határon túli magyarsággal. Ennek a nemzetpolitikai rendszernek az elmúlt 30 évben voltak hullámhegyei, hullámvölgyei. Ezeket nem venném teljesen végig. Talán csak egy hullámhegyet hadd mondjak. Ez a 2001-es szavazás volt, amikor döntöttünk a státusztörvényről, és a hullámvölgy 2004. december 5-e, a népszavazás volt, ahol azért ne felejtsük el, hogy az igenek voltak többségben, tehát 51%-os igen győzelem volt, de mégis a kellő számú részvétel híján nem lett meg a kellő szavazat, ami kellett volna ahhoz, hogy a parlament foglalkozzon ezzel a dologgal. Utána pedig egy hullámhegy kezdődött el, talán még most is tart. Bár én vagyok ennek az államtitkára, ezért szerénytelenség lenne részemről azt mondani, hogy a kormánynak egy siker ágazata a nemzetpolitika, de talán mondhatjuk ezt, mert mások is ezt mondják rólunk, illetve a nemzetpolitikáról. És ez 2010-ben kezdődött el. Azt szoktuk mondani, hogy radikális irányváltás történt meg a nemzetpolitikában. Valóban intézményesített keretek között, jól kiszámítható programok alapján megnövekedett nominális támogatással is foglalkozunk a határon túli magyarsággal. Hogy mit örököltük? Ez egy jelképes Szentlászlói református templom, ahogy szét van lőve, és azóta már láthattuk azokat a képeket is, ahogy sikerült újjávarázsolnunk ezt a templomot, összefogva a horvátországi megmaradt magyar lakossággal. Valóban mi is a romokból kezdtük újraépíteni a nemzetpolitikánkat, és szívósan, sziszifuszi munkával, de velük szoros együttműködésben, egyetértésben és a célok meghatározásával csináljuk ezt a nemzetpolitikát.

Hogyha csak a támogatásokra kell gondolni. Hadd mondjak egy-két számot. Az utolsó szocialista kormányzat a hagyományos értelemben vett nemzetpolitikára 9,1 milliárd forintot költött 2009-ben, és hogyha a hagyományos nemzetpolitikára, arra a területre gondolunk, ami elsősorban hozzám tartozik, akkor ma azt mondhatjuk, hogy éves szinten 100 milliárd forint jut erre. De a nem hagyományos, a gazdaságpolitikai dolgokra, fejlesztési programokra, oktatás egyéb más területeire, civil segítségre, karitász tevékenységre, önkormányzati segítségekre, nagy állami és egyéb más vállalatoknak a támogatására is gondolunk, akkor ez a százmilliárdos szám ennél jóval több. Ennek a többszöröse, ami éves szinten a határon túli magyarság támogatására, programszerű támogatására jut, és évről évre őket eléri.

A legfontosabb intézményrendszerekről néhány szót. Ugye Önök is tudják, hogy 2004 és 2010 között nem működött a Magyar Állandó Értekezlet, ezt az akkori kormányzat gyakorlatilag nem megszüntette, csak nem hívta össze. Megyesi Péter volt, aki 2004-ben utoljára ezt a fórumot összehívta, aztán ez a fórum gyakorlatilag szüneteltette a tevékenységét. Azóta minden évben újra és újra természetesen ülésezik. Elindítottuk a Magyar Diaszpóra Tanácsnak a működését 2011-ben. És létrejött a Nemzetpolitikai Államtitkárság is, és ennek a pénzügyi alapja, amely a támogatásoknak a finanszírozásával foglalkozik, ez pedig a Bethlen Gábor Alap, talán ezzel a névvel is sokan találkoztak már. Most azt mondhatjuk, hogy körülbelül ötezer magyar, külhoni magyar intézménnyel és

szervezettel tartjuk majdnem napi szinten a kapcsolatot, és nyugodtan mondhatjuk azt, hogy ezt a kapcsolatrendszert olyan erőssé szőttük az elmúlt években, és természetesen nem csak a kormányzat és a nemzetpolitikai államtitkárság, hanem gyakorlatilag az állami és a nem állami intézmények együttesen. Hiszen a kezdeményezés is alulról jött, hogy legyen ilyen nemzetpolitika, és azóta is a társadalom széles rétege valósítja meg. Magyarország és határon túli társadalomra kell gondolni, ezt a magyar nemzetpolitikát, amelynek talán néha mi a kovászai vagyunk. 2010 egyik kimagasló vagy kiemelkedő eseménye volt a május 26-i szavazás az Országgyűlésben a kettős állampolgárságnak az elfogadásáról. Azóta körülbelül 1 millió 100 ezer állampolgárról beszélhetünk, akik az egyszerűsített honosítási eljárásnak köszönhetően kapták meg a magyar állampolgárságot. Köztük nagyon sokan olyanok, akik egyébként már voltak magyar állampolgárok, vagy akár többször is voltak magyar állampolgárok, hiszen 1918-ig egyszer, utána esetlegesen 1938 és 1941 között újra vagy 1944-45 között újra magyar állampolgárok lettek, és utána megint elveszítették az állampolgárságukat. Talán Kárpátalja a legszemléletesebb magyar terület, ahol annyi állam osztozkodott az elmúlt évszázad során, és egy-egy faluban az öregek úgy élték le az életüket, hogy soha sehova el nem költöztek, főleg, hogyha hölgyekről van szó, tehát még a „málenkij robot”-ban sem hurcolták el, meg katonának se kellett mennie. És most hirtelen megszámolva 5-6 országnak is voltak az állampolgárai, amíg vissza tudták kapni a magyar állampolgárságot. 2017. december 16-án a Sándor-palotában volt az ünnepélyes eskütétel, az egymilliomodik külhoni magyar állampolgár és a családja tehette le a három közjogi méltóság előtt az állampolgársági eskü. Ők a zentagunarasi, - aki ismeri ezt a települést. Csantavértól nem messze - zentagunarasi Lajkó család volt, ők jöttek át, és a feleséggel és két gyermekkel együtt négyen lettek magyar állampolgárok. Hogyha egységes Kárpát-medencéről beszélünk, akkor sok minden tartozik ide. Idetartozik az oktatás, a kultúra, a gazdaság, a média tér egyre jobban, és reméljük, hogy az élet más területén is. A jövőben reméljük, hogy egyre inkább a szociálpolitikában és az egészségügyben is egyre jobban egységes Kárpát-medencéről lehet beszélni.

Az oktatásról csak néhány szót. Vannak tisztán magyar állam, magyar kormány által finanszírozott oktatási intézményeink. Alapszintektől, óvodától egészen szinte az egyetemig. Aztán vannak olyanok, amelyek részben magyar finanszírozásban, de állami, tehát a többségi ország által felkarolt intézmények is vannak, vegyesen és főleg egyházi intézmények, ahol vegyes finanszírozási rendszer működik. De nyugodtan mondhatjuk azt, hogy szinte nem létezik olyan magyar oktatási intézmény, amelyet az elmúlt időszakban a magyar kormány ne támogatott volna valamilyen módon. Évente 225 ezer külhoni magyar óvodásról és iskolásról beszélhetünk, akiknek a taníttatását támogatjuk az oktatási-nevelési támogatással. 840 bölcsőde és óvoda fejlesztéséhez, illetve építéséhez. Az új építés kb. 150, amit a Kárpát-medencében végzünk, ez már harmadik ütemben zajlik. Ezeknek az átadása folyamatosan napról napra történik meg most már, hiszen már olyan stádiumban van. A negyedik ütemet talán el fogjuk indítani. Ott elsősorban a már meglévőket fejezzük be, illetve a működésüket fogjuk támogatni. És szintén nagyon sok iskolát, középiskolát, kollégiumot, szórványkollégiumot újítottunk fel az elmúlt időszakban, illetve építettünk szerte a Kárpát-medencében, de beszélhetnénk a diaszpóráról is. Diaszpórában körülbelül 250 magyar iskoláról tudunk, amelyek nem a Kárpát-medencében működnek. Itt vannak olyan kisiskolák, ahol négy-öt vagy tíz gyereket tanítanak lelkes szülők, de nem egy helyen, Ausztriában, Németországban, főleg Dél-németországban, Bajorországban, Württembergben, illetve Brazíliában, Argentínában, Kanadában, az USA-ban 200 fölötti iskoláink is vannak, hétvégi iskolák.

Az ifjúság támogatását is koordináltan próbáljuk megvalósítani, most már évről-évre. Támogatjuk a szervezeteiket, ezen kívül pedig lehetőséget biztosítunk nekik a találkozókra, illetve táborozásra. Ennek különböző fejlesztéseit hajtottuk végre. Itt éppen a Kopácsi Tangazdasági és Ifjúsági Központot láthatják itt Horvátországban. Azért mondom, mert én bonyhádi vagyok, és ez nekem viszonylag közel van, és többször szoktam oda átmenni. Az egyik legszebb magyar vidék ez a horvátországi, dél-baranyai terület, ajánlom mindenki figyelmébe, aki szereti a halászlevet, annak meg különösen, mert a legjobb magyar halászlevet Vörösmarton és Csúzán lehet enni, hogyha esetleg nem tudják, mindenképpen a Kovács Csárdát, vagy a Joszicsot keressék fel, ott van a legjobb. Innen nem messze van Kopács. Kopács arról is híres, hogy ott a Kopácsi rét, és ott pedig a Kopácsi keszeget, meg a pontyot sütik. És ott van az a kifeszített ponty, vagy csíptetett ponty, amit ahány kiló a ponty, annyi órát kell sütni: ilyen csíptetők közé, facsíptetők közé teszik, és azt a parázs fölé lógatják be, és így sütik ezt a pontyot, aki még ilyet nem evett, már ezért is érdemes elmenni Kopácsra, de azért is, hogy megnézzék ezt az ifjúsági központot.

A diaszpóráról beszéltem, és amiről még nem beszéltem, az a Határtalanul program. Önök is tudják, hogy 2011-ben indult meg ez a program. Most már 450 ezer diákot tudtunk határon túlra eljuttatni. Ennek a lényege, hogy magyarországi diák úgy az iskolarendszert ne hagyja el, hogy a kormány

támogatásával, iskolai osztálykeretek között legalább egyszer ne ment volna el határon túli magyar területre, ne ismerkedett volna meg ott a történelemmel, a tájakkal, városokkal, településekkel és gyerekekkel. Sajnos, ez a program is csakúgy, mint a többi programunk, a járványhelyzet miatt a tavasszal leállt. Úgy gondoltuk, hogy ősszel el tudjuk indítani, de most ősszel a járványhelyzet gyakorlatilag hányszorosan is rosszabb, mint ami volt tavasszal? Az igaz, hogy más a hozzáállásunk, de azért azt senki sem vállalja, hogy osztálykeretek között a gyerekeket utaztassuk ilyen járványhelyzetben. Nagyon reméljük azt, hogy a tavalyi hetedikesek, akik most nyolcadikosok, meg az idei hetedikesek majd együttesen tudnak elmenni tavasszal erre a kirándulásra. Ez azt jelenti, hogy körülbelül 200 ezer gyerekkel kell számolni, amikor megindulnak a buszok. Akik erre alapozták a családi gazdaságukat az elmúlt években, sajnosz, nagyon nehéz helyzetbe kerültek Székelyföldön, Erdélyben, Délvidéken, s a többi más helyeken, mert semmi vendégük nincsen azóta sem.

Kultúráról, ha beszélünk, szinte nincs olyan szervezet, akiket ne támogatnánk. Két programunk van, amiről talán önök is hallottak, a Petőfi Sándor-program és a Kőrösi Csoma Sándor Program, amikor is fiatalok kilenc hónapra kimennek Kárpát-medencei, vagy pedig diaszpóra közösségekhez, szervezetekhez, és ott kapják az ösztöndíjat azért, hogy ott dolgoznak, közösségformáló, közösségalakító, identitáserősítő tevékenységet folytatnak. Szerte a világban 225 ilyen ösztöndíjasunk van. Most még a déli féltekén van kint 20 ösztöndíjasunk, a többiek már mind hazajöttek, újabbat pedig sajnos nem tudtunk meghirdetni, mert gyakorlatilag az utazás is lehetetlenné vált. Akik vállalták azt, hogy továbbra is maradnak az adott területen, elsősorban Ausztráliáról van szó, Új-Zélandról, azok maradhattak, majd ők hazajönnek novemberben, de már újabbat nem hirdettünk meg. Itt is arra várunk, hogy a járvány lecsengjen, és utána újra tudjuk beindítani.

Egyházakról, nagyon sokat lehetne erről beszélni, a felújított templomokról, új templomoknak az építéséről, szinte bármelyik felekezetről, hogyha beszélünk. A zsidóságnál a legnagyobb ilyen projekt volt a szabadkai zsinagógának a felújítása. Csodálatos, ajánlom mindenki figyelmébe. Ha pedig egy másik templom, nemrégiben két héttel ezelőtt adtuk át az ákosi templomnak a felújítását. Ez egy református templom, egy nagyon szép háromhajós református templom, XII. században építették itt a Partiumban. Rengeteg ilyet lehetne említeni.

A nemzetpolitikának egyik új területe, egy-két éves területe, de azt is mondhatjuk, hogy az egyik legdinamikusabban fejlődő terület, ez a sport. Ha nemzetpolitikáról beszélünk, meg sportról beszélünk, itt is azért nagyon sokan éltünk a szocializmusban, vagy kommunizmusban, tudjuk azt, hogy igazából a nemzeti érzések leginkább a meccseken jöttek ki, vagy az olimpián, vagy a drukkolás során, amikor tényleg mindenki megvallhatta a nemzeti identitását, amikor a Népstadionban 60 meg 70 ezres tömeg előtt lehetett énekelni a Magyar Himnuszt, meg ordítani a „ria-ria-Hungáriát". Azért nem szólt akkor senki, más esetben nem nagyon. Én magam is egyszer elloptam társaimmal egy zászlót. Az volt a szerencse, hogy magyar zászlót loptunk és nem vörös zászlót, és így nem volt különösebb következménye ennek a dolognak, de a sport mindig is a nemzeti érzéseknek a megtestesítője és a nemzeti identitás megerősítője volt, egyre inkább most megint így van. Nemcsak ha a futballra gondolunk és az akadémiákra gondolunk, hanem például Erdélyben vagy Székelyföldön ilyen a jégkorong, ilyen a sísport, egyre inkább a lovassportnak a megerősítése, emellett pedig a más, általában inkább a labdajátékoknak az erősítése. Tehát próbáljuk azokat a sportágakat erősíteni, amelyek csapatsportágak, amelyek közösségeket formálnak.

Aztán egy új területe 4-5 éve a nemzetpolitikának a gazdaságpolitika, a szülőföldön való boldogulásnak a támogatása, nagy gazdaságfejlesztési programoknak az elindítása. Hiszen az, hogy ha valaki a Bácskában vagy még lejjebb, a Szerémségben magyarnak vallja magát, és ide akar tartozni, az egy szép dolog, viszont hogyha mi nem támogatjuk az ő tevékenységét, akár a vállalkozását, akkor a megélhetése eléggé nehézkes, és főleg az Unión kívüli országokban, ahol még pályázati lehetőség sincs olyan, mint nekünk. Egyre inkább azt látjuk, hogy mintha kiürültek volna ezek a területek. Ezt akartuk megállítani a gazdaságfejlesztéssel. Ma több százmilliárd forintról kell beszélni akkor, amikor gazdaságfejlesztési programokról beszélünk. Az elmúlt években több tízezer magyar vállalkozót támogattunk szervezett keretek, pályázati keretek között annak érdekében, hogy ők magyar embereket foglalkoztassanak, és magyar családoknak adjanak jövőt. Ez szintén a Bácskából, Délvidékről indult el, de már körbement az egész Kárpát-medencén, és remélem, hogy az elvándorlást jelentősen tudtuk ezzel mérsékelni. Sőt, ennek köszönhetően nem egy vállalkozó családot tudok, akik visszaköltöztek Németországból azért, mert erősítik a családi gazdaságukat.

Családok támogatása – ez is nagyon fontos terület. Egyre inkább próbáljuk erősíteni a magyar családokat nem csak itthon, hanem a támogatások egy részét át tudjuk adni a külhoniaknak is. Ilyen az anyasági támogatás, illetve a babakötvény, amit a későbbiek során a szülők befizetéseivel mindig tudjuk gyarapítani.

Egészségügyről beszéltem. Összefogott nagy programja ennek még nincsen, de előbb-utóbb ezt is meg kell teremtenünk. Most azt mondhatjuk, hogy egészségügyi célú fejlesztéseket tudunk támogatni, megvalósítani. Háziorvosokat támogatunk, gyermekorvosokat, fogorvosokat támogatunk, szakmai továbbképzést szervezünk meg az ő számukra, és a védőnői hálózatot kezdtük kiépíteni a Kárpát-medencében. Önkormányzatoknál van egy pályázatunk a testvérterületeseknek Ezek a kapcsolatrendszerek a mi támogatásunkkal valósultak meg az elmúlt években. Azért ez egy nagyon szemléletes dolog. Ez körülbelül 1200 ilyen kapcsolatrendszert vagy kapcsolatot jelent, és ha ezeknek a lakosságát összeszámoljuk, akkor 1,1 millió magyart értünk el ezzel a támogatással. Sajnos, mint ahogy gondolják önök is, ez leállt.

Médiatámogatással, ha ma valami történik, mondjuk Lendván, vagy Brassóban, vagy Újvidéken, vagy Kassán, az néhány perc múlva az egész magyar hírvilágban benne van, és mindenhol látható, hallható, és a híreket is így állítjuk össze, hogyha gondolnak a reggeli időjárás-jelentésre, az is végigmegy a Kárpát-medencén, illetve délután hasonlóan a hírek is így működnek. Mindenhol megcsináltuk a stúdiókat, mindenhol ott vannak a munkatársaink és a hírek azonnal bent vannak. A médiát is támogatjuk egyébként, sőt ott, ahol nagyon nehéz a megélhetés, például Kárpátalján, kiegészítő fizetést is tudunk nekik adni. Mindezek után azt tudjuk mondani, hogy talán ezeknek az intézkedéseknek köszönhetően legalábbis mi ezt a „brand”-et akarjuk építeni, a szlogent, hogy „magyarnak lenni a Kárpát-medencében hátrány helyett legyen újra előny, vagy legyen előny”. Itt például gondoljunk egy vállalkozóra, mondjuk Erdélyben. Jól beszéli a román, a magyar nyelvet, egy idegen nyelvet vagy kettőt bír, ismeri a két országnak a jogrendszerét, gazdasági kapcsolatai megvannak az egész Kárpát-medencében. Aki okos és jól vállalkozik, vagy más tevékenységet végez, sokkal könnyebben tud érvényesülni, mint például egy magyarországi vállalkozó.

Járványhelyzetről részletesen nem mondtam, de összeszedve, azt tudjuk mondani, hogy a programjaink nagy része március közepén leállt, aztán gyorsan próbáltunk váltani és online üzemmódba áttenni a tevékenységünket, és a partnereinkkel is így tartani a kapcsolatot. Például vállalkozókkal konferenciákat hívtunk össze, és folyamatos képzést valósítunk meg a számukra. Gyerekeknek számos pályázatot írtunk ki, illetve vetélkedőket szerveztünk meg. Azt mondhatjuk, hogy a tavasszal, illetve a nyáron több tízezer gyereket, de még több felnőttet, szülőket, nagyszülőket szoktunk megszólítani, és a családok együtt játszottak, főleg a karantén helyzetben a különböző programjainkon. Meghirdettük a jól tanuló, jó sportoló pályázatot. 247 pályázat érkezett be mindenhonnan a Kárpát-medencéből, és most látjuk azt, hogy milyen tehetséges gyerekeink vannak mindenhol. Hihetetlen, hogy milyen jó eredményekkel bírnak, milyen kiváló tanulmányi eredményeket tudnak felmutatni. És szeretnénk ezeket a gyerekeket felkarolni és nem elfelejteni, hanem a következő években is foglalkozni velük, és végigkísérni az életpályájukat azért, hogy ne felejtődjenek el. Amire még szintén felhívnám a figyelmüket, volt egy videó pályázatunk, hatszáz kisfilm érkezett be, ahol Trianonról beszélnek, nemzeti identitásról, hazaszeretetről, magyarságról, Magyarországról. És ez a három kislány, ők székelyföldiek, vagy székely kislányok, ők nagyon humorosan fogalmazták ezt meg öt percben. Most ezt nem tudjuk levetíteni sajnos, meg ezeket a filmeket, de naphosszat lehetne nézni, de hadd hívjam még egyre fel a figyelmet. Ezt otthon beütik, ezt is meg tudják nézni, de például van a 102 éves Juliska néni története, ezt csak beírják a keresőbe, hogy 102 éves Juliska néni, és hihetetlen, hogy az az idős asszony milyen egyszerűen fogalmazza meg az ő életén keresztül az egész magyarságnak a 102 éves történetét. Derűvel, optimizmussal, úgy, hogy végiggondolja, hogy mit élt ő át, meg az ő családja, nem volt azért annyira könnyű az az egy évszázad. Ajánlom figyelmükbe érdemes megnézni.

És hogyha nemzetpolitikát akarnak látni, nemcsak a mi tevékenységünket, hanem azokat, akik a nemzetpolitikával foglalkoznak, az a www.kulhonimagyarok.hu -ra, hogyha felmennek, nagyon sok mindent találnak meg. Jó azt látni, hogy egyre többen itthon is magyarok, nem idegenül állunk a magyar nemzettársainkkal szemben, hanem egy nemzetben gondolkozunk. Köszönöm szépen a meghívást, elnök úr. Örömmel tettem neki eleget és remélem, hogy valamennyit én is hozzátettem a mai délutánhoz.
Köszönöm.

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

Nemzetpolitika 2010–2020

1920

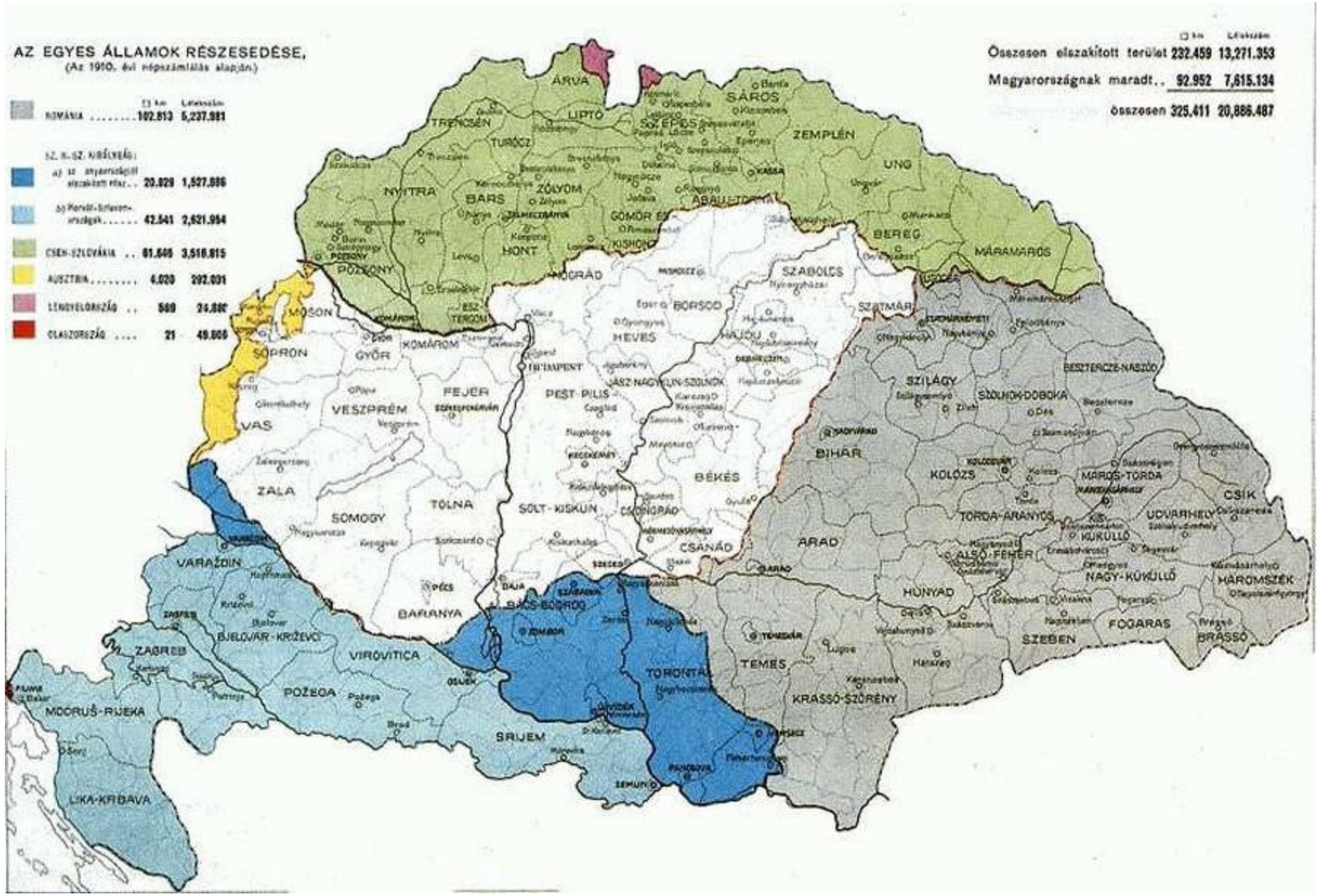

Magyarország Horvát-Szlavónországot nem számítva elveszítette **területének 67%-át**, **lakosságá**nak pedig **58,3 %-át**:

- területe **282 800 km² -ről 92 900 km² -re**,
- lakossága **18 264 533 főről 7 615 117 főre** csökkent
- **4 241** gyárból **2 166**-ot veszítettünk
- **19 723 kilométer vasút**vonalból csak **8 364 kilométer** maradt
- **92 város** került határon túlra
- Elveszítettük **út- és a csatorna**hálózatunk **80 %-át**

A békeszerződés **35 000 fő**re korlátozta **a magyar hadsereg létszámá**t

Mit örököltünk 2010-ben?

leépített nemzetpolitikai intézményrendszer

magára hagyott külhoni magyar intézmények és szervezetek

bizalmatlanság az anyaország és a külhoni magyarság között

A szentlászlói református templom felújítás előtt

Hová jutottunk 10 év alatt?

működő nemzetpolitikai intézményrendszer
folyamatos kapcsolattartás

nagyságrendileg megnövelt támogatások
rendszerszintű programok

egységes Kárpát-medence
egységes nemzet

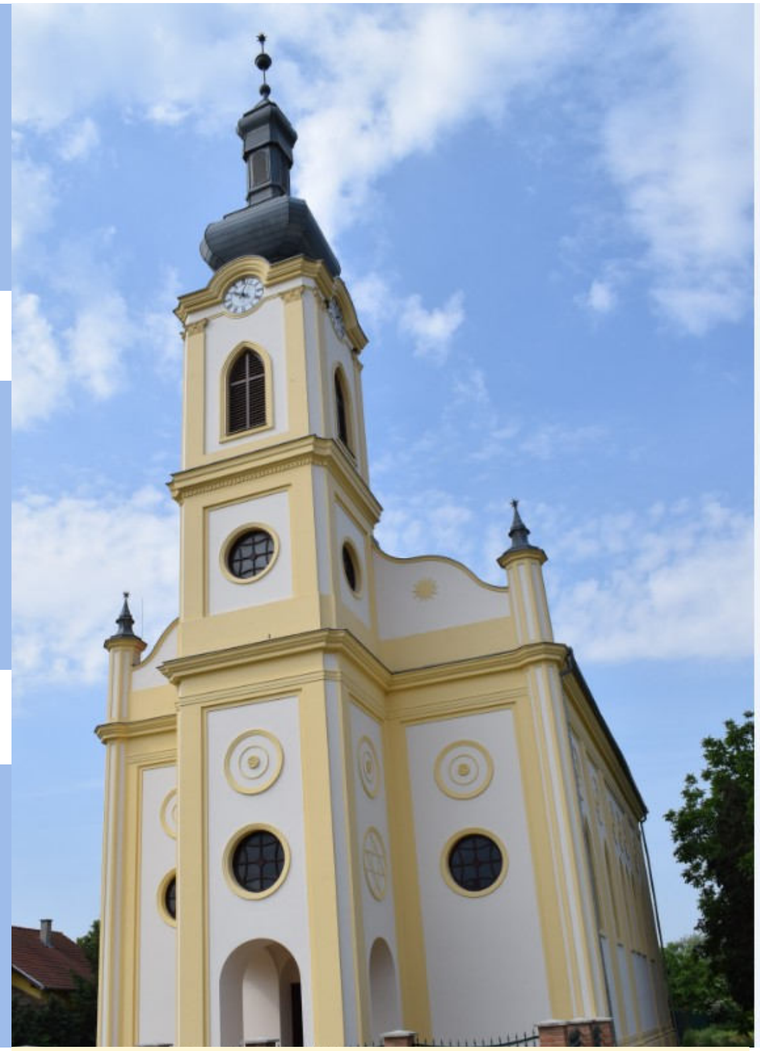

A szentlászlói református templom felújítás után

Működő nemzetpolitikai intézményrendszer

folyamatos kapcsolattartás

- Újraindítottuk a MÁÉRT-ot
- létrehoztuk a Magyar Diaszpóra Tanácsot
- felállt a Nemzetpolitikai Államtitkárság, létrehoztuk a Bethlen Gábor Alapot

nagyságrendileg megnövelt támogatások

rendszerszintű programok

- Megtízszereztük a nemzetpolitikára fordított forrásokat
- 5000 külhoni magyar intézmény és szervezet tevékenységét támogattuk
- Minden külhoni magyar közösséghez eljutottunk
- Programjaink révén folyamatossá és kiszámíthatóvá tettük a külhoni magyarok támogatását

egységes kárpát-medence – Közjogi egység

- 2011 óta mintegy 1 millió 100 ezer külhoni magyar kapta meg, illetve kapta vissza magyar állampolgárságát
- A külhoniak választójogot is kaptak: az országgyűlési választások és az országos népszavazás mellett az EP választáson is
- 400 ezer névjegyzékbe vett külhoni magyar állampolgár

2017. december 16., Sándor-palota az egymilliomodik külhoni magyar állampolgár eskütétele

egységes kárpát-medence – egységes nemzet

oktatás

- Tematikus éveink keretében minden külhoni magyar közoktatási intézménybe eljutottunk
- Évente 225 ezer külhoni magyar óvodás és iskolás anyanyelvi oktatását támogatjuk
- 840 bölcsőde és óvoda fejlesztéséhez, illetve építéséhez járulunk hozzá
- 50 magyar középiskola, kollégium és szórványkollégium, 8 külhoni magyar tannyelvű felsőoktatási intézmény, magyar kar működtetéséhez nyújtunk állandó támogatást.

Kemény Zsigmond Szórványoktatási Központ, Szamosújvár

egységes kárpát-medence – egységes nemzet

ifjúság

- A Határtalanul Program révén már mintegy 450 ezer diák utazását támogattuk
- A Rákóczi Szövetség lebonyolításában működő Diaszpóra Programmal évente 1000 diaszpórában élő fiatal jut el a Kárpát-medencébe
- **Pályázati felhívás**unk keretében már több mint 1000 külhoni magyar ifjúságot célzó tevékenység megvalósításhoz járulunk hozzá

Tangazdaság és ifjúsági központ, Kopács

egységes kárpát-medence – egységes nemzet

kultúra

Márai Sándor Emlékház és Kiállítás, Kassa

- A nemzeti jelentőségű intézmények és programok révén 170 intézmény és szervezet programjainak fenntartható működését biztosítjuk
- Pályázati programjaink keretében évente 3000 identitásőrző tevékenység megvalósítását segítjük
- A Petőfi Sándor Program és a Kőrösi Csoma Sándor Program révén már 270 diaszpóra és szórvány közösségben vagyunk jelen

Kézművességek Háza, Dobrona

egységes kárpát-medence – egységes nemzet

EGYHÁZ

a felújított ákosi templom

2010 és 2020 között a Magyar Kormány támogatásával mintegy 1600 külhoni templom, plébánia, parókia, egyházi közösségi ház újult meg, illetve épült

2018-tól a történelmi egyházakkal együttműködve kifejezetten egyházi feladatok ellátására is küldünk ösztöndíjasokat a Kőrösi Csoma Sándor Programban

a felújított szabadkai Zsinagóga

egységes kárpát-medence – egységes nemzet

sport

Kiemelten támogatjuk a sportrendezvények és a sportfejlesztések megvalósítását:

- futball
- jégkorong
- síelés
- lovassport

a Székelyföldi Jégkorong Akadémia új központja és kollégiumának alapkőletétele, Csíkkarcfalva

egységes kárpát-medence – egységes nemzetgazdaság

Nagyvállalkozói mentorképzést valósítunk meg minden régióban, elsőként Vajdaságban

- 2015 óta 145 felszerelt szaktanterem, tanműhely és tangazdaság létrejöttéhez járultunk hozzá a külhoni szakképző intézményekben
- Már ezer külhoni magyar vállalkozó szakmai és anyagi támogatását valósítottuk meg
- Kárpát-medencei vállalkozói hálózatot működtetünk 300 aktív taggal

egységes kárpát-medence – egységes nemzet

Családok

- A külhoni magyarok is igényelhetik az anyasági támogatást (64 125 Ft) és a **babakötvény**t (42 500 Ft), babacsomagot biztosítunk az anyasági támogatás Kárpát-medencei igénylőinek
- Táborokat és egyéb programokat szervezünk családok és fiatalok számára
- Támogatjuk a családokat segítő szervezeteket, vállalkozókat
- Programjainkkal évente 7500 külhoni családhoz jutunk el

egységes kárpát-medence – egységes nemzet egészségügy

a Studium Prospero Alapítvány orvoslakásai, Gyergyószentmiklós

- Számos egészségügyi célú fejlesztést valósítunk meg a külhonban

- Támogatjuk a Kárpát-medencei szintű jelenlétet a hazai és nemzetközi egészségügyi konferenciákon és találkozókon

- Évente szakmai továbbképzéseket szervezünk a külhoni magyar gyermekegészségügyi szakemberek számára

- Folyamatban van a védőnői hálózat Kárpát-medencei kiterjesztése

egységes kárpát-medence – egységes szerszet

Önkormány zatok

A Kárpát-medencei testvértelepülési programmal már több mint 1200 magyarországi és külhoni magyar település testvértelepülési kapcsolatának kialakítását és megerősítését támogattuk

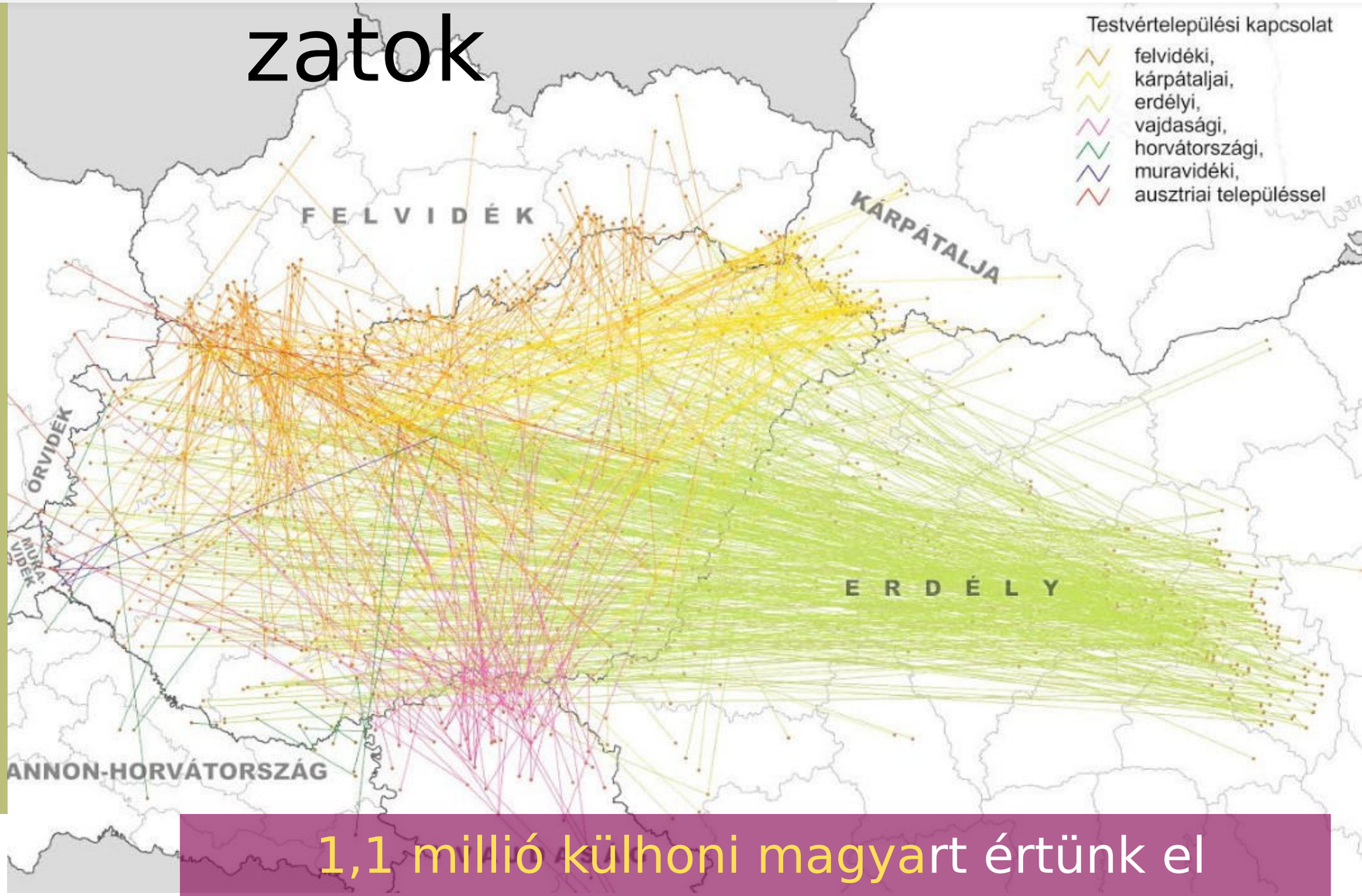

1,1 millió külhoni magyart értünk el

egységes kárpát-medence – egységes nemzet

A TV21 Ungvár székháza, Ungvár

2019 júniusában hagyományteremtő céllal megszerveztük a I. Kárpát-medencei Magyar Médiatalálkozót

Az elmúlt években számos külhoni magyar médium létrehozásához és fejlesztéséhez járultunk hozzá

magyarnak lenni a Kárpát-medencében hátrány helyett újra előny

nemzetpolitika a járványhelyzetben

A Nemzeti Összetartozás Évéhez kapcsolódóan a nemzetpolitikában:

Cél: a magyar nemzet életerejét a világméretű sikerektől a kisközösségi eredményekig együttesen mutassuk be

A sikertörténetekkel, személyes és közösségi történetekkel a www.kulhonimagyarok.hu oldalunkon ismerkedhetnek meg az érdeklődők

A Nemzetpolitikai Államtitkárság idei programjai ezen tematikus év keretében, ahhoz kapcsolódva valósultak és valósulnak meg

vállalkozóknak szóló programok

Kárpát-medencei magyar vállalkozók I. online találkozója

200
külhoni magyar vállalkozó vett részt

szakmai partnerünk:

DESIGN TERMINAL
OPTIMISTS FIRST

Vállalkozz, Vajdaság!

Támogatásunkkal a Prosperitati Alapítványegy új online platformot indított a kezdő és fiatal vállalkozóknak

gyerekeknek és fiataloknak

Miénk a város! játék	2500 külhoni gyerek **60 000 megoldás**t küldött be, 115 Csodasarok talált gazdára
Határtalanul középiskolai vetélkedő	Online formában szerveztük meg tavasszal a **2019/2020-as vetélkedő Nagydöntőjé**t, tegnap pedig a Nagy Nyári Határtalanul Vetélkedő döntőjét, melyben a diaszpórából is részt vettek A versennyel már **több mint 100 ezer diák**ot értünk el
Középiskolások online képzése	Online workshopokat szerveztünk a Hello Wooddal, amelyen mintegy 100 fiatal vett részt

gyerekeknek és fiataloknak

Milyen jó, hogy itt vagyunk videópályázat

közel 600 kisfilm és videóüzenet érkezett

A legsikerebb pályamunkák elérhetőek a www.kulhonimagyarok.hu oldalon

Jó tanuló, jó sportoló pályázat

Az oktatási-nevelési támogatáshoz kapcsolódóan hirdettük meg azok számára, akik a sportban is sikeresek

247 pályázat érkezett

régiónként egy fő „Az év külhoni magyar jó tanulója, jó sportolója” címben és fejenként 300 ezer Ft összegű pénzjutalomban részesül

www.kulhonimagyarok.hu

hírek

Orbán Viktor Budapesten fogadta Kelemen Hunor RMDSZ-elnököt

Orbán Viktor magyar miniszterelnökkel találkozott hétfő reggel Kelemen Hunor parlamenti képviselő, az RMDSZ elnöke – adta hírül a magyar érdekvédelmi szövetség a Facebook-oldalán.

Brassó megyei törvényszék: nem szabadulhat a terrorizmusért elítélt Szőcs Zoltán

A Brassó megyei törvényszék hétfői ítéletében megváltoztatta az elsőfokú bírósági határozatot, így mégsem szabadulhat a terrorizmus miatt elítélt székelyföldi Szőcs Zoltán.

A Kárpát-medence arcai

„Fontos, hogy mindenki megkapja a kulturális táplálékot” – Komáromi Kristóf Nagyenyeden

Komáromi Kristóf szívügyének tartja a szórványterületeken fogyásban lévő magyarság identitásának erősítését. Először a Kőrösi Csoma Sándor Program, majd pedig a Petőfi Sándor Program ösztöndíjasaként teljesített missziót

„Közösségben többet érhetünk el” – Tóth Noémi még a legkritikusabb román szülők szívébe is belopta magát

Sokéves színházi és táncművészeti tapasztalattal rendelkezik előadóként és szervezőként is – ez jelentette számára a biztos alapot a külhoni kulturális tevékenységhez. A szórványmagyarság támogatására életre hívott Petőfi Sándor Programra az interneten bukkant rá. Kezdetben abban reménykedett, hogy Új-Zélandon fogja erősíteni a

pályázati felhívások

FELHÍVÁS – Jó tanuló, jó sportoló

A Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága „Jó tanuló, jó sportoló” címmel felhívást hirdet a külhoni magyar régiókban – Erdélyben, Felvidéken, Vajdaságban, Kárpátalján, Muravidéken és Horvátországban – tanuló diákok számára.

Nemzeti Összetartozás Napja – „Milyen jó, hogy itt vagyunk” címmel videópályázatot hirdet a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága

Június 4-e, a nemzeti összetartozás napja alkalmából, az erős magyar közösségek és a nemzeti összetartozás éve keretében fiataloknak szóló videópályázatot hirdet a Miniszterelnökség

programok

Tanulmányi kirándulási lehetőség magyarországi és külhoni iskolásoknak

Köszönöm a figyelmet!

www.kulhonimagyarok.hu

A Nemzetpolitikai Államtitkárság Facebook oldala

Prof. Pók Attila, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete ny. tudományos tanácsadója, a Kőszegi Felsőbb-fokú Tanulmányok tudományos tanácsadója, az EMMT alelnöke

Trianon a magyar politikai gondolkodás történetében

Hölgyeim és uraim, az előadásom nem egy monográfia vázlata, hanem csak néhány gondolatot szeretne felvillantani a magyar politikai gondolkodásnak azokból a motívumaiból, amik ilyen vagy olyan módon a mai napig velünk vannak, a mai közbeszédet is formálják. Mi történészek nem büszkélkedhetünk azzal, hogy egyedül mi vezetünk a múlt és a múlthoz vezető feltáró ásatásokat. A múlthoz nagyon sok út vezet, a jelenlévők a tudomány útját választották, de a múlttal foglalkozik a politika, foglalkozik az oktatás, foglalkozik a közemlékezet, és a politikai gondolkodásnak egy sajátos dilemmája az, hogy néha azok az emberek, akik egyetemi tanárként, kutatóként foglalkoztak alapvető politikai problémákkal, hirtelen a hatalom közelébe kerülnek. Ez gyakrabban okoz problémát, mint sikert. Ezzel együtt úgy gondolom, hogy mind a gyakorló politikusoknak a politikai gondolkodása, mint azoknak a politikai gondolkodása, akik nem kerültek soha közel a hatalomhoz, tanúságul szolgálhat mai közbeszédünk. Először is a fogalmak hatalmáról. Ha megnézzük a Trianonról szóló irodalmat, legyen az szaktudományos, vagy politikai, amikor bevezetőknek, vagy egy könyvnek címet adnak, vagy pedig fejezet címet: „Bukás, centrifugális és centrifugális felbomlás, felosztás, összeomlás, széthullás, széthúzás, széttépés valamennyi szerepel". Most az, hogy egy-egy szerző vagy egy politikus egy beszédének vagy a könyvének milyen címet ad, az eleve sugall valamilyen felfogást. Ha azt mondja, hogy összeomlás, akkor a belső erőkre koncentrál. Hogyha szétzúzásról beszél, akkor inkább a külső erőkre, és így tovább.

Nézzük most a motívumokat, hogy a politikai gondolkodásban milyen máig ható motívumok vannak. Az egyik a teleologikus gondolkodás, hogy tulajdonképpen Trianon problémája a múltnak a problémája, vagy a jelennek a problémája, mennyire a múlt, mennyire a jelen. Van egy olyan motívum a magyar politikai gondolkodás valamelyik Muhitól Mohácson, Majtényon, Világoson keresztül vezet Trianonig egy szálat, minthogyha szinte determinálva lennének ezek a kudarcok, ezek a tragédiák a magyar történelemben.

Van egy másik megközelítése is ennek a problémának, amelyik az optimista, amelyik azt mondja, hogy mindezeken túljutott a magyar nemzet, tehát a magyar nemzet mégiscsak egy sikeres nemzet mindezeknek a tragédiáknak az ellenére. És ez az egyik nagy problémája a politikai gondolkodásnak, hogy az állam halála és a nemzeti lét folyamatossága hogyan viszonyítható egymáshoz? Milyen formában lehet megőrizni a nemzeti létet, mennyiben elengedhetetlen szükségszerűség egy nemzet fennállásához egy államnak a funkcionálása. Ha arra gondolunk, hogy a lengyelek hogyan élték meg történelmüket 123 éven keresztül, bár nem volt a lengyeleknek állama, és a lengyel nemzettudat az ébren maradt. Ez az emlékezetpolitikában is egy nagyon fontos dolog, hogy most az állam halálára vagy a nemzeti lét folyamatosságára emlékezzünk. Abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a revízió korlátairól és lehetőségeiről nem kell beszélnem, hiszen az Zeidler Miklós barátomnak a témája. Itt hívnám fel a figyelmet arra, hogy ha valaki a Trianonhoz fűződő politikai gondolkodás problémáit egy könyvben akarja vizsgálni, akkor egy olyan 5-6 kilós könyvet tudok ajánlani, amit Zeidler Miklós szerkesztett és az Ozirisz Kiadónál jelent meg. Ebben a tudományos és nem tudományos, a szépirodalmi, a Trianon problematika nagyon sok fontos írását foglalta össze. A kulcskérdés, az ok és felelősség hogyan viszonyul egymáshoz az áldozatiság és a önvizsgálat. Ezt most a 100. évforduló kapcsán a vitákban is sokat tapasztalhattuk, hogy az okoknak és a felelősségeknek a belső és a külső tényezői hogyan oszlanak meg. Hiszen most csak egy-egy gondolatot szeretnék felvillantani. Az egyik megközelítés, amit a két háború között is több gondolkodó képviselt, így például itt Németh Lászlónak egy 1934-es szövegét idézem: „Magyarország régi alakjában nem maradhatott fenn, az engedékenység éppúgy felrobbantotta volna, mint a türelmetlenség". Ez egy nagyon kemény álláspont, nagyon sok vitának a témája. Előadásom második részében, majd amikor a megoldási lehetőségekről van szó, ismét utalni kell Németh Lászlóra, aki arról beszélt, hogy létre kell hozni valamilyen módon a dunai népek az ő szép szóhasználatával tej-testvériségét. Ez lehet egy kiút. Van egy olyan megközelítés, ezt például nem XX. századdal, hanem egy kora újkorral foglalkozó, kiváló történész, Szakály Ferenc képviselte annak idején, hogy tulajdonképpen az egész trianoni problémakörnek a gyökerei Mohácshoz vezethetők vissza, hiszen az a vérveszteség, azok a betelepítések, amik Mohácsot követték, tehát annak a 150 évnek a következményeit megfelelő változtatásokkal lehetett érzékelni az első világháború utáni döntéseknél.

De egy másik megközelítés, amire Pető Sándort, a két háború közötti magyar újságírásnak és gondolkodásnak egy kiemelkedő személyiségét idézzem. Az elit megosztottsága, hogy mennyire jönnek belülről azok a tényezők, az első világháború előtti elitnek a felelőssége mennyire definiálható a trianoni tragédia létrejöttében. Pető 1925-ös álláspontja szerint a felelősséget meg kell osztani az

októbristák és a háború előtti 67-es kormányok, meg a háborús kormányok sokféle balfogása és mulasztása között. Ő nem Mohácsig akart visszamenni, ő az 1880-as, 90-es évekre utal vissza. Ez is nagyon sok tudományos és nem tudományos vitának a témája, hogy a mindenkori elit mekkora felelősséggel tartozik különböző irányai egy-egy ilyen nemzeti tragédiáért. Nagyon elterjedt a politikai gondolkodásban a Németországból átvett, de a vesztes országokban nagyon gyakori, úgynevezett „tőrdöfés" elmélet. Egy 1920-as évek végéről vett propaganda kiadványból vettem ezt a mondatot egy Zeidler Miklós szerkesztette könyvből. Egy nagyon markáns megfogalmazása a „tőrdöfés" elméletnek. „Minket, németeket és magyarokat az egész világ egyesült hadereje sem tudta volna legyőzni, csak az árulás, gonoszság, a lelkek félrevezetése és megfertőzése. A nép nagy részének inkább kellett a senkiháziak által adott nagy szabadságnak nevezett rendetlenség, fegyelmezetlenség, mint az igaz magyar urak, bölcs, de kemény rendje és fegyelme." Ez is egy nagyon gyakori motívum.
Ugyanakkor van egy sajnos korán meghalt kollégám, markánsan képviselte ezt a nézetet, Tőkéczki László, aki azt mondja, hogy „nem, a trianoni tragédiának nincsenek ilyen mély történeti, akár az 1880-as, vagy 1890-es évekig, vagy Mohácsig visszavezetett gyökerei", ő azt mondta egy 2000-es írásában, hogy a Trianont az I. világháború utolsó két évének nagyhatalmi érdekeiből és a korábban adott antant ígéretek beváltásával kotyvasztották össze olyan emberek, akik nagy részének fogalma sem volt a térség történelméről és valóságáról. Ez a gondolat is markánsan jelen van mai vitáinkban. A politikai gondolkodásnak az okok és felelősök keresése mellett egy alapkérdése az, hogy ha szembe kell néznünk a Trianon által létrehozott valósággal, mik a továbblépési lehetőségek. Milyen irányba lehet elmozdulni? Az egyik, ami elsősorban a 20-as évek vége felé vált nagyon erőssé a nemzetközi közvélemény mozgósítása. „Hirdessük," - idézem szintén ebből a propagandairatból a '20-as évek végéről -, „hogy az 1000 éves Magyarország elválaszthatatlan gazdasági és politikai egység szerves egységet képez". Na most, nagyon érdekes, hogy ez az egyik legmarkánsabb elem a magyar politikai gondolkodás folyamatosságában, hiszen két igencsak ellentétes személyiségtől hozok most idézetet. 1975-ben Kádár János a Helsinki konferencián mondta azt, hogy amikor először vitte a szocialista vezetés a nemzetközi közvélemény elé a magyar kisebbségeknek a problémáját. „Múltunk és jövőnk, 1100 éve él itt nemzetünk államot alapítva múltunk és jövőnk egyaránt az itt élő népek sorsához kötődik". És nagyon érdekes, hogy „ha lehetséges, még fokozottabban így van ez a magyar nép esetében, mely évszázadokon át a hadak útjának kereszteződési pontján állt és mérhetetlen véráldozatokat hozott, hogy fönnmaradhasson, és megőrizze államát a fenyegető pusztulással szemben". Érdekes, hogy ez a szocialista kommunista időszaknak egy bizonyos pontján is előjön. Tehát ennek olyan ereje van, ennek a gondolatnak, ennek a problémának, olyan fontos a nemzeti kohézió fenntartása szempontjából, hogy ezt Kádár elmondta Helsinkiben. És ez nincs olyan távol Orbán Viktornak a sátoraljaújhelyi beszédétől, amikor azt mondta, hogy „bár évszázadok alatt magyarok százezrei estek el a csatatereken, láthatta az egész világ, hogy a magyar nemzeten nem fog se a golyó se a kardvas". A különböző típusú társadalmakban, politikai helyzetekben, hogy forduljunk a nemzetközi közvélemény felé és mutassuk meg az eleinket, ez egy nagyon markáns motívuma a politikai gondolkodásnak. A másik opció a regionális összefogás és az autonómiák. Alapprobléma ez is. Itt egy Szabó Dezső idézetet hoztam, és talán nem tudják, hogy Szabó Dezső festő is volt, és ez az ő festménye, ami a szekszárdi vasútállomáson van. Egy nagyon gyakran ismételt szempontot ír le: „Magyarországnak közelebbi és távolabbi szomszédaival két nagy lidércnyomása van: Németország és Oroszország Amelytől csak akkor szabadulhatunk meg, ha létrehozzák a Kelet-európai Államok Szövetségét. A szomszédos államokkal szemben tulajdonképpen csak a fair kisebbségi politika lehet egy opció." Abszolút velünk élő probléma a mai napig.
Összefoglalásként Romsics Ignác kollégámnak a summázatát szeretném itt ismertetni. És ebben azt hiszem, hogy ma nagyjából konszenzus van a szakmában és a politikai gondolkodás meghatározó tényezőinél. Szerinte négy fő oka volt Trianonnak. Az egyik, ami a Monarchia belső dinamikájából következik, az ország soknemzetiségű jellege, a különböző nacionalizmusok ereje. Első a szomszédos országoknak az irredenta politikája, a nagy háború győztes nagyhatalmainak az érdekei, amihez egy nagyon intenzív - és ezt gyakran elfelejtjük, egy angol kolléga írta ezt meg először alaposan - propagandának milyen nagy szerepe volt. Sok-sok millió röplap és más típusú propaganda jutott el a Monarchiába és azon belül Magyarországra is. És végül a Kárpát-medencében kialakult kaotikus háború utáni állapotok és a forradalmi kampányok inkompetenciája. Az utolsó mondatot én nem osztom annyira. Én úgy látom, hogy azért a mainstreamben, a tudományban és a politikában azért nagyjából egyetértés van ezekben az okokban, hogyha az egyes elemeinek az előtérbe állítása vagy háttérbe szorítása jelen van. Úgy látom, hogy a rendszerváltozás óta is ezek az okok nagyjából meghatározóként értelmezhetők.
És végül mit lehet mindebből politikai következtetésként levonni, hiszen a politikai gondolkodás a politikáról szól? Szintén egy Romsics idézettel szeretném befejezni, ami általában érvényes szerintem: „a magyarság teljes joggal tartja igazságtalannak a Trianoni, illetve a '47-ben helyére lépő

párizsi békeszerződést. Elvitathatatlan joga ugyanakkor az is, hogy az európai normáknak megfelelő önigazgatási jogokat követeljen a maga illetve kisebbségei számára”,. És itt jön egy józanságra és mérlegelésre intő mondat: „Ennél többet remélni azonban minden jel szerint illúzió, követelni pedig meggondolatlanság”. Remélem, hogy ez majd vitát vált ki az erre rendelkezésre álló időben. Köszönöm a figyelmüket.

Trianon a magyar politikai gondolkodásban

Pók Attila BTK, IASK

2020 . szeptember 24.

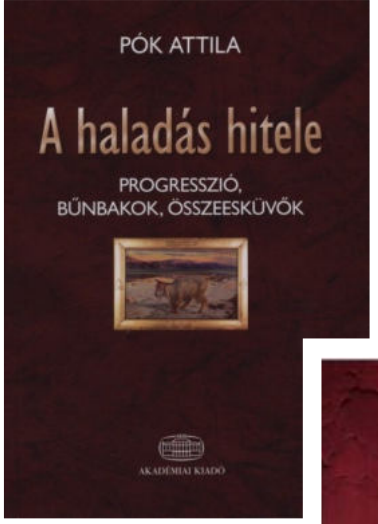

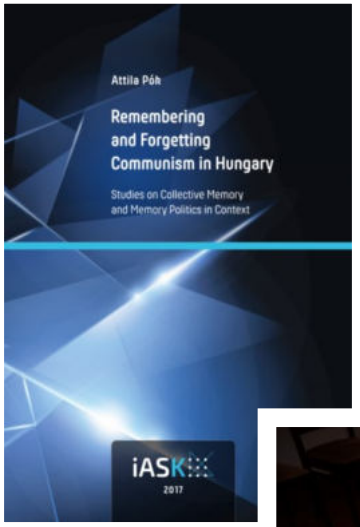

Attila Pók:
2009, 2010, 2017, 2018

Utak a múlthoz:

tudomány – politika – oktatás – közemlékezet, a politikai gondolkodás dilemmái

Fogalmak hatalma:

bukás, centrifugális és centripetális erők, felbomlás, felosztás, összeomlás, széthullás, szétzúzás, széttépés

***De Vaartkapoen*, Tom Frantzen, Brüsszel, Belgium**
Brüsszel legviccesebb szobra, mely egy a csatornából előbújó ember által elgáncsolt rendőrt ábrázol, a Molenbeek városrészen található. (https://adriaholiday.hu/blog/erdekes-szobrok-a-nagyvilagban-27)

Trianon: *múlt és/vagy jelen*

- Muhi-Mohács
- Majtény
- Világos
- Trianon

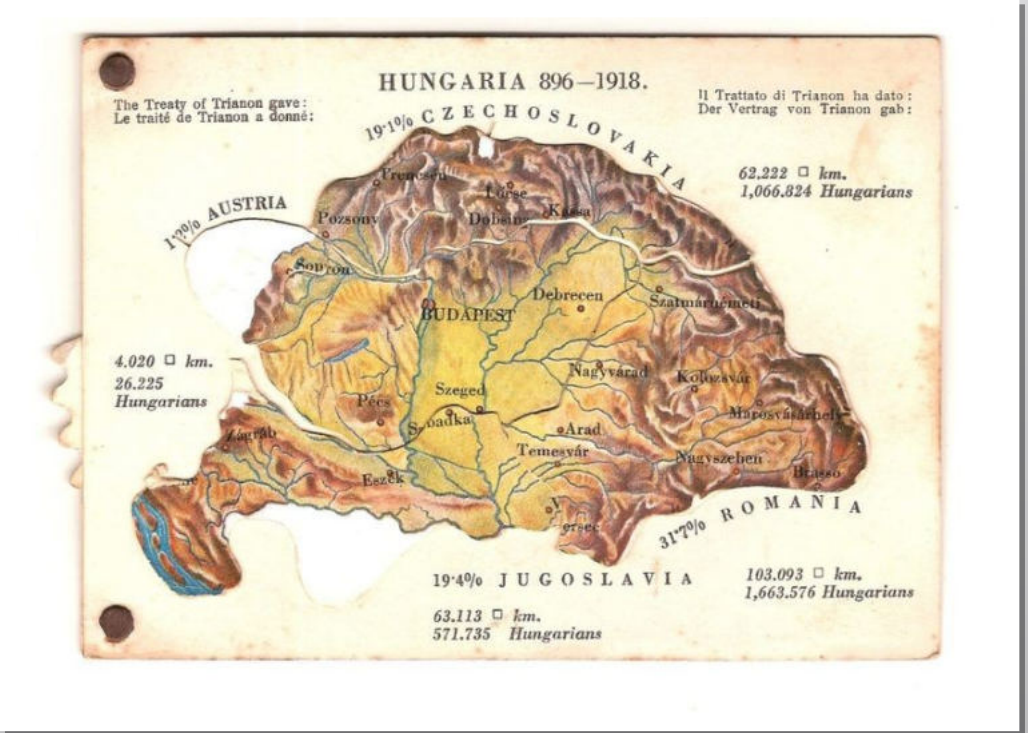

1) Mohács, nemzeti emlékhely; 2) A majtényi fegyverletétel - rézmetszet (Bánkúti Imre: A szatmári béke. 1981.);
3) Fegyverletétel Világosnál (Szikcsák Wikipedia)
Térkép: Területi felosztás (24.hu / Bihari D.)

Az állam halála, a nemzeti lét folyamatossága

Magyar és Erdélyország 1629
(Pallas)

A revízió korlátai és lehetőségei

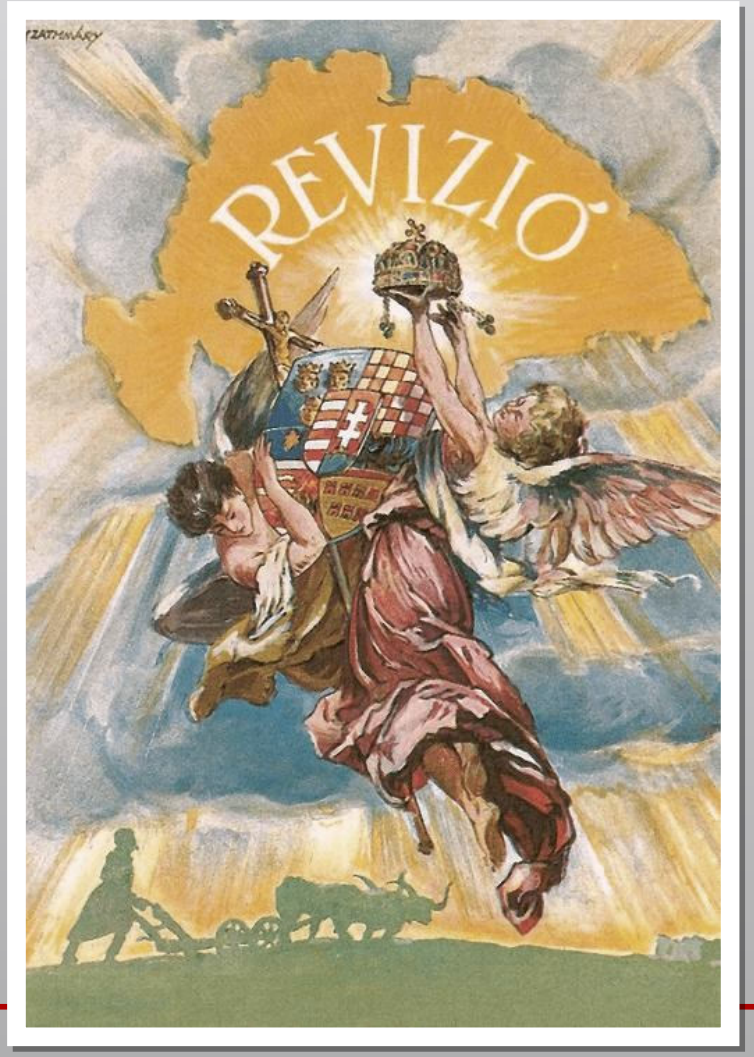

Egykori képeslap (1920)
(ogyk)

Ok és felelősség, áldozatiság és önvizsgálat

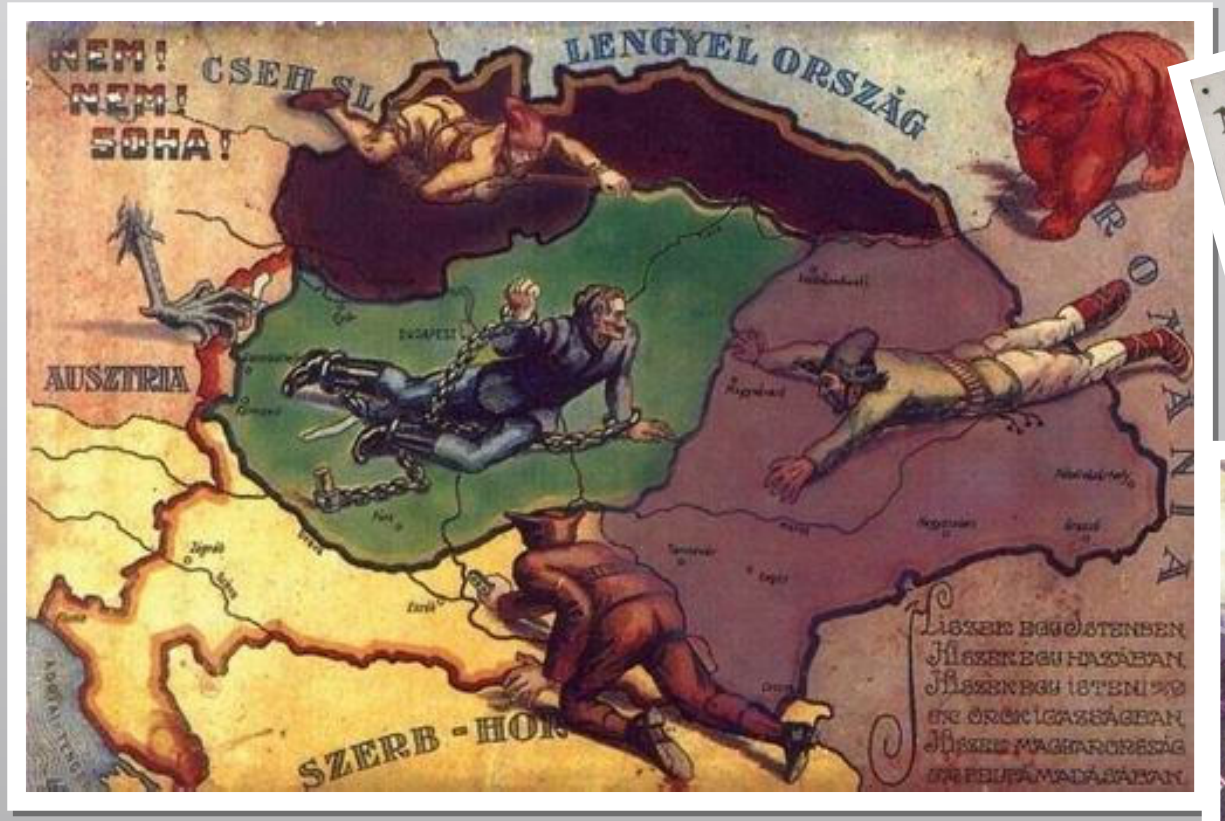

Egykori képeslapok (1920, 1923)
(gondola.hu 2005)
A Trianon szóból (tria non = három nem) is jelszó lett: "Nem, nem, soha!".

Trianon

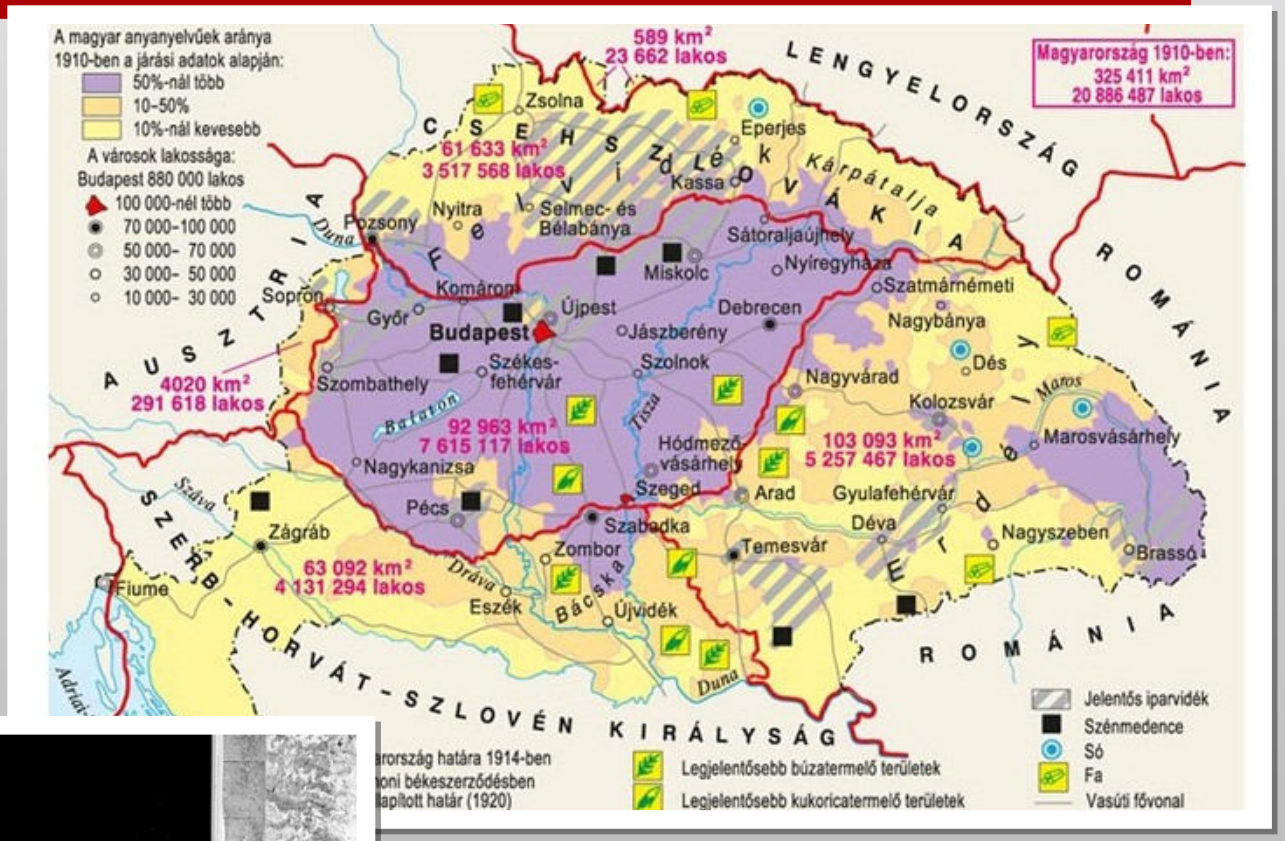

Ablonczy Balázs térképe

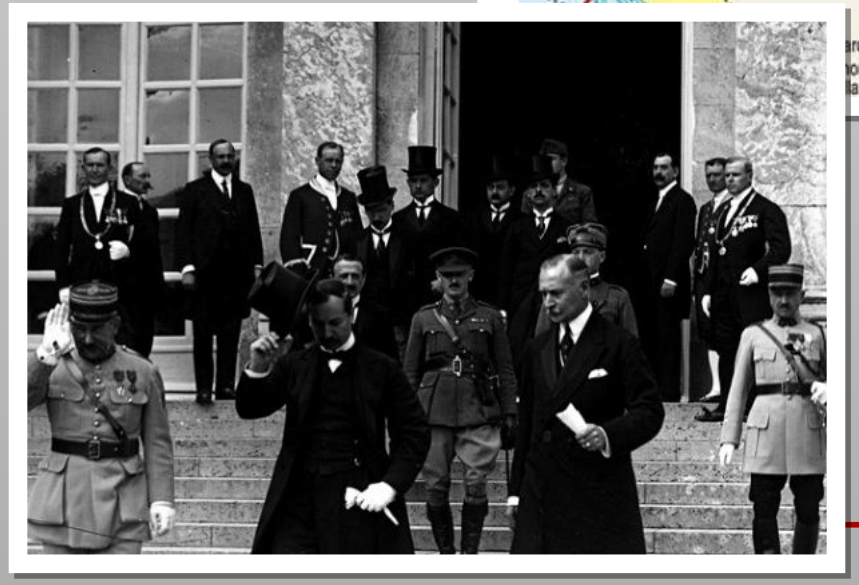

Magyar küldöttség a Trianoni szerződés aláírása után

Elkerülhetetlen volt?

Magyarország régi alakjában nem maradhatott fenn, az engedékenység éppúgy felrobbantotta volna, mint a türelmetlenség. Dunai népek tejtestvérsége?

(*Németh László*)

Abanovák Seccoja a Szent István Mauzóleumban
(Székesfehérvárr, Várgondnokság)

Gyökerek Mohácsnál?

Vérveszteség, betelepítések

Székely Bertalan: II. Lajos holttestének megtalálása

Emlékünnepség II. Lajos emlékművénél
Mohácson (Képeslap 1902)

Elit megosztottsága, szociális mulasztások, politikai bűnök, nemzetiségi politika.

A felelősséget meg kell osztani az októbristák és a háború előtti 67-es kormányok meg a háborús kormányok sokféle balfogása és mulasztása között, 1880-90-s évekig kell visszamenni. (Pethő Sándor, 1925)

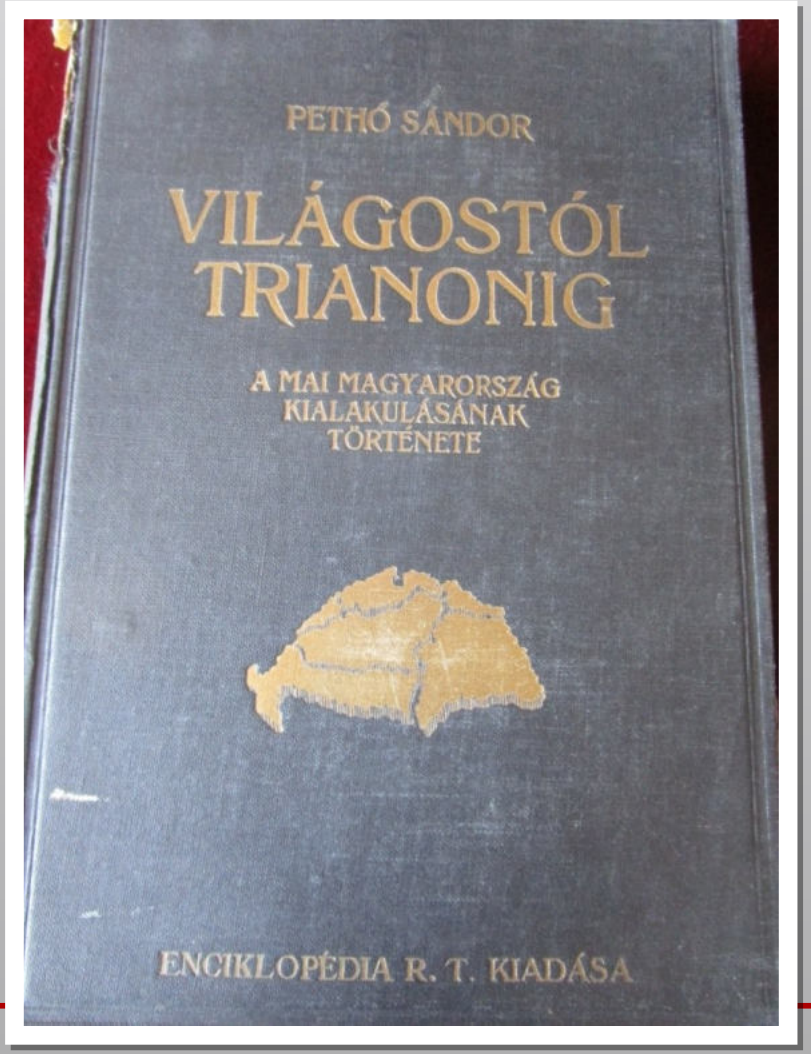

Tőrdöfés?

Minket (németeket és magyarokat) az egész világ egyesült hadereje sem tudott volna legyőzni, csak az árulás, gonoszság a lelkek félrevezetése és megfertőzése, a nép nagy részének inkább kellett a senkiháziak által adott nagy szabadságnak nevezett rendetlenség, fegyelmezetlenség, törvénytelenség, mint az igaz magyar urak bölcs, de kemény rendje és fegyelme. (Körmendi Horváth József 1928)

https://tenyleg.com/index.php?action=recordView&type=places&category_id=3847&id=938135

Nincsenek mély gyökerek:

Trianont az első világháború utolsó két évének nagyhatalmi érdekeiből s a korábban adott antantígéretek beváltásából kotyvasztották össze olyan emberek, akik nagy részének fogalma sem volt a térség történelméről és valóságáról. (Tőkéczki L. 2000).”

A francia mama kedvencei (korabeli képeslap)
(https://gallery.hungaricana.hu/hu/SzerencsKepeslap/1325711/?img=0

Továbblépési lehetőségek:

Nemzetközi közvélemény mozgósítása

Hirdessük, hogy az ezeréves Magyarország elválaszthatatlan gazdasági és politikai egység, szerves egészet képez (Körmendi Horváth József 1928), kulturális fölény, Nyugat védelme

Mi annak a magyar népnek a küldötteiként veszünk részt ezen a történelmi jelentőségű tanácskozáson, amely államot alapítva 1100 éve él a Duna–Tisza táján, Európa közepén, így múltunk és jövőnk egyaránt az itt élő népek sorsához kötődik. Meggyőződésünk, hogy Európa minden népének legfőbb kívánsága a béke. Ha lehetséges, még fokozottabban így van ez a magyar nép esetében, amely évszázadokon át a hadak útjának kereszteződési pontján élt és mérhetetlen véráldozatokat hozott, hogy fennmaradhasson és megőrizze államát a fenyegető pusztulással szemben. (Kádár János, 1975)

Kádár János (Fotó: történelemportál.hu ; Balogh Gábor, Nagy Magyarország 2009/1)

Bár az évszázadok alatt magyarok százezrei estek el a csatatereken, láthatta az egész világ, hogy a magyar nemzeten nem fog se a golyó, se a kardvas. Ha le is verik a lábáról, újra és újra feláll. (Orbán Viktor 2020)

Orbán Viktor (Fotó: hirtv.hu)

Regionális összefogás, autonómiák

Magyarországnak közelebbi és távolabbi szomszédaival együtt „két nagy lidércnyomása van: Németország és Oroszország, amelytől csak akkor szabadulhatnak meg, ha létrehozzák a Kelet-európai Államok Szövetségét….a szomszédos államokkal szemben Magyarországnak a továbbiakban csak „egyetlen kívánsága lehet: „a náluk lakó magyarok állampolgári jogainak tisztességes megadása és emberies bánásmód velük.’ (Szabó Dezső, 1939)

Szabó Dezső (Freskó Szekszárd vasútállomás
Fotó: tolnaart.hu)

Trianon okai:

- az ország soknemzetiségű jellege és a különböző nacionalizmusok explozív ereje;
- a szomszédos országok, különösen Szerbia és Románia irredenta politikája;
- a Nagy Háború győztes nagyhatalmainak stratégiai érdekei; és
- a Kárpát-medencében kialakult kaotikus háború utáni állapotok és a forradalmi kormányok inkompetenciája. Az 1989–90-es rendszerváltás óta a békeszerződés értelmezései fokozatosan diverzifikálódtak, melynek következtében a korábbi konszenzus egyre inkább felbomlani látszik. (Romsics I. 2020)

A politikai következtetés:

A magyarság teljes joggal tartja igazságtalannak a trianoni, illetve az 1947-benhelyére lépő párizsi békeszerződést. Elvitathatatlan joga az is, hogy az európai normáknak megfelelő önigazgatási jogokat követeljen a maga illetve kisebbségei számára. Ennél többet remélni azonban minden jel szerint illúzió, követelni pedig meggondolatlanság. (Romsics 2001)

Romsics Ignác könyvbemutató
Szegedi Egyetem (Fotó: youtube)

Dr. Ligeti Dávid, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos főmunkatársa

Az I. Világháború utáni Párizsi Békekonferencia körülményei és a trianoni békediktátum tartalmának lényege

Tisztelt konferencia! Köszönöm szépen a megtisztelő meghívást!

Mi is Trianon, vagy mit tartalmaz a trianoni békediktátum? Azt hiszem, ha erre a kérdésre keressük a választ, akkor az első fontos mondat azt megállapítanunk, hogy a Magyarország által kötött nemzetközi szerződések között valószínűleg ez váltja ki mind a mai napig a legnagyobb érdeklődést, holott ahogy professzor úr mondta is, nagy részben a '47-es Párizsi békeszerződés lépett a trianoni békeszerződés helyébe. Azért mondom a békeszerződés szót, mert nemzetközi jogi értelemben erről van szó, noha ennek tartalma és jellege joggal váltja ki persze természetesen a békediktátum megnevezést is. Tehát formailag egy békeszerződésről van szó, amelynek legfontosabb pontja tulajdonképpen az, hogy befejezi az előtte lévő háborús hadiállapotot, magyarul pontot tesz az első világháború történetére. Ezt nem szoktuk gyakran felidézni vagy mondani, de mégiscsak ez a Trianonnak az első fontos tartalma, hogy beszünteti a hadiállapotot lényegében az Antant és társult hatalmai, valamint a központi hatalmak oldalán harcoló államok között. Itt persze történik egy nagy distinkció, hogy Magyarországon az Osztrák-magyar Monarchia részt vett ebben a háborúban, tehát nevesíteni kell külön, hogy ennek ellenére is Magyarország felelősséggel rendelkezik a háború miatt, nevesítve van ebben a dokumentumban, hogy Magyarország felelősséggel tartozik az első világháború kirobbanásáért, tulajdonképpen a központi hatalmak - pontosabban Németországgal együtt - felelős azért, hogy az első világháború kirobbant és kitört. Ez azt jelenti, hogy tulajdonképpen a történészek vitatkoznak arról, hogy most az első világháborúban kinek milyen felelőssége volt, vagy milyen következményekkel kellett számolni. Tulajdonképpen ezen vita során az érintett történészek, ha az Antant felelősségét is hangsúlyozzák, akkor valahol megsértik a versailles-i békerendszernek ezt a pontját, de ez akkor a maga kora embere számára 1920-ban nagyon fontos volt, hogy ezt külön kifejezzék. Tulajdonképpen ezek a pontok vezették be a Trianonnak a legfontgosabb és legismertebb részét, melyet államtitkár úr is részletesen fölvázolt, a területi változásokat. Ezt a dokumentum úgy tette meg, hogy lényegében hozzávetőleges határvonalakat állapít meg. Ez azt jelenti, hogy az egyes pontok között, amit megad - mondjuk - a román határ vonatkozásában, viszonylag nagy szakaszokat állapít meg a dokumentum, és további tárgyalások, illetve további pontosító szerződések tárgyává teszi azt, hogy ténylegesen pontosan hol húzódjanak ezek az új határvonalak. És ez teszi azt lehetővé aztán, hogy az 1920-as évek elején történnek kisebb határkorrekciók általában Magyarország javára. Ezek azonban nem voltak a dokumentum összességéhez, vagy a dokumentum által szabályozott területelvesztésekhez képest egy jelentős mennyiség. De ezt tudni kell, hogy a dokumentumban, magában a trianoni békediktátumban a határvonalak igen precíz, legpontosabb kidolgozása tulajdonképpen nem történik meg. A másik, amit érdemes felidézni, és ami sokszor talán össze szokott mosódni a közemlékezetben is, hogy a mai 93.036 négyzetkilométernyi terület az Trianonban kevesebb volt 92 ezer, valahány száz négyzetkilométerre. Ennek az az oka, hogy a trianoni békediktátumban Sopron környéke még Ausztriához tartozik, tehát ott van egy jelentékeny különbség, és más határszakaszoknál is történnek apróbb korrekciók. Tehát a dokumentum ebből a szempontból nem zárta le teljes egészében a háború utáni rendezést. Jelentős része szól a dokumentumnak arról, hogy az első világháborúban okozott veszteségeket anyagi szinten milyen arányban és milyen módon kell megfizetni, illetve kárpótolni. Nem történik olyan hadisarc kivetés tulajdonképpen, amit Németország szenved el leginkább, de jellemző a helyzetre az, hogy a dokumentum megállapítja azt például, hogy az Osztrák-magyar Monarchia utódállamaiból kvázi a győztesnek nyilvánított Csehszlovákia, a Szerb-horvát-szlovén Királyság, illetve Románia is azon területek arányában, amelyekből részesült a Magyar Királyság vonatkozásában, tulajdonképpen nekik fizetési kötelezettségük keletkezik az Antanttal szemben. Mert úgy számolnak, hogy az Osztrák-magyar Monarchia részeként ezek a területek hadban álltak az Antallal, tehát károkat okoztak, és ez valamilyen szinten reparálni szükséges. Tehát itt ilyen szabályozás is van benne.

És aztán tulajdonképpen, ha megnézzük magát a békeszerződést, akkor azt is látjuk, hogy benne vannak azok a pontok, amelyek arról szólnak, hogy Magyarország elfogadja a gyakorlatilag az első világháború utáni új világrendszernek vagy világrendnek az elemeit, tehát elismeri a Népszövetséget például, - aminek nem lehet ekkor még tagja, - vagy a legutolsó, tulajdonképpen a mai napig érvényben lévő pont, hogy Magyarország elfogadja az ekkor megalkotott nemzetközi munkajogi szabályokat, és lehetővé teszi ezen szervezeteknek a működését. Ezek azért fontosak, mert nem tartoznak talán a leginkább a közérdeklődés tárgyává, de ezek azt jelzik, hogy a trianoni békediktátumnak a mai napig vannak olyan pontjai, amelyek a mai napig jogi kötőerővel

rendelkeznek, tehát nem lehet azt mondani, hogy 1947-ben a párizsi békeszerződéssel kvázi Trianon az almáriumba került volna, és innentől kezdve csak egy a történészek, vagy a jogtörténészek számára érdekes dokumentum lenne. Nem. Tehát vannak olyan pontjai, vannak olyan rendelkezései, amelyek mind a mai napig kötőerővel, jogi kötőerővel rendelkeznek. És ez nagyon érdekes abból a szempontból, hogy még amikor most tudják, hogy a határok tulajdonképpen sosem teljesen állandóak, mert sok helyen például a folyók sodrásvonala van meghatározva ennek a vonatkozásában, tehát időről időre át kell ezeket tekinteni, és azt látjuk, hogy a mai napig is alapvetően ezek a megállapodások nem a párizsi békeszerződés szövegére utalnak vissza, hanem a trianoni határvonalra. A trianoni határvonal megállapítása után nyert határvonalat kell tekintetbe venni. Ilyen szempontból is tulajdonképpen egy élő dokumentumról van szó.

Mit nem tartalmaz a trianoni békediktátum? Közkeletű tévedés, ami elterjedt, - történész kollégánk is foglalkozott ezzel írásaiban - benne van a köztudatban az a pont, hogy a békeszerződés csak 100 évre, vagy esetleg egy más időtartamra érvényes, és akkor utána tulajdonképpen egy újratárgyalás révén revízió alá lehet vetni ezt a dokumentumot, hát ilyen nincsen benne. Tehát nincs benne egy olyan pont, hogy 2020 júniusáig, a pandémiáig érvényes ez a békeszerződés, hanem ez gyakorlatilag a jövő felé nyitott dokumentum, tehát nincs benne ilyen pont. A háborús felelősség kérdéséről már beszéltem. Ebben a vonatkozásban benne van az, hogy Magyarország tartozik felelősséggel az első világháborúért. Viszont nincsen benne tulajdonképpen egy olyan konkluziv elem, hogy az ország tulajdonképpen nemzetközileg nem lesz már helyreállítható, nincsen benne az, hogy nincsenek taxatíve benne kimondva, hogy nem lennének újratárgyalhatóak benne bizonyos pontok. Tehát gyakorlatilag jogi értelemben, revízió lehetősége nincsen benne kizárva, ezt szerettem volna elmondani.

Lényegében ezek voltak azok a pontok, amelyek aztán lehetővé is tették azt, hogy az 1920-as években Magyarországon revíziós mozgalmak szárba szökkenjenek, hiszen ezeket nem tudták kvázi ebben az értelemben megcáfolni, csak ugye az volt benne a probléma, hogy viszont egy békeszerződésről van szó, ezért hogyha a békeszerződést valaki meg akarja változtatni, ez magában implikálhatja egy újabb háborúnak a lehetőségét. És ez az a pont, ami miatt a trianoni békeszerződés viszonylag hosszan foglalkozik a háború, illetve a hadsereg kérdésével. Itt azt lehet kiemelni, hogy általában csak ezt a számot szoktuk elmondani, a 35.000 főnyi hadsereg engedélyezését, amely illeszkedett a versailles-i békerendszer elképzeléseibe. Vagyis a vesztes államoknak nincs lehetősége arra, hogy fegyveres úton vizsgálják felül ezeket a békeszerződéseket. De itt fontosabb azt kiemelni, hogy a korabeli katonai szakgondolkodók, szakírók elsősorban nem is a legénységi létszámra helyezték a nagyobb hangsúlyt, hanem a tisztek és az altisztek számára. És ezért van az, hogy a trianoni békediktátum hosszan foglalkozik azzal, hogy milyen fegyverzete, milyen tiszti állománya lehet az országnak, mert alapvetően a korabeli hadászati doktrínák mentén abból indultak ki, hogy Magyarországnak ne legyen arra lehetősége, hogy egy új hadsereget szervezzen. Ezért van nevesítve az, hogy 1250 tiszti lehet az állományban, 2333 altiszt vele együtt ebben az új haderőben, mert úgy tekintették a korabeli stratégiák, hogyha egy ilyen mennyiségű tiszti állomány áll csak rendelkezésre, akkor egyszerűen lehetetlen lesz az, hogy ha be is vonultatnak valamilyen úton-módon több százezer embert, akkor egy hatékony haderő állhasson fel. Ez magyarázza azt, hogy hosszasan szabályozzák azt is, hogy aki egy aktív tiszt szolgálatot vállal, akkor bizony gyakorlatilag végig kell szolgálni az egész életét. Tehát nem adtak arra lehetőséget, vagy eléggé megnehezítették annak a lehetőségét, hogy az ország gyakorlatilag passzívan tartalékos tiszti állományt tartson föl, amivel aztán felül tudta volna írni ezeket a rendelkezéseket.

A legfontosabb pontjai tulajdonképpen Trianonnak ezekben a pontokban érhetők tetten. A dokumentumból természetesen kirajzolódik egyfajta szellemiség is. Hát persze lehet erről vitázni, és nyilván pro és kontra sok mindent fel lehet hozni, de az tény, hogy az országot ért rendelkezések - nevezzük így, - tényleg igen drámaiak voltak. Rengeteg adatot lehet erre fölhozni. Én most csak egyetlen egy szempontot szeretnék még kiemelni, ami picit kapcsolódik talán a Trianon előtörténetéhez is, de szerintem mindenképpen egy nagyon fontos dolog. Ez pedig az, hogy a békeszerződés - jól látható módon - figyelmen kívül hagyta sok más elv mellett, de a legfontosabb talán az, hogy a nemzeti önrendelkezés elve az tulajdonképpen annak ellenére nem olvasható ki a dokumentumból, hogy paradox módon a Népszövetség elismerésében, a Népszövetségnek a létrehozásában a nemzeti önrendelkezés elve egy fontos szerepet kapott volna, de hát itt valóban ez mutatható ki. Ez kevéssé volt tetten érhető. Tehát ezek voltak azok a sérelmi pontok, amelyek tulajdonképpen a korabeli magyar közvéleményt a leginkább izgatták. És talán itt azt lehet kiemelni, hogy annak ellenére, hogy az első világháborúban a területi igényeket sok esetben nyíltan megfogalmazták, - tehát nem volt teljesen titkos dolog az például, hogy a románok mekkora területekre tartanak igényt Magyarországgal szemben, a Magyar Királysággal szemben, - de mégis az

tulajdonképpen egy kijózanító dolog volt, amikor a területi igények mögött megjelent a nagyhatalmi támogatás is, és ezeket, amikor 1919 elejére már teljesen nyilvánossá is tették, hogy milyen követelések fogalmazódnak meg az országgal szemben. Ennek tulajdonképpen jogi vagy nemzetközi jogi kivonata levonata lesz a trianoni békediktátum, és ez okozta azt, hogy ezek a feltételek gyakorlatilag megjelennek a békeszerződésben és kizárták azokat az általános olyan elveket, amelyeket az első világháborúban még az Antant is megfogalmazott sok esetben. Ezek együttes eredője okozta azt, hogy a dokumentum tartalma váltotta ki a magyar társadalomnak a széleskörű ellenkezését, illetve az ezzel való ellenérzést. Tulajdonképpen ezek voltak a legfontosabb pontjai, dokumentumai, illetve a dokumentum képző erői ebben a pontban.

Azt mondhatjuk el és ezzel szeretném tulajdonképpen zárni az előadásomat, hogy ez a szerződés egy igen hosszú, gyakorlatilag 13 részre és több száz cikkelyre tagolódó dokumentum, amelyből a mi számunkra, a mai magyarok számára, ahogy a korabeli magyarok számára is mégiscsak a területi konzekvenciák voltak a legsúlyosabbak. Viszont pont a 80 évvel ezelőtti eseményekre utalva azt kell kiemelnünk, hogy a magyar közvélemény 1938-40-ben több alkalommal érezhette úgy, hogy a trianoni békediktátumot sikerült valamilyen mértékben meghaladni, vagy revízió alá vonni. Több olyan szerződést, egyezményt lehet kiemelni, ahol ezt a dolgot meg lehetett fogalmazni, és ezt meg is fogalmazták. Ilyen volt például az 1938-as Bledi Egyezmény, ahol elismerte a Kis-antant, Magyarország fegyverkezési egyenjogúságát. Ekkor gyakorlatilag azok a katonai intézkedések, amelyek tulajdonképpen akkor már olyan tizennyolc éve érvényben voltak, megszűntek. És aztán pedig a két bécsi döntés ezt területileg is megváltoztatta. Tehát 1940-ben, amikor a németek elfoglalják Párizst, bevonulnak Versailles-ba, akkor az akkori magyar közvélemény joggal érezte úgy, hogy tulajdonképpen 20 év elteltével Trianonnal gyakorlatilag vége van, és sikerült gyakorlatilag ezt a dokumentumot hatályon kívül helyezni vagy semmissé tenni. Tudjuk, hogy ez nem következik be aztán az újabb világháborúnak a kimenetele révén a győztesek az új rendezésben 1947-ben mind a két bécsi döntésről kimondták, hogy azok jogi értelemben semmisek. Tehát ez azt jelenti, hogy gyakorlatilag azt mondták ki, hogy mintha meg sem történtek volna a bécsi döntések. Ezzel szemben Trianonnal kapcsolatban ezt nem tették meg. De ebben az új párizsi békeszerződésben tudjuk, hogy gyakorlatilag visszaállítják a Trianonban meghúzott határokat, és ahogy elhangzott már a bevezető államtitkári előadásban, még a pozsonyi hídfő is Csehszlovákiához került. Tehát gyakorlatilag az 1920-ban meghúzott határok a mai napig érvényben vannak, és ez tulajdonképpen a dokumentumok legtartósabb része, eleme. Köszönöm szépen a megtisztelő figyelmet.

Dr. Anka László, a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tudományos munkatársa

Apponyi Albert szerepe a párizsi békekonferencián

Jó napot kívánok! Tisztelettel és szeretettel köszöntöm a konferencia résztvevőit. Az én feladatom, hogy bemutassam Önöknek annak az embernek a szerepét, aki a korabeli Magyarországot képviselte a párizsi békekonferencián 1920-ban.

Kérem szépen, egy kicsit nézzük meg azért a külpolitikai kontextust 1918-1919-ben. A győztesek annyira túlnyerték magukat, hogy nem kívántak tárgyalásba bocsátkozni a vesztesekkel. Ennek jegyében Károlyi Mihály kormányát, Berinkei Dénes kormányát, a Népköztársaság kormányait, a Tanácsköztársaságot, az azt követő egy-két kormányt, Peidl Gyula rövid életű kormányát, de Friedrich István miniszterelnök kormányát sem ismerték el. Az 1919-es esztendő közepére az Antant nagyhatalmak, illetve szövetségeseik, csehszlovákok, délszláv állam, Románia, már egymás között eldöntötték, hogy milyen békefeltételeket kívánnak Magyarország számára meghatározni, hogy milyen területeket csatolnak el. Nem gondolták, hogy szükség van arra, hogy itt Magyarország képviseletében bárki is akadékoskodjon. Tehát annyira győztek, hogy megengedhették maguknak, hogy nélkülünk döntsenek rólunk. Viszont az 1919-es esztendő közepétől már szükségük volt egy olyan kormányra, amely elég stabil ahhoz, hogy aláírassák vele a békét. És miért kellett neki stabilitás a kormány háta mögött? Hogyha egy magyar kormány aláírja a békediktátumot, akkor ne legyen az, hogy egy esetleg őt követő kormány azt megpróbálja negligálni, végrehajtását megtagadni. Ezért olyan kormányra volt szükségük, amihez rendelkeznek ezzel a stabil háttérrel. 1919 második felében, szeptember-október folyamán Budapestre küldte az Antant, Sir John Drussel elismert brit diplomatát, hogy hozzon össze, segítsen elő egy ilyen kormány megalakulását Budapesten. Ez volt az úgynevezett Huszár Károly vezette koncentrációs kormány, amelyben tulajdonképpen a kommunisták kivételével - tanácsköztársasági szereplésük miatt őket kizárták ebből a tárgyalásokból - kvalifikálták

magukat. Minden korabeli párt, komolyabb párt valamilyen szinten egy vagy több miniszteri tárca birtoklásával képviseltette magát ebben a Huszár vezette kormányban. De ne ugorjunk ekkorát. 1919 augusztusában puccsal hatalomra kerül Friedrich István vezette legitimista, keresztény szocialista kormány, amelyet még az Antant nem ismer el, ezért megbízza Clark-ot, hogy ezt a Friedrich Istvánt félreállítsa, lemondásra kényszerítse, és akkor felmerül Apponyi Albert neve '19 novemberében, hogy esetleg legyen ő annak a kormánynak a miniszterelnöke, ami a koncentráció jegyében fog megszületni. Friedrichék és a keresztény szocialista tábor megakadályozzák, hogy Apponyi vezesse ezt a kormányt, ahogy ők fogalmaznak, nem elég keresztény nekik Apponyi Albert, ezt hosszan lehetne vitatni, hogy Apponyi Albert mennyire volt keresztény, de ennek köszönhetően Huszár Károly vezetésével, aki a keresztény szocialista blokkból érkezik, alakulhat meg a koncentrációs kormány. Ennek a legfőbb kormányprogramja megszerezni a nemzetközi elismerést a békekonferenciától és megszerezni a konferenciára szóló meghívót, belpolitikai értelemben pedig nemzetgyűlési választások mielőbbi kiírása és megtartása. A kormány megalakulásának a közreműködője november végén visszautazik, Párizsban megteszi szóban és írásban a jelentését a békekonferencia vezetőinek, tehát a nagyhatalmak vezetőinek, akik végül is elfogadják ezt a jelentést és nemzetközi jogi értelemben elismerik Huszár Károly kormányát és meghívást küldenek nekik a békekonferenciára. December 2-án meg is érkezik ez a meghívás. Aláhúztam, az utolsó sorban a meghívóból idézek: „a békét…, a kormány küldje el a képviselőit,… a békét a szövetséges csatlakozott hatalmakkal megkössék", tehát a béke aláírására hívnak minket, nem pedig béketárgyalásokra, tárgyalásokra.

December 2-án a minisztertanács, ahol megvitatják ennek a meghívónak a lényegét. A miniszterek között halogató taktika irányába kezd el konszenzus kialakulni, hogy húzzák az időt, és mindenféle érveket felsorolnak, esetleg a fehéroroszok győzelmet aratnak a vörös oroszok fölött, a románok ellen támadást intéznek, a románoknak vissza kell vonulniuk a megszállt magyar területekről. Vannak olyan vélemények, például Friedrich István volt miniszter - ebben a kormányban hadügyminiszter - véleménye, hogy az Antant megszűnik már jövő évre - tehát 1920 folyamán - erőtényező lenni a térségben. Ezért nagyon fontos, hogy Friedrich István előző miniszterelnök a kormány hadügyi tárcavezetője, gyakorlatilag az új miniszterelnök Huszár Károlynak a belső ellenzéke is - próbálja szítani a hangulatot a miniszterek körében, a tárgyalások megkezdésével kapcsolatban, hogy minél inkább halogassuk ezt a tárgyalást. December 12-én van az a minisztertanács, amikor döntenek arról, hogy ki legyen a magyar békedelegáció vezetője, és kik legyenek a fődelegátusok, illetve a képviselők Magyarországnak a delegációjában. Ekkor születik meg a hivatalos döntés Apponyi Albert személyéről is. Senki nem vitatja. Egyedül a minisztertanácsi jegyzőkönyv tanúsága szerint Apponyi az, aki önmagával szemben kételyeket fogalmaz meg. De igaz, nincs is más jelentkező erre a posztra. Azt azonban tudni kell, hogy amikor eldől november vége felé, tehát november 20 körül, hogy Huszár Károlynak van lehetősége kormányt alakítani és nem Apponyi Albertnek, akkor Huszár Károly rögtön felkéri informálisan Apponyi Albertet arra, hogy vezesse majd ezt a békedelegációt, és Apponyi is igent mond erre. Az más kérdés, hogy majd a december 12-ei minisztertanácsi ülésen születik meg erről a hivatalos döntés, de november végétől Apponyi Albert gyakorlatilag készül erre a szerepre. Miért fontos ez? Ha egy kicsit gonoszak akarunk lenni Huszár Károllyal szemben, akkor azzal, hogy a miniszterelnökségért folyó rivalizálásban alulmaradt Apponyi Albertet kiszorítsa a magyar belpolitikai arénából, akkor ugye így távol lehet őt tartani. Azt a tekintélyt, népszerűséget, aminek Apponyi örvendett ezekben az időkben a magyar társadalom előtt, adott esetben egy vesztes békével el is veszítheti a politikát, megszűnik hosszú távon riválisa lenni a belpolitikában akár Huszár Károlynak, akár annak a politikai csoportnak, amely szembehelyezkedett Apponyi miniszterelnöki jelöltségével. Van azonban egy külpolitikai helyzet is. Az Antant vezetőit is megosztja Apponyi Albert személye. Amikor Clark megteszi nekik a jelentését, akkor a jegyzőkönyvben olvashatjuk, hogy bizony szóba kerül, hogy Apponyit elfogadjuk-e delegációvezetőnek, angolok, franciák, olaszok stb. részéről fölmerül ez, hogy megfelelő-e számukra Apponyi Albert személye, de úgy döntenek, hogy hajlandók ezt elfogadni, és nem tesznek keresztbe az ő jelölésének.

Hosszabb, a múltba jobban elnyúló előzményei is vannak annak, hogy Apponyi Albert neve fölmerülhet delegációvezetőként. Azt tudni kell róla, hogy több nyelven beszélő, kiváló kommunikációs készséggel rendelkező emberről van szó, angolul, franciául, olaszul beszél, Európa-szerte otthonosan mozog kulturális értelemben, tárgyalási készségei megvannak, és megvan egy nagyon fontos múltja. Van egy nemzetközi kapcsolati háló, amit ő kiépített magának az 1890-es évektől, nevezetesen tagja volt az Interparlamentáris Uniónak 1895-ben. Ez az Interparlamentáris Unió fogta össze a korabeli nemzetközi pacifista békemozgalmat. Ennek volt ő a tagja. Az IPU vezető alakjai közé is bekerül, a Központi Tanács Unió közgyűlése háromfős elnökségének tagjává is megválasztják. Mind Magyarországon, mind külföldön kampányol a pacifizmus jegyében. Például, amikor 1906 és 1910

között kultuszminiszter volt, akkor 1907-ben miniszteri rendelettel május 18-át a béke napjává nyilvánította.

Apponyi ráadásul a Hágai Nemzetközi Választott Bíróságnak is az egyik magyar tagja lett. Berzeviczy Albert volt a másik magyar tagja. Arról nincsenek információink, hogy tényleges döntőbírói tevékenységet folytatott-e. Mindazon agitáció miatt, amit ő Európa nagyvárosaiban, az Egyesült Államok keleti parti nagyvárosaiban folytat nemzetközi békesajtó két témájában, nemzetközi választott bíróság ügyében, világparlament, tengeri magántulajdonú háborúban való részvétel kérdése, stb témában, 1911-ben az egyik magyar egyetem még Béke Nobel-díjra is jelöli őt, mert a '20-as években több ilyen jelölés is van. Nyilván nem ítélik neki a Béke Nobel-díjat sohasem. Ráadásul már annak is van egy konkrét előzménye, hogy őt felkérjék a magyar békedelegáció vezetőjének. 1918. szeptember-októberében, még a világháború utolsó hónapjaiban vagyunk. Wekerle Sándor harmadik kormánya válságról válságra vergődve halad előre. Mindenféle tárgyalások vannak. Wekerle többször benyújtani a lemondását. Hogy ki alakítson helyette kormányt - Batthyány Tivadar írja utólag az emlékirataiban, hogy őrá is sor került, hogy próbáljunk kormányt alakítani, és amikor ezek a napok voltak, hogy a Batthyányi Tivadar neve fölmerült, - akkor ő fölkereste Apponyi Albertet azzal, hogy ha őneki sikerül kormányt alakítani, és ha a háborúnak vége lesz, akkor majd Apponyi Albertet kéri fel a békedelegáció vezetésére. Állítólag Apponyi Albert már neki is ’18 őszén igent mondott. De ahogy visszatérünk a történet folyamán, a december 29-i minisztertanács az, ahol Apponyi Albert fölvázolja a tárgyalási elveit. Egyrészt azt mondja a miniszterekeknek, hogy a béketárgyalások folyamán megpróbálnak ragaszkodni a területi integritáshoz, másrészt, ha kell, akkor népszavazást kérnek mindazon területekre vonatkozóan, amit el akarnak csatolni. Ezt a minisztertanácsi jegyzőkönyv tanúsága szerint nem is vitatják a miniszterek, viszont az indulás, a delegáció Párizsba indulása kérdésében nagyon is megoszlott a tárcavezetők véleménye. Nevezetesen, egyrészt Friedrich István mondta, hogy a kormány a miniszterelnök belső ellenzékeként működött, agitált folyamatosan a tárgyalások megkezdése ellen és több minisztertársa, párttársa is egyben amellett voltak, hogy halogassák a békedelegáció indulását. De azok a miniszterek, akik közélelmezésért, kereskedelemért, iparért, gazdaságért, szénellátásért voltak felelősek, és így tárcájuk élén azt látták, hogy Magyarország nem rendelkezik elég gazdasági, pénzügyi tartalékkal, élelmiszerkészletekkel, hogy ebben az elszigeteltségben megmaradhasson és húzhassa az időt a tárgyalások megkezdésével, azok mind a tárgyalások megkezdése, tehát az Apponyi-delegáció indulása mellett érveltek. Végül a minisztertanácson szavazategyenlőség alakult ki, - Huszár Károly miniszterelnök leadta szavazatát, így az indulás mellett döntött ő is. Kijelölték a dátumot. 1920. január 5-én kellett indulnia a delegációnak Párizsba a Keleti pályaudvarról. A miniszterelnök és Apponyi is mondott beszédeket az indulás előtt a pályaudvaron. Fotón is megörökítették a delegációt. Hát optimizmus nem jellemezte ezeket a beszédeket. Párizsban elég kemény fogadtatásban részesültek, gyakorlatilag elszigetelték őket az egyik külvárosban és külvárosi szállodában, mozgásszabadságban, kommunikációban igencsak korlátozták a delegáció tagjait. És miközben az Antant volt az, ami sürgette Apponyiék indulását, a delegáció Párizsba érkezését, az Antant volt az is, ami még pont nem végzett a magyar békeszerződés szövegének teljes megfogalmazásával, ezért a delegációt aztán néhány napon keresztül váratták is. Január 15-én veszi át Apponyi Albert a békefeltételeket Párizsban, és ott egy napot ad neki Clemenceau, hogy másnap reagáljon a magyar delegáció nevében a békefeltételekről. Ennek alkalmából mondhatta el január 16-án az úgynevezett trianoni védőbeszédet. Ezt így ismerjük, hogy trianoni védőbeszéd, de tudnunk kell, hogy az elnevezés abból a szempontból nem megfelelő, hogy nem Trianonban hangzik el, hanem a párizsi külügyminisztérium palotájában. Apponyi Albert az etnikai elvekre, az önrendelkezésre hivatkozik. Azt próbálja megértetni a nagyhatalmak vezetőivel, a jelenlévő francia, brit és olasz miniszterelnökkel, hogy a határok módosításával, új határok keletkezésével nem nemzeti államok keletkeznek, azon belül az új államokba kerülő magyarság jelentős kisebbségbe kerül, stratégiai és biztonságpolitikai érveket hoz fel, nevezetesen Magyarország évszázadokon át védelmezte Európát a keleti veszedelemmel szemben. Nyilván ő a bolsevizmusra gondolt. Ha megnézzük a korabeli Antant hatalmak dokumentumait, akkor láthatjuk, hogy az Antant már eldöntötte, hogy nem a megcsonkított Magyarországra helyezi a biztonsági kérdések megoldását, hanem mondjuk Németországgal szemben lengyel, csehszlovák, román, délszláv állam, amik megnagyobbodnak, megerősödnek a békefeltételek által, és egy több tízmilliós tömböt alakíthatnak ki a német nagyhatalmi törekvésekkel szemben. Történelmi érveket is fel kell, hogy hozzon Apponyi, hiszen ne felejtsük el, hogy a világháború azért nagyon komoly propagandaháború is volt, ahol cseh emigráns politikusok, román politikusok területi igényeiket megfogalmazó történelmi érvekre hivatkoztak, a nagy-morva birodalom elméletére, a dákoromán elméletre, tehát Apponyi Albert ezeket is igyekezett cáfolni. Civilizációs érveket is felhoz a magyarság mellett. Nevezetesen korábbi évek statisztikáival próbálta bebizonyítani, hogy sokkal iskolázottabb és műveltebb magyarság kerülne kisebbségbe iskolázottsági szempontból alulteljesítő, magyarságnál sokkal rosszabb statisztikai

adatokat felmutatni tudó államok, nemzetek mellett. Egész egyszerűen az emberiség kulturális szempontjából való visszaesésének minősítette azt, hogy ha az iskolázottabb magyar nemzet kevésbé iskolázott népek impériuma alá kerülne. A legfontosabbak a földrajzi és gazdasági érvek voltak Apponyi részéről, nevezetesen úgy mutatta be a Kárpát-medencét, - ezt a XX. század fordulóján már francia geográfusok is érzékelték -, hogy a Kárpát-medencei nagy gazdasági egységet alkot, a folyók a perifériáról folynak a központ felé. A központban ott van a magyar Alföld, mint élelmiszertermelő vidék, a perifériákon a hegyekben pedig ott vannak az érckészletek, ott van az olaj, ott van a fa gazdasági szempontból, só gazdasági szempontból, mind érdekes nyersanyagok, s a vasutak Budapestről sugarasan futnak ki. És ha mindezt elvágjuk az államhatárokkal, akkor egyrészt gazdaságilag összeroppan a csonka Magyarország, másrészt gazdasági értelemben elvágják az évszázados gazdasági kapcsolatokat, az utódállamok sem lesznek életképesek – volt Apponyi érve. Ha megnézzük magát a beszédet és összehasonlítjuk a korábbi Apponyi beszédekkel, vagy összehasonlítjuk az 1918 őszén meginduló propaganda beszéddel, mondjuk a területvédő, tevékeny propaganda dokumentumaival, akkor azt látjuk, persze ez nem egy eredeti Apponyi beszéd, ami január 15-éről 16-ára virradó éjszaka fogalmazott meg, hanem több év, már az évekkel korábbi Apponyi beszédekben is megjelenik, illetve több érv már 1918-19-es dokumentumokban is megvan. De hát ugye tudjuk, hogy az előkészítő iroda is a Károlyi Mihály miniszterelnöksége idején veszi kezdetét, és annak oszlopos tagja, Teleki Mihály a delegációban itt van Apponyi mellett. Apponyi népszavazást kér valamennyi elcsatolandó terület lakosságától. Vitatja a történettudomány, hogy amikor a Lloyd George brit miniszterelnök megkérdezi, hogy hol vannak, hol élnek a határon túl nagy tömbben a magyarok, akkor Apponyi elővesszi a vörös térképet. És akkor a történettudomány azt vélte, hogy a Lloyd George megpróbálta orientálni, hogy ebbe az irányba menjen tovább, hogy ne minden területre kérjen népszavazást, tapogasson, csak azokra a területekre, ahol tényleg egy tömbben él nagyszámú magyarság. A beszédből nem alakultak ki tárgyalások, ahogy a más vesztes országok, például Németország delegációjával szemben sem. A beszédnek azonban voltak rövidtávú következményei. Az angol és olasz politikai vezetés, elsősorban a Lloyd George brit miniszterelnök, felvetették a következő hetek, hónapok folyamán, hogy talán újra kéne tárgyalni a magyar.román, magyar-csehszlovák, magyar-délszláv határok kérdését, a brit miniszterelnököt meg is interpellálták az alsóházban, hogy 3,5 milliónyi marhanyájat hajtanak át más államok impériumába. Visszaköszön az Apponyi beszéd, és az Interpelláló képviselő valószínűleg azt is olvasta. Van hosszú távú következménye is a beszédnek. Gyakorlatilag az 1920-tól kialakuló revíziós mozgalom egyik kis kátéja lesz, alapvetése lesz ez a dokumentum. Apponyi kultusz alakul ki. Apponyi a kultuszát itt alapozza meg. Például a Horthy-korban érettségi tételként is feladták különböző gimnáziumokban a védőbeszédet. A delegáció ezután visszatér Párizsból Budapestre. Titkos tárgyalások veszik kezdetüket a tavasz folyamán, a francia-magyar kapcsolatokban gazdasági előnyöket adnánk Franciaországnak, cserébe minél kevesebb terület elcsatolását kérjük. A tárgyalásokon Apponyi Albert alapvetően nem vett részt, de májusban megérkezik Budapestre a békeszerződés végleges szövege, a magyar békedelegáció leül, kibontják a szerződéstervezetet és azt látják, hogy semmilyen változtatást nem eszközöltek benne a győztesek. Tehát a szigorúbb békefeltételek, amikkel januárban szembesült a magyar békedelegáció, azok maradnak. Csábításként, mézesmadzagként itt van az a Millerand-féle úgynevezett kísérőlevél, melyben a francia miniszterelnök, a békekonferencia elnöke és házigazdája is egyben, megcsillantja a lehetőséget Magyarország számára, hogy majd helyben a határkijelölő bizottságok dönthetnek kedvezően a magyarok számára. Azt nem ragoznám hosszan, hogy nagykövetek tanácsa, stb-stb. fórumokon hogyan vágták el ennek a javaslatnak a megvalósíthatóságát. Apponyi vállalná a békeszerződés aláírását, de végül lebeszélik róla. A szónoki képességénél, tekintélyénél fogva tartalékolni akarják arra a lehetőségre, hogy a revíziós mozgalomban kivegye még a szerepét, tehát a nemzetközi kampányban, az igazságtalan békefeltételek melletti nemzetközi kampányban szerepet kaphasson. Ráadásul Párizs megüzeni, hogy miniszteri rangú aláírót kérnek. Még Apponyi egyszer, május utolsó napjában is felszólal a Nemzetgyűlésben és érvel amellett, hogy a békeszerződést szigorú feltételei ellenére alá kell írni. Úgy érvel, hogy eddig hadiállapotban állunk a győztes hatalmakkal, de a békeszerződés aláírása után a hadiállapot megszűnik, és kezdetét veheti a propaganda nemzetközi téren a minket ért igazságtalansággal szemben. Kérdés, hogy most Apponyi Albert volt rossz tárgyaló, a védőbeszéd tartalma volt rosszul volt felépítve stratégiai értelemben.

Pók Attila beszédében foglalkozott azzal, hogy mik Trianon okai. Itt én most csak egy dolgot szeretnék kiemelni. Nem Apponyi Albert volt rossz tárgyaló, illetve nem is adtak neki lehetőséget arra, hogy tárgyalásokba bocsátkozzon. Az első világháború folyamán az Antant a délszláv Szerbiával kötött szerződést azért, hogy megtartsa bent a háborúban, a központi hatalmakkal szemben jelentős területeket ígért neki tulajdonképpen a Magyar Délvidékből, illetve Osztrák-magyar Monarchia területeiből. Olaszország hadba lépése az Antant oldalán szintén területi ígérvények miatt valósult

meg. 1916-ban Románia belépéséért cserébe Bánság egy részét, Tiszántúl egy részét, Erdélyt, más területeket ígértek neki, illetve 1918-ban az addig nem létező Csehszlovákiát az Antant hadviselő félként ismerte el. És ha van egy elismert hadviselő fél, akkor államterületet is kell neki nyújtani, és ha megnézzük ezeket a szerződéseket, illetve a csehszlovákoknak ígért lehetőségeket, akkor azt láthatjuk, hogy a világháború folyamán már körvonalazódtak a csonka Magyarország határai. Apponyi Albert alapvetően - ha fogalmazhatjuk így, - nyertese volt ennek a vereségnek, személye körül tényleg egy nagyon komoly kultusz alakul ki a revízió jegyében. Születésnapját országos ünneplés kíséri, kastélyt kap a magyar államtól, miniszterelnöki fizetésnek megfelelő nyugdíjat. Köszönöm szépen megtisztelő figyelmüket.

Anka László

Apponyi Albert szerepe a párizsi békekonferencián

Közép-Európai Club Pannonia Közhasznú Egyesület

2020. szeptember

Külpolitikai helyzet 1918-19-ben

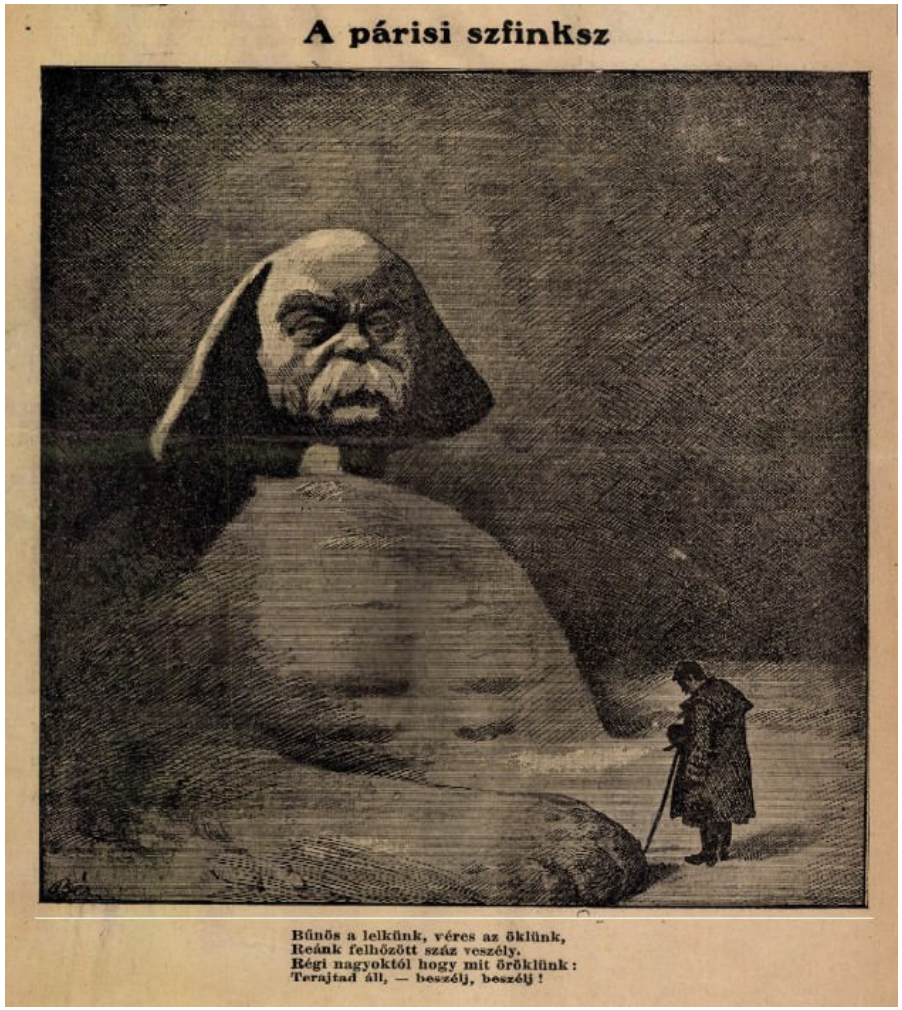

Karikatúra az antant elismerésében reménykedő magyar államról

Károlyi Mihály kormánya

Peidl Gyula kabinetje

Belpolitikai helyzet 1919 őszén

- Ki legyen a miniszterelnök?
- Apponyi Albert ↔ keresztényszocialisták
- Résztvevők
- Bemutatkozás és kormányprogram
- Clerk megteszi jelentését Párizsban

Huszár Károly

„Huszár Károly miniszterelnök, akit közönséges néppárti demagógnak s a legunalmasabb parlamenti fecsegőnek tartottunk, most, hogy hatalomra jutott, határozottan többnek bizonyult ennél. Majdnem minden nyilatkozatával eltalálja azt, amit az okosság, mérséklet és tapintat követel, s ügyesen kerülgeti az útját környező zátonyokat és szirteket. Föllépését kellő bátorság mellett elismerésre méltó szerénység és

Meghívó Párizsból

December 2. minisztertanács

- Megvitatják a meghívót
- Egyetértés a halogató taktikában
- Friedrich a belső ellenzék

December 12. minisztertanács

- Döntés születik az indulásról
- Döntés a delegáltakról

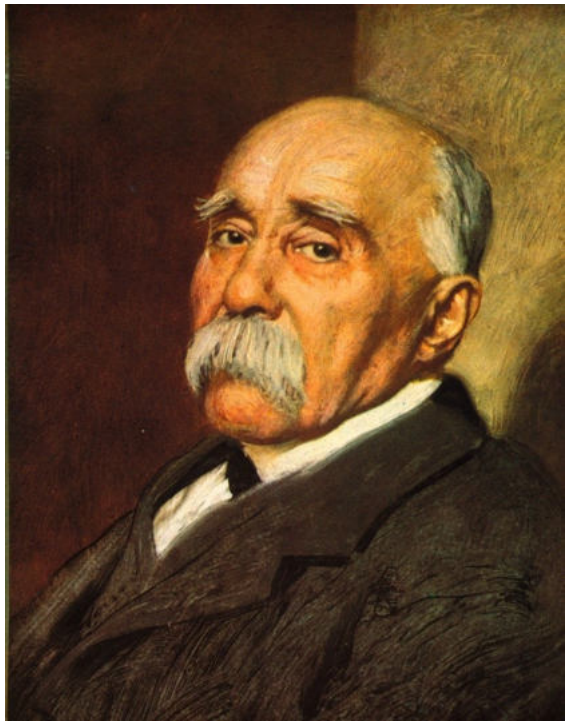

Clemenceau

„A szövetséges és csatlakozott hatalmak legfőbb tanácsa Sir George Clerknek meghallgatása után elhatározta, hogy felhívja a magyar kormányt arra, hogy küldje ki Neuillybe a szükséges meghatalmazásokkal ellátott megbízottait, hogy a békét a szövetséges és csatlakozott hatalmakkal megkössék.”

Clemenceau, 1919. december 1.

békedelegáció elnökének kinevezése I.

Belpolitikai dimenzió:
- Távoltartani a honi közélettől
- Huszár riválisa

Külpolitikai dimenzió:
- Apponyi megosztja az antantot
- Clerk támogatja

Huszár Károly és Apponyi Albert

„Hagyjuk, hadd jöjjön: ez a legbiztosabb eszköz magyarországi népszerűségének lerombolásához.”

Frank Polk, az USA delegáció-vezetője, 1919 december

„Nagy dicsőségére válik népünknek, hogy ezért a kudarcért sohasem tanúsított neheztelést sem a békedelegáció, még kevésbé annak vezetője, vagyis az én személyem iránt: sőt ellenkezőleg, éppoly nagyra látszott becsülni lelkes igyekezetünket, mintha azt siker koronázta volna.”

Apponyi Albert emlékiratai

békedelegáció elnökének kinevezése II.

„A békeapostol”

- 1895-ben csatlakozik az IPU Magyar Csoportjához.
- Kampány indul, hogy a Millennium évében Budapesten ülésezzen az Unió.
- Román tiltakozás kivédése.
- Kísérlet Oroszország bevonására az IPU munkájába.
- Bánffy-kormány idején távol marad az Uniótól (1896-1898).
- Széll-kabinet idején visszatér, Apponyi lesz a Magyar Csoport elnöke (1899-1912).
- Tervek a békesajtó megalakításáról.
- Apponyi képviselőházi elnöksége idején (1901-1903) a legnépesebb a Magyar Csoport.
- 1900-ban vezeti az Unió közgyűléseit, megválasztják a Központi Tanács (3 fős elnöki szerv)

- Kultuszminiszterként rendeletben a béke napjává nyilvánítja május 18-át.
- Sikeres szónoki szereplések külföldön – nemzetközi hírnévre tesz szert.
- Megismerkedés és barátság vezető külföldi politikusokkal.
- Kampány a hágai békekongresszusok mellett.
- Felszólalásainak témái: nemzetközi választott bíróság, világparlament, tengeri magántulajdonnak háborúban való kérdése, tengeri zsákmányjogi bíróság, fegyverkezés korlátozása, békegaranciák gyarapítása.
- A Hágai Nemzetközi Választott Bíróság tagja.
- 1911-ben az első jelölés a Nobel-békedíjra.
- 1912: Lemond az IPU beli

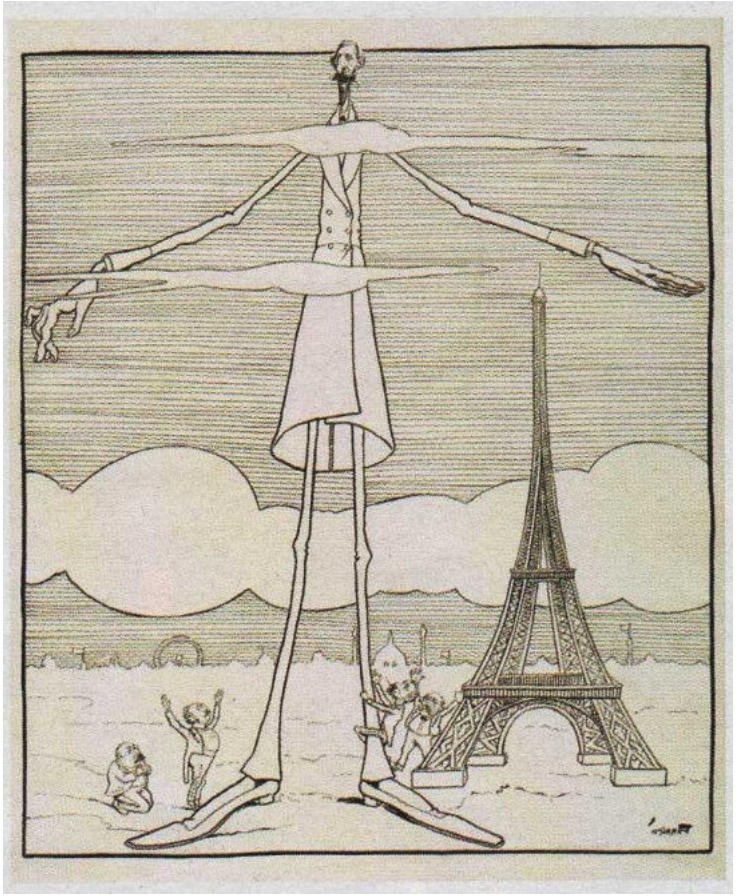

„Nagyjaink Párizsban”

Batthyány Tivadar felkéri 1918 őszén

Kettészakadt kabinet

December 29. minisztertanács

- Apponyi vázolja a tárgyalási alapelveket
- Megoszlanak a vélemények
- Döntetlen szavazás
- Két miniszter távolmaradt
- Huszár szavazata dönt

A Huszár-kormány

Indulás mellett:

- Kereskedelmi miniszter
- Földművelésügyi miniszter
- Külügyminiszter
- Pénzügyminiszter
- Munkaügyi és népjóléti miniszter

Indulás ellen:

- Hadügyminiszter
- Belügyminiszter
- Vallás- és közoktatásügyi miniszter
- Igazságügyminiszter
- Nemzeti kisebbségekért felelős miniszte

ndulás és megérkezés Párizsba

- Búcsúbeszédek a Keletiben

Indulás előtt a Keleti pályaudvaron

„Több száz főből álló küldöttség Apponyi grófot követelte, aki kötelezettséget vállalt arra, hogy megtesz minden tőle telhetőt. Magyarország gyakorlatilag már fel lett darabolva, attól tartok, hogy ez a minden tőle telhető nem hozhat valami nagy eredményt.”

Párizsi fogadtatás

Védőbeszéd --- 1920. január 16.

Wilson elnök

- Etnikai elvre és az önrendelkezésre való hivatkoz
- Stratégiai és biztonságpolitikai érvek
- Történelmi érvek ↔ nagymorva/dákóromán elmél
- Civilizációs érvek: műveltebbek/iskolázottabbak vagyunk
- Földrajzi-gazdasági érvek

Népszavazást kér valamennyi elcsatolandó terület lakosságának!!!

A beszéd következményei

- Angol-olasz vélemény
- Az Apponyi-kultusz alapja
- Érettségi tétel a Horthy-korban

Apponyi Párizsban

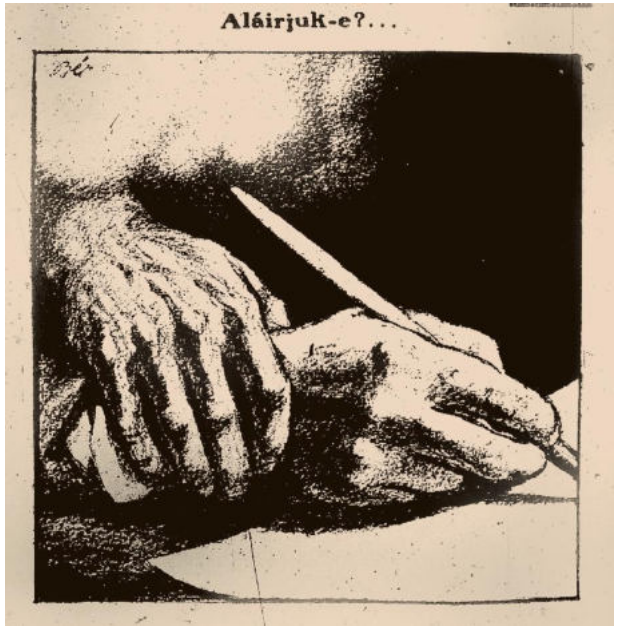

Vita az aláírásról

- Békediktátum végleges verziója
- Millerand-féle kísérőlevél
- Helyben a határkijelölő bizottság módosíthat a magyaroknak kedvezve
- Lemond a békedelegáció
- A franciák miniszteri rangú aláírót kérnek
- A kormány az aláírás mellett dönt
- Teleki, Apponyi, Friedrich felszólalásai a Nemzetgyűlésben

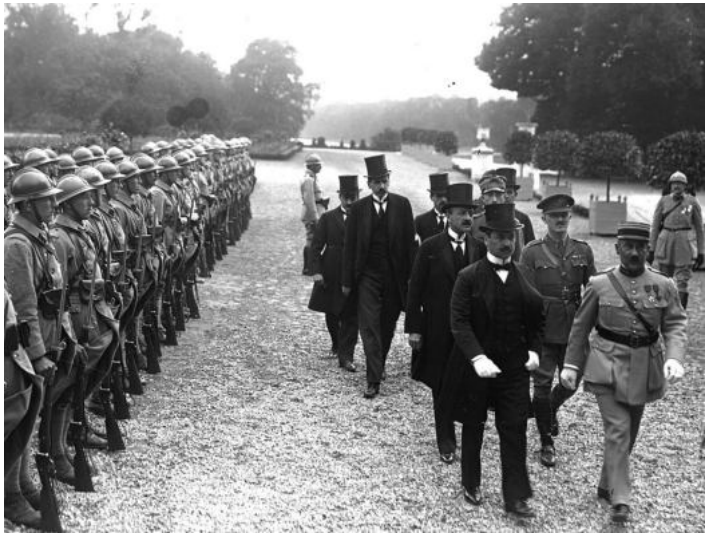

Útban az aláírási ceremóniára

Miért következett be Trianon?

Terület (Horvátország nélkül):
- 282 ezer km2 → 93 ezer km²

Lakosság:
- 18 millió fő → 7,6 millió fő

Gazdasági élet:
- Termőföld 61%
- Vasutak 62%
- Kiépített utak 64%
- Ipartelepek 57%
- Erdő- és faállomány 88%

Egyetemek:
- Pozsony → Pécs
- Kolozsvár → Szeged
- Selmecbánya → Sopron

Apponyi udvarol a Franciaországot szimbolizáló Marienn-nek

Apponyi-kultusz a revízió jegyében

Budapest, Apponyi tér — napjainkban a Ferenciek tere

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Anka László
laszlo.anka@veritas.gov.hu

VERITAS
Történetkutató Intézet

Dr. Zeidler Miklós, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának docense

Magyar revíziós elképzelések Trianon után

Elnök úr, kedves hallgatók, tisztelt kollégák,

Az előadásom címe valóban az, hogy „Magyar revíziós elképzelések Trianon után", de az első néhány dián még olyan témákról lesz szó, amelyek éppen a békekonferencia idejére visznek minket. Ugyanis a revízió, vagyis a békeszerződés felülvizsgálatának az előmunkálatai, tehát azok a tervezések, amelyekre később azután a revíziós elképzelések épültek, azok tulajdonképpen 1918-19 folyamán fogalmazódtak meg először, és ezeket már magukkal vitték a békedelegátusok Párizsba. Amikor a revízióról beszélünk, - ez felülvizsgálatot jelent - akkor a trianoni béke kapcsán több dologról is beszélhetünk. Az előző előadásokban elhangzott már, hogy itt részben az államhatárok megvonása jelentett olyan sérelmet, amit fölül akartak vizsgálni magyar részről. A hadsereg létszámának és fegyverzetének az alacsony megállapítása volt felülvizsgálandó, a háborús jóvátétel összegét próbálta meg lealkudni a delegáció és később a magyar kormányok, illetve megpróbálták a határon túlra került magyar kisebbségeknek a védelmét, nemzetközileg is hatályossá tenni, például, hogy bevegyék a békeszerződésbe is, hiszen ilyen módon Magyarország is szerződő félként tudná érvényesíteni ezeket a szempontjait. Az én előadásom viszont alapvetően azért mégiscsak a határok revíziójáról, a határok felülvizsgálatáról fog szólni.

Ennek a módját tekintve két irányzat alakult ki. Az egyik azt mondta, hogy fegyveres erővel is megvalósítható volna ez. Leginkább az 1920-as évek második felétől került ez be a közbeszédbe, hiszen addig Magyarország még nem tudta elkezdeni a fegyverzetfokozási programját, ilyen módon a hadserege nyilván alkalmatlan volt erre. Egyébként később is, tehát inkább a szavak szintjén létezett ez a harcias revizionizmus. A hadseregnek a vezetői sem gondolták igazából komolyan, hogy a magyar haderő képes volna, nemhogy egyszerre három irányban, de még egyetlen ellenségével észak-kelet, vagy dél felé a siker reményében felvenni a versenyt. A békés revízió vált tehát igazából a jelszavává Magyarországnak a két világháború között. Ez is inkább csak az 1920-as évek második felétől, amikor Magyarország lélegzethez jutott, túljutott a politikai és a gazdasági stabilizáción, szerzett már akkora presztízst, hogy nyugalommal, magabiztosan tudja ezt a kérdést egyáltalán fölvetni a nemzetközi fórumok előtt. Vita volt arról is, hogy mekkora legyen a revíziónak a mértéke. Voltak olyanok, akik úgy gondolták, hogy az egyetlen elfogadható az integrális, vagyis a teljes revízió, a régi Szent István-i Magyarországnak a helyreállítása, és a közbeszéd is leginkább ezt méltányolta. Azok a jelszavak, - ezek közül néhányat fölírtam oda a diára - amelyek közszájon forogtak, alapvetően a történelmi Magyarország restituálásáról szóltak. Egy másik megfontolás, amelyik a revíziónak a keresztülvihetőségét tette előtérbe, tehát hogy elfogadható, megvalósítható legyen a revízió, az úgy gondolta, hogy az etnikai elvet érdemes előtérbe tolni, hiszen ez az, amelyik bizonyos nemzetközi elfogadottsággal rendelkezik, lényegében az önrendelkezési elvnek a lefordítása lett volna, az, hogy a határ menti magyar többségű területek vagy szerződés útján, vagy pedig népszavazás nyomán visszatérjenek a magyar törzsterületekhez. És voltak aztán olyan köztes megfontolások vagy megoldások, vagy javaslatok, amelyek több szempontnak a kombinálásával próbáltak revíziós terveket készíteni. Ezek alapvetően az etnikai és az integrális revízió között helyezkedtek el. Minimumnak tekintették a határ menti magyar többségű területeknek a visszacsatolását, és ezt kiegészítették volna olyan szempontokkal, hogy a gazdaságilag összetartozó, de a nyelvhatáron túl lévő, tehát Magyarország felé gravitáló kisrégiók is visszatérhessenek az országhoz, illetve igyekezzenek a nyelvhatáron túl olyan vonalakon megállapítani az új magyar államhatárt, amely stratégiailag jól védhető, tehát például hegységekben, vízválasztókon húzódik, vagy szélesebb folyóknak a mentén.

Amint említettem már, a párizsi békekonferencián, a magyar békedelegáció tevékenységében megjelentek ezek a szempontok. A békedelegáció elő is terjesztett több ilyen javaslatot, ezekre majd a következő dián kitérek. Most csak annyit említek itt meg, hogy már 1920 augusztusában, tehát néhány héttel, egy-két hónappal a békeszerződés aláírása után megjelent az első kötete a Magyar béketárgyalások című négykötetes sorozatnak. Teleki Pál, aki akkor miniszterelnök volt, fontosnak tartotta azt, hogy ilyen módon is demonstrálja a magyar közönség előtt, hogy a békedelegáció nem végzett hiábavaló munkát, tehát nem csak az állam pénzét költötték hónapokon keresztül Párizsban, a „Fény városában", hanem mindent megtettek azért, hogy meggyőzzék, jobb belátásra bírják a nemzetközi nagyhatalmakat.

Megjelent ugyanennek a sorozatnak a francia és angol változata is, amelyik viszont nem mentegetőzésképpen, hanem éppenséggel a meggyőzés szándékával fordult ezeknek az

országoknak a döntéshozóihoz. 1920 és '22 között hiánytalanul meg is jelentek ezek a kötetek, és egyszersmind alapvetései lettek azután a két háború közötti magyar revíziós gondolatnak, gyakorlati és elméleti értelemben is. Magán a békekonferencián, tehát 1920 első felében, januártól májusig volt kint kisebb-nagyobb létszámban magyar küldöttség. Többféle javaslatot dolgozott ki a magyar kormányzat. Ez nem annyira ismert, mindenki tud ma már arról, azt hiszem, hogy Apponyi a népszavazást követelte, vagy hát kérte a beszédében. Akkor ő valóban nem precizírozta, hogy milyen körzetekben szeretne népszavazást, de amikor február elején a békedelegáció újabb jegyzékeket nyújtott be a békekonferencián, már szerepelt az a kitétel, hogy Teleki Pál időközben elkészítette azoknak a népszavazási körzeteknek a listáját, amit hogyha az Antant úgy dönt, hogy valóban lesz népszavazás, plebiszcitum, akkor a magyar kormány be fog nekik mutatni. Sajnos nem tudjuk, egyelőre lappanganak ezek az iratok, vagy lehet, hogy valahol el is vesztek ezek a térképek, de tudjuk, hogy alapvetően a határ közeli magyar többségű térségekre vonatkoztak, tehát nem lett volna ez a népszavazás eleve elrontott azzal, hogy nemzetiségi többségű területek nyilvánvalóan Magyarország ellen szavaztak volna. Volt egy másik iránya is a magyar békedelegáció tevékenységének, személyes nexusokon keresztül brit politikusok révén próbáltak eljuttatni alternatív ötleteket a Foreign Office-hoz, illetve a békekonferenciához. Ezekben már valamilyen etnikai alapú határmódosításnak a terve szerepelt. Ezeket a térképeket lassacskán kezdjük megismerni, de az értelmezésük nem annyira egyszerű, mert szöveges leírás nem mindegyikhez van. De úgy tűnik, hogy alternatív megoldásként ekkor a magyar békedelegáció elfogadta volna az etnikai határoknak a megvonását, sőt olyan elképzelés is született, amelyik a határ menti magyar területek visszacsatolásán kívül a Székelyföldnek a visszakapcsolását is megoldotta volna egy keskeny területi folyosónak a hozzákapcsolásával. Ezen kívül néhány hónappal később, március közepén megkezdődő, már említett francia-magyar titkos tárgyalások egyik záróakkordjaként, május közepén a magyar tárgyalók benyújtottak egy tervezetet, egy revíziós tervet a francia kormányhoz. Nem azt kérték a francia kormánytól, hogy annak fejében, hogy Magyarországon befektethetnek a franciák, adjanak vissza területeket Magyarországnak. Csak azt kérték, hogy a majdan meginduló magyar – csehszlovák, magyar – osztrák, magyar – jugoszláv, magyar - román kétoldalú tárgyalások során, amelyek az egymás mellett élésnek, a békés egymás mellett élésnek a megteremtéséhez szükségesek, az ott előterjesztendő magyar területi követeléseket vegyék tudomásul a franciák és legalább ne akadályozzák. Ez máris ugye háromféle koncepció, tehát népszavazás, etnikai határok esetleg kiegészülve a Székelyföld visszakapcsolásával, illetve egy komplex revíziós terv, és akkor ezt meg is mutatom, hogy melyik lett volna ez a kicsit komplikáltabb terv. Azt hiszem, a mai Magyarország területét mindenki fölismeri középen, a határok mentén az a világosabbra színezett sáv jelezte a magyar többségű területeket, tehát azokat automatikusan az etnikai elv alapján szerette volna Magyarország visszakapni. Észak-keleten, részben a mai Kárpátalja területén, részben pedig a mai Kelet-Szlovákia területén élő szlovák és ruszin többségű terület volt. Magyarok nagyon kevesen voltak már. Úgy kerülhettek volna vissza Magyarországhoz, hogy azok gazdaságilag a magyar törzsterületek felé vonzódnak, tehát ott az indoklás az gazdasági alapú lett volna. És amit látnak még délen, a Bánságnak a területén, illetve Nyugat-Magyarország vagy Burgenland területén pedig népszavazást tartottak volna. Tehát ez a komplex revíziós terv már 1920 tavaszán elkészült, és aztán később több alakváltozatban - ezekre majd ki fogok térni később az előadásban - újra és újra felbukkant. Azt látjuk tehát, hogy már 1920-ban tulajdonképpen minden készen van - a békedelegáció időszakában - minden olyan alapelgondolás, ami később - mint említettem - különböző alakban megjelenik a magyar revíziós tervekben, az itt már csírájában megtalálható. Elhangzott itt az, hogy a magyar határoknak a pontos megállapítása a helyszíni szemlék alapján az éveken keresztül zajlott. 1921 és '25 között zajlott ez a folyamat. Katonai bizottságok járták végig a szó szoros értelmében gyalogosan a határt és tűzték ki a határoszlopokat. Ezekben részt vettek az adott határ két oldalán élő, vagy létező országnak a képviselői, tehát mondjuk magyar és csehszlovák félnek egy-egy küldötte, és ott voltak a győztes nagyhatalmaknak a képviselői is, leszámítva az Egyesült Államokat. Tehát volt japán, francia, brit és olasz határbiztos is ezekben a csapatokban. Érdekes megnézni azt, hogy ezeken a tárgyalásokon milyen terveket terjesztettek elő a magyarok. Azt látjuk, hogy nem nagyon voltak szégyenlősek, vagy nem nagyon voltunk szégyenlősek. Igen jelentős területi követelésekkel léptünk föl. Csehszlovákiával szemben kétszer annyi területet kértünk, mint amit a bécsi döntésben 1938-ban megkaptunk. Látszik is, hogy etnikai alapon nem nagyon indokolhatóak ezek a követelések. Egyedül a Felvidék területéből kértünk olyan területet, ahol többségben éltek magyarok. Viszont, mint említettem, ez kiegészülhlt gazdasági és stratégiai megfontolásokkal.

Az adatok egészen újak egyébként, tehát ezeket ma délelőtt számoltam ki utoljára. Nagyon össze-vissza maradtak fönt térképek és följegyzések ezzel kapcsolatban, nem könnyű ezeken kiigazodni, egymásnak is ellentmondanak, úgyhogy nem állok száz százalékig jót ezekért az adatokért, de az biztos, hogy 15-20 településnél többet nem tévedtem egyik helyen sem. Ebből az látszik, hogy ebben

a nagyon ambiciózus tervben, amit tehát a határmegállapító bizottságok elé terjesztettek a magyar delegátusok, közel 50 ezer négyzetkilométerrel szerettük volna növelni a területünket. Ehhez képest a teljes magyar területnyereség Sopronnal együtt 465 négyzetkilométer volt, azt hiszem. Tehát nagyjából az 1%-át sikerült a követeléseknek érvényesíteni, amiben részben természetesen a felelőssége megvan a határmegállapító bizottságoknak, de nyilvánvalóan ezek a magyar beterjesztések nem a siker szándékával készültek, hanem inkább a provokációnak a szándékával, tehát még egyszer fölmutatni azt, hogy mekkora veszteségeket szenvedett Magyarország, mekkora területekről van szó.

Egymagában Magyarország nyilván nem volt elég erős ahhoz, sem politikailag, sem gazdaságilag, s főleg nem katonailag, hogy a területi revíziót végrehajtsa. Partnerekre volt tehát szüksége. És már az 1920-as évek elején úgy gondolták, hogy elég szélesen kell megállapítani a reménybeli partnereknek a körét, és azokat nem csak a volt háborús szövetségesekre, fegyvertársakra korlátozni, akikről feltételezhető, hogy szintén a revánsnak a gondolata fűti őket. Nem csak őrájuk kell támaszkodni, hanem más hatalmakat is be lehet vonni ebbe a körbe. Így például egészen korán megjelent Szovjet-Oroszország lehetséges partnerségének a kérdése. Szovjet-Oroszország ugyanúgy elveszítette a háborút, sőt, hát még úgyabbul, mint a központi hatalmak, óriási területi veszteségeket szenvedett, logikus volt tehát, hogy őt is a revizionista hatalmak közé soroljuk. De különösen Bethlen István fölfogása pedig azt diktálta, hogy mivel főleg a 20-as években az ütőkártyák továbbra is az Antant, illetve a szövetségesek kezében vannak, nem lehet egyszerűen az ellenükben dolgozni a revízión, az ellenükben megkísérelni megvalósítani a revíziót, hanem őket is valamilyen módon be kellene vonni ebbe a folyamatba. Éppen ezért mindvégig jó kapcsolatra törekedett Londonnal is, Párizzsal is, Washingtonnal is, illetve megpróbált bevonni két olyan feltörekvő hatalmat, amelyek - Lengyelország és Törökország képében, amelyek közül Törökország modernizálódni kezd az első világháború után, Lengyelország pedig újjászületik az első világháború után, - amelyeknek a történelmében vannak olyan mozzanatok, amelyek megalapozhatják a magyarok iránti szimpátiát. Az 1930-as években ez a sokrétű, sok osztatú, sokirányú bethleni külpolitika nagyon leegyszerűsödik. Ennek az egyik oka az, hogy megváltozik az európai politika, világgazdasági válsággal és Hitler hatalomra jutásával nagyon kiéleződnek az ellentétek, nehéz átnyúlni a kialakult szövetségesi táboroknak a csoportjaiba támogatásért, másrészt pedig Gömbös Gyula egy sokkal szimplább intellektus Bethlennél, sokkal kevésbé ért a külpolitikához, sokkal kevésbé ért ennek a finomságaihoz. Ő tehát sokkal koncentráltabban a tengelyhatalmakra, az ő általa elképzelt német-olasz tengelyre támaszkodik, és egyre kevésbé figyel oda azokra az alternatív lehetőségekre, amelyek Bethlen számára még fontosak voltak.

Ezen a térképen 1927-ből a Magyar Revíziós Ligának - egy propaganda szervezetnek, amely maga jött létre, de az állam támogatásából tudta magát fönntartani leginkább, - annak egy térképes javaslatát látjuk. Látható, hogy sok mindenben az etnikai revízió mozgatta azoknak a fantáziáját, akik ezt a térképet elkészítették, de az is látható, hogy benne van már az erdélyi korridornak a gondolata, pontosabban annak az új felhasználása ezen a térképen. Látható, hogy a Székelyföldet bejelölték, mint egy magyar enklávét, és közötte megrajzolták azokat a magyar többségű területeket, amelyeket esetleg román többségű területekkel összekötve valahogyan a Székelyföld és a magyar törzsterületek között a kontinuitást meg lehet teremteni. Tehát itt azt látjuk, hogy megint az 1920-as egyik verziónak már egy nyilvánosságra hozott, sok példányban megjelentetett, egyébként nem csak magyar, hanem angol, francia és olasz nyelven megjelentetett terjesztésével is találkozunk. Maga ez a tervezet egyébként a revíziós liga részéről tulajdonképpen reakció volt egy brit sajtómágnás, ma azt mondanánk, hogy a tervezetére, aki részben magyar ösztönzésre, vagy legalábbis magyar információk alapján 1927 júniusában önállóan a saját egyik újságjában tett közzé egy revíziós tervezetet, abszolút az etnikai elvre támaszkodva. Északon, keleten és délen a magyar államhatárokhoz közvetlenül csatlakozó magyar többségű területek visszacsatolásával számolt, de ő is megemlítette, hogy egyébként Erdélyben van még egy kicsit úgy eltúlozva, még azon kívül több mint egymillió magyar, és ezeknek a visszacsatolását nem jelölte a térképen, de a problémát fölvetette. És ennek a térképnek, ennek a Lord Rothermere-féle térképnek a pontosítása, a magyar statisztikai adatok alapján való pontosítása tulajdonképpen az, amit a Magyar Revíziós Liga még abban az évben elvégez, és aztán a következő esztendőkben különböző nyelvekre lefordítva egy kis pamfleten keresztül terjeszt is. A legérdekesebb talán, hogy egy abszolút magyar ügyekben nem érdekelt, független, magyar szempontból független brit diplomata milyen tervezetet vagy milyen javaslatot terjesztett a saját kormánya elé 1933 októberében. Ezen a képen egy kicsit idősebb már ez a Ponsonby Moore Crosthwaite, amikor magát a tervezetet készítette, még harmad titkár volt, harmincas évei elején járt. A brit külügyben azt a feladatot kapta 1933-ban, hogy mivel napirendre kerül a revízió kérdése, tehát elképzelhető, hogy valamilyen európai határváltozásokra sor kerül,

gyűjtse össze azokat a terveket, amelyek a magyar határok módosításával kapcsolatban forgalomban vannak, értékelje őket brit szempontból, és nézze meg, hogy mi az, ami egy esetleges határmódosítás idején a brit külügyi érdekek szempontjából elfogadható. A térképnek az értelmezéséhez fontos, hogy a sötét színű területek, azok a magyar többségű területek az 1910-es népszámlálás szerint. Vastag vonallal vannak jelölve azok a részek, amelyeket ez a brit diplomata visszacsatolhatónak gondolt. Ez alapvetően a Csallóköznek a területe, ami közel 100%-ban magyarlakta volt abban az időben, illetve a magyar-román határ északi szakasza mellett lévő magyar többségű terület, Szatmárnémeti és Nagyvárad közötti terület, valamint a Bácska és a Baranyai háromszögnek a területe a magyar-jugoszláv határon. Ezen kívül pontozott vonallal bejelölte azokat a határszakaszokat, amelyek esetleg egy második lépcsőben, vagy hogyha nagyobb engedékenység mutatkozik Magyarország szomszédja iránt, akkor még ezen felül is hozzákapcsolhatók Magyarországhoz. Látható, hogy az ő elgondolásait alapvetően az etnikai elv mozgatta, tehát ő nagyon kevéssé vette tekintetbe a különböző egyéb gazdasági vagy stratégiai megfontolásokat, az etnikai elvet azonban nagyon is. A tervezetet elkészítette, benyújtotta a főnökeinek, akik azt érdekesnek tartották, ki is nyomtatták. Ez az, hogyha valaki esetleg Londonban kutat levéltárban, akkor tudja, hogy mindaz, ami gépirat vagy kézirat, az érdekes, de nem annyira fontos, de amit kinyomtat a külügyminisztérium, és ilyen módon köröztet, azt ők fontosabb iratnak tartják. Eddig eljutott ez az irat, de utána ad-acta tették és nem is vették elő tudtommal a második világháborút követően sem.

Még egy tervről beszélnék kicsit alaposabban, ez az utolsó gondolata az előadásomnak. Gömbös Gyula 1933 közepén utasítást adott a Külügyminisztérium sajtóosztályának, - ő akkor már miniszterelnök volt -, hogy az ő elgondolásai alapján, amelyekben etnikai, gazdasági és katonai szempontok szerepelnek, készítsenek tervet a kívánatos mértékű magyar revízióról. Több mint egy évig tartott, amíg ez a terv elkészült, és amire kész lett - és ennek az eredményét látják a képen -, addigra már okafogyottá vált a tervezés. Mindenesetre fönnmaradt, mintegy mementója annak, hogy a magyar külpolitikai gondolkodás 1934-ben milyen tervet készít el. Azért látható, hogy ebben benne van az 1920-as francia-magyar tárgyalások kapcsán már elővezetett terv, tehát az etnikai határokon túl gazdasági és stratégiai szempontból kívánatos területeknek a visszaszerzése, csak ez még annál is nagyobb területet rögzít, mint amit a francia-magyar tárgyalások kapcsán láttunk. Lett volna még néhány diám, de azt hiszem, hogy nem rossz lezárás ez, köszönöm szépen a figyelmüket!

Magyar revíziós elképzelések Trianon után

Zeidler Miklós

Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára

2020. szeptember 24.

A revízió fogalma

A trianoni békeszerződés rendelkezéseinek felülvizsgálata

- államhatárok
- hadsereg
- háborús jóvátétel
- magyar kisebbségek védelme

A határrevízió módja

- békés revízió
- fegyveres revízió

A határrevízió mértéke

- teljes (integrális) revízió

⇨ realitás nélküli jelszavak: „Mindent vissza!”, „Egész Magyarország mennyország”

- nemzetiségi alapú (etnikai) revízió

⇨ elfogadott elvhez és gyakorlathoz igazodik: nemzeti önrendelkezés, népszavazás

- komplex revízió

⇨ etnikai elv, gazdasági szempontok és honvédelmi követelmények kombinálása
(nyelvhatár + gazdaságilag összetartozó kisrégiók megőrzése + jól védhető határvonal)

A magyar küldöttség a párizsi békekonferencián (1920)

A revíziós törekvések megalapozása

- Béke-előkészítő Bizottság (Békeiroda)
- Apponyi Albert beszéde
- békedelegáció jegyzékei
- statisztikai adatok
- térképek

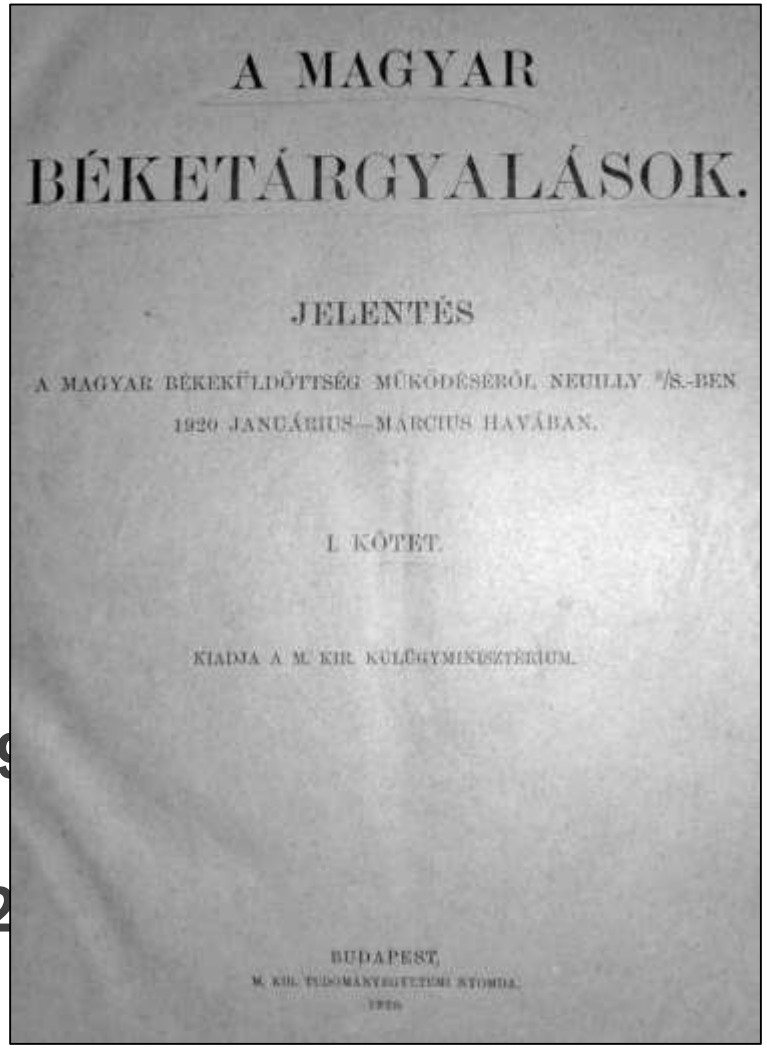
A MAGYAR

BÉKETÁRGYALÁSOK.

JELENTÉS

A MAGYAR BÉKEKÜLDÖTTSÉG MŰKÖDÉSÉRŐL NEUILLY ²/S.-BEN

1920 JANUÁRIUS—MÁRCIUS HAVÁBAN.

I. KÖTET.

KIADJA A M. KIR. KÜLÜGYMINISZTÉRIUM.

BUDAPEST,

M. KIR. TUDOMÁNYEGYETEMI NYOMDA.

1920.

A magyar béketárgyalások **(1920–1921)**

Les négociations de la paix hongroise **(1920–19**

The Hungarian peace negotiations **(1920–1922**

Magyar határjavaslatok a nagyhatalmak előtt (1920)

Békekonferencia

- népszavazás
  - ⇨ Apponyi-beszéd (1920. január 16.)
  - ⇨ Teleki-féle népszavazási övezetek (1920. február eleje)

Magyar–brit személyes nexusok

- etnikai alapú határmódosítás (1920. február)
- „erdélyi korridor” (1920. február)

Francia–magyar titkos tárgyalások

- komplex revíziós terv (1920. április–május)

Komplex revíziós javaslat (1920. április–május)

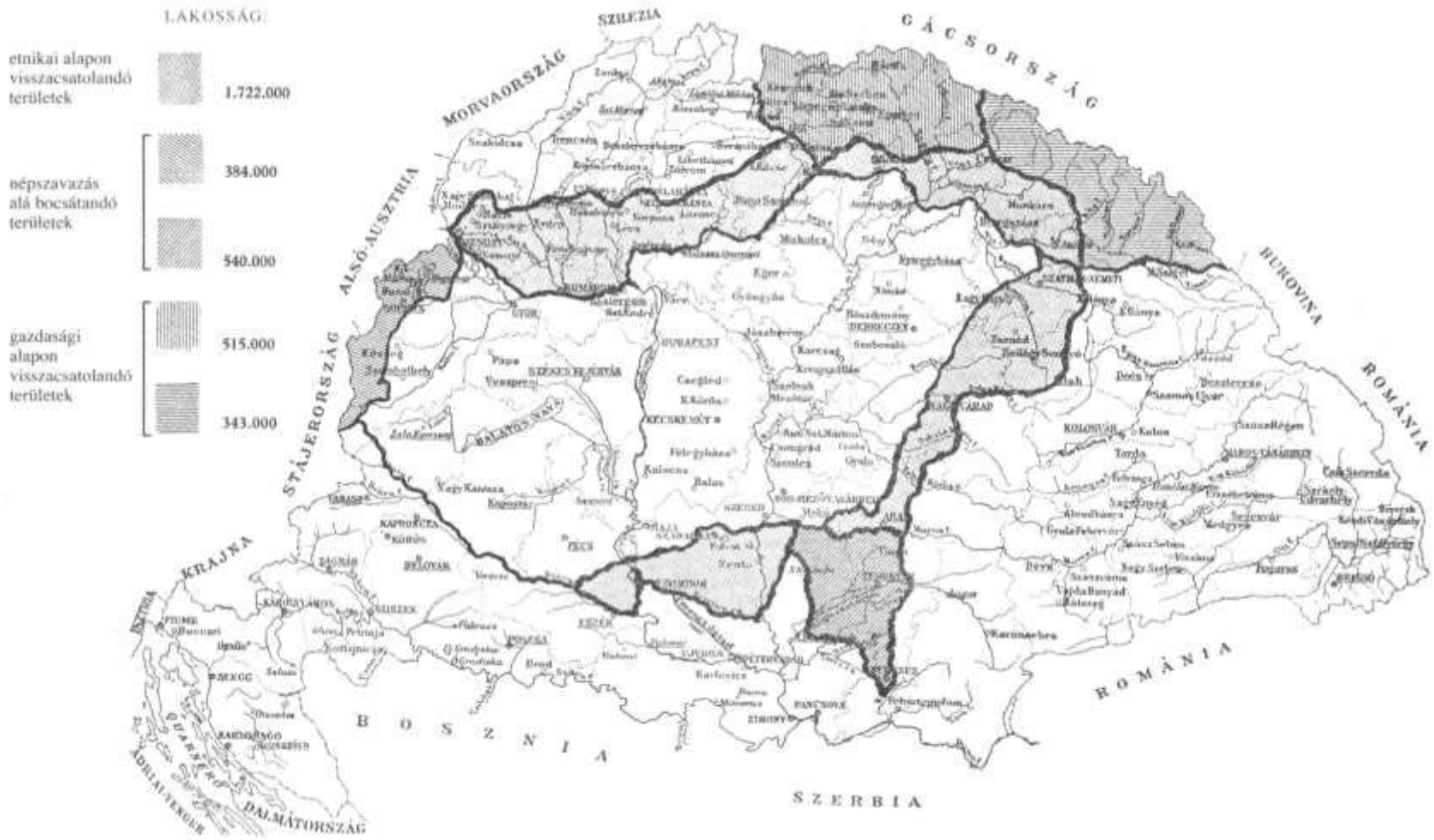

Magyar javaslatok a végleges határmegállapítás idején (1921)

Magyar–csehszlovák határ
1865 település
26 100 km^2
1,8 millió lakos
53% magyar anyanyelvű

Magyar–osztrák határ
96 település
1200 km^2
80 ezer lakos
16% magyar anyanyelvű

Magyar–román határ
569 település
15 300 km^2
1,2 millió lakos
46% magyar anyanyelvű

Magyar–jugoszláv határ
193 település
2000 km^2
155 ezer lakos
37% magyar anyanyelvű

A békerevízió reménybeli támogatói

1920-as évek

„Az alapvető elgondolás az volt, hogy a Párizs környéki békék után **három elégedetlen, tehát status quo-ellenes nagyhatalom maradt: Németország, Olaszország és a Szovjetunió. Három status quo-ellenes kis ország is volt: Ausztria, Magyarország és Bulgária. A revízió útja tehát a status quo-ellenes nagyok és kicsinyek összefogása. Az olaszok támogatnák a Jugoszlávia ellen irányuló magyar és bolgár, a németek a Csehszlovákia ellen irányuló magyar és esetleg osztrák, az oroszok pedig a Románia ellen irányuló magyar és bolgár igényeket**, minthogy maguknak is voltak párhuzamos igényeik az első világháború haszonélvezőivel szemben."

Szegedy-Maszák Aladár diplomata visszaemlékezése

+ győztes nagyhatalmak: Franciaország, Nagy-Britannia, Egyesült Államok
+ magyarbarát középhatalmak: Törökország, Lengyelország

1930-as évek

- német és olasz orientáció erősödése
- London, Párizs, Washington remélt támogatásáról való fokozatos lemondás

Az integrális és az etnikai revízió „összehangolása” (1930 k.)

„**A magyar kormány a területi kérdések tekintetében a Wilson elnök által a 14 pont keretében kinyilatkoztatott elvek alapján áll.** Ezek szerint **a jelenlegi Magyarország határainak közvetlen szomszédságában fekvő magyar többségű területek természetszerűleg az anyaországgal volnának egyesítendők, más nyelvű volt magyar terület Magyarországhoz való csatlakozását** az illető terület népének saját szabad elhatározása és **népszavazástól kellene függővé tenni.**”

A Külügyminisztérium körrendelete (1929. május 2.)

„Ajánlom úgy a határok visszaállítását, mint a népszavazást. **Vannak területek, amelyek kétségtelenül magyarok. Ezeket minden további nélkül vissza kellene csatolni az anyaországhoz. Azokon a területeken, ahol a helyzet nem ennyire tiszta, a népszavazás volna a megoldás módja.**”

Bethlen István sajtónyilatkozata (1931. április 16.)

A MRL etnikai alapú javaslata az „erdélyi korridorral” (1927)

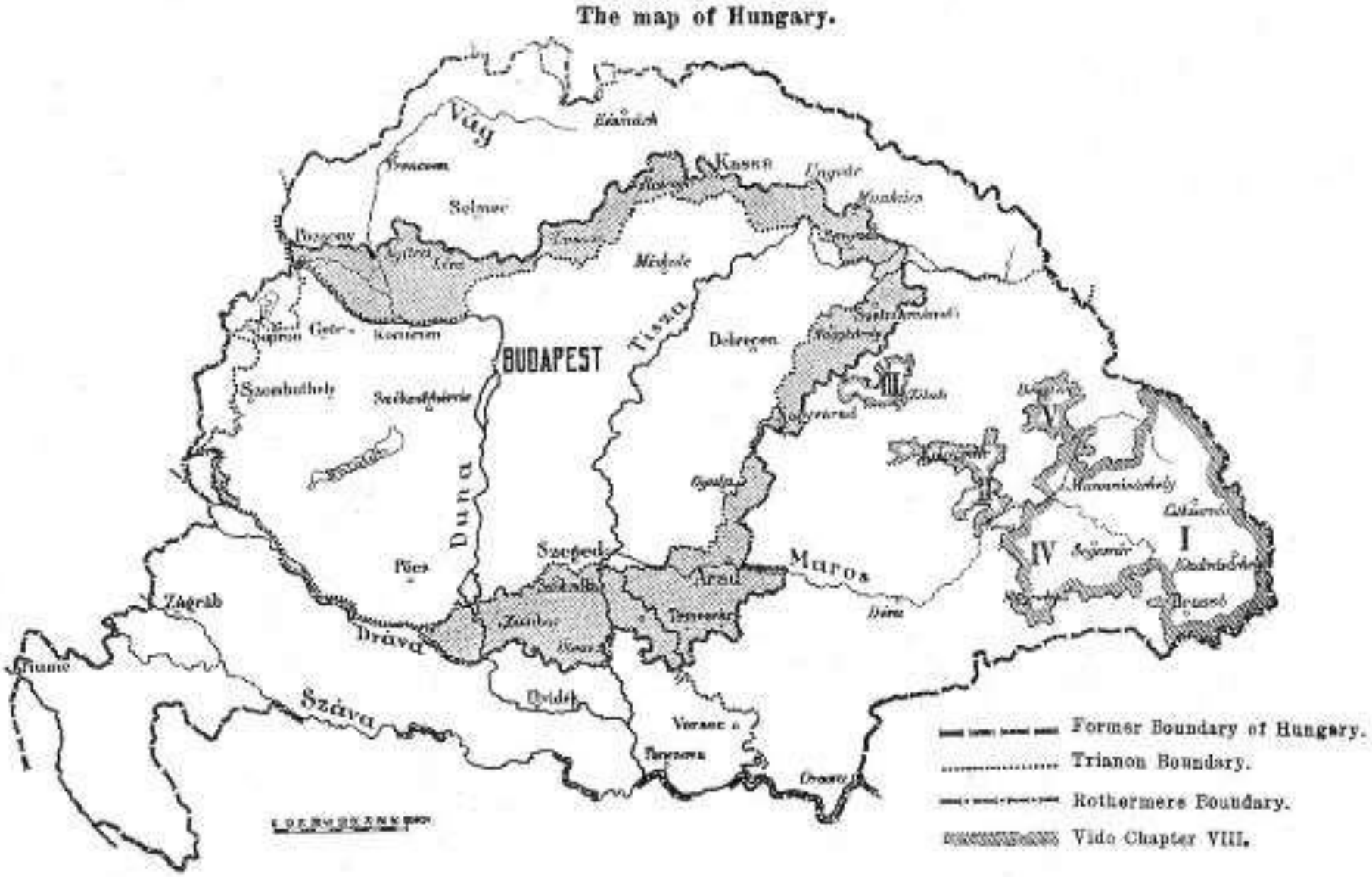

Lord Rothermere etnikai alapú javaslata (1927)

Viscount Rothermere (Harold Sidney Harmsworth)

- brit sajtómágnás
- jó kapcsolatban Mussolinival és Hitlerrel
- a magyar etnikai revízió szószólója
- Hungary's Place in the Sun (Magyarország helye a nap alatt — *The Daily Mail*, 1927. június 21.)

Brit feljegyzés az etnikai alapú határmódosításról (1933)

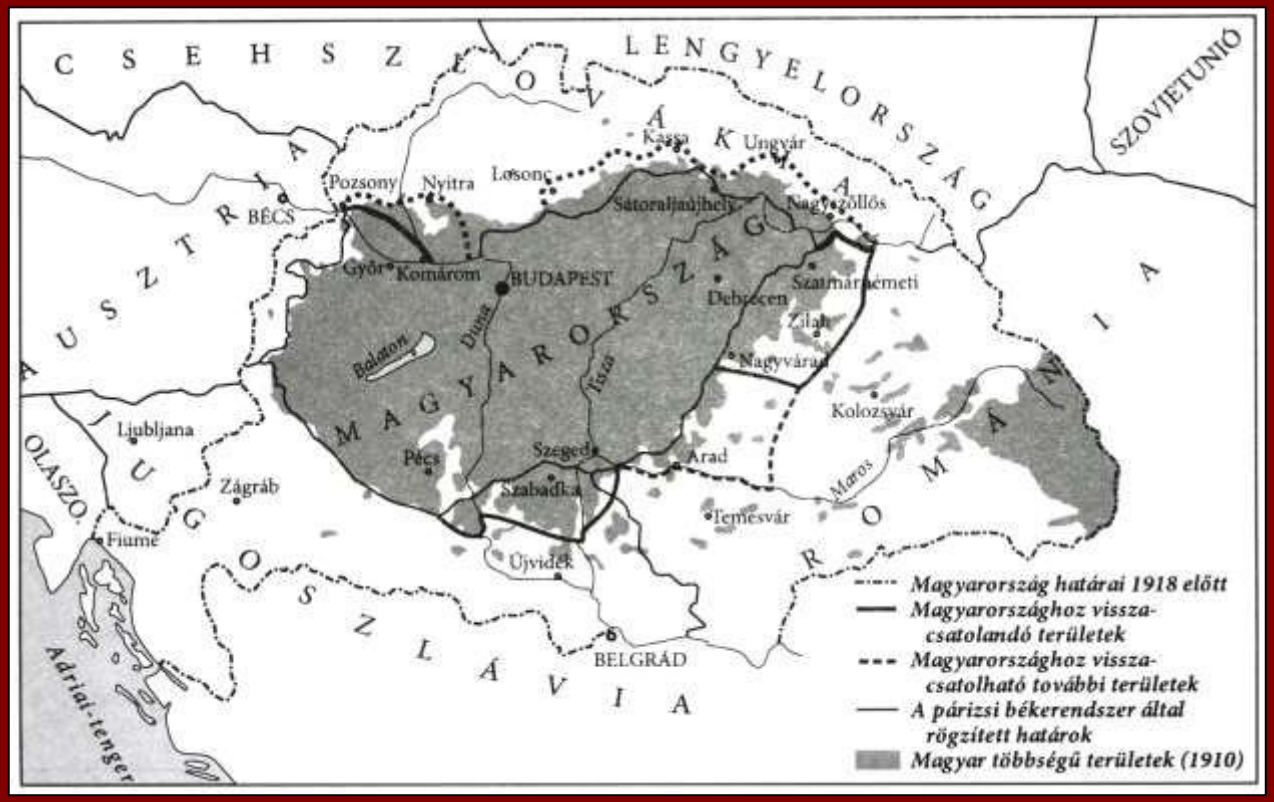

Ponsonby Moore Crosthwaite

- a Foreign Office fiatal munkatársa
- feladata egy brit szempontból elfogadható határjavaslat elkészítése az ismert revíziós tervek alapján
- a memorandumot értékesnek tartják, de *ad acta* teszik
- *Memorandum on the Hungarian Frontiers of 1919* (London, 1933. október 27.)

Komplex revíziós terv Gömbös Gyula instrukciói alapján (1934)

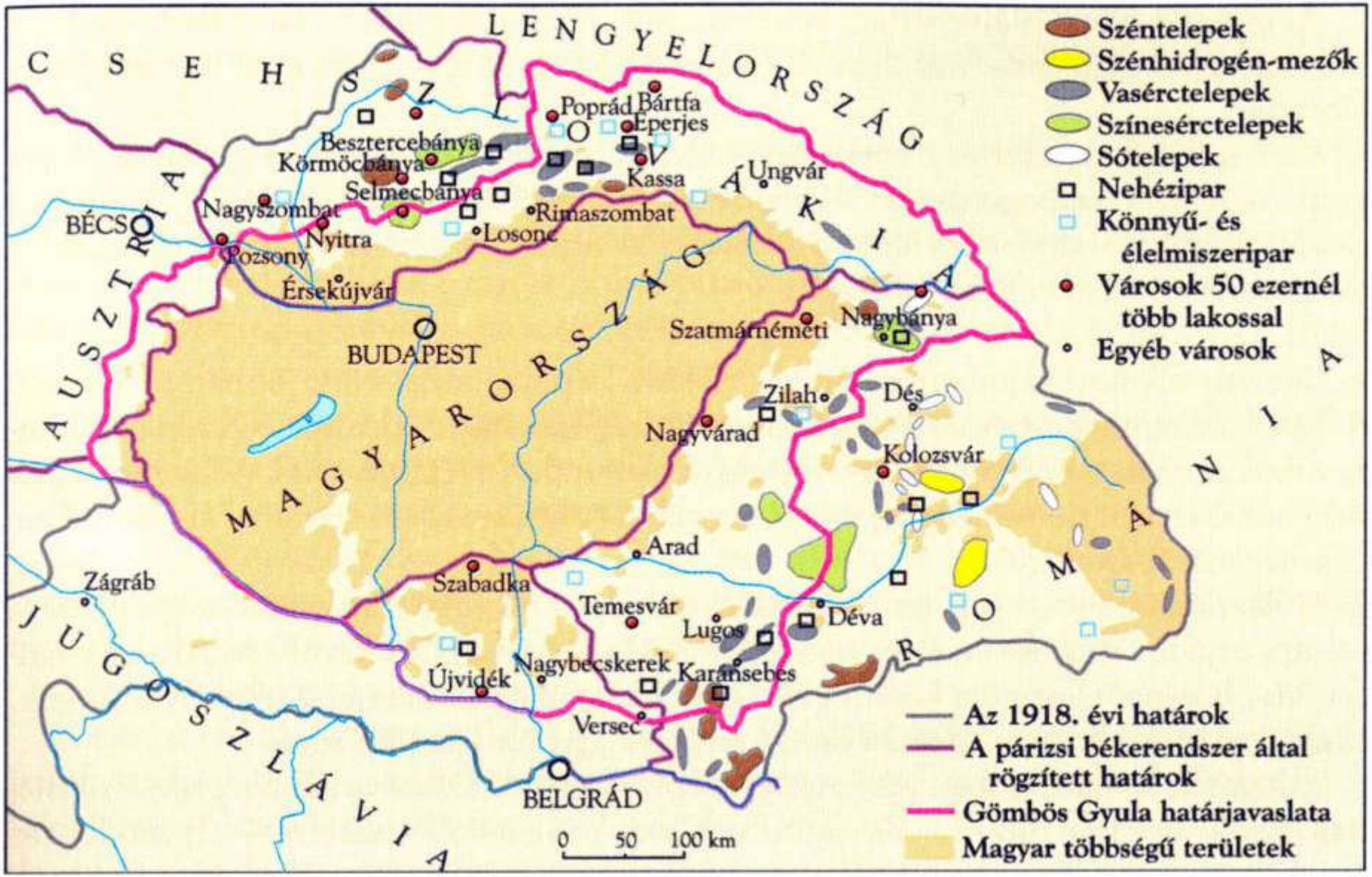

Aldo Dami komplex revíziós javaslata (1929)

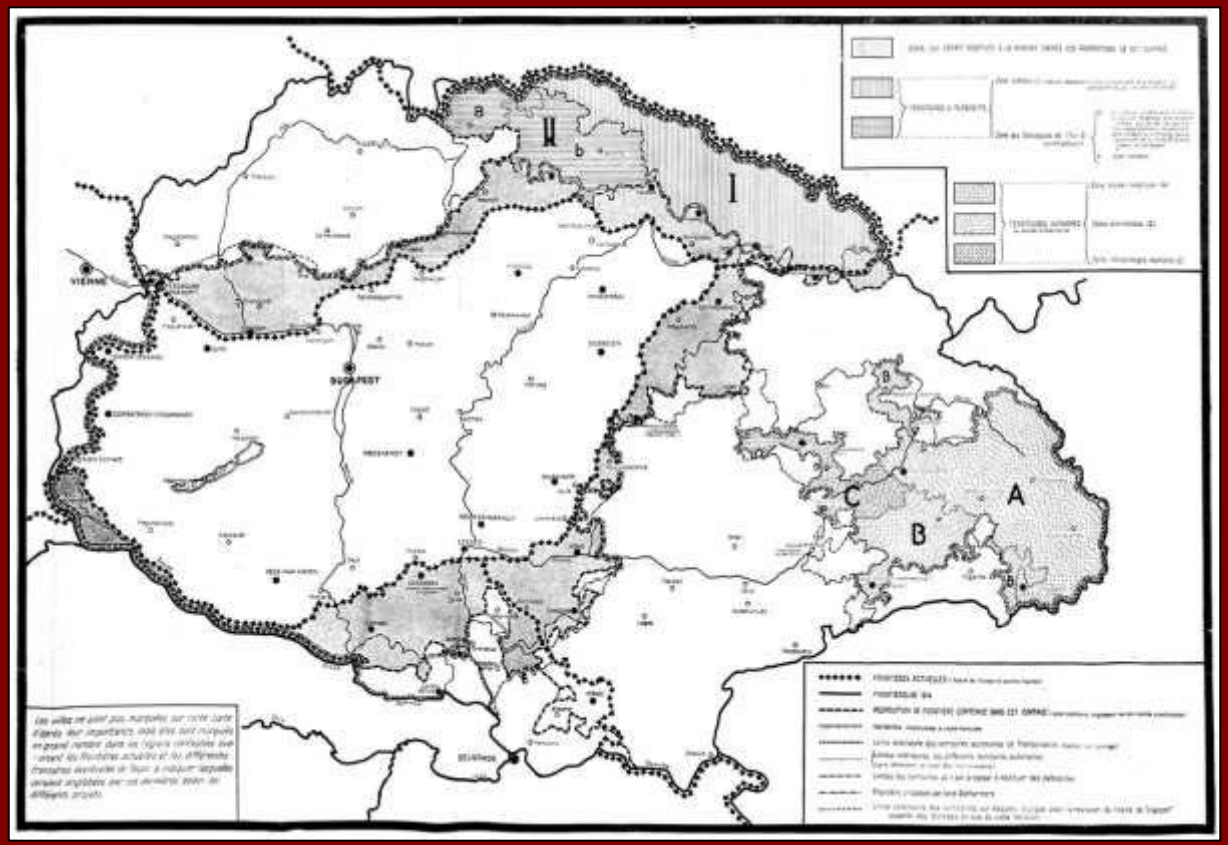

Aldo Dami

- svájci publicista, politikai szakértő, francia lektor (BPTE, PETE), 1945 utásn a határkérdések szakértője
- a magyar etnikai revízió pártolója (e könyveit a magyar kormány anyagilag támogatta)
- *La Hongrie de demain* (A holnap Magyarországa — Párizs, 1929 és 1933)

Komplex revíziós javaslat (1920. április–május)

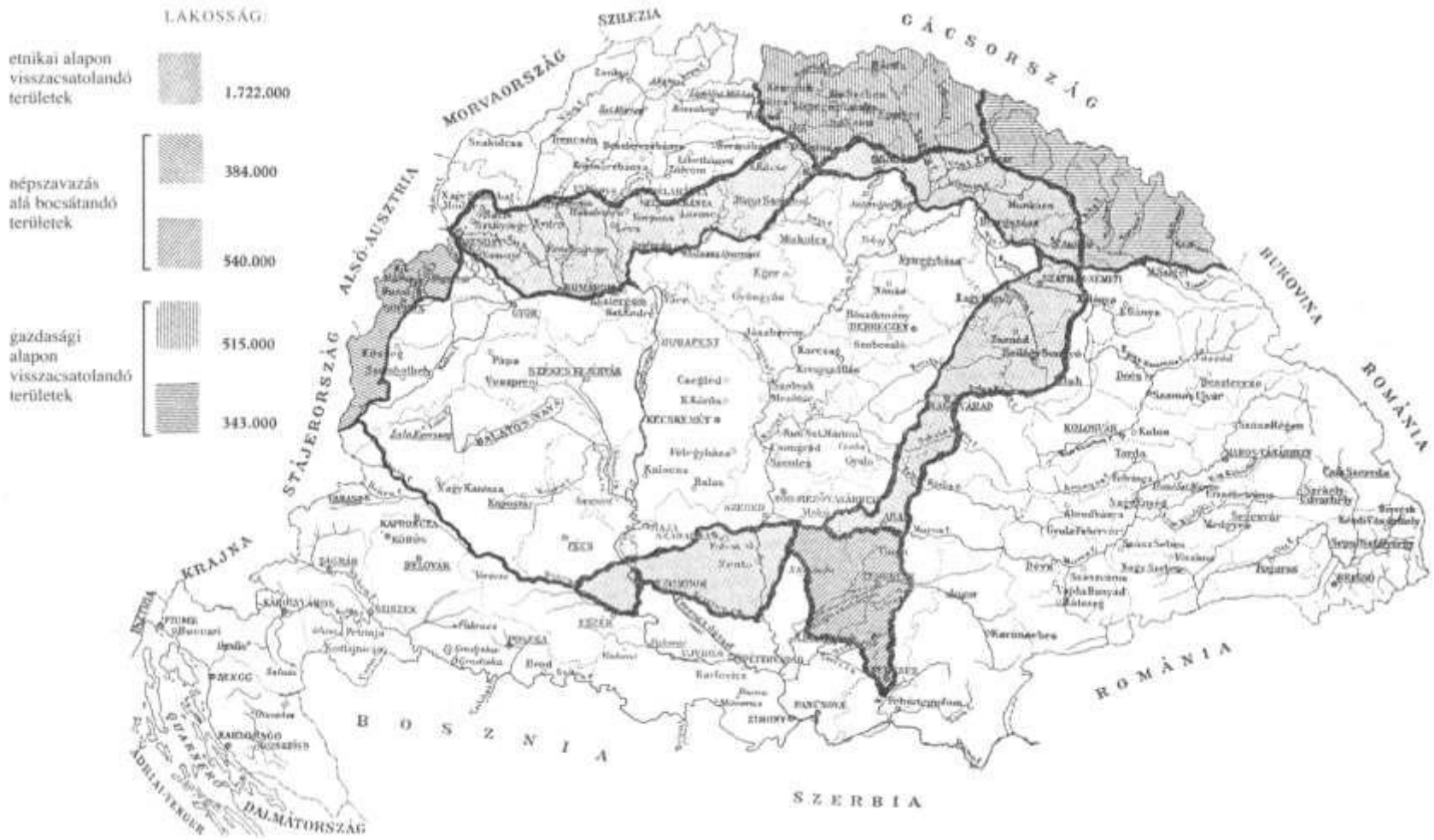

Mgyarország területi gyarapodása (1938–1941)

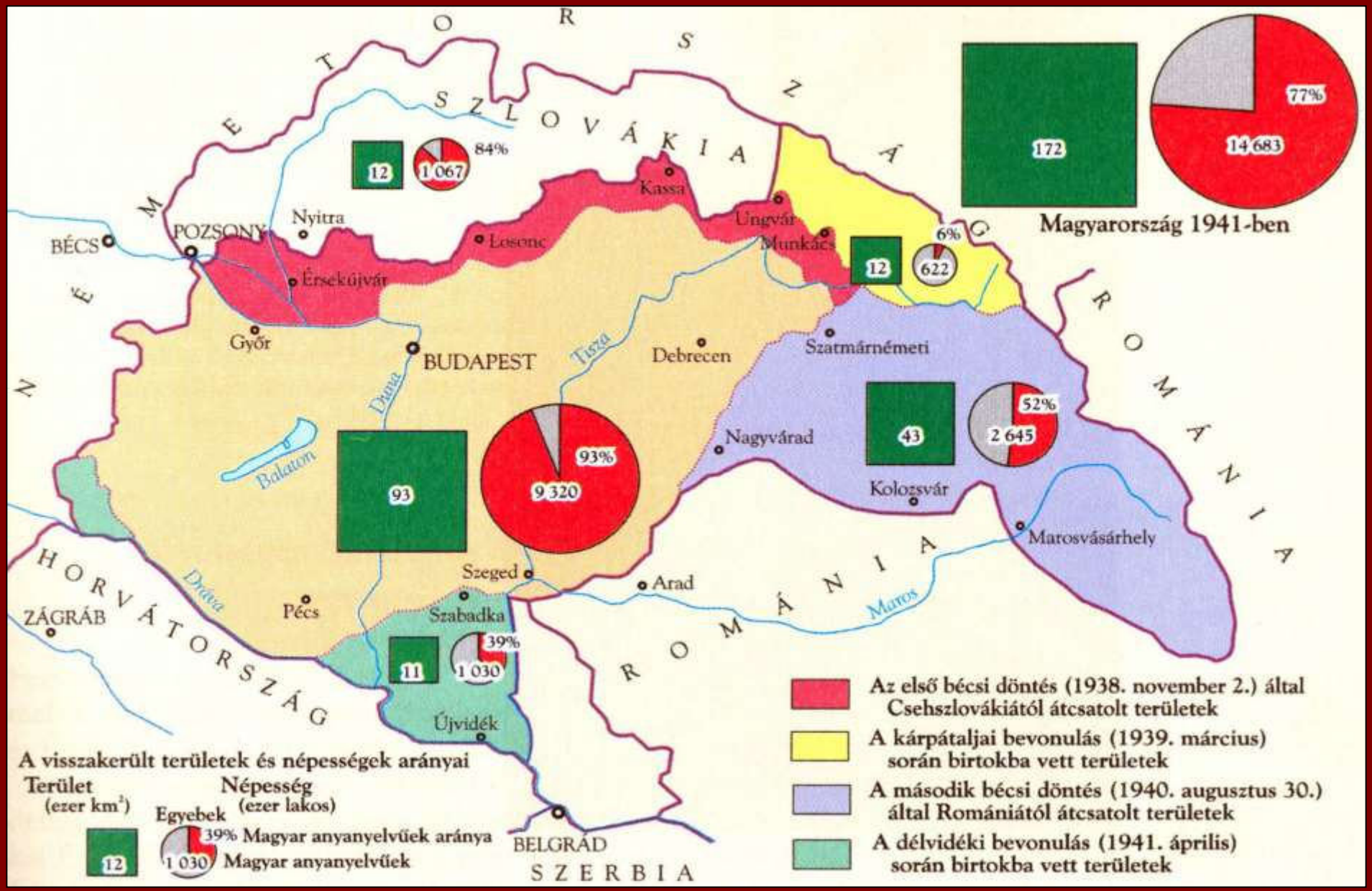

Pesty László **Székely** Nemzeti Tanács európai polgári kezdeményezés kampányvezető felhívása

A KEP és az irdalá.hu együttműködése, a székelyek európai uniós aláírásgyűjtő kezdeményezése

Nagyon szépen köszönöm a KEP-nek és a KEP többi vezetőjének a meghívást, és itt mindjárt a legelején ennek a kis pár perces hozzászólásomnak szeretném megköszönni a KEP-nek, hogy még idejekorán, jó néhány hónappal ezelőtt a webes felületein és az offline életében is deklarálta azt, hogy támogatja a székely kezdeményezést. Nagyon szépen köszönjük! Arra kértek, hogy egy pár percben szóljak valamit az irdala.hu néven tavasszal elhíresült kezdeményezésről, amelynek még februárban nekiláttunk a munkának. Akkor még nem tudtuk, hogy egy szimbolikus sikerrel zárul a május 7-i első határidő. Sikerült az egymillió aláírást összegyűjtenünk, bár az európai uniós jogszabály által előírt hét országból csak hármat tudtunk kipipálni. Ennek millió oka volt, amik közül csak egy a koronavírus. A székely kezdeményezés aztán hosszabbítást kapott Brüsszeltől és most újra gyűjtünk, még egy milliót szeretnénk letenni a brüsszeli íróasztalra. És megígértük a politikai és kulturális élet vezetőinek kormányon és ellenzékben, középen, függetleneknek, jobboldaliaknak, baloldaliaknak Székelyudvarhelyen, Bécsben, Budapesten és nagyon sok helyen a Kárpát-medencében, sőt az egész európai térképen, hogy még egy milliót teszünk le a következő 6 hétben a brüsszeli íróasztalra és 7 helyett 10 országot fogunk kipipálni. Volt egy harmadik ígéretünk is, hogy egy úgynevezett „Nation Branding”-et fogunk megvalósítani. A kommunikációs szakma így hívja, ha egy közösség, egy ország, egy nemzet hangsúlyosabban akar megnyilvánulni, megjelenni a közéletben, ha tetszik a világ közvéleménye előtt. Mi arra tettünk ígéretet hónapokkal ezelőtt, hogy a „Székely Brand”-et, mint olyat elkezdjük rendesen megépíteni. Nem könnyű feladat ez: egy 550 milliós piac az Európai Unió, ahol jóformán semmit nem tudnak a székelyekről. A katalánokról, a skótokról, a baszkokról mindenki tud. Ők már a maguk „National Branding”- jét évszázadokkal ezelőtt elkezdték, és az utóbbi évtizedekben is eredményesek voltak. Ha azt mondom, hogy a frízek, vagy az oxitánok, akkor valószínűleg azt mondjátok, hogy igen, ezeket a népeket már hallottuk, de pontosan nehezen mondanánk meg, hogy milyen a kultúrájuk vagy a nyelvük. A helyzet az, kedves barátaim, hogy a székelységről ez az 550 milliós Európai Unió jóformán semmit nem tud. Ha azt mondod, hogy szekler, ahogy az angol meg a német mondja a népünknek a nevét, nem mond semmit jóformán sehol ezen a kontinensen ez a szó, hogy szekler, vagy hogy székely. Ezért vállaltuk ezt a harmadik feladatot, hogy belekezdünk a Székely nép Nation Brandingjébe, tehát, hogy elmondjuk az Unió népeinek először aztán 5-6-8 év múlva, ha eredményes ez a munka, a világ többi kontinensének is, hogy létezünk. Minthogy Trianonról hallgattok előadásokat, és arról beszélgettek itt ezekben az órákban, egy nagyon rövid gondolatot szeretnék itt Trianon 100 kapcsán és a mi Székely kezdeményezésünk kapcsán felvillantani. Körülbelül 8 évvel ezelőtt néhány Székely értelmiségi, és itt kiemelném Izsák Balázs nevét, aki ebben a pillanatban is a Székely Nemzeti Tanács elnöke, egy gondolatot fogalmazott meg. Elindítottak egy kezdeményezést, amit aztán megtorpedóztak Brüsszelben. Nem akarták elfogadni, hogy a székelyek ezzel az ötlettel Európa népei elé járuljanak, és elkezdhessék ennek érdekében az aláírásgyűjtést. A torpedózást követően hat évig pereskedtek a székelyek az Európai Unió bíróságon Brüsszellel, és csodák csodájára hat év után megnyerték a pert. Ez nagyon ritkán fordul elő. Ezek után megindulhatott tavaly az aláírásgyűjtés. Ugorjunk át egy időszakot, az első kilenc hónapot. A lényeg az, hogy idén februárban egy csapat élén én elvállaltam, hogy megpróbáljuk az egymilliót összeszedni és kipipálni a törvény által előírt országokban azokat a bizonyos limiteket, és sikerült részben teljesíteni májusban. Most megpróbáljuk befejezni november 7-ig ezt a munkát. Ami erről nekem eszembe jut, itt a ti körötökben, akik azért jöttetek el, hogy Trianonról gondolkodjatok, hogy Trianonra gondoljatok, hiszen nemrég volt a 100 éves évforduló. Én úgy érzem, hogy ez a székely ötlet, ez a székely gondolat, ami Izsák Balázsékban annak idején megfogalmazódott, arról szól, hogy Európa kisebbségei, - több mint 25 ilyen nemzeti régióról beszélhetünk ma az Unióban, említettem a baszkok, a katalánok, a frízek, a dániai németek, a dél-tiroliak, Svédország északi részén a számik, akiket mi lappok néven ismerünk, de a balti oroszok és nagyon sokan és még többen. Azt szeretnék a székelyek, hogy ezek a kis népek, ország nélküli kisebbségek plusz odafigyelést kapjanak Brüsszeltől, a Bizottságtól, és pénzt és egyéb segítséget, hogy megmaradhassanak öt év, tíz év, ötven év, száz éves távlatban, mert különben nagyon könnyen asszimilálódnak. A székelyek tehát - Trianon 100 éves évfordulóján úgy gondolom -, frappáns választ adnak Nyugat-európának, ha tetszik Párizsnak, ha tetszik, Brüsszelnek, Berlinnek, Londonnak és minden nyugat-európai fővárosnak. Nem keseregnek, csak annyit üzennek: száz év eltelt, és még mindig létezünk. Sőt, jó ötleteink vannak. Olyan ötleteink vannak, ami arról szól, hogy Európa többi kisebbsége is megmaradhasson, hogy Brüsszelt kényszerítsük rá anyagi segítségre és plusz odafigyelésre, hogy ezek a kisebbségek megmaradhassanak hosszú távon. És úgy gondolom, hogy ez a Székely Ötlet, amit - ha minden igaz, - még egy millió aláírással meg tudunk

tolni a következő 6 hétben, frappáns válasz, valóban frappáns válasz Nyugat-Európa felé Trianon századik évfordulóján.

Ha egyetértetek a törekvéseinkkel, ahogy azt a KEP vezetői, meghívóink is korábban már deklarálták, látogassatok el az irdala.hu weboldalra és annak digitális „Social Media" leágazásaira, Twitterre, a Youtube-ra, az Instagramra, a Facebook-ra. Ha pedig európai barátaitokkal beszéltek, mondjátok meg nekik, hogy írd alá Európa! signiteurope.com irdalaeuropa.hu, itt angol és még egyéb huszonkét nyelvű tartalom található, ami alapján ők is aláírhatják. Nagyon szépen köszönöm. Segítsetek nekünk!

Prof. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság Örökös Tiszteletbeli elnöke, a KEP védnöke

Magyarország és az utódállamok gazdaságának helyzete Trianon után100 évvel

Kedves barátaim, kedves kollégáim!

Előadásomnak az a címe, - ami egy fantázia cím - hogy „A magyar és az utódállamok gazdaságának helyzete Trianon után 100 évvel".

Itt rögtön azt kell hozzátenni, hogy ahhoz, hogy azért erről a helyzetről beszéljek, ahhoz az induló pozíciókat is legalább föl kell villantani, és azt is el kell mondanom, hogy tulajdonképpen ezek az utódállamok most egy sajátos európai uniós szövetségnek a részeseivé válnak, amit az Európai Unió motorjának is tekintenek sokan. Ez a bizonyos Visegrádi Együttműködés, - amihez nemcsak a visegrádi országokat lehet kapcsolni, hanem újabban Szlovéniát és részben Szerbiát és Horvátországot is, - azt úgy lehet tekinteni, hogy egy más kontextusa ennek a világnak. És amikor arról beszélnek, hogy „Trianon 100 év magány", és utána ennek a magánynak a vége van politikai értelemben, akkor gazdasági értelemben is érdemes megnézni, hogy ez tulajdonképpen hogy áll. És nagyon érdekes - és nagyon sok tekintetben bíztató -, talán a múltat némileg feledtető törekvéseket is lehet látni ebben a térségben. Ezt a térképet többször vetítették ma, és látható, hogy itt a gazdasági forrásoknak is a jelentős része tulajdonképpen más országokba került. És az is látható, hogy miközben erőteljesen etnikai alapúnak volt titulálva ez a változás, és a határok meghúzása ez a gazdasági értelemben egy sokkal erőteljesebb bénítást jelentett. Hát azt lehetett mondani a kérdésre, hogy „hogy álltunk a Kárpát-medencében az I. világháború előtt?", hogy országainknak a gazdasági növekedése a nyugat-európai országokéhoz hasonló volt. Ez egy nagyon lényeges dolog: Magyarország a Romsits Ignác által sokszor idézett könyvben és adatok szerint akkor volt tulajdonképpen a legközelebb az osztrák átlagteljesítményhez és átlagnövekedéshez. A népességnövekedés 2,4-3,2%-os volt. A GDP alapján a nyugati országoknak a 40-50%-án volt. Nagy különbségek voltak területi értelemben, nagyobb városok Budapest fejlődése, satöbbi. És az is látható, hogy Ausztriának és Oroszországnak a 70-80%-án álltunk, legalábbis a rendelkezésre álló, nem mindenben pontos statisztikai adatok szerint. Talán megengedhető magamnak az a megjegyzés, hogy ezek az adatok azért különböző szemüvegeken át voltak nézve, és az üléspont azért elég gyakran meghatározza az álláspontokat is. A két világháború között nem érdemes számháborút indítani, hogy most éppen 60-70 vagy milyen százalék volt. A két világháború között átrendeződött a helyzet, leglassabban fejlődő országok közé tartoztunk, átlagosan évi 1,5%-kal bővült a GDP. Az elmaradottság fokozódott, és a nyugati országoknak a 25-30 százalékos szintjén álltunk, a nyugati országok alatt a mostani Európai Uniónak a mag-országainak a világát értem. A körülöttünk lévő államok adottságai részint a magyar területektől elkerült ipari potenciálnak és nyersanyag potenciálnak köszönhetően nagyon erőteljesen fejlődtek. Tehát ezekben az országokban nagy változások zajlottak le. És volt néhány olyan államalakulat, mint például Csehszlovákia, ami hadiipari kapacitás és ipari kapacitás tekintetében óriássá nőtte ki magát - gondoljanak a Skodára, a többi repülőgépgyártó üzemekre, és azokra a kapacitásokra. És ezeknek a békeszerződéseknek volt még egy sajátos következménye: a háború nyertese volt Lengyelország, ezt is nyugodtan ebben a körben ki lehet mondani, gazdasági értelemben és államfejlődés tekintetében föltétlenül. Ott is egy nagyon jelentős hadiipari kapacitás alakult ki, részint az orosz, részint a szovjet-orosz, részint pedig a német fenyegetésnek köszönhetően. Tehát egy sor helyzet volt. A háborús készülődés mindenütt áthatotta a gazdaságot. Magyarországon ez, mint tudjuk, elég későn, csak a győri program meghirdetésekor vált jellemzővé. Azt lehet mondani ebben a tekintetben, hogy 100 év után van felzárkózási lehetőség, és az utóbbi 4-5 évnek a jelentős növekedése hozott sok mindent, és ezáltal az Európai Uniónak a 73 %-án állunk az általános fejlettségi számok alapján, Ausztriának pedig az 58%-án. Ha gonosz vagyok, akkor azt tudom mondani, hogy visszajutottunk a 100 év előtti állapothoz a relatív fejlettségi szintek

alapján. Hozzá kell tenni, itt nálamnál komolyabb, nagyszerű történészek vannak, akik azért ezt pontosan tudják, hogy Magyarországnak akkor egy nagyon nagy, lendületes fejlődése volt a monarchián belül, és nagyon sok minden olyanra voltunk képesek, amire korábban nem, kezdve a csatahajó építéstől a hadseregfejlesztésen át a Budapestnek és a nagyvárosoknak és a vasútnak a fejlesztéséig. A két világháború között nálunk az élelmiszeripar és a könnyűipar részesedése volt túlsúlyos, manapság a feldolgozóipar ebben a meghatározó. Nagyon szeretném mondani, hogy ma Magyarország az Európai Unión belül egy erőteljesen iparosított országnak számít a maga jóval 20% fölötti ipari részesedésével, a GDP-n belül. Az államháztartás bevételeit is érdemes végigpillantani az I. világháborútól a mostaniig, és itt is azt a kis csendes maliciózus megjegyzést lehet tenni, hogy a világháború előtt az államháztartás szerkezete, mivel felfelé mozgó ország voltunk, tehát egy emelkedő pályán lévő ország múltunk az akkori Osztrák-magyar Monarchián belül, és ebből adódóan a két világháború közti időszakban a rendkívüli bevételek és az átmeneti kiadások jelentek meg, az egyenleg a háború időszakában vált negatívvá. Érdekesség, erre én nem tudok önöknek magyarázatot adni, hogy a 1917-18-as, a Wekerle kormányhoz kötődő időszakban is van valami egyenlegjavulás ebben a tekintetben, megint csak viszonylagosan. A külkereskedelmi forgalmunk az első világháború előtt kiemelkedő volt. Aztán visszaesett, majd a maradék országrészben tulajdonképpen 1928 környékére tért valamennyire magához. Most, száz évvel később, - akkor is a Német Birodalom gravitáció kérdései kerültek elő, a beáramló, a működő tőkeállománynak az aránya a GDP-hez az utódállamok tekintetében - és Lengyelországot is ebbe a körbe szeretném kapcsolni, Ausztria az egy külön tétel, mert az gyakorlatilag a német gazdaságnak a részeként működik sok tekintetben - most tudom, hogy egyszerűsítés, de azt lehet mondani, hogy a német export súlya Lengyelországban az 28%, a GDP arányában a működő tőke 39%, a cseheknél 64% a működő tőke, 32% a német exportnak a súlya, német export súlya Szlovákiában 22%, 54% a működő tőke, tehát a német tulajdonú vállalkozások aránya, a német export súlya pedig 27%. Magyarországon is 58%, közel 60% a Magyarországra áramló működő tőkében a német arány. Ebből lehet következtetni, hogy ezek az országok száz év után bizonyos arányoknak a változásával is, de nagyon erőteljesen a német gazdasági övezethez gravitálnak. Az egymás közti külkereskedelmi arányok nem javultak ilyen arányban. Van, aki nálunk ezeket jobban tudja, tehát az Európai Unión belül a visegrádi országok egymás közti kereskedelmi kapcsolataiban ez a dinamizmus és ez a mérték nincs meg, tehát van ezen a téren lehetőségként mit fejleszteni, és az utóbbi időben változott. Jelen van az átrendeződés az ország-csoportban, a német feldolgozóipari termelés adataiban a környező országokban és látható, hogy egy óriási visszautalás és visszalépés van a koronavírus járványnak köszönhetően. Ez most az újabb roham, az nem biztos, hogy ezeket az adatokat örömtelivé teszi, lényegileg mi a német gazdaságnak a dolgaival együtt mozgunk. Annyi csöndes megjegyzésem van, hogy ebből az ország-csoportból méret, gazdaságosság, logisztikai, hídszerep-szempontokból Lengyelország most is egy bizonyos mértékig jobban teljesít. A 2007-es, 2008-as válságban is ebből az ország-csoportból messze Lengyelország volt, ahol gyakorlatilag nem volt gazdasági visszaesés, és ma azt lehet mondani, hogy európai méretekben is tekintve Lengyelország középhatalomnak, messze középhatalomnak tekinthető. A járműgyártás is érdekes ebben a tekintetben. Itt is egy erőteljes Németország irányú együttmozgás van. Ezeknek az országoknak a tekintetében. Most a járműgyártásban Németország visszaesett. Ez egy nagyon érdekes dolog, látható a feldolgozóipari termelésben is. Ugyanakkor a német felfogás szerint a német gazdasági teljesítményeket nem az országhatárokon belül értelmezik, hanem a világnak az egészében tudja Németország mérni, tehát nem a „General Domestic Product" az érdekes, hanem a GNI, a nemzeti összterméknek a mértéke. Ebből adódóan ne tévesszen meg senkit, hogy Németországnak ez a vonulata lefelé mozog, a mostani ügyeknél a német gazdasági teljesítmények benne vannak a Trianon által érintett országoknak viszonylag javuló gazdasági teljesítményében. Egyszerűen a német termelésnek jelentős része ide van kihelyezve. Látni kell, hogy így van.

Egy érdekes terület: az autóipari rész. A járműipar vonatkozásában két irányultság jelenik meg: van egy úgynevezett kisantant és francia irányultság. Ez a francia autóiparhoz való kötődéseket jellemzi, és olaszországi kötődéseket jelenti, és van nagyon erőteljesen a német kötődésű járműgyártása a Volkswagen csoportnak és a Mercedes csoportnak a jelenléte, ezek nagyságrendileg magasabb teljesítményekre képesek. Sajnos nincs mindenben 2019-es adat, 2018-as adatok azért viszonylag frissek. Magyarországnak ebben a pozíciójában két teljesítményt érdemes megnézni: Magyarországon a létszámnövekedés az sokkal enyhébb, mint a teljesítménynek a felfutása. Ez azt jelenti, hogy bizonyos késéssel hozták be hozzánk ezeket a járműipari kapacitásokat Szlovákiához, Csehországhoz képest, viszont magasabb technológiai és robotizációs, azaz kisebb élő munkaigénnyel dolgozó üzemekről van szó.

A GDP növekedése Magyarországon és a környező európai országokban:. itt arra szeretném önöknek felhívni a tisztelt figyelmét, hogy ez az országcsoport tulajdonképpen a rendszerváltások után is egy nagyon-nagyon eltérő rángatódzó pályán mozgó - itt látható, hogy Lengyelország ebben a tekintetben azért inkább a felső régiókban látható pályán mozgott. És most tulajdonképpen az együttműködésnek a fokozódása és a visegrádi együttműködésnek és ennek az országcsoportnak a politikai gazdasági közeledésének tulajdoníthatóan ebből adódóan gyakorlatilag egy nagyon erőteljesen együtt mozgó gazdasági pálya alakult ki. Ez tulajdonképpen az egymás országában meginduló befektetések vonatkozásában is jelen van. Magyarországnak most a legfrissebb a cseh repülőgépiparba való befektetésének a megjelenése. Magánbefektetők Magyarországon régóta jelen vannak Csehországból, Szlovákiából, Romániából is, tehát a határ nem feltétlenül elválaszt bennünket.

Két olyan ábra van még, ami ehhez kapcsolódik a növekedési dinamikák vonatkozásában: 2020 első három hónapjáig a magyar növekedési dinamika a legerősebb volt ezekben az utódállamcsoportokban, ez a bizonyos felzárkózási effektus, ez az utóbbi 5-6 évnek a teljesítménye volt. Ez most 2020-ban megtört a II. negyedévben, a gazdasági visszaesés a barátságosabb számok szerint az 5% körüli, a hiány, ami ennél jóval nagyobbat ugrik, de azért, mert fenn akarjuk tartani a társadalmi programjainkat, és ebből adódóan egy 3600 milliárdos hiányt fog az ország az év végére generálni, részint külső forrásokból, részint belső megtakarításokkal fedezve, és nem megtörve a társadalmi programokat. Egyébként ugyanez a törekvés Szlovákiában, Lengyelországban, Csehországban. Most a két déli országot nem mondanám, mert a fejlődés útja a jugoszláv utódállamokat tekintve teljesen más, és ennél lejjebb van. A 2020-as adatok után különböző ábrákat lehetne vetíteni: V-, U-alakú W-alakú ábrákat, azt lehet mondani, hogy abban az esetben, ha 2021 végére a 2019-es teljesítményt elérik ezek az országok, akkor az Európai Unió átlagos növekedési szintjének a kétszeresét fogják teljesíteni egy jóval lényegesebb teljesítménnyel. A hitel-flow is visszaesett, a lakossági „hitel-flow”-nak az alakulása az valamennyiben jobb. A harmadik-negyedik negyedévet még nem tudom, a harmadik-negyediknek a tendenciája egyelőre a II. negyedévre jobban hasonlít, bizonyos javulási tüneteket mutatva. Államháztartási szempontból ez látható ezekben az országokban. Mindenütt egységesen egy nagyon erős hiánypozícióval fognak számolni, és kevés gazdasági visszaeséssel, ami az európai átlagos visszaesésnél kevesebb, és kedvezőbb pozíciókat hoz. Tehát ez az ország-csoport úgy tűnik, hogy relatíve erősebb pozícióban tud kijönni ebből a válságból, részint az együttműködésének és a kapcsolatai tartalékainak köszönhetően, részint pedig annak tulajdoníthatóan, hogy az országoknak az irányítási mechanizmusaiban több a nyugalom ebben a tekintetben az összes probléma ellenére. Ami elgondolkoztató, és ami cselekvésre késztet bennünket, ebből a fejlettségi szint a GDP vásárlóerő-paritáson mért számot hoz létre. 2004-ben Magyarországon a budapesti körzet volt egyedül, ami az európai átlag fölötti fejlett régiónak minősült. Ausztriában Burgenland még az alatt volt. Most Ausztriának az összes régiója fölkerült, Budapest jelentősen fejlődött. De az is látható, hogy a magyar vidék fejlődése - ha összehasonlítjuk ezt a román fejlesztéssel, ami a határ menti területekre vonatkozik, vagy a szlovák fejlesztéssel, ha már utódállamokban gondolkozunk, vagy akár a szlovén, vagy a horvát fejlődéssel, - lassabb volt. Tehát ezt egyértelműen látni kell. Hogyha vetítjük a diplomásoknak a számát is, akkor azt lehet mondani, hogy egy lényegesen lemaradt szinthez képest Szlovákia egyértelműen a magyar átlag környékére följutott. És az is elgondolkoztató, hogy Budapestet leszámítva, tehát a fővárost leszámítva Pest megyének a fejlettsége, diplomás ellátottsága az országban az egyik legnagyobb. Ebben a kérdésben óriási törés van a főváros területe és a fővárost körülvevő agglomerációnak az adatai között. Ha visszalépünk egy pillanatra erre az ábrára, látható, hogy 56 százalékon áll, alig fejlődött. Relatíve természetesen mindenki az Európai Unióban mozgott ezekben az években, a GDP vásárlóerő paritásunk növekedett.

Miképpen alakult a mezőgazdaságnak és az erdőgazdálkodásnak a hozzájárulása az utóbbi évtizedekben? Az ábrákon jól látható, hogy Magyarország ebben inkább a felső régiójába tartózkodott ezeknek, tehát Magyarországon még mindig dominánsan jelen van a mezőgazdaságnak a szerepe, és nyilvánvaló, hogy az Európai Unió átlaga jóval 2% alatt van. Magyarországnak a számai olyan 4-5 százalék között húzódnak. Van, aki ennél szerényebb számot mutat be. De ez a jellemző. Ipar vonatkozásában Magyarország a középmezőnyben helyezkedik el a GDP tekintetében. Ez egy meglepő adat, sokan azt hinnék, hogy a szolgáltatások járultak hozzá mindenütt a világon a legjobban.

Köszönöm a figyelmet.

KOVÁCS ÁRPÁD professzor emeritus, Szeged GTK
KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS elnök

A MAGYAR ÉS AZ UTÓDÁLLAMOK GAZDASÁGÁNAK HELYZETE TRIANON UTÁN 100 ÉVVEL

Megköszönöm kollégáimnak és a KT munkáját támogató szakértőknek az előadás összeállításához nyújtott segítségét.

A trianoni döntések következtében Magyarország területének 70, lakosságának 60 %-át elvesztette. Odalett a feketeszén és barnaszén lelőhelyek 30 %-a, a vasérc termelés és az erdők 85 %-a, nyersvas termelés 70 %-a, só, kőolaj, földgáz, réz, horgany, pirit, mangán, bauxit lelőhelyek csaknem egésze

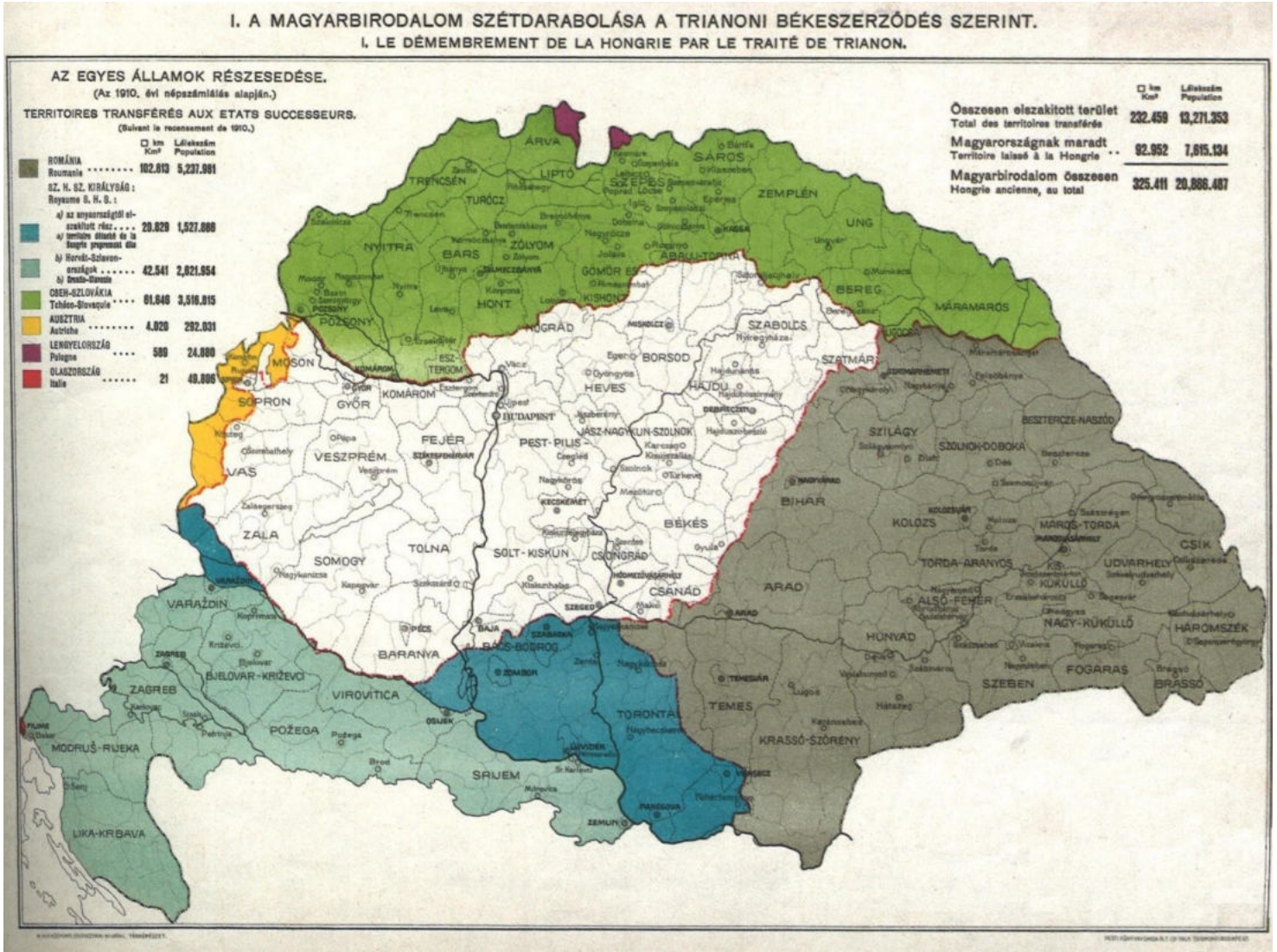

Forrás: KSH

Gazdaságunk helyzete

Az I. világháború előtt: az országunk gazdasági növekedése a nyugati országokéhoz hasonló volt (a **GDP** volumenének éves **növekedése** átlagosan **2,4-3,2 %-os** lehetett), melynek köszönhetően az egy főre jutó GDP alapján a **nyugati országok 40-50 %-án** (Ausztria és Olaszország 70-80 %-án) álltunk

A két világháború között: Európa leglassabban fejlődő országai közé kerültünk, a **GDP** átlagosan évi **1,5 %**-kal bővült. Az elmaradottság fokozódott, a **nyugati országok 25-30 %-os szintjén** álltunk.

Mára valamelyest felzárkóztunk, különösen az utóbbi évek **4-5 százalékos növekedése** révén. Ezáltal az **Európai Unió 73 %-án**, Ausztria 58 %-án állunk

Az I. világháború előtt és a két világháború között az iparon belül az élelmiszeripar és a könnyűipar részesedése volt a túlsúlyos, manapság viszont a nehézipar (benne a feldolgozóipar)

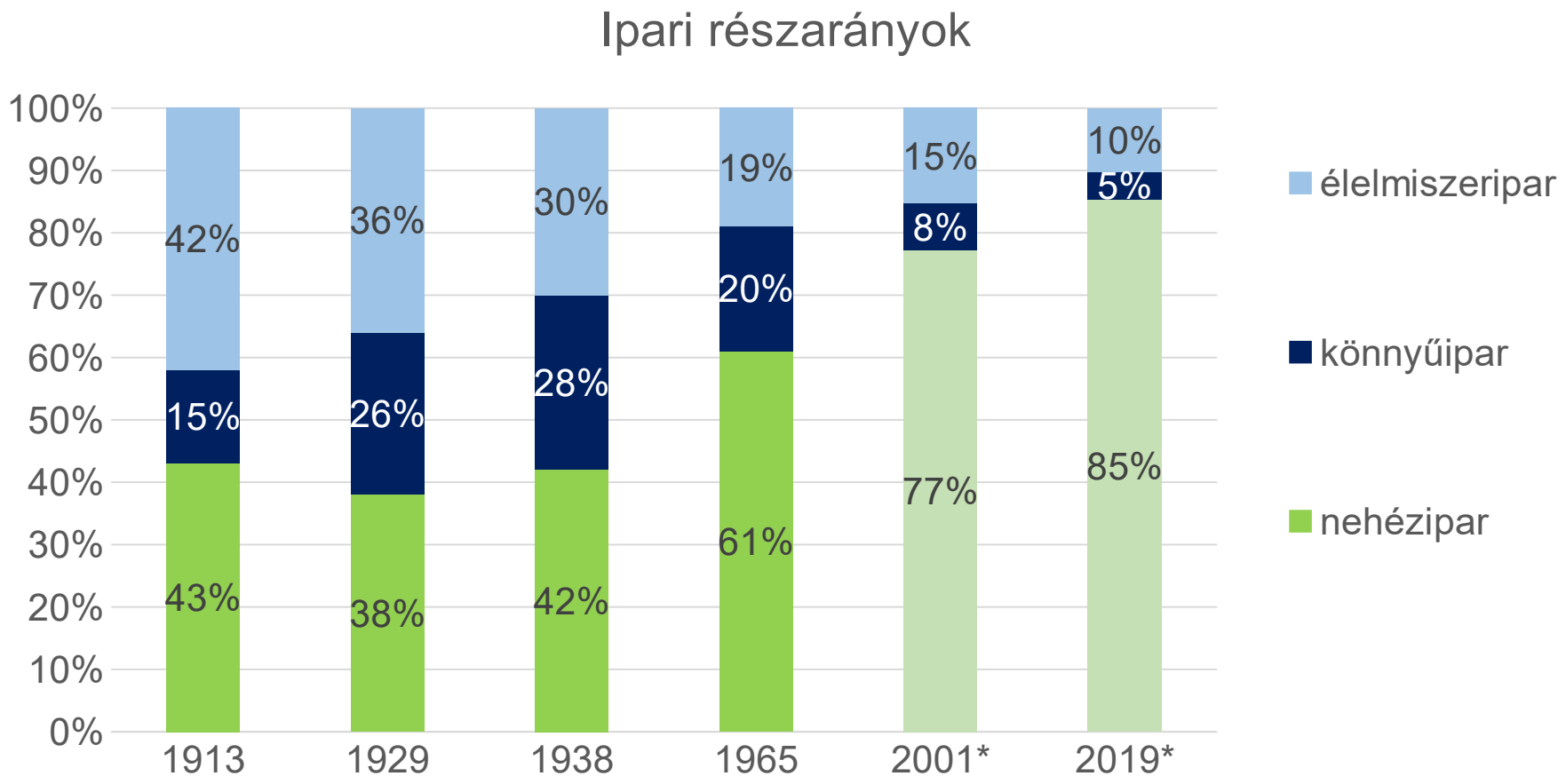

*Mára az ilyen típusú felosztás megszűnt, a 2001-es és 2019-es évekre vonatkozóan az alábbiak szerinti a besorolás:
élelmiszeripar: CA Élelmiszer, ital, dohány-termék gyártása
könnyűipar: CB Textília, ruházat, bőr, és bőrtermék gyártása, CC Fafeldolgozás, papírtermék gyártása, nyomdai tevékenység
nehézipar: B Bányászat, kőfejtés, CD Kokszgyártás, kőolaj-feldolgozás, CE Vegyi anyag, termék gyártása, CF Gyógyszer-gyártás, CG Gumi-, műanyag és nemfém ásványi termék gyártása, CH Fémalapanyag és fémfeldolgozási termék gyártása, CI Számítógép, elektronikai, optikai termék gyártása , CJ Villamos berendezés gyártása, CK Gép, gépi berendezés gyártása, CL Járműgyártás, CM Egyéb fel-dolgozóipar; ipari gép, berendezés üzembe helyezése, javítása, D Villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás

Forrás: Berend-Ránki, KSH, KT Titkársága

Államháztartásunk bevételeinek és kiadásainak I. világháború előtti szerkezete hasonlított a maihoz. A világháború alatt kiugróak lettek a rendkívüli bevételek és az átmeneti kiadások. Az egyenleg a háború időszakában vált negatívvá, érdekesség a 1917/1918-as költségvetési évben annak jelentős javulása.

A magyar államháztartás alakulása 1900-1918 közötti időszak egyes éveiben, millió korona

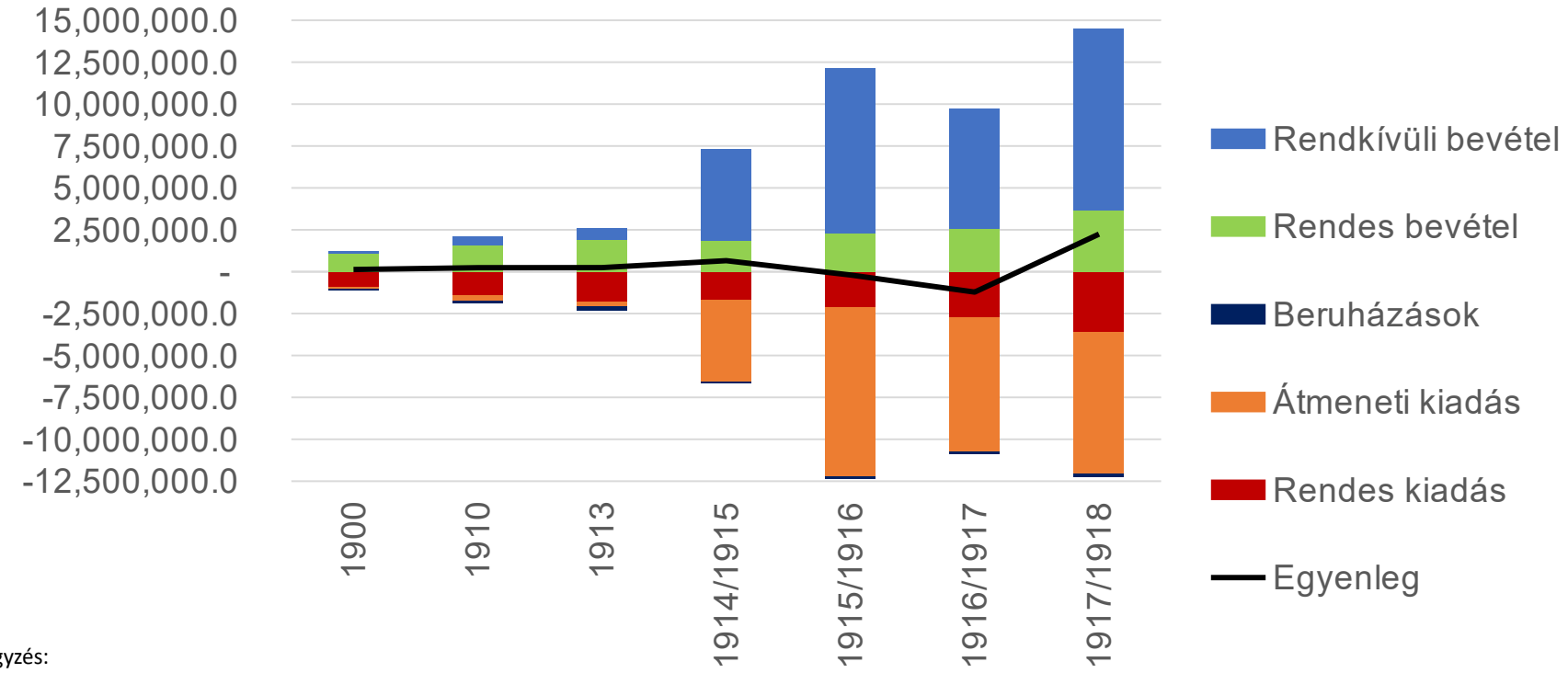

Megjegyzés:

1) 1913. évi XXVI. Tc. 1914. évtől fogva július 1-re helyeztetett át az állami költségvetési év kezdete.
2) A kitüntetett bevételek és kiadások nem ölelték fel az államélet terén felmerülő kiadások egész körét. A vármegyéknek, városoknak, községeknek és egyéb közjogi testületeknek még az 1848-at megelőző időből igen messzemenő önkormányzati jogköre volt, sőt ezek látták el átvett hatáskörben az állami igazgatás egy tekintélyes részét is, s maguk gondoskodtak részben vagyonuk jövedelmeiből, részben önálló adók beszedése, túlnyomórészben azonban az állami adókhoz szedett pótlékok útján szükségleteik fedezéséről. A tanügyet pedig kezdetben túlnyomórészben az egyházak és a polgári községek látták el. Az államháztartásnak ez a szerkezet fennmaradt 1918-ig.
3) A magyar állam tiszta vagyona 1867. év végén 229 046,02 frt volt, ami 1914. I. félévére 2 366 279,81 koronára (átszámítva 1 183 139,90 frt-ra) emelkedett, így több mint ötszörösére nőtt.

Forrás: Vereckétől napjainkig – Teleszky (1929), KT Titkársága

Külkereskedelmi forgalmunk az I. világháború előtt kiemelkedő volt. A nagy háború után visszaesett, majd a maradék országrészben lassan magához tért

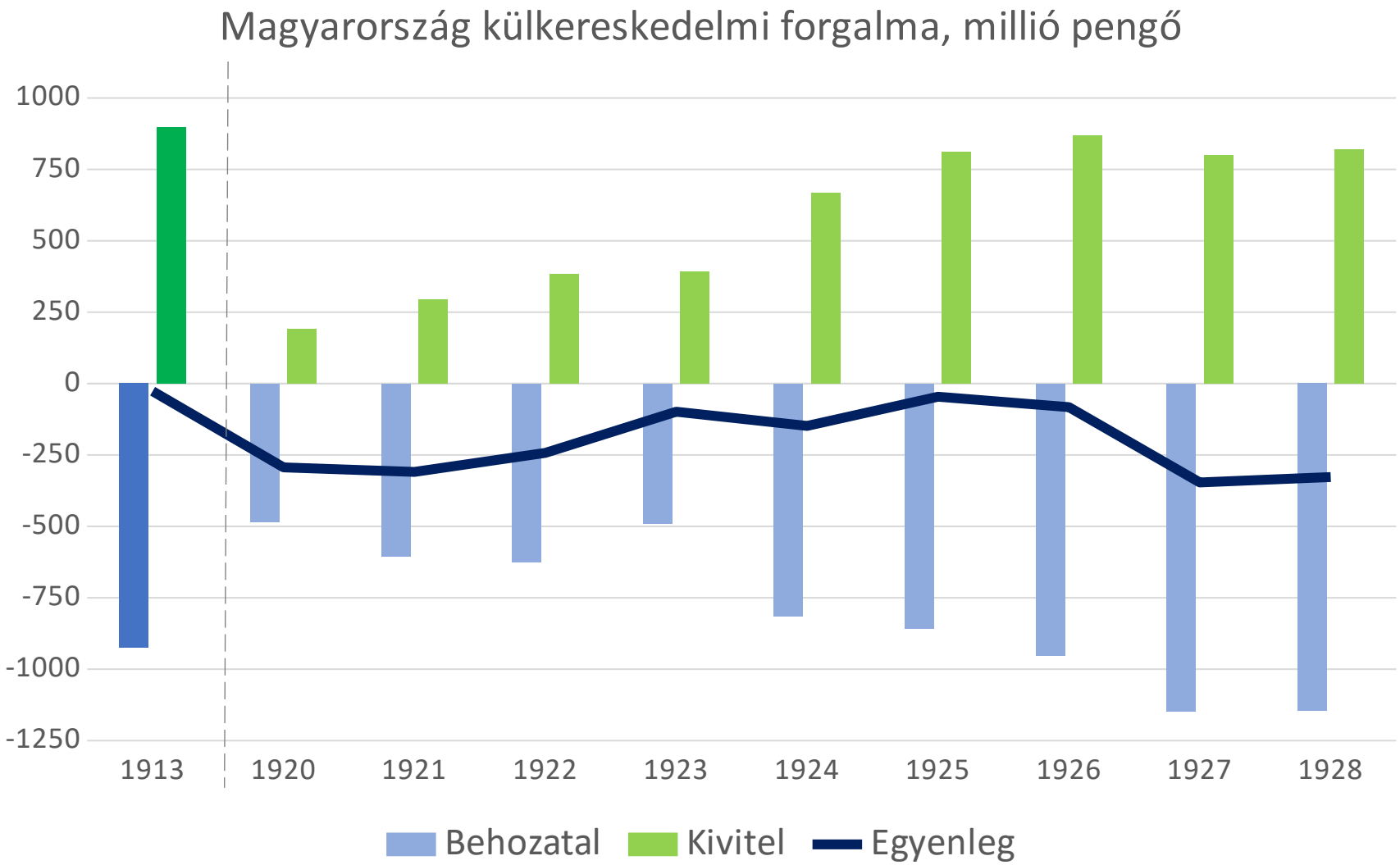

Forrás: Vereckétől napjainkig – Teleszky (1929), KT Titkársága

Száz évvel később…. a V4 régió gazdasága újra erősen függ a némettől

Beáramló FDI állomány aránya a GDP-hez

„A járműipar nagyjából hatszáz cége a külföldi bevételek 47 százalékát a németekhez irányuló exportból könyvelhette el” Figyelő, 2019/47

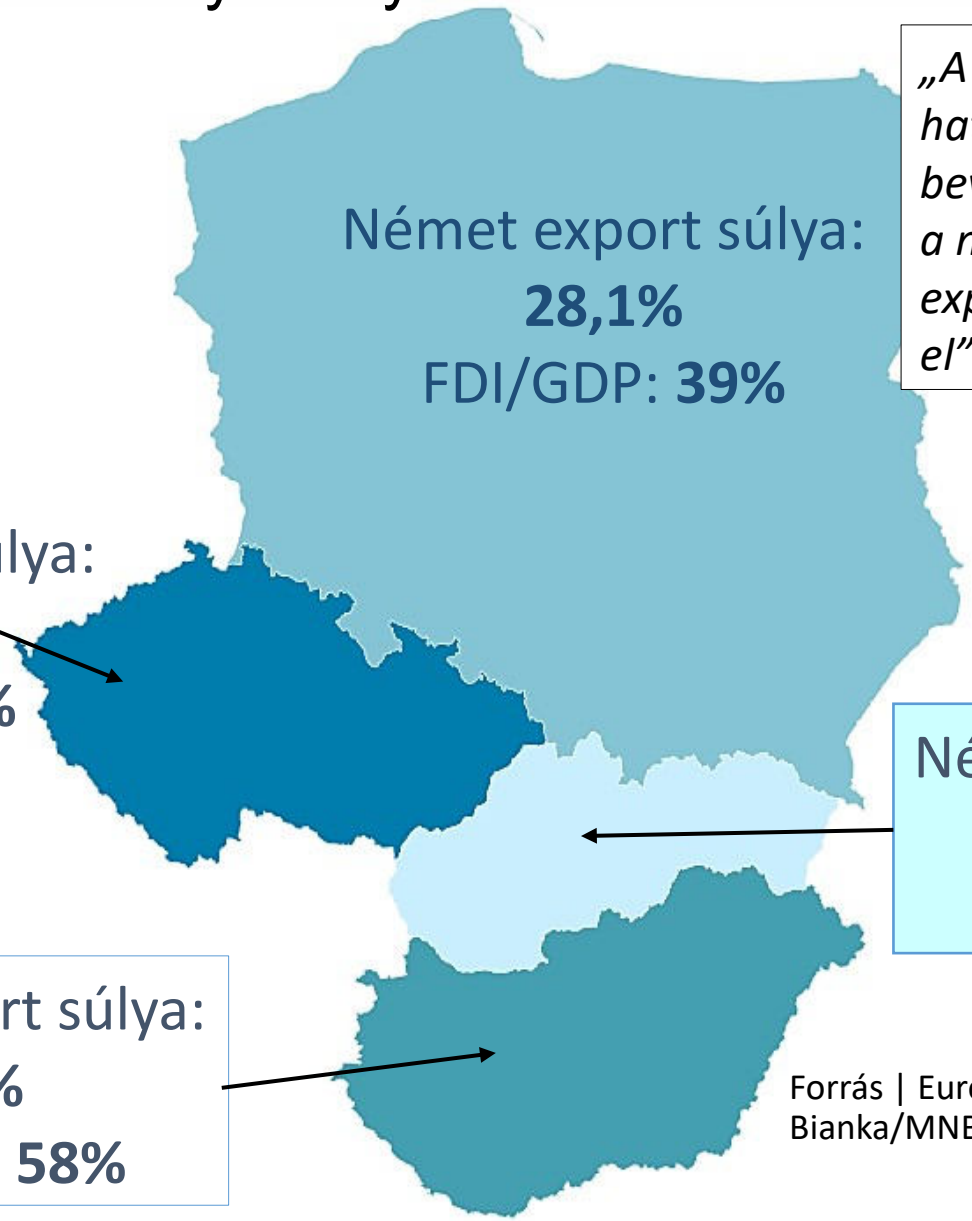

Német export súlya:
28,1%
FDI/GDP: **39%**

Német export súlya:
32,4%
FDI/GDP: **64%**

Német export súlya:
22,2%
FDI/GDP: **54,9%**

Német export súlya:
27,4%
FDI/GDP: **58%**

Forrás | Európai Bizottság, OECD/ Parragh Bianka/MNB/KT Titkárság

Némi késéssel ugyan, de a német feldolgozóipar teljesítménye a régióban a jobb és a rosszabb években is érezteti hatását

Feldolgozóipari termelés Németországban és a környező országokban (2017 december =100)

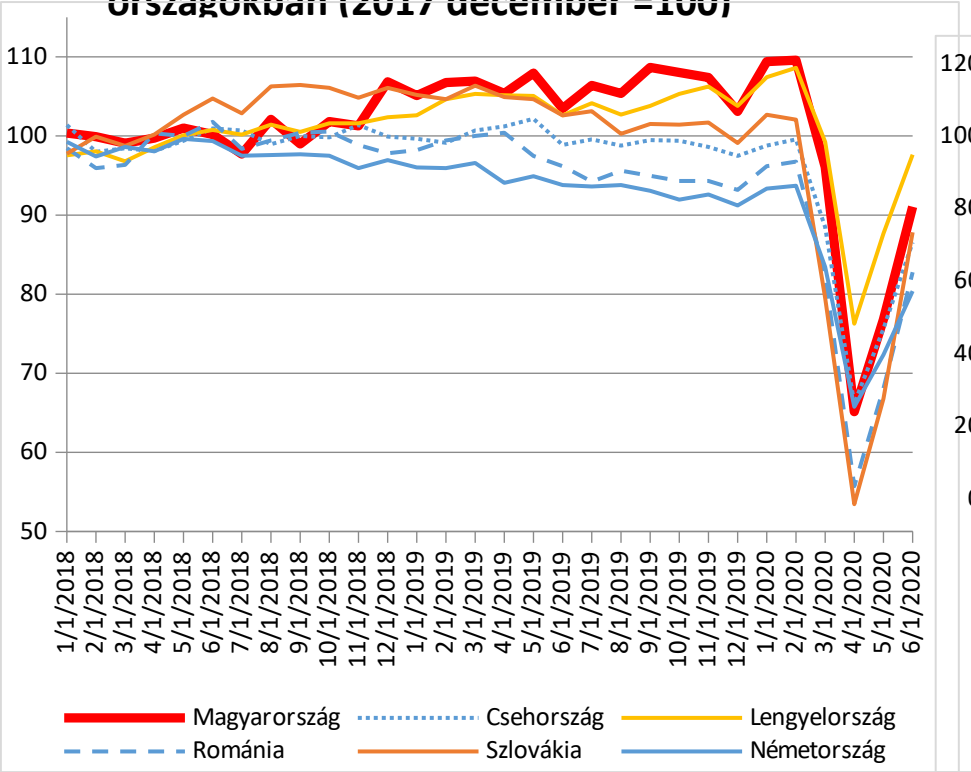

Járműgyártás Németországban és a környező országokban (2017 december =100)

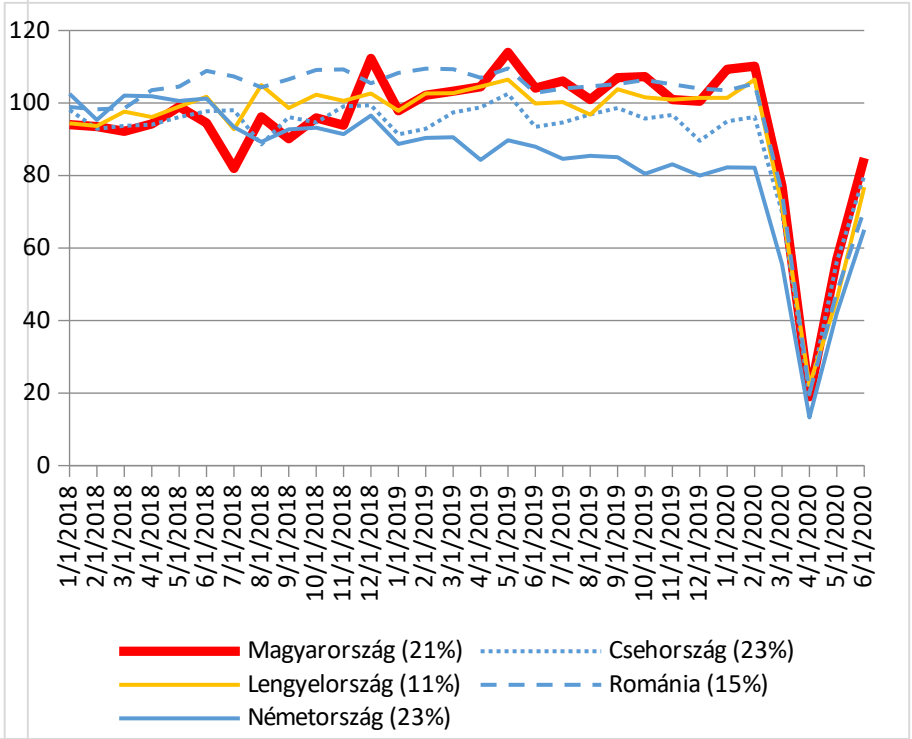

Forrás: Eurostat/KT Titkárág,
A jobb oldali ábrán az ország nevek után zárójelben a járműipar feldolgozóipari hozzáadott értékben vett súlya szerepel

Az egész régióban kitüntetett szerepet játszik a járműipar, Magyarországon a 2008-as válság óta végrehajtott nagyberuházások emelték a súlyát és a trend folytatódik a 2020-as törés után is

Járműgyártás részaránya a GDP-ből

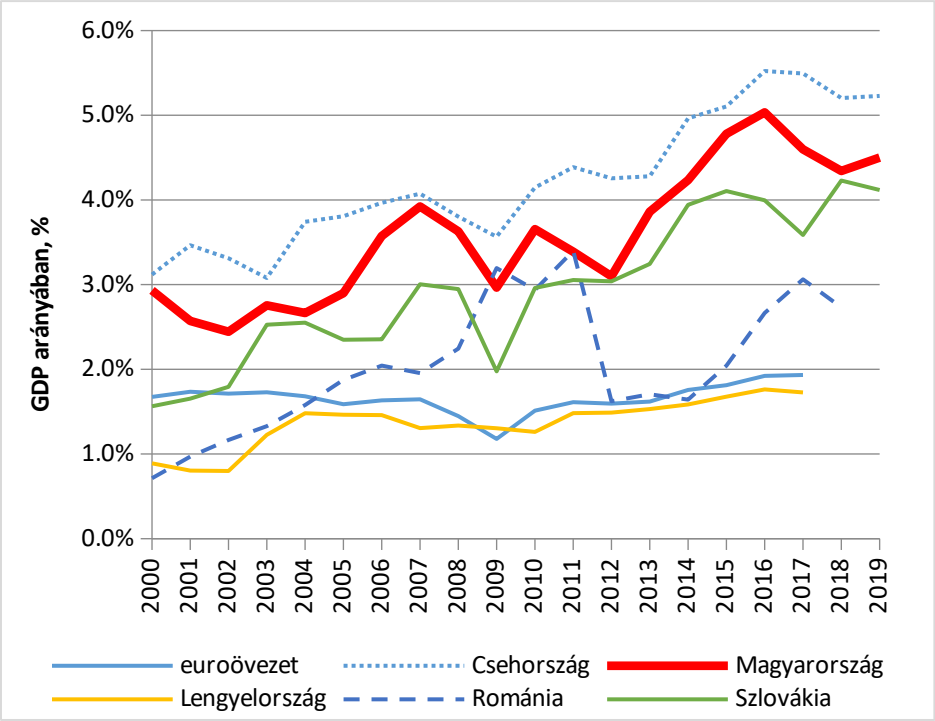

Járműgyártás részaránya a foglalkoztatásból (%)

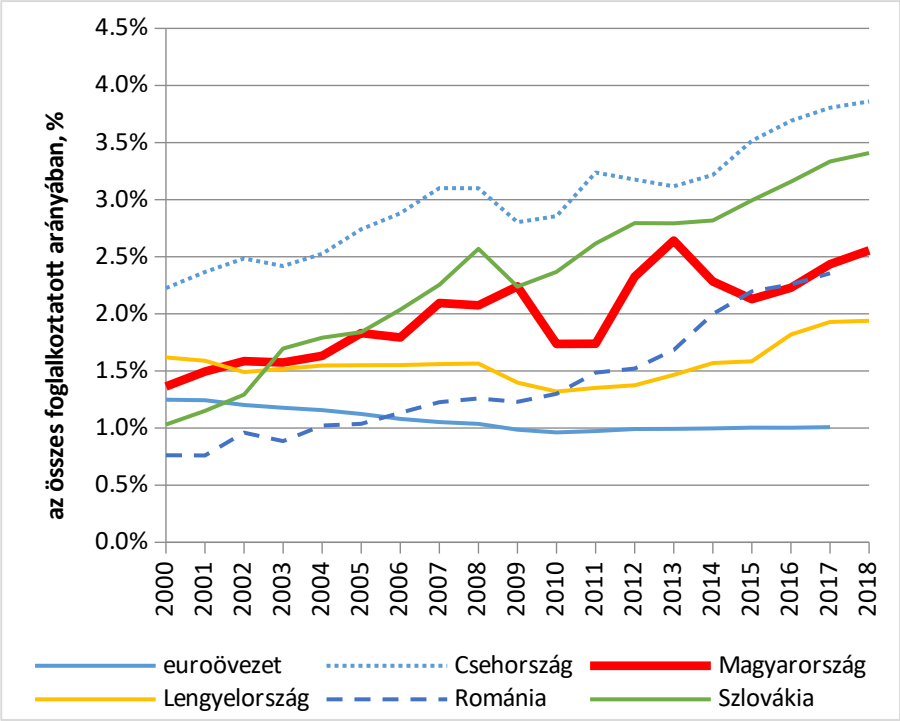

Forrás: Eurostat/KT Titkárság

A 2008-2009-es válság után a magyar gazdaság együtt haladt a környező országokéval, kérdés, hogy miként alakul ez a jövőben?

A GDP növekedése Magyarországon és a környező EU-tagországokban (%)

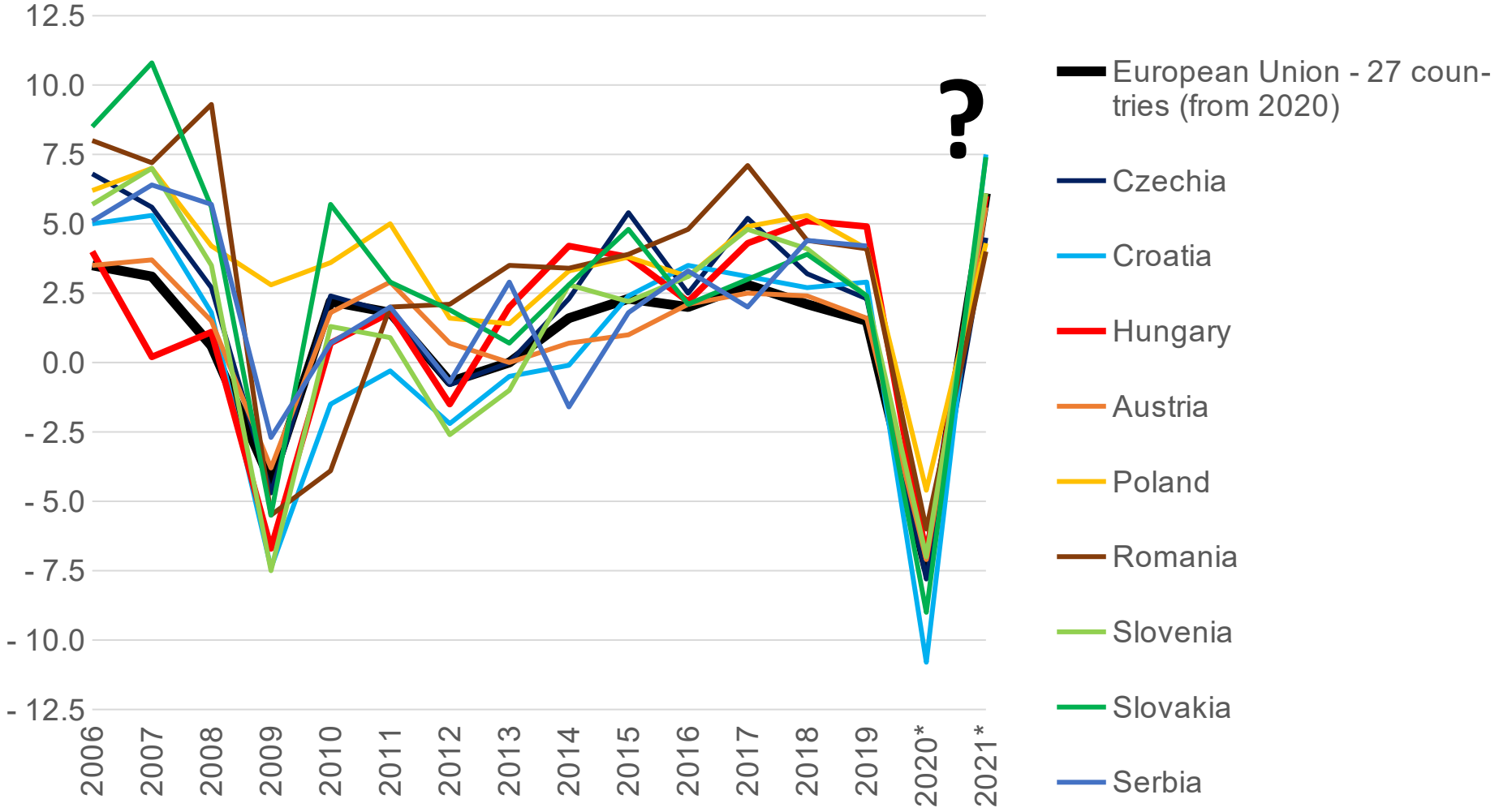

*Forrás: Eurostat, *Európai Bizottság előrejelzése 2020 nyár, KT Titkárság szerkesztés*

Magyarország 2019-ig gyakorlatilag az összes fő szektorban a legmagasabb növekedési dinamikát mutatta. 2020-ban mindenütt visszaesés, így sajnos nálunk is

Hozzáadott érték éves változása a versenyszféra fő szektoraiban (%)

Ipar

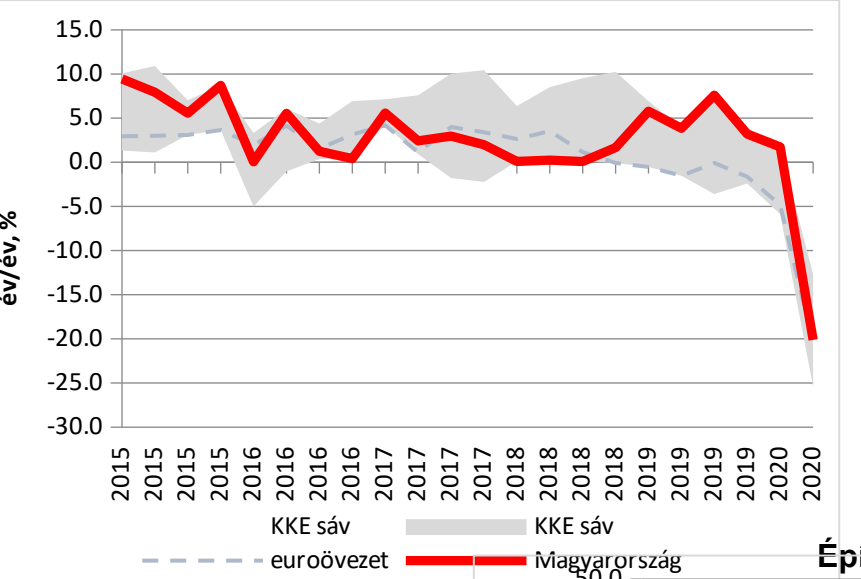

Piaci szolgáltatások

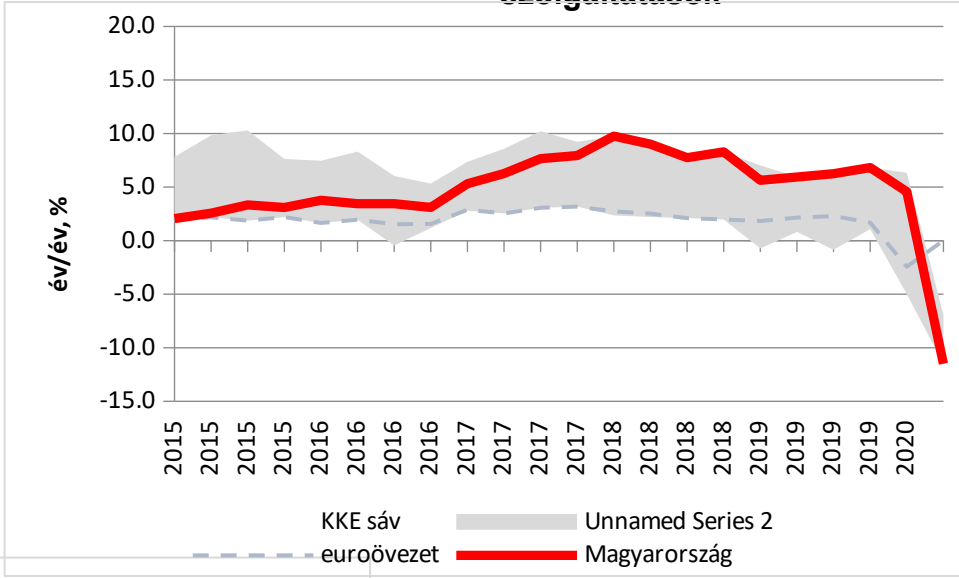

Építőipar

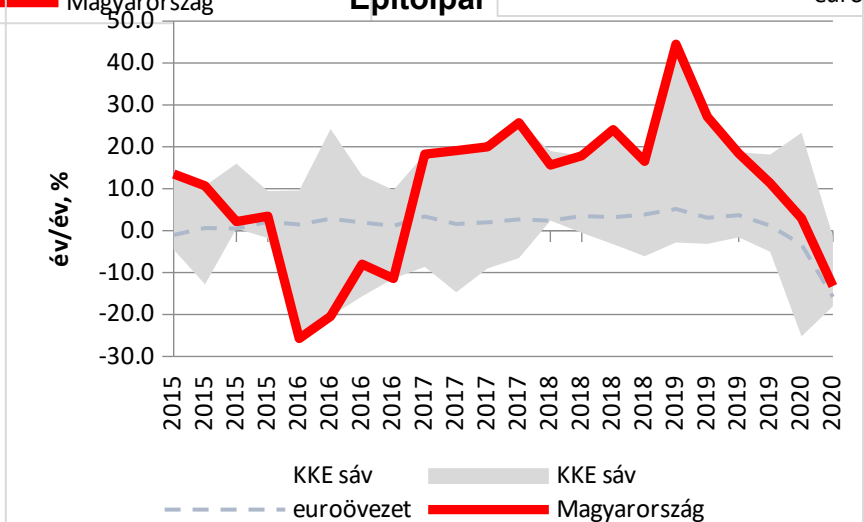

Forrás: Eurostat/KT Titkárság

Az erősödő konjunktúránk a hitelezés élénkülését is elhozta. A lakossági hitelek hazai bővülése elmaradt a régiós átlagtól, 2020-ban viszont közelébe került. A vállalati hitelek igen dinamikusan alakultak 2019-ig részben a jegybanki programoknak köszönhetően 2020-ban sajnos törés

Vállalati hitelflow/GDP (4 negyedéves érték,%)

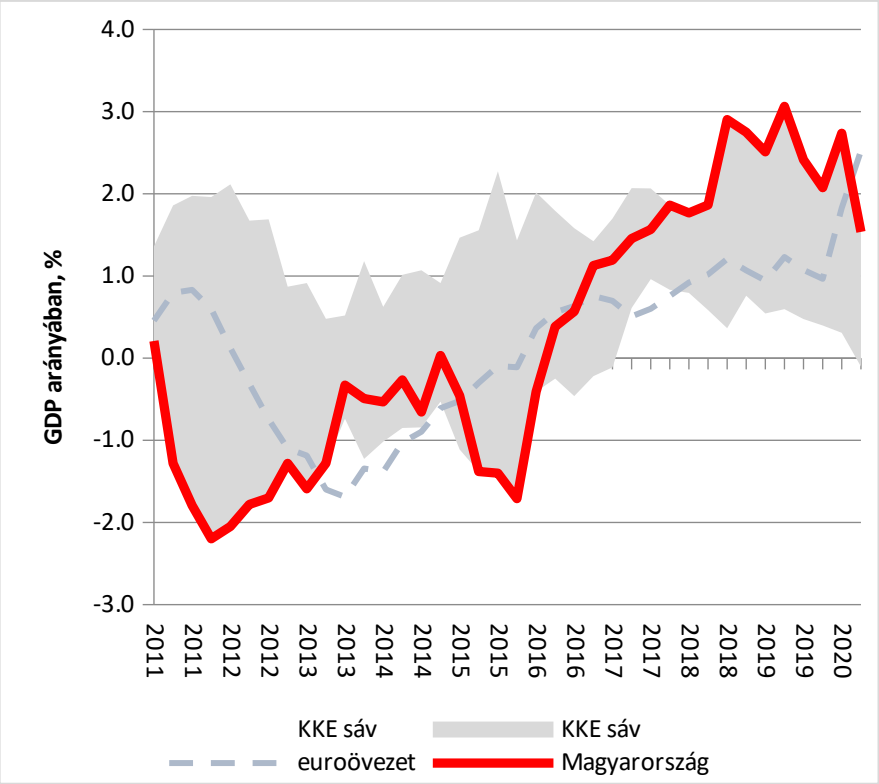

Lakossági hitelflow/GDP (4 negyedéves érték,%)

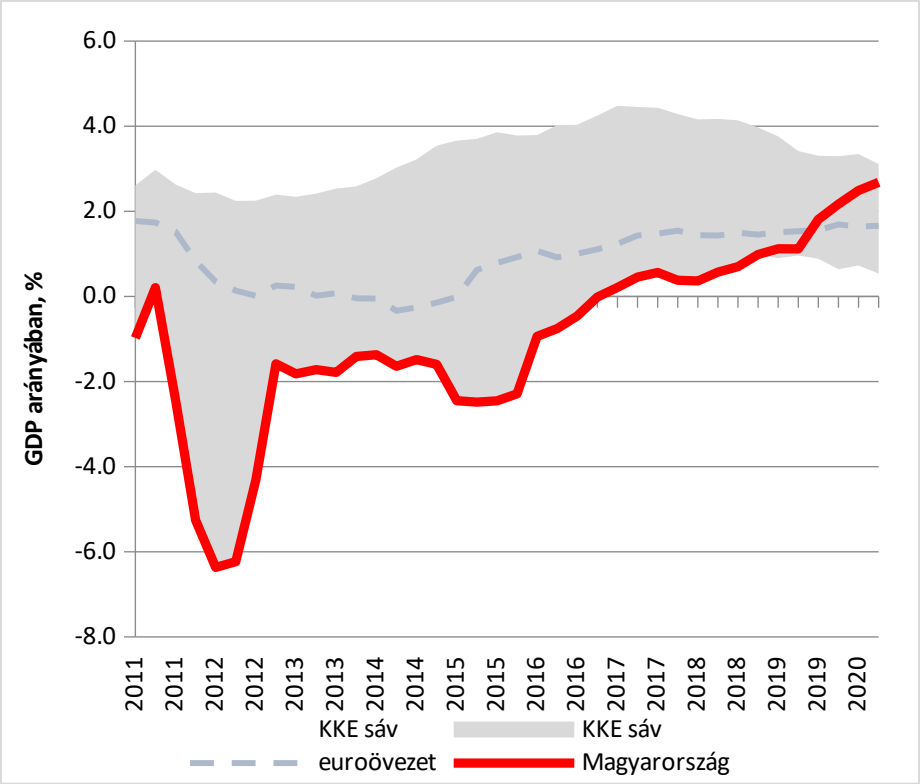

Forrás: ECB/KT titkárság

Mit ígér a jövő az államháztartás szempontjából? Annak iránya nálunk is javuló volt 2020 tavaszáig, helyette mindenütt romlás, kérdés a mérték

Államháztartási egyenleg Magyarországon és a környező EU-tagországokban (%)

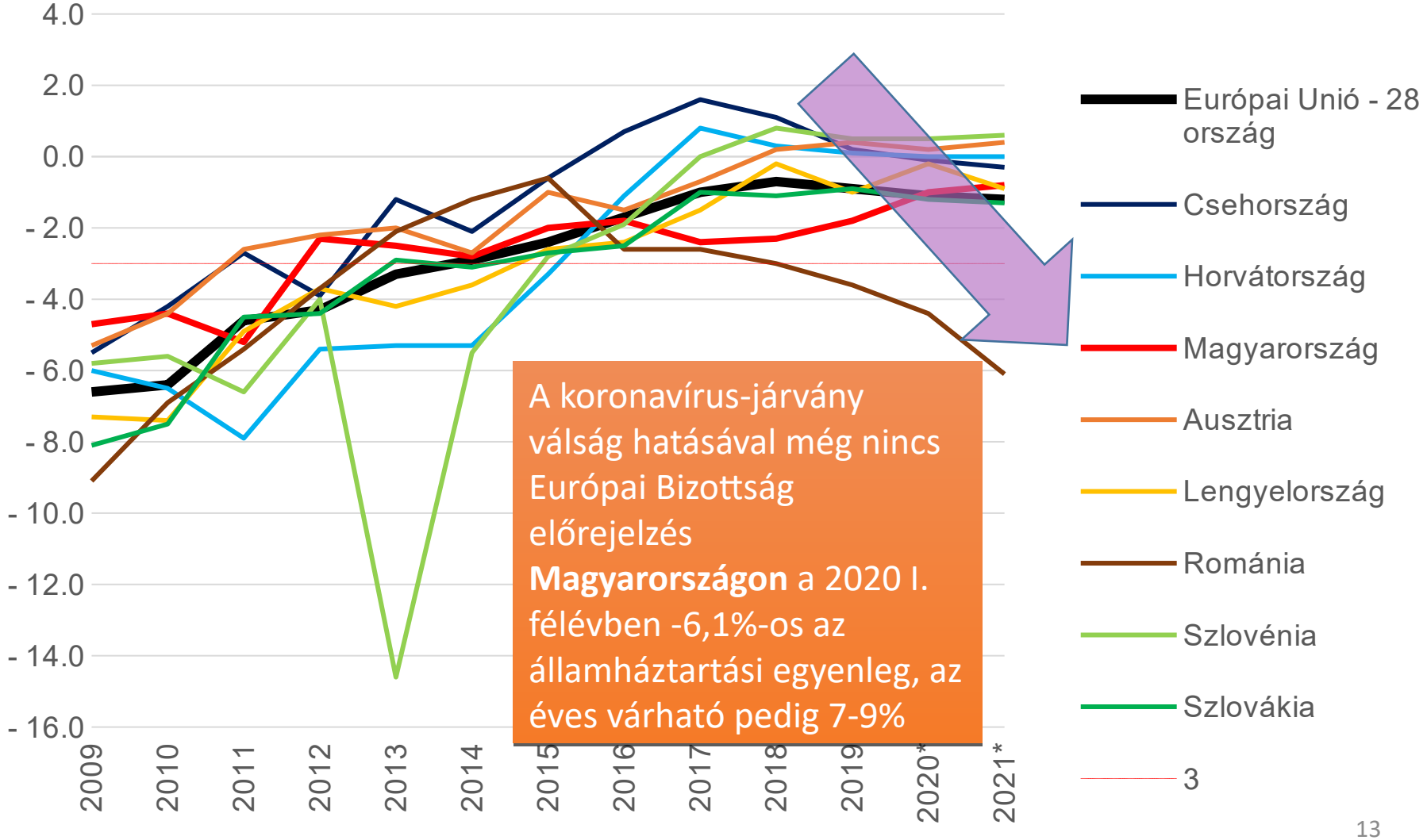

Forrás: Eurostat, Európai Bizottság 2020 tavaszi előrejelzése, KT Titkárság szerkesztés

Az államadósság-ráta a környező országokban – Románia kivételével – csökkenő. Ebbe a trendbe illeszkedünk magas szintről indulva. Az uniós átlagnál 2020-ban a romlás mellett mindegyikünk jobban áll a környező országokban

A GDP-arányos államadósság a környező uniós országokban (százalék)

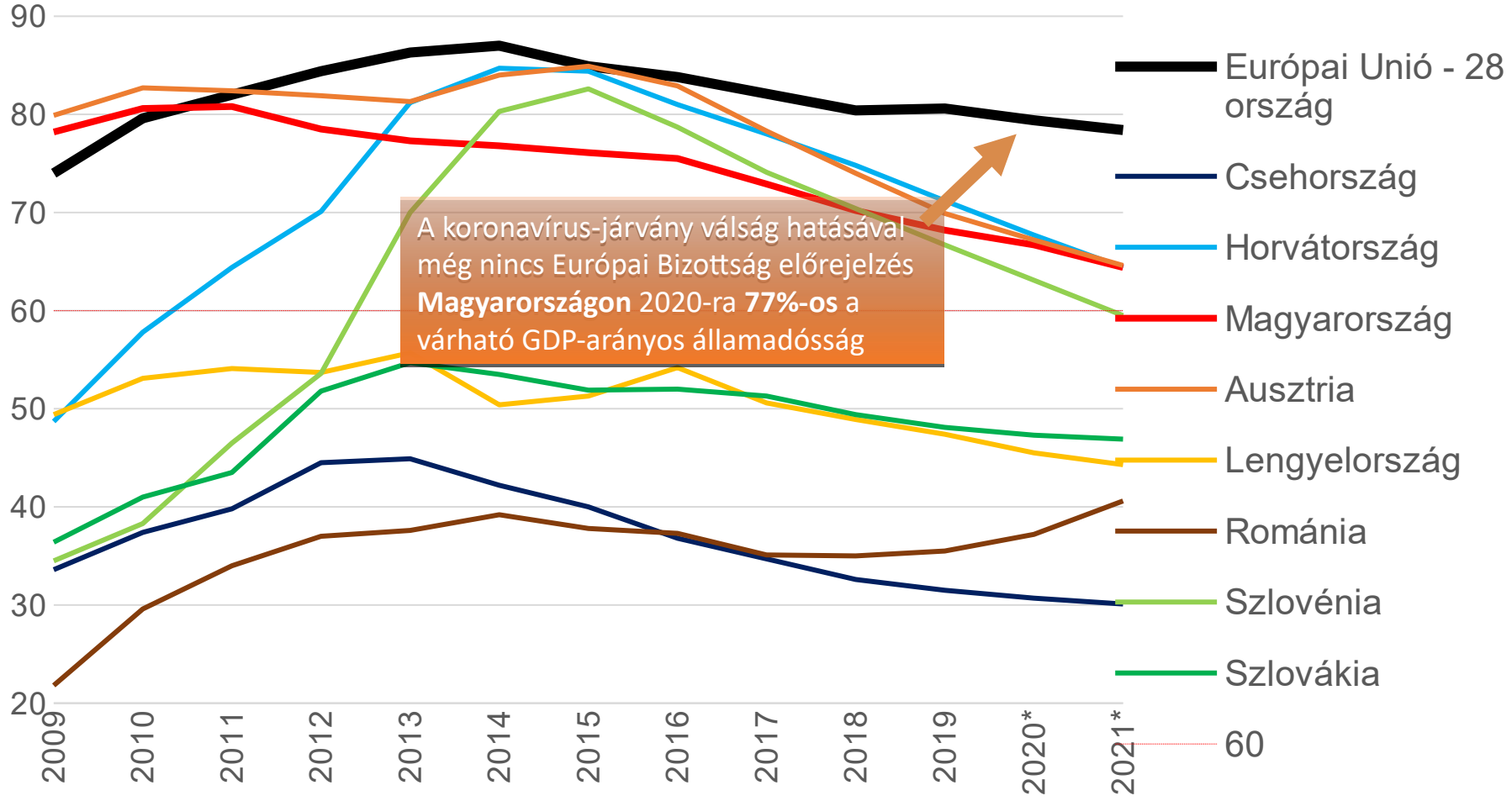

Forrás: Eurostat, Európai Bizottság 2020 tavaszi előrejelzése, KT Titkárság szerkesztés

A tervezési statisztikai régióink fejlődését tekintve jól látható a szerény közeledés az EU növekvő átlagos fejlettségi szintjéhez, de bőven vannak még teendőink, látva a szomszédos országok határmenti térségeinek gyorsabb haladását

A Kárpát-medence NUTS 2 szintű régióinak fejlettségi szintje (PPP-n mért GDP/fő) az EU átlagához viszonyítva a kohéziós politika besorolása alapján 2004-ben és 2018-ban

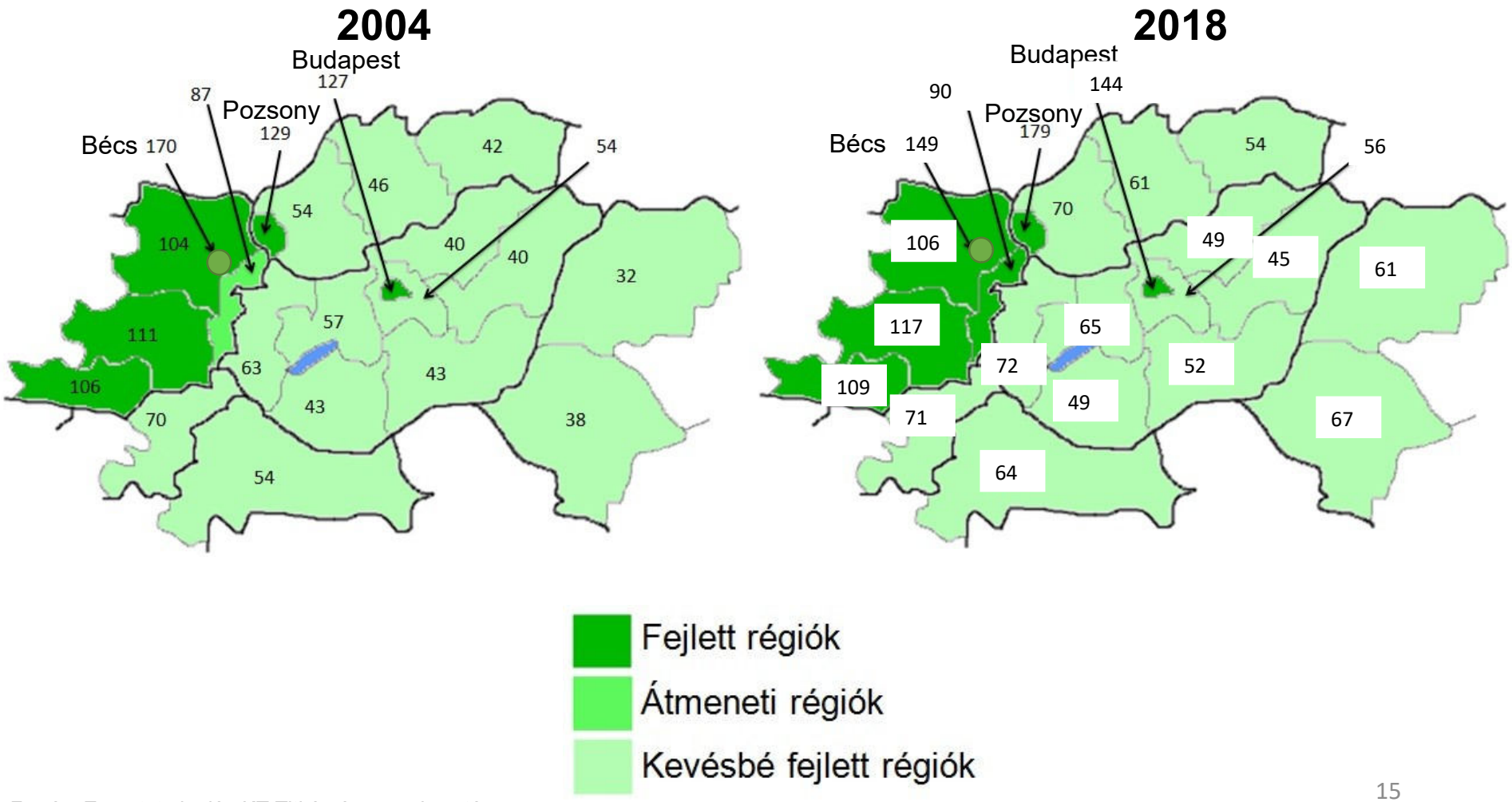

Forrás: Eurostat alapján KT Titkársága szerkesztés

Hazánk valamennyi régiójában nőtt a felsőfokú végzettségűek aránya. Figyelmeztető, hogy a környező országok régiói többségében még erősebb a javulás. Itt is van tennivalónk

Felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya (százalék)

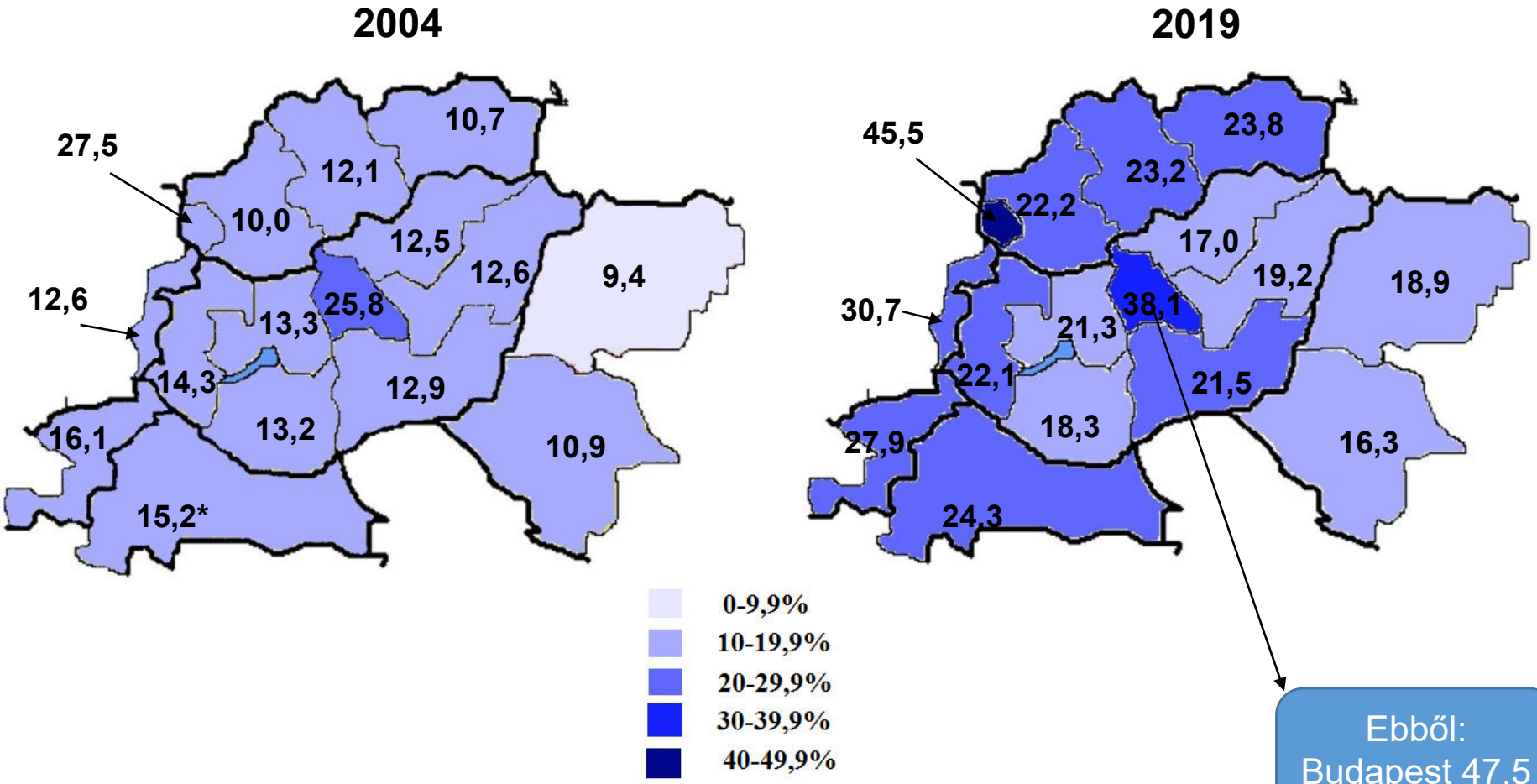

Ebből:
Budapest 47,5
Pest 27,7

*A Kontinentális Horvátország régióban a 2007-es adat a legkorábbi

Forrás: Eurostat (https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tgs00109&plugin=1), KT Titkársága

Hazánk mezőgazdaságának hozzájárulása a GDP-hez az EU átlagánál jóval nagyobb, és több a környező országok többségéhez képest is

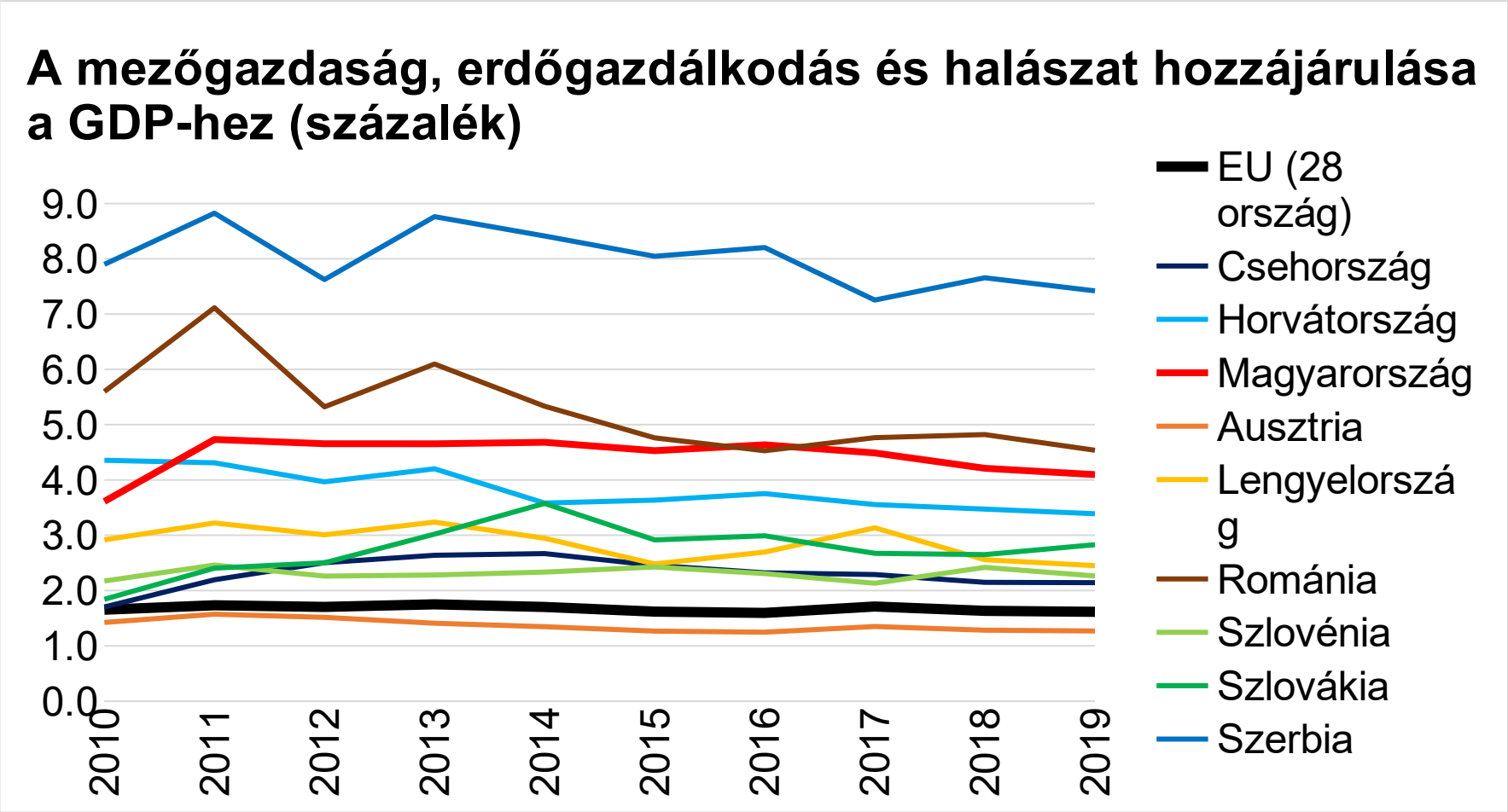

Forrás: Eurostat, KT Titkársága

Hazánk iparának hozzájárulása a GDP-hez az EU átlagánál nagyobb, a környező országok többségéhez képest alacsonyabb

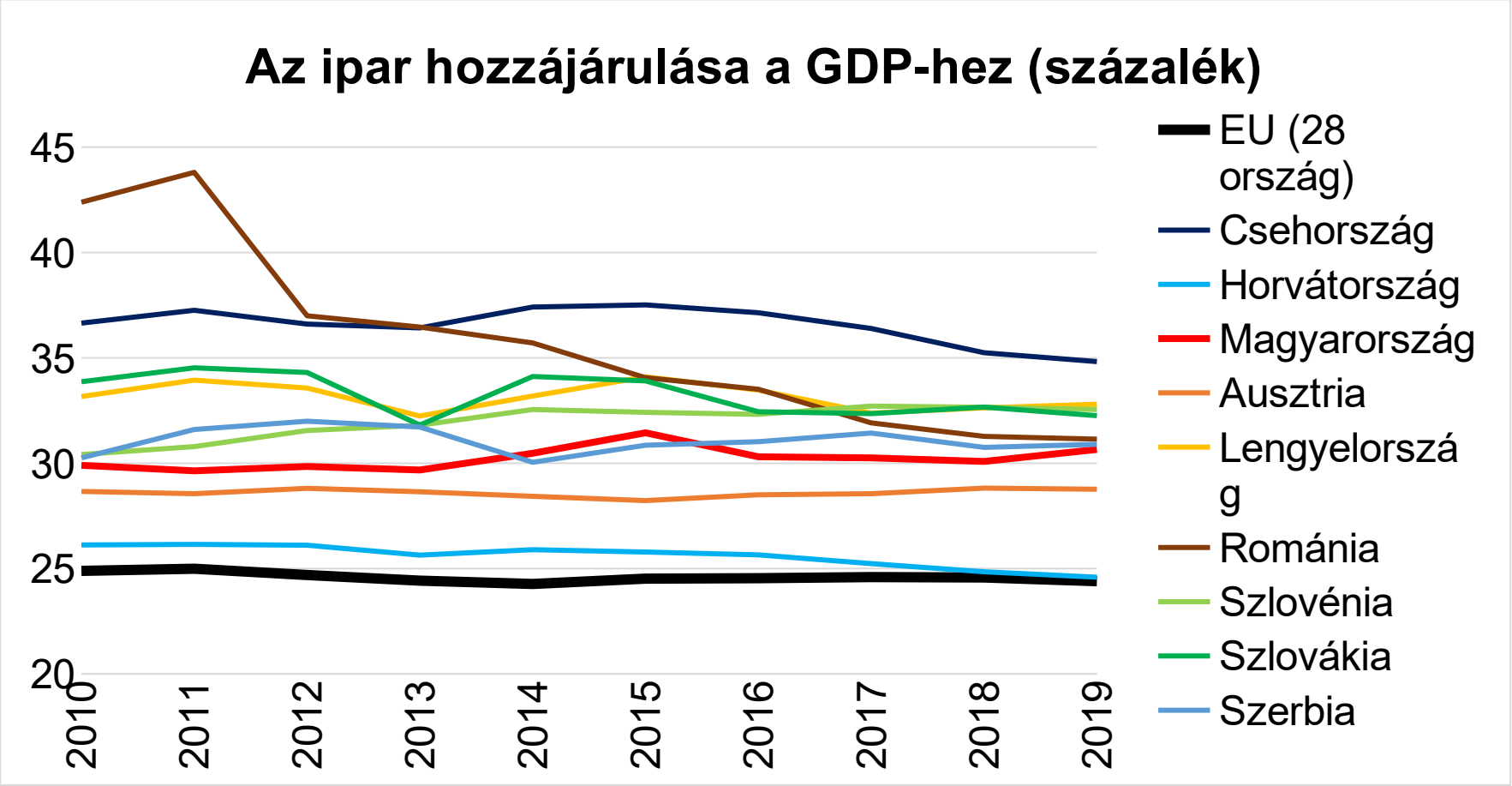

Forrás: Eurostat, KT Titkársága

KÖSZÖNÖM A MEGTISZTELŐ FIGYELMET!

Prof. Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója

Írott kulturális örökségünk nagyobb részének határon kívülre kerülése Trianon után

Elnök úr, tisztelt kollégák, kedves résztvevők!

A trianoni békediktátum következtében a királyi Magyarország teljes gazdasági, tudományos oktatási és kulturális intézményrendszere felbomlott. A Magyar Királyságban élő népek írott kulturális örökségének jelentős részét a könyvtárak őrzik. Gondoskodnak az egyes örökségi elemek nyilvántartásáról, megőrzéséről és hozzáférhetővé tételéről. Ezek a dokumentumok a könyvek, folyóiratok, kéziratok és fotók, kisnyomtatványok. Ezt úgy kell érteni, hogy a műsorfüzetektől kezdve a gyufacímkéig minden, ami egy nemzeti könyvtárban gyűjtött kör természetesen mindenaz írott örökség része. Amennyiben valóban igaz, hogy egy kulturális közösség, egy nép saját öröksége nélkül nem tudja magát tudományosan és kulturálisan reprodukálni, nem tud újító gondolatokra jutni, akkor az sem mindegy, hogy milyen a sorsa, a története a könyvtáraknak, örökségünk elemeit miként tartjuk, illetve a Trianon után miként tartják nyilván, miként őrizzük, őrzik meg, és miként tesszük vagy teszik hozzáférhetővé ezeket az elemeket.

De nézzük először magát a könyvtári rendszert. Tényleg nagyon röviden csak féloldalnyi történelem. Nyilván ez a szakmám, sokat tudnék róla beszélni. A Magyar Királyságban a középkor végéig a nyugat-európai-azonos könyvtári rendszer alakult ki, ami jelenti a világi és a szerzetesi egyházi hierarchiának megfelelő szerkezetet, és a királyi udvar mellett megjelent a magánkönyvtárak rendszere is. A XVI-XVIII. század folyamán kialakított főúri, udvari, illetve egyházi és városi iskolai és más intézményi könyvtári rendszer többször átalakult, sajnos nagyon sokat rombolták is, és megjelentek a közös könyvtárhasználati formákat kiszolgáló gyűjtemények is. A XVIII-XIX. század fordulójának jelentősége abban áll, hogy stabilizálódott a szakkönyvtárak rendszere, egyetemi és iskolai gyűjtemények. Egy gróf, tehát nem a király, Széchenyi Ferenc megalapította a Magyar Királyság könyvtárát, és Erdélyben konfesszionális, és ezért nemzetiségi alapon történt meg a nemzeti gyűjtemények létrehozása. Batthyány Ignác a katolikus, Teleki Sámuel a kálvinista, a kálvinista, Báró Samuel von Brukenthal a szászoknak teremtette meg egy nemzeti gyűjtemény alapjait. A 19. század folyamán ez a könyvtári szerkezet megmaradt, de az egyes pontjain egyre több gyűjtemény létesült. Egyházi és iskolai könyvtárak sora alakult, felsőoktatási intézményei a szakkönyvtári hálózatot tették sűrűbbé. 1826-ban megalakult ez a könyvtár, gróf Teleki Józsefnek köszönhetően, Erdélyben pedig gróf Mikó Imre 1842-ben kezdeményezte egy hasonló tudóstársaság létrehozását gyűjteménnyel. Az uralkodó ezt Erdélyi Múzeum Egyesület néven csak 1858-ban engedélyezte. Erre az időre a Magyar Királyság és Erdély nemzetiségei is központi könyvtárakat hoztak létre. A legtöbb esetben a majdani Akadémiai könyvtárak, illetve Trianon után a nemzeti könyvtárak alapjait rakták le. Emlékeztetek a különböző „matrica" szláv kulturális egyesületekre, szerb, horvát, szlovén, illetve a németek, akik már korábban, a XVIII. század második felétől létrehozták a területi, szakmai szervezetük által a külön-külön könyvtári rendszerüket. Erdélyben a szászok 1840-ben hozták létre a ma is működő tudományos egyesületüket. A románok 1861-ben Nagyszebenben alapították az Astra Egyesületet, ami ma is szintén működik.

A Kiegyezés után igaz az a cím, amely alatt Szögi László foglalta össze a korszak magyar egyetemtörténetét: „a modern egyetemhálózat kiépülése". Tegyük hozzá rögtön, hogy ezek az intézmények kőtárakat is alapítottak és ezzel párhuzamosan felépült egy korszerű megyei és városi múzeumi és könyvtári rendszer. 1885-ben György Aladár statisztikailag is összefoglalta az akkori könyvtárak állapotát. A múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelősége 1900-ban útjára indította a Magyar Minerva című sorozatot. Ennek ötödik kötete 1915-ben jelent meg, a hatodik már csak 1932-ben, tehát Trianon után. Az egyes könyvtárak bemutatásakor a néhány bekezdési történet mellett az állomány számszerű leírását is elvégezték. Ha tehát valaki statisztikailag akarja követni, hány könyvtár, hány millió könyv, milyen mennyiségű kézirat maradt a trianoni határokon kívül, ez a sorozat lehet munkájának az alapja. Több nagy könyvtár anyaga került át Magyarországra települő intézményekkel a mai határokon belülre. Az Esztergomi Főegyházmegye könyvtárai már 1820 és 1850 között a török foglalás előtti székhelyükre települtek. A selmecbányai egyetem könyvtári anyaga követte a tanárokat Sopronba, Miskolcra. A Pozsonyi Egyetem, amelyet közvetlenül a háború előtt alapítottak, Pécsre került. Sajnos a Kolozsváron, Kisképzővel Szegeden helyet kapott Ferenc József Tudományegyetem könyvtára az erdélyi városban maradt, tekintve, hogy az Erdélyi Múzeum Egyesületé volt, amelyet az egyetem csak használatra vett át. Tudunk példákat kisebb líceumi könyvtárak áttelepítésére is. Ilyen - csak egy példa - az Eperjesi Evangélikus Líceum, melynek könyvei kisebb részben a miskolci lutheránus plébániát gazdagítják a mai napig is. Az egyházi, az iskolai, a városi és a megyei könyvtárak viszont helyben maradtak. Utóbbiak azért is, mert sok helyen

múzeumi, helyismereti szakkönyvtárak is voltak egyben közművelődési funkciójuk mellett. Ezen a ponton megismétlem a már feltett kérdést. Az új államok és Magyarország mit kezd, az ott maradt, és mi mit kezdünk az átkerült könyvanyaggal? Tehát miként tartjuk számon, miként őrizzük és tesszük hozzáférhetővé? Mindenki patrimóniumként, vagyis atyai örökségként tekint erre a kincsre. Az első kérdés, ki milyen patrimónium fogalom mentén gondolkodik? Ami nem ilyen, vagyis nem tekintjük ennek, tehát partrimóniumnak, azzal kapcsolatban is megmarad a nyilvántartási, megőrzési és közreadási feladat, de biztosan másképp kezeltetik. Számunkra Hungarikum az, amely a mindenkori magyar királyság és Erdély területén keletkezett, magyar királyi vagy erdélyi fejedelmi alattvalók szellemi terméke, magyar nyelvű dokumentum, vagy a magyarokra, és/vagy a Magyar Királyságra és Erdélyre vonatkozó információt hordoz. Tehát területi szerzői, nyelvi, illetve tartalmi Hungarikum. A szlovákiai intézmények számára szlovák patrimónium az, ami bármikor a mai Szlovákiához tartozó területen keletkezett, az erről a területről származó vagy itt élt személyhez kötődik, szlovák nyelvű, ideértve a bibliai cseh nyelvet is, illetve a szlovákokra vagy a mai Szlovákia területére vonatkozó információt közöl. Bármely más, egykori magyar királyságbeli vagy erdélyi nemzetiség így tekint ma patrimóniumként a megőrzött könyvanyagra. Számos olyan eleme van ennek az utolsó mondatnak, mely komoly, nem igazán szakmai vitákra is okot adhat. Egy egyszerűnek látszó kérdés, ki a magyar, román, szlovák, satöbbi? A magyar nemzeti bibliográfia szerzői Hungarikumnak mondja például Georg Henisch XVI. századi német polgárt, és műveit a Magyar Nemzeti Bibliográfia részeként regisztrálja. Henisch, aki Bátrán született, középiskoláit Linzben végezte, egyetemeit Németországban, illetve Bázelben. Augsburgban telepedett le, az összes nyomtatott könyve nem a Magyar Királyságban jelent meg, soha nem is tért vissza, nem is írt magyarul. Viszont folyamatosan kapcsolata volt családjával, a magyar értelmiségi körökkel, és ennek okán, miután itt született, ezért Hungarikumként értelmezzük. A román nemzeti bibliográfia felsorolja a Kájoni János, vagy Illyés András összes művét, akitől kizárólagosan magyar nyelvű nyomtatott könyvek maradtak ránk. Igaz, ők maguk valachus-nak, mondták magukat a korabeli forrásokban, tehát románként identifikálják magukat. A könyvanyag nyilvántartásában tehát minden kulturális csoport, minden nép szorgosan és gonddal jár el a maga értelmezése szerint. Itt például a szlovák nemzeti bibliográfia minden tétele része a magyarnak is. Igaz, a magyar előbb készen volt, a szlovák kollégák lényegében lemásolták, de kiegészítették, és például leírásokkal látták el, és ezt a munkájukat, ezt a hozzáadott értéket itt Magyarországon ugyancsak hasznosítjuk, lemásoljuk a Magyar Nemzeti Bibliográfia számára. Hasonlóakat tudunk elmondani más népek vonatkozásában is. A gond azonban azzal az örökségi résszel van, amelyet mi a magunk partimóniumának tartunk, a szomszédos országok szakemberei és polgárai azonban nem érzik, nem tudják magukénak. És ez a mai határokon kívüli anyag nagyobb részét teszi ki. Ennek nyilvántartásán, korszerű katalogizálásán nem dolgoznak. Így rejtve marad, és ezzel hozzáférhetetlenné válik. Sőt, a magyar szakemberek a régi Trianon előtti nyilvántartások alapján keresik ezeket a könyvtári dokumentumokat, és igaz ez például a levéltárakra is, akkor igazából személyfüggő, hogy engedik-e a hozzáférést akárcsak a tudományos vizsgálat céljára. Nagyon sokszor nem a szándékkal van a gond, hanem azzal, hogy az ottani kollégák szégyellik, hogy nem rendezték újra az anyagot, nem igazodnak el benne. Számos helyen nincsen szakember, aki nyelvileg hozzáférne a megőrzött anyaghoz. Vagyis nem tudnak latinul, németül vagy éppen magyarul, jóllehet a szlovák, román stb. nyelvi dokumentumok elenyésző arányban keletkeztek, illetve maradtak meg. A XVII. század végéig ez az állítás kategorikusan igaz, de a XIX. század elejéig a nem latin, német, magyar nyelvű anyag nem számottevő. Ma erdélyi levéltárakban, szász levéltárakban németül nem tudó kollégák dolgoznak, nem is tudják olvasni az anyagot, nemcsak azért, mert a nyelvet nem értik, hanem mert paleográfiailag sem térnek hozzá. És ezért mi sem férhetünk hozzá, miután azt mondják, hogy rendezetlen az anyag. Külön ki kell térni arra a jelenségre, amely abban áll, hogy nem a szomszédos országok állami intézményeiben akadályozzák a könyvtárakhoz való hozzáférést, hanem az egyháziakban. Nem az állam, hanem az egyház. Országonként más és más a helyzet. Hiszen Romániában az évek óta zárt Batthyáneum állami fenntartásban van, a Nemzeti Könyvtár filiáléja, az Állami Levéltárak, de az Akadémiai Egyetemi Intézmények könyvtárai pedig jellemzően rendezetlenek, nem katalogizáltak, régi rendjük felborult, vagyis az egykori raktári jelzetek érvénytelenek. A hozzáférés tehát utóbbi esetben szakmailag nem megalapozott, előbbinél jelentős a politikai szándék is az elzárásra. Szlovákiában viszont elsősorban az egyházak elzárkózóak. A kassai püspökség könyvtára, vagy éppen a szepesi káptalan egykori gyűjteménye nem a szlovák állami politikai hangulat miatt zárt a magyar kutatók előtt, hanem az egyházfők személyes döntései alapján. Sőt, több esetben az 1990 körüli politikai fordulatot követően az állami gyűjteményekből az egyházaknak visszaadott könyvanyag vált kutathatatlanná, vagy egyszerűen eltűnt. Fölényeskedése azonban semmi okunk nincsen. A Trianon után a Magyarország területére hozott közgyűjtemények feldolgozottsága nem teljes, sok esetben hozzá sem fogott a fenntartó itt Magyarországon, és ez igaz a mai napig is. Ezek a gyűjtemények ugyanúgy hozzáférhetetlenek, mint mondjuk a Lőcsei

Evangélikus Egyház levéltára. A kérdés az, hogy hogyan jutottunk el odáig, hogy a Kárpát-medencében lévő népek, országok politikai retorikájában sokszor a másikat az örökségből kizáró szólamok hangozhatnak el - jóllehet ez közös örökségünk -, és kölcsönösen elhanyagoljunk ennek az örökségnek az ápolását. Lehet szép szólamokat intézni, politikai rendezvényeket az információs technológiák mindent hozzáférhetővé tevő erejéről, ha nem tudjuk, mit kell hozzáférhetővé tennünk, mert elfelejtettük számba venni.

Luxusnak gondolja a politikum, pártokról, nemzetekről, országoktól függetlenül mindenki a teljességre törekvő számbavételt, nem értik, hogy miért kéne teljesen bemutatni, hiszen akkor kiderülne esetleg, hogy nem nekik van igazuk. Pedig ez az alapja a teljesség, teljes számbavétel minden értelmes párbeszédnek, s az egymásra vakogást vagy délibábos és felelőtlen álmok kergetését azonban a teljesség nem segíti. Köszönöm szépen.

Dr. Kőrösi Mária egyetemi docens, a Széchenyi Társaság elnökségi tagja

A politikai, földrajzi gondolkodás – gróf Teleki Pál szellemiségében

Tisztelt Elnökség, tisztelt kedves barátaim, professzor urak, kollega urak, mindenki, aki úgy érzi, hogy gróf Teleki Pál gondolkodásmódjára, különös tekintettel a földrajzi gondolkodásmódjára kíváncsi, nyitott!

Azért ez a rövid bevezető, mert a saját korosztálya nemhogy nem tanult gróf Teleki Pálról, de a legkevésbé tanult a politikai-földrajzi gondolkodásról, és még legkevésbé tanították arra, hogy merjen magyarnak lenni, és merjünk emberek lenni. Úgyhogy, professzor úr, én nyíltan is megköszönöm az Ön könyveit, mert olyan korosztály nő fel itt menet közben, és én tapasztalom az egyetemeken, ahol tanítok, hogy a legtöbb esetben alig halvány fogalmuk van a fiataloknak, sajnos olyanok is vannak, akiknek szinte semmi: mi az a Trianon, mi az a térkép? Teleki Pálról egyet tudnak: Öngyilkos lett és kész. Ahelyett, hogy azt tanították volna meg nekik, vagy tanulnának, hogy mit hozott gróf Teleki Pál a tető alá. Szabad előadó vagyok és rohangászok a térképek között. Elnézést kérek, most ezért fogok egy kicsit olvasni.

A politikai földrajz első ilyen ábráját a gondolkodóval együtt szeretném föltenni, hogy egyáltalán, a mai értelemben a politikai földrajz tárgya micsoda? Mivel foglalkozik? Ezt nem csak 1919 előtt írta meg és fejlesztette gróf Teleki Pál, hanem folyamatosan meg kellett erősíteni, de ha az akkori gondolatsort meg tetszenek ott látni, hogy mivel foglalkozik. Harc a nagyobb térért, harc a legkülönbözőbb területekért, a jobb határokért? Egyébként szeretném megkérdezni, önök szerint mi a jó határ?

Hát ez egy furcsa dolog egy konferencián, bocsánat, de szeretném megkérdezni, hogy mi a jó határ? Mert ez a csoda, amelyet itt a tisztelt kollega urak fölvetítettek térképeken keresztül, önmagában magyarázza a főbb tényeket, ne legyen könnyen megközelíthető. Abszolút adjon védelmet. Lehetőség szerint ne legyen termelési lehetőség, mondjuk pont Észak-magyarország kerületén a nagy gránit hegyek között. Minden olyan életképesség ezen a területen ne működjön, mert ami alatta van, az fog igazából termelni. De hogy ez hogyan alakul ki a védettség szempontjából, ebben az Isten áldotta gyönyörű szép Kárpát-medencében. Csak egyetlen egy ilyen földrajzi táj van, ami védettséget ad valahol a Pireneusok területén. Slussz: ilyen kincs, ilyen Istenáldotta természeti erőforrás, ahol az összes infrastruktúra szinte gyűjtve van, a fémeink, a kalászaink, az aranykorona érték, földjeink. Amit most sem sikerül tönkretenni, pedig nagyon megpróbálják, hogy össze-vissza ipari parkokat építenek, infrastruktúrákat úgy hoznak létre, hogy nem nézik meg sokszor, hogy mi az igazi haszon, mit vesztünk és mit nyerünk. Tessék ezt az országot szeretni. A politikai földrajzi gondolkodás erre a szeretetre épít. Szeresd a földedet és szeresd a hazádat. Most egy kis olvasás következik, mert kifutok az időből. A magyar politikai földrajz és földrajzi irodalom elsősorban a harmonikus államterületet megszabó erők vizsgálatát vállalta fel. Nem csak a természet adta kereteket dokumentálta, hanem a nemzetiségi együttélés feltételeit, lehetőségeit is feltüntette. A legkiválóbb magyar politikai földrajzi munka természetesen az 1919-20 évi béketárgyalásokra kidolgozott diplomáciai anyag volt. Természetesen a honi politikai földrajz művelői közül ki kell emelni: Kogutowitz Károly, Milleker Rezső, Mendöl Tibor, Hézser Aurél, Princz Gyula, Cholnoky Jenő, Lóczy Lajos, Gunda Béla, Rónai András neveit, de egyedül átfogó és világviszonylatban is kiváló művelője a politikai földrajznak gróf Teleki Pál volt. Mindennek megvan a földrajzi oka. Teleki elsősorban az okokat, a gazdasági, politikai események kiváltó okait kutatta a földrajz eszközeivel, mert nem elégedett meg a puszta okozati helyzetekkel és úgymond eredményekkel. A természetes keretek, a

földrajzi viszonyok teljes semmibe vételével a történelmi múltból adódó tapasztalatok sutba dobásával, a népi erőknek csak számlálásával nem felmérhető? De igenis felmérhető! Megkérdezem, a népek szenvedése térképezhető? Ezt nem lehet térképre venni,? De igen, lehet. Éppen Rónai mutatott rá, hogy hogyan. Igen, nekünk a politikai földrajzi téren, amit korábban csináltak, sem jót, sem könnyen javíthatót nem teremtett ez a történelem. Teleki tudományos megállapításainak igazát letagadni nem lehet. 1920 óta népek, nemzetek kerültek egymással szembe, örök viszálykodás, ellenségeskedés, háborús tűzfészkek központja lett Közép-Európa. A feszült, újonnan létesített Magyarország szétszabdalt testének darabjait azonnal önmaguknak, mint jogos területet! Az államok olyan ellenséges, feszült légkörben éltek, amely 1918 előtt teljességgel lehetetlen volt és elviselhetetlenné alakult. Ráadásul Közép-Európa szétdarabolt területeinek államai idegen nagyhatalmak befolyásolásának adtak utat, jelzem a mai napig. Térképek persze készültek, igazak, de meghamisítottak is, különösen Románia, de Franciaország is jeleskedett ezekben a meghamisításokban.

1937-ben a Földrajzi Közleményekben jelent meg egy nagyon szerény cikk. Nekem is majdnem húsz év kellett a Földrajztudományi Intézetben, amíg ilyen típusú cikkekre rábukkantam. Az a címe: „Egy néprajzi térképről". Írta: gróf Teleki Pál. Nemrégiben felhívták a figyelmet a „Transylvania" folyóirat egyik számára, amelyben Somesan professzornak egy cikke jelent meg. Somesan egyébként a román földrajzosoknak kiemelt egyénisége pont úgy, mint Emmanuel De Marton, mind a ketten voltak szívesek bennünket tönkretenni. Igaz, hogy Martonnal volt egy párbeszéd, erre kitérek. A cikk azzal kezdődik, azzal a néprajzzal foglalkozik, amelyet én 1919-ben rajzoltam, és amely azóta több kiadást ért meg. A cikk csupa támadás. Minden bizonnyal arról akarja meggyőzni az olvasót, hogy a térkép propaganda és olyan módszerrel készült, amiőt az ilyen térképek rajzolásakor alkalmazni szokás. Egy pici betűs megjegyzés. A szerzőnek ez a cikke már előzőleg franciául és angolul is megjelent. Fontossága és érdekessége miatt a magyar közönséggel való megismertetés céljából közöljük. Mielőtt bármihez fogott volna Teleki Trianon témában is, gondja volt arra, hogy a Földrajzi Társaságban olyan előadásokat szervezzen iskolásoknak, egyetemistáknak, tanároknak, hogy tanuljanak. Informálta, akár a néprajziban, akár magában az Államtudományi Intézetben bármi megszületett, tudjanak az emberek róla, ne legyenek becsaphatók. Örülnék, ha ma ennyire demokratikus szervezetünk lenne, vagy felújítanák, mert hisz van gyökere. Teleki ezt válaszolja: „Említettem, hogy az én általtudományos térképem azóta számos tudományos kiadványban megjelent, nagyon sok helyen. Ezt pedig mindenütt mintaszerű munkának ismerik el. Ezek után szükségletnek tartom, hogy olyan kifejezéseket használjak Somesannal szemben, amelyekkel ő a térképemet illette: „Teleki térképe szörnyűség. Valóságos merénylet a jó erkölcs és tudomány ellen. Az ilyesmit visszataszítónak tartom, és az elmondottak bőven elegendők ahhoz, hogy Somesan javítótérképéről kimutassunk annak helytelenségét, valamint annak hitelt nem érdemlő voltát." Tanuljunk valamit, nem csak a verbális tudás kell, vagy a tanítónak esetleg a hiteles személye, hanem maga a dokumentáció, és a dokumentáció az visszavonhatatlan. Csak az a baj, hogy keveset beszélnek róla.

Szeretném azt is elmondani, hogy a politikai-földrajzi gondolkodás persze a világon néhány helyen megjelent. Csak információnak hoztam be, hogy itt nem arról van szó, hogy mi alapítottuk meg, de valóban világviszonylatban Gróf Telekinek van ez a gondolatmenete. Tovább szeretnék menni: Több béketárgyalás volt ebben a vonatkozásban. Így alakult Közép-európában a mi országunk alakja. Itt csak alapról beszélek, de mi van közepette? Emberi sorsok. Ez egy kicsikét bővebb térkép. Itt azért tettem föl Európa nagy államait, Franciaországot, Spanyolországot, Portugáliát, Nagy-Britanniát, Írországot, Olaszországot és magunkat, mert ezek az országok szinte centire majdnem ugyanannyi négyzetkilométerrel rendelkeznek. Ha elképzeljük, hogy ugyanannyit leszedtek volna róluk, mint amit rólunk, hogy néznének ki ezek az államok, és hogyan tudtak volna fejlődni. Ez a térkép kezd híressé válni, ugyanis Rónai András megírta a Trianon problémáit földrajzi szempontból. Évtizedeken keresztül titkolt adatként kezelték. Ezt a térképet valaki kiszedte, azt mondom, nagyon jól tette, mert most már szabadabban nyúlok én is ahhoz, hogy a többi térképet is tudjam reprezentálni. 1910. nekünk, földrajzosoknak statisztikai adat, de a statisztika az olyan, hogy az ellenkezője is bemutatható. A térkép azonban nem hazudik, ott kell neki lenni, ismerni, hogy hogyan alakul a történelmünk. Elhangzott itt a Göring terv. 1941-ben Rónai Andrástól kérte halála előtti este Teleki Pál Rónai professzortól, hogy hajnalra vigye el neki a Göring tervet. Utána tudjuk, hogy mi van. Teleki teste még ki sem hűlt, és a tankok ott vonultak szépen a budai rakparton. A Göring tervnek ezt a változatát jó lenne egyszer feltárni.

Közép-Európa Atlasz. Nagy tisztelettel felhívok mindenkit, hogy figyelje. 375 oldalból áll. Gyakorlatilag magyarázó szöveggel, és benne van minden, amit a balatonfüredi Államtudományi Intézetben Rónai professzor írásaival kiegészítettek. Ez az eredeti kiadás annak idején, amelynek francia nyelvével Emmanuel De Martonhoz elvonult Párizsba Sorbonne-ra Rónai András, és elé rakta, hogy nincs-e

valami lelkiismeret-furdalása ezzel kapcsolatban, hogy mit tett? Nem volt könnyű dolog egyiknek sem. Kérem szépen, térképek jönnek, amelyek ebből az atlaszból származnak. Nagyon fontos, hogy tudják és ismerjék, mert az, hogy hogyan alakult, a természeti viszonyokhoz is igazodóan, a mi össze-vissza elvágásunk a saját természetes életterünktől, ez bizony nagyon nagy probléma. Nagyon röstelkedem, hogy szaladgálok itt a térképekkel, de az eredeti dokumentumot elmondtam, hogy hol lehet megnézni, utánanézni. Itt vannak ezek a klasszikus földrajzi közlemények, úgyhogy én örülnék, ha valaki főleg a piros jelzésekkel a térképeket megnézné, mert ez kevésbé van sajnos köztudatban. És természetesen itt a Somesan által hamisított térkép és Teleki térkép összehasonlítása ebből a dokumentumból. Sokszor a románok elkövették azt a trükköt, hogy fölhúztak egy ilyen gazdasági épületet, és azonnal kijelentették, hogy ott legalább 500 román lakos él. Állt egy bódé, és innentől kezdve érdekes volt aztán a további mentalitás és megítélés.

Két munkát is elhoztam, erre szintén úgy hivatkoztam, hogy európai probléma, józan kritikával csak a dátumot kellene megváltoztatni, és gyakorlatilag ma is szinte érvényes lehetne. A másik pedig Teleki Pálnak az „időszerű nemzetközi politikai kérdések a politikai földrajz megvilágításában". Csodálatos az a leírása, hogy mit kell érteni a béke revízióján, mert az a szomorú béke, amelyet ránk oktrojáltak 1920-ban, az bizony nem mutatható. Külön tisztelettel szeretném felhívni a figyelmüket, akinek nincs meg, szerezze meg Rónai András „Térképezett történelem" című könyvét. Ebben írja le azt a híres találkozást, - amire egy kicsikét ki fogok térni - Emmanuel de Marton professzorral.

Az talán érződik rajtam, hogy inkább a személyes érzések dominálnak. Az, hogy tíz évig lehettem egy ilyen nagyszerű embernek a tanítványa, magántanítványa, ez óriási felelősséget is adott rám. Nem győzöm kutatni közel 30 éve a politikai földrajz honi irodalmát, ahogy professzor úr is mondta itt a dokumentumokat nagyon nehéz megtalálni. És időnként nem is adják ki, különösen az egyházi szervezetek, úgyhogy eléggé problémás.

Teleki jól tudta, hogy a természetes és az ember által alakított épített földrajzi táj problémái, a helyzete semmiben nem folynak úgy össze, mint az autarchia kérdésében. Itt azért szeretném az autarchia fogalmát egy kicsikét kihangsúlyozni, mert mindig az autonómiát emeli ki. Az autonómiáról beszélünk, de az, hogy képesek vagyunk önellátni is, mert képesek voltunk korábban is, az autarchia valahogy lemarad. Pedig a kettő együtt van. Akinek háza van kis kerttel, rögtön a saját autarchiáját semmi perc alatt megcsinálja, ha szereti azt a kertet, és tudja, hogy a föld meghálálja, ha törődnek vele, márpedig kell. Mindennek lehetősége tisztán a természet és a földrajzi adottságoktól függ, és azoktól az emberektől, akik a munkáikkal, tudásukkal vérükben írták be a történelmet itt, a mi hazánkban történelmileg igazolható jogosságként. A politikai földrajz, de leginkább a politikai geográfus feladata a természetet, a földrajzi tájat az autarchia szempontjából vizsgálni és értékelni. A győztes nagyhatalmak Közép-Európa és Magyarország viszonyaiban tájékozatlanok voltak, sőt, az úgynevezett adatok tükörképei voltak ennek a tájékozatlanságnak. A kor ideológiája lényegében a kvantitativitás jegyében állt. Itt sok részletkérdés szemléletében is a mennyiség és annak eleme, a szám dominált. A szám pedig bizonyos érdekeket szolgál, és sok mindent hamis megvilágításba helyezett. Könnyű áttekinthetőségénél fogva - idézőjelben mondom - meggyőzött. „Amit számszerűen nem lehetett visszaadni, azt a homályba állították, írta Teleki és folytatta. Az individuumok azonban, akik soha nem egyenlők, kényszerűen összehatható számokká lettek, kategóriák léptek az életegységek helyett, pedig az emberiség ilyenekből áll". Kisebbségek, akik között szintén különbséget tett Teleki, az ősi, tradicionális kisebbségek, önkéntesek és kényszerűek. A kényszernél szeretnék megállni, az emberek nem kényszerpopuláció voltak. A helyzet volt kényszer, arról szólt, hogy öt-hat állam is volt a fejük fölött, akinek meg kellett felelni, pedig ki sem mozdultuk a lakásából, de célszerű, hogy ezeket minőségében külön tudjuk választani.

Emmanuel De Marton. Itt már szabadon fogom elmondani. 1947-ben volt módja, hogy visszamenjen a Sorbonne-ra a fiatal Rónai, és felelősségre vonja Emmanuel de Martont, hogy hogy képzeli ezt, hogy így rátette az „i" - betűre a pontot. És odavitte ezt a Közép-Európa atlasz elődjét francia nyelven, letette, és azt hitte, hogy soha az életben nem fognak találkozni. Kapott egy telefont, délután várja a Sorbonne-on, remegve beállított, és a becsületrend rózsájával a kis zakója zsebében, vigyázzban állva várta a fiatal Rónait Emmanuel Marton. Mind a kettőt megviselte ez a találkozás. A lényege az, amikor a fiatal Rónai rászólt Emmanuel de Martonra: „nem szégyelli magát? Nem érzi magát bűnösnek, hogy mit tett a magyar nemzettel?" Akkor az öregúr szépen elmondta, hogy kérem, én a magam részéről a bűnösséget felvállalom. De már eleve elrendelt volt minden, mire ideért. Ezzel együtt én vállalom a felelősségem. Sosem felejtem el, hogy a közel két méter magas Rónai tanár úr könnyekkel a szemében azt mondta: „na, leánykám, volt ereje ennek az embernek beismerni, hogy mit tett." De nekem ott maradt a kérdés, hogy azok a milliók, akiket hontalanná tett, vajon megbocsátanak-e? És innen indult az a folyamat, amit ketten elkezdtünk, még az Akadémián. Ez volt

például 1992-ben. Senki nem mert írni Telekiről, mi írtunk Rónai professzorral, és az Élettér fogalmat sem húzták ki, hála Csanak Dórának, aki akkor volt a levéltár igazgatója.

És mi a földrajz? Ezt azért szeretném elmondani önöknek, mert arra én is rájöttem, ma már tudom, amit számszerűen nem lehet visszaadni, azt nem szabad homályba állítani. Az emberek, akik, mint korábban mondtam, soha nem egyenlők, soha nem szabad csak tényszerűen összeadható számoknak tekinteni őket. A kategóriák nem léphetnek előtérbe az életegységek helyett, hisz az emberiség valójában ilyenekből áll. Tehát sok tudomány együttműködésére van szükség, akár a leíró és/vagy filozófiai tudományokéra, történeti, történelmi tudományokéra, a dokumentumra és irodalomra. Legyen a Jóistennek annyi összeterelő ereje, hogy a tudományok hierarchiájában a szeretet kössön össze bennünket, és ne az, ami annyi éven keresztül elválaszt, hogy ki az igazi kutató. Egyedül semmi nem megy! Vegyük tudomásul, hogy ki miben igazából nagy. És egy utolsó mondat, kérem, nekünk a teremtés a dolgunk. A földrajz tárgya a táj, az ember végesség által nem korlátozott teremtés. Ki korlátozhat minket? Tessék megmondani, ha nemzetünkért küzdünk, és a hazáinkért, ki korlátoz? Az a politika, amely csak jogi, vagy elméleti? Nem kérem. Geográfia. Tudni kell a politikai földrajzot alkalmazni. Tisztelettel köszönöm, hogy elfogadtak, meghallgattak.

Dr. Marossy Endre hadtörténész, a KEP 56-os Dialógus Bizottsága alelnöke

Történelmi emlékhelyeink, örökségünk elhelyezkedése Trianon után

Tisztelt elnök úr, tisztelt elnökség, hölgyeim és uraim! Több előadáshoz is kapcsolódik, amit mondani szeretnék.

Az a feladatom, hogy történelmi emlékhelyeink, örökségünk elhelyezkedéséről beszéljek, és ez rokon értelmű Monok professzor úr felvezetésével, hogy ezeknek az emlékhelyeknek a nagy többsége kívül szorult a határainkon, nem átvitték őket, hanem kívül szorultak a határainkon, amiből következik, hogy nem lehet visszahozni ezeket.

Hogy szorult kívül? Nem fogok az előadásban adatokat írni, hiszen illusztris hallgatóim vannak, nyilván alapadatokban nem járatlanok. Trianon következményeként annyit említek meg, hogy közvetlenül hat ország, mai állapotában nyolc ország területén vannak ezek a történelmi emlékhelyek. Ezekkel kapcsolatban vetek fel két kérdést. Az egyik, hogy emlékhelyeinknek a közoktatásban megjelenített hányada képes-e reprezentálni az ezeréves haza egységes történelmét. Ha ez nem elegendő, bővíthető-e ez a hányad tanórán kívül. A következő rövid vetítéssel egy lehetséges választ szeretnék előkészíteni.

Körbe fogjuk járni együtt a mai Magyarországot végig, a Trianonban elcsatolt területeken. Persze rövid idő alatt mindenhonnan csak egy kis villantásra lesz időm.

Garamszentbenedek Felvidék. Azért kezdem ezzel, mert sok emlék közül a legkorábbi, I. Géza király 1075-ben alapította a garamszentbenedeki bencés apátságot. Ennek alapító okirata. Az oklevéltan állandó témája ennek a kutatása és a helynevek elemzése. Magának az apátságnak a történelme pedig szakmámhoz közeli, hiszen - látják ezt az ágyútornyot - hadtörténelem a javából: a török ellen az apátságot védőfallal vették körül.

Ha a Felvidéken járunk, az ottaniaknak a legkedveltebb magyar történelmi személyisége II. Rákóczi Ferenc. Habár ma már minden tankönyvben benne van a kassai sír, de hármas sír, nem tehetem meg, hogy ne vetítsem le.

Kevésbé kap helyet Thököly Imre. Szoktam mondani, hogy egyszerre hozták őket haza, de nem együtt. És egy időben temették őket egy nap eltéréssel el, de nem együtt. Thököly Imre magányos maradt holtában is, a késmárki evangélikus templomban kapott helyet.

Ha a Szepességet járjuk, akkor egy pillanat alatt odaérünk arra a pici területre, amiről ritkán említik meg, hogy Lengyelországhoz került. Mindössze három falu, és ez a gyönyörű vár, a nedeci vár, ami Lengyelországhoz került Trianon után. Nem velünk volt vitájuk. Csehszlovákia kapta volna a térséget, de ennek a három falunak a lakossága népszavazást ért el, úgy, hogy elhangzott, hogy a határmegállapító bizottságnak jogában állt felülvizsgálni a helyzetet. Itt megtörtént a népszavazás, Lengyelország javára szólt, de mondom, Szlovákia, Csehszlovákia volt a választható másik fél.

Még tovább Kárpátalja következik, ugye a mai Ukrajna. Én azt gondolom, hogy - bár én tényleg igyekeztem bejárni akár többször is az ezeréves hazát, de szívszorító élmény volt a Vereckei hágó. És ott átélni az 1100 éves történelmet a Millecentenáriumi Emlékmű előtt. Hozzáteszem még azt az előadásomhoz, hogy a fiatal nemzedékhez adatokkal nem nagyon tudunk közel kerülni. Személyekkel inkább, családokkal, mint majd az utolsó részben reprezentálom, még inkább. De ha lehet, a természeti szépségekről tessenek beszélni. Nem történelem, nem irodalom, nem zeneművészet a természeti szépségek. Mert nézzék meg ezt a képet a Vereckei-hágóról készítettem, rálátni Ungvár megyére, de tulajdonképpen Magyarországra. Lehet látni azt, hogy amit nem lehet adatokba foglalni, hogy a tőlünk elcsatolt részeken háromezres hegyvonulatok vannak, nekünk ugye a Mátra, a Kékestető a legmagasabb. Nekünk itt a megmaradt részen nincs ilyen látványunk.

A honfoglaláshoz kapcsolódik egy egyedi emlékhely. Szolyván véletlen körülmények közt megtalálták egy honfoglaló magyar lovas harcosnak a maradványait, feltárták, és a honismereti lelkesedés odavitte a helyieket, hogy ezt az emlékoszlopot és emléktáblát állították fel. Szolyva egyébként sokkal ismertebb egy nagyon-nagyon szomorú részéről történelmünknek. 1944-45-ben a betörő szovjet csapatok jóvoltából összegyűjtötték az ellenségesnek tekintett ártatlan lakosságot, meg a hadifogoly katonákat is gyűjtőtáborba zárták, ahol százával haltak meg. A gyűjtőtábor egy első világháborús hősi temető köré épült. Az emléktábla több nyelven mind a két eseménynek helyt ad.

Ahogy Felvidéken, úgy Kárpátalján is, hiszen odatartozott Felső-Magyarországhoz, II. Rákóczi Ferenc az ikon. Az első számú történelmi személyiség, a munkácsi vár látogatottsága ezt alátámasztja.

Egy másik várat is hadd mutassak be. Látszik a képről, hogy engem Kölcsey szeretete vitt el Husztra, különösen más jelentősége nincs. Ezen az estén háromszor másztam meg a huszti hegyet, mert kétszer ellepte a felhő, mire fölértem a Holdat. Harmadszorra sikerült ezt a képet elsütnöm.

Partiumba átlépve az első nagyon-nagyon jelentős város, Nagyvárad, Szent László király temetése óta a magyar történelem kiemelkedő fontosságú helye. Mellé egy református templomot teszek, merő véletlenül bukkantam rá a kószálásaim során, a réti városrészben van, és a templom kertjében egy 1956-os emlékoszlopot láttam. Először azt hittem, hogy a templomot '56 decemberében szentelték fel, de nem. Megnéztem a honlapját ennek a református hitközségnek, ott bizony ott van az '56-os emlékünnepi egész kép galériával, itt koszorúzzák meg az emlékművet. Itt igazolódott vissza, hogy ez az az emlékmű, amire gondoltam.

Ha Kolozsvár felé megyünk, az első fontos megállóhely - és szükséges - Királyhágó. Nem olyan döbbenetes élmény, mint mondjuk a Vereckei-hágó, de nagyon-nagyon fontos. Először itt látjuk Erdélyt. Ez volt a történelmi földrajzi, nem politikai földrajzi, hanem történelmi földrajzi tatár Magyarország és Erdély között.

Kolozsvár a magyar kultúra és történelem központi helye a Romániához csatolt részeken. Mátyás király emlékműve pedig minden tankönyvünkben benne van.

Sokszor látható ez a másik csodálatos kis szobor, százegynéhány méterre, vagy kétszáz méterre van az előzőtől, a Mátyás emlékműtől, a Farkas utcai református templom előtt van. A kolozsvári Márton és György testvérpárnak a maga korában világhírű európai hírű, - ami ugyanaz, világhírű - alkotása. Eredetije a prágai Hradzsinban van.

Kolozsvár nevezetessége a Házsongárdi temető. A Fiumei úti sírkertben van csak több magyar előkelő vagy ismert személyiség eltemetve, mint itt. Erdélyben nagyra értékelik Dsida Jenőt. A trianoni nemzedék előtte élt már, és már akkora alkotó volt, amikor Trianon beütött, és szerkesztő volt, odaállt a nemzetiségi mozgalom mellé. Nagyon lírikus, lírai hangulatú költeményeket írt. A családi sírboltban helyezték őt el. Az ismert sírverse, az a négysoros, az itt van föltéve.

Erdélynek a közigazgatási központja a fejedelemség korában Gyulafehérvár volt. A római katolikus templom a ma érseki székesegyház. A jobboldali mellékhajójában itt van ez a három síremlék. A hagyomány szerint három Hunyadi hamvai voltak benne, amíg ki nem szórták a XVII. században a templomot. Úgy tartja a hagyomány, és maradjon is így. A történészek meg a művészettörténészek vitázzanak, hogy ki kire hasonlít. A lényeg, hogy legyen egy hely, ahova oda tudunk menni, hogy ez itt a Hunyadiak sírhelye. Középen Hunyadi János, fölötte fia Hunyadi László, tőle, lefelé pedig a testvéröcs, akit szintén Jánosnak hívtak, ezért nem tudok mást írni, mint hogy fiatalabb János.

Székelyföld. Egy kis falut mutatok be, annak is a temetőjét, Farkaslakát. Azért, mert itt nyugszik a Magyarországról nézve legismertebb székely író, Tamási Áron. Budapestről szállították ki a hamvait, végrendeletének megfelelően. Síremlékét kolozsvári kőfaragó művészek - apa, és fia - faragták.

Szászföld, mennyire más ez az erődített templom, mint a Garamszentbenedeké. Szászföldön jó néhány ilyen van, egész más katonai hagyományok, más pénzügyi lehetőségek voltak az ő számukra adottak.

Csatatérből nem sok van az elszakított területeken, jelentős csatatér. Van mondjuk a trencséni 1708-as csatáé a Felvidéken. A szentgotthárdit azt fogom mutatni 1664 Burgenlandban, és itt az isaszegi. Nem akkora ütközet, mint a másik kettő, de nekünk nagyon-nagyon jelentős és szomorú végű. Pedig jól indult a honvéd tüzérek első sortüze eltalálta a csatát vezénylő tábornokot, Szkarjatyin altábornagyot, Lüwerst nem itt volt, ő még a sereg részéből lezárta a székelykeresztúri utat, ezért vezette Szkarjatyin az ütközetet. A csata rosszul végződött, tragikusan végződött számunkra.

Petőfi nem kapott olyan emlékművet, mint amit az orosz hadsereg állított az előbb látott oroszlános emlékművet Szkarjatyinnak. Itt a magyar lakosság, székely lakosság szeretete többszöri rongálás ellenére megtartotta az ispánkúti emlékhelyet, amit itt látunk. Szoktam mondani, hogy a két fa közt kinézve látjuk azt a mezőt, ahol néhány méterre ettől az úttól megtalálták azt a holttestet, amit a megtaláló osztrák őrnagy von der Heite Petőfivel azonosított. Meg volt holtáig győződve arról, hogy ő Petőfit látta, egyben megtiltották neki, hogy ezt bármikor is bárkinek elmondja, még családi körben se. A magyarokat kell kétségben tartani.

Ha tovább mennénk Délvidékre, akkor vissza kell jönnünk a Partiumba. Itt pedig óhatatlan, hogy Aradon vessünk egy pillantást, vagy ki-ki a maga elgondolása szerint álljon meg az Aradi vértanúk

első síremléke előtt. Ez közel van az egykori bitófák helyéhez, és négy kivégzett tábornokunk maradványai itt vannak.

Nándorfehérvár nem Trianon. Azért vetítem itt, mert ha egy iskolában tervezünk, nándorfehérvári tanulmányút nem fog összejönni. Egy délvidéki igen, egy Trianonhoz kapcsolódó Délvidék, Horvátország körút, igen. Ne hagyjuk ki Nándorfehérvárat. Máshol nem lesz terünk megmutatni. Amit itt látnak, ez 1456-ban állt a Nyebojsza torony itt jobb oldalt, fönt pedig a Lazarevics István kaputorony, az is állt 1456-ban, csakúgy, mint a hosszú Víziváros felé néző védőfal.

Nagy örömömre láttam ezt a kétnyelvű emlékkövet, ami a nándorfehérvári diadal emlékköve. Jó érzés volt látni.

Nándorfehérvár tartaléka Pétervárad volt a Szerémségben. Amikor a XVIII. században visszakerült, átépítették, akkor is ez volt a szerepe.

Horvátország, Muraköz, a Zrínyiek családi vára, Csáktornya. Egy kicsit arrébb a Köztársaság téren, itt áll ez a Zrínyi emlékmű, a költő és politikus és hadvezér emlékműve.

Nem szokták emlegetni Lengyelországgal együtt Olaszországot sem, pedig Trianon után ő is hozzájutott egy nem is jelentéktelen szelethez. Szabadcsapatokkal elfoglalták a fiumei kikötőt és a város egy részét, és végül is 1945-ig sikerült megtartani.

Továbbhaladva Horvátország felől Burgenland felé, Alsólendvát mutatom be. Egyben felvezetem azt, amit az arisztokrata családokról mondtam. Az első család a négyből, amit bemutatok majd a nyugati Magyarországon, az Esterházy.

Természeti szépség. Magyarországról is elérhető. Velemből föl lehet sétálni az Írottkő kilátóhoz, beengedik az osztrák határőrök a magyarokat. És csodálatos onnan a táj visszafelé nézve. Kuriózum: a torony közepén húzták meg a trianoni határt, ezt a mai napig mutatja ez a határkő.

A második család, amit bemutatok, a Nádasdy család mindmáig él. Mindegyik, amit most mutatok, vérvonalában máig élő burgenlandi magyar családok. A Szent Miklós plébániatemplom alkápolnájában van a szigetvári Zrínyi Miklós harcostársa, Nádasdy Tamás nádor, valamint a Wesselényi-féle rendi függetlenségi mozgalom miatt kivégzett országbíró, Nádasdy Ferenc.

A harmadik család a Batthyány. Ötszáz éve az övék a németújvári vár, és nekem csodálatos élményem, hogy láttam ezt a zászlót. Ez a mohácsi csatából a Batthyány bandérium által kimenekített zászló a legrégebbi zászló emlékünk. Először én írtam meg Magyarországon 1977-ben a történetét. Nagyon büszke voltam rá.

Említettem a szentgotthárdi csatateret. A másfél évszázad egyetlen jelentős győzelme Zenta előtt. Itt volt Szentgotthárdnál 1664-ben. Montecuccoli tábornok onnan nézte az ütközetet, ahol az emlékkereszt a vezér szállását, vezérlő harcálláspontját mutatja. A Rába kanyarulatát nézzék, onnan jöttek át a török csapatok.

Visszatérve az Alsólendván bemutatott Esterházy családhoz, a legjelentősebb birtokaik Kismartonban és környékén vannak. Ma már a várkastély a tartományi kormány kezelésében van, csodálatos hely.

Tehát a két nép közös történelmének egy összetartó fejezete 1956-57, amikor a jobb oldalt látható Andaui-hídon mintegy 70 ezer honfitársunk menekült át, és a szabadság útján, ami bal oldalt látható, érte el a szabadság mérföldkövét, aminek az emléktáblája itt a kopjafa alatt van.

A Trianonról szóló előadásaimat Zrínyi Miklós csáktornyai domborművével, valamint a török áfium ellen való orvosságból vett idézettel szoktam zárni, mindmáig szól.

Utalok két mondattal arra, hogy mi a válasz a bevezetőben feltett kérdésekre. A válasz az az, hogy emlékhelyeink bemutatása nagyon hatékony tanórán kívüli lehetőség a számunkra. A mi dialógus bizottságunk készséggel működne együtt azzal a csodálatos háttérrel, amit az államtitkár úr mondott, meg amit Dr. Tanka László említett, azzal, hogy valahogy tanmenetileg, tantervileg kellene rögzíteni, hogy ne egy gyerek egyet lásson nyolc év alatt, hanem évente jusson el egy-egy felvidéki határ menti településre, vagy ami neki közel áll, a tervezésben tudunk segíteni. Köszönöm szépen a megtisztelő figyelmet!

1. Dr. Marossy Endre:

TÖRTÉNELMI EMLÉKHELYEINK, ÖRÖKSÉGÜNK ELHELYEZKEDÉSE TRIANON UTÁN

ELŐADÁS A KÖZÉP-EURÓPAI CLUB PANNONIA KÖZHASZNÚ EGYESÜLET KONFERENCIÁJÁN: TRIANON 100 – A BÉKEDIKTÁTUM ÉS KÖVETKEZMÉNYEI, TANULSÁGAI.

BUDAPEST, 2020. SZEPTEMBER 24.

ÍRÁSAIMAT OLVASHATJÁK HONLAPOMON: MAROSSYENDRE.5MP.EU.

2. Emlékhelyeink elhelyezkedése

Trianon következményeként

- 1. Csehszlovákia
- 2. Lengyelország
- 3. Románia
- 4. Jugoszlávia
- 5. Olaszország
- 6. Ausztria

Mai állapot szerint

- 1. Szlovákia
- 2. Lengyelország
- 3. Ukrajna
- 4. Románia
- 5. Szerbia
- 6. Horvátország
- 7. Szlovénia
- 8. Ausztria

3. Két kérdés felvetése

- Emlékhelyeinknek a közoktatásban megjelenített hányada képes-e reprezentálni az ezeréves haza egységes történelmét?
- Bővíthető-e ez a hányad tanórán kívül?
- A következő rövid vetítéssel egy lehetséges választ készítenék elő.

4. Garamszentbenedek, Szlovákia

- Az I. Géza királyunk által alapított apátság egyaránt emlékhelye az egyháztörténetnek, a művészettörténetnek, az oklevéltannak, a török ellen kiépített erődítése révén a hadtörténelemnek.

5. Kassa

Szent Erzsébet templom

II. Rákóczi Ferenc, Zrínyi Ilona és fiuk, József sírja

6. Késmárk, evangélikus templom

1906-ban itt helyezték el
Thököly Imre hamvait

Thököly Imre sírja

7. Nedec vára, Lengyelország

- Nedec/Niedzica/Dunajec vára Szepes vármegyében a Dunajec határfolyó fölé emelkedett.
- A várat és három három falut Lengyelországhoz csatoltak, 583 km²-t, 247 magyar lakossal, ami akkor 0.01 % volt.

8. Vereckei hágó, Ukrajna

Millecentenáriumi emlékmű

Kilátás Ung vármegye felé

9. Szolyva, honfoglalás kori lovas harcos sírja

A síremlék

Az emléktábla

10. Szolyva, gyűjtőtábor 1944-45

Magyar áldozatok emlékműve

Emléktábla 1944-1945, 1914

11. Munkács

- Zrínyi Ilona, Thököly hitvese 1685-1688 között több, mint két évig védte a várat a császáriak ellen.
- Édesanyjával élte át az ostromot a gyermek II. Rákóczi Ferenc.

12. Huszt vára

„ Csend vala, felleg alól szállt fel az éjjeli hold.”

Kölcsey Ferenc, Cseke, 1831. december 29.

13. Nagyvárad / Románia

Szent László király szobra a székesegyház előtt

1956-os emlékmű a Réti Református Templom előtt

14. Királyhágó

- Nagyvárad felől Kolozsvár irányában itt érünk a történelmi Erdélybe.

15. Kolozsvár, Románia

Mátyás király és hadvezérei szobra. Fadrusz János, 1902.

16. Szent György szobra

- A Farkas utcai templom előtt áll a Kolozsvári testvérek, Márton és György világhírű szobrának másolata.
- Készült 1373-ban, eredetije a prágai Hradzsinban látható.

17. A házsongárdi temető

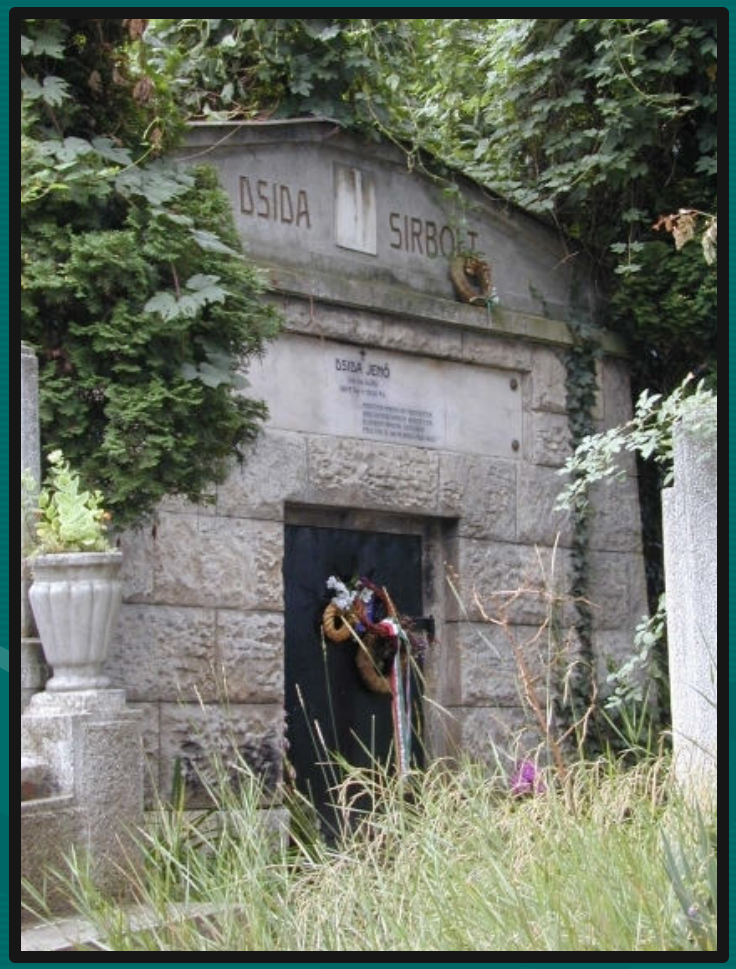

- Kolozsvár nevezetessége.
- Itt nyugszik a legtöbb hírneves magyar a Fiumei úti Sírkert után.
- Dsida Jenő költő, szerkesztő hamvait a családi kripta őrzi.

18. Gyulafehérvár

Érseki székhely, székesegyház

Hunyadi János, László és a fiatalabb János síremlékei

19. Székelyföld, Farkaslaka

Itt nyugszik a Budapesten elhunyt Tamási Áron.

(†1966.)

Síremlékét a kolozsvári Szervátiusz Jenő és fia, Tibor faragta. (1971.)

20. Szászföld, Szászhermány

- A Szászföldön megszokott látvány az erődített templom.
- A leglátványosabb Szászhermány.

21. Segesvár, Szkarjatyin orosz tábornok emlékműve

- A segesvári csata kezdetén Bem tüzérei eltalálták Szkarjatyin tábornokot.
- Később az orosz hadsereg emlékművet állított fel neki a helyszínen.

22. Petőfi emlékmű Ispánkútnál

- A segesvári csatatérről menekülő Petőfi Sándort Fehéregyháza és Héjjasfalva között, a mai Ispánkút közelében szúrták le az orosz dzsidások.

23. Arad, 13 vértanú emlékműve

- 1849. október 6-án az aradi vár sáncaiban végezték ki a honvéd haderő 13 tábornokát.
- Ez az emlékművük az akasztófák egykori színhelyéhez közel áll.

24. Nándorfehérvár/Belgrád, Szerbia

- A Trianonban elszakított Délvidék bemutatásakor rátérünk a

  a világtörténelemben szinte egyedüliként jegyzett magyar diadal helyszínére, az annak kivívásakor a magyar királyság fennhatósága alá tartozott Nándorfehérvárra.
- A sokszor átépített belgrádi erőd itt látható részletei 1456-ban álltak.

25. Nándorfehérvár

- A fellegvár középkori romjai között állították fel ezt az emlékkövet.
- Adjunk segítséget ahhoz, hogy minél több tanulmányút célul tűzze ki felkeresését és ismerje meg a diadal és Nándorfehérvár más híres ostromainak történetét a helyszínen.

26. Pétervárad

- A pétervváradi vár a Szerémségben, Nándorfehérvár mögött védte déli határainkat. A helyén épült erőd a XVIII. században ugyanezt a szerepet töltötte be Belgrád mögött.

27. Csáktornya/Horvátország

- A Muraközben áll Csáktornya, a Zrínyiek családi vára.

28. Csáktornya, Zrínyi emlékmű

- A Zrínyi-emlékmű előoldalán a költő Zrínyi Miklós domborműve látható. (†1664.)
- 1904, Szász Gyula szobrász, Árkay Aladár építész.

29. Fiume

- A kikötő. Fiume Trianon alapján Olaszországhoz került.
- 21 km²-en 6.439 magyar élt, a helyi lakosság 1,3 %-a. Ma Horvátország kikötője.

30. Alsólendva/Szlovénia

- Alsólendva várkastélya az Esterházy családé volt.

31. Írott-kő, Ausztria

Kilátó torony Burgenlandban

Határ és határkő a toronyban

32. Léka, Ausztria

- A Szent Miklós templom, a Nádasdy-család temetkezőhelye.

33. Léka, Nádasdy-kripta

Nádasdy Tamás nádor sírja (1562)

Nádasdy Ferenc országbíró sírja (1671)

34. Németújvár vára

- A vár 500 éve a Batthyány család tulajdona.

35. Hadi lobogó a mohácsi csatából

- A vagyon megalapozója, Batthyány Ferenc horvát bán a jobbszárnyat vezette a mohácsi csatában.
- Hősies harc után rendben visszavonult.
- A csatából kimentett hadi lobogója a legrégebbi megmaradt zászlónk.

36. Nagyfalva, szentgotthárdi csatatér

Emlékkereszt Nagyfalván

A csatatér a kereszttől (1664)

37. Kismarton, Esterházy-várkastély

- Burgenland tartományi székhelye Kismarton/Eisenstadt.
- Központjában a herceg Esterházy család várkastélya áll.

38. Mosontarcsa, Andau 1956-1957

Mosontarcsa, a szabadság mérföldköve

A híd Andaunál (2007)

39. Zrínyi Miklós: Ne bántsd a magyart (1657 körül)

- „Elfussunk? Nincs hová, sohun másutt Magyarországot meg nem találjuk, senki a maga országábul barátságunkért ki nem megyen…az mi nemes szabadságunk az ég alatt sohun nincs, hanem Pannoniában. Hic vobis vel vincendum vel moriendum est.”

40.Válasz lehetőségek

- Emlékhelyeink bemutatása hatékony tanórán kívüli lehetőség.
- A hazai és határon túli oktatási intézményeket szakemberek segíthetik kapcsolat teremtésében, programok kialakításában, az előzetes felkészítésben, helyszíni előadások megtartásában.

41. Dialógus bizottságunk lehetőségei

Közalapítványt kellene megnyerni a hosszú távú megvalósításához.

Dialógus bizottságunk kész az együttműködésre. Összeköthetné az érdekelt feleket, az oktatási intézményen belüli előadások, más helyszíneken konferenciák és kiadványok, tanulmányutak szakmai tervezéséig, szakemberek megkereséséig terjedően.

42. Lezárás

- Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Nagyné Pintér Jolán, a Gulag Alapítvány elnöke

a Gulag Alapítvány tevékenysége, feladatai, összefüggése Trianonnal

Tisztelt Konferencia! Tisztelt elnök úr, professzor urak és hölgyek, egybegyűltek.

Köszönöm szépen, hogy ezen a késő órán még megvárták az előadásomat és köszönöm a meghívást, megtisztelő volt. Bár nagyon távolinak tűnhet elsőre Trianon és a Gulag történetek párosítása, összekötése, de a történelmet ismerők és szeretők tudják, hogy mégsem távoli ez az asszociáció. Alapítványunk esetében egy fontos kapcsolódási pont, ugyanis egy alapító tagunk volt az, aki az ország egyik fontos, Nagy-Magyarország emlékművét helyreállíttatta, rekonstruáltatta Nagykanizsán. Rózsás Jánosról van szó, a magyar Szolzsenyicinről, kinek szellemisége jegyében végezzük tevékenységünket országhatáron innen és túl. Egyik méltatója ezt írta róla: Könyveiben a mese még a szépirodalmi igénnyel készültekben is, Lucia nővér, Keserű ifjúság, Éltető reménység, dokumentumhűséggel írott sors. Életrajzi elemekkel tűzdelt lázító valóság. Egy világoló erkölcs nagyítója gyűjtötte össze a sugarakat, hogy evvel az időtlen, már-már kozmikus lánggal egyszer az író tanú szerint mielőbb fölgyújttassék, majd a hazugságok földje. Ebben a terrénumban Trianon éppúgy benne van, ezért is lett János a helyreállított nagykanizsai emlékmű a mélyből kiemelt emlékező igazságoszlop egyik bábája, mint a megkorbácsolt haza, az elorozott 56-os magyar forradalom. Bár Trianon után születtek, de a Trianon-kényszer szülte határok között élték azok a Gulag rabok az életüket, kinek emlékművét, életművét alapítványunk képviseli, eszmeiségét folytatja, fő célkitűzésnek tartja a fiatal generáció megszólítását. Mindezen felvezető gondolatok tükrében röviden, nagyon röviden ismertettem az alapítvány munkáját.

1993-ban édesanyám, Rohr Magdolna és a Gulagot megjárt társai, élükön Rózsás Jánossal a világon elsőként felavatták a Budapest-belvárosi Honvéd téren az Emberkereszt nevű szobrot, amelyet Veszprémi Imre szobrászművész Kanadában faragott ki. Annyit hozzátennék, hogy édesanyámat 16 éves korában ítélték el 10 évre politikai elítéltként, édesapám pedig 20 évet kapott leventeként. Az az érdekesség, hogy hazafelé szerelem szövődött közöttük a hazavezető úton, odafelé nem ismerték egymást, és én nem sokkal a hazatérésük után születtem, tehát végigkísértem az összes mindent, ami a Gulag rabokkal kapcsolatos volt egészen a rendszerváltásig és utána is. 1993 óta tartunk rendszeres megemlékezéseket a Gulág áldozatainak emlékművénél. Amikor felavattuk az emlékművet, én minden megemlékezésen ott voltam. Akkor még körülbelül olyan 100-150 Gulagot túlélt, fogoly, volt fogoly jött el az ország távolabbi pontjairól és rótták le kegyeletüket a kint meghaltak emlékére. Itt az az érdekes, hogy azért állították, hogy akinek a hozzátartozója nem jött haza, tehát a csontjai is kint valahol a Szibéria hómezőin vannak, azok emlékének legyen egy emlékmű, hogy ott le tudják róni a kegyeletüket a hozzátartozók.
A Gulag - gupvi emlékévekben nagyon-nagyon sok lehetőséget kapott az alapítványunk, és kijutottunk a szélesebb nyilvánosság elé, rendszeresen méltó megemlékezéseket tartunk, könyvet adunk ki, könyvbemutatókat szervezünk, és nagyon fontosnak tartjuk a fiatalok bekapcsolását ebbe. 2017 óta a Kárpát-medencei magyarság irányába is nyitunk, hiszen én ismertem olyan Gulag rabokat, akik az országhatáron kívül vannak, hasonló civil szervezetek felé is nyitunk. A fiatal generáció felé pályázatokat írunk ki, honlapokat tartunk fenn, hogy elérjük a fiatalokat az ő nyelvükön. Konferenciánk 2018 novemberében a „szabadság helyett erőszak, a magyar női sorsok" voltak. Ebben az az érdekes, hogy édesanyámat 6-7 évesen vitték el majdnem, de 16 éves korában sajnos megerőszakolták az ostrom alatt. Budapesttől, a Bartók Béla útról vitték el, tehát egy abszolút horror történet volt. Ezt az egészet Sára Sándor „Magyar nők a Gulagon" című filmjében mondja el először, hiszen 40 évig nem lehetett beszélni ezekről a történetekről. Szörnyű lehetett egy fiatal lánynak, aki nem tudott sehova sem fordulni ezzel a bajjal. Egyébként a Rákosi-korszakban próbálták keresni a lányokat, akiket eltüntettek, ugyanis a szülők nem tudtak róluk, és Rákosi azt válaszolta, hogy a lányokat emberrablók rabolták el, ez az újságban is megjelent, nekem megvan ez az újságcikk. Kiadványainkat látjuk. Az Emberkeresztről adtunk ki egy könyvet, az a szobor története a felavatástól napjainkig, magyar, angol nyelven. Ebbe írtak olyanok, akik bábáskodtak az emlékműnél, írtak volt Gulag rabok. A Szibériai napra egy ma is élő Gulagot járt idős embernek a visszaemlékezése. Ő Tiszaújvárosban él, 94 éves. Én rendszeresen látogatom a ma élő Gulag rabokat és nagyon-nagyon sok erőt és optimizmust kapok tőlük, és ezt próbálom a fiatalok felé úgy közvetíteni, hogy a mai problémák azok nem problémák ezekhez az átélt dolgokhoz képest. Hiszen gondoljunk Placid atya túlélési szabályaira, ezeket minden fiatalnak oda kéne adni, és minden fiatalnak beszélni kéne ezekről a dolgokról a mai megpróbáltatások közepette. Évente három alkalommal tartunk megemlékezést a kommunizmus áldozatainak emléknapján, a totalitárius diktatúrák áldozatainak emléknapján, és a Szovjetunióba hurcolt kényszermunkások és politikai rabok emléknapján: Ez azért van, mert akkor

jöttek haza az első vagonok 1953-ban, illetve nem vagonok, mert akkor már vonattal jöttek, de azt mesélték a szüleim, hogy Magyarországon a fogadtatásuk szinte rosszabb volt, mint ahogy ők ott a lágerben éltek. Rengeteg dolgot megtudtam tőlük, és próbáljuk ezt rendhagyó történelemórákon a fiataloknak Dr. Kovács Emőkével elmondani. Ez a pályázatunk, ahol ezeknek a fiataloknak nagyon fontos filmeket és képzőművészeti alkotásokat mutattak be. Magunk is meglepődtünk, hogy ezek a gyerekek honnan szedték ehhez az energiát, és miből merítettek? Nagyon köszönöm, hogy meghallgattak.

NAGYNÉ PINTÉR JOLÁN GULAG ALAPÍTVÁNY ELNÖK

A Gulag Alapítvány tevékenysége, feladatai, összefüggése Trianonnal

„Ebben a terrénumban Trianon éppúgy benne foglaltatik - ezért is lett János a helyreállított nagykanizsai emlékmű, a mélyből kiemelt emlékező-igazságoszlop egyik bábája -, mint a megkorbácsolt haza, az elorozott 1956-os magyar forradalom.”

ELŐZMÉNYEK

- 1993: Édesanyám, Rohr Magdolna és Gulagot megjárt társai – élükön Rózsás Jánossal - a világon elsőként felavatták az Emberkeresztet.

1993-2017

- 1993 óta rendszeres megemlékezések (Kommunizmus Áldozatainak Emléknapján, a Szobor avatásának napján)
- 1993 óta rendszeres kapcsolattartás a még élő Gulag túlélőkkel, hozzátartozókkal
- 2007: Rohr Magdolna halála – Édesanyám feladatainak átvétele
- 2015-2017: GULAG-GUPVI Emlékévek nagy ösztönzést adtak az Alapítványnak

GULAG-GUPVI EMLÉKÉVEK EREDMÉNYEI AZ ALAPÍTVÁNY SZÁMÁRA:

- nyitás a szélesebb társadalom irányába
- rendszeres és szervezett, méltó megemlékezések tartása
- könyvkiadás, könyvbemutatók
- kilépés a nyilvánosság felé

2017-2020

- A GULAG-GUPVI Emlékévek eredményeként az Alapítvány küldetésének átgondolása.
- Nyitás a Kárpát medencei magyarság irányában.
- Nyitás a hasonló civil szervezetek irányában.
- Nyitás a fiatal generáció felé.
- Megújult honlap, közösségi felületeken megjelenés, sajtónyilvánosság.

KONFERENCIÁK

- 2018. november 25. Szabadság helyett erőszak – Magyar női sorsok 1944/45-ben.
- 2020. február 25. Kényszerű rabság, kettétört sorsok, jelöletlen sírok

RENDHAGYÓ TÖRTÉNELEMÓRÁK

- Országszerte, dr. Kovács Emőke történész – az alapítvány szakmai segítője - közreműködésével.
- 14-18 éves korosztálynak.
- A magyar Gulag rabok sorstörténeteiről.

KIADVÁNYOK

- **Konferenciakötetek, történelmi munkák, memoárok.**

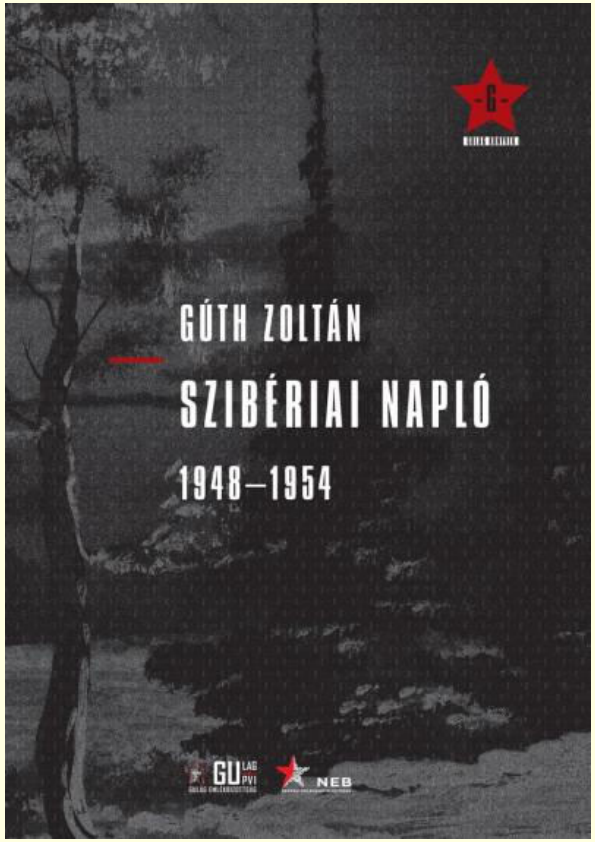

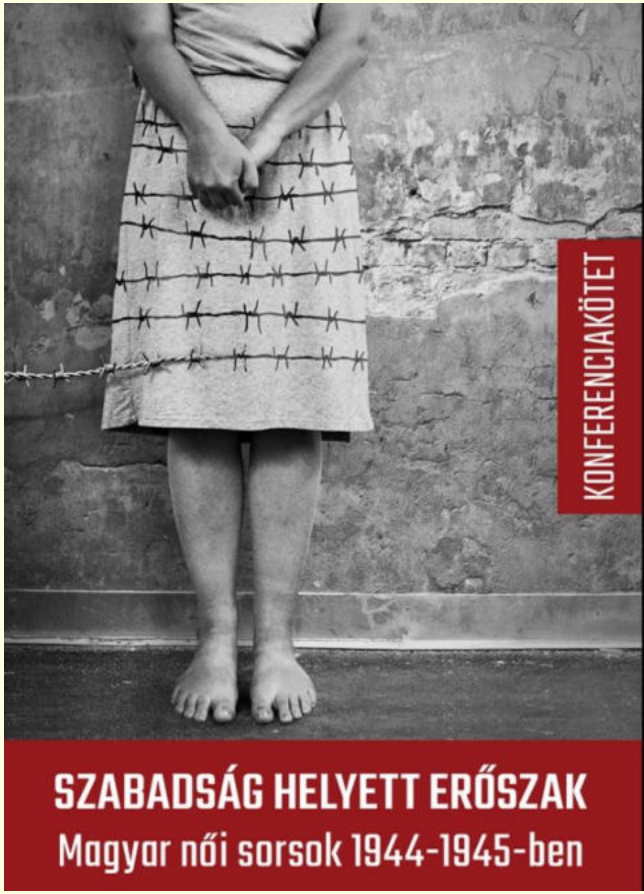

MEGEMLÉKEZÉSEK AZ EMBERKERESZTNÉL

Évente három alkalommal:

- **Kommunizmus Áldozatainak Emléknapja (febr. 25.)**
- **Totalitárius Diktatúrák Áldozatainak Emléknapja (aug. 23.)**
- **Szovjetunióba hurcolt magyar kényszermunkások és politikai rabok emléknapja (nov. 25.)**

FELHÍVÁSOK, KEZDMÉNYEZÉSEK FIATALOK SZÁMÁRA

- Feldolgozatlan múlt - Pályázat középiskolások számára.
- Fiatalok bevonása (szervezés, közreműködés, fellépés) a rendezvényeinkbe.

Kiegészítő események, rendezvények

- Filmbemutatók
- Kiállítások
- Könyvbemutatók
- Kerekasztal-beszélgetések
- Emléktúrák, kirándulások

„Felelősek vagyunk a jövőért, ezért emlékezzünk a múltra!”

– e jelmondat jegyében végezzük nemzetmentő és nemzetépítő munkánkat országhatárokon innen és túl, a nagy elődök iránymutatásait szem előtt tartva.

Köszönöm a figyelmet!

gulagalapitvany@gmail.com

www.gulagalapitvany

https://www.facebook.com/alapitvanygulag/

Prof. Marinovich Endre, a KEP társelnöke ismertetésében

„Záróközlemény 2020. szeptember 24.
"Trianon 100 –
A békediktátum és következményei, tanulságai"
témakörben tartott Társadalmi Párbeszéd Fórumról

A Közép-Európai Club Pannonia Közhasznú Egyesület – figyelembe véve küldetését és hagyományait - 2020. évi Társadalmi Párbeszéd fórumát Trianon centenáriuma kapcsán a békediktátumnak, következményeinek és tanulságainak szentelte. A pandémiás helyzetre tekintettel az eredetileg májusra tervezett rendezvényt el kellett halasztani, de szeptember 24-én – az egészségügyi korlátozásokat szigorúan betartva – a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Konferencia termében sikerült azt megtartani. Megnyitó beszédet a Kormány részéről Potápi Árpád, a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára, országgyűlési képviselő tartott. Köszöntő szavakat mondott dr. Czeglédi József a KEP és az 56-os Dialógus Bizottság elnöke, a közgazdaságtudományok kandidátusa, a Szervező Bizottság elnöke, Prof. Kroó Norbert, az Európa Mozgalom Magyar Tanácsának elnöke, a KEP alelnöke, az MTA v. alelnöke, dr. Tanka László, a Magyar Világtalálkozó alapítóelnöke, a Panoráma Világklub elnöke.

A két szekcióban ülésező konferencia választ keresett arra a kérdésre, hogy mit tudunk ma mondani Trianonról önmagunknak, túl azon, hogy Európa egyik legrégibb államát és benne a magyarságot feldarabolta, hogy nagyon fáj, hogy nem feledjük a tért, ahol történelmünk jelentős eseményei lejátszódtak, ahol annyi nagy emberünk született és alkotott, ahol kulturális örökségünk emlékei maradtak, s ahol ma is több millió magyar áll helyt nehéz körülmények között. Mit tudunk mondani erről a tragédiáról a világnak, amit kész meghallani, aminek lehet foganatja? A tények és a következmények fölidézése persze mindig időszerű, hiszen minden nemzedéknek meg kell ismernie azokat a tényezőket, amelyek sorsát meghatározzák. Egy évszázaddal a békediktátum aláírása után a magyar társadalomnak, sőt egész Európának elsősorban arra kellene választ keresnie, hogy mennyire sikerült fölszámolni ennek a szerződésnek a ma is ható káros következményeit.

Nem lehet vitás, hogy nemzetünk életének leggyászosabb pillanatai közé tartozik a történelmi Magyarország területének erőszakos csonkolása és ezzel a döntéssel honfitársaink millióinak idegen uralom alá kényszerítése. Gyászunk mély, feldolgozhatatlan és fájdalmas. Mohács, Nagymajtény és Világos után nem csatatéren, hanem egy Versailles-ban lévő kastélyban, nem harc közben, hanem az ellenfelek által diktált feltételek alapján kívánták a magyarságot felszámolni. Évszázadnyi távlatból azonban, amikor Trianonról beszélünk, hangsúlyozni kell – miként azt a Nemzeti Összetartozás Évét életre hívó kezdeményezés is tette –, hogy kulturális nemzetként, a máig tartó trianoni trauma ellenére is összetartozik a Kárpát-medencei (és azon túli) magyarság, amely erre a megrendítő csapásra pozitív feleletek és cselekedetek sorával volt képes, és szándékozik a jövőben is válaszolni. A KEP konferenciája megállapította, hogy jelenleg hazánkban a kulturális nemzetet alkotó keretek igen nagy szerepet játszanak a társadalom önmeghatározásában. Jövőnket hosszú távon az fogja megszabni, hogy mennyire tudunk ellenállni a kulturális nemzetünket kívülről fenyegető veszélynek, amely a viselkedési minták terjesztésétől a gazdasági befolyáson át a közvetlen nyomásgyakorlásban nyilvánul meg ma is. A Trianon óta megtett út valóban rögös, ezen néha napjainkban is botladozva járunk. Vissza nem fordulhatunk és minden nehézség ellenére előre kell jutnunk. Hit kell hozzá, bátorság és akarat. Ezen kívül az is, hogy magyarként –bárhol élünk is –a bennünket összetartó erő nagyobb legyen, mint bármely ezt keresztező kísérlet.

Budapest, 2020. szeptember 24.

a KEP Elnöksége”

Nyáry Éva festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia Köztestület tagja, a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend emeritus Nagyperjele, a KEP alapító tagja.
Dr. Czeglédi József KEP elnök, 56-os Szabadságharcos.
Prof. Monok István, az MTA Könyvtárának főigazgatója

A „Trianon 100 békediktátum következményei és tanulságai című Társadalmi Párbeszéd Fórum" záró akkordjaként A Lengyel-Magyar Barátság és A Közép-Európai Együttműködés ügyét szimbolizáló festmény ünnepélyes keretek között történő átadása – Dokumentumok ismertetése és az érintett felek nyilatkozatai

Dr. Czeglédi József, a KEP elnöke, levezető elnök:
Szeretnénk két dokumentumot aláírni. Az egyiket Nyáry Éva festőművésznővel, a Magyar Művészeti Akadémia köztestülete tagjával, a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend emeritus Nagyperjelével arról, hogy ő ma egy festményt adományozott a Közép-Európai Club Pannonia Közhasznú Egyesületnek. És utána ugyanerről a témáról, professzor Monok István főigazgató úrral írunk alá egy megállapodást arról, hogy a Közép-Európai Club Pannonia Egyesület határozatlan időre átadja ennek a festménynek a bemutatási jogát az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatójának, illetve vezetésének azért a jó együttműködésért, ami az elmúlt években kialakult. Úgyhogy pár mondattal még ezt kiegészíteném, de mielőtt ezt folytatnám, felkérem Nyáry Éva festőművésznőt, hogy foglaljon itt helyet, jobb oldalt. Prof. Monok István főigazgató urat az MTA Akadémia Könyvtár és Információs Központ főigazgatóját, hogy foglaljon itt helyet, mert a másik oklevél megszületése elsősorban neki köszönhető. Tehát az első téma bevezetőjeként még úgy is, mint a konferencia szervező bizottságának elnöke és mint a szervező egyesület vezetője, szeretném mindenkinek megköszönni a részvételét és aktivitását ezen a Trianon konferencián, mert úgy gondolom, hogy nehéz körülmények között, de kitűnően sikerült ez a munka. Egy kicsit talán fárasztóbb volt, mint ahogy gondoltuk, de ki fogjuk magunkat pihenni. És még egyszer köszönöm, hogy ilyen eredményesen működtek közre ebben a munkában. Én részletekbe nem mennék bele, már csak azért sem, mert Marinovich professzor által ismertetett nyilatkozatban, záró nyilatkozatban minden lényeges dolog benne volt, ami a trianoni konferenciával kapcsolatban üzenet részünkről. Ezt jól kiegészíti ez a diploma, ez az okirat aláírás, aminek a lényege, amit a meghívóban is közöltünk, hogy közép-európai történeti tartalmú, a lengyel-magyar barátságot szimbolizáló, értékes festményt adományozott a művésznő az egyesületnek, és ennek a lényegét, jelentőségét az aláírandó okirat tartalmazza, amit rövidesen szó szerint fölolvas a művésznő. Egyúttal aláírjuk azt a műalkotás-elhelyezési megállapodást, ami lehetővé teszi ennek a hasznosítását és bemutatását szélesebb közönség számára is.

Elsőként Nyáry Éva festőművésznőt fölkérem, hogy szó szerint ismertesse ezt a rövid féloldalas okiratot, melyben minden lényeges érdemi információ benne szerepel.

Nyáry Éva festőművész, adományozó felolvassa az Adományozó Okiratot:

Adományozó okirat a lengyel-magyar baráti kapcsolatok című. történelmi festmény adományozásról:

Adományozó, Nyáry Éva festőművész, a Magyar Művészeti Akadémia köztestületi tagja, a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend emeritus Nagyperjele a KEP alapító tagja.

Megadományozott Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület, röviden KEP képviselője dr. Ceglédi József elnök.

A festmény adatai: a festmény Nyáry Éva festőművész alkotása. Olajvászon vegyes technikával. Szent László védőszentet és Báthory Istvánt ábrázolja. Mérete 60x80 cm.

Az adományozó hangsúlyozta, hogy nagy tisztelettel van a KEP iránt, mert a közép-európai kapcsolatok keretében kiemelt figyelmet fordít a lengyel-magyar baráti kapcsolatokra, mely a történelmi Nyáry Családnak is szívügye volt, és közvetlen őse, Dr. Báró Nyáry Albert életének is ez volt a legfőbb célja, működési területe.

A megadományozott KEP nevében Dr. Czeglédi József KEP elnök köszönettel elfogadta és méltatta a tekintélyes Nyáry Éva festőművészeti alkotását, aki életének egész nemzetközi, művészi és jótékonysági tevékenységével szolgálta a magyar nép ügyét. Ígéretet tett, hogy a KEP továbbra is szolgálja a lengyel-magyar barátságot és Közép-Európa együttműködését.

Budapest, 2020. szeptember 24.

Aláíró: Nyáry Éva adományozó festőművész / Dr. Czeglédi József az adományozott képviselője, a KEP elnöke.

Dr. Czeglédi József, a KEP elnöke, a megadományozott képviselője:

Köszönöm szépen, művésznő. Én azt kérem még ezért a kevés idő ellenére, hogy legalább egy-két percben a saját munkásságáról beszéljen, és a sokak számára jól ismert történelmi Nyáry családról. Erről majd külön rendezvényt szervezünk. Tehát egy pár mondattal legyen kedves Saját magát és a történelmi családot bemutatni:

Nyáry Éva festőművész, adományozó:

Igen, hát saját magamról annyit, hogy nagyon régen - évszámot már nem mondok - végeztem el a Képzőművészeti Főiskolát Szíriában, azért Szíriában, mert férjem nagykövet volt, és ott volt egy képzőművészeti főiskola, ahol elvégeztem az ötéves egyetemet kitűnő eredménnyel. Végigjártam Csontváry útját, és a köztársasági elnök a feleségével, Madame Kaddam asszonnyal nyitotta meg a nagy kiállítást „Nyáry Éva festőművész szemével Damaszkusz" címmel. Elmondhatom azt, hogy nagyon sok kiállításom volt, de talán amire a legbüszkébb vagyok, hogy megkaptam 2019-ben a Leonardo da Vinci kitüntetést - ez egy nagy nemzetközi kitüntetés -, a Frida Kahlo díjat és jóval korábban a Köztársasági Érdemrend, most már úgy hívják, hogy Lovagkeresztjét. Valamikor Kiskeresztnek hívták. Amit a festménnyel kapcsolatosan röviden szeretnék elmondani, a lengyel-magyar barátsággal kapcsolatosan a magyarok és lengyelek kapcsolatáról, mely igen erősen mutatkozik a történelem folyamán egészen az Árpád-kortól napjainkig. Az évszázadokon át szoros kapcsolatban lévő magyar és lengyel két nemzet közötti baráti viszonyt számtalan példa bizonyította.

A családom egyik közvetlen őse volt Dr. Báró Nyáry Albert, aki jó ember, rendíthetetlen hazafi volt és az ősi magyar-lengyel barátság acélos pillére. Életének legfőbb célja az ősi lengyel-magyar barátság ápolása, kimélyítése volt. 1875-ben született, ez azért fontos, mert nagy történelmi eseményeken ment keresztül. Mikor 1914-ben az egész világon végigsöpört a világháború. Nyáry Albert gondolkodás nélkül leakasztotta a falról ősei kardját, elindult a frontra, és nagyon-nagyon sok mindent tett.

Dr. Czeglédi József, a KEP elnöke, a megadományozott képviselője:

Hölgyeim és uraim, kedves barátaim, engedjék meg, hogy akkor a másik részét ennek az aktusnak, akciónak röviden ismertessem. A művésznő által számunkra mai napon adományozott festményt felmutatja a művésznő. Ezen látszik ugye, hogy a lengyel-magyar baráti kapcsolatokat Szent László védőszentet és Báthory Istvánt mutatja. Olajvászon, vegyes technikával készült 60x80 centiméteres. A művész adománya tehát a KEP Közhasznú Egyesületnek szól. A fenti adatokat ismertető felirat elkészítéséről majd itt a könyvtár konferencia terme számára a KEP gondoskodik. A megállapodás szerint a festmény elhelyezéssel kapcsolatban ismertetném ennek a megállapodásnak az okiratát szó szerint.

Festmény elhelyezési, bemutatási és rendelkezésre tartási megállapodás

A „Trianon 100 békediktátum következményei és tanulságai című Társadalmi Párbeszéd Fórum" során Nyáry Éva festőművésznő ünnepélyes keretek között az egyesületnek adományozta a „**Lengyel - Magyar Barátság és A Közép-Európai Együttműködés" ügyét szimbolizáló festmény alkotását**. Czeglédi József a KEP elnöke kezdeményezésére megállapodás született professzor Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója és a KEP elnöke között a műalkotás elhelyezéséről határozatlan időre az MTA Könyvtár és Információs Központ konferenciatermében, ezzel biztosítva, hogy az egyesület tagjai és látogatói azt a KEP itt sorra kerülő rendezvényein megtekintsék. A megállapodás szerint az elhelyezés és a rendelkezésre tartás költség és díjmentes, az a felek tiszteletének és rokonszenvének együttes megnyilvánulása a lengyel-magyar barátság és a közép-európai együttműködés ügye iránt.

Készült Budapesten 2020. szeptember 24-én.

Aláírók: Dr Czeglédi József, a KEP elnöke és Professzor Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója

*** Impresszum ***

Szerkesztő bizottság:

a szerkesztő bizottság elnöke : Dr. Czeglédi József a közgazdaságtudományok kandidátusa

a szerkesztő bizottság vezetője : Németh László projektmenedzser

a szerkesztő bizottság tagja : Szollár István tanácsos

a szerkesztő bizottság tagja : Vasvári József nemzetközi vállalkozási szakértő

A publikációban szereplő Társadalmi Párbeszéd Fórum szervező bizottsága tagjai:

a szervező bizottság elnöke : Dr. Czeglédi József (CSc), a KEP elnöke

a szervező bizottság programkoordinátora : Prof. Dr. Marinovich Endre a KEP társelnöke

a szervező bizottság titkára : Vasvári József a KEP klubigazgatója

a szervező bizottság tagjai :

Prof. Dr. Báger Gusztáv, az MNB Monetáris Tanács tagja

Dr. Baráth Etele, az Európai Gazdasági és Szoc. Bizottság tagja, egykori Európa-ügyi miniszter

Hg. Esterházy Antal, a KEP tiszteletbeli elnöke, az Esterházy hercegi család feje

Dr. Fazakas Szabolcs az Európai Számvevőszék Elnöksége tagja, c. egyetemi tanár, a KEP alelnöke, egykori miniszter

Prof. Dr. Kovács Árpád, a Költségvetési Tanács elnöke, a Magyar Közgazdasági Társaság Örökös Tiszteletbeli elnöke

Prof. Dr. Kroó Norbert akadémikus, a KEP alelnöke az Európa Mozgalom Magyar Tanácsa elnöke

Prof. Monok István az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója

Nagyné Pintér Jolán a Gulag Alapítvány elnöke

Nyáry Éva festőművésznő, az MMA Köztestület tagja, a Jeruzsálemi Szent Lázár Lovagrend emeritus Nagyperjele, a KEP alapító tagja

Prof. Pók Attila a Kőszegi Felsőbbfokú Tanulmányok Intézete tudományos tanácsadója, az EMMT alelnöke

Radda István, az 56-os Szabadságharcos Lovagrend „Osztrák-Német Nagypriorátus“ nagypriorja, az Au. Magyar Szerv. Kerekasztala elnöke

Prof. Dr. Schöpflin György az Európai Parlament képviselője

Dr. Szalók Csilla PhD., Budapesti Gazdasági Egyetem – KVIK Turizmus Intézet vezetője, tanszékvezető tanár, a KEP alelnöke

Dr. Tanka László a Magyar Világtalálkozó alapító elnöke

A publikáció honlapja : http://www.kepcp.hu

A publikáció e-Mailcíme : info@kepcp.hu

A publikáció támogatója : Miniszterelnökség
Nemzeti Együttműködési Alap
Emberi Erőforrás Támogatáskezelő
Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt
(NEA-NO-20-O-V-0643)

A publikáció kiadója : Közép-Európai Club Pannónia Közhasznú Egyesület

A szerkesztés lezárása: 2021. január